

בסיועה דשמי亞

ברית מילה

בהלכה ובאגדה

סדר הלימוד לברית יצחק

♦ פיאות ותפילות לברית מילה ♦ ברכת המזון

חברתו וערכתו בחסד ה' עלי

העיר באלפי ישראל

דוד שלום נקי ס"ט

שנת: "לעוזם לא אשבח פקדיך כי בם חייתני" (תהלים קיט צ)

ניסן תש"פ לפ"ק

החוּבָרוֹת שִׁיעָא לְאָוֹר בְּסִיעַתָּא דְשְׁמֵיָא – בְּהַלְבָה וּבְאַנְדָה:

השบท: הלכות שבת המעשיות, בעדרות דברי אגדה להבנת יקורתה וחשיבותה של שבת קודשנו. הטהרה: הלכות בלשון ברורה, אף למתחללים. שאלות אקטואליות ועוד. פורטט עבעוני מרהייב עין. סדר הiyot: השכמת הבוקה, עציצת ותפילה, תפילה ועוד, בעידות נשים, עניות, האשה במגע החיים ומהזקוק. להיות אלה: חבורת נרחבת לאשה בנותאיכם: עוזמות נשים, עניות, האשה במגע החיים ועוד. חובה לכל אלה: הנישואין: גיל הנישואין, שודדים, ארוסין, חופה, כתובה, מהלך השמחה, שבע ברוכות, הנוגנות הבית ועוד. האבלות: דני מי השבעה, השלושים, השנה ועוד. וכן ענייני עליוי נשמה, דברי נחמה, אגדה וחיזוק מרתקים. כבוד אב ואם: ההלכות המעשיות בדבר יום ביומו, עם מודשי חול"ל וסיטופרים מרתקים ומהזקוק. ראש חדש ברכת הלבנה וברכת החמה: בעדרות הידושים נפלאים על המאורות ופלאי הבראה. הסעודה: נסילת ידיים, הפסק באכילה, הנוגנות הסעודה, מהא ברוכות, ברכת המזון ועוד. ודרכי אגדה מרתקים. בשירותה המטבחה: בש כלב, הכשות כלים, תולעים, מליה, פת גויים, טבלת כלים ועוד. ודרכי אגדה מרתקים. ראש השנה ויום הכיפורים: ההלכות ודברי אגדה מוחזקים לימים אלו. כולל סדר הסליחות והתרת נידים. חג הסוכות: ניסי ישראל במדבר, חаг הסוכות בירושלים, שמות בית השואבה, האושפזין, ועוד. ימי החנוכה: הלוות חנוכה לפטריהם, עם סיוף נס חנוכה מודברי חול"ל וממקורות ההיסטוריים, מרתק במיוחד. ימי הפורים: הלוות פורים, וסיטופר המגילה בהרחה על פי מודשי חול"ל, מרתק במיוחד! כולל מגילה אסתה. חג הפסח: הלוות הפסח, וסיפור יציאת מצרים וקריעת ים סוף, ועוד. כולל הגדה של פסח עם פירוט קער ומתק. ימי העומר: ספירת העומר, ל"ג בעומר, פסח שני ועוד. עם הרוחבה מרתק על מהות הימים בעבר ובהווה. חג השבעות: דני הרגג ווים טוב, סייפור מרתק של מתן תורה. מגילות רות משולבת בסיטופרי המגילה. שבהה ל-ב- ארבעה התעניינות ובין המידרים: פרטן ההלכות, וסיטופרי החורבן בהרחה, הגאולה, ביאת המשיח ועוד. נוגע ל-ב-. פרקי אבותות: עם פירוט מאיית ענייניהם להבנת פט המשנה ופירוש שמות הלב מודשים, סייפורים והזקנים מרתקים. מיעוטות הארץ: הלוות טומיטה, חלה, קלאים, ערלה, תרומות ומעשרות, ישוב ארץ ישראל, ודברי אגדה מרתקים. הרפואות: הלוות טמיות הגוף והנפש, מיעוט ביקור חולמים, סייעוד הורים זקנים ועוד, ודברי אגדה מרתקים. מרון הרב עובדייה: הנוגנות, מעשיהם, דרכיהם ושם והשכפה על מרון מלכא זצוק"ל, מזווית אישית. ברית מילאה: דברי אגדה מרתקים, ופרטן ההלכות ליוולדת, לבirth, בחורת שם ועוד. עם סדר הלימוד לרברית יעתק. השבת \ סדר הiyot - מוחולק ללימודיו יומיי מוארז נ' חלקים פורטט כי. בלמידה 3 דקוט מסייםים כל הלוות בשנה.

מהורי החבורות:

שבת, טהרה, סדר הiyot, להיות את, נישואין, אכלות, פרקי אבות, ברית מילאה - 5.5 ש.

הדר החבורות - 3.5 ש. מהיר כל הסדרה [23 חבורות] - 96 ש.

מאזן חשבת \ סדר הiyot - למועד יומי נ' חלקים - 8.5 ש.

חבורות מוקציורות [טהרה, שבת, להיות את] - 3 ש. ברכישה מיל' 100 חבורות מוקציורות - 1 ש לחוברת. אפשרות להטבעת זהב על כל החבורות [עלית 70 אוגות לחוברת + מודר המשלה, ההל' מ-100 חבורות זהות] - 02-5802398

⇨ רשימות נקודות המכירה בעיר הארץ – בסוף החוברת ⇨

© כל הזכויות שמורות

ניתן בשמהה לצללים קטיעים לצורך לימוד בתבי הספר, שיעורי תורה, עלונים וכדומה. לא למטרות מסחר.

אפיקי מים איך נ' אייה נ' אייה! ⇨ חלוקת חבורות בסיסי צבא, בת' חולמים ועוד.

⇨ תרגום לשפות. ⇨ עלון שבועי "ותעתנג בדשנ" - משא ומתן הלכתי בדרכו של מרון.

היא צוֹג בְּחַקִּיה - קָרֶה / קָרֶה אֲזֹה אֲזֹה! ⇨ קיבלת טופס הויק וכן לקבלת העלוון השבועי במיליל: .6410995@okmail.co.il

⇨ תרומה באשראי בקהילות - 073-2757000. ⇨ חשבון בנקן הדואר 8413671 סניף 01 - עמותת אפיקי מים.

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו"

❀ תוכן העוניינים ❀

שער האגדה

42.....	ברית המילה במהלך הדורות	11
42.....	ברית המילה במצרים ובמדבר	26
48.....	האבן והברזל	26
50.....	אליהו מלאך הברית	29
57.....	התנכחות הגויים למצות המילה	30
61.....	הברית – ביום השmini	37
64.....	մבחור סייפורים	38
	שכחה ומעלתה של ברית המילה	

שער ההלכה

198.....	תפילה וקריאת התורה	78
200.....	מדיני וידי ביום המילה	81
205.....	ברית מילה בשבת	85
214.....	ברית מילה בעגל השנה	85
214.....	מילה דחויה ביום טוב	86
214.....	ראש השנה	93
215.....	תענית ציבור	104
217.....	יום הכליפות	119
217.....	חג הסוכות	129
217.....	תענית אסתר	142
218.....	פורים	145
218.....	ימי העומר	149
218.....	בין המצרים	163
219.....	ב' באב עד ח' באב	179
220.....	שבוע שחלה בו תשעה באב	183
220.....	תשעה באב	185
221.....	תשעה באב דחוי	196
	מדיני אבלות בברית מילה	
226.....	סדר לימוד הזוהר לברית יצחק	226
264.....	פיוטים לברית מילה	264
266.....	תפילה לאבי הבן קודם המילה	266
269.....	ברכת המזון	269

❀ • ❀

لتועלת הלומדים: העמורים המסתומים בחוברת ההלכות ב-(), הם לפि הספר "ילקוט יוסף" – "שבוע שמחות חלק ב". וכשכתבו סימן וסעיף, הינו שלחן עורך יורה דעתה.

יש לציין שהלכות בחוברת הן לכל הדעות, לבני ספרד ولבני אשכנז. בלבד ממוקומות שבארנו בהם במפורש, שיש חילוק בין בני ספרד לבני אשכנז.

תפילה שתיקן רבנו יוסף חיים ז"ע"א לומר בכל שנה ביום המילה

הובאה בספרו "בן איש חי" שנה ראשונה פרשנות ראה אותן י'

רבותנו של עולם, גליו נודע לפניה, כי ביום הזה שהוא יום לחדש
שהוא היה יום שמיוני לילדתי, נכנסתי בבריתו של אברם אבינו עליו הצלום, בשנה
הראשונה שנולדתי בה, וקיים בי ערך אבוי מוצות מילה ופרעה באשר צוית אותנו
בתורתה הקדושה, ונתגלה הפלוי השליishi של חיסוד האמתי הנקריא קוץ קדשים,
ויצא אורו ונתקבלה אחיזת החיצונים ונתחברו שמונה ושבעים אורות החסדים עם
שמונה ושבעים אורות הנכבות, ונתמתקו אורות הגבורות באורות החסדים.

אנא יהוה למען שםך הגדול ולמען רחמייך וחסדייך, תעוזני ותסייעני לשמר אותן
ברית קדש אשר חתמת בברנגו, ותצלני מכל חטא ומכל הרוחורים רעים ומחשבות
פוגמות, ותצלני מכל פגם הברית, הוא במעשהך, הוא בדרכך, הוא במעשהך, הוא בחוש
חראות, הוא בחוש השמיעתך, הוא בשאר חושים, ובכלם אתה טהור בקדשת הברית,
בלי שום פגם והרהור רע כלל, ותצנני שאתגבר על יצירך, ותהי מהשכתי
קשה לך בקדשתך תמיד, כי ברחמייך הרים בחרת לנו מכל האומות, ורוממתנו
מכל הלשונות, והבדלתן אותנו מכל טമאותיהם ותועבותיהם, בפתורך בתורתך
זואבדיל אתכם מכם העמים להיות לך. נודה לך יהוה אלהינו ואלקי אבותינו על
שהוציאתנו מארץ מצרים, ופריתנו מבית עבדים, ועל בריתך שחתמת בברנגו, ועל
תורתך שלמִרְקָטָנה ועל חקי רצונך שהודעתנו, ועל חיים ומוון שאתנו זו ומפרנס
אותנו. אנא יהוה לב טהור בראש לאלחים, ורוח נכו תדרש בקרביי, ותמשך עלי
מחשבות קדשות וטהורות זכות ונכונות, ויהיה לי לב שמח בעבודתך תמיד, ותעוזני
על דבר בכוד שםך מעיטה ועד עולם, אמן בון יהי רצון.

๖ לזכרון עולם

זכור תזוכר ותשוח על נפשי, וכאבל אם קודר שחוותי, בתאניה ואנניה, על פטירת אמי מורתני היקרה והחובבה, אשר קרבה את בנות ישראל לאבינו שבשמיים, בדרכיו גועם, באהבה ובחיבבה, ושמחה את לבון, והדריכתן בעזה נכונה וישראל, המזוככת ביסורים קשים ומרומים, וקיבלהם באמונה,

מרת יעל נקי ע"ה בת רבקה תחיה

אשר עלתה נשמהה הטהורה השמימיה ביום שלישי ה' כסלו ה'תש"פ, והובאה למנוחת עולמים בבית העלמי סנהדריה בעיר הקודש ירושלים טובב"א. כי להאי שופרא דבל' באדרעה, אבל כבד וגдол היה, יום מהומה ובערבה, يوم ערחה ואננה, כי לא נגעלו טערדי דמעה, עד זבולא בתיריאת, ועוד אחר ימי השבעה. זכרה לה ה' לטובה, על רוב עמליה ויגעיתה לגדל את בניה ובנותיה לתורה, אם הבנים שמחה, אשר זכתה לדאות פירות בעמליה, וסיעיה ביד כולנו לעלות במעלות התורה, והיראה, זוכות הרבים תלואה בידה, ואשר עליית על כלונה, בעידודה הנמרץ בהצעאת החביברים "בהלכה ובאגדה", ובഫעת שיעורי התורה בכל אתר ואטר "בהלכה ובאגדה", אשר מידה הייתה לי זאת להגיע עד הלום, וככאמור רבי חנינא חמין ושםן שכתני אמי בימי יולדותי, הן שעמדו לי (חולין כד ע"ב).

ען זהדר לבושה, ותשתק ליום אחרון. פיה פתחה בחכמיה, ותוורת חסך על לשוננה. צופיה היליכות ביתה, וילחים עצילותות לא תאכל. כמו בניתה ונאשוויה, בעלה נזהלה. רבות בנות עשו תיל, ואת עליית על בלבנה. שקר התמן ובהל היפי, אשפה יראת ה' היא תחתל. תנו לה מפרי ידיה, ויהללה בשעריהם מיטשיה (משל לא כה). אין ספק כי פסוקים אלו ראויים להיאמר על מרת אמי הרני כפרת משכבה, על רוב זריזותה בעמישׂ ידיה, ועל אחת כמה וכמה בענייני המיצות ובבחינות לשבת הקדושה מבועד מועד. ועל עצותיה והכוונותיה הטהורות לבנות ישראל, ועוד ועוד, אשר תקעד הירעה מהכיל.

יהי רצון שזכות הלימוד תהיה לרצון לפניו החם יתברך, ויגמול לה חסדים טובים, לפתוח לה שערי חן וחסד ורחמים, ולשלוח לפניה את מלacciyo הקדושים והטהורים, להוליכה אצל נטמות הצדיקים והצדיקיות, ליהנות מזו שכינתו, לחוזות בנוועם ה' ולblkar בהיכלו, ויזכור לה מעשיה הטובים, ותתענג בדשן נפשה מרוב טוב העפון לעזרקים בעולם הבא. ויקוים בה מקרה שכטוב (שעה מה יא): "זונק ה' פמיה, והשבי עצחות נפשה, ועצמותיה יתלייז, והיית בנו רוחה, ובמוציא מים אשר לא יקצבו מימייו". וילזהו אליה השלום, ועל משכבה יבוא שלום, ותהייה נשמהה עדורה בערוור החיים, ותעמדו לגורלה לך הימין. ותעמדו ותתפלל לפני אבינו רבנן עטרת ראשנו רבי ציון נקי שליט"א ובעד כל משפחתנו, לבן נוטף לדאבה עוד, ונזכה לאורך ימים ושנים טובים בטוב ובנעימים, ללימוד וללמוד לשמור ולעשיות ולקיים, ברוב אושר והצלחה וכל טוב,אמן.

הכותב והחותם בנה הקטן

ה' ניסן – ארבעה חודשיים לפטירתה, נשמהה עדן

שנתה: "רנו שמים וגילן אָרֶץ ופְּצַחַן חֲרִים רַגֵּה בַּיְגָם ה' עַמּוֹ" (שעה מס יג) תש"פ לפ"ק

יב' ניסן ה'תש"פ

בס"ד

הסכם

הובא לפני הקונטראס היקר "ברית מילה בהלכה ובאגודה", עם סדר הלימודليل "ברית יצחק", עורך בטוב טעם ודעת ובסדר נכון, דבר דבר על אופני, תפוחי זהב במסחריות כסף, שאסר וקיבץ כעмир גורגה, הרב היקר מאד, שוקד באזהלה של תורה,ليلת קיום יאיר חחשה כאורה, יראת ה' היא אוצרו, ועליו יציץ נזרו, שמן תורק שלו, טumo ונימוקו עמו, אשרי يولדה, צינה וסוחרה אמהתו, מרבית תורה ברבים ומורה הוראה, כבוד שם תפארתו, הרב הגאון רבי דוד שלום נקי שליט"א, מתלמידיו המובהקים של מxon אמרוי פוסק הדור ובנו עובדייה יוסף זצוק"ל, והולך בדרכו ההלכתית, לא זו מפסקי ימין או שמאל, בין להקל ובין להחמיר.

בחיבוריו היקרים, הוא מסכם בחמץית ובביבור את הדברים באופן נכון, ובשפה ברורה השווה לכל נפש, זריז ונשבר, לאסוק שמעתה אליבא דהלהחאה, והביא מאשר עליה בספרי "ילקוט יוסף", וכן מספרו של מxon אמרוי עטרת ראשנו רבנן עובדייה יוסף זצוק"ל, זיע"א, והדבר הוא תוצאה מרווחה ההבראים, והן לציבור בעלי הכתבים, אישר חיליה לאורייתא.

כמו כן צירף דברי אגדה, מתחקים מובהש ונפתח צופים, במעטת מצות המילה לעשווה בכבוד והדר ושמחה רבה, הכל עורך בטוב טעם ודעת, בלשון צחה ובורה השווה לכל נשף, לਮועלות וחיכוי הרבים. וכבר כתוב בספר יסוד ושורש העבודה, ראוי לאדם בכל שבעת הימים שעדר יום המילה, להכנס הוראה עצומה בלבבו בשמחה עצומה, ואשרי המכחחה להגעה מיום אל יום, אימתי יבוא לידי יום השמיוני למלוא בנו ולהכניסו בבריתו של אברהם אבינו, שעל ידי זה יכנס בחלק הקדוש של יוצרנו וכורנו יתברך שלו, והיה לאות ברית חותם קודש בברשו. והיה עבר ה' לעולם לשמר תורה הקודשה והתמים, וה' יתעלה ויתהום ויתנשא זכרו לעד, יהיה לו אלה ולאדון לעולם. עי"ש.

משנה שמחה יש בלבבי בשומעי כי רבים מכל שכבות הציבור, קובעים סדר לימוד בחוכרות אלו, ואת את מרוחיקים יודיעויהם בהלכות המעשיות לדעה מה יעשה ישראל, מבחינת "זההדותם להם את הדרך אשר ילכו בה, ואת המעשה אשר יעשוו", וזכות הרבים גדולה היא עד מאד. ועיין להגר"ח פלאגי בהקדמה לספרו "מועד לכל חי", שם סבו ה"חקר ליב", שבה שבח ספריו של הגאון החיד"א, ובעיקר בספריו הקטנים כמו "מורה באצבע", שהוא מוסר ודינים שיד כל אדם שווה בו, אחד חכם ואחד חם קוראים בו, ובעל ביתים ישאוו בחיקם, והיתה עמו וקרו בו בליך דרכך, בים ובכבה, שאין בו טורה כלום. והיה משבח בתהילתו החיבורים הללו יותר ויתור מכל שאר החיבורים הנוראים, עיין כי נמצאים בהם מוסר מלכים ודינים המדריכים לאדם ליראת ה' וילעובדו בלבב שלם.

ברכתني להרב המחבר שליט"א שיזכה לברך על המוגמר ולהברך עוד חיבורים יקרים טובים ומוסעים, לזכותם כדבר ה' זו הלהקה, ועוד יפוצז מעינוניו חזקה להגידו תורה ולהארירה, ולהבראות חיללים לתורה ולהתעודה, ברבות הטובה, בבריאות איתהנה ונהורא מעלייא, והיה שמו כשם הגדולים אשר בארץ לגאון ותפארה. זוכות זכוי הרכבים יגן בעדים ובعد בנייהם אלף המגן, ולא תמוש התורה מפיים ומפי זרעים ומפני זרעם עד עולם, לאורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים. "והיה כעוז שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו, ועלתו לא יכול וכל אשר יעשה יצלח". Amen.

ברכת התורה בהערכה ובאהבה רבה

יצחק יוסף
ישעיהו יוסוף
הראשון לציון והרב הראשי לישראל

הగאון הרב משה מרדיי קארפ שליט"א

מחבר סדרת הספרים "הלכות חגה" ועובד

דברי ברכה

הו ידידי היקר הרב הגאון המובהק רבי דוד שלום נקי שליט"א, זכה להסתופף בצלו של גאון ישראל ומגדולי מוצי הربים, ומקיים עולה של תורה, הראשו לציוו הגאון רבנו **עובדיה יוסף** צ"ל, אשר כל רז לא אניס ליה, וזוכה את הربים באור תורה ובספריו הربים ובשיחות חזוק, שהיה מכתת רגליו מעיר לעיר לדרש עלם שבשדות, וזוכה להחזר עטרה ליושנה ליהדות ספרד, והגאון רבי דוד שלום נקי שליט"א אשר הוא מתלמידיו, יצחק מים אף על ידי בנו הראשו לציוו הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א בעל הילקוט יוסף", וזוכה לחבר חיבורים רבים "בהלה ובעגודה" לחיזוק הربים, והכל בשפה קלה וברורה אך ורק על פי פסקי רשותיו הנ"ל, ושילב בהם הרבה דברי חכמה ומוסר והטעורות לעבודת השם יתרץך, ותהייה להשם יתברך התקבלו החוברות לאלפיهما ורבותיהם בתפוצות ישראל.

והנני לברכו שימשיך לזכות את הربים בחיבוריהם הקדושים של תורה ומוסר, ולהשיב רבים מעוועו, עדי נזכה במהרה ל"זמלאה הארץ" דעה את ה".

כעתירת ידידו הדורש שלומו וטובתו

משה מרדיי קראפ

זמייר כהן

הगאון הרב זמיר כהן שליט"א ז"ר ארగון "הידברות"

מכתב ברכה

הנני בזה בשבח הסדרה הנפלאה שהוברה על ידי ידיך נשוי המאור גדול, גריס באורייתא תדיאר ויראת ה' היא אוצרו, מרבייך תורה ברבים בפה מפיק מרגליות, הרה"ג הרב דוד שלום נקי שליט"א, אשר בהן אסף איש טהור וכותב בלשון בהירה את ההלכות העוסקות בחיי היום יום ומועד ישראל, בדברים שכלי יהודי צרך ללימודם היטב, לדעת את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשה, שהרוי "לא עם הארץ חסיד", ולא ידיעת ההלכה אי אפשר לקיים את המצוות כראוי, גם כשהוא ירא שמים החפש בכל נפשו ומאודו להתקרב לבוראו ולעשות רצונו בלב שלם.

ומה גם שהוסיף הרב שליט"א דברי מוסר ומאמרי מדורי חוץ"ל בדברים המאיירים את המצוות ומחזקים ומעוררים להבין את מהות המצוות והחגיגים, בשפה השווה לכל נפש, וכבר פשטה סדרה זו בכל רחבי העולם היהודי באין ספור עותקים, ורבים מעמידים כי היא שעמדה להם לשמר מצוות כראוי לאחר שקבעו לימודם בו בשבתם בבitem ובלכתם בדרך.

אשר על כן מצוה רבה לסייע ולפעול להדפסת והפצת סדרה חמוצה זו, למען יגיעו לכל תפוצות ישראל בארץ ובעולם, להגדיל תורה ולהאדירה. ולא נצרכה אלא לברכה להרב המחבר שליט"א שיזכה להמשיך להרבץ תורה ברבים בתורה שכותב ובתורה שבעל פה, וזוכה את הربים בערו חיבוריהם רבים טובים וموעילים, מתוך הרחבות הדעת ושפע רב ברוחניות ובגשימות.

"והיה כע' שתול על פלגי מים אשר יתנו פריו בעתו ועלהו לא יוביל וכל אשר יעשה יצלח", אמן.

זמיר כהן

ז' דברי פתיחה ז'

אוֹדֵה ה' מֵאַד בְּפִי, וּבָתוֹךְ רַבִּים אֲמַלְּכוּוּ (זהלטם קט), חֶסֶד ה' אֶזְכֵּיר תְּהִלָּת ה', בַּעַל כָּל אֲשֶׁר גִּמְלָנוּ ה' (ישעה סג), הָאֱלֹהִים הָרְעָה אֲתִי, מְעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה (בראשית מה), אֲשֶׁר גָּבָר חֶסֶדּוּ עָלֵינוּ, וּבַשְּׁפָלָנוּ זָכָר לָנוּ, לְזֹכֶתְנוּ בִּזְאת הַסּוֹרָה הַקְּרָה וְהַנְּפָלָה, "בְּהִלְכָה וּבְאֲגָדָה", תְּשֻׂוֹתָות חָנוֹן לָהּ, אֲשֶׁר נִתְקְבָּלה בְּשִׁמְחָה וּבְרִנָּה, בְּכָל מִדְינָה וּמִדִּינָה, בְּשִׁפָּה קֶלֶה וּנוּימָה, אַצְלָן כָּל שׁוֹחָרִי תּוֹשִׁיה. וּרְבִים אֲשֶׁר בְּסָדָרָה זוּ הַוגִּים, וּקוּבָּעים בְּהַסְּמָךְ שִׁיעָרִים, תְּמִידָן כְּסָדוּרִים לְוּמָדִים, זְקָנִים עַם נָעָרִים, יָגִיעִי כְּפִים וְאַבְרָכִים, וּמִשְׁתָּחָה הַנְּשִׁים כָּאָנָשִׁים, מִידִי יוֹם בְּיוֹמָו וּמִידִי שְׁבָתָ בְּשְׁבָתוֹ, אֲשֶׁרְיָה הַעַם שְׁכָה לָוּ, הַעַם בָּחר לְנִחְלָה לָוּ, תְּאוֹתָ לְבָוּ נִתְתָּה לָוּ, וּבְרִיתָךְ נִאמְנָת לָוּ.

בְּמַה אֲקָדָם ה', אֲכָפֵן לְאֱלֹהִי מְרוֹזָם מִמְּכָה וּוּ, שְׁחַחְיָנוּ וְהִגְּעִינוּ לְזַמְּן הַזֶּה, וַיְתַנוּ לִי גַּם אֶת זֶה, לְהַזְׁכִּיאָה לְאֹור חִיבָּרָה יִקְרָר זֶה, אֲשֶׁר מְחוֹזָה שְׁדֵי יְחִזָּה, וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בִּישראל "בְּרִית מִילָּה בְּהִלְכָה וּבְאֲגָדָה", בְּלֹול בְּהִלְכּוֹת וּהַלִּכּוֹת בְּמִזְחָה יִקְרָה זוּ, מִפִּי סּוֹפְרִים וּמִפִּי סְפָרִים, אֲשֶׁר מִפִּיהם אָנוּ חִים, רָאשׁוֹנִים וְגַם אַחֲרָנִים, וּרְבִים הַמָּה הַקְּרוּבִים וּהַרְחָוקִים, אַלְיוֹן כְּמָהִים וּמַחְכִּים, רֻעָבִים גַּם צְמָאים.

מַעַלָּה יְהוּדִית זְכָתָה מִצּוֹתָ מִילָּה, אֲשֶׁר אִין לָהּ חִבָּר וּרְעַב בְּכָל הַמִּצּוֹת, שֶׁכָּל עַם יִשְׂרָאֵל לְרִבּוֹת אֲחֵינוּ בְּשָׁרָנוּ הַרְחָוקִים כְּנָון הַתּוֹרָה וּהַמִּצּוֹת, מַקִּימִים מִצּוֹה זוּ בְּעוֹז וּתְעֻצּוֹמֹת, אֶיךָ וּרְקָעֵב אֲמּוֹנָתָם בְּבוֹרָא וּצְיוּוֹן עַלְיהָ, וְלֹא מִפְּאַת שָׁוֹם סִיבָה אַחֲרָתָה, וּכְמוֹ שָׁכְבָר כְּתֵב הַרְמָבָ"ס (מִורה הַנְּבוּכִים חַלְקָג פָּרָק מְטוֹ): "כִּי זוּ הַפְּעֻולָה - הַמִּילָּה, לֹא יַעֲשֵׂה אָדָם בּוּ אוּ בְּבָנָיו אֶלָּא רַק מִתּוֹךְ אָמִונָה אֲמִתִּיתָ, כִּי אִין זוּ שְׁרִיטה בְּשָׂוֹק אוּ כּוֹיה בְּזָרוּעָו, אֶלָּא עַנְיוֹן קָשָׁה מְאוֹד". וּעֲמַד כּוֹלָם צְדִיקִים, אֲשֶׁר לֹא חִסִּים עַל בְּנֵיָם, וּמְלִין אֶתָּם בְּעִוּדָם רְכִים בְּנֵי שְׁמוֹנָה יָמִים. וּכְמָה נִחְתָּר רוח הַסּוּרִים, כִּמְבוֹאָר בְּזַהָר הַקְדּוֹשׁ וְלֹד דֶּקָצָע"א, שְׁבָשָׁעָה שָׁאָדָם מַכְנִיס אֶת בְּנָוָה בְּבִרְתָּה, קֹרָא הַקְבָּ"ה לְמַלְאָכִי מַעַלָּה וְאָמֵר לָהּם, רָאוּ אַיּוֹ בְּרִיה בְּרָאָתִי בְּעוֹלָמִי שָׁאָנוּ חָס עַל פָּרִי בְּטָנוּ וּמְבָיאוּ בְּשִׁמְחָה לִפְנֵי לְקָרְבָּן. וּוּדָר אָמֵר רְבִי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי (מדרש תנומא תצוה את אָבָא וּרְאֵה שָׁאָין חַבִּיב לְפָנֵי הָאָדָם יוֹתֵר מַבָּנוּ, וְהָוָא מֶלֶא אָתוֹן כִּדי לְעַשּׂוֹת רָצְוֹן בָּרוּאָו). הַוָּא רְוָאָה בָּנוּ שְׁוֹפֵךְ דָּם מִמְּלִילָתוּ, וּמְקַבֵּל עַלְיוֹ בְּשִׁמְחָה.

מַעַלָּה נּוֹסְפָת וּחֲשׁוֹבָה יִשְׁנָה בְּמִצּוֹתָ מִילָּה, שְׁקִיּוֹתָ אֲבוֹתֵינוּ מֵאַז וּמִתְּמִיד בְּשִׁמְחָה רַבָּה, וּכְדִבָּרִי חֹזֶל (שבת קל ע"א): כָּל מִצּוֹה שְׁקִיבָלוּ עַלְיהָם יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְחָה, כְּגֹון מִילָּה, שְׁנָאָמָר: "שְׁאָנָכִי עַל אַמְּרָתֶךָ, בְּמִזְמָא שְׁלֵל רְבָב", עֲדִיָּוּ עֲשִׂים אַוְתָה בְּשִׁמְחָה. וּמִבְּאוֹר בְּפָסָקִים שָׁכְבָר בְּלִיל הַבִּרְתָּה צְרִיכִים לְשֹׁרְרָה וּלְשָׁמֹוחָה מְאֹד, כִּדי לְהַרְבּוֹת בְּכֻבּוֹדָה שֶׁל מִצּוֹה הַעוֹמְדָת לְהַתְקִים לְמִיחְרָתָה. וּכְמוֹבָא בְּמַחְזָור וּוּטָרִי (לְרִבָּנוּ שְׁמָה תַּלְמִיד ר"ג, סִימּוֹ תַּקְזָוָן, וּבְכָלְלִי הַמִּילָּה (עמ"ד 65) לְרַבִּי יַעֲקֹב הַגּוֹזֵר לְפָנֵי 800 שָׁנה). וּכְתַב רְבִי אַחֲרֵן הַכְּהָנוּ מְלוֹנִיל בְּאַרְחוֹתָ חַיִּים (וְהַלְכָה מִילָּה אֶת ט): וּנְהַגּו בְּכָל מִקְוּמוֹתֵינוּ, שְׁמַי שְׁמַל אֶת בָּנוּ, מְתוּקְבָּצִים כָּל הַקְהָל זְקָנִים וּנְשִׁים וּטָף, וּבְלִיל שְׁמַנִּים מְנֻגְנִים וּמְשַׁחְקִים שָׁם. גַּם הַגָּאוֹן הַחִידָ"א (שְׁיַ"ת חַיִּים שֶׁאָל ח"א סִימּוֹ כָּא) כתַב, וְהַמְנָהָג לְהַבִּיא כָּלִי נְגִינה בְּלִיל הַבִּרְתָּה וּבְבִרְתָּה, וַיָּלֶג הָאִיש וְתִשְׁמַח הָאִשָּׁה הַיּוֹלְדָת, וְהַכְּל לְשָׁם שְׁמִים. וְעַיּוֹן עוֹד בְּשׁוֹת הַלְכָה קְטָנוֹת (וְחַלְקָג בְּסִימּוֹ קְסָטָה), וּבְנִחְלָת שְׁבָעָה (וְהַלְכָה שְׁטוֹרָת סִימּוֹ יְבָ). בְּמַחְדּוֹשִׁים סָק"א, שְׁהָאַרְיכָו בְּמַעַלָּת וּשְׁבָח הַשְּׁמָנִי - לִיל הַבִּרְתָּה.

וּבְסִפְר יִסְׁוֹד וּשְׁוֹרֶש הַעֲבֹודָה (שְׁעָר יְבָ שְׁעָר הַמִּפְקָד מִצּוֹתָ מִילָּה) כתַב: כָּל אִיש מִיּוֹרָאֵל שְׁנוֹלֵד לוּ בְּן זָכָר, מִיּוֹם הַיּוֹלְדָה יָכִינֵס שִׁמְחָה עֲצָוָמָה בְּלָבָבוֹ, כִּי חֶסֶדּוּ עַלְיוֹ נִכְוָתוֹ בְּבָנָו

זכר להכניסו בבריתUbodת הבורא יתברך שמו ויתעלה, ולבך מברכת "הטוב והמטיב" שהתחייב להשם על זيقחה אותו בין צר, שבודאי אין די באמרית הברכה בפה בלבד, רק בהצטרפות המחשבה שיכניס שמחה עצומה והודאה בלבו על אושרו ותהיילותו זוכתו שבניו זקרים שיזכה בעברן צדקהם לרבות טוב הצפון לעתיד, עברו צער גידולם וחינוכם לתלמוד תורהנו הקדושה. וזולת זו, ראוי לו בכל שבעת הימים שעוד המילה, להכניס הودאה עצומה בלבו בשמחה עצומה, ואשרי המחכה להגעה מיום אל יום, אימתי יבוא לידי יום השמיini להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, שעל ידי זה יכנס בחלק הקדוש של בוראו יתברך שמו, והיה לאות ברית חותם קודש, שנוטן בברשו אותן מפוזרים שמכניסו לעבדותנו, וכל הימים אשר חי, הוא שאול להשם להיות לו עבד עולם, לשומר תורתו הקדושה, והשם יתברך יהיה לו אלה ולאדון לעולם. ואיך לא יתלהב לבבו ברוב החדווה והשמחה שזוכה להכניס בנו תחת כנפי יוצרנו ובוראו, ועל ידי זה יזכה לכל טוב הצפון. עי"ש.

על כן, כמה מן הרואי והנכון להזכיר עטרה לישנה ולהרבות מאד ממשחה של מצוה. ובאמת כי לפניו שלושים וארבעים כנאה וכיהה לכבודה של המשחה מעוז מועד, ובليل הברית היו שרים ומפיעיטים כנאה וכיהה לכבודה של המזוחה הראשונה המתקימת בכל יהודי, ואף רבים היו מקימיים את מאמר דוד המלך עליו השלום (זהילים קמץ ג): "בְּתַפְּךָ וְכִנּוֹר יְמִירָיו לֹז". אולם הימים, לצערנו נראה כי נחלשה המשחה, ולא אחד ולא שניים, מתחפשים בגרות עשרה אנשיים, לא פחות ולא יותר, ומחלקיים את קטיעי הזוהר הקדוש המתוקן, ושרים שיר אחד בחתך מפני טורה הциיבור, וטועמים משהו, ונפטרים לבתיהם לחיים טובים ולשלום. הלזה תקרה שמחה!!

ואף כי למחמת מקימיים הם את הברית ברוב עם באולם עם סעודה נאה ויקרה, אך גם שם נעלמו השירה והזמורה, ואף כי ישירו שיר אחד עד שהמושול יארגו כליו למילה, אך בעת הסעודה לא ישמע על דל שפתוי איש שירה וזמורה, ואינו שבת הבורא נזכר בפי כל בריה, וערבה כל שמחה, להודות לשם על החסד שעשה בהbayao בן צר, ועל המזוחה הנדולה שזימנה לידי. על כן, אחי רעמי חזקו ונחזקה להרבות בשמחה וגיל במצוה יקרה זו, ועוד ישמע בכל בתיהם ישראל" קול ששון [זו מילה], וקול שמחה, קול חתן, וקול כללה", אמן.

כצאתי את הקדש, אשא לבבי אל כפים אל אל בשמיים, יהיו רצון מלפנייך, שמשמעות קדש עלינו נשגיה, ואת דרכינו תהי נא מציליה, להמשיך במלאת הקדש בהפצת תורה, יראה ודעת, בלבבות בניך היקרים. ובסיעיתא דשמייא דברינו יתקבלו, ומהם רק יתعلו. ואזча יחד עם רעמי מנב"ת, לבנים ולבנות כשתילי החיים, ונאה אנחנו וצאצאיינו, וצאצאי צאצאיינו, וצאצאי עמק בית ישראל, כולנו יודעי שמק ולומדי תורהך לשמה, באושר וועשר, ובריאות איתהנה, ושובע שמחות וכל טוב, אמן.

הכותב וחותם לכבוד התורה ולומדייה

אור לארבעה עשר בניין

שנת: "ה'נֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קָוִינוּ לוּ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ, זֶה ה' קָוִינוּ לוּ נְגִילָה וְנְשִׂמְחָה בִּישׁוּעָתּוֹ"
(ישעה מה ט) תש"פ לפ"ק

דוד שלום נקי

๒) הקדמה

אערוך שיר תהילה – לצורך אשר אין בלע
בחר לעם סגולה – קראם נחלתו
חטם אותם חותם בגברים – אוט בריטו
ז'לום השמיני ימול בשר ערלון".
(מתוך פזת לזרת מילה)

๓) צי

ברית מילה!

המצווה הראשונה שקיימים היהודים בחיו. מצווה שמכנינה אותה, עוד בהיותו בחיק Ammo, בברית הנצח של עם ישראל עם הקב"ה, וחותמת בו חותם של קדושה:

המצווה שקיים ישראל בכל הדורות, במסירות ובשמחה רבה, והטיבעה בחותמה את עם ה', עם הנצח!

המצווה אשר מקיימה כל יהודי באשר הוא: שכן ליבו אומר לו, שהוא השער, האות וכור המבחן הקובל ביותר על היותנו יהודים!

밀יה – מי לה. מי בכל המצוות דומה לה! (מנורת המאור נר ג כל אל)

ברית – בגימטריה תרי"ב [612] (שבולי הלקט). היא המצווה הראשונה מתוך תרי"ג [613] המצוות. היא הקרון הראשון ברכבת המצוות של היהודי, היא הקטור – הנושא ומנייע אחריו את תרי"ב המצוות הנוספות, ומכו尼斯 את היהודי בשערי התורה ומצוותיה. וכפי שאנו אומרים: "כשם שנכנס לברית – כן יכנס ל תורה, לחופה ולמעשים טובים!"

בחוברת זו, **בשער האגדה**, הובאו בסיוועתא דשמייא, מעט מטעמיה ותועלתה, שכחה ומעלה – של ברית המילה. הורחב אודות "בריתו של אברהם אבינו", "אליהו מלאך הברית", ברית המילה לאורך ההיסטוריה, ועוד.

ובשער ההלכה – הלכות ומנהגים אודות: ליל הברית, המילה, המוחל, הסנדק, הסעודה, סדרי התפילהות, ברית מילה במועדיו השני ובמצבים שונים, ועוד.

אומר המכדרש (ונחותמא לך לך): אמר הקב"ה, לעתיך לבוא אין ערל עומד לפניו, שנאמר ישעה נב א: "עורי עורי לבשי עוז ציון, לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקדש, כי לא יוסף יבא בך עוד ערל וטמא". אמן כו' יהיו רצונ!

๔- שער האגדה ☞

๔ בריתו של אברהם אבינו ☞

להכניסו בבריתו של אברהם אבינו

"להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" - במיללים אלו מכנים את התינוק היהודי בברית הנצח האיתנה של עם ישראל עם הקב"ה.

זהה ברית שכרת הקב"ה לראשונה עם אברהם אבינו, והוא זו שמשERICA הלאה בקשר דורות רצוף עד עולם.

הבה נראה ונלמד מתוך התורה הקדושה אודות כריתת ברית הנצח הזו, שכרת הקב"ה עם אברהם ועם זרעו אחריו עד עולם.

"זיהי אברהם בנו תשעים שנה ותשעה שנים. וירא ה' אל אברהם ויאמר אליו, אני אל שדי, התהלך לפני ויהי תמים: ואתנה בריתי ביןיך ובינך, וארבה אונדך במאוד מאד: ויפל אברהם על פניו, וידבר אליו אלהים לאמר: אני הנה הנה בריתי אתה והיית לאב המון גוים: ולא יקרא עוד את שמו אברהם, והיה שמו אברהם, כי אב המון גוים נתתיך: והperfetti אתך במאוד מאד, וגנתתיך לגוים וממלכים ממדך יצאה: ותקמתי את בריתך לך ולזרעך אתךיך לדרכם לברית עולם להיות לך לאלהים ולזרעך אתךיך: וגנתתיך לך ולזרעך אתךיך את הארץ מגניך את כל הארץ בינו לאחיזת עולם והייתך להם לאלהים: ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתך תשמר אתה ולזרעך אתךיך לדרכם: זאת בריתך אשר תשמרו ביני וביניכם ובינו זרעך אתךיך הפול לכם כל זכר: ימולתם את בשר ערლתכם, והיה לאות ברית ביני וביניכם: ובו שמנת ימים ימול כל זכר לדרכיכם יליד בית ומקנת כספי מכל בו נזכר אשר לא מעלה לך: הפול ימול ליד ביתך ומקנת כספך והיתה בריתך בברשותם לברית עולם: וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלו ונדחתה הנפש ההוא מעמיה את בריתך הפה: ויאמר אלהים אל אברהם, שרי אשתק לך תקרא את שמה שרי, כי שרה שמה: וברכתך אתה וגס גנתתי ממנה לך בנו וברכתך מהיתה לנויים, מלכי עמיים ממנה יהו: ויפל אברהם על פניו, ויצחק ויאמר אלהים כלבונו מעאה שנה يولד, ואם שרה חבת תשעים שנה תלד: ויאמר אברהם לך אלהים לו ישמעאל יהיה לפניה: ויאמר אלהים אבל שרה אשתק לך בנו, וקראת את שמו יצחק, ותקממי את בריתך אותו לברית עולם לזרעך אחריו: ולישמעאל שבעתיד הכה ברכתך אותו והperfetti אותו והרבכתי אותו במאוד מאד, שנים עשר נשיאם يولיד גנטתו לגוי גדול: ואת בריתך אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד זהה בשנה האחורה: וכיכל לדברו ויעל אלהים

מעל אברהם: ויקח אברהם את ישםעאל בנו ואת כל ילדי ביתו ואת כל מקנת כספו כל זכר בנני בית אברהם וימל את בשר ערלטם בעצם היםacea כאשר דבר אותו אלהים ואברהם בנו תשעים ותשעה שנה בהפלז בשר ערלטנו. וישמעאל בנו שלוש עשרה שנה בהפלז את בשר ערלטנו בעצם היםacea הזה גמול אברהם וישמעאל בנו: וכל אנשי ביתו יליד ביתו ומקנת כספו מאית בנו נבר נפלז אותו.

ברית של אהבה

אברהם אבינו האחד והיחידי בדורו, אשר חיפש את בוראו בכל ליבו ובכל נפשו, קידש את שמו של ה' בעולם והפיץ את האמונה להמון. הוא האחד והיחידי שהעולם חיכה לו עשרים דורות עד כה, והתקיים בזכותו.

והקב"ה רוצה לכבוד ברית עימו ועם זרעו אחיו. ברית עולם, ברית של נאמנות ואהבה נצחית לדורות עולם.

נאמר (תהלים כה יד): "סוד ה' ליראי ובריתו להזקיעם". איזהו סוד ה'? זו מילה, שלא נילה אותה אדם ועד עשרים דור, עד שעמד אברהם ונתקה לו, שנאמר (בראשית י) כי: "וְאַתָּה בְּרִיתִי בְּנֵי וּבְנָךְ". אמר לו הקדוש ברוך הוא: אם תמול, תיטול סוד ה'!

ציוי ה' על המילה

אברהם אבינו בן 99. אחר תלאות רבות ונסיונות שבhem דבק בכל ליבו בה' יתברך, הפיץ את האמונה לבני העולם, וככלו דבוק באהבת ה'. אחר אור שדים, הרוב בארץ, לקחת אשתו שרי לבית פרעה, מלחמת המלכים, ברית בין הבתרים [בג'יל 50], הולدة ישמעאל [בג'יל 86]. והנה, בג'יל 99 פונה אליו הקב"ה לאמור:

"**אני אל שדי, התהלך לפני ויהי תמים!**"

נבלה אברהם אבינו, רעדת אחזת אותו, ונזדעזעו כל אחיו: האם איןנו תמים? האם יש בו פגם ומוטה? האם יש בו דבר מגונה?

השיב לו הקב"ה: אין לך פסולת אלא הערלה, העבר אותה ובטל המום!

"כענבים בפזבך מצאתי ישראל, כבנורה בתאננה בראשיתה ראייתי אבותיכם" (חישע ט י). אמר רבי יודן: מה התאננה הזאת אין לה פסולת אלא עקיצה בלבד, העבר אותה ובטל המום, כך אמר הקב"ה לאברהם: אין לך פסולת אלא הערלה, העבר אותה ובטל אותה, התהלך לפני ויהי תמים! (ב"ר מו א)

אמר רבי לוי: משל למטרונה [מלכה] שנכנסה לשאול בשлом המלך. אמר המלך, כמה היא יפה, אלא שיש בה מעט מום. אמרה לו בבקשתה ממק, אמר רלי מה מום של. אמר לה צפرون של אכבע שלך גדולה קמעא, העברי אותה ובטל המום. כך אמר הקב"ה לאברהם, איך לך פסולת אלא הערלה בלבד, העבר אותה ובטל המום. (ילקו"ש לד לד יי)

המשך ואמור לו הקב"ה: "וְאַתָּה בָּרִיתִי בֵּין וּבֵיןךְ", דהיינו שאין זה רק הסרת מום, אלא יש בכך הטבעת חותם של ברית ברית, ותוספת של קדושה! או אז נחה והתקorra דעתו של אברהם אבינו. (נדירים לב"א ובכתב סופר)

לכל זמן ועת!

מדוע המתינו הקב"ה וציווהו על המילה רק בגיל תשעים ותשע?

אומר המדרש ובר"מ בו: "לכל זמו ועת לכל חפץ פחת השמים" (קהלת ג א) – "זמן היה לו לאברהם אימתי שניתנה לו המילה". לא לחינס עיבוב הקב"ה את המילה דוקא לזמן המועד הזה. ומדוע?

מדוע לא מל בגיל ארבעים ושמונה, כשהחכיר את בוראו? [אמנם כבר מגיל 3 החל אברהם לחקור ולהכיר את בוראו, אך רק בגיל 48 הגיע להכרה ברורה ויסודית]. "אללא שלא לנעל דלת בפני הרים" – אילו היה מל בגיל 48, ניתן היה לחשוב שהקב"ה מקבל גרים רק עד גיל זה. אך כתע כתם בוגר מאוחר, הדבר מורה כי אף שחתא אדם כל ימי, ולעת זקנתו בא להתגיר ולמול, מקבלים אותו. (משנית דברי אליעזר על המדרש שם)

המשך המדרש ושאל: ואם תאמר, היה לו למל בן שבעים שנה, בשעה שנדבר עמו בבני הבתרים [שאז הוא כבר זקו, וגם בא ברית מיהודת עם הקב"ה ובודאי ראי שכבר ימול?] – "אללא כדי שיצא יצחק מטיפה קדושה", ככלומר באוטו זמו עדין לא נולד ישמעאל, ורצח הקב"ה שדווקא יצחק يولד בקדושה זו לאחר שימוש אברהם, ואילו ישמעאל يولד לפני המילה. [וזואمر ה"גנזי יוסף": כי המילה ניתנה אחר הולצת ישמעאל, כדי שיתברר ויזכר הטוב שב아버יהם, על ידי שילך הרע שבו מלחמת זהמת אבותיו – לשמעאל].

ואם כן, ימול בן שמונים וששה שנים, בשעה שכבר נולד ישמעאל?

"אמר ריש לקיש: קنمو אני מעמיד בעולם, מה קنمو זהה כל זמן שאתה מזבלו ומעדרו הוא עוזה פירות, כך – משניצדר דמו, משבטל יצור, משבטלה תאונו, משנקשר דמו!"

הקב"ה דחה את המילה ואת הולדתו של יצחק, דווקא לגיל כזה שבו אברהם אבינו כבר זקו מאד, ובטלת תאותו ביותר, ייבשו בו הכוחות הגשמיים. וממילא האור הרוחני הair בו עד למאוד.

"קنمو אני מעמיד בעולם", נמשלו הצדיקים לknemo ולבושים טובים הממלאים את העולם בניחוחות ערבים של קדושה. כמו עץ הקינמון, שום שנגראה שהוא כבר ישב, עדין ניתן לטפל בו ולהצמיה ממנו פירות, כך אברהם, אף שהזקן מאד נתן לו ה' לעשות פירות טובים, וינוב בשיבה ויעשה פרי בהשגת ה'.

ニימול בגיל 83

בדור האחורי, עם ירידת מסך הברזל הסובייטי, יהודים רבים מברית המועצות ערכו ברית מילה בגילאים מבוגרים! ומהו הנימול המבוגר ביותר היידוע לנו?

הנימול המבוגר ביותר בעת האחרון הוא יהודי מצפון הארץ, שנימול בגיל 18³: האיש עלה ארץם בשנות החמשים, ונשלח על ידי הסוכנות לקיבוץ בצפון הארץ, שם ביקש בתמימותו לעبور ברית מילה שהיתה אסורה בברית המועצות, אל מול אנשי הקיבוץ ענו לו שבארץ ישראל כבר אין צורך בכך, השם יצילנו. בהשחתת ה', טיפל בו לעת זקנותו היהודי מאמי, ובאותה משיחותיהם סיפר לו הזקן שהוא מאד מעוניין להכנס בבריתו של אברהם אבינו. המתפל פנה בשם אראגון "ברית יוסף יצחק", ובஹוטו בן שמונים ושלש זכה סוף סוף להכנס בבריתו של אברהם אבינו! טפר השיאים והגפלאות עמוד 10)

במדרש מובא כי ישמעאל היה מתרבב ומתרפער על יצחק ואומר לו, שהוא גדול ממנו, כי נימול בגיל 13 ולא התנגד. השיב לו יצחק: באבר אחד אתה מיראני! אילו אמר לי הקב"ה זה עצמן לפני לא הייתה מעכבי! (ריש' בראשית כב א), ואכן יצחק הוכח את מסירות נפשו בניסיון העקדת, כשהיה מוכן לזנוח את כל יכול לה'.

והנה כל אותם יהודים יקרים שמלים את עצםם בגיל כה מבוגר - מצטרפים אף הם לבטל את הקיטורוג של ישמעאל!

"אברהם" – שלט ברמ"ח אבריו

כעת במעמד זה, בעת הציווי על המילה, אף משנה הקב"ה את שמו של אברהם: "ולא יקרא עוד את שָׂמֵךְ אַבְרָם, וְהִיא שָׂמֵךְ אַבְרָהָם".

"אברהם" – בגימטריה 243.

"אברהם" – בגימטריה 248. כמוינו רמי"ח אבריו של האדם.

رمוז לו בכך הקב"ה, שאנו רק על ידי מעשה המילה, יהיה תמים ושלט בכל רמ"ח אברהם. שעד כה היה מוליך על רמ"ג אברהם, למעט שני העינאים ושתיה האזניים והמילה, ואילו אחר המילה יהיה מוליך על כל רמ"ח אברהם, ויהיה היצר הרע כבוש תחתיו. (נדפס לב ע"ב וביאר הר"ג: בתחילת המיליכו הקב"ה על אברהם שהם ברשותו להיזהר מון העבריה, אבל עינוי ואזני של אדם פעםיים שאינם ברשותו, שעל כרחיו יראה בעינוי ובازני שמע. אך לבסוף כשנימול המיליכו הקב"ה אפיקו על אלה, ככלומר נתן לו כח] שלא יסתכל ולא ישמע כי אם דבר מצוה.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: מה אתה סבור שאתה תמים שלמי! אתה חסר מחמייה אברהם! עד שלא תמול, היה שמאך אברהם, א' אחד, ב' שניים, ר' מאתים, מ' ארבעים, הרי מאתים וארבעים ושלשה. ומניון אברהם שבאדם מאתים וארבעים ושמונה, מול והיה תמים. כشمل, אמר לו הקדוש ברוך הוא: "לא יקרא עוד שָׂמֵךְ אַבְרָם וְהִיא שָׂמֵךְ אַבְרָהָם". הוסיף לו ה', חמישה, מנין רמ"ח אברהם. לפיכך והיה תמים. (תנומואה לד טז)

יצב גבולות עמי

אמר אברהם אבינו: אם חביבה היא המילה מפני מה לא ניתנה לאדם הראשון אמר לו הקדוש ברוך הוא. דיביך אני ואתה בעולם. ואם אין אתה מקבל עלייך למול, די לעולמי עד כאן, ודיביך לעוללה [שליטה בעולם] עד כאן, ודיביך למילה שתהא עגומה עד כאן. (בר"ג מו ט)

אברהם אבינו, עמוד החסד,ichel כלו חסד והשפעה, והפצת האמונה לכל בא עולם, התקשה בדבר מסוימים. הלא המילה מכונסה אותו ברית יהודית עם הבורא, בעת יובדל הוא וכל זרעו מיתר האנושות, להיות "עם ה'" האם לא היה מן הראי שעובדות ה' תהיה נחלת הכלל של כל בא עולם?! האם לא מן הראי שהאנושות יכולה תזכה להיכנס בבריתו של הקב"ה?! מודיע לא ניתנה המילה כבר לאדם הראשון, ובכך היו זוכים בה כל בא עולם!!

אומר לו הקב"ה: "אני אל שדי!"

זהי הפעם הראשונה בתורה שבה מוזכר השם "שדי", המראה על הצבת גבולות. אני הוא שאמרתי לעולמי ذי שהיא העולם נמוח והולך, ממשיך ומתרכז, עד אשר אמרתי "די" וציויתיו לעזר.

העולם כלו נברא בחסדו ובהשפעתו האינסופית של הבורא יתברך, אך הבורא גם הציב גבולות בבריה. אומר הקב"ה לאברהם: אני אף הצבתי גבולות וקבעתי מי מתודח האנושות יכנס בברית! וכשם שאי אפשר לשאול: " מדוע לא יהיה כל תנובות האילן - פירות, במקומות העליים והענפים המרובים?", שכך גורה והגבילה חכמו יתברך, שהעלים והענפים המרובים יהיו כולם למען הפירות המועטניים, כך קבע והגביל הקב"ה, שמתודח האנושות כולה, ייבدل עם מועט וקטן להיות עם ה'. [וכפי שאמרת התורה ובריט ל' ח: "בְּנַחַל עָלָיו גּוֹים, בְּהֶרְחִידֹו בְּנֵי אָדָם, יַצֵּב גְּבָלָת עֲמִים - לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"].

ולכן "דייך אני אתה בעולם!" די בכך שרק אתה תיכנס בברית, ואני לך לדאוג בזו לגורל האנושות. וכך שנאמר "וַיֹּצְדִּיק יְסוֹד עָלָם", העולם כלו עומד בזכות הצדקה! אם לא אתה שמקבל עליך את הברית זו, לא יהיה כבר קיום בעולם כלו, די לערלה ולטומאה ששלטו עד כה בעולם!

דומה הדבר לאדם הנוטע עץ פרי, שבתחילת גדים לו רק ענפים ועלים מרימים אשר אין לו צורך בהם, אך מוקן הוא להמשיך לגדים ולהשקותם בעבור שיגיעו הפירות. אולם אם בזמנו שהעץ כבר צרייך להוציא פירות, ימאנו הפירות מלחותיע, הוא כבר לא יהיה מוקן לשאת את העליים והענפים בלבד! כך, אם לא אתה אברהם שמקבל עליך את המילה, לא אסכים "לסבול" יותר את ההערלה והטומאה ששלטו בעולם עד כאן! לא אסכים שתהא קדשת המילה חסרה עוד בעולם! ספר "התירוש" על המורש רבה דלעיל:

אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם: כשבראתי עלי, הייתי מגולג בעשרים דוד בשビルך, עד שתבוא ותתול את המילה. עכשו אם אין אתה נוטל את המילה, אני אל שדי, אני אומר לעולם די עד כאן, ואני מהזינו לתהו ובהו. ותגמימה לך יט'

בבראם - באברהם

בריאת העולם נאמר: "אֱלֹהִים תֹּולְדוּ שָׁמְים וְהָרָקָבָרָאָם", ואמרו חז"ל בראשית רבא כי ט': בבראם - באברהם. בזכותו של אברהם הם מתקיימים. זהה התקיים אכן אחר מצות המילה, שבה קרא ה' את שמו "אברהם".

אני אלוקיך, אני פטראונך!

עוד אמר אברהם לקב"ה: "עד שלא מלתי היו באים ומזודוגים לי, תאמר משפטתי הם באים ומזודוגים לי", כלומר עד עכשו היו רבים שקרו והזדווגו להילחם بي, בغالל אמונתי בה' נגד כל התיאוריות האליליות השולטות בעולם. ואם כן, עכשו שאמול, ואתבדל מן העולם באופן ניכר, בודאי שיותר יותר ירצו להתנכל ולהילחם بي, וכמוון שכוננותו של אברהם אבינו גם לכל הדורות הבאים אחורי, העולמים לسانן מקנאות האומות ורדיפתם!

אף כאן באה תשובתו של הקב"ה ברמז השם "שדי", הרומו לכך שיש די בכוחו ובabhängigתו של הקב"ה כדי להגן עליו ועל זרעו מפני כל הקמים עליהם לרעה. "דייך שאני אלוהיך, דייך שאני פטראונך!" [אומר המדרש כי תרגום של "שדי" ביוונית "אֲבָסִיּוֹס" ו"אֲנָקּוֹס", דהיינו: נצח, בלתי נסדק. וממילא הוא בלתי מנוצח, ממשׂך מערכות הטבע] ובר"ג רמב"ג פרשת לד (ד)

ענр אשכול ומمرا

בשעה שאמר הקב"ה לאברהם למול, הלק ונמלך בשלושת אהוביו, ענר אשכול ומمرا.

אמר לו ענר: היה לו לקב"ה למצוות לך על המילה כשאתה בן עשר או בן עשרים שנה. עכשו שצוקנת, וכבר בן מאה שנה אתה, אתה הולך ומצער ופוצע את עצמך!!

אמר לו אשכול: מה אתה הולך ומסמן את עצמך בין שונאייך? הלווא יש לך שונים רבים, והם עולמים לנצל את חולשתך כדי לפגוע לך לרעה!

אך לעומתם אמר לו מمرا: אלוקיך שעמד לך בכבשון האש וברעבון, בדבר זהה שאמר לך למול אין אתה שומע לנו! הלווא בודאי שיכול הוא לרפאותך ולהציגך!

וכדי לחזק את דבריו, אמר מمرا שהוא מתחילה במצבה ומלאת עצמו תחילתה. וקרה בשם בן נח שימוש אותו.

אמר הקב"ה למمرا: אתה נתת לו עצה למול, חיך שאיני נגלה אליו, לא בפלטין של ענר, ולא בפלטין של אשכול, אלא בפלטין שלך, וכך כתוב בהמשך: "וירא אליו ה' באלוני מمرا". ובראשית הרבה מ"ג. מדרש הגolio "אלון" זה מישור, שדה, שטח ארדמה. "אלוני מمرا" - הינו בשטחי הארץ של מمرا, שם נטה אברהם את אהלה, כתוב "ויאיחל אברם ויבא וישב באלוני מمرا אשר בחברוז". והתרורה צינה זאת כאן למן שבחו של מمرا.

אומר המהרא": אברהם אבינו לא התייעץ עם אהוביו כדי לשקל אם למול או לא, חלילה וחס. אלא כוונתו הייתה שיעשה את המצווה דווקא אחר התייעצות עם אנשי העולם: כדי שלא יאמרו שהקב"ה המכמם, והוא עשה זאת ללא מחשבה ובלא עזה, ואילו היה שואל ומתყיעץ, יתכן שהיה משתכנע שלא למול. בכך שהתייעץ עימם, הראה שהוא עשה את המצווה בדעת שלימה. (וירא אריה יה א)

בכוונה תחילה עורך שיח ציבורי בעניין המילה, כדי להוכיח ברורות שאינו מתחשב בחתנגדות של "דעת הקהיל העולמית"...

מילת בני ביתו

באותו יום שציווה ה' על המילה, הזריז אברהם אבינו לקיים את המילה בדעתו שלימה ונפש חפיצה.

הוא עסק תחילה במילת ישמעאל בנו ובAMILת כל אנשי ביתו, ורק לאחר מכן מל את עצמו. מפני שאילו הקודמים מילתו, היה חולה ותש כוחו מפני זקנתו, ולא היה יכול להשתדר במילתם. (רמב"ג, ר"ד:ק)

מאות בריתות היה צריך אברהם לעשות באותו היום "ילידי ביתו" [ילדי השפחות אשר נולדו בביתו, וגדלו על ברכייו ולימוד תורה עיוו נדרים לב ע"א. וכן בר"ד קGRAASHI כה ה] הם בלבד מנו שלוש מאות ושמונה עשר. יותר מהם היו "כל מקנת כספו", דהיינו עבדים שקנה בכיספיו (תנומה וירא ט) את כולם כולם הזריז אברהם למול עוד באותו יום, והקב"ה נתן בו כך לעשות זאת!

"זיהך אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילידי ביתו ואת כל מקנת כספו..." - כיצד לך אוטם? בודאי שלא ללחם בכת, אלא את כולם לך על ידי דיבורים טובים ופיוסים, כי רצה שכולם יקבלו עליהם ברצונם את מוצאות המלך! אמר להם: "אשריכם שבחך הקדוש ברוך הוא בכם להיותכם תמיימי גוף כמותי, ולהיותכם נכנסים תחת כנפי השכינה!" (מדרש סכל טוב. אור החיסין)

כך, מיהרו כולם לעשות ולמלאות את רצון ה', ואכן הספיקו כולם לימול עוד באותו יום! (אבן עזרא)

גבעת העRELות

אמר רב אייב: בשעה שמיל אברהם את כל ילידי ביתו, העמיד גבעה של ערלוות, וזרחה עליהם המשש והתליינו, ועליה ריחו לפני הקדוש ברוך הוא כרייה קטורת סמים, וכרייה הלבונה העולה על המזבח! אמר הקדוש ברוך הוא: בשעה שהיהו בנים של אברהם באים לידי עברות ומעשים רעים, אני נזכר להם הרית הזאת, ומتمלא עליהם רחמים והוא פך להם מידת הדין לרחמים! (בר"ר לד מז. מדרש שר השירים ד א)

גבעת העRELות זו הייתה עדות על יראת השמים ואהבת ה' הגדולה של אברהם אבינו, עד שככל עבדיו ואנשי ביתו מלאו עצם ברצון. שאם לא היה יכול למול את כולם בבת אחת, ולא הייתה נesyית גבעה כזו. ואם כן אייזו השפעה גדולה הייתה לו על עצמו. וכל שכן שתהיה לו השפעה על בניו, שככל צרעו יהיו ורוצחים לעבוד את בוראים ולאהבה אותו ולשמור מצוותיו. לכן גם אם יחתוא, אין זה מפניים רוחניים, שבאמת רצונם הפנימי לשות רצון ה', אלא התגבר עליהם יצרם, וכך הקב"ה ידוע אתם במידת הרחמים. (תפארת ציו על המדרש רבה)

כרות עימיו הברית

cut, אחר שנימולו כולם, פנה אברהם אל הקב"ה ושאלו: **ומי ימול אותה?** אמר לו הקב"ה: אתה בעצמך!

כלומר: מילת אנשי ביתו של אברהם הייתה בבחינת "סור מרע", להסיר מהם העRELה והטומאה. אבל אצל אברהם אבינו עצמו, המילה היא אף הטבעת חותם של קדושה,

וכריתת ברית עם הקב"ה. מי זה אשר יכול לסייע לאברהם אבינו במעשה נשגב זה? וכי יעשה הדבר בידי מי שאינו בן ברית?! לפיכך אמר לו הקב"ה, שהוא ימול את עצמו.

ואכן אברהם אבינו, עם היותו זקן בן תשעים ותשע, פנה למול את עצמו. ואולם משאך התחליל אברהם במעשה, בא הקב"ה בכבודו ובעצמו לסייע לו: הוא זכה לעזר שמיימי מיוחד במינו, עד אשר כביכול הקב"ה השתתף עימו ממש במעשה המילה.

מיד נטל אברהם סכין ובא לחותך, והיה מתיריא, שהיה זקן. מה עשה הקב"ה?
שלח ידו ואחז עמו, והיה אברהם חותך שנאמר: "וכרות עמו הברית". (ביר' טו)

אמר הקדוש ברוך הוא: **יבוא טמא ויטפל [זיטפל] בטהור, אפשר כן? נכלומר: יתמן שאמן לאיזה אדם שיבוא לעזר לאברהם למליען אלא אני טהור ואברהם טהור, נאה לטהור להטפיל בטהור. רביaben בשם רבי שמעון אמר: שיתף הקב"ה ימינו עם אברהם ומלו שנאמר "וכרות עמו הברית".** (מדרש שיר השירים)

הרי בתים לתוך ביתך!

אומרים חז"ל, כי מראש היה בלבו של אברהם אבינו רצון כמוש, שהקב"ה הוא שיעסוק במילתו, והקב"ה אכן מילא את שאלתו אף מבלי שביקש זאת במפוחש.

משל למה הדבר דומה? לאוהבו של מלך שהיה רוצה לשאת לאשה את בת המלך, והיה מתביש ולא היה יודע היאך בספר את הדבר למלך, אם לספר בלשונו, אם על ידי אחר. הבין המלך מה בלבו. אמר לו: ידעתני מה אתה רוצה, הרי בתים לתוך ביתך!

כך, כאשר אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם "ואתנה בריתך ביני וביניך", היה יושב אברהם ותמה היאך ימול. שחררי, היתכן לשטרף אדם זר במעשה זה של כריתת הברית בין לבני הקב"ה! ושאל בלבבו أولי הקב"ה בכבודו ובעצמו יסייע ביוזו, אך התבישי, ונפל על פניו. אמר לו הקב"ה: "אנgi הינה בריתי אתה!" ידעתני מה שבלבך, הנה אתה מהויל! ואכן בנפילתו נמצא שהוא מהול, בעזר שמיימי מיוחד. ונחומו לך זו. המעלות לשלהם דורש דמייה!

"בעצם היום הזה נמול אברהם" - אמר רב לוי: אין כתיב כאן "מל" אברהם, אלא "נימול", בדק את עצמו ונמצא מהול. (בראשית רכח מ)

וכן אומר חזור החדוש מה"א דף צ ע: **"ואני הנני בריתי אתה"** - דאשכח גדריה גזיר [שנמצא עצמו מהול].

שהשמחה במעונו

בשמחה הנישואין מברכים "שהשמחה במעונו", כלומר: הקב"ה הוא בעל השמחה, כיון שהוא המזוג זיווגים. בגין עdon מקדם, הקב"ה הוא אשר בעצמו "חיתון" את אדם וחווה, ברא את חווה וקיים אותה והביא אותה אל האדם, בחופה ובשירים [כמבואר בהרחבה בחוברת "הנישואין בהלכה ובגדייה"]. ומדוע עשה זאת הקב"ה בעצמו, ולא הניח לאדם שהוא ישא אשה לבדיו? מפני שהנישואין הם השלמה לבריאות האדם, האדם אינו שלם ללא נשוא אשה, ולכן הקב"ה בעצמו רצה להשלים את מעשה הבריאה. נמצא אףוא כי שמחת הנישואין היא שמחתו הפרטית, כביכול, של הקב"ה, שמחה של "ישמה ה' במעשו", שיש בה השלמה לבריאות האדם.

אולם ביתר השמות, בעל השמחה הוא האדם, והקב"ה כביכול "משתתף בשמחותו", אך אינו בעל השמחה עצמו. למשל בבר מצוה, האדם זה שמקבל עליו על תורה ומצוות. וכן כו' בשמחה של תורה, כמו סיום הש"ס, בעל השמחה הוא האדם, שמחה בחירה שלו והעבודה שלו בעולם דבק בתורה ולמד אותה. מבון שהקב"ה מאהבו לברואיו שמה בטובתם ויש לו בכך נחת רוח עצומה, אבל אינו בעל השמחה עצמו.

ומה לגבי שמחת ברית מילה? האם יש לברך בה "שהשמחה במעונו"? אכן, גם בברית מילה ראיינו שהקב"ה היה שותף במעשה המילה, כיון שאף בברית המילה היא השלמה לצורת האדם. באמצעות הברית נעשה האדם שלם ותמים, ולכן הקב"ה כביכול "טרח" לעשות זאת בעצמו, כדי להשלים את מעשיו. ואם כו' היה אכן מרווח לברך בשמחת ברית המילה "שהשמחה במעונו", אולם למעשה אמרו חז"ל שאיננו מברכים, משום "צער דיןוקא",قولם משומ שמעורב בשמחה צער התינוק שכואב לו. ואבודהזה הלכת

ברכות - השער התשיעי

בעצם היום הזה

כך מל אברהם אבינו את בני ביתו, ונימול אף הוא בעצמו, עוד באותו יום שהצטווה – "בעצם היום הזה גמול אברהם וישמעאל בנו, וכל אנשי ביתו...". ביום – ולא בלילו, כדי שייהיה הדבר בפרסום. לא נתירא לא מן הגויים ולא מן הלייצנים, ושלא יהיו אויביו ובני דורו אומרים, 'אילו ראיינו לא הנחנוו למול ולקיים מצותו של מקום'.

(רש"י)

ומתיי היה זה? ביום הכיפורים! שוגם על יום הכיפורים נאמר ויקרא כג כח: "וכל מלוכה לא תעשו בעצם היום, כי יום פגירים הוא". וכל שנה ושנה הקב"ה רואה את דם ברית המילה של אברהם אבינו, ומכפר על כל עוננותינו.

ובאותו מקום שני מילול ונשאר דמו, שם נבנה לאחר שנים רבות המזבח שבבית המקדש!

(פרקדי דרב אליעזר)

ה' הולך לבקר את אברהם

ביום השלישי ל밀יה, בא הקב"ה אל אברהם לבקרו, לברכו, ולשאול לשלומו.

אמר הקב"ה: אלך לבקר את אברהם החולה, כדי שילמדו בני האדם ממנו ויבקרו אף הם חולמים, באומרים "הקדוש ברוך הוא יוצר הכל ביקר חולמים, אף אנו נעשה כן".

בנוסוף לכך ברצוני לברכו, שהרוי כל מי שמקירב שור או שה וושאפך קצת דם, הריני מברכו. אברהם, שמלא את עצמו לשמי, ונחר של דם יוצא מתוך ביתו – על אחת כמה וכמה!

כל מי שבונה מזבח ומקירב עליו קרבן, הריני מברכו. אברהם, אשר זבח את עצמו לפניו – על אחת כמה וכמה!

(בר"ר מה ד. תנחותא וירא ט)

פנה הקב"ה למלacci השרת ואמר להם: בואו ונברך את החולה. אמרו לו: רבונו של עולם, "מה אֲנוֹשׁ וַתִּדְעָהוּ, בְּנֵו אָדָם וַתִּמְשְׁבַּחֲהוּ"? אתה הולך למקום דם וטינופת?! אמר להם: חייכם, ערב עלי אותו דם של ערליות, יותר ממור ולבונה! ואם מסרבים אתם

לlecת עmedi, הריני הולך לבדי לבקרו. "אלך לי אל הר המoor ואל גבעת הלבזנה!"
כשםוע המלאכים כו', הבינו כי הרעו לדבר ולהלו עימיו. (גנומה וירא ט

בנוגע שביעולם, כשהתלמיד חולה והרב הולך לבקרו, התלמידים הולכים אל בית החולים תחילה, ומוריעים שהרבע מבקש לבקרו. והקדוש ברוך הוא איינו כו': כשמל אברהם והוא מצטער מון המילה, אמר למלacons לילך לבקרו. עד שהמלacons הולכים, הקדים אותם הקדוש ברוך הוא! (גנומה וירא ב)

וירא אליו ה'

יושב אברהם בפתח אהלו, והנה נגלה אליו הקב"ה בכבודו ובעצמו!

"באור פָנִי מֶלֶךְ - חַיִיס!" בראות אברהם את הקב"ה, מיד חייתה המכחה [התרפה] וקס עמד על רגליו ורץ, לכבוד השכינה! (ליקוט רובני)

רצה אברהם להישאר לעמוד לכבוד השכינה, אמר לו הקב"ה: אברהם עבדי הנאמן, שב במקומו כי זקנת, וכח אין לך לעמוד. ויהיה זה סימנו לבניך: כשם שאתה ישב והשכינה עומדת, כך בניך, כאשר יהיה יושבם לבבדי בbatis נשיות ובבתי מדירות וקוראים קריית שמע, אני אהיה עומד על גביו: שנאמר "אֱלֹהִים נִצְבֵּבְעֵדָת אֵל". (בר"ג מה ז)

תמהו מלאכי השרת לפשר המזהה ושאלו את ה': למה תנאג כבוד כה רב באברהם, שהוא יושב אתה עומד? ענה הקב"ה: ראיו הוא אברהם שאעמדו לבבדי, בזכות שלושה צדיקים אשר יצאו מחלציו [חנןיה, מישאל ועזריה], והיה איתנים באמונתי ולא ילכו אחרי אליהם אחרים. אף כאשר הכל מסביבם יכרעו וישתחוו לצלם, הם יעדמו ז קופים בתמר ולא ישתחוו לפני! (אגדה בראשית פרק יט)

גוף ונשמה בשלום ייחדיו

בפעם הקודמת שבה דיבר הקב"ה עם אברהם, לפני המילה, נאמר על אברהם "זיפול על פניו", שלא יכול היה לעמוד, מפני השכינה המדברת עליו. ואילו כאן נאמר: "וירא אליו ה' באליי מפואר - והוא ישב!" אברהם אבינו היה מסוגל לשבת במקומו, בעת אשר השכינה עומדת עליו!

זהוי מעלה מיוחדת אשר זכה להגינוי אליה רק לאחר המילה. לפני המילה - הגוף הגשמי לא היה יכול לשאת את גילוי השכינה, ולא יכול היה לעמוד לפני ה', אלא נפרדה נפשו מגוףו כדי לקבל אוור נבואה ה'. ואילו אחר המילה - הגוף עצמו התעלה ונעשה קדוש לה! הגוף עצמו יכול להיות מועאר באור ה', מבלי ליפול על פניו, ומבליל להיות שרווי בתרדמה. "כפי לא ישב בסתר אהלו, ולא פשט מלבושים החומר מעליו, רק ישב בפתח האוהל - וכשה נראה ה' אליו!" (דרוש רע' קודש לרבי קאפל קרוייס)

וזהו שאומר הזוהר הקדוש (בראשית צה ע"א): כל אותן הימים שלפני המילה לא כתוב "וירא". מה טעם? שכזאת תהיה אטווס וסתום, לא התגלה עליו הקדוש ברוך הוא כראוי. בעת התגללה אליו, שכתוב "וירא".

וכן אומר המדרש (בר"ג מה ב): "ומבשרי אהזה אלוה" - אלולי שעשיתי כו', מהיכן היה

הקדוש ברוך הוא נגלה עליי! רק לאחר המילה זכה ל"מברשי אחזת אלוה", שאף מבשרו ומגופו הגשמי, יכול הוא לחזות באור פניו מלך חיים!

ואומר השפט אמרת (בראשית ו/or תרניט): "כו הוא בכל איש ישראל, שעל ידי המילה יכול לזכך גוף, וכן הוא בכל המצויות!"

๙๖

"על כן ישמח לבנו ותגל נפשנו במצבה יקרה ונעימה זו, אשר לה זכה אבינו אברהם לאחר שעלה ונתעלה במעלות הקודש. וה' ברחמיו חתמו אותן היקר הזה בבשר בניינו לשמוןנות ימים, שיתגדלו ויתרוממו במעלות הקדושים, ויאיר עליהם אור האמונה, ובעת אשר יעירו משינת הילדות, כבר נחקק חותם ברית קדש עלبشرם, ובמוסרות אהבה בה' יתברך נקשרנה נפשם, ועבותות האמונה יחזקו לבבם לאחוזה בדרך החיים". (ודרש ע"ז קדושים)

아버ם רץ לקראת אורחים

אמרו חז"ל (בבא מציעא פ"ב): באותו היום, הוציא הקדוש ברוך הוא חממה מנרתיקה, שהשמש תזרח בחזקה, ועובדיו דרכיהם לא יהיו מצויים, כדי שלא יתריחו אותו צדיק באורחים, בעודו חולה. והוא שנאמר: "כחום היום".

שלח אברהם את אליעזר עבדו, לראות בחוץ אם יש עוברי דרכים. יצא, ולא מצא עוברי דרכים. אמר אברהם: לא מהימנא לך! איני מאמי לך שאין שום עוברי דרכים בחוץ. כי חשב אברהם שאלייעזר בודאי דורש בטובתו שלא יתרח באורחים כשהוא חולה וכו' היודיע. יצא אברהם בעצמו לראות אם יש עוברי דרכים.

"וישא עניין וירא והינה שלשה אנשים נצבים עלייו" - ראה אברהם נגד עיניו שלושה אנשים נצבים. והבין כי הם עומדים במקומות ולא מתקדמים לעברו, מפני דרך ארץ, להראות לו שאינם רוצים להטריחו. לכן רץ לקראותם ובקיש מהם שייכנסו לביתו. (רש"ז)

ואל שכינתה ה' השရואה בביתו, פנה ואמר: "אדני, אם נא מצאתי חן בענייןך, אל נא תעבר מעל עבדך!" בקיש מהקב"ה שימתין לו עד שיקבל את פניו האורחים!

אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה! שאברהם אבינו הניח את השכינה, ובקיש שתמתין לו, כדי לקבל את האורחים.

אמר רבי אלעזר: בא וראה, שלא כמידת הקדוש ברוך הוא - מידתبشر ודם. מידתبشر ודם, איון קטן יכול לגדול המtan עד שאבואר אצלך. ואילו בקב"ה כתוב שאמר לו אברהם: "אם נא מצאתי חן בענייןך, אל נא תעבור מעל עבדך". (שבת קכ ע"א)

כאשר רץ אברהם לקראותם, התחיל דם המילה לטפטף. אמר לו הקדוש ברוך הוא: בשכר חייך [דמך שטפטף], אני אחוס על בניך בשני דמים, ואפרע משונאים! שנאמר ויהזקאל ט"ז: "זענבר עלייך ואראך מטבחסט בדמיה, ואמר לך בדמיך חייך, ואמר לך בדמיך חייך!" בזכות שני דמים, דם קרבון הפסח שהקריבו, ודם המילה שמלו את עצם, גאל הקב"ה את עם ישראל ממצרים. (תנחומה ו/or ז)

מיכאל, רפאל ובריאל

מי היו אוטם שלושה אנשיים? נדמים היו ערביים (קיווחין רב ע"ב), אך למעשה היו אלה שלושה מלאכים: מיכאל, גבריאל ורפאל. ורמז לדבר: "זהנה שלשה". בגימטריה: "אלו מיכאל גבריאל ורפאל" (בעל הטוריטה)

מיכאל – בא לבשר את שרה שתוליד בן.

רפאל – בא לרפא את אברהם.

גבריאל – הילך ממש להפוך את סדום. (בבא מציעא פ"ע ע"ב) [אך לכבודו של אברהם הגיעו עתה, להראות כי מעוכב הוא מלכת עד אשר ידבר ה' עם אברהם על עניין הפיכת סדום (אוור החיטוי).]

שלשות המלאכים – כנגד מילה, פריעעה ומיציצה

שלושה מלאכים אלו באו כ奢ר כנגד שלושה חלקים המצוה של המילה שעשו אברהם: מילה, פריעעה ומיציצה: * כנגד חלק המילה, הסרת הערלה, שהוא סילוק וסור מרע, בא המלאך להפוך את סדום, והיינו לסליק את כח הרע שבעלם. * כנגד הפריעעה, שענינה תופסת קדושה, בא המלאך לבשר לו על הולמת יצחק, שהוא תוספת קדושה בעולם, תחילת התרומות האומה הישראלית והעם הנבחר. * כנגד מיציצה, שתכליתה רפואה (כפי שאמרו במסכת שבת קלג ע"ב), זכה למלאך שבא לרפאותו.

(הנה"ק רבבי מאיר יהוא מאוסטרוביצה ז"ע, ביום השmini עמוד סט)

הולדת יצחק

אנו כתעת מבשר המלאך לאברהם אבינו על הולדת יצחק: "זיאמר שׂוב אָשׁׁוּב אֵלֶיךָ בעת חיה, וְהַנֶּה בָּנוֹ לְשָׁרָה אֲשֶׁרֶת!"

מיד אחר המילה, נולד יצחק, קדוש וחתום בחותם קדושתו של הקדוש ברוך הוא. וממנו עם ישראל כלוי, בחותם קדוש העובר מדור לדור.

๙๙

"אשר קדש יְהִיד מִגְּטָן, וְחַזֵּק בְּשָׁאוֹר שָׁם, וַצְּגַעַן חַתֵּם גָּאֹת גְּרִית קָדֵשׁ.
עַל פָּנֵי גְּשָׁר זֶה אֶל מִלְּקָע צָרָע, צָה לְתַעַל יְדִידָות וְרַע קָדֵשׁ שְׁאָרָע מְשֻׁתָּה
לְמַעַן גְּרִיתְךָ אֲשֶׁר שֵׁם גְּשָׁרָע. גְּרוּךְ אֲנָה ה' לְרֹת הַגְּרִית."

(פרננרט דיטלון)

๙๘

שמאל דוחה וימין מקרבת

ברית המילה היה צריך אברהם לנحوו היפך מידתו שהיא מידת החסד, קירוב והשפעה ללא גבולות לכל אחד באשר הוא. ברית המילה עניינה הפוך, דהיינו הרחקת הפסולות, היבדלות מון הרע ומון הטומאה. ודוקא בשלב זה, כשהוחזק הגבול הנכון למידת החסד, כשיחיד עם "הימין המקבת" השתתפה גם "שמאל דוחה", אז זכה שנולד לו יצחק, שמידתו היא מידת דין וגבורה. (שפט אמרת לך תרעוי)

אברהם אבינו – "מורשת חתימה"

כעת, כשנכרתה הברית עם אברהם אבינו, הוא הוא המורשה והבעל כח להכניס אנשים נספחים בברית זו – "בריתו של אברהם אבינו".

בכל ברית בין אנשים, צריך שייהיו שני הצדדים שותפים בכריתת הברית. אדם אינו יכול לכרות ברית עם מישחו ללא השתתפות עצמו. ובברית ה' – אברהם אבינו הוא הוא ה"בעל בח" העומד מצד הקב"ה בכריתת הברית. ועל כן, כל גור הבא להתגifyר ולהסתופף בנחלת ברית ה', יוכל להצטרכ אל הברית רק על ידי זרעו של אברהם אבינו.

וכפי שאמרו חז"ל (ובמהות מו ע"ב) אין נעשה "גר" עד שיתגifyר בפני שליטה מישראל, שנאמר "זכי יגור אתך גר". אם הילך גוי ו"התגifyר" בפני עצמו, וקיבול עלייו על תורה ומצוות, עדין אין לנו נקרא "גר", שהרי אין כאן כריתת ברית בין שני צדדים. רק בפני שליטה מישראל, העומדים מצד הקב"ה כביבול, תהיה הברית כרוכה. בית הלוי. מקות יצחק עמו קלתו

אב המון גויים – אור לגויים

האם בעקבות ברית המילה הצטמצמת השפעת הקדושה והאמונה של אברהם אבינו – על העולם כולו?

אכן כך חשש אברהם. אמר: "עד שלא מלאתי היו העוברים והשבים באים אצל, שמא כשאמול אינם באים אצלנו!". אמר לו הקדוש ברוך הוא: "עד שלא מלאת, היו בני אדם ערלים באים – עכשו אני ובני פמליא שלי נגליים عليك!" (בר"ר מה ט'

אברהם אבינו, עמוד החסד ומפץ האמונה, חש שמא מצוה זו תמנע אותו מלהפשץ את האמונה לכל באי העולם. אמר: ביתי היה מקום של אור ואמונה לכל עובר ושב, בצל קורתني למד כל אחד להכיר את הבורא ולהיווכח בכזב של UBODOT האלילים. חווית הקיף את כל האנושיות, ליד שולחני נפשו האומות והלשונות. והנה הוטל עליו לשיטים חותם בי ובוראי, לבול גבול ביןם ובין כל הגויים, להפריד ביןם ובין העולם הנורא, לתחום אותם בתחום נבדל.

אומר לו הקב"ה: "עכשו אני ובני פמליא שלי נגליים عليك!" אתה עכשו תהיה מקור של קדושה והשראת שכינה. דזוקה ההיבדות המכונת והמודשת, היא שתוביל להפצת הקדושה במיטבה. עם ישראל, הזכה ל吉利וי שכינה, יהיה בבחינת "אור לגויים". ההיבדות שלו וההתקדשות בבריתו של הבורא, יהפכו אותו לפרויקטור עצום של אור ואמונה לעולם כולו.

לפני המילה הייתה "אברהם" – "אב לארים", משפיע על סביבתך הקרויה, על הבאים בכלל הארץ. ואילו עכשו אתה "אברהם" – "אב המון גויים", בעל השפעה מקיפה על העולם כולו.

"זהו ישב פָתַח הַאֲמֹלֶל" – אמר הקב"ה לאברהם: פתח טובفتحת לעוברים ולשבים! פתח טובفتحת לנרים! (בר"ר מה ח)

שם ה' נקרא עליו!

דока לאחר כריתה בריתו עם ה', לאחר שהותבע במطبع יהדות נצחית, של יהדות מוצקה וምורשה, דока אז עשה מוכשר למלא תעודה של אב לכל העולם. כשהיה היהודי הוא שלם ברוחו ובנפשתו, כשיינו איקוניון שלו מאיר באור תורה, אז מתקיים בו הפסוק "יְקִים֙ ה' לו לְעֵם קָדוֹשׁ כִּאֵשׁ נְשַׁבֵּעַ לְךָ, פִּי תְּשֻׂמֶּד אֶת מִצּוֹתָהּ אֱלֹהִיךְ וְהַלְכָתָךְ בַּדְּרָכֶיכְיוֹ. וְרָאוּ בְּלֵב עַמִּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיכֶיךָ – וְרָאוּ מִפְנֵיכֶם!"

ויפה דרשו חז"ל (שבת קה ע"א): "וְהִיא שְׁמֵךְ אֶבְרָהָם כִּי אָב הַמּוּן גּוּים נִתְתִּינְךָ". נוטריקון א"ב המוען: אב נתתיק לאומות, בחור נתתיק באומות, המעו חביב נתתיק באומות, מלך נתתיק לאומות, ותיק נתתיק באומות, נאמנו נתתיק לאומות!

כל שהיהודי הוא יהודי ביוטר, הוא נעשה חביב יותר באומות. יהודי בעל פרצוף יהודי שלם, מעורר כבוד וחיבת, וכשהוא משנה את צורתו, הוא מעורר לעג ואיבה. דבר זה התקיים בהיסטוריה - היהודים המתבוללים הם השנואים ביוטר, היהודי מתבולל זהוי בריה עלובה ומלאתות שאינה מעוררת כבוד. ("לפרקים" - הרב חיים יעקב ויינברג)

מדוע לא מל אברהם לפני שהצטווה?

ידוע כי אברהם אבינו קיים את כל מצוות התורה. ואם כן, שואלים המפרשים, מדוע לא קיים אף את מצות ברית המילה עוד לפני שהצטווה על כך? קולמוסים הרבה נשתבירו על כך. ונביא לכך כמה תשובות.

← מצווה ועשה – מפני שככל המצוות יכול היה לקיים פעמיinus נוספת בהידור של "מצווה ועשה", מה שאינו כן מילאה, אם היה מקיימה מעצמו ללא ציווי, שב לא היה שיק במצוות שיקיימה בהידור באופן של מצווה ועשה. (הרא"ס בראשית יז. החיד"א בספר דבש לפי מערכת, שם משפטו שמואל)

← חותם המלך – עניין הברית הוא חותם המלך, מלכו של עולם, המוטבע בבשר היהודי, כלשון הברכה "ויצא צאיו חותם באות הברית קודש". ובודאי שאסור לאדם להשתמש בחותם המלך ללא רשות, והרי זה ציווי. על כן אי אפשר היה לאברהם להטיבע בעצמו חותמו של הקב"ה ללא ציווי מפורש. וכך שכתב ה"כתב סופר": "וכעת נראה לי, באשר מצוות מילה היא חותם המלך יתברך שמו, בו חותם אהבתנו לנו כי אנחנו עמו צאן מרעיתנו, ולא יאות שאברהם יקח גדולה לעצמו להראות כי הוא عبد מלך עליון יתברך שמו".

← כריתה הברית בשתי הצדדים – בדומה לכך כתב הרב שרידי אש (חלה ב סימן קפטן): אני הפעוט מיעדי היתי תמה, שהרי מצוות מילה ניתנה בתורה הברית שכרת הקודש ברוך הוא עם אברהם, וכמו שכותוב "והיתה בריתיב בברוכם", והוא אותן קודש, ואיך אפשר היה לו לקיים מצווה זו קודם שנכרצה עמו הברית זאת!! ועוד נראה לי שבאמת היה מקיים אותה קודם שניתנה, לא הייתה יכולה להיעשות אחר כך לאות הברית בין הקב"ה ובינו, שמכיוון שכבר קיים אותה קודם שנכרצה הברית, אם כן איןנה עוד אות הברית, ועל ידי זה היה אברהם אבינו מבטל חס ושלום את רצונו של הקב"ה.

← קידוש ה' – כתב הרא"ס (בראשית יז) אילו היה אברהם מל לפני שהצטווה, היו הכל

חושבים שמא מחמת איזה חוליה מל את עצמו. ואילו עכשו כשהצתתו, ראו הכל שעשוה זאת אך ורק מפני ציוויו ה', ואיןו חושש לצער או לבושה.

← **מידת החסד – מבادر האלישיך:** מידתו של אברהם הייתה מידת החסד, להשפיו טובו לרבים, ולקרבם תחת כנפי השכינה בצל האמונה. לשם כך היה מעורה בין יושבי הארץ, ולכן לא מל את עצמו אף שקיים כל התורה, כי **משמעות המילה היא התבදלות והתגשות על כל האומות**, להיות שונה ונעלה מהם. וכך כי אברהם אבינו הפסיד דרכיה בהשראת השכינה בזאת שלא נימול [וכדברי רש"י: עד שלא נימול היה נופל בעת השרתת השכינה]. **בכל זאת הקריב מדרגה זו לצורך הכנסת אורחים וקורובם תחת כנפי השכינה.**

← **להגן על דורו – כתוב ה"אבני נזר"** (ברית יצחק עמוד קצ'ן), שכזאת לא מל אברהם אבינו, הייתה לו שיקיות לכל בני דורו, ומהמות השיקיות ההו זכוו הגינה בעדום, ומהמות כן נתעכוב מלמול. ולכן מיד לאחר המילה נגורע עונש כליה על אנשי סדום ועמורה, לפי שהamilah ניתקה את יניתת החיים והאחיות שלהם מAbram אבינו, ומושם כך לא עלתה בידי אברהם אבינו להצילם.

← **גיל מאוחר – אברהם אבינו כיונו דעתו לרצונו של הקב"ה,** שקיימים מצוה זו דוקא בגיל מאוחר מאוד, כדי ללמדו לדורות לkiem את המצווה במסירות נפש, ואף בגיל מבוגר מאוד.

← **שלא ייראה כמתוקן מעשי הבורא –** כתוב רבנו יהושעaben שועיב [תלמיד הרשב"א] ופרש תולדות: "כי עניין המילה שהוא בגוףו ממש, לא התיר עצמו ליגע בגופו שהוא בצלם אלוקים ומעשה ידיו, שנראה שהוא מתוקן במעשה השם, עד שניצטויה בה. אבל שאר המצוות שלא היו בגופו, קיים".

← **ביום השmini –** כתוב רבנו יעקב בן רבי חננאל סקילי [תלמיד הרשב"א] ווירת המנהה לך לך, כי עיקר המילה וסודה היא ביום השmini, וכיון שלא מלאו אביו בשמיini, הניח עצמו על התכוונה והבריאה שבראו השם יתברך, שאין ראוי לאדם להוטיף על הבריאה ולהזכיר דבר בבריאת הבורא יתברך. ("معدני יוסף", ועיו שסימן בשהביא 66 תירושים)

הAMILAH – חרב תפארת לאברהם, וחרב מלחמה לבניו

ברית המילה הינה "אות הצטיניות" מיוחדת שנטו הקב"ה לאברהם אבינו, לצינוו לשבה בפני העולם כולו, ולפרנס את גבורתו הרוחנית! כפי שאומר המדרש (מדרש תנומא לך לך):

הנה לי – גלי וידעע לפני כל אשר עשית וכל מה שנשתבחת, שירידת על קדושתשמי לתוכה הכבשון, וננתנשיות בעשרה נסיוונות, וודפת אחר המלכים וננתבחת בעולם. מכאן ואילך – אם אתה מבקש להודיע נברעתך בעולם, "חִזּוֹר חַרְבָּךְ עַל יְצֵא גָּבוֹר הַזָּקָן וְחַדְקָן" (וחלים מה ז) – תן את המילה בין ירכיך, והוא הוזך והדרך!

כאשר שר צבא ותיק עתיר מלחמות מקבל מהמלך חרב משובצת באבני טובות, אין מטרת החרב בשביל שאותו שר צבא ילחם בה בפועל, אלא היא באח כאות כבוד ויקר על נצחנותיו הרבים בשדות הקרבן! [וכלשונו המשנה שבת פרק ו משנה ז] "תיכשיטים הם לוי". כך ברית המילה של אברהם אבינו, בגיל 99, לאחר כל הנסיוונות שעבר ולאחר שניצח שוב ושוב את יצרי, הינה כמו "חרב" הצטיניות בעבורו. היא "הוזך והדרך", אותן יקר וכבוד על נצחנותיו הרבים.

ואולם - בעבור בנייתו אחריו, הנימולים לשמונה, זהה חרב מלחמה! כמו חיל צער, שנושא חרב בנדנו, בטור כל נשק שיעזר לו להתגבר על אויביו. ברית המילה היא חרב וכלי נשק שישיע בידיו עם ישראל להתגבר על היצר ופיטויו לאורך כל שנות

חייהם! (ביום השמיני)

* * *

הנה כי כו, נימול אברהם אבינו, והכניס בברית זו את כל זרעו אחריו, להיות עם מובדל וקדוש לה' אלוקיו.

נתבונן נא במעלתה ויקרתה של מצוה זו, הקושרת את עם ישראל לדורותיו, דור אחר דור, בברית ייחד.

๒) מהותה וחשיבותה של ברית המילה

← חותם ברית נאמנות נצחית

צבא-אות!

סיפור רבינו ירוחם ממיר צ"ל, כי פעם בהיותו במרחצאות מרפא, ראה אדם שחקר את דמותו אהובו על ידו השמאלית, ליד הלב. אמר הרב כי הוא קיבל בזאת המחשה לכך שאברהם אבינו הבין מודיעו את מצות התפילהו, והיה מנייח תפילין לאות אהבה בינו לבין הקב"ה. וכך לעלם בירטו עמוד 22

מלבד אות התפילהין, נתנו הקב"ה לעמו ישראל אות נוספת וסימן היכר, בبشرם ממש, לחקוק את ברית הנצח בינו לבינו.

אומר רבינו בחיי, כי להבדיל, בקרב האמוראים היה נהוג לחקוק בשור גופם שם עבודה זרה שלهما, והוא כתובות קעקע שאסירה תורה שהיו עושים לבוד יראתם, והיה להם לסימן כי הם עובדים את אותו הכה, "לכך נצטינו אנחנו זרע יעקב, שנעשה אותן זה בשברנו, כדי שיהיה לנו סימן שאנו חלק ה' וורעו של אברהם המקודשים לשם". (הקסם - מילה)

עם ישראל הוא צבא ה'. וזה "צבא" הקדוש והמיוחד הזה, מסומן וחתומים ב"אות" ברית קודש! כפי שאומר המדרש שיר השירים רבה ב': "השבועתי אתכם בנות ירושלים בצדאות" - צבא שיש לי בה אותו!

"וְשִׁמְרַתֶּם אֹתְךָ בְּרִיתֵי וְהִיִּתֶם לִי סְגִלָּה מִכֶּל הַעֲמִים" - סופי תיבות מילה.

(בעל הטורים שמוט יט ו)

ברית בבררכט

"אות" זו חקוכה היא בגוף האדם ממש, "אם היה אותה בגדי, כבר יפשיטו האדם, ואם בבית, כבר יצא ממנו. על כן ציווה בミלה כדי שלא ימצא האדם מבלי אותה". ועל זה אמר 'היתה בריתי בבררכט לבירת עולם' (aberbenach)

אמרו רבותינו: חביבים ישראל, שסיבבם הקב"ה במצוות: תפילין בראשיהו, ותפילין בזרועותיהו, וציצית בגדייהן [ב-4 נפוח], ומזוודה לפתחיהן. ועליהם אמר דוד המלך "שבע ביום הלתיך על משפטיך צדק!"

ואולם בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ, ראה עצמו עומד ערום, אמר: אוי לי שאעמדו ערום ללא מצוה! כיון שנזכר במילה שבבשרו, נתיישבה דעתנו. לאחר שיצא אמר עליה שירה: "למנצח על השמיינית מאמור לדוד" - Shir Toda' la' על המצוה השמיינית [הנוסף על ה-7 דלעיל], שניתנה ביום השמייני. (מנחות מג ע"ב ובמהר"א)

אברבנאל: שרצה ה' יתברך לקבוע בעם אשר הבדיל להיות נקרא על שמו, אות קבוע בוגם, להבדיל משאר העמים בצלחת גופם, וגם שייחיו כולם חתומים בחותם מלכו של עולם, וכל דואיהם יכידו כי הם זרוע ברכ' ה'.

נצחונות האנושות – ונצחונות הברית

במקום אשר בו מوطנת המשכויות המין האנושי ונצחונות, לבל יחד מון העולם, בו מوطנת המשכויות ונצחונות של עם ישראל.

כותב הרב שמישון רפאל הירש: "מקום זה אוצר בתוכו אתנצחונות האנושות – ובו הוטבעה נצחונות היהדות. הקב"ה הבטיח שהוא ישמר את ייחודו של העם לנצח נצחין, ואף העם עצמו יתגבר על המשברים הזמניים וימשיך להתקרב לה' מותך נאמנות אמינוית!"

אברבנאל (בראשית י"ט): הבנים אשר يولידו זרים ונקבות, כולם יהיו נולדים בקדושה ובטהרה, **באיילו נולדו לעבודת השם**, אחרי אשר האב אשר הולדים הוא מקודש לשמו, ולבן הונח החותם התוא על הפתח, **במו שיוינה חותם המלך על פתח הבית**, להורות שכל מה שהוא בבית הוא מהמלך, ושלא יצא שם דבר אלא במצותו.

ספר החינוך (פעה ב): משלחי מצוה זו, לפי שרצה השם יתברך לקבוע בעם אשר הבדיל להיות נקרא על שמו, אות קבוע בוגם, להבדיל משאר העמים בצלחת גופם, כמו שהם מובדים מהם בצלחת נפשותם... ונקבע ההבדל בגנות הזהב, לפי שהוא סיבה לקיים המין".

יראה ואהבה

"طبעת נישואין" בא להזכיר לבני הזוג את אהבתם והקשר האמיץ ביניהם, יחד עם זאת אף להזכיר את המחוויות שלהם נושאים, לבל יפגמו בנאמנות הקשר!

שני צדדים אלו טמונהם בברית הנצח שלנו עם הבודה, וכפי שהם רמזים בפסוק: "שִׁימְנֵי כְּחֹתֶם עַל לְבָךְ פְּחֹתֶם עַל אַרְזָעָךְ, בַּי עֲזָה כְּפֹתֶת אַהֲבָה, קָשָׁה כְּשָׁאָל קְנָהָה!" החותם בא להזכיר לנו את האהבה העזה – וגם את הקנהה ושמירת האמוניים!

כתב רבינו אלעזר אצורי בספר חרדים ערך מצות מיליה: "עללה האדם כל יום על לבו, שהוא עבד חותם למלכו של עולם, ולא יمرוד בו ויוחזק עצמו לבן חורין. שכן מנהג העולם להיות האדון חותם את עבדו בהטבעת גושפנקא על בשרו, כדי שתהא אימתו עליו. ולכן

סדרתי לעצמי לומר "אני עבד חתום למלכו של עולם, בברית קודש אשר שם בברשי".

מסופר שאגריפס המלך שאל את רבי אליעזר: מאחר שמצוות המילה היא כה חשובה, **מדוע לא ניתנה בעשרה הדברות?** אמר לו: קודם עשרת הדברות הזהיר עליה! (מהחמא לד טהראן).

ומבואר האלשיך (ובפירושו לפרשת בא) את תשובה רבי אליעזר לאגריפס, כי אם יחפוּ איש מקנות עבד, לא יתחל למצוות עלייו ציוויי עבודתו, עד אשר יקנוּ ויחתמו בחותמו לעבד לו. כן הדבר הזה, כי הברית מילה הוא החותם המורה שאחננו עבדיו יתרך, אם כן מן הרاءו של לא יהיה זה חלק מהציוויים של עשרה הדברות, אלא לפניהם, שנוכיה מתחילה שאנו עבדי ה'.

מדוע מכונה הברית בלשון "בריתה"?

כתב הגר"א (ובפירושו לספר יצירה פ"א מ"ח): אומרים לך מהו עניין "ברית". והוא, אדם שיש לו אהבת כנפשו, ורואה שלא יפרש ממנו, אבל אי אפשר להיות אצלו, נתנו לו דבר שכל מגמותו ותשוקתו אליו, והם נקשרים על ידי הדבר ההוא. אף על פי שנוטל ממנו הדבר, מכל מקום כל מה שחשבתו שם הוא. ולשון "ברית" הוא הבטחה שעל ידי הדבר ההוא וודאי לא יתפרק ממנו. וזהו עניין לשונו "בריתה" שכורת ממנו דבר הדבק לו וננתן לו. וכן התורה והmileה הם דברים אמצעיים בין הבורא יתרך וישראל, וכל זה לפי שאין יכולת להשיגו בעצמו יתרך".

ברית דמים

העו"ד קרל עטווש, מחסידי אומות העולם, יציג את היהודים במשפט שנערך בעיר טיסא-עלסלר שבהונגריה, בין עלייתם דם בשנת 1882. הוא כתוב בעיתון המקומי מאמר על השאלה "מדוע היהודים אינם מכונים להמיר ותט", ובמיוחד תגדל הפליאה על אלו שאינם שומרו תורה ומצוות, מדוע הם כל כך "פוחדים" מכמה טיפות מים שהচומר ישפוך עליהם?! הרי דבר זה יפתח בפניהם את כל השערים [כך לפחות הבתוואו אז הנוראים]. בתחום המאמר הוא עונה: כל יהודי נחתם בששו חותמת מסירות נפש, והוא כורת ברית דמים עם יהדותו, מאברהם אבי האומה עד הדור האחרון, ועל כן הוא לא יעזנה בשום אופן. (ארכו לעילם ביריתו עמוד 53)

עלולות אפרים: מטעמי המילה "להרגיל את הولد במידת הצער, כדי שייהיה נקל בעיניו למסוד נפשו על קידוש השם יתרך". ורב אפרים לנשטיין, רבו של מש' יומ טוּב

פרטי החוזה של הברית

המן הרשע, כשרצה לחשב מתי לבצע זמנו בעם ישראל, ערך גורלות בין ימות השבוע. כאשר הפיל פור על יום ראשון, עמד שרואו של היום הראשון לפני הקדוש ברוך הוא לטנגר על ישראל ואמר: רבוינו של עולם, בי נבראו שמים וארים! אתה אמרת "אם לא בריתי יומם ולא לילתה חקوت שמים וארים לא שפטני". השמים והארץ קיימים הם בשבייל הברית! והנה עם ישראל, יש ברית בברשותם, כתובות: "וְרִיתָה בְּבָשָׂרָכֶם", ויש ברית בפייהם, זו התורה [שכתוב עליה "וַיִּקְחֵח סִפְר מִבְרִית וַיָּקֹרֵא בְּאָגִי הָעֵם"]. ורשע זה מבקש לאבדון! עקרור שמים וארים תחילתה, ואחר כך אתה מכלה אותם!

הרי לנו כי המושג "ברית" מתייחס אף לברית המילה, ואף לתורה. [וכן ראיינו בגמרא שהפסוק "אם לא בְּרִיתִי יוֹם וּלִילָה...", נדרש על ברית המילה ונדרים לב ע"א, וגם על התורה ושבת לגד ע"א].

דומה הדבר לשנים הכוורתים ברית, ועשויים סימנו ביניהם המUID על כריתת הברית, ובנוספף לכך אף כתובים באגרת את כל פרטי הברית, על מה היא נסובה, מהם פרטייה ותנאייה וכו'.

אף הברית של הקב"ה עם בניו אהובי, סימנה הוא הברית בבריםם, המUIDה על הברית הנפש האיתנה והנצחית הכרותה בינוינו. אך פרטיה ועניניה, "חוזה" של הברית, הלווא הוא התורה הקדושה, כתוב (שםות לד כז): "זיאמר ה' אל משה כתוב לך את הדברים האלה, כי על פי הדברים האלה ברתי אתך ברית ואת ישראל". וכי שמאור הספרינו (שםות כד ז): "ספר הברית" - הספר שכתב בו דברי ה' והמשפטים שעלייהם יכרתו הברית".

↳ גוי אחד בארץ!

אהוות יהודית!

משלחות מד"א, 'הצללה' וק"א טסות טיסת חרום לנופאל, לאחר קבוצת מתיילים אבודים בהרי ההימליה. למה? כי הם יהודים.

עם ישראל בולו עוקב בושינה עצורה אחר שלושת הנוערים החטופים. מתחנסים כולם, דחאים מסורתיים וחילוניים, יחד, לעצצת חפילה לחזרתם. למה? כי הם יהודים.

אלפי אנשים בארץ ישראל מתפללים לשולמה של "רבקה בת שרה" מארחות הברית. מודיען? כי היא יהודיה.

אלפים חתגו לסייע למשפחה שביתה ונשרף, ושני ילדי המשפחה עלו בסערה השמיימה. כולם התגייסו לשיקום המשפחה כלכלית ורגשית. למה? כי הם יהודים.

כל עם ישראל הודשע עמוקות מהפיגוע בבית ספר היהודי בצרפת. למה? כי כולנו יהודים!

אכן, "מי בעמך ישראל - גוי אחד בארץ!" (דברי הימים א יג כא). אין כמו עם ישראל באחדותם ובעזורה ודגמנה הדדית זה זה!

היוינו כולם כרותים בברית ייחד, חתומים בחותם אחד, זהו גורם מאחד עד מאיד, כפי שכותב הרמב"ם (מורה נבוכים חי' פ"ט): "כי ידוע רוב האהבה והעוז הנמצא באנשים שהם בעלי סימן אחד".

וכן כתב בעל ה"עקדת יצחק" (שער י): באשר כל בני ברית אשר יהיה להם אות ורשות נפלא בכללם, מתקשרים כולם בקשר אהבה נוספת על כל זולתם, בו יעוזו זה מואה לכל צרכי חיים, אשר זהו הטוב וההכרחי לאדם, אם לעשירים, לשומרים מפחד הקנאים ורגשות המדניים, ואם לדלים, להציגם משוד עניים מאנקת أبيונים, ולנעירים, להוציאם מסכליות הניקות וחטאת הנערומים, ולזקנים, לעוזם ולסומכם בחולשת הייששות וצער הזקנים.

והנה לפि שרצה הקב"ה לזכות את ישראל ולהרבות להם תורה ומצוות, אשר לקיומם צרכיהם מאד להיעזר אלו מאלו, נוסף על יתר העניינים - היה מהחכמה האלקית לסקרום בסקריא אחת אלוקית [לצובעים בצעע ניכר, לומר להטיבע בהם חותם אלקי אחד], שתהייה סיבה עצומה להוסיף אהבה ולתוויך השלום ביניהם, להיות לב אחד, לקרוא

cols בשם אלוקיהם אשר הוא בעל הברית ונותאים חותמו, וישמרו שלום זה להז לא יבגנו זה בהזה, כמו שאמר הנביא מלאכי כב': "הלוּא אָב אֶחָד לְכָלֵנוּ, הַלוּא אֶל אֶחָד בְּרָאָנוּ, מִדְעָנְבָגֵד אִישׁ בָּאֶחָיו לְחַלְל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ!"

הן עם לבדך ישכו

כאשר חמור בן שכם רצה לשאת לו לאשה את דינה בת יעקב, החל אביו שכם לדבר על ליבם של אחיה, בני יעקב, שישכימו לבך. והוסיף והצעיר: "בְּנֹתֶיכֶם תַּהֲנוּ לְנִי, וְאַת בְּנֹתֶיכֶם תַּקְהוּ לְכֶם". ענו לו בני יעקב: "לֹא נִכְלַל לְעָשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה, לְתַת אֶת אַחֲתָנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוּ עַרְלָתָה, בַּיְחִרְפָּה הִיא לְנוּ!"

כעון זה אירע אצל קיסר גוי שאמר לרבי תנחים: באו ונהייה לעם אחד! ענה לו רבי תנחים: בכבודך רב. אך אנחנו המהולים, איןנו יכולים להיות כמוכם, ועליכם למול את עצמכם כדי להיות כמוני. [זהו ידע שהם לא יעשו זאת]. (סנהדרין לט ע"א)

המילה יוצרת חץ בין ישראל ובין האומות, וועזרת להם לשמור על ייחודם זהותם.

אמר המדרש: "הו עם לבדך ישכו". מהו "הו"? לכל אותן מאותיות הא"ב ישנה בת זוג, חוץ מן האותיות הללו - ה', נ'. [ישנה סדרת זוגות שסטוכם עשר: א-ט, ב-ח, ג-ז, ד-ו ואילו האות ה' נשארת לעצמה. וכך ישנה סדרת זוגות שסטוכם מאה: י-צ, כ-פ, ל-ע, מ-ס, ואילו האות נ' נשארת לעצמה.]

אמר הקדוש ברוך הוא: כשם ששתי אותיות הללו אין יכולות להזדווג עם כל האותיות אלא לעצמן, כך ישראל אינם להדבק עם כל העובדי כוכבים, אלא לעצםם. שאפיו שונים גוזר עליהם להחל את השבת ולבטל את המילה, או לעובוד עבות כוכבים –

הם נהרגים ואין מתערבים בהם! (שמות ר' טו ז)

← תיקון ושלימות ה"אדם"

אתם קרויים אדם
"אדם".

אייזו מעלה עצומה מקפלת בתוכה מילה זו!

כך אמר הקב"ה למלכים לפני בריאת האדם: "גַּעֲשֵׂה אָדָם בְּצֶלֶם מוֹתָנוּ!" הבריאה שasma "אדם" תהיה בריאה נעלית, מרוםמת ונשגבת עד מאד – בצלם אלוקים!

ואכן אדם הראשון נברא במלוא המעלה הרוחנית של "אדם"! כתוב וחזקאל כה כב: "מִלְאָחֶמֶה וְכָלְלִיל יִפְיָה, בְּעָדוֹ גַּו אֶלְהִים הַיִתְּ". כאשר עמד האדם על מותכוונו, היה מתואר בדמות אלוקים. ראו אותו הבריות והתייראו, כי סבוריהם היו שהוא ברורם, ובאו כולם להשתחרות לו. אף מלאכי השרת טעו בו, ראו אותו בדמות אלוקים, ובקשו לומר לפניו "קדוש"! עד אשר הפיל עליו הקב"ה תרדמה, וידעו הכל שהוא אדם. (בראשית ר' ט, פרקי דברי אליעזר יא)

ואולם אדם הראשון לא נותר זמו רב בקומתו הגבוהה, בזיוו ובתפארתו, כי לאחר החטא ירד ממדרגו הרוחנית הגבוהה.

כשברא אותו הקב"ה, היה מושלם והיה מחול, ללא טומאת הערלה, אך כאשר חטא נכרכה בו טומאה זו, שהיא מצוות הנחשה, והורידה את מעלהו הרוחנית.

לאחר החטא אומרת התורה שעשה הקב"ה לאדם "כתנות עור", ואמרו חז"ל כי מתחילה היה לבוש ב"כתנות אור", אפוף בקדשה רוחנית עצומה, אך החטא גרם שהארור הרוחני שחף עליו, הפך ל"עור" מגושם, מלשון עוזרונו והעדר אור. נמנע ונסתם ממנו אור ה', ודבקה בו ערלה. [”מושך עליו עור הנחשה, ויתערב הקדושה ונעשה ערוה, היינו ה' אחרונה שבשם שמכוסה بكلיפה, והיינו ערלה, ערל ה'.” (בית יוסף להב"ה לדבי יוסי זוכט)]

וכך הייתה טומאת הערלה חופפת על בני האדם, ומחייבת מהם את צלים האלוקים. ולא ראויים היו שיתגלה להם סוד מצות המילאה, כי לא היו מותקנים במעשייהם. עד אשר הגיע אברהם אבינו, וזכה הוא להשלים את עצמו כ"אדם" זכה הוא להיות תמים ושלם ולהגיע למלאה המעללה הרוחנית המרומרמת והנשגבת של "אדם" זוכה במעלה זו לזרעו אחריו, כמו שאמרו: **"אתם קרוויים אדם,** ואין אומות העולם קרוויים אדם!" (במאות טא ע"א) – עם ישראל הם אשר ביכולתם למש את מלאה קומתו הרוחנית של **"אדם."**

זהו שאמר הקב"ה לאברהם: "התהלך לפני והיה תמים" – אומר הספרנו: **קינה השלימות האפשר למנין האנושי,** השבל ויודיעו אותו, בידיעת דרכיו ובהדמדותך אליו, כפי האפשר אצלך... זהה הוא השלמות האחרון למנין האנושי, והמכoon מאת האל יתברך בבריאות, כאמור **"נעשה אדם בצלמנו כדמותנו."**

פחיתות הערלה

כאמור, ה"ערלה" מקורה בזוהמת הנחשת הקדמוני זומשום כך לאחר המילאה, קוברים את הערלה בעפר, על שם הכתוב "ונחש עפר לחמו". **"ערלה"** מלשוון כסוי והסתירה, כי מסתירה ומחייבת היא מן האדם את אור ה'. ויש בה מעין **"רעיל"** רוחני וגם גשמי.

אמר לו הקב"ה לאברהם: מול בשער ערליך, שהערלה טומאה היא מכל הטומאות, **מומ היא מכל המומים.** (פרק דרבי אליעזר כת)

רב אלעזר בן עזריה אומר: מאוסה היא הערלה שנתגנו בה הרשעים, שנאמר: **"כי כל הגזים ערלים."** (נדרים לא ע"ב)

הכינוי **"ערל"** משמש ככינוי גנאי קשה ביותר. כפי שריאנו שכאשר שימושו רצה לקחת לו אשה מבנות הפלישתיים, מוחיכים בו أبيו ואמרו באומרים: "...כי אתה הולך לקחת אשמה **מפלשטים ערלים?**" הם אינם אמורים **"מפלשטים העובדי אילילים,"** ולא **"מפלשטים השטופים בעריות"** ולא **"מפלשטים השופci דמיים,"** אלא דווקא **"הערלים."** (משפטתא נדרים פ"ב)

ואמרו בפרק דרבי אלעזר (פרק לט): **"כל האוכל עם העREL, כאילו אוכל עם השקץ.** והרוחץ עם העREL, כאילו רוחץ עם נבילה. וכל הנוגע בעREL, כאילו נוגע במתה. והפורש מון העREL, כפורש מון הקבר."

מגע בריאותי

אף מבחינה רפואית מהויה הערלה **מגע רפואי**. נמצא כי הערלה עשויה לגרום להצטברות חידוקים ולמחלות זיהומיות רבות. ישנה בעולם נטיה גוברת והולכת בקצב מיליה מסיבות רפואיות ובריאותיות, כגון שמחקרים רבים הראו על תועלת בריאותית בערלה. [ומהמ: * בקרוב נימולים כמעט איננו מצוי סרטן מקומי. * אחוזים פחותים של סרטן צואר הרחם אצל נשים הנימולים. * נמצא ירידה בשכיחות התחלואה של כמעט כל מחלות המין הזיהומיות אצל נימולים בהשוואה לבתני נימולים. * בעקבות מגפת האיסת התפרנסמו מוחקרים משכנעים מאד על יכולת ההגנה של המיליה מפני הידבקות במחלות קטלניות זו. * ישם דיווחים על שכיחות יתר מובהקת בייחומים בדרך כלל לבתני נימולים בחשוואה לנימולים. עובדה זו פורסמה לראשונה בשנת 1982 ומאז אושרה על ידי מחקרים רבים מאד.] (אקדמיופודיה רפואית הלכתית חלק ד ערך מליחן)

"גדרה מילה שהיא דוחה את הנגעים". (נדירים לב ע"ב)

כמו יבלת מiotrat

מעשה במונבז המליך, ואחיו **זוטוס**, בניו של תלמי המליך, אשר היו מתעניינים בתורת ה', [ולימדים התגנירו ע"י מפרשים בא בתראי א' ע"א]. פעם אחת היו יושבים וקוראים בספר בראשית, וכשהגיעו לפסקוק **"ונגמלתם אתبشر ערלתקכם"**, הבינו כי נرمز בזה שהערלה היא **"נומי"** בגוף, כمعنى יבלת מiotrat ומזיקה. הפק האחד פניו אל הקיר והתחילה בוכה, ואחיו אף הוא הפק פניו לקיר והתחילה בוכה, כי הבינו שיש בהם פגם המונע מהם להתقدس ולהתעלות. הlek כל אחד מהם ונימול, ללא ידיעת אחיו. לאחר ימים, שוב היו יושבים וקוראים בספר בראשית, וכשהגיעו לפסקוק זה **"ונגמלתם אתبشر ערלתקכם"**, אמר אחד לחברו: ויך אחוי שאינך מהול. אמר לו: לא כי, אלא כי לך. וכך התגללה להם שניהם נימולו. كانوا שחרגisha בהם אימים שנימולו, וחששה שאביהם המליך ייכעס על זה, הלכה ואמרה לו: בניך עಲתת **"נומא"** בברשות, וציווה הרופא שימולו. אבל הלווא אם ימולו, יהיו כמו יהודים?! אמר לה: ימולו. ומה השכר שפער לו הקדוש ברוך הוא על כך? שבעה שיצא למלחמה, עשו לו אויביו מארב, וירד מלאך והצילו.

(בראשית רבה מו י' ובמפרשין)

הרי לנו כי הערלה היא אכן עודף מiotrat ומזיקה, ומהויה היא פגם לאישיותו של האדם.

"והנה באמת הערלה הבשדיית היא חרפה ונגאי ומום באדם, ומוסלת בכהונה כאחד האיברים השרויעים, והרי היא בכל אדם כזולה מהஹמות המוטלות עליו לתקון עצמו, **במעי התבורו וnidol השער והעפודנים**, שיש בהם מהזוהמה והלכלוך, ורק **בחסותה תוכלש הנפש**, כי בהיותו בעל מום לא היה כח בנפש לפעול פועלותיה בשלמות, מעך פיסול מקום מושבה". (עקדת יצחק בראשית)

הדיון של טורנוסרופוס ורבי עקיבא

מעשה ששאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: אלו מעשים נאים ומתוקנים, האם של הקדוש ברוך הוא או שלبشر ודם?

להפתעתו, השיב לו רבי עקיבא: מעשי ידו שלبشر ודם!

תמה טורנוסרופוס: וכי יכול האדם לברוא שמים וארץ??

אמר לו רבינו עקיבא: אל תשיבני ממה שהוא מעלה מיכולת הבריות לעשות, אלא ממה שביכולתם לעשות.

לא התפקיד עוד טורנוסרופוס, ושאל את השאלה שבה רצה לנוכח בתחילת: "למה אתם מליס"? וכוונתו היא, מדוע עם ישראל ממשנים ו"פוגמים" כביכול ביצירה המתוקנת והמושלמת שייצר הקב"ה?

אמר לו רבינו עקיבא: אני היתי יודע על דבר זה אתה שואלני, ולכך הקדמתי ואמרתי לך שימושי בני אדם נאים مثل הקדוש ברוך הוא. והנה אביה לפניו דוגמא.

הlek והביא לפניו: שבולים, ומני מalfa. אמר לו: אלו [השבולים] - מעשה הקדוש ברוך הוא. ואלו [מני המalfa] - מעשה ידי אדם. האם אין הם נאים יותר מן השבולים!

בכך השיב לו רבינו עקיבא, שכח הנהייג בORA העולם שהאדם משלים וממשיך את מעשי הבראה, ולכן התוצר המוגמר והמושלם הוא דוקא מעשה האדם. ואף במילה, איינו פוגמים במעשה הבראה, אלא אדרבה מתקנים ומשלים יותר.

הוסיף טורנוסרופוס ושאל: אם השם חוץ במילה, למה איינו מוציאה הולך מהול מעוי אמריו?

אמר לו רבינו עקיבא: לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא את המצוות לישראל, אלא לצורך אותן בהם [שיעמלו ויתעלו בהם]. (מהחומה תוריע ח)

האדם מעבד את הטבע

בוכoch הלאורה פשוט זהה בין טורנוסרופוס לרבי עקיבא, ישנו עמוק נפלא ביתר. ישנו כאן בירור השקפת عمוק – בין שתי תפיסות עולם מנוגדות. ומהר' תפארת ישראל פרק ב ובירור קול חי

טורנוסרופוס מגיע מהשકפת העולם של התרבות היוונית, הדוגלת ב"ליך על פי הטבע". הטבע הוא מושלם, ולכן האדם צריך לחיות על פי טבו. גם כל היצרים שיש באדם, הם חלק מטבעו, והאדם יכול בחחלה לлечת "בטבעיות" אחר יצריו ודחפיו הטבעיים. אין כל צורך לשנות משהו. חyi טבע, חyi חולין וחילניות. התיחסות לטבע כפי שהוא מבלי צורך לשנות או להתעלות מעליו.

לעומת זאת, התורה מלמדת אותנו כי האדם הוא בראש געלית ומרוממת, וצריך הוא לעבד את עצמו, לחיות את חייו מעבר ל"טבע" הרגיל.

וניתן לראות את המעלה זו של האדם – אפילו בဓורי החיים הגשמיים שלו: בעוד שכוח החיה ובהמות ובבעלי החיים – מוצאים את מזונם מוכן "ישראל מן הטבע", ללא כל צורך לעבד אותו, הרי שהאדם צריך לעבד היטב את מזונו, לעמל ולטרוח הרבה עד אשר אופה לעצמו לחם. וכן בbijוג, בעלי החיים נבראו עם ביגוד "טבעי" של פרוות, נוצות וכדומה, כל בעל חיים לפי צרכיו, ורק האדם צריך לקחת את הפשתן או הכרותנה ולעבד אותן בתהליכיים רבים וארוכים עד אשר אורג מהם בגדי. וכך מנו בני בעלי החיים מוצאים את מגוריהם ב"טבע", ורק האדם צריך לעבד ולטרוח, לחזוב

מבנהם מון ההרים, להכין מלט וכו', עד אשר בונה לעצמו בית.

כל זה מראה שבעוד שבולי החיים אכן יכולים להיות "טבעיות" בתוך הטבע, הרי שהאדם - אינו כך! הקב"ה ברא לו את הטבע רק בתורו "חומר גלם", אך עליו לעבד אותו, לעמל ולטרוח רבות עד אשר ישיג ממנו את צרכיו. העולם הוא בעבורו "סדנת עבודה" ... ודוקא כאן טמונה מעלהו המינוחית!

כפי שמספר המדרש: בשעה שאמר הקב"ה לאדם הראשון "זקוץ ודרדרatzemim לך ואכלת את עשב השדה", היזעו פניו, וולגו עיניו דמעות: אמר לפניו: רבונו של עולם, אני וחומי נאכל באבוס אחד!!

אמר לו הקב"ה: "בזיעת אפיק - תאכל לחם" - הויאל והיזעו פניך והצערת, תזכה לאכול לחם! (בר"ר כ, ג. פסחים קיא ע"א. ילקוט נחמי)

צערו של האדם היה על כך, שחייב שנפל כל כך ממorigתו, עד שמזונו הוא כמזון החיות והבהמות והינו חומרי מוותם. ניחם אותו הקב"ה בכך שהוא יכול לחם, שהלחם הוא מזון שצורך לטרוף בעבורו רבות: לCKER, לדוש, לזרות, לטחון, לנפוח, ללוש, לאפות וכו'. אבל דוקא זה מראה שהאדם אינו חי "בטבע" כמו חמור. אינו אוכל עמו באבוס אחד. העולם החומרי והטבעי כפי שהוא, אינו מספק אותו ואינו תואם לדרגתו, אלא הוא במדרגה מעל החומר והטבע!

המצוות מעבודת את ה"פרא" הטבעי שבאדם

רבי עקיבא חותם את הדיוון שלו עם טורנורופוס במילים: "שלא נתן הקדוש ברוך הוא את המצוות לישראל, אלא לצרוף אותן בהם". הקב"ה נתן לישראל מצוות, שעילן הם יתעלו מעל הטבע, מעל החומריות הטבעית שלהם!

רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם מצוות רבות, שכולו מסיבות לנו להתעלות יותר ויותר מעל הטבעים שלנו, מסיבות לנו יותר ויותר לעבוד את ה"עיר פרא" השוכן בתוכנו [כפי שאומר הפסוק (אייב א' יב): "עיר פרא אדם יולד"], ולהיות מעובדים יותר, עשויים יותר, מעוצבים יותר - יותר ויותר "אדם"!

אומר מהר"ל: ומעתה תדע כי המצוות, שהן הפעולות האלוקיות והן מעשה האדם, יגעו בהן האדם למזרחה שהיא על הטבע. וראי שיחיה כך. כי מעשה האדם במה שהוא בעל כל, הוא יותר במעלה מן הטבע. שהרי הטבע הוא כח חומרי בלבד, ואילו האדם הוא שגלי. (שם)

וכך גם מצוות ברית המילה באה לתקן ולהשלים את צורת האדם. ואין זו התערבות פסולה במשעי ה' חיליה, אלא אדרבה, הקב"ה מלכתהילה חפש בכך שהאדם יתקן וישלים את עצמו.

ספר החינוך (מצה ב): "והעם הנבחר, חפש השם יתברך להשלים תוכנותיו, ורצה להיות ה להשלה על ידי האדם, ולא ברא שלם מבטן, לדומו אליו כי כאשר תשלום צורת גופו על ידו, בן בידו להשלים צורת נפשו בהקשר פועלותיו".

ברית מילה – ביום השמיני

מבואר המהר"ל, כי "מצוות התורה הס יותר במדרגה ובמעלה מן הטבע". המצוות מביאות את האדם לתקן, להשלים ולרומם את טבעו החומרי. והנה דוד המלך, במזמור "השמיים מספרים כבוד אל" (קהלים יט), משבח את הקב"ה על מעשי הבריאה והטבע. ובסוק השmini הוא אומר: "תורת ה' תמיימה משיבת נפש", וממשיך בשבח ומעלת התורה. "כى הניגות הטבע נבראת שבעה ימי בראשית, ואילו התורה היא מעל הטבע במדרגה השמינית". [לכן גם הפרק קי"ט שכלו סובב הולך סביב מעלה התורה, בינוי כך של כל אחת מאותיות הא"ב ישנו שמוֹת פסוקים בשבח ומעלת התורה. ובכל פסוק ופסוק מזוכרת התורה, באחת מלשונות אלו (וחתיות שוניות): תורה, עדותיך, דבריך, חוקיך, מצוותיך, משפטיך, דבריך, דבריך]. אמרתך].

"זה טעם מילה בשמיני. כי האדם מצד הטבע נברא עם הערלה, והוא פחיתות הטבע, והמילה היא תיקון הטבע. ולפיכך תיקון זהה הוא ביום השmini, לפי שהוא אחר הטבע הנברא בימי המעשה". (וחארת שראל פרק ב)

מדוע הלחם אינו צומח בשדה?

נتبונן נא על החיטה הצומחת. תחילתה צומח רק מעין "קש" יבש. אחר כך, מופיעה שיבולת, ולאחר כך הנרטיק של גרגר החיטה, ולבסוף גורגר החיטה עצמו שמננו מפיקים קמה. והנה, אילו לא היה אמור הקב"ה לעולם "די" ולא היה עוצר את התהילה כך, היה התהילה ממשיך עוד, עד אשר היה מתפתח ויוצא לחם הרואי לאכילה. וכך באמת יהיה לעתיד לבוא, כפי שאמרו חז"ל (שבת ל ע"ב): "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקות [מיini מאפה] וכלי מילת [בגדדים]."

אולס בינותיהם, כל עוד שאנו עדין בשלב של עבודה ותיקון, הקב"ה "אל שדי", שאמור לעולמו די, עצר את התהילה וכך, כדי להשאיר ביד האדם את عمل הפתקת הלחם ויעבור העולם.

וזהו שפונה הקב"ה אל אברהם ואומר לו: "אַנְךָ אֶל שְׁדֵי הַתְּהִלָּךְ לִפְנֵי וְהִיא תְּמִימִת". אני הוא שאמרתי לעולמי די ועצרתי את העולם מלגיעה לשילומו, והשarterני עבודה זו ביד האדם. "וְכָל הַבָּרִיאָה הַנְּחַתִּי לְאָדָם שִׁגְמָרָה, וְכָמוֹ כָּן בְּרִיאָת הָאָדָם וְהַשְּׁלָמָה שְׁלֹו הַנְּחַתִּי עַל הָאָדָם שִׁימּוֹל אֶת עַצְמָו". لكن عليك להשלים ולתקן את עצמן על ידי מילה, ודזוקא כך תהיה תמים. (ביה לוי פרשת לך ד)

מילה פנימית ומילה חיצונית

כח זה של הסתלקות הערלה, הוא היהודי בלבד. כי כפי שראיינו לעיל, ברית המילה נכרתת עם אברהם אבינו, ורק הוא "מורשה" להכניס בברית זו. גוי שנימול שלא על ידי ישראל אפילו לשם גירות, אין המילה מועילה לנפשו כלל.

אומלת המשנה (ודיים פרק ג משנה יא): **קונס [נדר] שאיני נהנה לערלים, מותר בערלי ישראל ואסור במולי הגויים.** קונס שאיני נהנה למוללים, אסור בערלי ישראל ומותר במולי הגויים, **שאין העולה קרויה אלא לשם הגויים,** שנאמר: "בַּיּוֹם עֲרָלִים וּבַיּוֹם בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲרָלִי לְבָבְךָ", ואומר "וְהִיא הַפְּלִשְׁתִּי הָעָרֵל הַזֶּה", ואומר "פָּנִים שְׁמַחְנָה בְּנֹת פְּלִשְׁתִּים, פָּנִים עַלְזִינָה בְּנֹת הָעָרְלִים".

אומרת כאן המשנה, כי גוי שמל את עצמו, עדין הוא בגדר "ערל". ואילו יהודי שעדיין לא מל [כגון שכינה היא לו], בכל זאת הוא בגדר "נימול". "שאן הערלה קרויה אלא לשם הגויים".

ניתן לדמות זאת לאדם הנמצא בחושך ואינו רואה, נדלק לו את האור ויראה. לעומתו אדם עיוור, אף אם נדלק לו הרבה אורות, עדין הוא עיוור ושרוי בחושך. האדם הרואה, אף בחושך הוא בגדר "רואה" [אללא שהאור יגרום לו למשוך את כח הראייה]. ואילו העיוור, אף באור הוא "עיוור".

כך היהודי מעצם מהותו הוא "מהול", נפשו מוכשרת להיות מוארת באור ה', חדרי לבבו ורחבים ופתוחים להבין ולהשכיל ולהשיג השגות רוחניות. אלא שצරיך הוא את מילת הבשר החיצונית כדי להשלים ולחזק ולמשוך זאת. אבל הגוי מעצם מהותו הוא "ערל", יש בו אוטם הלב ואינו מסוגל להחיל את אור ה', וברית המילה החיצונית אינה מעלה ואין מoridaה לו כלום.

לאור זאת מבאר החתם סופר, כי לגבי מילת היהודי כתוב (ויקרא יב ט): "זביזום השםני ימול **בשר ערלו**". ואילו לנבי מילת גור כתוב שמות יב מה: "יכי זגור אתקך גר... המול לו כל זקר", ולא הזכיר "בשר ערלו". מודיעי כי ישראל אכן אלא ערל **בשר**, אבל לבו מהול לה/, לעומת זאת אומות העולם הינן גם ערלי לב, וכשותגיר ומקבל דת האמת נעשה מהול בכל.

מעלת הגרים הבאים בברית ה'

גוי המתגייר ובא בברית ה' - גודלה מאוד היא מעלה זו וכפי שאומר המדרש על הפסוק ושעהנו ג': "**וְאֵל יאמֶר בַּנְךָ הַגָּלוֹת אֶל ה'** לאמור, **הבדל יבדילני ה'** **מעל עמו**" – אמר להם הקדוש ברוך הוא לנרים: אתם מתיראים, לפי שפטתי אתכם ואמרתי בפסח "כל בן נכר לא יאכל בו"!!

למה לא תשאלו לגבעונים, מה טובה עשיتي להם? הגבעונים, עשו ברית עם ישראל מיראתם שמא יחרום, ועשׂו זאת בערמה, ובכל זאת, מה עשיتي לשאול וליבתו על שביקש להרגם [שנחרגו שבעה ממשחתות!] ומה אם לגבעונים, שהיו אמוריהם ובאו מיראה, ועשו מרומה עם ישראל, קבלתי אותם ועשיתי להם טובה, ועשיתי משפטם בבני הגרים, **שהם באים מהאהבה, ומשרתים לשמי, אני מקבלים ומגדלים!** לפיכך "**וְאֵל יאמֶר בַּנְךָ הַגָּלוֹת אֶל ה...**", אלו הגרים שמחולים הם. אבל העובי כוכבים ערלי לב הם, שכן הקדוש ברוך הוא פסול את ערלי לב ומורידם לגיהנם, שנאמר (חזקאל לב יח): "**בֶּן אָדָם נִהְרָא עַל הַמּוֹן מִצְרָים וְחוֹרְדָהוּ!**" (שםות רבא ט ד)

* * *

הנה כי כן, נתנו הקב"ה לעמו ישראל את המצויה והיכולת להשלים יותר ויותר את צורת האדם, להסיר ערלה וחשתת החומר מעיליהם, ולהיות נפשם וללבם מוארים באור פניו מלך חיים, להגיע למלאה קומת "אדם", בעל צלם אלוקים ובעל רוחניות נعلاה ומרוממת.

וכדברי הספרנו שהבנו לעיל: "התהלך לפני והיה תמים" – **"קנֵת השלימות האפשר למן האנושי, השָׁפֵל וידוע אotti... אמרו 'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו'!"**

← ריסון היצור וקדושת החיים

מצורת קדושה

אומר הקב"ה לבני חביבו עם ישראל: "זאתם תהיו לי פָּמְלָכָת כְּהַנִּים וְגֹוי קָדוֹשׁ". עם ישראל חי את חייו בקדושה, בריסון יצרים, ובניתוב הכוחות כולם אל רצון הבורא.

הבדיל בין הטמא לטהור, בקרב אומות העולם, מי שרוצה "לקודש" את עצמו, הולך ומתנזר מכל הנאות העולם הזה. הנזירים אינם חיים חיי משפחה. אבל עם ישראל אינם כן, אלא מכנים את הקדושה אל כל ענייני החיים, ואף אל חיי המשפחה.

ברית המילה מזכירה לאדם לרשות ולהגביל את תאוותיו, לחיות את חייו ולהשתמש בגופו אך ורק לפיקוח רצונו הבורא.

"**אזכיר באבר התאות רב המהומה והחתאה, לבל ישתמשו בו - רק במצבה ובמותרת.**"
(ומבי' בראשית יד)

"**כי הנה הוא חותם המלך, וכאשר המלך מניה חותמו ביד עבדו, חיליה לו להשתחמש בחותם המלך להכניות במקומות אשר אינו בגודל מלך, כי בהשתמש בחותם מהויב להיות מורה המלך לנגד עניין, כי החותם הוא אות זכרון ממוסר החותם לנ מסר לו, להיות מחשבת המלך וצורתו לנגד עניין.**" (דריך פקוחיך - מעט מילא חלק המחשבה את מ

התשתת החומריות

ברית המילה, מלבד שהיא מזכירה לאדם לשמר על קדושתו, אף היא עצמה מסייעת לו בכך, כי הסרתת "ערלת הבשר" על פי מצות ה', מסירה מהאדם אף את "ערלת הלב", את האותם החומירי המכונע וסותם מהאדם את אור ה'. הוא נעשה זך וטהור יותר, ובעל שליטה על תאוותיו החומריות.

כך אומר דוד המלך ע"ה (זהללים יח כה): "**זאתה תמים עפומ - ואשתפר מעוגני,**" היוטי "תמים" על ידי ברית המילה, מסייעת לי להשתمر מעוגני ולשמור על קדושתי. וכן כותב רבנו בחויי (וכד הקמ"ה - מיליה): "**וכל מי שהוא נימול, ראוי להשתמר מן העיריות.**"

מלבי'ם: עם כרייתת בשד הערלה, תמולו גם "ערלת האוזן" ו"ערלת השפה" ו"ערלת הלב", כי כל זמן שהערלה בבשר, היא מתחשתת בכל הגניה [הגוף], בין על כח הלב והמחשבה, בין על כח הדיבור, בין על השמייה לדברי ה' ומצוותיו, ועל ידי הסרתת הערלה על פי מצוה חוקית שחקק ה', תסירו כלל הערלה... כי יסיד קליפת החומר וחשתתו... **וערלת החומר לא תבדיל ביןיכם**". ותagara וטעה בראשית יד מהר"ם חנין: "על ידי המילה נחלש כת היצור השולט בגין הנשה הסמוך לו, ועומד על גבו לשטינו יותר מכל שאר האברים". (אליה המצוות - מצות המילה)

האר"י הקדוש מבאר את הפסוק "שְׁמַלְתָּךְ לֹא בְּלַתָּה מְעַלֵּיךְ, וְרַגְלָךְ לֹא בְּצַקָּה" כך כי הילד בעת שנימול, על ידי מצות המילה נותנים לו לבוש מן השמים להתלבש בו, והוא לבוש אורה לנשנתו, מאור קדושתו יתרחק, שייסייעו לעבודת בוראו. והלבוש הזה מתקיים עליו כל עוד שאינו פוגם בבריתו. אך כאשר הוא פוגם בבריתו, הולך ונאבד ממנו הלבוש הזה. וזה שאומר הפסוק "שְׁמַלְתָּךְ לֹא בְּלַתָּה מְעַלֵּיךְ" - לבוש האורה והקדושה שהולבש לנשנתך אינו מתבלה ואני סר מכך, כל עוד ש"רגליך לא בזכה", שלא

קלקלד עצמן בחטאיהם של חוסר קדושה [שחטאה זה נקרא על שם הרגלייס]. ובאר מים חיטט לרבי חיים מצ'רנוביץ פרשת שופטים יז (42)

"ויראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך!" אף הגויים מבחינים בקדושה המיוונית של עם ישראל, ובקדושה של המשפחה היהודית - הממוקדת, המורסנת, השמורה והטהורה. כך כותב *ההיסטוריה הertzתית זיל מישלה* (1864): "אהוב אני את היהודים. מעולם לא הסתרתי דעתני ממסירות נפשם, ממידותיהם הנאות, מכשרונთיהם הנעלימים, ומצרתויהם הרבות. הבו גודל לעם הצדיק אשר באמונתו יהיה... עם שכלו כהנים, עם הנערץ בכל מקום, שהוא בסוד הקדשה המשולשת - קדושת הדת, קדושת הנישואין וקדושת החיים". אכו לעולם בריתו עמוד 42

๙) שכבה ומעלהה של ברית המילה

← מקיימת את העולם

גדולה מילה, שאלמלא מילה לא נתקימו שמים וארץ, שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיי'" (נדירים לב ע"א)

← מקרבת את הגולה

מצוות המילה היא מצוה שמקיימים אותה כל ישראל, אף הרוחקים משמרות תורה ומצוות, והיא החבל האיתן הקשור את עם ישראל לבב' כללה בגלות, וזיכה במהרה לגאולה השלימה. כפי שאמרו חז"ל (אנדרת בראשית פרק י): "אף שאין לישראל מעשים טובים הקב"ה גואלים בזכות המילה".

כתב ספר העיקרים (פרק מה מאמר רביעי): כל זמו שנראה את הברית הזאת קיימת באומה, אף אם נראה את תוקף הצרות העברות עליינו תמיד, לא נתיאש מן הגולה, וכן למותות שהאומות אומרות עליינו כי אפשר תקوتינו, הנה כאשר נראה את אותן הברית נשאות ומתמידה בנו, והיא מורה על הקשר שיש בין הענן האלקי ובין האומה, נדע בו דאי שעדיין יש לנו כח לחיות, וועל ידי הקשר הזה תשוב האומה לקדמותה ולאיתנה להידבק בענן האלקות.

← מסיינית ללימוד התורה

מסופר על אונקלוס, בן אחותו של אדריאנוס קיסר רומי, שרצתה להתגניר, אך פחד מادرיאנוס דודו. מה עשה? בא לקיסר ואמר לו שיש בעדו לעסוק במסחר, וביקש ממנו עזה באיזו שחורה לסוחר. השיב לו דודו הקיסר, כי החכמה הנדולה במסחר היא לרכוש שחורה שכעת אין לה ביקוש והוא זולה ושפלה, אך עתידה היא להיות מבוקשת ולהתყיקר. גם אונקלוס ונסע לארץ ישראל, שם התגניר, מל את עצמו ולמד תורה. לאחר זמן שבר רומי ובא אל הקיסר. ראה דודו שכחשו פניו, ושאל אותו, שמא הפסיד במסחר או שיש אדם שמייצר לו. ענה לו אונקלוס שהשינוי במראה פניו חל מפני של את עצמו ולמד תורה. שאל אותו אדריאנוס: מי יusz לך לעשות כז' ענה לו אונקלוס: אתה הוא שיעצת לי זאת, כאשר אמרת לי לעסוק בשחורה שפלה אשר סופה להתעלות ולהתყיקר. גם עם ישראל הם כוים אומה שפלה, אך סופה להתעלות!icus: כעס אדריאנוס ואמר: אם רצית ללמידה תורה, יכולת לעשות זאת מבלי למול את עצמן!

ענה לו אונקלוס: "וכי נתת לאסטרטליروس אונונה, אלא אם כן נטול זינו שלך?! קלומר: האם נתת לאיש מלחמה מדילית הצעיניות, אם לא נטול כליזון במלחמתך?! כך אינו יכול ללמוד תורה, אם לא מל את עצמו! (תנומה. מדרש הרבה משפטים ח)

"כى להשיג עומק דברי התורה, צרייך שיחננו מאות ה' ולהאריך עיניו בניצוץ חכמה עליונה. **וכי יחנן ה' איש אשר אינו מאנשי בריתה בגוזר תפארה זאת!!** על כן מל עצמו בראשונה ואחר כך הילך ללימוד תורה!" (ודרש רוע אמרת לרבי קאפל קויריס)

אמרו חז"ל: "זהיתה בריתי בבריכם" - זו ברית המילה, "לבירת עולם" - זו ברית הלשון. ורצו לומר, שלא יוכל אדם לבוא לברית הלשון שהוא לימוד התורה, אם לא יבוא בברית הבשר שהיא ברית מילה. (מטעה משה ח' פ' א)

"מילה" - היא מחלקי הדיבור. ניתן לזכות לדברים ומילים של תורה, כשקודמתם לברית המילה. ואף בברכת המזון אנו מזכירם את התורה והמילה יחדיו: "גודה לך... על בריתך שחوتמת בשברנו - ועל תורתך שלימדנתנו".

← מצילה מן הגיהנים

moboa במדרש: חביבה המילה, שנשבע הקדוש ברוך הוא לאברהם, שכל מי שהוא מהול אינו יורד לגיהנים [שנאמר]: "לכון הריבבה שאול נפשה ופערה פיה לבלוי חק" - שהשאול פוערת פיה למי שאין בו "חק", ו"חק" זו המילה שנאמרה: "ויעמידה לעקבך לחק, לישראל ברית עולם". כי הקב"ה שם שמו בישראל כדי שיכנסו לנו עדן. ומה השם והחותם ששם בהם? והוא שם "שדי". השדי' שם באפ', והדל"ת ביד, והיו"ד במילה.

ולפיכך בעת שישראל הולך לבית עולמו, יש מלאך הממונה בגן עדן, שלוקח לכל בר ישראל מהול וمبיאו בגן עדן. ואותם שאינם נמולים, אף על פי שני אותיות יש בהם [שיי'] מן האפ', ודלא"ת מן היד, אך אין בהם היי"ד מן שדי]. הוא לשון "שד". קלומר, שהשד מוליך אותו לגיהנים.

עוד אמרו: לעתיד לבוא, אברהם יושב על פתח גיהנים ומפניו מניח אדם מהול מישראל לירד לתוכה. ואותם שחתטו יותר מדי, מה עשו להם? לוקח את הערלה מעל גביו תינוקות שמתו ולא הספיקו למול, ונונטו אותה עליהם, שייהיו כאלו לא מלו. וכיוון שניהנים רואה לערלה תלואה בהם, פותחת פיה ולוחכת אותם. ה' יצילנו. ובר"מ ת. תנומה ויקרא צו יד. תנומה תזירע ח)

המכס ששולבים

המעשה הבא קרה בזמןו של הקיסר הרומי הרשע והעריץ דומיטיאנוס [אחיו של טיטוס] (דורות הראשונים עמדו קלט). קיסר זה, מיד בתחלת שלטונו, נכנס את סנקליטיו [סגל היועצים המחוקקים], ויחד נזרו וקבעו: "מכאן ועד שלושים יום לתוכפו חוק המתיר את דםם של היהודים"! קלומר שבעוד שלושים יום יכנס לתוכפו חוק המתיר את דםם של היהודים. היה ביןיהם סנקליט אוהב ישראל וירא שמיים, הילך אצל חכמי ישראל אשר היו באותה שעה ברומא, שהם: רביעlius, רביעי יהושע ורבון גמליאל, וגילה להם את דבר הגזירה. והוא רבוינו מצטערים הרבה. אמר להם אותו ירא שמיים: "אל תצטערו, מכאן ועד שלושים יום אלהי היהודים עומד לכם ויהיה בעזרם!"

חלפו עשרים וחמשה ימים, וכשראה הסנקליט כי הפורענות חילתה קרובה, הلك וגילה את הדבר לאשתו. אמרה לו אשתו: הלוּ אַכְרֵב חלפו עשרים וחמשה יום! וכיitz אפער לעמוד מנגד?! אמר לה: נותרו עוד חמישה ימים - וְהִי עָזָר! אך אשתו שהיתה צדקת ממנה, הבינה כי עליו לעשות מעשה. אמרה לו: וכי אין לך טבעת?! [ההינו מעין גלולת רעל שהיה הרים הרומיים מוחזקים ברשותם, כדי להרעיל אויב במקורה של סכנה], מוץ' [מצוז] אותה ומותה: היא יעצה לו להמית את עצמו למען הצלה עם ישראל, כי החוק הרומי קבוע, שאם מת אחד מן הסנקליטים, כל הסנקליטות שובתת למשך שלשים יום, כאשר הסנקליטות שובתת, אין חוק חדש יכול להיכנס לתוקפו, וכך ממילא יפוג תוקפו של החוק ותתבטל הגזירה. ואכן כך עשה - מצץ את גלולת הרעל ומות!

כשבשו את חמימים והבינו שחרף נפשו למוטה מען הצלה עם ישראל, עלו אצל אשתו לנחמה ולהראות לה פנים. והנה היא שמעה אותם אומרים זה לזה: "חבל לספינה שהלכה לה ולא נתנה המכס!" כוונתם הייתה כי חבל על אותו גוי חסיד שמות מבלי שזכה למלול ולהסתופך בנחלת ה', כדי שייתנו לו לעבור ולקבב חלק לעולם הבא עם בני ישראל. [ומברא הרוחש"א במאמר המהרש"א ע"ז ע"ב]: כשם שאין שומר המדינה נתון להיכנס ביל' מכס, כן אברהם אבינו השומר על פנה גן עדן, אינו נתון לכינס למיל']. אמרה האשה לחכמים: "ירודעת וمبינה אני מה אתם אומרים! חייכם, לא עברה הספינה עד שננתנה מכס שליה!" מיד נכנסה לחדר פנימי והזقتה להם קופסה שהיתה המלאה בתוכה, וסמרטוטים מלאים דם נתוניהם עליה: כיון שראו שנימול לפני מותה, שמהו רבודינו וקרואו עליו את הפסוק ותהלים זו: "נִדְבִּיבָּע עֲפֵים נִאָסְפָּו עַם אֱלֹהִי אֶבְרָהָם..." - הרי הוא מנדיבי עמים שנדברו את עצם לטבח ולהרג על קדושת שמו, ונאספו אל עם אלוקי אברהם! (דברים רביה ב כז. ילקוט תהילים מז ובמפרשין)

← מנהילה את ארץ ישראל

נאמר בתורה (בראשית ז' זח): "וַיַּקְרֹתֵי אֶת בְּרִיתִי בְּנֵי וּבְנֵיד וּבְנֵי זָרָעֵד אֶחָרֵיךְ לְדוֹרָתֶם לְבִרְית עֽוֹלָם לְהִיּוֹת לְךָ לְאֱלֹהִים וּלְזָרָעֵד אֶחָרֵיךְ: וַיַּתְגִּתֵּי לְךָ וּלְזָרָעֵד אֶחָרֵיךְ אֶת אֶרְץ מְגִירֵיךְ אֶת כָּל אֶרְץ בָּנָעָו לְאַחַת עֽוֹלָם וְהִיִּתְיַיְּלֵם לְאֱלֹהִים".

מכאן שלא ירשו ישראל את הארץ בכנען מאבותיהם, אלא בזכות המלאה. על מנת כן ניתנה הארץ לאברהם, ועל מנת כן ניתנה ליצחק וליעקב. (תורה שלמה אות נה)

כאשר רצתה יהושע להכנס את עם ישראל אל הארץ, לא היו העם מהולמים מפני הסכנה ל מול במדבר. אמר להם יהושע: מה אתם סבורים שאתם נכנסים לארץ ערלים?! כך אמר הקב"ה לאברהם: "וַיַּתְגִּתֵּי לְךָ וּלְזָרָעֵד" - על מנת "וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִּשְׁמֹר!" ועמדו ומלאת כל ישראל. (בר' מו).

אוֹי עַל אֶתְהָ שָׁעָה שְׁנִימֹול יִשְׁמַעַאל!

רבי חייא הצעיר ובכיה על הולdot ישמעאל ועל מילתו, שכן בגללה רבו צרות ישראל וסבלם.

אמר: בא ראה, ארבע מאות שנים עמד אותו מלאך הממונה של בני ישמעאל, וביקש לפני הקדש ברוך הוא. אמר לו: מי שנימול יש לו חלק בשמד? אמר לו: כן. אמר לו: והרי ישמעאל נימול, ולמה אין לו חלק בכך כמו יצחק? אמר לו: זה נימול CRAVI ותקונו, וזה לא כך [שבני ישמעאל מלים ללא פרעה]. ולא עוד, אלא שאלה נדבקים בו

כראוי לשמהונה ימים, ואלה רוחקים ממוני עד כמה ימים [شمלים רק בגיל 13]. אמר לו: ועם כל זה, כיון שני מול, לא יהיה לו שכר טוב בשבייל זה!!

מה עשה הקדוש ברוך הוא? הרכח את בני ישמעאל מון הדבקות העליונה לעולם הבא, ונונן להם חלק למטה בארץ הקדושה בשבייל אותה המילה שביהם. ועתידיים בני ישמעאל לשלווט בארץ הקדושה, כשהיא ריקה מהכל, זמו רב, כמו שהמילה שלhem ריקה בעלי שלמות. והם יעכבו את בני ישראל לשוב למקומם, עד שתושלם ותסתטיים אותה צחות של בני ישמעאל. ועתידיים בני ישמעאל לעורר קרבות חזקים בעולם... עד אשר יתעורר עלייהם הקדוש ברוך הוא, ויכלה את בני ישמעאל מן הארץ, וישבר כוחותיהם וחילוותיהם שלמעלה, ולא ישאר כח למעלה לשם אומה, אלאכח ישראל לבדו... ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וזהו וירא לא ע"ב)

אכן לדאבונו, ישמעאל, כיון שמיל אף הוא, קיבל שליטה על ארץ ישראל למשך שנים כה רבות. אולם כמה מודחים לראות את התמימות דברי חז"ל, ש"עתידיים בני ישמעאל לשלווט בארץ הקדושה, כשהיא ריקה מהכל", שבעת שישבו העربים בארץ, היא הייתה עזובה ובלתי מפותחת כלל. וمعنىינו מאד, שהערבים הרבו לבנות את שמות המקומות בארץ בשם "חוּרְבָתָה", "חוּרְבָתָה" וכדומה, כפי הנראה נשמעות חשה כי רק בגליל היהת חרבה יש להם זכות עלייה. אchor לעולם בריתו עמוד 30

מאיידן, מדהים לראות, כי התישבות היהודים מחדש, כאן היום בארץ ישראל, הינה בזכות השמייה על מצות ברית המילה! וכפי שאומר הזוהר הקדוש:

רבי חייא אמר: בזכות ישראל מהולים, נכנעים שונאים תחתיהם וירושים נחלתם!
בא וראה, מה כתוב: "יראה כל זקירות". וכתווב אחריו: "כִּי אָזְקֵישׁ גּוֹיִם מְפִינֵיךְ
וְהַרְחַבֵּנִי אֶת גִּבְּלָךְ". שbezוכות המילה, הקדוש ברוך הוא עוקר דيارים ממוקומים
ומושיב דיארים למקומות! וויהר שמות קפדי ע"א)

נראה כי הדברים הללו נאמרו ממש על דורנו או. לדאבונו רבים מעם ישראל פרקו על תורה ומצוות, ורבים אף מנסים בכל כוחם להתנצל ולהתנתק לכל דבר שבקדושה: שבת, טהרה, כשרות וכו'. אולם הפלא הגודל הוא, שינוי מצוה אחת שעליה שומרים כולם! מבלי לדעת אפילו מדויע ולמרות שהיא מנוגדת לאמונותיהם הכווצות של "יפי הנפש" למיניהם, וגובלת בגרימת כאב! ובזכות המצווה הזאת צינו לנויסים כה גדולים ועצומים, ולסייעתא דשמייא עצימה במלחמות מול כל אויבינו סביבנו, ממש כדברי הזוהר "נכנים שונאים תחתיהם וירושים נחלתם!" הקב"ה עוקר דיארים ממוקומים [הערבים שישבו כאן דורות ריבט], ומושיב דיארים למקומות!"
וכך אומר הנביא זכריה ט אי":

"גַּם אַתָּה בְּדָם בְּרִיתְךָ שְׁלֹחֲתִי אֲסִירָה מִבּוֹר אֵין מִים בָּזָן"

בזכות דם המילה, הקב"ה שלוח ומחזיר את אסורי הגלות חוזה לארצם! כפי שכותב הרמב"ג: "רמז בכאן על עקבות המשיח, שהיה הדור כלו חיב, ותשתחוו תורה מישראל, ותרביה החוצה והعزيزות, כדכתיב 'אין מים בו', ולא ישאר בזום - רק זכות מצות מילה".

ולוואי שנזכה כל ישראל לשוב ולקיים את כל דברי תורתנו הקדושה, "לא ירעוי ולא ישחתו בכל חרב קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה', פמם לים מקרים!"

← קבלת פni שכינה

גדולה מילה, שבזכותה ישראל מקבלים פni שכינה, שנאמר: "ומברשי - אחזה אלהו!"
(מנורת המאור נר ג כל אל)

אומר בעל הטורים (דברים ל יט): "מי יעללה לנו השמיימה" - ראשית טובות מילה, וסופי תיבות שם הויה". שאינו יכול לעלות אצל השם, אם לא יהיה נימול".

וכן אומר הזוהר הקדוש: כל עוד שהאדם לא נימול, אינו אחז בשם הקב"ה. כיון שנימול, נכנס בשמו ונחז בו. וזה שנאמר "ומברשי אחזה אלהו", בכל זمان שהאדם נרשם בראשימה הקדושה הזאת של אות ברית, רואה מותו בשרו את הקב"ה, מבשרו ממש, והנשמה הקדושה נחזה בו! (זוהר פרשת לך לך צד ע"א)

≈ ברית המילה במהלך הדורות ≈

≈ ברית המילה במצרים ובמדבר ≈

דורות ישראל

הברית האיתנה שכרת הקב"ה עם אברהם אבינו, עברה מדור לדור. כשנולד יצחק, היה הוא המתינוק הראשון שנימול על ידי אביו בגיל 8 ימים [והדבר רמז בפסוק: "בָּזֶם הָגֵל אַת יִצְחָק"] - ביום ה'ג (8) - מלך]. אחוריו עברה הברית ליעקב אבינו ולכל בניו אחורי, אשר היו כולם "מצוינים" ומוסמנים באות ברית קודש, ומובדים מכל הגויים אשר סביבם. [וכדברי במדרש בראשית רבי א ז': המילה מבדלת ביןיהם שנאמר: "צאינה ורainerה בנות ציון" - בנימם המצוינים לי במלחה].

שבועים נפש ירדו בני ישראל למצרים, ופרו ורבו שם, והמשיכו לשמור בריתם ולהבדיל את עצם מטומאת מצרים.

ביטול המילה במצרים

אך הנה, אחר פטירתו של יוסף הצדיק, התחלו לפוגום בברית הקודש. "זהנה מסורת הייתה בידם שצרכיהם שישתעבזו למצרים, ולאחר שמת יוסף הבינו כולם אשר ימי השעבוד ממשמים ובאים ומעתה יתחיל הגלות, והתחלו לפחות מפחו ממנה ולדאוג על העתיד, כי מי יודע הייאך ומה יתנהגו המצרים עמהם ועם בנייהם אחרים זמו ארוך כזה. וביקשו עזה זהה, והסכימו בעצה להתקrab למצריים ולא להיות מובדים מהם הרבה, ושלא יהיו ניכרים ביניהם כגרים ונוכרים, יען בהתקראות הנופים יתקרבו הלבות ותתמעט השנאה" (בית הלוי פרשת שמוטה).

וכן מاز היו רבים מהם ישראל שפגו בברית ומשכו בערלתם, וכל שכן שלא מל את בנייהם - כדי להידמות למצריים. אך היתה זו טעות! ההידמות למצריים לא מנעה

את השנהה, אלא להיפך. דוקא בעת התחליו הצרות, קם מלך חדש אשר לא ידע את יוסף, והתחילה השעבוד. [דבר זה חוזר על עצמו פעמים רבים במשך ההיסטוריה, שדוקא כאשר הייתה בעם ישראל התבוללות וטמייה בגויים, כמו הגויים להתנצל לעם ישראל, כתזכורתם השם ליהוות והבדליהם מן הגויים. וכפי שאמרו גורי ישראל: "כשען ישראלי אינן עוישין" קידוש, שולח ה' את הגויים שיעשו "הבדלה".]

אמר הנביא: "בָּהּ בְּנֵדוֹ כִּי בְּנִים זָרִים יְלֹדוֹ - עַתָּה יַאֲכִlim חֶדֶשׁ". "בני זרים יְלֹדוֹ" - שהיו מולדים ולא מלאים. למלוד, כשמת יוסף, הפכו ברית מילה, אמרו נהיה כמערבים. כיון שראה הקדוש ברוך הוא כן, הפר את האהבה שהיה המערבים אהובים אותם, לשנהה, שנאמר: "הַפְּקֵד לִבָּם לְשָׂנָא עָמָז". "עתה יַאֲכִlim חֶדֶשׁ" - חֶדֶשׁ. עמד מלך חדש, וחידש עליהם גורות קשות. שמות דברה א. תנומה שמות ח.

ואולם שבט לוי - כולם צדיקים היו, והוא שומרים את הברית והتورה. שנאמר: "כִּי שָׁמַרוּ אֶמְرַתְךָ" - זו תורה. "גָּבְרִיתְךָ יִנְצְּרוּ" - זו המילה. (תנומה בהעלות ח)

גם כאשר רבו הגירות והרדיפות, המשיכו הלוויים למול את ילדיהם. וכפי שראיינו שכאשר מצאה בתיה בת פרעה את משה בתיבבה, אמרה: "מִילָּדִי הָעֲבָרִים זה", שהכירה בו על ידי המילה שהוא מבני ישראל. (שמות רba א בט)

משה רבנו, צפורה והAMILAH

בתקופה זו של שעבוד מצרים, מסופר בתורה אודות מילתו של אליעזר, בןו של משה רבנו (שמות ד כד-כט):

"וַיְהִי בְּדָרְךָ בְּמֹלֵן וַיַּפְגַּשׁ הַמִּיתָּוֹ וַיַּבְקַשׁ הַמִּיתָּוֹ: וַתַּקְרֹב צִפּוֹרָה צָר וְתְּכָרֹת אֶת עַרְלָתָ בְּנָה וְתַגְעַע לְרָגְלָיו וְתֹאמֶר כִּי זֹאת דָבָר אַתָּה לֵךְ: וַיַּרְא מִלְּפָנָיו אֶזְרָחָתָן דָבָרִים כְּפֻולָּתָ".

היה זה כאשר, אחרי שהות ממושכת במצרים, שב משה למצרים במצוות ה' כדי לגמול את עם ישראל. טרם צאתו נולד לו בנו השני אליעזר והגיע זמנו המילה. אמר משה: אם אمول אותו ואחר כך יצא, סכנה היא לתינוק. אם אمول ואמתין שלושה נינים עד שיחלים ואחר כך יצא בדרך, הרי הקב"ה ציווה עלי "לך שוב מצרים!" לפיכך יצא בדרך מבלי למול אותו. (נדפס לב ע"א)

"וַיְהִי בְּדָרְךָ בְּמֹלֵן וַיַּפְגַּשׁ הַמִּיתָּוֹ"! כאשר הגיעו למלוון, לפטע פגע בו מלאך ה' ובקש להמיתו. "וַיְהִי המלאך נעשה כמין נחש, וובלעו מריאשו ועד ירכיו, וחוזר ובולעו מרגליו ועד אוטו מוקם" (וש"ז). הבינה מכך צפורה אשתו שעל עניין המילה הוא ניזוק, כי אתה כמה גדול כת המילה, שלא היה יכול לבלו יותר מכאן שמות הרבה ה'.

עד עכשו לא פגע בו המלאך, כי אכן היה פטור מלמול בಗל פיקוח נפש, אבל כאשר הגיעו למלוון במקום יישוב, כבר יכול היה למול אותו. אלא שהתעכב שעה קלה והתעסיק בענייני המלוון תחילתה. [אומר הר"א]: ואמ תאמור והלו עדין היה בדרך וישנה סכנת הדרך, ומפני מה נענש? ויש לומר שהמלוון שהיה לו משה עכשו בו, היה קרוב למצרים, רק מhalb ים, ובדרך קצר כזה לא יהיה שום נזק וסכנה לתינוק].

אמרו על כך חז"ל (נדפס לב ע"א): "גדולה מילה, שכל זכויות שעשה משה רבנו לא עמדו לו בשנתרשל מן המילה!" ועוד אמרו (שמות רba ח): "חביבה מילה שלא נתלה משה עליה [כלומר לא נשתה עונשו] אפילו שעיה אחת!"

מיד, "וַתִּקְחָח צְפָרָה צֶדֶר" - אבן חזיה, "וַתִּכְרֹת אֶת עֲرֵלָת בָּנָה וַתַּגְעַל לְרַגְלָיו, וַתֹּאמֶר בַּי חַתּוֹן דָּמִים אַתָּה לִי", אמרה: חתני [משה] תהיה אתה נתנו לי בזכות דמים הלו של מילה, שחררי קיומי המצווה. מיד "עִירָךְ [המלך] מִפְנָgo". אז הבינה בודאות שזה על עניין המילה, "אָז אִמְרָה: חַתּוֹן דָּמִים לְמֻולָּת" - אמרה: כמה גדול כה המילה שחתני היה חייב מיתה שנטעצל במצבה המילה לעשotta, ולולוי היה לא ניצל! (שם"ר ה' ח)

כל עכבה לטובה

נשוב לעם ישראל במצרים. בעוד שבט לו שומרים ומקיימים את מצות המילה, הרי שרבים מבני ישראל אינם מקיימים את המצווה, מפני פחד המצריים. ובפרט כאשר התרבו הגזירות והרדיפות, ויש שבאמת היה זה סכנה ופיקוח נפש.

ואולם, ביטול המוני זה של מצות המילה בקרב המוני בית ישראל - מאות ה' הייתה זאת, והאלוקים חשבה לטובה.

עוד כאשר ציוה ה' לאברהם על המילה, צפה אברהם אבינו כי תהיה שתי פעמים בהיסטוריה שבהן תتبטל מצות המילה מעם ישראל: פעם אחת כאן בשעבוד מצרים, ופעם אחת בדרך המדבר, שבמשך ארבעים שנה לא מלא מפני סכת הדרך. וכך נתקל אברהם על פניו שתי פעמים, כי לא החזיק מעמד בראותו שכד יקרה. הוא נפל לפניו ה' והתפלל לפניו שעל כל פנים לא יתבטלו לגורמי, ויזכו לבסוף לקיום את המילה. ואנו לבסוף נימולו אף הדורות הללו, דור מצרים על ידי משה בצאתם ממצרים, ודור המדבר על ידי יהושע בכניסתם לארץ ישראל.

ואולם העיכוב ההפוך הזה, היה מאות ה' לטובה. כי בשתי הפעמים הלו, הגיעו עם ישראל למצב שבו זוקקים בו לזכות כללית מיוחדת וגדולה, וכאשר נימולו לבסוף ביום אחד במסירות נפש על אף גלים המבוגר, היה זו עבורם זכות גודלה ועצומה שעמדה להם בעת צרה: במצרים עמדו להם זכות המילה שנימולו כולם יחד, כדי שיהיו רואיהם להיגאל. ובמועד עמדותם להם זכות זו, כדי שיהיו רואיהם להיכנס לארץ ישראל ולרשת אותה.

שתי פעמים כתיב באברהם נפילה על פניו, וננדן ניטלה מבניו שתי פעמים, אחת במצרים ואחת במדבר. במצרים בא משה ומלון, במדבר בא יהושע ומלאן. ובר"ג לד מ"ה וברא' מהר"ז: שפעה שיתבטלו בשני זמנים אלו, ונפל על פניו והתפלל שלא יתבטלו לנמרז.

"לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים" - זמן היה לו לאברהם אימתי שניתנה לו המילה [שנימול רק בגין ??...]. זמן היה להם לבניו שנימולו שתי פעמים [כולם ביום אחד], אחד במצרים ואחד במדבר. וביר"ג מ"ט ומבאר ה"ע' יוספ": לכל זמן - שהיה זמן מכון למצות המילה של אברהם, ולא היה הדבר במקורה. וכן כיווץ בה היה זמן ייחודי לבניו למילה, אחד במצרים שלא היה להם זכות ליגאל אלא בזכות דם פשת ודם מילה. ואחר כך בזאת לארץ לא היה להם זכות ליכנס לארץ אלא על ידי המילה.

וצדקות אשר עשית עם אבותינו במצרים, שלא היה בידם מצות להתעסק בהן. ויגאל, ונתת להם שתי מצות שיתעסקו בהן וינאלו, ואלו הן: דם פשת ודם מילה. (ויתר רביה ו א)

הכופרים במילה מתו במכת חושך

יחד עם זאת, לא כל עם ישראל זכו ל"צ'אנס" זהה שהעיקוב במצבות המילה יתhapeף להם לטובה ויזכו לבסוף למול ולהיגאל. רק אוטם שעשו תשובה ורצו לשוב לברית ה', אכן זכו לכך, ואילו אוטם שכפרו במילה ונשארו בזדון ליבם, מתו במכת חושך.

בשעה שבו ישראלי במקומות, מסעו בתורה ובמילה... מה עשה הקדוש ברוך הוא? הביא חושך על המקרים שלישת ימים, והרג בהם כל רשות ישראל. שכן הוא אומר: "זברותני מכם המורדים והפושעים בָּי". וכן הוא אומר: "התאנה חנינה פנִיה" - אלו הרשעים בישראל. "וַיהֲגָנִים סְמִיךְרָנִים רֵיחָן" - אלו הנשאים שעשו תשובה ונתקבלו. "קֹמֶלֶךְ רַעִיתִי יִפְתַּח וְלֹכֶדֶךְ" - שהרי הגעתם קץ הנואלה!

בר"ל טו י"ג

דם פשת ודם המילה

כאשר הגיעו עת הנגולה, והיה הקדוש ברוך הוא מבקש לנואל את ישראל, לא היה בידם זכות. מה עשה הקדוש ברוך הוא? קרא למשה ואמר לו למצוות על מצות קרבנו פשת ועל מצות המילה.

משל למלך שעשה משתחה לאוהביו. אמר המלך: אם אין סימנורי [סמל המלוכה] על כל המוסובים, אל יכנס אחד מהם לאcano! כך השם יתברך עשה משתחה לעם ישראל, צלי אש על מצות ומרוריהם, מפני שגאלם מן הצהה. אמר להם: אם אין חותמו של אברהם בברוכם, לא תטעמו ממוני!

מיד התאספו רבים רבים מעם ישראל ובאו לימול. וعليهم נאמר: "אֱסֹפוּ לֵי חֲסִידִי כֶּרֶתִי בְּרִיתִי עָלֵי זְבַח!"

אולם היו שהתקשו לקבל עליהם למול [בל נשכח שהוא גדולים ומבוגרים, לא תינוקות רכים, ואך לא היו להם סמי הרומה]. מה עשה הקב"ה? ציווה על משה להזכיר את קרבן הפסח, והביא הקב"ה רוחות מגן עדן, ונשבו והדיבקו ריחות מגן עדן בקרבון הפסח, והיה הריח נודף למרחוק מהלך ארבעים יומם! מיד התאספו כל ישראל אצל משה ואמרו לו, בבקשתו ממה, האכלנו מפסחך, מפני שהי עיפיפים מן הריח! אמר להם משה: אם אין אתם נימולים, אין אתם אוכלים! מיד נתנו עצם ומלו, ונתעורר דם הפסח בדם המילה, והקדוש ברוך הוא עבר ונוטל כל אחד ואחד ונשקו וمبرכו, שנאמר: "וְעַבְרֵךְ וְאַרְאֵךְ מִתְבּוֹסֵת בְּדִמְיהָה, זָאֵמֶר לְךָ בְּדִמְיךָ חַיִּי!" חyi בדם הפסח, חyi בדם מילה! שם"ר ט ח

"וְלֹקְחָתָם אֶנְדָּת אֹזֶב וְטַבְלָתָם בְּדִם אָשָׁר בְּפָלָ", לולומר: אני עושה אתכם אונדי לעצמי, אף על פי שאתם שפליים כאוזב! ומה ראה הקדוש ברוך הוא להן עליהם בדמי כדי לזכור להם זם מילת אברהם. ובשני דמיים ניצלו ישראל ממעקרים, בדם פשת ובדם מילה! שם"ר ט ט

ביטול המילה במדבר

יצאו עם ישראל ממצרים, מלככת כהנים וגויי חדש, חתומים כולם בחותם המילה. ואולם בעת הלייכתם במדבר ארבעים שנה, שוב נמנעה מהם מצות המילה. סכנת הדרכ לא אפשרה להם למול את בניהם שנולדו במדבר. אומנם, היו מקומות שחנו בהם זמן

רב, אך הם לא ידעו מראש כמה זמו יתעכבו בכל מקום, ולכן לא יכולו למלול מפני ספק סכנה שאולי יצטרכו לאחר יצאת לדרך.

ויש אומרים שהטעם שלא מלא בהיותם במדבר, הוא מפני שלא נשבה להם רוח צפונית, שהיא רוח נעימה המביאה עימה שם צדקה ומרפא. ומודיע לא נשבה רוח זו יש אומרים מפני שהוא חטא העגל ולא היו ראויים לאור נוגה. יש אומרים כדי שלא יתפזרו ענני הכבוד. (ובמאות עב ע"א במפרשים) אולם יש לציין שהலויים לא ביטלו מצות המילה אף במדבר עיי' דברים לג טז כי היו בדרגת בטחון גדולה, ובתווך בה' שלא יאוננה להם כל רע. ונשבה להם רוח צפונית כי לא היו נזופים על חטא העגל עיי' ש"ת חטם סופר וורה דעה סימנו רמה). וכן להלן בשער ההלכה בעניין הרחת שמיים במילה).

אולם כאמור - מאות ה' הייתה זאת, כדי שכאשר יבואו להיכנס לארץ, ימולו כולם יחד, וזכות זו תעמוד להם לרשות את הארץ.

יהושע מל את ישראל לפני כיבוש הארץ

לאחר מסע של ארבעים שנה במדבר, הנה עם ישראל עוברים את הירדן בניסים גדולים, ומתיישבים בגלgal, בקצת מזרח יריחו, נוכנים להתחילה לכבות את הארץ ו לרשת אותה.

פונה יהושע אל עם ישראל ואומר: האם סבורים אתם לרשות את הארץ כשאתם ערלים [שהרי דור יוצאי מצרים מתו, ואילו ילידי המדבר עדין לא נימולו?!] הלוא הארץ הובטחה לאברהם אבינו ולזרעו אחריו, רק בעבר הברית!

"בעת ההיא אמר ה' אל יהושע, עשה לך חרבות צרים ושוב מל את בני ישראל שגנית: ויעש לו יהושע חרבות צרים, ויקمل את בני ישראל אל גבעת הערכות... ויהי מאשר תפנו כל הגוי להמול וישבו תחמס בפוננה עד חיותם: ויאמר ה' אל יהושע, הימים גלותי את חרפת מצרים מעלייכם, ויקרא שם המקום והוא גליל עד הימים אלה". (יהושע פרק ח)

ואכן מיד מכין יהושע "חרבות צורים" - איזומלי מילה חדים, ומלא את עם ישראל "שנית", דהיינו שזו הפעם השנייה שבה מלא קהל יחד (רש"י). ועוד, גם במלת מצרים, כשלל משה את העם, היה יהושע שותף לכך, וכעת עסק "שנית" במלת עם ישראל. וכך אמר המדרש בעניין מלת מצרים: מי מלוי משה מל, ואחרון פורע, ויהושע משקה. ושאומרים יהושע מל, ואחרון פורע, ומשה משקה. (במדבר רבא ג[ו] ו"משקה" הכוונה ל"מושץ", שמשיק את הפה על המילה שדי חמד מערכת מילה סימן ג אות טז. והרב"ס באגרת השם" הביא מדרש זה, וgres "ויהושע מוצץ").

הוספה חרפת מצרים

"ויאמר ה' אל יהושע, הימים גלותי את חרפת מצרים מעלייכם."

"חרפה" קשה היה על עם ישראל מצד המצרים! דברים קשים של חרוף וגידוף! כי בשעה שיצאו ישראל ממצרים, השtopic פרעה לדעת מה עלה בגורלו של העם הזה. הlord ושאל את החוזים בכוכבים: "מה אתם ראויים شيיהה בסופה של אומה זו?" הביטו החוזים וראו כי תלוי מעל ישראל כוכב מאדים, שמהותו דם, וקרווא לו "רעיה" כי מסמל הוא פורענות של דם והרגינה. אמרו לפערעה: "אננו ראויים שדמים נשפך למיים!" והסבירו ביניהם כל החרטומים והמכשפים שגורל קשה של הריגה צפוי לשונאים של

ישראל. פרעה אף "דאג" להזהיר על כך את משה: "רְאֹו בַּי רָעָה גָּנְדָּפִינִיכְם!" והיו רבים מעם ישראל שהדברים חלחלו לבלבם והטילו עליהם פחד ומורך לב, והתיאשו מנו הנואלה.

כאשר חטאו ישראל בחרטה העגל ורצה הקב"ה לכלותם, התפלל משה לפני ה' להעיר את רע הגזירה, ואמר: "לְמַה יָמְרוּ מִצְרִים לֵאמֹר בֶּרְעָה הָזִיאָם, לְחַרְגֵּן אֶתְכֶם בְּחֲרִיסָה?" למה תנע למצרים לחוג את "נצחונם" כשיראו שצדקי בדבריהם אודות כוכב ה"רע", חלילה! ותפלו אוכן התקבלה וסר חרונו האף מעל ישראל.

אולס דברי הרפה והגידוף הללו של המצרים עדין המשיכו ללוותם. ה"ערב רב" [תערובת מאומות העולם שהצטרכו לישראל] דאגו להזכיר ולהתריע על הנורל הרע של מזלם מאדים התלוי מעלייהם!

אך הנה - כאן, כאשר נימולו כל ישראל, ראו כי הקב"ה הפך וכיוון את מזלם "מאדים" - כלפי דם המיליה! לא דם של הרוג ומלחמה עלה בגורלם חלילה, אלא ברית דמים עם הקב"ה! ובזה הוסרה מעלייהם סוף סוף "חרפת מצרים", דברי החירופים של מצרים!

(רש"י, ליק"ש רמז שבב. מדרש הגודל. תורה שלמה שמות י)

יושע, יוסף והamilah

מדוע זכה דוווקא יהושע להיות שותף פעמיים במליט עם ישראל? יהושע היה מזרעו של יוסף הצדיק, ונראה, שאת כוחו במיליה - ירש ממנו

כאשר נולד יוסף, קראה לו רחל אמו "יוסף" באומרה: "אָסֵף אֱלֹהִים אֶת חֶרְפָּתִי". ואומר תרגום יונתן בו עוזיאל: "עתיד יהושע בנו של יוסף לאסוף את חرفת מצרים מעל בני ישראל ולמולו אותם בעבר הירדן".

אומר הזוהר הקדוש (פרשת ייחי רפ"ע): יוסף נקרא צדיק, שומר את הברית, והברית עומדת עם יוסף.

ולעיל ראיינו, שעם ישראל למצרים ביטלו את מצות המיליה - רק לאחר פטירתו של יוסף. כי כל עוד שיווסף היה בחיים, לא היו מסוגלים לבטל את מצות המיליה!

כאשר בא עמלק להילחם עם ישראל, לאחר יציאת מצרים, בחר משה דוווקא את יהושע שילך להילחם בו. אמר יהושע: "כמה גודלים יש כאן בדור הזה, אהרן וחור ושביעים זקנים, ולא ציווה משה אלא לי, לא על חינם ציווני, אלא שראה שנופל בידיך" (ילק"ש בשלחה). ואכן - "זִיְחַלֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלָק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חֶרְבָּךְ".

ומעניין, מה היה העני דוווקא בכוחו של יהושע להילחם בעמלק ולנצח? כתוב על עמלק: "וַיַּגְבֵּב בָּךְ כָּל הַגְּחַשְׁלִים אֲחָרִיךְ", ומסביר רשי: "וַיַּגְבֵּב בָּךְ - מכת זגב. חותך אבר המיליה וזרק כלפי מעלה. כלומר עמלק בא להלחם ולזיזול בברית של עם ישראל ולומר, הנה מצותך שצווית לישראל, ומה ההעילה להם. ובמחלמה זו - נבחר דוווקא יהושע שהיה מזרעו של יוסף שומר את בריתו, יצא להילחם בעוקרי המיליה".

וכפי שאומר הזוהר הקדוש (שליח צו ע"א): אמר רבי שמעון: בשעה שיצא יהושע נער,

התעורר הנער שלמעלה, [וזהינו השם מט"ט שהוא בבחינת "גער" שעומד תחת השכינה ואינו מש מכינה ויונק ממנה תמייד אחר בהיר] لنוקם את נקמת הברית! וזהו סוד הכתוב: "ייחלש יהושע את עמלך ואת עמו לפי חרב". לפי חרב דוקא, ולא לפי רמחים וכלי זיין, שזו היא "חרב נוקמת נקם בריתת!" והדרת קודש עמוד נג

๔๒

"אלך לי אלחר תפזר ולאל גבעת תלגוניה, נעלך יפה רעניט ומומ און קה!"

(שיר החירות ד'-ב-)

בשבעה שמות ישראלי במערים, היה ריח הדם והערלה ערבל לפני הקדוש ברוך הוא לבושים. וט' לשפטין יהושע, היה ריחן ערבל לפני הקדוש ברוך הוא וועל זה נאמר "אלך לי אלחר תפזר" – זו מילה של מערים, שעשו מן הערלות הר, מפני טהרו כלם צירלים מלול, והוא ערבל לפני הקדוש ברוך הוא כריה מוד דדור, שהיה ראש הבשימים. "ואל גבעת תלגוניה" – זו מילה של ריהם ערבל לפני הקדוש ברוך הוא כריה לטעה! (גמך ריה יט)

ומשהיסרו ישראלי מעלהם את מום הערלה, ממשיך הפסוק ומשבח את נסשת ישראל:

"נעלך יפה רעניט ומומ און קה!" (וטשטת השלים בראשית יז)

๔๓

❖ האבן והברזל ❖

ברזל או אבן – במה מלאים?

מעניין לגנות ולהיווכח כי חל שינוי במשך הדורות בעניין זה!

מילה על ידי אבן

בדרך כלל חיתוך מתבצע על ידי ברזל. כל הסכינים והחרבות – עשויים הם על פי רוב ממכתכת. ואנו אף איזמל המילה ביום הינו מברזל – וזהי "מצוחה מן המובהר"! שלחו עורך ייד רעד בז. ואולם – בדורות הראשונים, היו מלים על ידי אבן או זוכיות חדת!

הנה, כאשר מלה צייפה את בנה, כתוב: "זתקה צפירה צר ותכרת את ערלת בנה". ואף יהושע כשל את ישראל, כתוב: "ויעיש לו יהושע חרבות צרים". [ו"צර" הוא אבן, כתוב ההפci הוצר אגס מים, וכן "שםן מהלמש צור". וכן אומר המודרש: חרבות צורים – גלבון דטRNA, דהינו חרבות אבן (בר"ר לא ח). ואולם יש המפרשים "חרבות צרים" – איזמלו חריפין, דהינו איזמלים חדים וחריגים ווש"י. אך עדיין אין זה סותר לדעה שהיו מאבן.]

מדוע מלו באבן?

ישנו כמה יתרונות וantages למילה באבן, על פני מילה בברזל:

- **הברזל לא היה לו חלק בקדושא** – שכן הוא נברא ל慷慨 את ימי של האדם, ונועד

להרוג ולמלחמה. אף את אבני המזבח יש איסור לחתוך ולסתת על ידי ברזל, כתוב: "לא תנינך עליהם ברזל". ואמרו חז"ל, כי אין זה נאה להנין את המקצר [הברזל שהורג ומकצר ימיס] על המאריך [המ涿ח שבביה חיים ושלום לעולם]. אף כאשר עקד אברהם אבינו את יצחק על גבי המזבח, לא כתוב שלקה "סיכון", אלא "מאכלת" - דבר שחוותך ואוכל. כדי לא להזכיר את הסיכון על עניינו של קדושה. וכן אף בברית המילה נמנעו מלהשתמש בברזל. ושה"ז פרשת שמות על פסקו "ותקה צפורה צור")

- **צורי ומרפא** – האבן נקראת "צור", ויש בה סגוליות של צורי ומרפא [וכידוע יישנו כל מיני אבני סגוליה ומרפא]. לעומת זאת הברזל עלול לגרום לסכנה ולזיהום. [וכפי שנפסק בשלהי ערך בהלכה שבת וא"ח סימן שכח ס"ג], שמכת ברזל יש בה סכנה. וכפי שידועו ברפואה שפיגועה מבזיל עלולה לגרום לטטנות]. לפיכך השתמכשו בצור, "שיתרפהאו יונת מהר בבריתך על זדי אבן מאשר על ידי ברזל". (וחמס סופר שבת קלד ע"ב. כל יקר לרבי שמואל לניאדו יהושע ה. נזר הקדש ב"ר לא ח' אבן הפינה שעלייהם נבנה ומושתת העלים (רמב"ן שם)).
- לرمוז על בריתת הערלה והכנעתה על ידי ישראל הנקרים "אבן", כמו שנאמר בראשית מט כד: "בָּשָׂם רְעֵה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" וכלי יקר הג"ל. [ונזכראו ישראל "אבן" כי הם "האבן הראשה"], אבן הפינה שעלייהם נבנה ומושתת העלים (רמב"ן שם)].
- הצורך מזכיר לנו את "צור העולמיים" הקב"ה, ויש עדיפות לעשות החיתוך בדבר שם ה' נקרא עליו. (שם ונשמה עמוד שכב)
- הצורך מזכיר את האבות הקדושים שנאמר עליהם ושייה נא: "הַבִּיטו אֶל צָר חֲצֹבָתָם". וכאשר מלם יחשע, היו בגיל מבוגר יחסית, ורצה להזכירים בזה את צור חוצבתם, הוא אברהם אבינו שניימול בגיל 99. (כלי יקר)
- **צור צורה** – ברית המילה משלימה היא את צורת האדם, ומותאים לכך השימוש ב"צור", לצורך צורה שלמה לאדם. (שם ונשמה עמוד שכב)

ומדוע אם כן מילים כיוום בברזל?

אומר המדרש כי הדבר השתנה בעקבות מאורע שהיה, במלחמות דוד וגלית!

מלחמות דוד וגלית

כידוע, גלית הפלשיטי, שיצא להילחם עם ישראל, היה בריוון גדול ממדים, מכוסה כלו בשריון וב מגינים כבדים, ואילו דוד בא לקראותו ללא בגדי מלחמה, כשבידיו רק חמש אבנים חלקות. אבל חדור היה ברוח עוז וקנאת ה', לעשות נקמה בני העREL והטמא זהה אשר היה יוצא יומם לחוף ולגדף. הוא פונה ואומר לו: "אתה בא אליו בחרב ובchant ובקידוז, ואני בא לך בשם ה' צבאות אלהי מערכות ישראל אשר חרבת!" ואכן, כאשר התקרב גלית אל דוד, רץ דוד לקראותו, "וישלח דוד את ידו אל הפלוי ויקח בשם אבוי, ויהלע וידק את הפלשטי אל מצחיו, וטבע האבו במצחיו, ויפל על פניו ארץך!"

אבל אחת שזרק דוד, פגעה במצחו של גלית וחרגה אותו! היה זה נס גדול, כי מצחו של גלית היה מכוסה בכווע נחותה, והאבן הצליחה להבקיע את הנחותה! [ואומר על כך המדרש כי זהו אחד המקומות שבהם השליט הקב"ה רץ בקשה וילקו"ש שמוטה קפגן].

הברזל מתרכז – ונכנס לקדושה

מוגלים לנו רבותינו, כי מאחריו הנס הזה, הייתה טמונה התרדיינות בין כוחות הטבע. כידוע, ככל כח בטבע ישנו מלך הממונה עליו מלמעלה. והנה כאשר הגעה האבו אל כובע הברזל ורצתה לחדרו דרכו, הברזל אמר להסכים לכך. טענתו הייתה שעליו לעשות את תפkickו ולונחו כפי טבעו הקשה. אולם האבו טענה כי עליו לשנות מטבחו למען הצלה עם ישראל. אמר הברזל [כלומר אשר הממונה עליו מלמעלה], כי אין הוא מוכן לשנות מטבחו בשבייל ישראל, כי ישראל אינם משלימים עימם שום מצוה. כאשר בונים הם מטבח – נמנעים מההשתמש בברזל, ואפילו כשיישבים לאכול, מסירים את הסכין בעת ברכת המזון. ואם כן אין לעם ישראל שיקות וזכות כלשהי על הברזל! אמרה האבן: בכל זאת תנו לי מקום לחדרו דרכך, ומעתה יהיה אף לך חלק בקדושה, שמכאן ואילך תהיה זוכה לשתי מצות טובות, שייהיו מוחלים עמק וכן שוחטים עמך! או אז התרצה הברזל להכני עצמו בשבייל ישראל, וחדרה האבו בתוכו. והפרישה על י'ר' סימן רסה. שפתי כהן שמות ד כה. ספר המהיג לדבי אברהם רבבי נתן הריחי – ש"ת בעניני שחיטה. הובא בחלק בעמוד תשעג

הרי לנו כי הברזל נכנס ליטול חלק בקדושות ישראל, רק כאשר המכני ורכיב עצמו בעת הנדרשת לכך. כאשר סייע למגר את גלית שנאמר עליו "הפלשתי העREL הזה", זכה לחלק בברית המילה והסרת הערלה מישראל! (אות הברית עמוד 22)

• אליהו מלך הברית •

๔๙

אליהו הנביא מלך הברית
הזה שלך לפניו, עומד על ימיינו וסמלני.
(מתוך סדר הטוליה לנני אשכנזי)

๕๐

בכל ברית מילה מייחדים כסא עbor אליהו הנביא זכור לטוב, שבא וمبرך את התינוק ואת כל הנוכחים. (כמוואר להלן בהרחבה בשער ההלכה)

אליהו הנביא בא לייצג את השכינה, שהרי בברית בת צרך שהיה נוכחים שני הצדדים! וכפי שאומר הספרינו "וירא אליו ה' באלוני מראה" – כי שם נימול אברהם אג, וכל ביתו נמולו אותו, שם הופיע האל יתריך שכינתו לעמו בברית ממשפט לכל כורתי ברית... אמרו "היה לאות ברית בינו וביעיכס". ואולי בשבייל זה נהגו להזכיר כסא בעת המילה ובמקוםמה.

אך מדוע מגיע דוקא אליהו הנביא?

אליהו הנביא התנבאה לעם ישראל בתקופה קשה, שבה היו מלכים רשעים שהודיעו את העם מדרך ה'. היו מלכים ממלאכות אפרים, שאף מנעו מישראל ברית מילה! עמד אליהו זכור לטוב וקנא קנא גדולה! "זיאמר: קנא קנאתי לה' אליה צבאות, כי עזבו בריתך בני ישראל!"

אמר לו הקב"ה: לעולם אתה מקנה! קנאת בשיטים על גilio עריות, וקנאת כאו. חידך, שאין ישראל עושים ברית מילה – עד שאתה רואה בעיניך! (ולק"ש יהושע רמז טו)

הבה ונתבוננו, מהי אותה "קנאה" שקינה אליה הנביא? מתי והיכן היה זה? וכיצד קשור הדבר לברית המילה?

פוחס מקנא קנאת ה' בשיטים

לקראת סוף מסעوتיהם של עם ישראל במדבר, הגיעו וחנו ב"שיטים", ושם רקמו להם המואבים מזימה נוראה. המואבים, אשר חיפשו עצה כיצד להתנצל לישראל, ניסו תחילה להביא את בעלם הרשות שיקל אוטם, אך כאשר הדבר לא הצליח, עז ללם בעלם שינסו להכשיל את עם ישראל בגilio עריות, כי "אלוהיהם של אלה שונא זימה הוא", ועל ידי שיכשלו אותם, כבר יבואו על עונשם מאות ה'.

ואכן המואבים עשו מאמצצים גדולים כדי להחטיא את עם ישראל. הם פתחו בשיטים "יריד" גדול, העמידו דוכנים מלאי סחרות טובות. וכדי שעם ישראל לא ימנעו מלהגיע, העמידו נשים זקנות שתמכורנה את הסchorה. אולם כאשר היה מגע אדם מישראל לנקות, והיה מתענין בסchorה, הפנתה אותו המוכרת להיכנס פנימה לחנות, ושם חיכתה זבנית מואבת צעריה, מוקשתת ונאה, אשר הצעה בחינניות סחרות שונות, ואת אט פיתה אותו לגilio עריות ולעבדה זורה.

המואבים עשו כל השיטות שהתקנות תצלית, ואף השרים הגודלים והחשובים ביותר הפיקרו את בנויותם ורתרמו אותן למזימה. ולדאבען הלב, המזימה הזאת הצליתה, והותזאה הקשה הייתה: "ייחל העם לזרות אל בנות מואב".

הגדיל לעשות נשיא שבט שמעון, "זמרי בן סלוא", אשרלקח לו, לעיני משה ולענני כל עדת ישראל, אחת מבנות השרים בשם "צובי בת צור" ונכנס עימה לאهل. המבוכה בעם ישראל הייתה רבה, היו משפט שמעון שעמדו לצידיו, והוא שידעו שהוא חוטא, אך לא ידעו מה הדין במקרה כזה. ובאותה שעה נתעלמה ההלכה אף ממשה רבנו. רפו ידיו של משה רבנו, וגעו כולם בלבכיה.

או אז קם פינחס, בנו של אלעזר בן אהרן הכהן, וקנא קנאת ה'. ליבו רתח על חילול 'ה' הנורא והאious. הוא פנה למשה והזכיר לו: הלווא למדת אותנו, ש"הbowל את הגויה - קנאים פוגעים בו"? [כלומר אין בית הדין יכולם לדוחו להריגה]. אולם המקנא לה' יכול להריגו בעת מעשה. ומסתכן הוא בכך מאד, כי אם לא יהיה זה בעת מעשה, דינו כרוצח, ועוד, שיתכן שיקום עליו החוטא להרגו]. אמר: אין כאן אדם שישיטך ויירגח?! היכן הם האריות - "גור אריה יהודיה", "דו גור אריה", "בנימין זאב יתרף"?! כיון שראה פינחס שאין אדם מישראל עושה כלום, מידלקח רמחה בידו, ושם נפשו וכל רמחה אבריו בכפו, ונכנס לאهل, וה' היה בעזורי, והרג את זמרי בן סלוא וצובי בת צור יחד!

מעשו הנוצע של פינחס, הוא שהסיר את חרונו אף הגדל אשר היה על עם ישראל. מגפה קשה הייתה בעם ישראל, אשר מתו בה 24,000 איש! וcut עם מעשו של פינחס - נצירה המגיפה. (במדבר פרק כה ורש"ג. סנהדרין פב ע"א. ירושמי סנהדרין נב א)

ברית שלום

"וזיבר ה' אל משה לאמר: פינחס בנו אלעזר בנו אהרן הפקחו השיב את חטמיי מעל בני ישראל, בקנאו את קנאתי בתוכם, ולא כלתי את בוי ישראל בקנאותי. וכן אמר הנני נתנו לו את בריתך שלם: והיתה לו ולזרעו אחריו ברית ברית בהתנות עולם מחת אשר קנא לאליהו ויכפר על בני ישראל". (במדבר כה י-יא)

מהי "קנאה"?

קנאה היא חרון אף ורוח נקמה (רש"י כת). קנאה מופיעה על הוצאה דבר ממוקמו אל מקום זר ובלתי ראוי. ה"מקנא" כועס על כניסה הנורם הזר. וולדוגמא כדרויות הדם שבוגנו שומרות על הגוף ו"מקנותו לו". אם יכנס גורם זה, מיד יסתערו עליו ויסלקוהו הבעל מקנא לאשתו, ואינו מוכן לשוב שיתעורר בינוים שום גורם זו! קנאה מבוננה שלילית מופיעה כאשר אדם חושב בטעות שמה שמניג לו הולך לחברו. כשתחשטו הפנימית היא ששהצלה שיש לשני היהת צריכה להיות דוחקה אצלו. וטורפה שידע ויפנים כי "אין אדם נוגע בmeno'ו לחברו", ובורא עולם ישתחבש שמו נוטן לכל אדם בדיק מה שמניג לו.]

הקב"ה מקנא לעם ישראל. מאהבתו לעמו אשר קידש והבדיל לשמו, חורה אף אם חלילה סוטים ישראל מדרך ה' ופוגנים אלהים אחרים!

פינחס במעשהו "קנא את קנאת ה'", נאם וקצת את נקנתו וכatzפו של הקב"ה (רש"י), והעמיד את הדברים על מקוםם.

אומר הזוהר הקדוש: בא ראה, גם כך פינחס, בשעה שקנא למעשה זמרי, התקין את הברית הזאת במקומה, ולכן כתוב "הנני נתן לו את בריתני שלום". וכי אין קטטה היהת לו לפינחס בברית הזאת? אלא כאן נקשר הדבר במקומו. ומה אתנו לוי? שלום: להתחבר הברית במקומה... מה שנפרד ממנו בחטאם - בגלו התהבר בו. ועל זה, **הואיל והוא התקין הדבר במקומו**, מכאן והלאה - והיתה לו ולזוער אחריו ברית כהונת עולם. אחר פרשת נח סי' ע'ם

שלום מלאך המוות

נתן הקב"ה לפינחס "ברית שלום". אומר הזוהר (בראשית רט ע"ב): בא וראה, כל אדם שמקנא לקודש ברוך הוא, לא יכול מלאך המוות לשלוט בו כשאר בני אדם, ויתקיים בו שלום! [זוכן מבאר אף הספרונה: **שלום מלאך המוות**.]

אמנם אף פנחס נפטר מן העולם, אבל לא כשאר בני אדם, כי מלאך המוות לא שלט בו. لكن הארכ' ימים ביויתר, ואף פטירתו לא הייתה רגילה כמו כל אדם, אלא נפטר מתוך דבקות עליונה בה' והתפשטות החומר [וירחוב מעט להלן].

אומר הזוהר הקדוש: רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי חייא היו חולכים במדבר. אמר רבי יוסי: זה שכתווב בפינחס "הנני נתן לו אֵת בריתני שלום", **שלום מלאך המוות**, שלא שולט בו לעולמים, ולא נידון בדיוני. ואם תאמר: וכי לא מת?! ודאי לא מת כשאר בני העולם, והאריך ימים על כל בני דורו, משום שהתאחד בברית העליונה זו. וכשהסתלק מהעולם, **בתאותה עליונה ובדבקות נאה הסתלק משאר בני העולם**:

רבי אלעזר פתח ואמר... בא וראה, כמו זה פינחס, שלא הסתלק מהעולם עד שתתקינו לפני לבושים אחרים שהרוח נחנית בהם לעולם הבא. בשעה אחת התפשט מלאלה והתלבש באלה. לקיים את הכתוב: "הנני נתן לו אֵת בריתני שלום".

ויזהר במדבר רדי ע"א)

פינחס הוא אליו

כעבור למעלה מ-500 שנה ממעשה זה של פינחס, בתקופת המלך אחאב, מופיע בעם ישראל נביה בשם "אליהו". לא מזוכר מי הם אבותיו ומה מוצאו, אלא רק מזוכר כ"אליהו התשבי מטהבי גלעד" (מלכים א י"ז א).

ומקבול הדבר מרבותינו כי הוא הוא פינחס!

אומנם, ישנו דעתו שוננות, האם הוא פינחס ממש באותו גוף עצמוו, או שהוא בא עולם שני והתלבש בגוף אחר.

מקורות רבים מתייחסים לכך שאליהו הנביא נעשה כמלך, או דומה למלאך. ולדוגמא כאשר הוא נפגש עם עבדיה הנביא, ומבקש ממנו לקרוא למלך אחד, חושש עבדיה פן לפטע ייעלם לו אליו, ואחאב יкус עליו על שהיתל בו הוא פונה לאליהו הנביא ואומר לו: "זהה אני אלך מאמתך - ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע". כי באמת היה אליהו הנביא מORGEL בכך, שרוח ה' נשאת אותו למקום! (מצודות ורב"ג)

דבר דומה לכך מצאנו גם בפינחס. כאשר הlk ייחד עם כלב לרجل את יריחו, וביקש מלך יריחו לכלוד אותם, החביה אותם רחוב ביתה, כתוב: "וַיִּקְחֵה הָאֲשֶׁר אֶת שְׁנֵי הָאָנָשִׁים וְתַצְפֹּנוּ". לא נאמר "וְתַצְפֹּנוּ" בלשון רבים, כי הצפינה רק את כלב, ואילו את פינחס לא היה צריך להצפין ולהחביא, כפי שאמר לה לפני כן: "בְּשָׁאַנִי רֹצֶה - נְرָא, וּבְשָׁאַנִי רֹצֶה - אַנְיִ נְרָא!" (תנחומה שלח א)

אף פטירתו של אליהו הנביא [הוא פינחס] לא הייתה פטירה רגילה, אלא "עליה בסערה השמיימה", באופן פלאי ואפורה סודית כתוב: "יְהִי הַמִּתְּהֻרְּבָה [אליהו ותלמידיו אלישע] הַלְּכִים הַלְּזָה וְדָבָר, וְהַגָּה רַכְבָּאשׁ וּסְוִסִּיאָשׁ, וַיַּפְרֹדוּ בֵּין שְׁנֵיהם, וַיַּעֲלֵל אֶלְيָהו בְּסֻעַרְתָּה הַשְׁמִים: וְאֶלְיָשָׁע רֹאשָׁה, וְהָוָא מְצַעָּק, אָבִי אָבִי רַכְבָּאשׁ וּפְרַשְׁיָה, וְלֹא רֹאשָׁה עוֹד..." (מלכים ב פרק ב)

גם לאחר פטירתו, אליהו הנביא מתגלה לעתים לבני אדם, כשהוא מגיע בדמותות שונות.

אמר רבי אלעזר: אליהו זה פינחס! (זהר חדש רות מב ע"א ועה).

תרנום יונתן (במדבר כה יב): "בשבועה נאמר לפנחס בשם ה' ... **עשחו מלך ויהי בעולם ויבש הגולה באחרית הימים**".

"**יעופף על הארץ**"... זה אליו, שנמצא תמיד בארץ... שהוא טס את העולם **באربع טיסות**. (זהר בראשית מו ע"א)

אפוטרופוס טוב לבני האדם

כתב המקובל רבנו משה די ליאון (וחובאו דבריו בספר "פרוס רימוניים" לרמ"ק שער הילוח פרק יד): ועל מה ששאלת בעניין אליו שעלה למרום, מה שלא עליה אדם אחר, תדע לך כי בסתרי תורה ראייתי סוד נפלא עד מאד! אליו, לא תמצא לו בכל התורה אב ואם... אלא "אליהו התשבי מתושבי גלעד". ואמרו כי קודם לכן ירד מן השמים, ושמו ידוע בסתרי החכמה.

ועוד שאחר כך נראה אל החכמים בהרבה מקומות בהרבה דיווקין [דמיות], לזמןים בדמות טיעua [ערבי], לזמןים כפִּרְשׁ, לזמןים כאחד מגודלי הדור... אמרו שבשעה שביקש הקדוש ברוך הוא לברו את האדם, אמר למלائכים 'נעשה אדם', אמרו לפניו: רבו נ של עולם, "מה אנו ש כי תזכרנו". הושיט אצבעו עליהם ושרפה... עד שקרה לפולני [אליהו הנביא] וסייעתו, אמר לו 'נעשה אדם', אמר לפניו: רבו נ של עולם, אם לפני מוטב, לפניו לא כל שכך! ואם טוב בעיניך, אני ארד ואהיה שמש לפניו וכו'. ואך על פי כי, לא ירד באותו הזמן, אלא ירד לאחר זמנו, והאמינו בעולם [עירר אמונה בעולם] כי ה' הוא האלוהים בעינין אהאב. ולימים מועטים שהאמינו זה בעולם, העלהו המקומ לשמי מרים, ואמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה אפוטרופוס טוב לבני האדם, חייד' תרד ותאמנו אמונתי בעולם!

והוסיף על זה החיד"א בדבר קדמת מערכת אותה ז"ד: ועל פי זה, מה מתוק לשון רבותינו ז"ל, שאמרו "פנחס הוא אליהו", ודיקו בלשונים, שלכאורה היה להם לומר "אליהו הוא פנחס" [כיוון שפנחס קדם לאליהו הנביא]. אך בזה מתישב הלשון, כי כוונתם היא שפנחס הוא המלאך אליהו. מילוקט מן הקונטס "פנחס הוא אליהו" ועיין שם מקורות נוספים ורחבה נפלאה.

אליהו הנביא מרפא את מזבח ה'

אליהו הנביא התנבה לעם ישראל בתקופת המלך הרשע אחאב, אשר הוא ואיזבל אשטו חטאו והחטיאו את ישראל מאד. איזבל המרשעת הרונה כמעט את כל נביי ה', ולעומת זאת החיתה וככלמה מאות נביי הבעל [שם עבודה זהה!]

כל כך הרחיקו את ישראל מעבודת ה', עד שמנעו מהם אף ברית מילה!

קינא אליהו הנביא את קנאת ה', וגזר שתהיה בצורת קשה על ישראל! מטרתו הייתה כדי להשיב את העם למوطב. ואכן בצורת קשה פקדוה את ישראל, ועמה רעב כבד, למשך שלוש שנים תמיימות. כאשר כבד הרעב מאד, דרש אליהו הנביא מאהב לנכס את כל ישראל להר הכרמל.

ובהר הכרמל התרחש אז מעמד שזעע את כל הלבבות. אליהו הנביא פנה אל כל העם מנהמת לבו. "ויאמר: עד מתי אפטם פשחים על שמי הָשֵׁעַפִּים!! אם ה' הָאֱלֹהִים לכוי אחורי ואם הבעל, לכוי אחורי ליא ענו העם אותו דבר".

או אז קרא להם אליהו לעשות נסיוון, ולהיווכח בעיניהם עם מי האמת, האם עם נביי ה', או עם נבאי הבעל חלילה. הוא מזמן את 450 נבאי הבעל לבנות מזבח ולהקריב קרבן לאלהיהם, ומנגד בונה אף הוא מזבח ומקריב קרבן לשם ה'. הוא פונה ואומר להם: "וַקְרָאתֶם בְּשָׂם אֱלֹהֵיכֶם, וְאַנְהִי אֶקְרָא בְּשָׂם ה'. וְהִיא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲנֶה בָּאָש - הוּא הָאֱלֹהִים! וַיַּעֲנוּ בְּלִים וַיֹּאמְרוּ: טוֹב הַדָּבָר".

ואכן התרחש אז קידוש ה' גדול, כשהעל מזבחם של נבאי הבעל לא יצא אש, למורת כל מאמציהם הרבים ותחבויותיהם וניסיונותיהם הנואשים במשך שעות ארוכות להוציא אש מלאכותית. ואילו על המזבח שבנה אליהו הנביא, אשר הוציא בכוונה תחילת בכמויות גדולות של מים, יצא אש מן השמים ואכלת את הקרבן, וראו הכל כי זו אש שמיימת. כמספר בארכיות במלחים פרק יח

"וירא כל העם ויפול על פניהם, ויאמרו: ה' הוא האללים! ה' הוא האללים!"

לאחר סיום המרגש והמורטיט של המועד, קורא אליהו הנביא לעם ישראל לתפוס את נביי הבעל, והוא שוחט אותם בנחל קישון. מיד לאחר מכן הוא מתפלל וմבקש רחמים על ישראל, ויורדים גשמי ברכה.

בא וראה, בימי אליהו, כל ישראל עזבו את הקדוש ברוך הוא, ועזבו את ברית המילה שלהם. כשהוא אליהם וראה שעזבו את ברית המילה, בא לתunken הדבָר במקומו. וכיון שהקריב דבר למקומו - הכל תרפא. זהו שכותוב "וירפא את מיזבח ה' החורש". זו ברית המילה שנערכה בעולם... והיה אליהו מקיים את אותו מקום שהאמונה תלוי בו. זהו פרשת נח טו ע"ב

אליהו הנביא בורה לחורב

כאשר שוכנעת אייביל על הריגת נביי הבעל, היא קווצפת וזועמת, ושולחת לומר לאליהו הנביא: "כעת מחר אשים את נפשך בנטף אמד מיחס!"

אליהו בורה עם נערו דרומה לכיוון באר שבע, ומשם ממשיך לבדוק אל המדבר, וושאל את נפשו למוות. מלאך ה' נוטן לו "עוגת רצפים וצפת מתים", ולאחר שהוא אוכל ושותה, הוא הולך בכח האכילהazzo האربعים יום וארבעים לילה, עד אשר מגיע אל "הר האלוקים חורב", שם נגלה אליו הקב"ה ושאל אותו: "מה לך פה אליהו?" ואליהו משיב: "קנא קנאתי לך אלהי צבאות, כי עזבו בריתך בני ישראל, את מזבחתיך הרשי, ואת נבייך חרוי בחורב, ואני אמר אני לבדי, ויבקשו את נפשי לקחנה".

הפה שאמר קטgoriah על בניי – יאמר עליהם סגורייה!

אומרים חז"ל כי הייתה כאן הקפודה על אליהו הנביא, על כך שקיטרג על עם ישראל. וזהו שרמז לו הקב"ה: "מה לך פה אליהו" – מה לך פה לקטרג על בניי!!

אומר הזוהר: הטיל הקב"ה תרדמה על אליהו, והראתו עניין של משה, שישב לפניו ארבעים יום וארבעים לילה ללימוד התורה. ובזמן שהיה שם, עשו ישראל את העל. ומשום שעברו ארבעים יום וארבעים לילה, שלחם לא אכל ומים לא שתה, לא זו משם עד שמחל להם הקב"ה. אמר לו הקב"ה לאליהו: **כך היה לך לעשות כמו משה!**

� עוד, שהיה לך לראות שסת בני, בני האוהבים, שקיבלו את תורה בהר חורב! [זהו שכותוב: "וילך בכל האכילה מהיא ארבעים יום וארבעים לילה, עד מר האללים חורב", דהיינו שראה עניין של משה שנתקעכ לפניו ארבעים יום וארבעים לילה, עניין של ישראל שקיבלו התורה בהר חורב].

אמר רב יצחק: **לא זו אליהו ממש, עד שנשבע לפני הקב"ה להורות זכותם של ישראל תמיד!** וכל מי שעושה זכות, אליהו מקדים ואומר לפני הקב"ה: **כך וכך עשה עתה פלוני!** ואינו זו ממש עד שיכתבו זכותו של האיש! זהו חדש פרשת נח

מוזמן לבוא לכל ברית

פינחס הוא אליהו, שהדור הוא בקנאת ה' טהורה, ועשה פעמיים מעשה גדול של קנות לבוד ה' [ככתוב "קנא קנאתי" – פעמיים], אכן העמיד הדברים על מקומות והשיב את ישראל אל אביהם שבשמיים.

אולם דוקא במקומות שבו נמצאת הנקאות לכבוד ה', והעמדת הדברים על מקומות בתוקף רב ובירד חזקה, בו חוץ הקב"ה להראות שאין כאן חיללה איזו "שנאה", אלא להיפך, יש כאן אהבה גודלה ועכומה של ה' יתברך כלפי עם ישראל! הנקאות היא בשביל שלא יסיטה עם ישראל מקשר האהבה האיתן והמיוחד שיש לנו עם הבורא.

לכן דוקא אליו, שכן קנתה ה', ש"העמיד את עם ישראל במקומות" כשהפכו ופגמו בברית - דוקא אליו קורא הקב"ה ומזמין אותו לשיבוא להעיר על המעשים הטובים שלהם! על הנאמנות שלהם! על שמיינימים הם ושומריהם הם את הברית, ולא באמות עזובה, חילילו! שהיה זה מעידה זמנית, אך הקשר התמידי והאמיתי שלהם עם הקב"ה הוא קשר נאמן ואוהב!

על כן נקרא אליו הנביא, לבוא לכל ברית מילה, לחזות ולראות כיצד מקיים אותה עם ישראל, נכסים ומכניות את בניהם בברית הנצח עם הקב"ה.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: עד متى אתה מקנה לי? סגרת את הדלת? שלא יכול לשלוט בך המות לעולם, ומайдך, העולם לא יכול לשבול אותך עם בני חייך, **שבכל מקום שבבי יקימו את ברית הקודש, אתה תהיה מזומן לשם!** (זהר ונש רט ע"ג)

אמר לו הקב"ה לאליו: חייך, בכל מקום שירשו בני רשותה קדושה זו בברם, אתה תזדמן לשם, והפה שהיעיד לישראל עזבו ברית, הוא יעד **ישראל מקיים** **הברית**! (זהר שמות קע ע"ג)

באotta שעה, אבדה ממוני [מאליה] המתנה שניתנו לו משה, דהיינו ברית שלום. הילך אליו הנביא להר חורב, לבקש ממשה את הברית הזו. אמר לו משה: אין אתה יכול לקבל ממני, אלא לך לתינוקות של ישראל, וממהם תרוויח והם יתנו לך! וכך הוא עשה. (זהר שמות קע ע"ג)

"יעוף יעוף על הארץ" - זה הוא אליו העוף כל העולם **או בעיפויות, להיוות שם באotta ברית מילה הקדושה**. וצריך לתקן לו כסא ולהזיכר בפיו: "זה כסא של אליו", ואם לא אין שורה שם. (הוקמת הזזה יג ע"ג)

בזכות אליו מתכפרים עוננות הנוחים בברית

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאליו שיהיה נוכח בכל ברית מילה, אמר אליו: אתה ידעת אני מקנה לשיך יתברך, והנה אם יהיה בעל הברית בעל עבירה, לא אוכל לשבול להיות שם! והבטיחו השם יתברך שיכפר לבעל הברית על עוננותו. והמשיך עוד אליו: אפשר יהיה המוחל בעל עבירה. הבטיחו השם יתברך שיכפר גם לו. המשיך עוד אליו: אפשר יהיה הקהל שם בעלי עבירות ולא אוכל לשבול. הבטיחו השם יתברך שיכפר לכל הקהיל. (האדומי'ן מקרלון ז"ל בשם מדרש טעמי הפנינים)

אליו הנביא יبشر את הגאולה

אמר רבינו שמואן בן לקיש: הוא פנים הוא אליו. אמר לו הקב"ה: אתה נתת שלום בגין ובין ישראל בעולם הזה, אף לעתיד לבוא אתה הוא שעתיד ליתון שלום בגין לבני שנאמר (מלachi ג כט): **"הנה אנכי שליח לכם את אלה הنبيה, לפני בוא יום ה' הגדול**

והנורא. והשיב ליב אבות על בנים ולב בנים על אבותם". (ילק"ש תחילת פרשת פנחס)

๔๒

אליהו בעל האות, מלך ה' צבאות זכה ונעשה נפלאות – אשרי העין ראתה!
لبש קנאה בתוך עמו, והוא ה' עמו, זכה ולכך לעצמו – נפש נדב ואליהו אף
ידיו רב לו בקנאות, נתן לו האל בריתו, החיים והשלום אתו – רוח ה' תנחה!
הוא באربع עפיפתו, ובשם מרים בינו, אשר איש יזהה לראות – וילמד תורה מפיו!
ואשרי נתן לו שלום, והוא מהזיר לו שלום, הלוואי נראחו בחלים – ונשבע מאור פנהו!
חי וקיים בעוז ואל, ימליץ טוב בעד ישראל, וחיש יטוא עם הגואל – נאו על הרים רגלהו!

[נתען פיט למליצה שפט]

๔๓

↔ התנצלות הגויים למצות המילה ↔

התנצלות הגויים למצות המילה צפואה הייתה מראש. מצוה זו, המבדילה אותנו פיזית מכל העמים, מהוות מטרה מובקשת לתגובה של התנצלות ואף לעג והশמוץ.

אך כבר אברהם אבינו שטל בנו את הכוחות לעמוד מול התגובה הלא. כאשר קיים את ברית המילה, לא עשה זאת בסתר אהלו, אלא בכוונה תחילתה פרנס זאת, ואף התייעץ עם ידידו, כדי לעורר את השיח הציורי להתנגד לכך – וזה מיל! ו"מעשה אבות סימנו לבנים", עם ישראל במשך הדורות שמרו והחזיקו למצות המילה במסירות נפש, למרות כל ההתנגדויות של הגויים!

נסקור במעט כמה מהתנגדויות אלו.

↔ מצרים הקדומות ↔

העמים הקדומים התייחסו למילה כדבר חסר טעם. אומר המדרש (בר"ד צא ח): כאשר החזוק הרע במצרים, התאספו המצרים ובואו אצל יוסף, אמרו לו: תננה לנו לחם! אמר להם: אלוקי אינו זו את הערלים,lico וモלו את עצמכם, ואתנו לכם! [כיוון שהיה שטפי זימה, רצה לרשנס במעט, כדי להשיר מכשול עתידי מעם ישראל]. הלכו אצל פרעה, והיו צועקים וובוכים לפניו. אמר להם:lico אל יוסף, ואשר יאמר לכם תעשו. אמרו להם: היכנו אצלך, ומדובר אלייך דברים ריאקים, ואומר מולו את עצמכם!... לבסוף מלו מחוסר ברירה כדי לקבל אוכל.

↔ עמלק עושה צחוק ↔

עמלק היה עושה צחוק והיתול למצות המילה. נאמר עליו: "ויזגנב בך כל הנחשלים אחריך", וסביר רשי"י ויזגנב בך – מכת זגב. חותך מילות וזורק כלפי מעלה, ואומר לך בה' בזזה בחרת, ה'א לך מה שבחרת?

עד שעמד שמואל ופרע בעמלקים! כמו שנאמר (שמואל א טו ל}): "זיאמך שמואל הѓישו אליו

את אגג מלך עמלק... וישוף שמואל את אגג". אמר רבי אבא בר כהנא: התהיל מחתק בברשו חתיכות חתיכות ומאליל לעופות השמיים. ורבי יצחק אמר: סרסו. ועל כך נאמר: "ויהשׁב לשכניינו שבעתים אל חיקם חרפתס אשר פרפוך אדרני" - מהו "אל חיקם"? על מה שעשו במילה שנייתה בחיקו של אדם. איך רבתי ג. תנוחמא כי תצא ט)

מדוע לא נימול עשיוי?

שנאותו של עמלק למצות המילה, הגעה מסבו - עשוי. בידוע, בעוד שישמעאל וזרען אחריו עושים ברית מילה, בגין מאוחר אומנם, הרי שעשי זרעו אינם עושים כלל ברית מילה. ויש לנו להבין, מדוע לא מיל יצחק אבינו את בנו עשיוי?

אומר המכדרש: "ויצא הראשו אדמוני" - כשהראהו אביו שהוא אדמוני, אמר, עדין לא נבלעו בו דמיו, ולא מלאו לשמונה ימים מפני הסכנה. אך כשעבר שנה או שנתיים, וראה יצחק שלא החליף מראיתו, ידע שזו תולדתו ומתוכנותו [ואין זה חולין]. ובכל זאת לא מל אותו, אמר: הואיל ולא מלתי אותו לשמונה כמוני, אמתין עד שיחיה בן י"ג כמו ישמעאל אחיו, ואמולו אותו. וכשהיה בן י"ג שנה, עיכב עשו בעצמו ולא רצה למול. זה שואמר הנביא יחזקאל בנבואה על אדום [יחזקאל לה]: "אם לא דם שנגאת ודם ירקבך!" אמר רבי לוי מלמד שהיה עשיי שונה דם של מילה. ועת קנים בראשית היה כה. ובבראיית הרבה ט) לבלי תי המול להם כל זכר" (חסמונאים א מי).

← גזירות יוון

כאשר עלה לשלטו המלך היווני הרשע אנטיטוקוס אפיקנס [שנת ג'תקצ"ג].¹⁶⁷ לפני הספירה למןינס, ניסה להשליט ביד חזקה את התרבות היוונית על עם ישראל, לשמורתו לאבד את הזחות היהודית. אחת המצוות שעלהין שם דגוש מיוחד היא ברית מילה. "ויצו לבaltı המול להם כל זכר" (חסמונאים א מי).

הוא אף את הגזירה זו באוצריות רבה: "והנשים אשר מלאו את בניהם, הומרתו על פי המלך. את העולמים תלו בצדוארן, ואת המלים אותם הרגו בחרב, ויבזו את בתיהם" (חסמונאים פרק א). "וtmp;את נשים שמלו את בניהם, ויקשו את היהודים בשדי אמותיהם, ויעבירו אותם ברחובות עיר, וישמטו אותם מעל החומה" (חסמונאים ב ג).

אsha אחת ילדה בן אחר מות בעלה, ותמול אותו לשמונה ימים. היא ידעה שעוד מעט קט ישגיה הרודפים ויירגוחה עם בנה, לפיכך עלתה על חומת ירושלים ובנה הנימול בידה, ותעז ותאמր: **לכו ואמרתם לבוגרים הרשע** [הנציב היווני], **ברית אבותינו לא נבטל!** ותפל את בנה לארץ וגם היא נפלה אחורי וימתו שניהם. [מגילת אנטיטוקוס] יוש להזכיר כאן, כי אומנם מצות המילה אינה מננית על שלוש המצוות שנאמר בהן "ייחרג ואל יעבור", ובדרך כלל אין למולCSI סכנה ופיקוח נפש. ואולם כאשר ישנו "גזירות שמד", דהיינו כוונה זדונית לבטל את היהדות, מסרו עם ישראל עם נפשם על כל המצוות].

עד אשר בחסדי ה' בניסים גדולים ועצומים נצחו החסמונאים את היוונים ובטלו הגזירות. בידוע מסיפור נס חנוכה.

← ردיפות הרומיים

כ-150 שנה לאחר מכן, התחלתה "מלכות הרשעה" רומי לשתלט על ישראל, ועם השנים חיזקה את שלטונה, ושלטה ביד חזקה במשך מאות שנים [במקביל לתקופות המשינה

ותהמודד]. הייתה זו תקופה ארוכה ומתחמשת של ردיפות דת קשות. רבים היו הזרמים והמקומות בתקופה זו שגוררו נגד המילה. היהודים מסרו נפשם על המילה בתקופות השמד, ועשו הרבה מאמצים ונסיונות לבטל את הגזירה.

* הגמרא מסכת סנהדרין הל' ע"ב מספרת כיצד היו נהגים להודיע ברמז, על ידי סימנים מסוימים, על קיום ברית מילה, במקומות שבהם אסור הדבר: "קול ריחים בבורני, שבע הבן שבוע הבן. אור הנר בברור חיל, משתה שם משתה שם" - כאשר היה נשמע קול ריחים במקום הנקרא "בורני", היה הדבר לאות על קיום מצות המילה והמשתה אחרת, כי קול הריחים מוכיח את שחיקת הסמננים לרפאות בהם את התינוק הנימול. והיה הדבר לאות, כיילו היה הכרז מכרייז: שבוע הבן! דהינו, ברית המילה, העשית ביום השמיני, לאחר שחלף שבוע ימים מזמן הלידה. ובמקום אחר, הנקרא "ברור חיל", אשר היו נראים נרות רבים, היה זה סימן וכיילו עמד הכרז והודיע: משתה שם! משתה שם! דהינו משתה של ברית מילה מתקיים שם.

* כתב המקובל האלחי רבינו יצחק אבוחב: כשבירה מלכות הרשעה על מלכות ישראל, בעונתוינו, גוזרו על ישראל גזרות קשות ורעות. וכדי לאבדם גוזרו עליהם שלא יקיימו תורה ומצוות, שהם מגנינים על ישראל. וגם גוזרו על המילה, כדי שיישארו ערלים ויטבעו בין האומות. והקדוש ברוך הוא למן רחמיו וחסדייו, בזוכרו את השבועה אשר נשבע לאבותינו ואת הברית אשר שם בה... שמע עתקתם, וראה איך היו היחידים מוסרים עצם בכל דור ודור על המצוות, והטה לב גודלי המלכות, ובטלו הגוזרות והתירום לקיים המצוות בפרהisa.

פעם אחת גזרה מלכות רומי גזירה על ישראל שלא למל את בניהם. ובאותו זמן נולד רביינו הקדוש, ואמר רבנן שמעון בן גמליאל אביינו: הקדוש ברוך הוא ציוו למל, ורשעים הללו גוזרו علينا שלא למל, כיצד אנו מבטלים גזרתו של הקדוש ברוך הוא ונקיים גזרתו של אותו רשע?! מיד עמד רבנן שמעון ומל את בניו. כשהוזענו הדבר בפניו ההגמוני שהייה בעיר, שלח וקרא את רבי שמעון ואמיר לו: מפני מה עברת על גזרתו של מלך ומלאת את בנה? אמר לו: כך ציווינו הקדוש ברוך הוא. אמר לו אותו הגמון: הרבה כבוד יש לך עלי, שאתה ראש לאומתך, אולם גזרתו של מלך היא, ואני יכול להניחך. אמר לו: ומה אתה מבקש? אמר לו: אני רוצה לשלווה אותך עם הילד ואמו אצל המלך, ומה שהוא רוצה לעשות יעשה. אמר לו: עשה כל מה שאתה חפץ. מיד שלחם, והלכו כל הימים בדרך. ובאותו הזמן נולד לו למלך בן בשם "אנטוניוס". נכנסת אמו של רביינו הקדוש אצל אמו של אנטוניוס. אמרה לה המלכה: מה מעשיך כאוי אמרה לה: כך וכך גוזרו علينا, שלא למל, וعصיו מלתי את בני, ולכך מוליכים אותנו אל המלך. כיון ששמעה ממנה כן, אמרה לה: אם רצונך, קח את הילד שלי שאינו מחול, ותני לי את הילד שלך, ולכי ומלטי את נפשך ואת נפש בנה מאת המלך. מיד עשתה כן, והלכה למלך. נכנס אוטו הגמון למלך, אמר לו: אדוני המלך, זו עבירה על גזירתך ומלה את בנה, וعصיו הבאתית אותה אצלך, ומה שתרצה לעשות עשה. אמר להם המלך: בדקו בנה אם הוא מחול. בדקו ונמצא שאינו מחול! באotta שעשהicus המלך על אותו הגמון, אמר לו: אני גורתי על מחול, ואתה הבאת לי שאינו מחול! באotta שעשה היו שרים גדולים יושבים לפני הקיסר, ואמרו לו: אדונו המלך, אנו מעמידים בודאי שבנה של זו מחול היה, אלא אלהיהם של אלו קרוב הוא להם, וכיוון שהם קוראים אליו, מיד הוא עונה להם ועישה להם ניסים! המלך לא קיבל את דבריהם, ומיד ציווה להרוג לאוטו הגמון, וביטל את הגזירה, ושלחם לשלום. כיון שחויבו לביתו של אנטוניוס, אמרה אמו

המלכה: הואיל ועשה לך הקדוש ברוך הוא נס, וניצל בכך על ידי בני, יהיו שניהם שושבינים [ידידיים] לעולמך! ובScarlett אחד הלב שינק אנטונינו מאמו של רבינו הקדוש, זכה ולמד תורה, ושימש את רבינו הקדוש, ועשה מלך לאומתו, וירש העולם הזה והעולם הבא. (מנורת המאור להר' אבוחב הנר השלישי. והוא המעשה בקצרה בתוספות עבודה זורה י' ע"ב)

* פעם אחת גזו הרומים גזירה על ישראל שלא יעסקו בתורה, ושלאל ימולו את בניהם, ושיחללו שבתות. מה עשו יהודיה בן שמיע וחבריו? הלכו ונטלו עצה ממטרוניתא אחת [אשה רומית חשובה] שכל גדול רומי מצוים אצלם, ושאלו אותה כיצד ניתן להשפיע לביטול הגזירה. אמרה להם: הלילה תתקיים בבתי אסיפה של שרדים. אולם אם עליה את הנושא לסדר היום מיזומתי, יחשדו כי שקיבלתם מכם שוחד, לנו אני מציעה, שתעמדו ותפגינו בלילה בחוץות העיר, ובזודאי שכולות המהומה יגעו אלינו, והענין יעלה לסדר היום, וזה אשתדל לפועל לטובתכם. ואכן עמדו והפגינו בלילה, וקרו: אי שמים [למען?] לא אחים אנחנו?! לא בני אב אחד אנחנו?! לא בני אם אחת אנחנו?! שהרי הרומים הם צאצאי עשיי אח יעקב. מה נשתנו מכל אומה ולשון שאתם גוזרים עליינו גזירות רעות?! ואכן בוטלו הגזירות. וכשהגעה בשורה טוביה זו ליהודים, ביום כ"ח באדר, עשוrho יום טוב. (וענית י"א. בן יהודית

* היו תקופות שבהן הוציאו להורג כל מי שנטאפס בקיים ברית מילה: "מה לך יוצא לישקל: על שמלאתך את בני. מה לך יוצא לישך? על שמורתך את השבת. מה לך יוצא לירח? על שאכלתך מצחה. מה לך לוקה בפרגול [בשות?] על שעשיתי סוכה, על שנטلتני לולב, על שהנתחת תפילין, על שהטלתי תכלת, על שעשיתי רצון אבא שבשמים! וזה שאומר הפסוק זכריה י"ח: "זאמר אליו מה הפחות האלה בין ז'יך, זאמר אשר הכתיב בית מאהבי", מכות האלה גורמו לי להאהב לאבי שבשמים!" ויקיר לב אן

"כל מצוה שמסרו ישראל עצם עליהם למיתה נזירת נזירת מלכות, כגון מילה,
עדין היא מוחזקת בידם." (שבת קל ע"א)

← השטן מקטוף

כתב הרמח"ל גילוי נורא, אודות המקובל הגדול רבי שמעון אוטטרופולר, שנרגע בಗזירות חמלניツקי, בשנים ת"ח-ת"ט: "הוגד לנו, שבימי המנות החסיד המקובל הגדול הרב רבי שמעון אוטטרופולר, כשהייתה הגירה רחמנא ליצלו בשנת ת"ח, השבע הרב לטיטרה אחרת ושאל אותה על מה ולמה את מקטורת על עמו בני ישראל יותר מכל האומوت והשיבנה לו: יתבטל מכם שלושה דברים אלו ואחדן מקטוריון, ואלו הן: שבת, מילה ותורה. מיד השיב הרב: יאבדו הם כהנה וככהנה, ולא תבטל אותן אחת מתורתנו הקדושה חיליה!"

← רוסיה הקומוניסטית

בזמן האחרון, בروسיה הקומוניסטית, היה זה פשע חרור למלול את הילדים. יהודים רבים עשו זאת במסירות נש במחתרת. בספר "יהדות הדממה" מסופר כיצד מלו יהודים במוסקבה את עצם תוכן סיוכו רב, בבית הקברות, שם אנשי הבולשת הסובייטית לא היו נוהגים לחפש. וידועים עוד סיפורים מופת רבים מתקופה זו, כפי שישופר להלן בפרק "סיפורים". כמו כן רבים שלא נימולו בילדותם מחמת הסכנה, נימולו בגיל מבוגר אחר שהוסר מסך הברזל.

← מסירות נפש בשואה

גם בשואה היו מקרים של מסירות נפש במצב המילה. אחד המקרים היה כאשר נתפסה אשה עם תינוקה להוליכה למשרפות. היא ביקשה מהיל גורני שעמד לידה סכין, הלה חשב שהיא רוצה להתאבד, ולכן הושיט לה בשמחה אולר, לראות מה תעשה. להפתעתו, היא הוציאה את תינוקה מהחיתולים, מלאה אותו, החזירה את הסכין ואמרה: עכשו אתם יכולים לעשות מה שתרצו.

כג יג
כי עלייך חורגע כל היום – זו מילה וגין ט
כג יג

↔ הברית – ביום השמיני ↔

המצוה ה"שמינית"

מצוות ברית המילה נעשית ביום השמיני לחיו של התינוק, ועליה אמר דוד המלך שירה: "למנצח על השミニת מצור לדוד" (מנחות מג ע"ב). היא מכונה "שמינית" לא רק בשל העובדה נעשית ביום השמיני, אלא אף במשמעותה היא "שמינית", שכן המספר שמצוות מסמל קדושה על טבעית [כפי שכבר נרחיב]. וכך גם היא מצווה השמינית - לאחר שבע מצוות בני נח. (אבודרחה)

מדוע נעשית ברית המילה ביום השמיני?

♣ קדושה על טבעית

המספר "שבע" מסמל את הקדושה שבתווך הטבע. הקב"ה ברא את העולם בששת ימי המעשה, וביום השביעי באה שבת, ונתנה חיים וקדושה לכל הבריאה כולה. כמו כן על ידי שבת קודש, האדם מקדש את כל חייו החולין שלו.

לעומת זאת ברית המילה, יש בה **שינוי ותיקון הטבע**. שכן הקב"ה ברא את העולם באופן כזה, שモותר ביד האדם את יכולות אף לתיקן ולשפר כביבול את הטבע [ראה הרחבה נפלאה לעיל בנושא "תיקון ושילמות ה" אדם"].

כותב המהר"ל: "זה טעם מילה בשמיני. כי האדם מצד הטבע נברא עם הערלה, והוא פחדות הטבע, והמילה היא תיקון הטבע. ולפיכך תיקון זהה הוא ביום השמיני, לפי שהוא אחר הטבע הנברא **בימי המעשה**". (תפארת ישראל פרק ב')

המוד השמיני

נتابונן, כי בכל גוף בעולם, ישנים ששה צדדים חומריים: ימין, שמאל, קדימה אחורה, מעלה ומטה. ומלבד זאת יש את עצם מהות הדבר, שהוא המוד השביעי. **בגון:** אדם רואה נגד עיניו איזשהו חפץ, עשוי קרשים וברזלים, ואינו יודע מה זה ולמה הוא משמש. הרי שיש לחפש זה כרגע ששה מדדים, ששה צדדים, דהיינו חומר בלבד. אולם ברגע שיבין את התכליות ואת המשמעות של אוסף הקרושים והברזלים המוחברים כאו, יבין וידע שיש לפניו "שלחו", הרי בכך קיבל החפש את המוד השביעי, את מהות והמשמעות שלו.

הרחבה

והנה, אם יתרחש איזה שינוי ונס בשולחן, כגון שהוא יתעופף באוויר, זהו כבר מכך שמיini, כח על טבוי הפוּל בשלחן!

כד, הקדושה שבתוך הטבע, היא זו שמנדרה משמעות ותכליות לטבע, וזהו המספר שבע, "שבעים הזה שנברא בשבעת ימי בראשית, כל הקדושים הם במספר שבע, כמו: שבת, שmittah, יובל, וספרת העומר", לעומת זאת, קדושה שיש בה חרינה ושינוי מגבלות הטבע, היא בבחינת "שמוני", מכך שמיini של קדושה על טבויות. עיין מהרש"ג ערכיו יג ע"ב, על דברי הגמרא: "בנור של מקדש של שבע נימנו היה, ושל מנות המשיח של שמוני"

א' לקבלת קדושת השבת תחיליה

כאשר נימול התינוק ביום השמיני, ודאי הוא שעברה עליו שבת, והתקדש בקדושתה, טרם יכנס בקדושת המילה. כפי שאמר רבי שמואון בר יוחאי (מכילתא דרש"ג שמות לא ז): "גדולה שבת שאין התינוק נימול עד שתעבירו עליו השבת!"

"וְהִיא שַׁבָּעַת יְמִים תְּחַת אַפּוֹ" (ויקרא כב כז) – **משל למלך** שנכנס למדינה, ובאו רבים לבקרו ולראות פניו. גור ואמր: כל אכسانין [ארוחחים] שיש כאן, לא יראו פני עד שיראו פני המטרונה [המלכה] תחילתו! כך אמר הקדוש ברוך הוא: לא תביאו לפני קרבן עד שתעבירו עליו שבת, שאין שבעת ימים בלבד שבת, ואין מילה בלבד שבת. וזה הוא שמשמעות הפסוק: "וּמְיֻם הַשְׁמִינִי וְהַלְאָה יַרְצֵה". ויקרא רבה צו י

מה משפיעה השבת על התינוק? אומר אור החיים הקדוש (ויקרא יב כ), כי בששת ימי המעשה של בריאת העולם, בטרם הגיעה השבת, היה העולם רופף ורווד, עד שבאה שבת, באהנה מנוחה והתחזק העולם. וכי השבת היא "הנפש" של העולם, היא הכח הרוחני המחזק ומקיים אותה, כמו שנפש האדם נותנת חיים וקיים לגופו. כך, על ידי השבת, **יתחזק ויונחו גופו הרופף של התינוק**. השבת נותנת לו כח רוחני שמחזק אותו. "שהוא כדי שייעבור עליו שבת, ותגעוינו נפש החיונית הנשפעת בעולם ביום השבתCIDOU, ואז יהיה בן קיימת".

ב' בריאות וכח

אמרו חז"ל (וברים רביה א): "למה התינוק נימול לשמונה ימים? שנטו הקב"ה רחמים עליו להמתין לו עד שיהיה בו כח".

לגביה, מתי כשרה היא להיות לקרבן, נאמר בתורה (ויקרא כב כז): "שור או כשב או עז כי יולד, **וְהִיא שַׁבָּעַת יְמִים תְּחַת אַפּוֹ**, ומיום השמיני וhalbala ירצה לקרבן אישא לה". אמר הרמב"ם (פירוש נבוכט פ"ג במ"ט): כל בעל חיים כשנולד הוא חלש מאד, ובכל שבעת הימים הראשונים כאילו הוא עדין בבטן אמו, ונחשב כנטף. ורק ביום השמיני הוא נמנה על ראוי אור העולם. וכך גם האדם, שבעה ימים ראשונים הוא חלש ביותר, ורק מיום השמיני יש בו כח, וניתן למולו.

ומайдך, אומר הרמב"ם, המילה נעשית בגיל המוקדם ביותר שאפשר, "שחסה התורה על הנימול שלא יכאב בכаб הגדל, לרבות עורו וחולשת דמיונו, כי הגדל יפחד וירעד מון העין שידמה היותו קודם היותו". ככלומר, בגיל רך זה, הכאב הוא מזעריר ביותר, ממשתי סיבות: 1. "לרכות עורו" – שהעור רך ופחות חש בכאב. 2. "לחולשת ומינו" – שעיקר הסבל שיש לאדם מן הכאב, הוא מן הפחד והרעידה מימה שהולך לקרות עמו

[וכו יתכו כי אף לאחר שחולף הכאב, עדיין הוא ממשיך להגות בו ולהצער עליו], ואילו התינוק הרך אין ביכולתו לדמיין ולczyיר מראש את הכאב, ולכן הסבל מצטמץ רק לרגעים של הכאב עצמו.

תיקם?

מתי בשלים גורמי קרישת הדם של התינוק? ..

מיד לאחר הלידה יש לילוד גורמי קריש שמעוררים אליו מן האם. גורמים אלו מתפרקים מהר, בתוך 2-3 ימים, ויש צורך ביצירה עצמית של גורמי קריש אשר מבוצעת בכבב. דא עקא, הכאב של היילוד איננו בשל, ולכן בגיל 5-3 ימים, כל תינוק, אפילו בריא וبشל, סובל ממצב של חוסר בגורמי קריש, ומיליה ביום אחד היא יותר מסוכנת מלחמת החשש לדם. החל מהיום הששי, מתחילה להיווצר גורמי קריש עצמוניים בכבד של היילוד, וכך הוא מגע ליום השמיני מוקן מבחינה זו. (אנציקלופדיה רפואית הלכתית חלק ד ערך מילה)

הפלא הגדול הוא, שרמת גורמי קרישת הדם של האדם ביום השמיני לחיו הינה הגבולה ביותר מאשר בכלימי חייו! ו/or ס. מקמילן בספרו רב המכדר מהדורות יולי 2000 "המהפך" חלק א עמוד 150

התאמה מופלאה זו בין תכונות הטבע ובין חוקי התורה הקדושה, מזכירה לנו שוב, כי הקב"ה, בורא העולם ונונטו התורה, "איסתכל באורייתא וברא עלמא" [הסתכל בתורה וברא את העולם, דהיינו שהעולם על כל טבעי נברא בהתאם לתורה].

ברכת "רפאנו" היא הברכה השמינית בתפילה שמונה עשרה. אומרת הגמרא: מה ראו לומר רפואה בשמנית: אמר רבי אחא, מתוך שניתנה מילה בשמנית, לצריכה רפואי, לפיכך קבועה בשמנית (מגילה ז ע"ב).

אחר שבעתימי טומאת amo

נאמר בתורה ויקרא יב: "אשה כי תזריע וילדה זכר, וטמאה שבעת ימים בימי נדחת דותה לטמיא - וביום השmini ימול בשר ערלו".

מן התורה האשפה טמאה שבעה ימים לאחר לידת בן [ואולם מדרבנן טמאה ימים נוספים]. ומיד לאחר שבעתימי הטומאה - "ביום השmini ימול". אומר האור החיים, כי הסミニות בין העניינים מלמדת על כך, שהAMILAH נעשית ביום השmini - דזוקא אחר שתממו שבעתימי טומאת האם. כי "העבר ירך אימו הו", קלומר כשהעוור נמצא בבטן אימו, הוא נחشب כאילו הוא אחד מאברהה, ובצאתו מבתו אמו בטמא אף הוא, "ולצד שהAMILAH היא גילוי שמו יתרברך באדם, זה ציוה ה' להמתין עד עבור עליו שבעתימי נקיים, וביום השmini ימול".

בגמרה (נדה לא ע"ב) מובא בדומה לכך: "מן פנוי מה אמרה תורה מילה לשמנינה? שלא יהו כולם שמחים, ואביו ואמו עצבים". קלומר המילה נעשית דזוקא כאשר האשפה נתהרת בעלה, ויכולים הם לשמנוח שמחה שלמה יחד עם כולם. [ואולם ביום אין קיים בפועל טעם זה, כיון שכאמור, מדרבנן האשפה עדיין אינה נתהרת ביום השmini].

♣ אחר שבעתימי אבלות על שכחת התורה

אמרו חז"ל (גידה ל ע"ב), כי העובר במעיו אימנו שרוי בטוב ובנעימים, "וזאין לך ימים שאדם שרוי בטובה – יותר מאותם הימים! שנאמר "מי יתגנני בירחיךךם, בימי אלוה ישמרני". חז"ל מתארים בצורת משל צירוי את התענוג הרוחני שהעובר שרוי בו: "... נר דלק לו על ראשו, וצופה ומבייט מסוף העולם ועד סופו... ומלמדים אותו כל התורה כולה!!"

ואולם, כאשר יצא התינוק לאוויר העולם, "בא מלאך וסוטרו על פיו, ומשכחו כל התורה כולה". כאשר יצא הוא אל העולם החומרי, מתגברת בו החומריות, ונכנס בו יצר הרע, ומשכיח ממנו את התורה! (מהרש"א) [ובכל זאת התורה שלמד מועילה לו, כי טבואה ואוצרה היא לבבו, ויקל עליו ללמידה שוב ולהזכיר דברי התורה על ליבו (הגרא").]

לפיכך נפשו של התינוק כאילו שרואה באבל על האובדן הרוחני הגדול! ורק בחלוּ שבעת ימי אבלו, נכנס הוא בשמחת המילה. (חותם קורש סימן א אות יח שם חי אברהם)

๙ סיפורים כה

ענין יוננים:

שבת חול המועד פשת. כל המתפללים בבית מדרשו של הגאון רבי חיים ברליין [גאב"ד] מוסקבה ובנו של הנז"ב מולוזון, אשר בערוב ימי קבע את משכנו בירושלים], מטילים אוון קשבת לקריאת "שיר השירים" המתנוגנת מפני של הרבה בהשתפכות ובלהת של אהבת ה'. המונינים נהרו לכאנם במיחוד, כדי לזכות לשם עת הקראיה המרגשת. והנה כאשר הגיעו הרוב למיללים "הנץ יפה רענייני, הנץ יפה ענין יוננים", גברה והעתצמה התלהבותו, והוא התמוגג בדמיות שליש.

כך חזר הדבר על עצמו מידיו שנה, אך איש מהמתפללים לא הרחיב עוז בנסיבות לשאל את הרוב לפשר הדבר. עד אשר פעם אחת פנה אליו הצדיק רבי אריה לוי ז"ל, ובקשו אם יאות לגלות לו מה טומנת בחובה התלהבות והתרגשות זו. משמעו הרב את השאלה, נקשרה דעה קלה בזווית עינו, והוא סיפר:

בחיותי משמש כרב במסקבה, ניגש אליו אדם נכבד, וביקש לשוחח עמי ביחסות. שיח לי אותו אדם: "עולד לי בן, ואני חפץ שכבוד הרב ישמש כמושל". אמרתי לו: "בסדר גמור. אך מה מקום לסתדיות זו!!" והלה השיב לי: "אדם אמיד אני, וஸחרי בצלבים, ואין איש בסביבתי יודע כי יהודי אנכי. אם יודע הדבר, לבטה יפגע הדבר בפרנסתי, ואולי אף יעמידני בסכנה, ועל כן חפץ אני לערוך את הברית בסתר, ובאתה ליטול עזה מכך כדי להעלים את הדבר משכני ומפרק". יעצתי לו כי ישחרר את המשרתות הנכריות אשר בביתי לחופשה של מספר ימים, ואף אני אשמור הדבר בסוד. וכך היה. הלכתី לבתו, שהיא מסודר בנוסח אצילים, והוא בו פסלים למיניהם וצריכי דת נוצריים רח"ל, ללא שום סימן מסימני היהדות. סיידרתי את הברית כהכלתו, כשהאני משמש כמושל, ואבי הבנו משמש כסנדק, ולפניהם שנפרדתי ממוני, בקשתיו לסור אליו ביום השלישי. למליה כדי להודיע לי מה שלום הילד.

לאחר שלושה ימים הגיע לבתי, ומכוון שחشد כי שהזמנתי אותו לביתי כדי לשלם לי שכר טירחה, הושיט לי שטר עשרה רובלים. כמוובן שסרבתי לקבל, והוא חשב שאינני

מסכים לסכום זה, ועל כן הוסיף על הסכום, עד שהחצחתו לשכנעו שהנני מסרב באמות לקביל שכר טירחה بعد מצوها גדולה זו. אמנס ביקשתיו שיואיל נא לענות לשאלתי ותמייתתי: מה הסיבה שהנעה אותן לקיים את הברית במסירות כזו, למורות שנראה כי אין לו שייכות כלל וככל ליהדות!?

הוא הריכין את ראשיו, ואמר: יודע אני, רבבי, שהתרחקתי מאד ממקור מחצבתי. לעיתים אני מצטרע על כך, אך מרגיש שאיין לי דרך חזרה. והנה הבן הזה שנולד לי, בודאי יגדל כל דבר, בין גויים, ולא ידע דבר על יהדותו. אך אני מרגיש חובה לעצמי, שאם וכאשר משומש מה הוא יתעניין ביהדותו, תהיה הדרך פתוחה לפניו, ויכול בקלות לשוב לצור מחצבתו.

כאן פנה רבבי חיים לרבי אריה לוין הנרגש, ואמר לו: "חזק'ל אומרים, כי היונה אינה מתרחקת מן הקון, אלא עד למקום שמננו תוכל לחזור אליו. בכל פעם ששמע עני את הפסוק 'עיניך יונים' נזכר אני בכך שכנסת ישראל נשללה ליונה. גם אותו יהודי רחוק, יש בו משחו מדיניות אורתודוקסיה של היונה החומרית, ובנפשו פנים מה הוא אל אלוקיו, אף כי מעיטה עב ומוחוספס מכסה על רגשותיו ומאוויי הנוצרים. זהו יהודנו כעם, זו גודלתנו. בנקודת א/or פנימית וחוביה זו מסתתרת מהות הנפש היהודית, שבוטפו של דבר תחזור לכור מחצבתה! (איש צדק היה עמו 300 עיר)"

דמעות של דם

הטלפון בביתו של רבבי רפאל אבוחב צלצל. על הקו היה היהודי שביקש להזמין את הרב למול את בנו, מחר בשעה 7:30 בבוקר בביתו שבחולון. הרב הבין כי מדובר ביוזדי יקר אשר חף לקיים את מצוות ברית המילה בזריזות, מוקדם בבוקר.

למהרת בבוקר לאחר תפילה בהנצח החמה, צעד רבבי רפאל אל הכתובות שניתנה לו, והגיע לבניין רב קומות בחולון. עליה במדרגות, ניסה לשמעו קולות של מצחנות ושםחה, אך הכל סביבבו שקט. הגיע אל הדירה המדוברת, נתקש, וכאשר פתח לו נבר מגודל, לבוש בבגדיו עבדה, סבור היה כי בודאי טעה בכתובת. אך לא, הגבר השיט לו את ידו ואמר: "אתה המוהל אבוחב? בבקשתה, בוא תיכנס, הנה הילד כאן בעריסה, אפשר לעשות את הברית". הרב הביט סביבבו כלא מאמין: אםפה ברית? אםפה מנין? והיכן האם היולדת? אך האב חסך במילים, והוא הסביר בקצתה כי הם רוחקים לגמרי מקרים התורה והמצוות, ולא חשבו לעורך לעריך מיליה._Attempo ברגע האחרון הוא החליט בכל זאת שעדיף למול את הילד, אך כמובן שאינו צריך בשום טקס, יבצעו את הניתוחון ביעילותות ובמהירות ונגמרו. המילים נעתקו מפיו של הרב. "איך הגעת אליו?" הוא שאל. והאב ענה: "מדפי זהב. אתה מופיע שם ראשון בראשימת המוחלים" [-אבוחב]. "היהן האמא?" הוסיף ושאל. "הודיעה מראש שהוא מעדיפה לא להיות נוכחת, היא חלה וקשה לה".

הרבת התעשת, והודיע לאב כי הוא יורד למיטה להשיג מנין. ירד, אך כעבור מספר דקות חזר מאוכזב, בקושי ישנים אנשים בחוץ, ומעט האנשים שפגש היו ממהרים, וכמעט לא הבינו על מה מדברים אותם. האב הביע מורת רוח: "rabbi, אני ממחר מאד, חשוב לי להגיעה לעובודה בזמן, ולכן הזמן תוקף בשעה מוקדמת. אני רואה שזה הולך להיות ארוך! מה אעשה?", הוא התלבט מספר שניות, והוסיף: "תראה, אני מתפרש מכך שאתה אדם אחראי ואני. המטפלת צריכה להגיעה ממש בעוד כמה דקות. אני לא

אתעככ יותר, יצא לעבודה, ותתנה תעשה את הטקס כראות ענייך". הוא לכא תkeitו, הודה לו ויצא.

הרב נותר המום. מה הוא הולך לעשות עכשו? ברית מילה?! כך?! לא מנוי? לא שירה? ללא התקהלות של "שמע ישראל" ו"ה' מלך"? ואפיו - ללא אבי הבן!!! המום ונוסף ניגש לעירסה, הרים בחמלה את התינוק הרך, ולפתע --- דמעות רותחות החלו זולגות מעניין.

רבי רפאל אבוחב, איש החברא קדישא, שאינו מזדיע ממהמות, מהחיכים ההלכים וככלים, בכח כעת על החיים האלו שבאו לעולם - מה יעלה בגורלט? איזו צורה תהיה להם? הימלאו את היoud שלשם באו "ריבונו של עולם", התפלל המוחל ודמעותיו זולגות, "אני הוא הסנדק, ואני הוא המוחל, הוּי רבו של עולם, היה לו אתה לאב, שמור נא עלי, תגדלנו לעבודתך וליראתך!"

הוא הניח את התינוק על ברכיו, ברך את הברכות בכוונה גדולה, וערך את הברית בהתרgestות רבה. זמן רב עוד המשיך לשבת כן, כשההתינוק בזרועותיו, דמעותיו זולגות, וקול בכיו ותפילותיו מתעוררבים עם בכיו של התינוק, ועלים עד כסא הכבוד ---

עברו חלפו מאז כמעט 13 שנים. הרב ישב במשרדו אשר בדירות תל אביב, והנה מגיעה אליו אשה, יחד עס בנה, נער נעים ונחמד למראה. האשה פנתה אל הרב: "כבד הרב, אני שמחה ששופט סוף הגענו אליך. אתה הרב, הייתה המוחל של הבן שלי" שהזיכירה לו כמה פרטיהם, נזכר מיד רבי רפאל בברית הבלתי נשחת. הוא התענין מאד: מה שלומו של הנער? איך הוא מרגישי? מה הוא עושה? והאם סייפה, כי הוא תלמיד מצטיין, אבל לאחרונה הוא עושה הרבה" בעיות, מתחיל להתענין בדת, להתפלל, והיא לא יודעת מאיפה זה בא לו. ובימים האחרונים נכנס לו עוד איזה 'חידק', שהוא חייב לפגש את המוחל שלו! כבר כמה ימים שהוא מנדנד לה, והוא ביררה היכן הוא, והגעה עמו לכאן!

הנער בקש לשוחח עם הרב ביחידות, והאם יוכל לבקשתו. השנים שוחחו בחיבה רבתה, והנער אמר לרב, כי עוד מעט יש לו בר מצוה, והוא מאד רוצה טלית ותפילין, ובכלל חשכה נפשו בתורה, אך אין מי שיכזבoid וידרך אותו. הרב הנרגש קירבו אליו, הרעיף עליו חיבת יתרה, היה בקשר מתמיד עם ההורים, וכך את סל בעברו את הדרך, הדרכיך אותו בקיום התורה והמצוות, וככבר זמן מה רשם אותו לישיבה קדושה! כך עלה והתעללה, נעשה בן תורה אמיתי, הקים בית של תורה, וכיוום הוא אברך יקר השודק על התורה! גלינו "קול רפאל" שיצא לעילו נשמה רבי רפאל אבוחב, על ידי ננד ר' אלעזר אהרון אבוחב ה"ז)

בגלל שאני יהודי!

"אשר קידש ידיך מבטו וחוק בשארו שם, וצצאו חתום באות ברית קודש...". - נשמע קולו המרוגש של ה"סנדק". מילות הברכה מקובלות ממשמעות אחרת, לאור העובדה שהרך הנימול אינו "ך" כל במניין שנוטתיו, יכול היה אפילו להיות סבו של הסנדק... הרך הנימול בן... שישים ושמונה! הוא נראה מרושם מאוד, פניו מאירות, עטוף בתפילין, גם זה לראשונה בחיי. הוא עונה אמן אחר ברכת סנדקו, ואז מגיע הרגע המעביר צמרורות של התרגשות לבב הנוכחים: "זיקרא שמו בישראל", אזני של הסנדק רוכנות

לעבר "הרך הנימול", והלה, שבמשך שנים ושמונה שנים ענה בשם "וולדימיר", מחליט לבחור בשם "אברהם". אף אחד מון הנקחים אינו נשאר אדיש למראה השינוי העצום בנסיבות של היהודי הנולד זה עתה מחדש, כולל מפטירים ייחודיים: "כשם שנכנס לברית, כן יכנס לתורה... ולמעשים טובים"! לאחר הברית נערכת סעודת, וה"רך הנימול" מבקש לומר משה. הוא מנסה לתת ביטוי לSeverity הרגשות המציאות אותן, ולבסוף פותח ב"נאום" של עשר מיללים, האומרים הכל: "ה' אני אוהב אותך, עכשיו אני היהודי, עכשיו אני יהודי!" מתuibב במקומו ומתיעיב...

ברית זו היא אחת מתוך רבות שעורך אריגו "ברית אבות" ליודים מבוגרים, רובם יוצאי רוסיה, אשר רוצים לבוא בבריתו של אברהם אבינו ולחותם את בריהם בחותם היהדות. הרב קרמר, י"ר האריגו, מספר על עוד כמה מקרים מorghים, מעט מותך רבים:

באחת הבריתות, כאשרנו ייחדי את הנוסח "כשם שנכנס לברית, כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים", חיך הנימול המבוגר כשמו את המילה "לחופה", והודיע כי הוא נשוי שניים רבות! התברר שנישאה ברוסיה בניישואין אזרחיים, ומדובר לא נכנס לחופה כדת משה ויישראלי. שבועיים לאחר הברית, זכה להיכנס לחופה כדת משה וישראל!

אין זה מקרה בודד. רוב רובם של אלו שלא עברו ברית מילה, נישאו בניישואין אזרחיים. אנחנו משתודלים לברר זאת, וכך הפניו מאות זוגות לרבניים שונים שייערכו להם חופה וקידושין כdotz. בכלל, מיד לאחר הברית אפשר לראות אצל כל אחד מהנימולים פתיחת הלב לכל דבר שבקדושה. זה מפלייא ממש לראות איך שהמילה מסירה גם את ערלת הלב!

הסיפור המרגש ביותר יהיה לי, היה כאשר אחד מון העולמים הביע נכונות לעבור הברית מילה, אך אישתו הגויה התנגדה לכך בכל תוקף! בסופו של דבר הוא הגיע, עבר את הברית, ומיד לאחריה הוא התעורר מאד, והחליט בו במקום לעזוב את אשתו הגויה, לצמיות!

במקרים רבים הסנדק נקשר בקשר נפשי אל היהודי שהכניסו בבריתו של אברהם אבינו. היו מקרים שהלב של הנימול נפתח והתעדור, והוא הביע נכונות להניח תפילין בכל יום, אם רק יהיה לו! הסנדק שהתרגש ממעם הברית עד עמקי נשוא העניק לו זוג תפילין מהודרות, ומאז אותו היהודי פוקד את בית הכנסת מדיי يوم ביום, מניח תפילין ומתפלל, וקובע שיעורי תורה. כך שהsandek זכה להכניסו לתורה לחופה ולמעשים טובים!

הגע לכאן יהודי מרוחבות. לא ידעתו לפני הברית שהוא בכור [בדרך כלל אלו מבראים זאת, ואם מזכיר ברכות, אנו מכינים כהן וערכיכם לו פדיון]. רק לאחר הברית הוא היהודי לי שהוא בכור, התקשרתי לכהן שגר בעיר רוחבות וביקשתי ממנו שיעורך לו פדיון הבן. לאחר הפדיון מתקשר אליו כהן מרוחבות, מרגש לגמרי. "שמעת מה קרה? למעמד פדיון הבן הם הגיעו יחד עם שכיניהם. השכנים התרגשו מן המעמד והחליטו אף הם בו במקום לפדות את בנים הבכורים. הייתה התעוררות גדולה, לאחריה החליטו שתי המשפחות להכשיר את המטבת, ולרשום את ילדיהם בבית ספר תורני!"

אחד הנימולים, מבוגר מאוד בגילו, סיפר לנו איך הגיעו להחלטה לעבור את הברית: הוא הוזמן לבית הכנסת בשבת לרוגל שמחה, ולהפתעתו הייתה זו בעבورو חוויה מענגת ויפה. הוא הוקסם מאויררת השבת, משולחו השבת ומון התפילות. בתפילת שחרית, כאשר נתקל במלחים: "גם במנוחתו לא ישכנו ערלים", הודהו המילים במוחו ולא נתנו לו מנוחה, עד שהחליט לערוך לעצמו ברית מילה!

עם הגיעו מישחו לעבר ברית. הסברנו לו שלאחר הברית עליו לבחור לעצמו שם יהודי, הצענו בפניו מספר שמות כפי המקובל. אבל הוא התעקש לא לשנות את שמו הגויי. עשינו את הברית והתחלנו לברך את ברכת "אשר קידש ידיך מבטן", וכשהגענו ל"ז'קרה שמו בישראל" הוא אמר: שמי יעקבו תשכח ממה שאמרתי לכם קודם, אני רוצה שם יהודי לאחר הברית הוסרה גם ערלה הלב...

היה לנו פעם ברית מילה של שלוש דורות: הسب, האב והנכד, שנימולו באותו יום! אלא שכאן היה הסדר הפוך... הם הגיעו כדי למול את הילד, במקל'ם הברית התועדר האב וביקש אף הוא להכנס בבריתו של אביהם אבינו. הسب, שנוכח במקום, ביקש מיד לאחר מכן להצטרף לשורת הדורות הנימולים...

היה לנו תלמיד בית ספר שביקש לעבר ברית, הוא התבקש להוכיח את יהדותו, אך המסתמכים לכך היו מונחים בבית דודו, אחיו אימיו, יהודי מבוגר בגל שבעים. הדוד לא רצה למסור את המסתמכים לידי אחינו, אך הסכים להגין למקום הברית יחד עם המסתמכים. לאחר שראה את כל התהליך העובר אצל אחינו, נדלק בקרבו הניצוץ היהודי, וביקש אף הוא להכנס בבריתו של אביהם אבינו בו במקום נימול אף הוא, וה策טרף, מאוחר ככל, לעם הנושא את חותמו של הקב"ה.

ככל למדתי מן הנסיון, שהטייעו היחיד שכוחו לשכנע הוא: העובדה שהוא יהודי בטיעון זהה אני משתמש כל הזמן, והטייעו הזה פועל את פעולתו ללא עוררין! עם הגיעו אלינו היהודי הנושא תפקיד מוניציפאלי בכיר מאוד באחת מערי הארץ. לאחר הברית הוא אמר לי את המילים הבאות: אני רוצה לומר לך שלא באתי לעזרך את הברית בגלל שיש לי בעיה, אין לי שום בעיה בחיים, יש לי הרבה כסף, יש לי ילדים, יש לי תפקיד בכיר, כבוד, לא חסר לי כלום. באתי לעבר את הברית רק בגלל סיבה אחת: כי אני יהודי, ואני צריך לעשות ברית!

באחת ממוסדות הקירוב לעולי רוסיה, התברר להם על אחד מהתלמידים שלא עבר ברית מילה. הם פנו אלינו, ואנו ביקשנו מסמכים על יהדותו. להפתענתנו הגיעו המסתמכים תוך שעה! הם הסבירו לנו כי לננד ענייהם עומדים דברי הרמב"ם (ויריש המשניות שבת פרק ר"א זמילה): "יכמו כן כל מי שיראה זה האדם, רוצה לומר הילוד העREL הזה, ולא ימול אותו, עוזר על מצות עשה עד שימושו אותו, כאילו היה בנו". הודיעו להם שאנו מוכנים שהנער יבוא מחר ויבצע את הברית, אך התבדר שלמעשה מתקיים טויל שניתי שככל בית הספר משתנה בו. היה זה טויל שניתי חוותית מאוד שדובר בו הרבה, והם חששו שהנער לא יסכים לוותר עליו. שאלו את פי הנער בעצמו, והוא לא היסס כלל, והוא הודיע חד משמעית שהוא מותר על הטויל, והגיע בשמחה לעבר את הברית מבלי לה策טרף בכלל על ה"פסד".

לסיום מספר הרב קרמר על ברית מיוחדת במיניה, אותה לא ישכח לעולם: בחור בן

ש عشرה הגיעו לעריכת הברית בלויות אימו. לאחר הברית, כשהתבקש לבחור שס יهודי, המברך לאם שתקבע את השם, אך האם לא הצליחה לכבות את סערת רגשותיה ופרצה בבכי סוער. לא היה ניתן לשם מפה כלום, עד שתזוז כדיבי הבכי היא קראה לעבר הסנדק: "קרא לו לוי". בסיום הברית אמרה האם, תוך כדי דמעות וחוחורי בכיכי: היום הוא היום המכ Allow שאלים קראו לוי, אני מקווה שאבא שלי בשמיים שמה שעשינו את הברית לבן! (ביטת נאמנו לך תשס"ז)

"אתה אחד ושמקך אחד, ומני כעמדך ישראל גוי אחד בארץ!"

ד"ר צ'צ'קס

ד"ר צ'צ'קס, הרופא המומחה של ארגון "ברית עולם", הינו סיפור בפני עצמו. הוא נולד בימים האפלים של רוסיה הקומוניסטית, בעיירה מז'יבוז', עירו של הבעל שם טוב. כשMALAO לו שמו של ימים, היה זה בשבת 'חHAMO', חכניiso אביו בבריתו של אברהם אבינו ברוב עם, וחילק לאחר הברית לציבור הנוכחים עוגות ויין. עד מהרה הגיע הדבר לאזני השלטונות, והם הגיעו לעצור את אביו על עצם עריכת ברית מילה שהיתה מנוגדת לחוק הקומוניסטי, ועל חוצפתו לעזרך אותה ברוב עם ולחלק אחראית מינית מזונות ויין לקהל הנוכחים. חצי שנה שהה אביו במאסר, ולאחריה שוחרר בתנאי שלא יוסיף לדור בעיירה.

כשגדל ולמד רפואי, החליט לרתום את הידע הרפואי שלו ואת מעמדו, לעריכת ברית מילה לכל המעוניין. יש לציין שהיה זה ככל הנראה בתקופה שרדינה הדת היהת קשה מפעם. כיצד זה היה מתנהלי? כל יהודי שהיה מעוניין לעבור ברית מילה, היה ניגש אל ראש המחלקה, בבית החולים שבו עבד ד"ר צ'צ'קס, היה משחח אותו בבקבוק ודקה משובח, והלה היה מוציא הוראה רפואית לעזרך ניתוח מילה מטעימים רפואיים. כך הגיעו יהודים רבים לד"ר צ'צ'קס לעבור ברית מילה. אחות בית החולים התקוממו, ולא הבינו מדוע נזהרים חולים רבים כל כך לעבור אותו סוג ניתוח, בעודם נראים בריאים לחלווטין, אך הד"ר צ'צ'קס היה חייב למלא אחר הוראות ראש המחלקה...

בתחלת דרכו חשש ד"ר צ'צ'קס לעורו. לפעמים, כשהתגברו חששותיו, היה דוחה את הבקשות. עד שפעם אחת פנה אליו היהודי שנודע לו על פעילותו, והתחנון בפניו שיירוץ לו ברית מילה, אך הד"ר התחמק. לאחר יומיים הוזעק הד"ר אל אותו היהודי, התברר כי הוא ניסה לעזרך בתרומות בתנאים סבירתיים לא מתאימים ועל ידי מישחו שאינו מומחה לעזרך בתרומות לגיל מבוגר, כך שנוצרה בעיה רפואית חמורה. מאותו יום החליט ד"ר צ'צ'קס לעזרך בתרומות לכל הפונה אליו, ללא התהמקות, כשהוא תולה את בטחונו בקב"ה. זি�יכו הקב"ה בסופו של דבר, עלות הארץ הקודש, ולעזרך בתרומות, בגלוי וברוב עם, לעוד מאות יהודים... (ביטת נאמנו לך תשס"ז)

בית הדין מצוים למול

כאשר שימוש הגאון רבבי יחזקאל אברמסקי כרבה של לנדרון, הוא ניסה לשדר כמה פעמים צער יהודי, בן למשפחה מטבוללה, שיסכים למול את עצמו לכל היהודים, אך הוא סירב. לימים, בא אותו צער להירשם לנישואין בבית הדין הרבני, וביקש שרבי יחזקאל יסדר לו חופה וקידושון. מיד הגיעו רבוי יחזקאל, שלא ניח לוי להינשא כתמתשה וישראל - עד אשר יכנס בבריתו של אברהם אבינו! הצער התרעם, ניסה להתווכח ולומר שאין קשר בין הדברים, וכשרהה שהרב מתבצר בעמדתו, הגיש נגדו

تبיעה בבית המשפט המקומי על כך שאינו מלא את תפקידו כנדיש ממנו, ולא עוד אלא שהוא מנצל את מעמדו לשם כפיה דתית, כי מה עניין ברית מילה אצל נישואינו?

בהתגעה מועד המשפט, התייצב רבינו יצחק אל בפני השופטים הגויים, והסביר בטוב טעם: אני, כמו שעומד בראש בית הדין היהודי, מצווה לדאוג למילת היהודי זה, כפי שנפסקה בהלכה היהודית (ומבו"מ הלכות מילה פרק א הלכה א): "ובית דין מצווים למלול ולא יניחו ערל בישראל". הרמב"ם גם מנהה את הדינאים (ולהה זה) כיitzד דין לעליהם לנוהג במקרה של סירוב: "מגלגים עמו...". ואם כן אני כאב בית דין, מחייב למלול את האיש הזה, ולא להניח ערל בינוינו. ומה עלי לעשות? לגלל עמו. והלווא זה מה שאני עושה!

הדברים שיצאו בכנות מלבו הטהור בשפה ברורה, נתקבלו גם על דעת השופטים הנכרים, הם השתכנעו על אתר, הצדיקו את עמדתו, ואיפשרו לו שלא לעורך חופה וקידושין לאותו צער עד שיעורך ברית מילה. (אות ברית עמוד 131)

על אף וחמתם

הגאון הנ"ל רבינו יצחק אל אברמסקי שימש כרב בעיר סלוצק במשך שבע שנים. היה זה על אף ועל חמתם של אנשי ה"יבסקציה", יהודים קומוניסטיים שהתמכלו מאד לרבניים ולשומרי המצוות ברוסיה. פעלותו הדתית של רבינו יצחק הייתה לצנינים בענייני השלטונות, שראו בו חתרן בכivel, אויב המהפכה הקומוניסטית. פעמים רבות התרו בו צוררי יהודים אלו שיחדלו מפעילותו, אולם הוא לא kms ולא צע מפניהם, כמרדיי היהודי מפני האגני בשעתו [למיים נלקח לטיבור בשל פעילותו הדתית, אך בחסדי שמיים רבים שוחרר].

בנסיבות נפלאה דאג להכנס את ילדי ישראל בבריתו של אברהם אבינו. ברוזבה, עירה סמוכה לסלוצק, התגורר מוהל רבינו יצחק הפריש לו באופן קבוע חלק משוכратתו המכזצת. בהיוולד תינוק למשפחה יהודית בסלוצק או בסביבתה, ניתנת הרב את רגליו להורי הרך הנולד ושיכנע אותן בהפזרות ובהתחנונים שכיניסוו בברית ולא ינתקו חס וחלילה את שלשת הדורות. לאבי הילד עץ רבינו יצחק אל בדרך כלל להיעלם מזו הבית ביום הברית, כדי שיוכל לטעון אחר כך שלא ידע כלל שעורכיםليلדו ברית מילה, וכאילו נתגלה לו הדבר רק לאחר המעשה. היולדת, אם הילד, הייתה ברוב המקרים נתונה פחותה לסייענים. לאחר שקיבל את הסכמת החורים היה מזעיק בחשאי את המוהל, שרוב אנשי העיר לא הכירוהו כלל. בשלב זה הייתה הרבנית ריזל, אשת הרב, יוצאת לטויל בשוקי סלוצק, כשבידה של קניות, והמוחל בעקבותיה. ליד הבית המבוקש עצרה הרבנית וחילצה את הנעל מחת מרגליה. היה זו אחת מוסכם למוחל שיכנס לאוטו בית, ימול את התינוק בוריות מירביה ויעלם תיכף ומידי בחשאי מן המקום, כשהוא יוצא דרך יציאה אחרת. באופן זה שמר רבינו יצחק אל מסירות נפש על גחלת היהודות לבב תכבה לחלוין באותוים ימי חושך ואפליה. (מלך בינוי עמוד 174)

הकzin ביחס לעורך ברית

רב אייזיק רוט, שהיה מקורב מאד לאדמו"ר מצאנז קלויינבורג, סיפר שבחיותו ברוסיה, נשמעו לפטע דפיקות חזקות מאד על הדלת, דפיקות שהיו מתאימות לקציני המשטרה החשאיות של רוסיה הקומוניסטית, שהיתה ידועה באכזריותה הנוראה. באותו בית היה גור מוהל ושוחט, ומכוון שברוסיה ביום הדם אסרו השלטונות באיסור חמור לМОול את התינוקות ולשחות את הבהמות כדת ישראל, בדור היה מעל לכל ספק שהביקור

של קציני המשטרה נועד לתפוס את מי שעבר על חוקים אלו ולהענישו בכל חומר הדין.

מיד ציווה רבינו אייזיק על השוחט לנקח את כל הטענים, ולמצאת דרך פתח צדדי. לאחר שהלה יצא מן הבית, פתח רבינו אייזיק את הדלת, ומצא את עצמו מול קצין בכיר ביותר שכיהן כסגן הקצין המחויז של המשטרה החשאית. הקצין ביקש לדעת היכן המוחל והשוחט, והגאון רבינו צבי גלינסקי, שהיה אף הוא בחדר, הבהיר בתוקף את "המיעד המוטעה" שנמסר למשטרת. "היעלה על דעתך, אדון הקצין, שאחננו נמל את יlidינו לאחר שהמשטרה שלכם אסורה לנו לעשות זאת?!" היו תימם. אולם הקצין אינו מרפה, ודורש לדעת בפגיעה היכן אפשר לממצא את המוחל. בשלב מסוים העיף הארכח הלא קרווא מבט אל כל פינות הבית, וכשראה שאין איש, פנה אל הרב גLINISKI בשפת היידיש ואמר, שהוא עצמו יהודי, וכיון שנולד לו תינוק, הוא מוחש מוחל כדי לבצע את המילה בסתר! ואכן אותו קצין מל את בנו בסתר במסירות נפש! (ובכן יביעו

ברוך ה' הגעמי בשלום

במשך למעלה מששים שנה עסק רבינו יוסף חיים זוננפלד במצבות המילה, והכניס אלפיILDIM בבריתו של אברהם אבינו. מצויה זו קיים במסירות נפש, שום מכשול לא היה יכול לעכבו מלככת לברית מילה, לא מזוג אויר קשה, ולא פרעות וסכנות דרכים. על אף טרdotiy הרבות לא סירב מעולם להזמנה להיות מוחל, ופניו קרנו מאושר ונחת בעת שזכה להכניס עוד יلد לברית, "להוציא עוד יהודי לגלינו שול מלך", כך נהג לומר.

בשנת תרע"ט ירד בירושלים שלג כבד מאד. השלג החל לרדת ביום שני, והמשיך ללא הפוגה במשך שלושה ימים. מעיטה לבן עבה היה פרוש על כל העיר, עד שלא הבינו בין כביש למדרכה, והיתה סכנת נפילה לאחד הבורות שהיו מצויים לרוב ירושלים. באותו יום רביעי, הייתה צריכה להתקיים ברית מילה בשכונות מאה שערים, והרב יוסף חיים הוזמן עוד בטרם שירד השלג, לשמש כמוחל בברית זו. נפש חייה לא נראתה ברוחב באותו יום, לפטע הבחןיו דידי' אונגרין אשר במאה שערים, בדמות אדם זקן המשיך את דרכו בתוך השלג הגבועה, ומתקרב בצעדים איטיים מכיוון שער שכם, תוך מאמצים על אונשיים! כשהתקרבה הדומות יותר, נדhamו האנשים לראות את רבעם היישיש, שהיה אז למעלה מגיל שבעים, מפלס את דרכו בשלג! מיד פשטה שמוועה כי רבינו יוסף חייס הגיע מהעיר העתיקה. סייף אחד מנכדייו: כשהגיעה השמוועה לאזני, לא עצרתי כח, רצתי אל הסבא ושאלתי אותו: "סבא, הלווא יש בכך משום פיקוח نفس ממש? מה היה קורה אילו לקחו מוחל אחר הגר במקומן?! הרי לא היה חש שתדחה מצות מילה בזמןה בשל העובדה שאיןק מגיעע!" השיב הרב: "חשתתי בני, שמא ידחו את שעת הברית, כי הלווא הזמין אותו להיות מוחל, וימתינו לוי, ואחריהם יחשו בינוויים למול שמא יקחוני, וכל אחד ישטמט מלבואה, לפיכך קמתי והלכתי. וברוך ה' הגעמי בשלום!" (מעשי אבותינו)

אנחנו נמול אותם, ואחר כך עשו להם כרצונכם!

mobaa batnaa vbi alihoo raba (כט): כשהיו ישראל מילים את בניהם למצרים, היו המצרים אומרים להם: למה אתם מילים את בניכם, והלווא לאחר שעיה יהיו משליכים אותם בנരוי! ואומרים להם ישראל: אנחנו נמול אותם, ואחר כך עשו להם כרצונכם!

מקרה של מסירות נפש המזכיר את דברי חז"ל אלו אירע בגיטו קובנה. הגרמנים ימיה

וידח שמות נגורו על היהודים שיותר לא ילדו ילדים, וכל ילד שיולד יירה יחד עם אמו. חמש שנים היה יב. נשוי ולא נולדו להם ילדים, והנה בגיןו, לאחר שנגזרה הנזירה, ברכס ה' בילד. בני הזוג התchapאו בבניון שהיה בו בית מלאכה, מפני שסבירו שרעש המכונות והלמאות הפטישים יגבירו על בכיכו התינוק, והגרמנים לא יבחינו בקיומו. שם גם נתקינה ברית המילה. בשעה שהמוחל עמד להתחילה במלאתו, נשמעה לפטע חריקת מכוניות לפני הבית, ואנשי גיסטאפו ירדו מן המכונית. בהלה גדולה אחזותם, ידי המוחל החלו לרעוד, כולם היו אובדי עצות ולא ידעו מה לעשות כדי להצליל את האם ותינוקת. אך האם פנתה למוהל ואמרה לו: תזרזו ותמול את הילד, הרי הנהן רואה שבאו להמיתנו, ימות הילד כיהודי!

זכות המילה עמדה להם, וה' היה בעורם, הרוצחים לא נכנסו כלל למקום שעשו את הברית, והסתפקו בביקור בבית המלאכה. דבריה של האם שנבעו מאמונה עמוקה מהבתה ה' ומוכנותם למסור את נפשה על קדושת ה', הינס המשך לדברי אבותינו במצרים שמלו את בניהם במסירות וмотוק אהבתה ה' נדוללה למרות הסכנה הגדולה והמידית שריפה על ראשם.

גבורת נפש של אם יהודיה

האדמו"ר מבלאזוב סיפר עובדה מזענית, שלא היה עד בעצמו בגין ההריגה ביום השוואת האומה.

היה זה כאשר הוטלה על האדמו"ר עבודה פרך בניסור עצים, כשבסמוך נתבחו מדי יום אלף יהודים. יום אחד נודע כי הצוררים קבעו מספר שעות לרציחה אכזרית של אלף תינוקות. עקמת התינוקות ועקבת אמותיהם עלו עד לשמים, אך הרשעים האורורים המשיכו במלאתם באדיות ובלעג מר. לפטע פנתה אל האדמו"ר אשה, אשר אחזה בידה חביבה קטנה, וביקשה ממנו סכין. הוא שם לב כי האשה אוחזת בידה תינוק בוכה עטוף בבד, והבין כי מו הסTEM רוצה האשה לאבד את עצמה לדעת חד עם בנה הרך. האדמו"ר חש להפסיק בעבודתו מחשש לפגיעתם של הרשעים המשגיחים עלי, אך לモרות זאת החל לדבר על ליבת כשהוא ממשיך בעבודתו ומוביל את המשור על גבי גזעי העצים: "אני מבין שאתה רוצה לעשות מעשה נורא, אך דע לך כי יש בורא לעולם הרואה הכל, ואפלו הרבה חרב חזה מונחת על צווארו של אדם אל תיטיאש מון הרחמים, ואף אם באמת חילתה נגזרה הנזירה, הרי שעליינו לקבל דין שמים באhabה ולא לחבול בעצמינו". איש הגסטאפו ששמע את קולו של האדמו"ר, פנה אליו בgesot, אחז בגרונו, וצוחה: "מה דיברת?" השיב לו הרב את האמת, כי האשה ביקשה ממנו סכין, והוא הסביר לה שאינו צורך בכך. הרוצה לא האמין לדבריו, ושאל את האשה מה ביקשה, וזה השיבתו לו שאכן ביקשה סכין. הנazi מיהר להוציא את סכינו הצבאי ונתן לה, ממתין לראות את ה"מוחזה" של אם יהודה הרוצה את עצמה ואת בנה. אך להפתעתו, הניחה האשה את ילדה על הארץ, בירכה בקול "ברוך אתה ה'... אשר קדשנו במצוותיו וצינו על המילה", וملחה אותו. הרוצה עמד בעיניהם פעורות ושאל אותה לפשר מעשה, והאשה ענתה: רוצה אני כי בני ימות כיהודי!

האדמו"ר מבלאזוב נהג לספר סייפור מזען זה פעמים רבות, כאשר היה מכובד בסנדקאות בברית מילה. שיערנו זולגות דמעות נשא דברי התעורורות על מוסר הרשכל

העלוות של הרב דון יצחק אברבנאל

דון יצחק אברבנאל היה רב גדול בספרד [ידעו הוא בפירושו, "פירוש האברבנאל", לחיק מספרי התנ"ך]. פרננדו מלך ספרד הכיר בחכמו הרבה ומיניו לשער האוצר שלו. כמובו שהמיןוי היה כקו"ץ בענייניהם של השרים הנזירים, אשר התקנו בשער היהודי הזוכה לכבוד ולאמרו כה רב מאת המלך. בכל הזדמנויות ניסו להכפיש את שמו ולהעליל עליו עלילות. אחד השרים, צורר ישראל, בא בדביבים עם משרתו הנוכרי של דון יצחק אברבנאל, ושיחד אותו בכסף רב שיאיל להגניב לידי המשר הצורר מסמכים סודיים ומסוגים של אדונו. הנער המשרת לא עמד בפתויו, ואכן הגניב לידי המשר הצורר מסמכים שונים. הלה עיין בהם ומצא בהם מידע סודי ורגש ביוטר על כספי המלך. כשהמیدע בידי, הלך אל המלך, ובתוד כדי שיחה עימיו, 'שלפ' כבדך אגב את אותו מידע סודי נחרד והשתומם עד מאד, ושאלו מהיין הוא יודע זאת, והלא זהו מידע סודי שידיע רק לשר האוצר! השר היתטם והשיב כי דון יצחק העביר לו ידיעות אלו. המלך כעס כעס גдол על הפרת האמון, ונגמר אומר להרוג את השר הבוגד.

אולם המלך לא רצה להוציאו להורג באופן رسمي, כי ידע שהאברבנאל אהוב מאוד על הציבור, והריגתו תעורר עלייו עצם רב. אשר על כן, טיכס עצה יחד עם אותו שר צורר ישראל, להורגו באופן זהה: מחוץ לעיר היה מפעל גדול לייצור לבנים, אשר אש כבשן היהת יוקדת בו תמיד יומם ולילה. הוא קרא אליו דון יצחק, ואמר לו כי ברכזו להעיר לבעל המפעל הלבנים אגרת סודית חשובה ביותר, ומכיון שהוא סומך עליו, הוא מפקיד בידו שליחות זו, שצרכה כموון להישאר סודית למחרי. הוא מסר בידו אגרת חותמה בחותם המלך, ובה אcolo נכתב "סוד" נורא: באגרת החותם פקודה לבעל המפעל, להשליך אל האש הבוערת את המוסר כתוב זה, ללא שהיה וללא דין ודבירים!

دون יצחק, שלא ידע על המזימה הנוראה, יצא עם שחר לשילוחתו, מלאוה במשרתיו. והנה בדרכו, עצר אותו היהודי, והתחנן לפניו: "בן נולד לי לפני שמוני ימים, ועתה הגיעו יום המיללה, ואני מוצא מותה! אני וואיל כבוד הרב לבוא למלול את הילד!" אמר לו האברבנאל, כי בעת הוא נמצא בשליחות חשובה של המלך, אך היהודי השיב לו: "מצוטטו של מי חשובה יותר, מצות מלך זה או מצות המיללה של מלך מלכי המלכים!?", אכן הסכים האברבנאל עם דבריו היהודי, והחליט ללבת למול את התינוק לקיים את מצות הבודה. אך כיון שידע שהדבר יעצב אותו זמו רב, ושליחותו של המלך חשובה ודוחופה היא למלך, החליט לשולח את משלוחת המלך במקומו.

עד האברבנאל את ברית המיללה, השתתף אף בסעודת המוצאה, ולאחר כך שם פעמיין אל מפעל הלבנים לוודא שאנו המשרת מילא כראוי את שליחותו ומסר את האגרת לבעל המפעל. מה מאוד נחרד לשמעו מבעל המפעל את אשרaire: "ביצעת את פקודת המלך", הוא אמר לו, "השלכת מייד את מוסר האגרת אל הכבשן; יכול אתה אף לומר למילך, כי בן הבבליול הזה טרם מותה הודה על מעשייו הנפשעים ועל כך שבגד באמונו של השר והדליך מסמכים מסוגים!"

חרדה גדולה אחזה בו כשהבין כי למעשה הפקודה הייתה מכוונת כלפיו והוא הודה לה' על ההצלחה המופלאה, ויחד עם זאת השתוותם מאד על מה ולמה חרץ עליו המלך גור דין אכזרי שכזה. בהגינו חזרה אל המלך, השתוותם המלך לראותו. דון יצחק סיפר לו דברים כהוואיתם, כולל וידיו של המשרת בדבר הדלתה המסמכים, ולבסוף שאל את

מלך מה פשעו ומה חטאתו. הבין המליך את הטיעות הנוראה, חקר את הדברים, ואכן גילה שהיתה כאן עלילה שקרים ונפשעת. הוא הוציא להורג את الشر הצורר, ואילו دون יצחק זכה לתוספת כבוד ואמו מאת המליך. כך ניצל דון יצחק אברבנאל, בזכות קיום מצות ברית מילה.

בזכות תפילה מעומק הלב

ספר ר' אורי מטוטליסק: אבי היה גר בכפר, והתפנס בדוחק רב בעגלון, ולאחר מכן חייט. באוטו כפר לא היו עשרה יהודים, ולא נמצא שם מני לשום דבר שבקדושה. שנולדתי, והוצרך אבי להכניס אותו בבריתו של אברהם אבינו, הוא היה שרוי בעינוי שאין לשער. לא היה לו מואמה להזכיר את סעודת הברית, וגם לא יכול היה לשכור עשרה אנשים מהעיר הסמוכה שיבואו אל הכפר לברית, כפי שהיה נהוגם הכהרים לעשות. מובן כי היה נתנו בצר גدول מאד, ולא ידע לשיטת עצות לנפשו. בבוא יום הברית, הלך בדרך שבינו הכהר לעיר הסמוכה, ואולי יראה שם עובר אורח שייצטרף למנין, אולם לא ראה שום יהודי. חלפו השעות, וכבר הגיעו שעת חנות היום. התחל אביו לבכות ולבקש מה' יתרך שיזמין לו יהודים אחדים כדי שיוכלו לקיים את המוצאה בגודלה כדת. עודנו עומד בקסתו, והוא רואה מרחוק עגלה נושא ומטקרה אליו. מיד הכיר כי הנוסעים הם יהודים. גם הנוסעים ראוו עומדים וובכה, התקרבו אליו ושאלוהו: "יהודי, מדוע אתה בוכה?" השיב להם: "בן נולד לי, והיום עלי להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, ופה בכפר אין עשרה יהודים, וגם אין לי מאומה לצרכי הסעודה". מיד אמרו לו: "אל תדא, אנחנו מוחותנים החוזרים מחתונה, ויש איתנו כל מיני מאכלים, נמצא עמו גם רב שיוכלו לשמש כסנדק, ובכן ניסע לביתך ונכנס את בنك בבריתו של אברהם אבינו, וגם נעשה סעודת ברית ביד המליך!" (אמר קודש השלם)

יהודי לא תועה בדרכך!

רבי מרדכי פרגומנסקי, בחיר תלמידי ישיבת טלז, נסע פעם ברכבת, כשהידיו בקרנו ישב היהודי שוחט ומוהל. שניהם החלו להחליף בינויהם דברים, ועוד מהירה התפתחה שיחה עמוקה בדברי תורה בין השניים. הם שקוו בשיחה ולא שמו לב שהרכבת עברה את מחוץ חפצם! לפעת הבית השוחט מבعد לחלו והבינו מה שaireע. הדבר היה ביום שישי, רכבת לחזור לא היתה באותו יום, ועוד מהירה התבגר לו ולרבבי מרדכי שיאלוço להתרארח בשבת במקום בלתי ידוע! השוחט התחל לדווג מה היה, היכן נתאכسن. דאגה התפשטה בלביו. רבי מרדכי הרגיעו ואמר לו: "שמע נא יסוד גדול, היהודי אף פעם לא תועה בדרכך! המקום שהוא מתגלה אליו נבחר בהשגהה פרטית!" כאשר הגיעה הרכבת לתחנה הבאה, החליטו שירדו כאן, למורות שלא הגיעו את המקום. בתחילת אמרו להם כי בעיירה או מוגוררים רק גויים, ואני כאן יהודים כלל. השוחט שסמן על בטחונו של רבי מרדכי, שתק, ואילו רבי מרדכי המשיך להתענין, עד שנודע לו על היהודי אחד וייחיד המתגורר במקום. מיד הזדרז, הלוכו לבתו ונקשו על הדלת. כשפתחה היהודי את הדלת וראה שני יהודים עומדים לפניו, דבר שאינו רואה אף פעם, פרץ בבכי מרווח התרגשות, כנראה סבור היה שאין הם אלא אברהם אבינו ואליהו הנביא! היהודי נרגע מהתרגשותו, קרא להם בשםחה להיכנס ולסור לבתו, ובפיו הסיפור הבא: לפני שבוע נולד לי בן, והיום הוא היות השמנאי לילדתו. כל היום הנסי עומד מתפלל מעתיר ומתחנן בדמעות לפני ה' שיזמי לי היהודי שימוש את בני. כנראה שאתם נשלחתם אליו מן השמים למלא את מבקשי! אותו מוחל שנטלווה לך' מרדכי מל את הילד, ר' מרדכי היה הסנדק. בעל הבית היה שיש ושם, הודה להם ובירכם, וכמובן נשארו בביתו ממש כל השבת. בצתאתם מביתו בדרכם חוזה למקוםם, נפנה ר' מרדכי למלאו

ואמר: "רואה אתה, יהודי אף פעם לא תועה בדרכך!" (עשרה נסinyות. הובא בספר אות ברית)

האדמו"ר מריבניצ'ץ צ"ל – "עליך הורגנו כל היום"

האדמו"ר הקדוש רבי חיים מריבניצ'ץ צ"ל, חי ברוסיה בתקופת הקומוניזם, והיה מוסר את נפשו ממש כדי להכניס תינוקות יהודים בבריתו של אברהם אבינו. ניתן היה להמליץ עליו במלוא המובן את מאמר חז"ל: "כי עליך הורגנו כל היום" – "זו מצות מילה" (גיטין נ"ז ע"ב).

כידוע, השלטו הקומוניסטי רדף עד חורמה את היהדות, היה עוקב ובולש, רודף ומטייל עונשים כבדים עבורי כל קיום של סממן יהודי כלשהו, הייתה כל מגמותו לבלי זכר שם ישראל עוד, חס ושלום. לשמש כמהול – היה מהדברים החמורים ביותר בעיניהם, שאחחת דתו להמית. היו צריכים להתאזור ולחרgor מסירות נפש ללא גבול ומיצר. הפחד וההוראה הגדולה שהיו כורכים בשמרית הדת בכלל, ובפרט בקיים מצוח זה, אי אפשר לתאר אפלו בתיאור קלש למי שלא חי תחת תנאים קשים ומסוכנים הללו, ולמי שלא סבל צרות ומרירות חיים כאלה. כל הקשיים והמכשולות לא עצרו بعد הצדקה, ולא עכבו אותו, מלקיים את מצוח בוראו, כי הייתה זאת כל חפצו ומאודו רצינו ותשוקתו!

כאשר שמע שנולד ילד יהודי, היה עושה את כל ההשתדלות והמאכיזים להכניסו בברית, מכתת רגליו למרחקים לעיריות וכפרים נידחים, ופעמים רבים שהיה עליו לשכunu את הורי הרך הנולד להסכים למלול, ואפלו לשחדם בכיסו! ויש שהיה מעניק להורים שכר כבש שלם, עניין שעלה הון תועפות באותה תקופה! במקרים שהיה אבי הילד קומוניסט אדו"ק ולא ניתן היה לשכunu, היה מנסה לשכunu את האם, אם כי העמיד עצמו בסכנה אiomה, מאחר ואבי הילד מוכן היה להלשו עליו ולמסרו לידי השלטונות עבורי זה.

מול זאבי טרף

הדריכים היו עבورو בחזקת סכנה, בפרט אם היו תופסים אותו כאשר ציימל המילה באמצעותו. ולפיכך עשה כל מיני תחבולות, מחייב את איזמל המילה בתוך شك מלא בגדים וכדומה. כשהוחדר לעבורי בדריכים מרכזיות ששינה שם אכיפה מוגברת, היה מחפש דרכים עוקפות, ופעמים רבות לא הייתה לו ברירה אלא לעבורי דרך היערות. והוא היערות שורצים זבים וחיות טרף! והרב היה מחזק את לבו בישותה ה', ובחסדי ה' מעולם לא נזק מהם.

סיפור הרב, שבעוברו פעם באיזה עיר בדרכו למול ידי ישראאל, הרגישו בו זבים רעבים לטרפ, רצוי לעברוי, והוא מוכנים להשקייט רעבונם בברוי. פחד נורא השליך עליו מבט עיניהם באותו רגעים! ואז הגביה את שתי ידייו הקדושות למעלה, כשהוא אווז את האיזמל, ואמר: "קדשא בריך הוא, הנני הולך רק למענד"! ומשסדים את דבריו אלו, הבחן כיצד התישבו הזבים הצד הדרכו, וככה הצליח להמשיך בדרכו.

פעם אחרת סיפר, שכאשר הלך עם יהודי נוסף דרך עיר עבות, הבחןינו באربעה זבים שבאו כנגדם, והם הבינו בפניהם, ורבינו חזר והביט עלייהם נוקב, עד שהלכו להם.

ביוישבו פעם בליל הסדר, בשעה שמספרים ביציאת מצרים ובשאר ניסים שעשה עמו הקב"ה, היה יושב עימם אחד ממקורביו מיוצאי רוסיה, שהיה לפעמים מתלווה אליו בדרכיס. פנה אליו הרב ואמר: "아버지, התזוכר את העיר בו עברנו, ולא אירע לנו מאומה?! הראית שהתרחקו מأتינו כבורה מון האש?!" ובקש ממנו לספר לכל המסתובים את פרטי הדבר.

כ) מלאכיו יצוחה לך לשمرך

פעם אחת לאחר המילה, היה דם רב שותת מון התינוק, ואחד מהנוכחים שנבהל מכד, הלך להזעיק רופא. כשהגיעו הרופא והבחן שערכו כאן ברית, התמלא כס וחותמו בעריה בו, והזעיק את המשטרה. הרב לא התמהמה לרגע, נשא את רגליו וברח. כל היום ברחה וברח, נכנס לאיזה יער והמשיך לברוח עוד ועוד... ולימים כשספר זאת לתלמידיו, אמר להם: "כל הלילה רצתי אני רצתי - והם רצו אחריו", תלמידיו חשבו תחילה כי הוא מוכoonו למשטרה שרדפה אחורי, אך כשחזר שוב על המילאים "אני רצתי - והם רצו אחריו", שאלו מי רץ אחורי, וענה להם: "הם - המלאכים" המלאכים רצוי אחורי לשומרו!

לבבוזך עשייתי!

מעשה היה באשה שבעה היה קומוניסט מושבע, אך היא רצתה למול את בנה. היא חיכתה ליום שבעה ייעדר מהבית למספר ימים, וכך תוכל לבצע את המילה, ועד שיחזור כבר יתרפא הילד ובעלת לא ירגיש בכך. ואכן ההזדמנויות הגיעו, היא שלחה להודיע לרבי כי ביום מסויים בשעה 9:00 בבוקר בעלה אמר לצתת מון הבית לשבוע ימים, והיא מבקשת שהרב יבוא בשעה 10:00. הרב הגיע ומל את הילד, שהוא כבר בן 4, וייה אך גמר רבינו לעשות חיתו ופרעה, והנה נפתחה הדרת והבעל נכנס, משומש שכח בبيתו אייה חפץ... מיד נשא הרב את רגליו וברח במהירות, והבעל רדף אחריו, עד שנאבדו עקבותיו - וניצל.

ומעשה נוסף, שהזמין גם כן על ידי האם, ללא ידיעת האב. והנה אחר המילה היה התינוק שותת דם רב, ולא ניתן היה לעוצרו, עד אשר התעלף התינוק מחמת אייבוד הדם, והוא מוטל בסכנות מוות חילאה. בנוסף לדאגה לשלום התינוק, הייתה סכנה שהאב, אשר היה קרוב לשפטנות, ינקום את נקמתו בכל יהודי הארץ. ספר הרב: באותו שעה שפכתו שיחי לפני ה' ואמרתי: הלא מצותך עשייתי, ולכבודך התכווני! התפלلتיך לה' יתברך, עד שלחה את אליהו מלאך הברית, והחזיר את נשמת הילד!

חייבית יתרה נודעת להם

חייבית יתרה נודעת לו לרבי, לילדים אלו שלם אותם מתוך מסירות נפש. בשנותיו המאוחרות כשגר בארץ הקודש, הזמין אותו אשא לשמחת בר המוצה של בנה, שתתקיים בעיר פלונית, מרחוב שלוש שעות נסיעה. כש הגיע היום, היה הרב חולה ותשוש, ומשמו רצה למנע ממנה נסוע נסעה כה ארכיה, אך הרב בשלו, ולא היה מוכן יותר כלל. שאל המשמש את הרב לסייע הדבר, והרב אמר לו: "לעולם לא אשכח ילד זה!" והוסיף וסיפר:

כשנולד הילד ברוסיה, הגע סבו, היהודי צדק שמסר נפשו על קיום התורה והמצוות, ובקש מהרב למול את נכו. באותו תקופה, המשטרה הרוסית עקרה בשבע עיניים

אחר פעילותו של הרב, ולכון מסוכן היה בעבורו לлечת בדרך הרגילה. הרב והסבא הוציאו לעשות את זרכם דרך העיר. סיפר הרב: באישון לילה ואפילה נכנסנו לתוך העיר עבותה, בשעה שירדו גשמי שוטפים, עם קולות רעמים וברקים, ולא אחת ניצבו לנגדנו "וַיִּשְׁעַע בָּעֵרֹן" – זובים לבנים, שצעקו כדרכם בקול מפחיד. חשבתי שעוז מעט ויטרפני חי. אך למעשה נגע בנו כל'! ובמצב מפחיד כזו המשיכו דרכם למשך כמה ימים. וסיים רבנו את סיורו: הזכיר לא אشتף בשמחתו! [וחוספי הרב, שבחורתו שוב לא הרחיב עוז בנפשו לעbor ודרך העיר...].

עקדת יצחק

בחיותו בארץ ישראל, הגיע אליו יהודי מיווצאי רוסיה, עם בנו בן חמיש-שש שנים, שעדיין לא נימול. הוא הסביר לרבי כי ברוטיה האם התנגדה לעזרך לו ברית, והוא פחד לעשות זאת בגין רצוננה פן תלשין עליו, אך בעת חוץ הוא להכניסו בבריתו של אברהם אבינו.

כיוון שלא היה זה תינוק, הביאו רופא שנתן לבו הרדמה, שלא ירגיש כאב. הילד כבר היה מונע על ברכי האב שהיה הסנדק, ואולם הוצרכו עוד להמתין כמה דקות עד שתשל피ו ההרדמה. והנה הבחן הילד בגעשה, ופתאום אחזה פחד ומורה, והחל צועק וובכה ורצה לרדת! אלא שלתמהון כל הנוכחים, לא ניחנו הרבה מרדת אפילו לזמן ההמתנה, אלא הורה שיאחزو בו בכח. לאחר שההרדמה השפיעה, התחיל למלול, ובשעת המילה לחש: "רבונו של עולם, ראה את עקידת יצחק!"

אחר כך הסביר הרב, כי הבחן שנכמרו רחמי האב, והבין שאם יתנו ליד לרדת מעל ברכי אבי, יתכן שהאב יচזר בו וירצה לדוחות את המילה. כל אותו הלילה טיפול הרב בעצמו בלבד בהתמסרות גדולה, עד אשר התרפא וחילפו כאביו לגמר. אוור ישראל

אל מלך רחמים הגט נא לנדית
אל תלך לרייך אטנו זאל תלרייך
פקוד נא את עאנך, עאן השארית
החש הנעללה, הייטיבה מראשיית אחריות!
(פיוט לנדית מלך)

יי לי

↳ שער ההלכה ↳

↳ מצות ברית מילה ☈

"וירא ה' אל אברם ויאמר אלי, אמי אל שעדי, התהלך לפני עמי והיה תבימים: ואתנה בריתך ביני וביניך, וארכחה אותה במאד במאד... זאת בריתך אשר תשמרנו ביני וביניכם ובין זרעך אזרחך, המולך לך כל זהך: וצמלהתם את בשר ערכתיכם, והיה לךות ברית ביני וביניכם: ובן שמות יבאים ימול לךם כל זהך לדרתיכם... וערל זהך אשר לא ימול את בשר ערכתך, ונכורתה הנפש הזהיא מעמיה, זאת בריתך ה' ה' פר" (בראשית י). "אשר כי תזריע זילדה זהך... וביום השם זילדי ימול בשער ערכתך" ויקרא יב).

mulot rabot

גדולה מצות מילה שmulot רבות נאמרו בה, מה שלא מצינו בשאר מצות. ולעומתה, מאוסה היא הערלה עד שמנוגנים בה את הגוים, שנאמר ירמיה ט כה: "כִּי כָל הַגּוֹיִם עֲרֵלִים".

אמרו חז"ל ומסתך נדרים לא ע"ב, לב ע"א: גודלה מילה - שאמללא היא לא בראש הקב"ה את עולם, ולא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר ירמיה לג כה: "כה אמר ה': אם לא בריתך יוכם ויללה, חקוקת שמים וארץ לא שפטתי". גודלה מילה - שקהלוה כנגד כל המצוות שבתורה, שנאמר ושותה לד צז: "כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הַאֲלָה בְּרִתְּךָ בְּרִיתָךְ וְאֶת יִשְׂרָאֵל". גודלה מילה - שודוחה לשבת החמורה, שנאמר ויקרא יב ג: "וביוים הַשְׁמִינִי יִמּוֹל בְּשֻׁר עַרְלָתוֹ", אפיקלו בשבת. גודלה מילה - שאין לך מי שהעתיק במצוות כאברהם אבינו, ובכל זאת לא נקרא תמים [שלטן] עד שלם, שנאמר: "התהלך לפניהם ותיחת תמים, ואתנה בריתמי ביןיך וביניך". גודלה מילה - שככל זכויות שעשה משה רבינו לא עמדו לו אפיקלו שעה את שחתהタルש במילות בניו, אף על פי שהיה בדרך, שנאמר ושותה ד כד: "וַיְהִי בְּגַרְדֵּךְ בְּמָלוֹן וַיַּפְגַּשׁ הָהָרֶתֶת הַמִּתְהָרֶת". אמר רבנן, חס ושלום שימושה הtarshel מעו המילה, ומפני מה ננענש מפני שחתהタルש במילון תחילה [באכילה], שתיה ולינה, ולא מל את בני תחילה, שנאמר: "וַיְהִי בְּגַרְדֵּךְ בְּמָלוֹן".

וכتب הרמב"ם (הלכות מילה פרק ג הלכה ט): כל מצות התורה נכרתנו עליהן שלוש בריותות, ואילו על המילה נכרתו שלוש בריותות עם אברהם אבינו, שנאמר ובראשית יז: א. "וְאַתָּה בְּרִיתִי בֵּינוֹ וּבֵינֶךָ ב. אני הנה בריתך אתך. ג. וְהַקְמֹתִי אֶת בְּרִיתִי בֵּינוֹ וּבֵינֶךָ, ד. לְבָרִית עָלָם. ה. וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִּשְׁמַר. ו. זֶאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמַר. ז. וְהִיה לְאֹתָה בְּרִיתְךָ תְּהִיתָ בְּרִיתִי בְּבָשָׂרְךָ, ט. לְבָרִית עָלָם. י. זֶאת בְּרִיתִי הַפְּרָט. יא. וְהַקְמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אֶתְךָ, יב. לְבָרִית עָלָם. יג. זֶאת בְּרִיתִי אֶת יצחק.

כתב רבינו הטור (ירוה דעה סימן רס): גודלה מצות מילה שבזכותה נכרתנה ברית לאברהם אבינו על נתינת הארץ, שנאמר ובראשית יז: "וְהַקְמֹתִי אֶת בְּרִיתִי בֵּינוֹ וּבֵינֶךָ... וְנִתְתַּחַת לְךָ... וְלִרְעַד אֶחָרֶיךָ אֶת אֶרֶץ מִרְוִיחַ, אֶת כָּל אֶרֶץ בְּנָנוּ לְאַחֲזֹת עָלָם". וכן נאמר ונחמה ט יז: "אַתָּה הַוָּה ה' הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּרִיתְךָ בְּאֶבְרָם וְהַצְאָתָו מֵאֶורֶךְ שָׁדִים וְשָׁמְתָה שְׁמוֹ אֶבְרָהָם... וְבָרוּתָה עַמּוֹ הַבְּרִית לְתַת אֶת אֶרֶץ הַכּוּנִי הַחֲגִיאִי וְהַפְּרִזְזִי וְהַיּוֹסִי וְהַגְּרָשִׁי לְזַרְעוֹ". ועוד אמרו עירובין יט ע"א: "GOODLAH MILAH MILOH NACHSHONI SHALOM". שמלת מידינה של נהנים, שאברהם יושב בפיתחה של נהנים ומינה ליכנס בו לכל מי שנימול, חוץ מישראל הלווך גודה, והמשקר במילתו, שאף שנימול, נמשכת ערלוות ודומה לו כמו

שאינו נימול ואיןנו מכיר בו שהוא יהוד... על כן צריך להיזהר בה מאוד. גם כי המילה, היא אות ברית חתום בבשרינו, ואני כשר כל המצוות לתפילין וציצית שאינן קבועות בגוף, וכאשר יסרים יסיר אותן, אבל המילה היא אות חתומה בבשרני, ומיידה בנו שבחור בנו השם מכל העמים, ואנחנו עמו וצאן מרעינו, אשר לדור ודור אנתנו חיבים לעובדו ולספר תחילתו.

וכتب הבית חדש, יש להבין למה הארכיד הטור בדרכו. ונראה, כיון שעיקר מצות המילה היא, לשמר ברית הקודש מכל טומאה, והרבה נכשלו בעוזו זה בערויות ובבוניות ערליים, וגם בפנויות ישראליות בידיהם, ונעשה להם כהיתר, על כן הארכיד לומר, כמה גודלה היא המילה, אם מקרים כאלה לא לפוגמה. כי מלבד שיש בה כרת, ונכרתו עליה יג' בrichtot וכו', עוד דבר גדול מזה, שכוריתת הברית על ארץ ישראל, אינה אלא אם שמוריות ברית קודש. אבל הפה גם בברית קודש, ואני דבק עס קדושת שמו יתרך, מחזק את גלותינו בין האומות שלא נקלל את הארץ. ובעוון זה שמשקר בבריתנו, נמצחת עלתאות, ודומה כמו שאינו נכוול, ונופל במרינות. וזהו שכtablet, וצריך להיזהר בה מאוד - לקיימה בזמןה, כי סגולות המילה כשמקיים אותה בזמןה, יהיה נדבק בקדושת שמו יתרך, ולא יהיה פוגמה בשום איסור והוצאה לבטלה, חלילה. ע'ב.

הסנדLER העשיר יותר מרוטשילד...

בביתו של הגרי"ז [הנאו רבי יצחק זאב] סולובייצ'יק, התקיימה ברית מילה לנכדו, ובאו לכבודו גאנוני ויקרי ירושלים. לאחר הברית ניגש המוחל לרב ואמר: "ברוך השם זכינו לברית - ועוד אייזו ברית?!" בדבורי התכוון להביע את הערכתו כלפי הרב. תמה הדבר, מה כוונתך "יעוד אייזו ברית?", וכי מה חשוב יותר מברית שנכרתו עליה שלוש עשרה בrichtot?!izia חילוק יש בין ברית לברית? בא ואמושל לך משל מהה הדבר דומה? לסנדLER עני מרדע, שאמרו: אילו היה לי את אוצרותיו של רוטשילד, הייתי עשיר יותר ממני! היכן הרי כספו של רוטשילד בידיו, ומלבד זה הייתה ממשיק בעבודת הסנדלרות ומרוחיא את מטבח הקופיקה השובעת שלוי, הרי אני עשיר גדול ממוני!... מובן שאנשים ייחסו אותו לשוטה. כך, אמר הרב, ומה יתנו ומה יוסify כאן אייזו 'יחוס', הלווא ערכה העצום של ברית מילה הוא לאין שיעור! לענין יתו ח': הובא בספר אות ברית עמוד 130)

מצוה גודלה

מצוות עשה של מילה, גודלה וחמורה משאר מצוות עשה, כי יש בה הצד כרת. טור ושלחו עורך סי' רס, רסא וככתב מרכז הבית יוסף: דיקקו לומר "שיש בה הצד כרת", ולא "שיש בה כרת", לפי שאין חיוב כרת עד שיגדל ויהיה בגיל שלוש עשרה ולא ימול את עצמו.

כתב הרמב"ס ופירוש המשניות מסכת שבת סוף פרק יט: אם עבר אדם ולא מל את בנו וحمل עליו ביום השmini, הרי זה עבר על מצוות גודלה וחמורה מאד שאינו בכל המצוות כמוום, ולעליהם אין לו תשולם למצוות זו, והרי עוננו חמור ממי שעבר עליו חוג הסוכות ולא עשה סוכה או שעבר עליו ליל פסח ולא אכל מצה. אלא שעם כל זה, לא נפטר עדיין מן המצויה, והוא מצווה ומחייב למולו תמיד, וכל יזמו שלא מלאו, הרי הוא עובר על מצוות עשה. ואם מלאו, נסתלקה מעליו העבירה וקיים המצויה. ואם גוד היליד והגיע לכלל עונשים [גיל מצוות], הסתלק החיוב מעל כל אדם, והתחייב הוא למול את עצמו מיד. וכל יום ויום שלא מלא, הרי זה עובר על מצוות עשה עד שימולו. וכשימולו, ואפילו ביום האחרון לחייו, קיים המצויה והסתלקה מעליו העבירה. ואם מת כשהוא ערל, אז יהיה מחייב כרת האמור בתורה בגין שלא מלא. ואני יודע בכל המצוות מצווה דומה לאי, שלא מתחייב עונש העובר בחטאו עד שימותו. ע'ב. וועיין להלן עמוד 86)

שלימונות צורת האדם

כתב בספר החינוך (מצויה ב): וענין מצואה זו הוא, שהחותכים הערלה המחפה ראש הגויה, כי ידוע למבינים שתשלומים צורת האדם, בהסידר ממנה אותה ערלה שהיא נוספת בו.

"ואבדל אתכם מן העמים להיות לוי" (ויקרא כ כו)

ומשרשי מצوها זו, לפי שרצה השם יתברך לקבעו בעם אשר הבדיל להיות נקרא על שמו, אותן קבוע בגופם, להבדילים משאר העמים בצורת גופם, כמו שהם מובדלים מהם בצורת נפשותם, אשר מוצאים ומובאים איננו שווה. ונקבע ההבדל בגופת הזhab, לפי שהוא סיבה לקיום המין, מלבד שיש בו תשלום צורת הגוף, כמו שאמרנו. וחוץ השם יתברך להשלים תוכנותו של העם הנבחר על ידי האדם דוקא, ולא בראו שלם מבטו, לדומו שיכנסו שבידיו להשלים צורת גוף, כן בידו להשלים צורת נפשו בהקשר פועלותיו.

גם רבינו בחיה בספרו כד הקמץ ולפני כ-500 שנה. עני מילה) כתב: וטעם מצوها זו על דרך הפשט, שנצטוינו שנעשה אותן קבוע בשור על אמונה יהוד שמו יתברך, לא ישנה ולא יסור לעולם בין מוחים בין לאחר מיתה. וכל מי שהוא נימול, הוא נכנס באמונה היהוד ובבריתו של אברהם אבינו, ובכך ראוי לו להשתמר מהעריות, וכן אמר דוד (תהלים יח כד): "זאת הי תמים עמו, ואשפטם מעוני". ומפני שהיא חוק לאמוראים שהיה חוקרים בשור גופם שם עבודה זרה שלהם בכתובות קעקב, והיה להם לסימן כי הם עובדים אותו הכה, והוא חוקרים חקקי אלו ומכתבבי עמל, [זהיינו חוקרים דבריהם בטילים וכזביס], לכך נצטוינו אנחנו זרע יעקב, שנעשה אותן זה בברונו, כדי שהיא לנו סימן שאנו חלק השם יתברך וזרע אברהם המקודשים לשמו. ע"ב.

וכיווץ באזה כתוב הרמב"ם בספרו "מוראה הנבוכים" חלק ג פרק מטו: ויש במילה עוד עניין צריך מאד, והוא שיהיה לכל מאני יהוד ה', אותן אחד גשמי שיקבצם, ולא יוכל מי שאינו מהם, לומר שהוא מהם והוא זר. כי זו הפעולה - המילה, לא יעשה אדם בו או בבניו אלא רק מתוך אמונה אמיתי, כי אין זו שריטה בשוק או כויה בזועע, אלא עניין קשה מאד. וידעו גם רוב האהבה והעזר הנמצא באנשים שכולים בסימן אחד, וכן זאת המילה הוא הברית אשר כרת אברהם אבינו על אמונה יהוד השם, וכל מי שיימול, יכנס בברית אברהם באמונת היהוד, כמו שנאמר בראשית ז' ז'. "זהקומי את בריתני בני ובינך, ובין זרעך אחריך, לדרכם לבירת עולם, להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך".

למה לא נצטוו גם הנשים באות ברית המילה?

ואם כך עולה השאלה, למה לא ציווה השם יתברך גם את הנשים לעשות אותן בברון, להבדילו משאר העמים בצורת גופן, ולהיות להן סימן שהן חלק השם, ונכensis בברית אברהם להאמון ביהוד השם: על זה כתוב הכל בו וסימן ע"י בשם בעל המלמד ונזכר רבינו אנטולי שחთכתב עם הרמב"ס): וכי אוטה הברית לזכרים, לפי שהנקבה היא לעזר הזכר, ועל אישת תשוקתה, והוא ימושל בה להנאה ולהדריכה בדרכיו, ולעשות כל מעשיה על פיו. והיותה על דרך זה, הוא סיבה גם כן שהיא פטורה מכל מצות עשה שזמן קבע לציצית, תפילין, שופר, סוכה ולולב. כי אילו הייתה טרודה לעשות המוצה בזמןה, היה הבעל بلا עזר בזמןים ההם, והיתה הקטעה נופלת בהם, ותסור הממשלה המכוננת לתועלתו ולתועלתה, ולפי הטעם הזה הספיק אותן בזכרים. ע"ב.

טעם נוספת כתוב רבינו יצחק אברבנאל (בראשית ז' ט): הנה ביאר הקב"ה לאברהם שהיתה המצואה הזאת באבר החולדה, כדי שהבניים אשר يولידו זכרים ונקבות, כולם יהיו נולדים בקדושה ובטהרה לעבודת השם, אחרי אשר האבר אשר הולדם הוא מקודש לשם, ולכן הונח החותם ההוא על הפתח, כמו שינוי חותם המלך על פתח הבית להורות שכל מה שהוא בבית הוא מהמלך, ושלא יצא שם דבר אלא במצוותו. ומהו **יתבאר שהנשים יהיו נשעות [יקבלו התועלת] באותו ברית צזכרים**, לפי שנולדו באותו

קדושה. כי קדושת אותו האבר אין להושיע לנימול, כי אם שיתقدس להוליד בניים לעבודות האל, זה יכלול לזכרים ולנקבות, שכולם נולדו באוותה קדושה. ע"ב.

מיועות התאותות

הרמב"ם ומורה הנבוכים חלק ג פרק מ"ט מבאר עוד טעם למצות מילה, כדי למעט התאותה, שלא ניתנה מצوها זו אלא להשלים חסרונו המדומות [רישו התואה]. כי האבר כשיישפיך דמו ויסור מכשחו מתחילה בראתו, יחלש בלי ספק, ופעמים שתחכר הנקה, וכמו שאמרו חז"ל ובראשית רבה ויישלח פרשה פ הנבעלת לעREL, קשה לפירוש מינו. כן האבר הזה יחלש במילה, ולא יעקר חילתה בחיתונך, אבל יונח העניין הטבעי על טבעו ויישמר מן התופסת, לא ירבה בו, ולא יבטל לגמורי, אבל ציווה ואמר "פְרוּ וּרְבוּ". וכי התחל במצואה זו, אברהם אבינו עליו השלום, אשר נודע מיראת חטאו, וכמו שדרשו חז"ל (ובבא בתרא טז ע"א) באמרו: "הנה נא ידעת, כי איש יפת מראה את", אבל עד עכšíו לא ידע.

๒ הלידה והיולדת כה

הטוב והמטיב

המנוג המצווי יותר שההורים לא מברכים ברכת " הטוב והמטיב" בלידת הבן, וסוכמים על ברכת "שהחינו" שمبرך האב בשעת המילאה. אולם, הורים הרוצחים לבך " הטוב והמטיב", רשאים לכתילה לבך, כדי הגمرا ורבותינו הראשונים ומנו השלחן ערוץ.

כתב מרן השלוחן ערוץ ואורה חיים סיימו רג'ג ס"א, מי שהtabshar שילדה אשתו בן זכר, מברך " הטוב והמטיב", וגם אשתו צריכה לבך כן, וכ כתבו כמה מרבותינו האחראונים (חסד לאפלים, יפה לבב, בו איש חי, כי החיים ועוד. חז"ע ברכות שפה) שכימות אין נוהגים לבך כן, וסוכמים על ברכת "שהחינו" שمبرך אבי הבן בשעת המילאה. וכן כתוב הרה"ג ר' יוסף קאפה, רביט תמהו על הרמב"ם מה לא כתוב מה שאמרו בגמרא שאם ילדה אשתו זכר מברך " הטוב והמטיב". וקיבלו מרבותינו, שלדעת הרמב"ם ברכת "שהחינו" שאומר אבי הבן בשעת המילאה, עליה לכלוא ולכאן, דהינו על מצות המילאה וגם על לידת הבן, כמו שمبرיכים "שהחינו" בלבד הח הסוכות בקידוש, ועליה למצות סוכה וליום טוב. ואולם בש"ת אדרת תפארת והלק ה סימנים טוי-יח) באර בהרחבת בטוב טעם ודעת, שהרוצחים לבך " הטוב והמטיב", רשאים לכתילה לבך, כדי הגمرا ורוב ככל הראשונים ומנו השלחן ערוץ, כי טוב להזותות לתה. ואף מרן מלכא הראש זוקל"ל השיב לו כן.

והנה בספר חסידים כתוב, זכו אחד היה נהג כשנולד לבנו בן, וכן כשנולד לבתו בן, היה מברך " הטוב והמטיב". אמרו לו, הרי לא אמרו כן אלא אם נולד בן לעצמו, אמר להם, אפילו אם נולד לצדיק כי, ואני אהובו מפני צדקה, אני מברך " הטוב והמטיב". ע"ב. אולם ברור שאין זה להלכה, כי בש"ת הרשב"א כתוב, שرك על דבר שיש תועלת והנהה לו ולארים, מברך " הטוב והמטיב", כגון ירידת גשםים או ירושת קרוביים, שאם לא כן מודיע גבי ילדה אשתו בן זכר שمبرך " הטוב והמטיב", שאלו בגמרא, כיון שלברכת " הטוב והמטיב" צרך שניים יהנו מהדבר, אם כן בלידת בן, מי נהנה עמו? וענו שאשתו נהנית עמו. והלא בלאו ה hei, כל בני ביתו וקרובי נהנים ושמחים עמו, ואיפילו הכל נהנים בלידת הזכרים. אלא ודאי שדווקא לאב ולאם שיש להם הנהה ותועלת ממנו, יש לבך. ע"ש. ומובואר שאין לבך על בן חברו כלל.

ומכל מקום סבא וסבתא השמחים מאוד בלידת נכדים, וחפצים לבך " הטוב והמטיב", יברכו בעסודה ברכת "הגן" על יי', ואחר כך יביאו לפניהם יין אחר שהוא לא פחוט משובח מהראשון, ויברכו עליו " הטוב המטיב", וכוכו לפטור על לידת הנכד. וכן נהג הגרש"ז אוירברך זצ"ל בלידות נכדיו וננדותיו. וכן העיד חתנו הגאון רבי זלמן נחמייה גולדברג שליט"א. עטרת פז עמוד (36)

מעלות לידת הזכר

אמרו חז"ל ונדה לא ע"ב: כיון שבא זכר לעולם - בא שלום לעולם. כיון שבא זכר לעולם - בא וככרו [פרנסתו] בידו. זכר - זה בר! [זכר] הינו מזונות האדים].

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בר יוחאי, מפני מה אמרה תורה, זכר שנולד,-Amo נטהרת לאחר שבעה ימים, שנאמר "אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים", ואילו נקבה שנולדה, אמה נטהרת רק לאחר ארבעה עשר יום, שנאמר "וְאִם נָקֵבָה תַּלְדֵּד וְטָמֵא שְׁבָעִים בְּנֶגֶתָה"? השיב להם: בשעה שהאשה يولדת, מחמת צערה וכאביה היא קופצת ונסבעת שלא תביא עוד ילדים לעולם, לפיכך אמרה תורה תביא קרבן חטא לתפרא על שביעתה שמתחרתת עליה לאחר זמו. לכן כשנולד זכר, שהכל שמחים בו - היא מתחרתה על שביעתה, כבר לאחר שבעה ימים מהלידה. ואילו כשנולדת נקבה, שהכל עצבים בה - היא מתחרתה על שביעתה, רק לאחר ארבעה עשר יום מהלידה.

ועל הפסוק וקהלת יא ב: "תנו חלק לשבעה וגם לשמנזה", דרשו חז"ל ויקרא רבה תזריע יה: "תנו חלק לשבעה", אלו שבעת ימי נדה. "וגם לשמנונה", אלו שמונת ימי מילה. אמר הקב"ה, אם שמרת שבעת ימי נדה, אני נתנו לך בן ואתת מלו לשמנונה ימים, שנאמר "ובוים השמיינים ימול בשדר ערלו". [ומכאן תשובה לרבים מאחינו התועים הרוצים להיפקד בזעם של קיימה, ומתחפשים סגולות וברכות, ואילו את מצות הטהרה מוגיחסים ולא מקיימים, וכमבוואר בהרחה בחוברת "טהרה בהלכה ובאגודה"].

שמירה מן המזיקים

ה يولدة ממש שבעה ימים מהלידה, הרי היא כולה שיש בה סכנה, ולכן היא צריכה שמירה. על כן לא ישאירו אותה בלבד בביתה, אלא יהיה עצלה אדם גדול או אפילו קטן המבין עניין. וכן לא תצא בלבד לרוחב בשעה שאין עוברים ושבים.

יולדת השוכבת בבית החולים, אין לה לחוש אם נשארת בלבד, כיון שמצוים שם הרבה עוברים ושבים מהרופאים והאחיות והציבור שմבקרים שם. ועיין סיורא בזה בחוברת "הנישואין בהלכה ובאגודה" (עמ"ו 253) לעניין שמירת החתו והכללה.

חז"ל אמרו מסכת ברכות נד ע"ב שיש בני אדם הצריכים שמירה יתרה מן המזיקים, ואילו הם: חתנו וכלה, חלה, אבל, يولדה, ותלמיד חכם בלילה. והטעם לייה, כי החתו והכללה - המזיקים מתקנאים בהם שרים בשמה, ומוגרים בהם כדי לערबב את שמחתם. גם כי היצר הרע מתקנא בהם שנמוכים להם כל עונוניהם, וכל מה שטרח ויגע במסך שנים להחטאים, הלכה כל יגעתו לריק. החולה והאבל - כיון שהורע מזלם, המזיקים מנצלים זאת ומוגרים בהם. היולדת - כיון שהיא בחשש סכנה, השטן מקטרג בשעת הסכנה, וכך בשעת השממה הוא מקטרג שמחותה. וכותב בארכות חיים, יש נשים הנוגנות שבל שבעת הימים מיום הלידה, הן ישנות בבית היולדת. ורבנו יהונתן מלוניל כתוב, היולדת שהיא בסכנה כל שבעת הימים, דבר מועט יzik לה, שהחشد מוגירה למי שרואהו נשפל. ויש להיזהר בכל עניינים אלו מאוד גם בזמן זהה. (וחזו"ע אбелות א. י. הליכות עולם ז רמת)

קריאת שמע לשמירה

הבאים לבקר את היולדת בביתה ומצאהו כשהיא בלבד, ועתה בגמר הביקור רוצים ללכמת, אין להזכירם להמתין עד שיובאו מבקר אחר לשחות עמה, ותשתדל היולדת לקרוא קריאת שמע לשמירה, וילכו לחיים טובים ולשלום. וכן תעשה כאשר בעלה

צורך ליצאת ללימודיו ועניניו והוא נשארת לבדה. (חו"ע שם יח)

כתב הגאון רבי יעקב בפרשו עיון יעקב (ברכות ה ע"א), מה שאמרו חז"ל "כל" הקורא קריית שמע על מיטתו מזיקים בדלים ממו, המיליה "כל" באה לרבות שאפילו חוללה, يولדת וחthon וככלה, שצרכיהם שימור 매우 מפני המזיקים שמתקנאים בהם יותר מאשר בני אדם, אך על ידי קריית שמע המזיקים בדלים מהם. וכיוצא בזה כתוב בספר המאורות (שבת קנא ע"ב): אסור לאדם לישן ייחידי בלילה, שהוא תחצנו לנו לילית נזין להוציאו שם זה מפני, אלא יבטא באוטוותיו כד: למד יוד למד יוד תיו). ונראה שגם קורא קריית שמע בכוונה על מיטתו, אין לו לחוש כלל, כמו שאמרו, כל הקורא קריית שמע על מיטתו, מזיקים בדלים ממו.

התורה שומרת

אם היולדת נשארת לבדה בביתה ושותפה דברי תורה מדיסק וכדומה או שלומדות בעצמה בספר מוסר או למשל בחברות 'בלילה' ובאגודה' וכיוצה בזה, אינה צריכה לקרוא קריית שמע, שכן שהייה לומדת תורה, התורה משמרתה, ואין לה לחוש כלל ועיקר, ואשריה בעולם הזה, וטוב לה לעולם הבא.

בגמרה (ברכות נד ע"ב) מבואר שאף תלמיד חכם בלילה, צריך לשומרו מן המזיקים, כי הם מתקנאים בו. וכתבו תלמידי רבנו יונה, דהינו דוקא כשבועדי ייחיד באישון לילה, בלי לעסוק בתורה, אבל אם עוסק בתורה, תורתו משמרתו. וכך שאמרו בגמרה (שם ד ט"ב), אף על פי שקרה אדם קריית שמע בבית הכנסת, מצוה לkerותה על מיטתו. ואם תלמיד חכם הוא, אין צורך. ופירש רש"י, כיון שרוגיל במשנתו לחזור על גרטתו תמיד, די בכך שתורתו משמרתו. והינו כמו שאמרו שם וע"א, כל הקורא קריית שמע על מיטתו, כאילו אווח' הרבה של שתי פיות בידיו, ואף מזיקים בדלים ממו. וכל העוסק בתורה, יסורים בדלים ממו. נמצא שיכנס שקרית שמע מגינה על האדם מן המזיקים, אך העוסק בתורה הרוי שמור ומוגן, ואין צורך לkerות את שערתו משמרתו. וכן אמרו בגמרה סופיה כא"א שהתורה מגינה ומצליחה. ואמרו בזוהר הירושלמי, כי תורתו משמרתו, וכי לה (ע"א): כל העוסק בתורה ושפטותיו רוחשת תורה, הקב"ה מגן עליו, והשכינה פרושת הקדוש נזין לה (ע"א). ישנו תרגום אחד לשלב זה: "אשימים דברי בפיך, ובצל ידי בפייך". על כן גם היולדת, אם תלמד תורה או תקרה תהילים וכיצא, הרי היא שומרה מכל פגע ומכל פחד ובהלה.

קמייע

יש נהגים לתלות קמייע בחדר היולדת לשמירה מן המזיקים. (חו"ע שם יז)

כתב מרן השלחן ערוך וירה דעה סימן קעט סי"ב: מותר להתרפאות בקמייע אפילו יש בו שימוש ופסוקים. ודוקא להגון על האדם שלא יחלה, אבל מי שיש לו מכחה או חוללי, אין לו להתרפאות בקמייע. ע"כ. ואולם, כיון שבמקומות סכנה מותר להתרפאות בפסוקים ובברית תורה, ולכן מותר לחתת קמייע אצל היולדת, כיון שבתוך שבעה ימים ללילה היא בחזקת סכנה. וכך שכתבו הר"ץ התוספות, הריטב"א, המאייאי, והרא"ש. וכך שכנן אם אין שם מכחה ממש, כמו שכתבו הר"ץ מורה זקן רבנו ישעיה הרראשון, החיד"א ועוד. ועוד, כיון שהקמייע התלוי בחדר היולדת מועיל גם לכל הנכסים והיוצאים שם בריאות, הרי שבשבילם הקמייע הוא רק בגדר להגון, וכדי להגן שלא יהלה, כתוב מרן השלחן ערוך שמותר להתרפאות. וכן מנהג רבים ושלמים באלאפי ישראל.

ארבעים יום

מה שיש מקפידים שיולדת בתוך ארבעים יום לילדיה, לא תשתחן בחתוננה, או שחthon וכלה לא יכנסו לבית היולדת, אין לה שום מקור ולא שורש ולא עני בדברי רבותינו ז"ל, וחילילה להמנע מלקיים מצות שמחת חתן וכלה, מחמת הבלים ואמונה תפנות שכאלו.

כתב בשו"ת יביע אומר חולק, כי רורה דעה סיימו נה, על שיו"ת רב פעלים ח"ב אות כב: והנה האיש הנבון והמשכיל בתורת השם, יש לו להתרחק מכל דברי הベル והזיות שנהגו בהן נשים מוסרות הדעת, וכגון אלו שאומרות, שילודת תוך ארבעים יום לא תכנס לבית חתן וכהה, פן תגרום שהכללה תהיה עקרה, וכן להיפיך בכללה הננסת לבית היילדת, וכל כיוצא זה, שאינם אלא פטפטני נשים סכלות מוסרות דעת. וכיaco כתוב הרמב"ס וכן מאוד שלמדו כן מזו השכנות בחוץ לארץ אשר לא מבנות ישראל הנה. וכבר כתוב הרמב"ס פ"א מהלכות עבודה רה הט"ז שאין ראוי לשישראל שם עם חכם ונבון להימשך אחר הבהירים וההזרות של הגנים. וכל המאמינו בדברים אלו, וחושב שהם אמתות ודרכי חכמה אלא שהתורה אסרתם, איןו אלא מזו הסכלים והטפושים, והוא בכלל הנשים והקנינים מוסורי הדעת, שאין דעתם שלימה. אבל בעלי החכמה ומתימי הדעת יודעים שאינם דברי חכמה אלא וזהו והבל שנמשכו בהם חסרי הדעת, ומפני כך הזיהירה התורה: "תמים תהיה עם ה' אלהיך". ע"ב. גם בשו"ת משפטין עוזיאל כתוב, שככל דברים אלו, דברי שווה ותפל, שאין בהם ממש, צריך לדחותם מוחמי מהם, ומה גם שאמנויות תפלה לאלו גורמות לריב מדינים בין משפחות ישראל, ומעשים בכל יום עינינו הרואות שמקירות יולדות וכלהות אישת רעותה, ואני נגעוות במאומה, ואין שון ואין פגע רע. لكن אסור להעלות על הדעת הזיות תפלות אלו, ויש לפרסם שדברי הבל הם. לא ירעו ולא ישחיתו. ע"ש. ודברי פי חכם חן. וכן כל הדברים שיוצאים מההיקש הטבעי והscalii, יש להרחקם כטוחוי קשת, וכמו שכתוב הרמב"ס במורה נבוכים. ע"ב. ועיין עוד דברים נמרצים זהה פרוף ציון עמוד תנה) לגאון רבינו ציון מוצפי שליט"ה. ושפטים ישך, משיב דברים נכוחים.

רב הנשאל מיוםדות אם לכלת לחתונה בתוך ארבעים יום ללילה, ויודיע הרב שבעונותות הרבים חתונה זו נערכת בתערובת אנשים ונשים, עליו לומר לה שלא תלך לשם, כדי להפחית איסורים ומכשולים ככל היותר, שברור שדבר זה הוא איסור חמוץ עד מאד, והשכינה מסתלקת משם, ומחמתן כן גם לא מבקרים בחתונה זו "שהשמחה במעונו", כי אין שמחה במעונו של הקב"ה.

כיוואה זה מצאנו באבל הנושאasha בתוך י"ב חדש על אבי ואמו, שאף שמוטר לו להביא תזמורת לחתונה, כי אין שמחה בלי Shir, בכל זאת כתבו הפסיקים שאם יידע הרוב שהחתונה מתקיים בתערובת, לא יתיר להם להביאו כל Shir, כדי להפחית איסורים ומכשולים ככל היותר. וכן שכתוב בשו"ת בניין ציון: ומה שהורת לרד ולזומר כשהחתון אבל על אבי ואמו,יפה הורית, והמערער על פסק, ידו על התחרותה. ואם תוכל לבטל את הריקודים בכל החתונות, יישר כח וחליך, כי אין זו שמחה של מצוה לשמור כבדים בחורים ובתולות יהדי, ועובדים על אבירותיו דגלו עריות, ולשמחה מה זו עשו. וידוע שפירושים אנשים מסויר שיש בו טעםabalot, יותר ויותר מאיסורים חמורים, כי חמורה בעיניהם אבלות ובפרט על אב ואם יותר מגופי תורה, כי רואים זהה פגיעה חמוצה בכבוד החורים. ע"ב.

וכבר הריעשו גдолין ישראל על המנהג הרע שרוקדים אנשים ונשים יהדי, וכמו שכתוב בשו"ת זכרון יוסף: חיל ורעדת אהזתני על הפירצה הגדולה שעשוים פריצי עמו לעבור בשאט נפש על דת ו דין תורהנו הקדשה, שמחוללים במחולות בחורים עם בתולות, ונשים, ושבירים יركדו שם, אווי לנפשם כי גמלו רעה להם לעבור בפרהסה על אבירותיו דגלו עריות, והחותרה חוגרת שך עליהם. וכל רב ומורה צדק נתקה בעירו, מחויב למחות בכל כוחו ולבטל הריקודים והמחלות של בחורים ובתולות יהדי, ואין לך הסתת יצר הרע לזוגות גודלה מזאת, כי בשעת הריקודים מביטאים מתחבוננים בפני הנשים והבתולות, וקורא אני עליהם ומשליליא כא: "יד ליד לא זקקה רע", לא ינקה מדינה של גהינם. ולפעמים גם מוחבקים ומנסקים אותו למלאות תאoton, ובאים למשעה ער ואונן. גם לעממים ימתיקו סוד להתייחד בינויהם לזוגות והיה במחשך מעשיהם, ומלאה הארץ זימה. והרי ידוע שהפנויות בזמן הזה הן נזות, והגונע בהן לשם חיבת, עובר ללא תעשה, שנאמר ויקרא י"ט: "אל אשך בנדתך טמאתך לא תקרב". כללו של דבר, אין לך גדר ערוה ודול מזה לבטל הריקודים והמחלות של אנשים ונשים יהדי, בין נשואים בין פנויים, כי אין לך הרgel עבריה יותר מזוה. גם השדי חמד התמרמר מאוד על המנהג הרע הזה, והקהל תלוי בצוואר

מי שיכול למחות ואינו מוחה. עי"ש. وكل וחומר אם מדובר בנשים הלובשות בגדי פריצות, ומכשילות את הרבים, רחמנא ליטלון, שעל אחת מהם וכמה יש לאסור עליהם ולהזהירם בכל זה ביתר שאת וביתר עוז. עיין חז"ע אבלות ב שפט. חוברת "אבלות בהלכה ובאגודה")

❷ ברכת הגומל

ליל השminiyi

על היולדת לברך ברכת "הגומל" לאחר שבעה ימים מהלידה, שאז יצא מספק סכנה. ופשט המנהג שהיולדת עומדת בליל הברית וمبرכת בפני עצה אנסים בעת לימוד ה"ברית יצחק", וכך להלן. (חו"ע ברכות שם, שמז)

ברכה באולם

אם היולדת מברכת לעזרת האולם בעת טעוזת הברית, אינה צריכה להיכנס לפנים מן המחיצה בעזרת הגברים, ודין שתברך מבעד למchiaה וישמעה ממש.

ברכה בעזרת נשים

יולדת המברכת בעזרת הנשים שבבית הכנסת, אם המחיצות שבין בית הכנסת לעזרת הנשים אין מגיעות עד התקירה, הרי היא יכולה לברך, שנחשב כאילו היא נמצאת במקום של עשרה גברים. אולם אם המחיצות מגיעות עד התקירה, לא תברך ממש, שהרי היא ברשות אחרת, ותכנס ותעמוד בפנים בית הכנסת ותברך. (חו"ע ברכות עמ' שם)

נוסח הברכה

היולדת מברכת: "ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם, הגומל לחיברים טובות, שגמלני כל טוב". והשומעים יענו 'אמן', ולאחר כך יאמרו: "צור אשר גמלך כל טוב, הוא יגמלך כל טוב לעד נצח סלה ועד". כו' שמעתי את מרן רבנו עבדיה יוסף זצ"ל שהיה עינה.

ביאור הברכה

פירוש המיללים: "הגומל לחיברים טובות" - הקב"ה גומל טובות אף לאוותם של חלילים הם חיברים בגל עוונונויותם. "שגמלני כל טוב" - אף אני כאחת מהם, שאף על פי שאינו הגונה, ברוב רחמיו גמלני ה' כל טוב.

❸ על מי חיוב המילה

האבא

מצות עשה על כל אב מישראל למול את בנו, שנאמר (בראשית כא:ד): "זימל אברחים את יצחק בנו ב שמנת ימים מפני אשר צוה אותו אללהים". (מסכת קידושין כת ע"א. טו, בית יוסף ושלחו עורך סימנו רס)

האם

אם האב לא מל את הבן, אין האם חייבת למולו, שנאמר: "כאשר צוה אותו

אללים", ודרשו חז"ל: "אותו ולא אותה. ואולם, ברור שמצוות עליה להתאמץ ככל שביכולתה שבנה יהיה מהול. שם וסימנו רשא ס"א. כב)

בית דין

אב שלא מל את בנו, חייבים בית דין למולו. ואם אין בית דין בעיר, החובה מוטלת על רבני העיר או על כל אדם אחר שיכל למולו, שנאמר: "המול לך פָּלֶ זָכָר". (סימן רשא סעיף א. יט)

הוא עצמו

מי שלא מלווה הוריו ולא אחרים מכל סיבה שהיא, חייב למול את עצמו כשיגודל והוא בוגר מצوها, וכל يوم שעובר ועדין לא נימול, הרי הוא מבטל מצות עשה. ואם מת שאינו מהול, הרי הוא חייב ברת. (סימן רשא סעיף א)

נאמר בתורה: "זערל זכר אשר לא ימול את בשר ערךתו, ונברתת הנטש ההיא מעמיקה". וכתב הרמב"ם והלכות מילה פ"א ה"ב, מי שלא מלווה ולא מל את עצמו, אין חייב כרת עד שימות ועדין הוא ערל בזמיד. ובאר הבית יוסף, שככל שבידיו למול, נמצא שלא עבר עידיין על המוצה, ולכן אין לחיבו ברת של קיצור שניים, אך בשימות ועדין אינו מהול, תחביב כרת לנפש בעלם הבא או אפשר שכשתגעו שעתו למות, תחביב כרת של קיצור ימים, דהיינו מיתה חטופה בפתאומיות. ולדעת הראב"ד מיום שגדל ולא מל, יש לחיבו ברת של קיצור שניים, כיון שבכל יום עובר על מצותו של מקום, אלא שכאשר חוזר בתשובה ומול את עצמו, נפטר מחיוב זה.

❧ ליל הברית ❧

ברית יצחק

הלילה שלפני המילה, נקרא "ברית יצחק".

אף על פי שהראשון שנצטווח על המילה היה אברהם, ואם כן לכוארה יותר נכון היה לקרוא ללילה ה"ברית אברהם" ולא "ברית יצחק"? מכל מקום מאהר וגנו למצאים עתה בלילה השמיני ל밀יה, והראשון בעולם שנימול ביום השmini נמצאות התורה לדורות עולם, היה יצחק אברהם,,len קוראים אותו "ברית יצחק", שלא כאברהם שנימול בלילה תשיעים ותשע. עוד, כי באמות הראשו בעולם שהוא אליל' מילה, הוא יצחק אברהם, שנצטווח אליו אברהם מראש למולו ביום השmini, אבל אברהם עצמו לא נצטווח על מילת עצמו אלא בימים, ומיד לאחר מכן הלך ומל את עצמו, שנאמר בראשית י"ז כב: "וזיל לדבר אתו, ויעל אליהם מעל אברהם". ויקח אברהם את ישםעאל בנו ואת כל ילדי ביתו ואת כל מקנית כספו, כל זכר באישי ביתו ואברהם, ויקל את בשר ערךם בעצם הימים מהה אשר דבר אותו אללים". נמצאה שהليل הקודם, לא היהorchesh אצלו ליל המילה, כי עדין לא נצטווח.

הזהר הקדוש

המנగ להביא לפחות עשרה אנשים לבית התינוק ללימוד את הזהר הקדוש המתוקן ללילה זה. ולהלן בסוף החוברת, הובא הזהר עם חלק מהתרגומים, שבכך יבינו את קריאתכם, שמעלה גודלה היא יותר. וכתב רבנו יוסף חיים ועוד יוסף חי פרשת בראשית ד"ה והיסוח, שהלימוד יהיה סמוך לחדר שהתינוק בו. [ואולם אם לא מסתדר, יותרו על זה, כי גדול השלום. והכל יהיה בתאום עם היולדת שהليلת הקודם, לא תensus ולא תלחץ].

לימוד תורה

עיקר הדגש בעבר זה יהיה בלימוד התורה, ולא כאוטם המחלקים את קריית הזהור בזמנו מועט, ולאחר מכן מאricsים זמו רב באכילה ושתיה ופטופטים. ומה טוב ומה נעים להביא תלמיד חכם שি�մסור שיעור כשעה אחת "בhalbת ובאגודה" מענייני מצות המילה בפני ציבור המשתתפים, וכן אמר שלמה בחכמתו (משליו טו כת): "וזכר בעתו מה טוב", ולאחר מכן ילמדו את הזהור המתוקן, אז יאכלו וישתו ויששו בשמחה של תורה כdot.

הדלקת נרות

מנగ קדמוני להדלק נרותليل הברית. (ח) ויש נהוגים לחת בקערה הרבה נרות ומסובבים אותה בין המשתתפים בלימוד וכל אחד מדליק נר, וננותנים מעות לצדקה להצלחת התינוק שיגדל לתורה ביראת שמים טהורה.

הדלקת נרות מורה על שמחה, וגם רמז יש בה שהAMILה מאירה את נפש היישראלי עין ערוץ השולחן סיימו רשה סל"ז. והשל"ה (מסכת חולין נר מצוה אותן מתה כתוב, סגולה להיות הבית מלא אורה, רמז לדבר "ליהודים הייתה אורה", ודרשו רבותינו ז"ל ומגילת ט"ב אורה זו תורה. עי"ש. וממצאי סמן למנהג זה, מדברי הדגול מרובה (ירוח דעה סיון קען) שבאר כוונת הגמara סנהדרין לב ע"ב) באומרה: "אור הנר בברור חיל - משתה שם משתה שם", שי מיידיקים נרות במקום שנקריא שמו: ברור חיל, בלילה שקדום המילה בשבייל סעודת הودיה זו, להודות לה' שהולד נושא ונמלט מעוי אמו.

סעודת

כדי להרבות בכבודה של מצוה העומדת להתקיים למחرات ולהראות חביבותה, נהגו ישראל קדושים לעורך משתהليل הברית. ויש נהוגים לכבד את המשתתפים בעוגות ומיני מתיקה. אולם רבים נהוגים לעשות סעודת ממש, וכן ראוי ונכון לעשות.

כתב המഴור ויטרי ולרבנו שמחה תלמידו של רשי. סיומו תקו, מנהג אבותינו תורה היא וייחז בצדיק דרכו, אור [ליל] שמיini, בעל ברית עושה סעודת משתה לכבוד המצוה. ע"כ. גם בספר כללי המילה (עמ"ד 55) לרבי יעקב הנזיר כתוב, טעם סעודת זו כדי להרבות בכבוד המצוה העומדת להתקיים למחר. וכותב רבנו אהרן הכהן מלוניל בספר ארחות חיים ולכלות מילא אות ט: נהגו בכל מקומותינו,שמי שמלאת בננו, משללים עם כל שונאיו וקורא אותן לאכול ולשמוח עמו, כדי שיברכו ולא יקללו. וגם מתקbezים כל הקהלה זקנים ונשים טר' בלילה השבת ובליל שמיini. וכותב הגאון רבי יעקב חגי בשוו"ת הלכות קטנות חלק ב סיומו קسط): מנהג טוב שכל הלילה שלמחרת נעשית המילה, לומדים תלמידי חכמים בבית אבי הבן, וסעודת אוטם בסעודת של מצוה בלילה, ובוים לאחר המילה. ע"כ. והגאון רבי שמואל הלוי סג"ל (תלמיד הט"ז) כתב בספרו נחלת שבעה הלכות שטרות סיומו יב במוחודשים סק"א): ולבי אומר לי פשרו, שהמנาง שנוהגים לעשות סעודת לפני שפנוי המילה, נמשך מפירוש רשי" וכו', ומאחר שזריזים מקודמים למצות. רק שעל כרחך הברית צרך שיהיה ביום דזקא, ואי אפשר למולו מיד בכנסית יום השmini לאחר שעברו עליו שבעה ימים מפני שהוא לילה, לכן תيقך בכנסית יום השmini בלילה, עושים סעודת לשם יום השmini מתחילה לשם, וכל שכן הסנדק שהוא בעל הברית והמושל. וכך נראה לעניות דעתינו שודאי סעודת מצוה היא, ומנהג אבותינו תורה היא, וחוי סעודת מצוה לעגין אכילתבשר ויין. ע"כ.

מווצאי שבת – אם חל ליל הברית במוצאי שבת, שבלאו הכى ישנה מצוה לאכול סעודה רביעית, ישתדלו ביותר להביא פת, כדי לקיים מצות סעודה רביעית מן המוחבר.

"בתף ובגור יזמרו לו" (תהלים קמט ג)

מצוה לשמהות ולשיר לכבוד מצות המילה, שעליה זימר דוד לה', כמו שנאמר ותהלים יב א': "לְמִנְחָת עַל הַשְׁמִינִית מִזְמֹר לְדָוד", על המילה שניתנה ביום השמיני ומנחوت מג ע"ב. וכן אמר דוד על המילה: "שְׁשׁ אֶنְכִּי עַל אֲמֶרְתָּךְ, כִּמְזִינָה שְׁלֵל רַב". וטוב ונכון להביא כלי נגינה אף בליל הברית, כדי להרבות את השמחה, ולהודות לשם יתברך ויתעללה. וכן כתוב בספר ארחות חיים (וללות מילה את ט'): נהגו בכל מקומותינו, שמי שמלאת בנו, מתקצחים כל הקהל זקנים ונשים וטף בליל השבת ובליל שמיני. **ובבליל שמיני בכל מקום מגנים ומשחקים שם**. ע"ב. וכותב מרן החיד"א (ושו"ת חיים שאל ח"א סימן כא), **והמנוג להביא כל נגינה בליל הברית ובברית**, ויגל האיש ותשמה האשה היולדת, והכל לשם שמיים.

מילה דחויה

אם המילה נדחתה, כגון שהתינוק חולה וכדומה, יש לקיים את לימודليل "ברית יצחק" בליל המילה ממש ולא בליל השמיני. (יא) מפני שעיקר השמירה היא ניצרכות בליל המילה, שהשטון חפש חלילה להזיק התינוק ולמוננו מממצאות המילה.

בל הלילה

מעלה גודלה להיות ניעורים כל ליל הברית ולעסוק בו בתורה לשםירה על התינוק, כמובא בזוהר הקדוש ועוד. וטוב יעשה אבי הבן אם יקח אברכים שייעסקו בתורה **במשך כל הלילה לזכות התינוק, וישלם להם בעין יפה**. (ה)

כתב בזוהר הקדוש (פרשת לך צג ע"ב): בהhoa לילא [באותיו לילה של ליל הברית], נש ההוא גברא כל איננו רחמיוני [כינס אבי הבן את כל אהוביו], וכל ההוא לילא אשתדלו באורייתא, ולא היה מאן דנאים [ובכל אחדו הלילה עסקו בתורה, ולא היה מי שישן]. אמר לחו ההוא גברא [אמר להם אבי הבן] במתו מניכו, כל חד וחוד לימה מהה חדתא דאוריתא [בבקשה מכם, כל אחד ואחד יאמור חידוש תורה]. ע"ש. וכותב בספר מטה משה, לפי שהשתן מכון להזיק לנער ולמוננו מממצאות המילה, כי קשה לו שישראל מקיימים המצווה שbezochotah ניצולים מדינה של יהוננס, לכן צריך התינוק לשמורה. וסמן לזה מהפסק: "זאתה את בריתני תשמ'ך", שבעת הברית צריכה שמירה. וכן כתב בשו"ת הלכות קטנות, שמנוג טוב שבל הלילה הזה, לומדים תלמידי חכמים בבית אבי הבן. [ועיין עוד בדברי השל"ה הקדוש ומסכת חולין נר מצוה אחת שכabb סגולות נפלאות קודם הברית. ע"ש].

כתב הגאון החיד"א שם הגודלים מערכת ספרים>About 2 About 2 על הגאון רבינו צמח צרפתי, שהיה חולה מאודו ושנתים בדמשק ומוטל על ערש דוי, והנה התרחש לו נס והשם יתברך ריחם עליין, ושלח מלאכו וירפאהו, וכמו רגע חזר לבריאותו ואיתנו. והמשמעות היה נורא, כי סייפר הרב ז"ל שנגלה אליו אליה הנביא צור לטוב, ואמר לו שיקבל עלייו ללימוד כל ליל ברית מילה לכל הילודים בעיר, ויתרפא. וקיבל עלייו, ותclf התרפא. ומהוים ההוא, היה מנהגו לлечת לילה שלפני ברית המילה במקום שיהיה, ולעסוק בתורה כל הלילה. וזה שמעתי מתלמידי חכם ששמע מזוקן אחד שהיה הוא בבית הרבה בשעה שהתרפא. ע"ב.

וכتب גאון עזנו ותפארתו רבנו יוסף בספרו עוד יוסף חי פרשת בראשית ד"ה והיסודות של קדושת הילד הוא ביום השמיני לילדיות, שצריכים האב והאם לעשות המילה לשם שמיים לקדש בה הولد, בעבר שיחיה עובד ה' צדיק ומלא חכמה, וכל שמחותם במילתו תהיה לשם שמיים בעבור קדושת הولد, ועל ידי כך ממשיכים על הילד קדשה ביום המילוה, וכן נוהגים ישראל קדושים בליל השמיני אשר לאחר תהיה המילה ללימוד בזוהר הקדוש עד אור הבוקר סמוך לחדר שהולד בתוכו. עי"ש.

* **ליל שבת** – אף אם חלה הברית בשבת, טוב להיות נוערים כל הלילה ולעסוק בתורה לשימרה על התינוק.

בזהר הקדוש ויקח רה ע"א מבואר, כי אף שביל שבת ישנה שמירה מכל המקטנים ורוחות רעות שבעלם, ולא צריך להתפלל על השמירה, כי המזיקים מותפזרים ולא יכולם לשלוות, [ולכן בכל ערב אנו אומרים בתפילה ערבית ברכת "שומו את עמו ישראל לעד", ואילו בשבת מושנים את הנוסח ואומרים "הפרוש סוכת שלום..."], כי זכות השבת שומרתן, מכל מקום פעמים שעדיין יכולם המזיקים להראות לאדם ייחידי ולהרעו לו. עי"ש. וכן מה שאמרו חז"ל מסכת שבת קנא ע"ב) שאסור לישן בבית ייחידי [בלילה], וכל היישן בבית ייחידי אוחזתו לילית. ראוי להיזהר זהה אף בשבת, כיון שת恭מו דבריהם, ולא חילקו בין חול לשבת. עיין מאור ישראל שבת קנא ע"ב. חזון עובדה אבלות אע"דו יה על כן גם כאן שחלה המילה בשבת, כדי להיות נוערים כל הלילה ולעסוק בתורה לשימירה על התינוק.

ומכל מקום, כל זה באופן שמרוב חשוקו לתורה, כמעט איןנו מריגש צער בנידוד השינה מעיניינו, אבל אם מריגש צער, אל יעשה כן, כי השבת ניתנה לעונג ולא לצער, וכבר רמזו חז"ל (ילקוט ראובני פרשת ואתחנן): **שינה בשבת תעונג**.

כתב בספרزرע בירך, המცער עצמו ומנדד שינה מעיניו בליל שבת נקרא חוטיא, מכל שכן מתעניית שאסורה בשבת, שצער נגידת השינה הוא יותר קשה מתעניית. אבל אם הוא מתענג הרבה בלימודו, עד שכמעט איןנו מריגש צער מnidodi שינה, מותר. וכך שמצאננו בהגדה של פסח שהתנאים הקדושים היו מספרים ביציאת מצרים כל הלילה עד שהגיע זמן קריית שמע של שחרית. וכותב המהרא"ל מפארג' בספרו גבורות השם, וכדי שלא יקשה לך, היאך הוי מונעים שינה מעיניהם בליל יום טוב, דעתך שלא היה להם שום צער, כי מרוב חיבוב המזווה של סיפור יציאת מצרים לא הרגשו עד שעלה עמוד השחר, כי היה הזמן קצר להם עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו כבר הגיע זמן קריית שמע של שחרית. עי"ש. ולפי זה מובן מה שאמרו במסכת סוכה ונג ע"א: אמר רבי יהושע, כשהיאינו שמחים בשמחת בית השואבה, לא ארינו שינה בעינינו, והוא מנמנמים בלילות החג זה על כתפי זה, כי מרוב השמחה והעונג בשמחת בית השואבה, כמעט ולא היו מריגשים שום צער שלnidodi שינה. וכן בלילה של ליל השבעות, כשיעודים את גודל התיקון שנעשה בלימוד התורה בליל זה, כמו כתוב לא מריגשים שום צער, כמו המתעגה בשבת תענית חלום שהתענית עונג היא לו. וכן כתוב הגאון רבי אברהם הכהן מסאלוניקי בספר טהרת המים, לעניין נידוד שינה מעיניו בליל שבת, נראה לי שהכל לפי מה שהוא אדם, שאם הוא מצלער מזוהה, ומתבטל מעונג שבת, וכל היום ההוא הלוך לך וכן ובכה מחוסר השינה בליל, בודאי שישכב ויישן ותעורר לו שינותו. אבל איש אשר זיכחו השם בכחונו ואונו, ויש לאל ידו להיות מון העומדים בבירות השם בלילות, והוא שמה וטוב לב בתורתנו, ואדרבה מתענג בעונג עילאי כמושג של רב, וכל היום לא פסקה ממנה שמחה, כי כבר מנצח ידו בונרא, בודאי היהדר גמור הוא להשאר עד כל הלילה בלימוד התורה, בלי שום ספק כלל ועיקר. וחוזן עובדה שבת בעמוד רטז. עיין ש"ת תורה לשם סיון תפטע)

* **ליל הסזר** – אם חלה הברית ביום טוב ראשון של פסח, לא נהוג להקפיד להיות נוערים כל הלילה לשימרה על התינוק, מפני שעלليل פסח נאמר ושמות יב מב): "ליל שפירים הוא לה" – לילה המשomer ובא מן המזיקים (פסחים קט ע"ב). ואזכר הברית דג נג

ע"א) ומכל מקום, ישתדלו ללמד את הזוג המתוקן לליל הברית.

ואף שפסק מרן בשלחון עורך וסייע סימנו תפא ס"ב: "חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים, ולספר בנינים ובכפליות שעשה הקדוש ברוך הוא לאבותינו, עד שתהנתנו שינה". ונמצא אפוא שאדרבה יש עניין להיות נייר כל הלילה, מכל מקום כבר ארנו לעיל של זה בתנאי שמרגש בעצמו שנשאר ערני ועובד בתורה בשמה, אבל אם הוא עייף ומצטער, איןנו רשאי לעשותות כו, שהרי מצער את עצמו בחג, והتورה אמרה: "ושמחת בחגד". ואף מצד שמירה על התינוק, איןנו צריך להתאמץ כל כך, כיון שליל שימושים הוא לה'.

* **ליל ביפור** – אם חלה הברית ביום הכיפורים, לא נהוג להיות ניעורים כל הלילה, מפני שבכיפור אין טוון ואין פגע רע ומסכת יומא כ רע"א). (זכर הברית ד"כ ע"א) ומכל מקום ישתדלו ללמד את הזוג המתוקן לליל הברית.

אף שכتب מרן בשלחון עורך ואורה חיים סימנו תפיט ס"ה), יש שעומדים על רגליהם כל היום וככל הלילה של יום הכיפורים. אולם בבית יוסף שם כתוב, ונראה לי שמה שעומדים על רגליהם כל הלילה, הינו בשתת תפילה ערבית דזקן, שאם לא כן נמצא שאינם ישנים כל הלילה, ואי אפשר להם לכווןיפה בתפלתם ביום, שהרי הם מתוגנים. ואף הרמ"א בדרכיו משה שכתב, אבל אני רأיתי מקצת אנשים שעמדו כל הלילה והוא דברי הבית יוסף". על כן, בודאי שלא נכון שישאר אבי הבן עז כל הלילה, וכך שכוו בהפסדו, כי מהמתה התענית יחלש ויוצא קrho מכאן ומכאן, שאף בלילה לא לימוד כהונון, ואף ביום יהיה עייף וחולש בתפלות ולא יכוון בהן.

סגולת לליל הברית

כתב בספר זכר הברית, סגולת לספר המעשה הנפלא שהיה עם רבנו ישראל בעל שם טוב בליל הברית. להלן הסיפור כפי שהוא בספר "הבט לברית" (עמוד שללא):

מעשה שנسع הבעל שם טוב עם תלמידיו דרך שלוש ימים רצופים, עד כי ביום ה' בערב באו לבית מלון של איש יהודי, והוא לא הכיר את הרב, ויבקש מהאיש אם יוכל ללון אצליו, ויאמר: לא. הנה ראו כי האיש טרוד מאד, וגם הרבה נרות היו דולקים. וישאלחו הבעל שם טוב, מה זאת ולא רצה הספר, באומרו, מה תועילוני, אחת אמרתי אוי לי על שבירי, לא קרה כאלה לשום אדם חוץ ממני. ויפצר בו הבעל שם טוב מאד, ויספר האיש כי הלילה הוא אצלו ליל הברית, וצריך מחר להביא את התינוק הנולד לו לברית מילה, וזהו בן החמשי אצלו, וכל הילדים שנולדו לו עד עכשו הגיעו ליל הברית מ투ו בלבד, וכיום הגיעו השעה תשע, וירא מואוד שלא יקרהו אسوו.

ויאמר לו הבעל שם טוב, אל תפחד כלל, הנה עצמן מחר לברית, כי אני מבטיחך כי יהיה הילד, ולא יהיה שום אسوו. ויאמר האב: לו יהיה כדבריכם, מחציתו הוניantu לכם, ואת השם יתברך אשכח כלימי חי. ויענו הבעל שם טוב, אין חפציך בהוו, רק תתן תיכף פדיון לך וכך, והכן שני אנשים ויעמדו על רגליהם סמוך לעירסת התינוק, ויחזקו בידם שק פתוח, אחד יחזיק את השק בשתי ידייו מעבר מזאה, והשני מעבר מזאה, ושמרו עצם מלחתנים אף רגע. ולתלמידים ציווה הרב כי ישבו ללימוד, והוא בעצמו שכב על מיטתו לנווח, אך הזוגים באם יפול דבר מה לשחק, אז תיכף יסגורו את השק ויקשרו אותו לעלה בחבל, ויעירו אותו אם יהיה ישן, ויאמר להם את אשר יעשו. ושוב הזוגים שלא ישנו כלל, וכן עשו.

והי כאשר הגיעו עת חצות, ויתחילו הנרות להיכבות, ויתאמכו התלמידים ולא הניחו לישו, ובין כך ראו והנה חולדה גדולה נפלה בתוך השק ויסגרו את השק ויקשו אותו. ויעירו את הבעל שם טוב, ויצו לקשור את השק היטב, ולשני האנשים ציווה שיקח כל אחד מקל بيدي, ויכו על השק בכל כוחם, עד אשר רמז להם הבעל שם טוב ביודו. ואחר כך ציווה להתרט את השק ולהשליכו החוצה, ויעשו כן.

ויראו את התינוק כי הוא חי ולא חסר לו מאומה, ויכינויו עצם בבוקר לברית, ויכבבו את הבעל שם טוב לשבת סנדק. אחר כל אלה, ביקש האב מהרב כי ימתין לו פה על הסעודה, כי האדון הגוי מהכפר איש רע הוא, והוא ירא ממנה, ועל כן מוכראה ללכת אליו ולהביא לו מיני מתיקה מהברית, ויאמר לו הרבה, לך לשולם.

ויבוא האב לאדרון, והנה הוא חולה שכוב במיטה ועל פניו סימנים גדולים ממכות נמרצות, ויקבלו בסבר פנים יפות, וישאלחו מי אצלך, ויאמר לו איש יהודי בא אליו הלילה, ונראה כי נכבד הוא, והוא חיציל את בניינו ממותות. ויספר לו לפि תומו את כל אשר נעשה בלילה. אז ענהו האדון, לך מהרה לביתך ובקש את האורח שיבוא אליו. וילך לבתו בפח נפש, כי ירא מאד פן קירה דבר מה לבעל שם טוב, ויחל את פני הרב, ויעץ לו כי ישלח אליו משרותו לאמר, כי אין לו פנאי וכי הוא תינך לנשוע לדרכו. ויענו הבעל שם טוב, אין אני ירא ממנה כלל, אני אלך אליו.

בגמר הסעודה, הילך הבעל שם טוב אליו, ויאמר לו האדון, ידעתني כי אתה היה בעוכרי, אבל יכולת לי כאשר חטפתי פתאום, ואני לא ידעתני שום דבר, אבל אם תרצה שנעמדו במלחת המכשוף ייחד, ונראה מי הוא גדול בזאת החכמה, המתו עד שאחוזה לאיתני, אז נראה עס מי הכה. - והאמת היא, כי הגוי הזה היה מכשף ורשע גדול, והוא עצמו ברוב רשעותו ואכזריותו, היה מתחפש בכל פעם לחולדת, וחונק את בני בעל הבית בלילה המיליה. - ויאמר לו הבעל שם טוב, כן יהיה, אך עתה איז אני לדרכי ולIOS פלוני תאסו כל חבריך, וגם אני אסוז כל התלמידים שלי, אז נראה עס מי הכה. אך זאת תדע, כי אין אני מכשף כלל, רק איש קדוש בעל שם טוב, ואני ירא מהכשופ. ויתנו הבעל שם טוב ערבעון, כי לא ישנה ויבא ליום המוגבל, וכן עשה.

ביום המועד, ויקח הבעל שם טוב את תלמידיו וילכו לבקעה רחבה, ויעש הרב עיגול בתוך עיגול, והוא עמד בעיגול הפנימי, והתלמידים עמדו בעיגול החיצון. ויזהר להם הבעל שם טוב, כי כל העת יסתכלו בפנוי, ואם יראו השתנותות בפנויו, אז ירחררו כולם בתשובה, ולא יסיחו דעתם ממנה אף רגע. והגוי הרשע זה עם כל המכשפים עשו גם עיגול, ויעמדו אלה נוכח אלה כל היום, וישלח הגוי על הבעל שם טוב נחשים רפואיים, מראות איזומות, כת חיות העיר ובהמה רבבה כאלו הלכו לבולעו אותם, אך בהגעים לעיגול הראשון, והוא כלל הין, ולא נשאר מהם שריד. וככה עשה המכשף שוב ושוב, בהביאו חיות העיר, כלבים, ונחשים, ולא יכולו לעبور את העיגול.

אחר כך חגר המכשף שארית כוחותיו, וישלח עדר גדור מחזורי העיר, והוא גועים וורקים אש מפיהם, ויעברו את העיגול הראשוני, וזה ראו התלמידים השתנותות בפנוי הבעל שם טוב, וירחררו כולם בתשובה, ויקראו אל ה', וכאשר הגיעו החזירים אל העיגול השני, לא נשאר מהם שארית. וכן עשה המכשף שלוש פעמים, ולא עלתה ביודו.

או אמר לבעל שם טוב, עתה רואה אני כי אפס כוחי נגדף, ועתה קח את נפשי, כי ידעתני כי המת תנימתי, ואני לא אנצל מידך. ויענו לו הבעל שם טוב, הלווא אמרת לי, כי איןני מכשף כמויך, ורק בעל שם טוב אני, ואם חפצתי לנקחת נפשך, כבר הייתה

בגר מת טרם ראתה את פני, והייתי יכול להורגך אז, אך העמדתייך, בעבור תדע כי יש אלקים בארץ, אשר כל העובדים אותו לא יגורו ולא ייראו מכשפים. אך עם כל זה, למען הראות לך כח השם וגבורתו בעלי התאמצות רבה, שא עיניך למורים, והבט אל המשמים כרגע, ויעש המכשף כן, ויבואו שני ערבים וכל אחד יזכיר ממוני עין אחת, ושאר עירור כל חייו, וגם כח הכישוף ניטל ממוני לבל יוכל עוד לעשות רעה עם שום ישראל. זכות הבעל שם טוב, תנן לנו ועל כל ישראל, אמן.

תיקון חכotta

אבי הבן, הסנדק והמוול לא אומרים "תיקון רחל" בלבד הברית, אלא "תיקון להאה" בלבד. אולם אחרים הנמצאים שם, יאמרו "תיקון רחל", אך בציינעה ובלחש. (היליכות עולם ח'א עמוד מה)

כתב גאון עזונו ותפארתו רבנו יוסף חי בשם רבנו בן איש חי שנכח פרשת וישלח אותן החותמי בטהרה רבי עלי בסיועה דשמיא מטעהים להה על פי הסוד, והעלתי שביתת החתן גם היחיד בין עצמו, לא יאמר "תיקון רחל". מיהו בלבד המילה, היחיד יאמר בציינעה ובלחש, אבל אבי הבן עצמו לא יאמר, כי יום טוב שלו הוא. ע"ב.

ליל שבת – "שלום זכר"

מנהג בני אשכנז שבאים מקרים וידידים בלבד שבת לאחר הבן לאחלה "מזל טוב", ומכבדים אותן ברגירוי חומוס מבושלים [ארב"ס] ומינוי מתיקה, וקוראים להה "שלום זכר". ואף אם יודעים בבירור שלא ימולו באותו שבוע, כגון שהוא פג או חולה, עושים כן בלבד שבת הראשון הסמוך לילדה. (ח)

כתב בארכות חיים לרבענו אהרון הכהן מלוניל הלכת מילה ח'ב עמוד יד): "ומתקבצים כל הקהל זקנים ונשים וטף בלבד השבת ובליל שמיini". גם בתורת הדשן וסימן רסט) כתוב, ומה שאנו נהוגים עכשו, לאחר שנולד הזכר נכנסים לשם לטעום בלבד שבת הסמוך לילדה, והיא סעודת מצוחה, היינו אותה סעודה שפירש רבנו שם, על שם שהילד נושא ונמלט ממעי אמו. וקובעה בלבד שבת, כי בשעה זו הכל מוציאים בבתיהם. וכן כתוב הרמ"א וסימן רסה סי'ב נהגו לערשות סעודת ומשתה בלבד שבת לאחר שנולד זכר, ונכנסים אצל התינוק לטעום שם, והיא סעודת מצוחה. וגם הרש"ל כתוב ויס של שלמה מסכת בא קמא פרק ז אות ז, ונראה שככל סעודה שארם עוזה שלא כדין מריעיות ושמה, אלא כדי ליתן שבת במקום, או לפرسم המוצאה, או לפرسم הנס, קרויה סעודת מצוחה, וכן שפירש רבנו שם, לפرسم הנס שנמלט הזכר והאשה.

וסמך למנาง זה שעושים דוקא בשבת, מדברי המדרש וויקרא רביה פרשת אמור פרשה זו סימן י על הפסוק ווקרא כב כז): "זה יהיה שבעת ימים תחת אפוי", רבי לוי אמר, משל מלך שנכנס למדינה וגזר ואמר, כל הדורים כאן, לא יראו פני עד שיראו פני המטורוניתא [המלך] תחילה. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, לא תביאו לפני קרben עד שתעבירו עליו שבת, שכן שבת ימים בלבד שבת, ואין מילה בלבד שבת, וזהו שנאמר: "ומיום השמיני ולהלאה ירצה לקרבן אשה לה". אמר רב יי יצחק משפט אדם ומשפט בהמה שווים הם, משפט אדם "וביום השמיני ימול בשר ערךתו", ומשפט בהמה "במיום השמיני ולהלאה ירצה".

בספר צרכו יעקב וליפשץ. חלק א סימן כב), נאמנו ביטו של הגאון רב יי יצחק אלחנן מקובנה, מותאר את המנהג שנגנו באשכנז בענין "שלום זכר", מחמת העניות שהיתה מציה שם בעוונות, וזה תוכן דבריו:ليل שבת קודש שלפני הברית מילה היה נקרא "שלום זכר", שמש בית התפילה היה מカリיז פלוני מזמן את החיבור על "שלום זכר", ומכוורבי בעל הברית היו נאנסים אחר סעודתليل שבת, וכיבדו אותם בגריסים, פולים וקטניות מבושלים, ובמשקה שכר אצל העשירים

והאמידים, והענינים במשקה מפל-שבר הנקרה קווואס. וקראו קריית שמע לפני היולדת. ומחר בבוקר היה נקרא "בן זכר" ועשו "מזל טוב" אצל בעל הברית בי"ש [יו"ש שכר] ומגנות. ורק ביוםים האחרונים שהתגברה העניות והתגדל המכש שහוטל על הי"ש, עשו הרבניים תקנות בכמה ערים, שעל ה"בן זכר" אסור לטועם מאמא כי אם רק לקורבים ממש, והיו כל המקורבים באים לבך "מזל טוב", מבלי לטועם מאמא, ולאט נטאש המנהג זהה ברוב גלילות ארצנו". ע"ש. ועל כל פנים בזמנינו שברוך השם אין עניות, ישתדרו להדר במצוות ולהביע את שמחתם והודאותם להקב"ה, כדי ה' הטובה עליהם.

ב בחירת מוחלט

בקי במלacula

מן הדין כל אדם כשר למול, ובלבד שהוא בקי וזריז במלacula המילה כהוגן. (סימן רס"א)

ירא שמיים

מצווה להדר ולחזר אחר מוחלט ירא שמיים וצדיק, שאולי תגרום זכותו להשפיע על הولد שיזכה להיות عبد נאמן לבורא עולם. (סימן רס"א. הלבוש. מד)

כתב באור זרוע' חלק ב הלכות מילה סימן קז אות ג, וצריך לחפש אחר מוחלט יהודי טוב, כדי שיבוא טהור ויטפל עמו הטהור, כמו שאמרו במדרש שיר השירים הרבה פרשה ד סוף אותן א"ז "המפלז ימולץ", אמר הקב"ה אני טהור ואברהם טהור, נאה לטהור להיטפל בטהור. רבינו שמואון אמר, אילולי מקרים כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שהקב"ה נעשה שושבינו של אברהם במילה ושיתף עמו ימינו ומלו, שנאמר ונחמה ט ז: "וּכְרוֹת עַפּוּ הַבָּרִית".

מחזיק מכשול טמא

מוחל החזיק פלאפון שאיןו כשר, אף אם אומר שימושה להחזיקו בשביל צרכי עבודה וכיוצא בזה, מאחר ויישנה אפשרות לרוכש פלאפון מאושר ומסונן על ידי הרקנות שנותן כנודע, ואין עושה כן, אלא נשאר עם אינטרנט פרוץ שימוש יכול להגעה למקומות גרעינים ורעים, לא יקחחו למוחל לבנו.

מוחל מחיל שבת

לפני כ-50 שנה, בהיות מרן מלכא הראשון לציוו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל מתגורר במצרים, עבר שם תלאות רבות מבחינת המצב הרוחני הקשה ביותר ששדר שם, אם בעיות בבית הדין, ואם בשחיטה, ואם בהחשת יהודים רבים בבית החולים היהודי באכילת נבלות וטוריפות, בשרב בחלב ועוד, השם יצילנו. ואף במצבות מילה החמורה כל כך, היה להם חוק מטעם המשוללה שרק מי שהוסמך על ידי משרד הבריאות הממשלתי רשאי למול, ורק מוחל אחד כזו היה בעבר קהירה, אך בעונות הוא היה מוחל שבת בפרהסיא. ומפה את כל הביעות הקשות שהיו שם, שלח מרינו ורבנו הגאון רבבי עזרא עטיה זצוק"ל, ראש ישיבת "פורת יוסף", את תלמידיו חביבו מרן מלכא זצוק"ל, אשר קיבל על עצמו את העול הכבד הזה, אף שהיה צער לימים בגיל 27, ויפל בכל ענייני הקהילה ובית הדין ועוד ועוד.

ולחלו מעט מהה שכתב מרן מלכא בענין מוחל מחיל שבת ושו"ת יבע אומר חלק י' יורה דעתה סימנו כה. מאור ישראל טבעת המלך הלכות מילה): הנה פה מצרים, המוחל שרשאי לעסוק במלacula המילה, הוא על פי משרד הבריאות של המשלה, ואין רשות לאדם אחר למול. ובחיות והאוכלות של יהודי קהיר מונה חמישים אלף יהודים, בן ירובו, והארץ רחבה ידים, ולפעמים יש כמה בריאות

מילה בשבת בכל רחבי העיר, והמושל הרישמי נושא במכונית פרטית שלו, כשהוא בעצמו נהוג בה, מקצת ארץ מצרים ועד קזיה, ונמצא שהוא מחלל שבת בפרהסיא. על כן, נשאלתי מאנשים יראי שמים, האם רשאים הם למסור את בניהם למילה בידו של מוחל זה, או עליהם לנסוע לאלכסנדריא של מצרים, שם יש מוהלים יראי שמים שומרין שבת הלהבה.

ואחר שהאריך ולפלל בזה כדי ה' הטובה עליו מודברי הגמרא ורבותינו הראשונים והאחרונים, העלה שכיוון שמו בתורה אפילו גוי כשר למולו, ורק מדרבנן אינו מל, על כן אם מל בדייבד כשר, ואין צריך להטיף גם בricht לידעת הרמב"ס ומורו השלווה עיריך, וכל שכן במחיל שבת בפרהסיא שהוא מחול בעצמו, וכן כתבו רבים מהאחרונים. גם בחידושי רבבי עקיבא אמר כתוב, שדעת גודל האחرونים הגאנן בעל אבון העוזר, שモمر לא גרע מASAה שכורה למולו, ולכך בשעת הדחק מותר למול על ידי מומר. על כן, אף שכתחילה בודאי ראוי לכל ריא שמים שלא להזמין מוחל היה לAMILת בניו, אבל למציאות הוא שלישע למרחים כדי למול על ידי מוחל כשר, לא כל אחד יכול ומהונ לבך, כי הנשיה לאלכסנדריא נמשכת שלש שעות ויוטר. ובצירוף שבזמנינו בעוננות הרבנים הופקר חילול שבת, ולא ידועה חומרת האיסור לכולם, הרי שאפשר לדונו כתינוק שנשבה בין הגוים, וכך שכתב בשוו"ת מלמד להוציא, שהמנגה באשכנז ובהונגריה לצרף למנין את מחללי השבת בפרהסיא, מפני שאינן יודיעים את חומר האיסור ונחשים כתינוק שנשבה. ושכן אמר הגאנן בעל שואל ומשיב, שתושבי אמריקה אינם נפסלים על ידי חילול שבת בפרהסיא, מפני שהם כתינוקות שנשבו. ועוד, שהמוחל הזה משתתף בתפקיד השבת ב הציבור, והדבר מוכיח שאינו כופר במעשה בראשית, והרבה גודלים התחשבו זהה. ועוד, שהוא מורה היהיר לעצמו, שעשויה מצאה בנטייתו שמילה דוחה שבת, ודומה לשוגג. על כן, בשעת הדחק צו' קשאין ברייה אחרת, מותר למול על ידי. [שכל שבדייבד כשר, אז בשעת הדחק מותר לכתילה].

ואולם, לתלמידים השומעים לקולי יעוצטם ליטוע עם התינוק לאלכסנדריא של מצרים, ולמול את בניהם על ידי מוחל כשר, שומר תורה ומצוות, ושמו לקולי. וגם לAMILת בני אברם הנולד לי במצרים [כ"ה Tamoz תש"ט], הזמןiat המוחל הרה"ג רבבי מעתוק דבר ז"ל, חבר הרבנות הראשית באלכסנדריא, ונסע לשם לביتي אשר בקהיר ומלאת בני. זכרה לו ה' לטובה על כל החסדים והטובות אשר גמלני בהיותי במצרים. ולמרות הכל ארathi כגבר חלצי, וקרأتي את המוחל הזה המחלל שבת לצורך המילה, ודברתי אליו בלשון רכה, והטפתי לו מוסר, לבב יעשה עוד כן, ושמעתית שאחר דברי עמו לך לו נג' גוי, אשר היה מסיעו למקומות הרחוקים, לבריות שחלו בשבת, והעלמות עינו מזה. ע"כ. וועיין בספר המנaging עמוד 96

"רק אין יראת אללים במקומות הזה" (בראשית כ יא)

להלן תמליל משיערו של מרכז מלכא הראשון לציוון זצוק"ל ("מעדי המלך" חלק א עמוד לד):
כשהיינו במצרים, לצערנו, המוחל היהודי שהיה בעיר היה מחלל שבת בפרהסיא, נושא ביום שבת, יש לו מכונית והוא נושא מקצה העיר עד קצחו, ממילא למילה. היה חכם אחד עליו השלום, נסע אליו למצרים והוא היה גם כן מוחל. כשהוא התחיל למול, כמה אנשים נתנו לו שייעשה ברית מילה. והמוחל הותיק הנ"ל הילך והלשין עליו אצל השלוטונות שהוא ציוני. הם התחלו להאזין לשיחות שלו, ובאמת שמעו כמה דברים של ציווות, תיכף ומיד נתנו לו הودעה כי תוכן עשרים וארבע שיעות עליו לעזוב את המדינה, מסכו גרשו אותו משם. ומוחל זה יש לו מונופול על הברית מילה, וכמוון בסוף, הוא לא היה עושה ברית מילה בחינם. היה לו רוח בדברים אלה, ולכן לא רצה שמישה יפגע בעובודה שלו, אומרים "מל ולא פרע [כסף], כאילו לא מל....".

כשנולד לי שם בו, לא רציתי שהוא ימול את בני. הכרתוי חכם אחד באלכסנדריה, שמו היה חכם מעתוק דברי, הוא היה חבר הרבנות שם באלכסנדריה, שמעתי עליו שהוא יראי שמים, שלחתני אליו וקראי אותו. אמר, בשמחה גדולה, בכבוד גדול, אבונו במירוח לעשות את הברית.

הוא בא ערב אחד לפני הברית, וראה שיש לילד צבת, לא כל כך נוראה, אבל זה צבתה. הרבנית הזמנית אונשים שיבואו לברית מילה, אטם יודעים טררים גדולים, פתאום אומרם שדוחים את הברית, היה קשה לה. נתתי לה מוסר, שעה לך לנו עד שהצלהנו להרגיע אותה ש策יר לדוחות את הברית, הוא בעצם גם כן עזר לי לדוחות את הברית. אחר כך ברוך ה' כשנעשה הילד בראיא, בא בעצם עוד הפעם מאלכסנדריה יום מיוחד. זה שלוש שעות נסעה ברכבת, ועשה את הברית מילה כדת וכדין.

לא נורא אם דוחים את הברית כמה ימים, יש אנשים שמתבויים, "מה עשו, כבר הזמנתי בני אדם". מה הזמנתי? הילד שלו קידושין מא"א "מצווה בו יותר מבשלוחו". שביל שאתה הזמנת, הילד שלך צריך ללכת לעולמו! בשביל מה? זה סכנת נפשות, צריך לדעת את הדברים האלה!

אב מוּהָל

אם אבי הבן יודע ובקי היטב במלאת המילה, מצוה עליו לכתהילה שימוש את בנו, כי כלל גדול בידינו קידושין מא"א "מצווה בו יותר מבשלוחו". אך אם קשה לו למול את בנו מלחמת התרגשות וכיוצא, לא ימול בעצם אלא יתו לМОהָל אחר. מה? ועיי' להלן עמוד 98. ודו"ק

כתב בשוו"ת מרה"ח אור זרוע סימן יא, ונראה שאין האב חייב למול את בנו בידו, אלא לעסוק שיהיה נימול. כמו שאמרו קידושין כת ע"א חייב לבנו למול, למדדו תורה, ולמדדו אומנות... וכי לא רשאי לשכור מלמד לבנו למדדו תורה וכל שאר הדברים! וכן במצוות סוכה שנאמר בה "חג הסוכות תעשה", וכי חייב בעצם דוקא לבנות הסוכה, ולא יאמיר לאחריו! וכן גבי תפליין, וכי לא יקשרם לו אחר על ראשו וזרעו?! וכן יצית. אלא כל אלו עיקר מצוותם אינה העשיה עצמה, אלא הישיבה בסוכה, ותפליין המנוחין בראשו וזרעו, יציצית על גוףו, וכן במילה עיקר מצוותה שתהיה חתומה בبشرו. תדע, שהרי דוד המלך היה מצטער לשנכנס למרחץ שהוא ערום אלא מצוות, ושמה כשנוצר במילה. ואס מצות מילה אינה אלא העשיה, ומה שמה עליה יותר מראו וזרעו יכול שקיים בהם מצוות תפליין יציצית וכמה מצוות, אלא ודאי שמילה היא מצויה בכל עת, כתפליין המנוחין עתה בראשו יציצית בגדגו... ועוד, אם דוקא האב בעצמו היה חייב למולו או שלוחו של האב, אם כן אם מל אותו אחר בלי רשות האב שאינו חף בשליחותי, וכי איןנו מוּהָל, וישtraction להטיף ממנו דם ברית. אלא ודאי שאין האב חייב למולו אלא שיתעסוק שהיא בנו נימול. עי"ש.

כבוד התורה

גם אבי הבן שהוא מוּהָל בעצם, רשאי לכבד תלמיד חכם גדול למול את בנו, כל שעשו כן לכבוד המצווה שתתעשה על ידי אדם גדול.

כתב הרב תבאות שור,יפה הנgeo במצוות מילה להזמין מוּהָל המהדור אחר מצוה זו, אף על פי שאביו הבן יודע למול בעצםו, וכל שכן אם הוא גודל בתורה, שיש זה כבוד והידור למצווה יותר, כמו שאמרו חז"ל וסוטה ג' ע"א, היאד הניחו עם ישראל למשה להתעסק בארכונו של יוסף לבדי, וכי הם לא חשו לשבועה שהשביע יוסף להעלות את עצמותיו עmons ביציאתם ממצרים. אם משה לא היה מתעסק ביזופי, וכי הם לא היו מתעסקים בו? אלא כך אמרו ישראל: "הניחו לו כבודו בגדיילים יותר מבקטנים". ואף על פי שככל גדול יותר בידינו "מצווה בו יותר מבשלוחו"? הינו דוקא בשושנה קו מפני שאין רצונו לטירות, אבל אם עשו כן דרך כבוד שמכבד למי שmahadar אחר המצווה לקיימה, על ביווצא בה אמרו ויומה לט ע"א שדומה לקונה שמו אפרנסון, שכאשר בא למודור את השם, אומר לו המוכר בא נמודוד יחר כדי שיתנטבשם אני ואתה, כך כשאחד גורם את המצווה והשני עושה, מותבושים שנייהם. והסבירים עמו מרן החיד"א ושינוי ברכה יורה דעה סיימו רסס סוף אותן ואכתוב: אם מכבד האב לאדם גדול, ואומר לו שיהיה שלוחו, אין כאן פקפק, כי

כנגד מה שאמרו שמצויה בו יותר מבשלוחו, יש כבוד הבריתות וכבוד המצווה שתענשה בגודלים. וכן כתוב בש"ת דברי יוסף, שאם ממנה שליח תלמיד חכם, עדיף יותר שתענשה המצווה על ידי שלוחו. ובספר יצחק ירנו כתוב, דוקא דרך עצנות ובזיוון הוא רשאי להמנע מעשיית המצווה בעצמו, אבל בשעשרה כך מאיה טעם שמנועו יהיה מה שהיה או משום לכבד את חבריו, אין לחוש בזה, כי בכל התורה יכולה שלוחו של אדם כמותו. וש"ת ביבע אמר ח"ד אורה יי'סינו כי אותן יג. ועיין עוד בא ביש"ת רב פעילים חלק ב יורה דעה סימנו לה, תורה נחת) ויש מי שכתב לחזק זאת ממה שמסופר בוגמרא ומימות לג ע"א), שכאר שראש הנוללה בנה את ביתו, כייד את חתנו האמורא רב נחמן שיקבע לו מזואה, ולא קבע הוא בעצמו, כי מכבוד המצווה שתענשה יותר בגודלים.

אהוב מצוות

אבי הבן מוהל שחשקה נפשו עתה לישב סנדק, רשאי לכבד מוהל אחר שימושו את בנו, כי מעלת הסנדק גודלה יותר.

כתב בש"ת סופר וח"א אורה חיים סימנו קטנו, מה טעם הפליג רבני פרץ במעלת הסנדק יותר מהמושלה, והלווא די לנטפל לעשי מצווה לחיות בעושי מצווה, אבל להיות יותר מהם, זו לא שמענו. ואחריש בזה, כי וזה אי על הסנדק שייך לומר שהוא מסיע למוהל בשעת המצווה ונטפל לו, כי בלי ספק אם היה התינוק מונח על שולחן או על כסא ומיטה, לא היה נוח למולו כמו בעת תפיסת הסנדק. נמצא שהsandק יש בו שתי מעלות: א. שהוא מצווה. ב. שהוא גם המקריב על המצווה, מחמת שנטפל למוהל המקريب. לא כן המוהל יש בו רק מעלת מקירב, לכך מעלת הסנדק יותר מהמושלה. ע"ב. גם בש"ת דברי מלכיאל ח"ד סימנו פ"ד ודע יש כתוב, מצינו שהsandק קודם למוהל ואבי הבן לעניין לקראו לספר תורה, וכן פסק הרמ"א וסימנו רסה סי"א). וצריך להבין מה מעלת הסנדק לעומת המוהל שהוא עוזה כל המצווה. ונראה בזה דהלא החכרה שהsandק יחזק רגלי התינוק ויתה את הגיד לצד המוהל. ואם כן הרי הוא מסיע לגוף מעות מילה, יש לו חלק במעשה המצווה. וממצאי בחותם סופר שכתב גם כן בעין זה, ושמחתוי שכונתי לדבריו הקודושים שהsandק עושה שתי מצוות, ולאביו הבן קודם למוהל ולאביו הבן שם עושים רק מילה ע"ב.

שוב ראייתי שדו בזה בש"ת רב פעילים וחלק ב יורה דעה סימנו לה) ולאחר שפלפל בזה באורךה, כתוב: על כן ונראה שגם העיקר כמו שכתב מהר"ח אור זרוע שאין האב חייב למול את בנו בידו, אלא רק לעסוק שיהינה נימול (וכן"ל עמוד ۲۹۵), נמצא שאין שום פকפק בנידונו, כי האב מותעסק שיהיה בנו נימול, ולא עוד אלא שהוא אוחזו בשעת המילאה, ומגינויו אל המוהל, וכובש רגליו לצורך המילאה, נמצא שהאב קיים מה שמוסטל עלי, וייאיד חובתו, ולא חיסר כלום. ואם העיקר כמו מי שכתב שהamilah מוטלת על אבי הבן למול את בנו, הנה כיוון שהאב ממונה לשילוח את המוהל, ועל ידי כו מקיים מצווה גדולה של סנדקאות, שלא היה יכול לקייםה אם היה מל בידו, כבר הוכחנו שבמקרה זה אין לחוש לפרט זה של מצווה בו יותר מבשלוחו. זאת ועוד, שכן שהוא מטה את בנו וכופתו וכובש רגליו לפני המוהל כדי ליעשות המוהל המוצה בתקינה, הנה זה הסטי' חשוב ממש, ונמצא שהאב מקיים מצות המילאה בידו ממש, וכאשר כתבנו לעיל ראיות ברורות אלה בסינייתא דשמייא, لكن נראה שטוב נוכל להורות לאביו הבן שיודיע למול שיעשה שליח למוהל אחר, והוא יהיה סנדק, וברוך יהיה. ע"ש ותורה נחת. וכן פסק בש"ת ביבע אומר חלק יי'רעה דעה סימנו נח אות צז).

אל תשחק באש

ישנם אבות שאינם מוהלים וחפצים רק לחותך את הערלה, ולאחר מכן ימשיך המוהל בעצמו את הפריעה והמציצה, אך לא ראוי ולא נכון לעשותות כן, כי מאחר ואין האב בקי ורגיל בחיתוך ולא התמחה בו, פעמים שאינו חותך טוב את הערלה, וצריך אחר כך שוב לחותך, ונמצא שהtinuk מצטרע ביוטר. מה, מט, נ

ומעשה שעיני ראו ולא זר, באביו הבן אחד שמחמות הנחותיו בחסידות יתר [ועל זה נאמר "זיהנו

בחסורתן⁷, רצה לקיים את מצות המילה דוקא הוא עצמו, וביקש מהמהול שיתו לו רק לחתוך את הערלה, אך מחמת שאיו מינו כהונון, לא חתק בדיק מה צריך, והוצרך לחותך שוב, וכמה צער נצטער תינוק זה, וכמה דם איבד על חינם. והתימה היהיור גדולה על המוחל הייך הסכים לתת לאבי הבן לחותך ביליה להזכיר היטוב שבקי כהוגן, וכבר נאמר (קהלת ז טז) "אל תהי צדיק הרבהה, ואל תפטעפס יותר, למונה תשומם".

מוחל תלמיד חכם

מוחל תלמיד חכם שמצוינים אותו למול, אין ראוי לו להימנע מטעם ביטול תורה, אף שאפשר שתתקיים המצוה על ידי אחר, מפני שמצוות מילה בסודה גדולה יותר מתלמוד תורה.

פסק מרן בשלחן עורך סימן רמו סעיף יח: תלמוד תורה שкол נגד כל המצוות. היה לפניו עשיית מצווה ותלמוד תורה, אם אפשר למצאה להששות על ידי אחרים לא יפסיק תלמודו, ואם לאו יעשה המצואה ויזהר לתורתו. ע"ב. אולם לעניין מצות מילה שונה הדוי, מבואר בגמרא וברבות מה סע"ב, פלימו אומר, בברכת המזון צרכיהם 'ברית' ל'תורה/, כי התורה ניתנה בשלש בריותה, ואילו המילה ניתנה בשלוש עשרה בריות. וכן פסק הרמב"ם ופ"ב מהלכות ברכות ה"ג, ציריך להזכיר בברכת המזון ברית ותורה, ולהזכיר בית לTORAH, שהברית הזאת שאמר בברכת הארץ היא ברית מילה שנזכרנו אליה י"ג בבריתנות, והתורה כולה עליה י' בבריתות, שנאמר ודברים כה טטו: "אליה דברי הברית... מלבד הברית אשר ברת אפס בחרב", ונאמר שם כת יא: "לענין בברית ה' אליהיך...". ע"ב. נמצא שימושת המילה גדולה מלימוד תורה. ואף על פי שיש לומר שעיקר מצות המילה מוטלת על אבי הבן ולא על המוחל, מכל מקום כיוון שנעשה המוחל שלוחה, יש לו שכר גדול בעשיית המילה יותר מתלמוד תורה. ולא גרע ממה שמטבילים תורה להכנסת כלה ולהוציאת המת, כדי שתתקיים המצוה בכבוד הראו, והרי זה נחשב כמו שאי אפשר שתיעשה המצוה על ידי אחרים, שיעשה המצואה ואחר כך ייזהר לתלמודו. יב"א ח"ד י"ד סימן יט אות ז. מאור ישראל ח"ב פשחים קיד ע"א)

הלכה למעשה לרבים

מוחל תלמיד חכם שمبرר הלכה למעשה לרבים ומזמינים אותו למול, יכול לפטור עצמו בלימודו, כי לימוד תורה לרבים על כולנה, ותתקיים המצוה על ידי מוחל אחר.

אמרו חז"ל מסכת ברכות ח ע"א: מיום שחרב בית המקדש, אין לו להקב"ה בעולם אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. ודרשו שם על הפסוק: "אוהב ה' שעריו ציון מכל משכנות יעקב", אהוב ה' שערים המצויים בהלכה, יותר מבתי נשיות וbeta מדירות. וביארו מהירוש"א והיעב"ץ, שאחוב הקב"ה בת מדרשות שלומדים בהם הלכה פסוקה [שהם קלשכת הגוזית השחכינה שורה עליהם], יותר מבתי מדרשות שאיו לומדים בהם הלכה פסוקה. וכותב בש"ת מן השמים סימן ל: "אוהב ה' שערים המצויים בהלכה, כשמחדשים חידוש בהלכה ומעמידים אותה על בירור, ואוטם שערים נאחים לפני המלך הגדול, יותר מכל משכנות יעקב המקימים בהם שאר המצוות. וכל מי שמחשב מתחשבות וסובר סברות בהלכות החמורות ובפסוקים החמורים, נאהב ונחמד לפני המלך העליון, והדברים והמחשבות ההם, הם כמרגליות היקרות בעניין. וכתב מרן מלכא זצוק"ל (שס): ומכל מקום אם הוא אדם גדו שمبرר הלכה למעשה לרבים, יוכל לפטור עצמו בלימודו, ותתקיים המצואה על ידי אחרים, שלימוד תורה לרבים על כולנה.

מדוע מרן זצוק"ל לא רצה ללימוד מילה מעשית?

להlon תליל משיעורו של מרן מלכא הראשון לציוון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל ("معدני המלך" ח"א עמוד טט): לא צריכים כל כך לשמה על מי שידעו שכל מה שمبرר, שומעים

ובশמיים, כי על ידי כך כל העולם מתאפסים עליו ואין לו כח ללמידה. ללמידה תורה יותר טוב מכל הדברים האלה, כי טוב יום בחצריך מאשר בחצרתי!

כשהייתי צעיר, ביקשו אותי הרבה מיליה להיות מוהל, להיות מוהל זה לא בעיה, תוך שלושה חודשים אפשר ללמוד זאת. אבל אם אהיה מוהל, כל אחד יבוא לבקש אוטו ולא יוכל ללמוד תורה, כל יום אקפו מיליה למיליה, מאליהו הנביה לאליהו הנביה, ותורה מה תהא עלייה, متى אלמד תורה, אctrיך לסגור את הספרה שלי. לא הסכמתי להיות מוהל, ברוך השם.

אף על פי שכת מתרידים אותו בסנדקאות, זה לא כמו מוהל, אנשים לא כל כך שרים לכבד בסנדקאות, האבא של אבי הבן רוצה לשבת סנדק, והאבא של האמא גם רוצה, הם רבים ביןיהם ולא תמיד נותנים לו, וממילא כמה כבר יש סנדקאות, פעמיים שלוש בשבוע, זה עבר. מה שאינו כן מוהל צריך לлечת ממיליה למיליה, יוצא מואה לה ויבוא באוהל רחל, ואין לדבר סוף. ומתى אלמד תורה אין לך למעלה ממנה, ולימוד תורה נגד قولם.

למעט צער התינוק

מן זוק"ל היה מזהיר לחתת מוהל שידיו זריזות ומיל בזירות וזריזות, כדי למעט את צער התינוק ככל היותר.

כתב מהרי"ל (лечת מיליה זאת): צער לחזר אחר אדם כשר למל, ולא יכח מוהל באהבת אדם רק אומן ומוחזק בכך. ועיין בפיוט למליה לרבי משה בוגנאה מטריפולי לפני כ-350 שנה) שכתוב: "מוחל לאט נא לנער, וראה איך תחזיק בתער, לכורות ערלה בעלי צער, וזרוק אל גבעת העRELות".

אליהו הנביה מחהה, ואתה מעכבר אותו...

פעם שמעתי ממון זוק"ל שסביר בשיעורו הקבוע בימי חמישי בישיבת "אור החיים" את המוהל הוותיק חכם מרדיتش שwon שליט"א, שלרוב זריזותו מסיים את המיליה קודם שסמיימים החיבור לומר יג מדות. אך לעומת זאת ישנים מוהלים שכבר סיימו החיבור לומר יג מדות, והם עדין לא סיימו לטפל בתינוק, וכי לא מסכו התינוק הזה, למה לצער אותו. ואמר מרון, שכאשר הוא רואה מוהל איטי, הוא אומר לו שצרכי להיות זריז, כי אליהו הנביה מחהה, רוצה לחזור לישיבה של מעלה ואתה מעכבר אותו... והשוו

(ספר "רבנו" עמוד קעא)

זריז ונשבר

אם יש לפני אבי הבן שני מוהלים, אחד הבקי וזריז כהוגן, ואילו השני אינו בקי וזריז כמו הראשון אך הוא קרובה משפחתו ואיפלו תלמיד חכם, יכח את המוהל הבקי וזריז יותר, כדי שלא יצטער התינוק יותר.

הגאון רבינו זלמן אוירבך צ"ל הסתפק באב שידוע למול אך אינו בקי כמושל מומחה, ואם ימול בעצמו את בנו, יגרם צער גדול יותר לתינוק, האם גם במקורה כזו יש מצור על האב למול עצמו או לא. ע"ש. ומובואר כלל הספק הוא רק מכיוון אבי הבן שמצוור בו יותר מבשלוחין, אבל לבני שני מוהלים אחרים, ודאי שצער התינוק עלית על כולנה. זאת ועוד, לעניות דעתינו נראה שאנו במקורה שהסתפק הגרש'א, יש לומר שלא ימול האב, כי צערו של תינוק קודם, וצער בעלי חיים דאוריתא. וכראיה לזה ממה שהובא לעיל (עמ' 95) בשם האחرونין, שרשאי

האב היודע למול לבבב אדים גדול, כי כנגד מה שאמרו שמצויה בו יותר מבשלוחו, יש כבוד הבריות וכבוד המצויה שתעשה בגודלים. וגם כאן, כנגד מצווה בו יותר מבשלוחו, יש צערו של תינוק, וצער הבריות קשה יותר מכבוד הבריות. ודומה לאב שמחל על כבודו, שכבודו מחול, אבל אין צערו מחול, כי הצער קשה יותר מהעדר כבוד. עיין מע' ליקט יוסף בבוד אב ואם ח'א עמי רען.

ודע, כי כמו אומנות וזיהירות צרייכים במעשה המילה, כי פעמים והסתבכה המילה, ואם הוא לא בקי ומומחה היטב היטב, יכול חיללה לסכן את התינוק, וכבר אמרה תורה וברים ז' ט': "רק השמר לך ושמור נפשך מאז", וכן נאמר ושם טו: "ונשמרתם מאז לנפשותיכם". וכתב הרב כה החיים יורה דעה סימנו קטו אות קפ"ה: יהיה נזהר לקחת מוהל אומו, ולא יקח מוהל בשבייל אהבתו אם אינו אומו ומוחזק לכך. ע'כ.

צא וראה מה כתוב בספר מהרי"ל והלכות מילה את כד': פעם אחת היה מהר"י סג"ל סנדק, ולא היה שם מפה לפה את רגלי הילד לאחר המילה, שלא התקלקל המילה. וציווה הרב להוציא את המפה שגולמים בה את ספר התורה וללפוף בה את רגלי הילד. ואמר שגמ' ריעיה של ספר תורה מותר היה ללפוף בה, משום סכנת נפשות. ואמר שלא נגם בכך קדושת המפה, אך ינקה אותה אחר כך מן הדם, ויזורנה בספר התורה, ויתנו דבר לצדקה שלא ליהנות מון ההקדש בחינם. ע'כ.

ידים חמורות

מן זוק"ל היה מזהיר שהמוחל יתו דעתו בימי החורף הקרים לחם ידיו היטב בימים חמים קודם המילה, כי מאחר והתינוק מכוסה בגדיים וחם לו, אילו יהיו ידי המוחל קרות, הרי הוא מוסיף צער לתינוק בחינם.

כו סיפור הגאון רבי ראוון אלבו שליט"א, ראש מוסדות "אור החיים", שכשר מל בבית מדרשו של מן באחד מימי החורף, אמר לו מן ברמז ובחיך כל על שפתו: רבי ראוון, היום המזון לא פועל כיאות ולכנו ידיך קרות, תכנס לבית, תרחץ את ידיך היטב היטב בימים חמים, די לתינוק צער המילה, אל תוסיף לו צער על צערו. והשווה ספר "רבנו" עמוד שצט)

ביטול הבטחה

אבי הבן שהבטיחה למוהל מסוים שימושו את בנו, ולאחר מכן נודע לו שמו של זה אינו זרייז ומומחה כל כך, רשאי לחזור בו ולבטל הבטחתו, ולהזמין מוהל אחר המומחה ובקי היטב ממנו. (_nb) ונכון שיפיס את המוחל הראשון, והכל על מקומו יבוא בשלום.

מוחל חדש

מוחל חדש שرك למד את מלאכת המילה, אבל בפועל לא מל תינוק מעולם, אסור לו למול בפעם הראשונה אלא בנסיבות מוחל מומחה, מפני חשש סכנה. ואם אין כתע מוחל אחר, ידחו את המילה למחמת שיבוא מוחל מומחה ויראנו. (nb)

הגאון החיד"א בשוו"ת היו שאל חלק א סיינו נח הביא תשובה בזו מאה בנו, כדלהלן: תשובה בני ידיך נפשי החכם השלם הדין המצוין כמה"ר רפאל ישעיה איזורי, ואחר שהאריך בראיות נכחות שאסור למול בפעם הראשונה ללא השגת מוחל מומחה העומד על גביה, כתוב וזה תוכן דבריו: ובענייני פלא איך האיש הזה רוצה להכניס עצמו במקומות ספק סכנת נפשות, ורוצה למול בראשונה שלא בפניו שום מומחה, כי אם היה שם איזה מומחה שיגיעה עליו היה מותן לו להכניס עצמו לספק סכנה, שגמ' אם יקלקל, המוחל המומחה יתקן. ולא עוד אלא שלא יניחו קלקל, כיון שמשגicia עלי, אבל למול בפעם ראשונה בעלי שום מוחל משגicia עלי, זה לא שמענו...

ונמצינו למדים שאין אחד שאומר ש אדם שלא מל מעולם, ימול בליך מומחה שעומד על גביו, ולכנן האיש הזה אינו יכול למול. ועוד קוראתי למוחלים מומחים וורשתוי וחקרתי אם יש חשש סכנה, וככלם כאחד אמרו, ש אדם שלא מל מעולם ורוצה למול שלא בפני מומחה, ודאי יש在乎 ספק סכנה. ואם כן אפילו אם התרצה אבי הבן להיות האיש שימול את בנו, מעובדים עליי עד שייהיו מוחלים מומחים, אז ימולו אותו כדת. עי"ש.

מוחל חדש בשבת ויום טוב

אין למוחל חדש שלא מל מעולם בשבת, אף שישנם כמה מוחלים מומחים המשגיחים עליו, כי יש לחושש שהוא יקלקל ונמצא שחילול שבת שלא במקומות מצות מילה. והוא הדין ביום טוב. אולם ביום טוב שני של גלוויות, רשאי למול. וש"ת חיים שאל חלק א סימן נה. שירוי ברכה. ש"ת גבע אומר הילק ט יורה דעה סימן כט סוף אות ז)

וזו לשון מרן בשלחון ערוך ואורה חיים סימן שלא ס"י, יורה דעה סימן רטו ס"ז: אדם שלא מל מעולם לא ימול בשבת, שהוא יקלקל ונמצא מחלל שבת. ואם כבר מל פעם אחת, מותר.

אמנות – נאמן המוחל החדש לומר שכבר מל פעם אחת, כי לא חוזדים באדם שמכונין להכחיל ולקלקל. (קנח)

מוחל וסנדק

מוחל מומחה שכיבדוו גם בסנדקאות, או אבי הבן שהוא מוחל מומחה ורוצה לזכות בשתי המצוות, גם למול את בנו וגם להיות סנדק, יכול למול כשהוא ישב סנדק, ובלבך שהוא זהיר ומומחה יודע לעשות כן כהוגן. ובעת הברכה על המילה, אין צדיק לעמוד, אלא יברך כשהוא יושב.

כן עשה רבי מירנו ורבנו הגאון רבי בן ציון אבא שאול צוק"ל. ומג. עיין ש"ת רב פעילים הילק בירוה דעה סימן לה ד"ה והשתא. דרכ פקודיך מצוות עשה ב הילק המעשה הערה נב) ולפניהם איזה איזה, הזדמן לי להתפלל שחרית של שבת קודש בישיבת "אור החיים" בשכונת הבוכרים בירושלים עיר הקודש, והתקיימה שם ברית לבנו של יידיגנו הגאון הרב אופיר יצחק מלכה שליט"א, וכייד את מר חמיו הראשי הישיבה הגאון רבי ראנון אלבז שליט"א להיות סנדק גם למול את הבן כאחת.

מוחל בחינות

ראוי ונכון שהמוחלים יקימו מצווה יקרה זו מבלי ליטול שכר, ולא יקחו אלא שכר הוצאות הנסיעות, בדיקת התינוק וכיוצא בזה. אולם מן הדין יכולים לקחת אף שכר בטלה, דהיינו שכר פעלות מלאכה אחרת שהתבטל ממנה כדי למול. וכד. קפ. עיין שלחן ערוך חושן משפט סימן ט ס"ה)

בגמרה (ובcornerות כת ע"א) למדו מהפסקוק (ובבריס ד ח): "יאאה למןתי אתקכם תקקים ומישפטים באשר אגני ה' אללה", מה אני למדתי אתכם בחינוך, אף אתם תלמדו לאחרים בחינוך. ומובואר שם שכן הדין גם בשאר מצוות שישתדל לעזר בהם לאחרים בחינוך. וככתב הרשב"א (הילק א סימן תעב): אם יש מוחל יחיד בעיר ומסרב למול עד שיתן לו אבי הבן שכר, ואין לאבי הבן ליתן לו מה שבקיש ממנו, כמה נשתנה מוחל זה באומנותו מזרעו של אברהם, וכמעט מראה בעצמו שאינו מזרע אברהם אבינו, וצריך לגער בו הרבה על שאינו חף במצוות. ועוד, שהוא רוצה בדין אחד ומיניה עשרה זוחבים על כל ברכה וברכה, ששכר ברכה אחת עשרה זוחבים. ע"ב. גם הרמ"א (סימן רסא) כתוב, מוחל שאינו רוצה למול בחינוך, רק בשכר, יש לבית דין לגער בו, כי אין זה דרכם של צרע אברהם, ואדרבה מוחלים מהדרים שיתנו להם למול. ואם עומדים המוחל במרדו, ואין יד האב משגת לתת לו שכרו, הרי זה כתינוק שאין לו אב, שבית דין חייבים למולו, וכן היו קופים אותו, לאחר שימול. ע"ב. וככתב בערוך השולחן ס"ס רסא, ושמעתינו מעד

אחד גדולה, שישראל מרובים ומוהלים מעוטים, והמוחלים מסרבים מפני שיש להםanza בזה ביטול פרנסת. וכך שכרו טובי העיר מוהל אחד שלא יעשה שום פרנסה, ויקבל מכל מילה כך וכך, והוא כמושך לאנשי העיר למולם מהם. וכוכו הוא מאו, ובפרט בעיתים הללו, ה' יוחם. ע"ב. ועיי' בש"ת משנה הלכות וח"ג ס' כ' על מוהל שמקבל כסף, האם פטור את הציבור מלומר תחנוו.

אם יש מוהל המל בחיננס, ואבי הבן רוצה למול דוקא אצל מוהל אחר הבקי יותר, רשאי מוהל זה לקבל שכר. אך גם בזה, ראוי שלא ליטול שכר. (כח)

כתב הרשב"א (וחלק א' סיימו תעב): ובכל גלגולינו מוהל העני מחזר אבי הבן להתחסד עמו שניתנו לו את בנו למולו בחיננס, ורובה עלייו רעים כדי להרוויח המצווה.

מוחל הנוטל כסף בשבייל החזר החוצהתו שהוחזיא עברו לימודיו עד שהוסמך למול, או בעבר בדיקתו את התינוק ביום שלפני המילה וביום שלאחר המילה, ישתדל אבי הבן לסייע בעדיו ולתת לו בעין יפה, שזו הוצאה של מצוה, ולא ידאג על זה.

מוחל רופא – עקרית התורה

יש להתריע ברבים על רעה חוללה המצואה בשנים האחרונות אצל מיעוט אנשים הרחוקים מהתורה ומצוות, אשר במקום להזמין מוהל ירא שמים, הם מזמינים "רופא-מוחל", שאין לו מושג ולא כלום בהלכה, ובמקרים רבים התינוק נחטא עדין ערל, כי רבים מהם לא עושים פרעה לכל, ואמרו חז"ל (שבת קלז ע"ב): "מל ולא פרען, כאילו לא מל". ואף אם הם פורעים, אינם מוצאים, ואמרו חז"ל (שם קלג ע"ב) כל מוהל שלא מוציא, מסלקים אותו ואסור לו למול, כי הוא מסכן את התינוק. ואלו הרופאים, ברוב החופפות ובעוזות מצחסים באים לחלו על דברי חז"ל הישרים, וכן משתמשים במכשורים שמסכנים את התינוק וגוריים לנמק. וזאת מלבד שרבים מהם מחללי שבת ועובד עבירות חמורות, ופעמים שאף אינם בני ברית. ועיי' להלן עמוד 148 בחותמת המציה

ומה שיש מהם טוענים שרופא-מוחל הוא יותר בטיחותי, סטורייל ואחראי, הנה כל דבריהם הבל ורעות רוח, שקר וכזב, כי חילתה מהחזיא לעז על מוחלים יראי שמים שמקפידים למול, בצורה מקצועית וטובה על פי הנחיה תורהנו הקדושה תורה חיים, שדריכה ודרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. ותහיות לאל, אף שניים עם ישראל מקיימים מצות מילה בהידור רב, ובמסירות נפש, והשם יתברך שומר שלא תצא תקלה ולא נזק קלשחו. ואוטם מפירי ברית, המיעיזים ברוב החופפות להוציאו לעז, כל מאויים ורצונים לתועלת עצם ולעקור מצות המילה כהלה, ועליהם נאמר בראשית לט' ז': "אָרוּר אַפִּס בְּעֵז, וְעַבְרָתָם בְּקֶשֶׁתָּה". וכן אמרו חז"ל שבת קטו ע"א: הלו שמטילים קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהם שבחמים, עליהם אמר דוד (תהלים קלט כא): "הַלֹּא מִשְׂנָאִיךְ ה' אֲשֶׁנָּא, וּבְתְּקוּמָמְיךָ אֲתָקּוּט". תכלית שנאה שנאותם, לאזיבים הי' לי".

وعי' בש"ת משנה הלכות (וחלק יב סיומו קטב) שרצה אחד ללמד זכות על מוהל שעשוה הברית שלא כדין, שכונתו לטובה ולא לשם עקרית הדת. וגם אבי הבן ואמו עמי הארץ, ועושים כמו שהראבבי שלחם אומר, וכל האשמה על הראבי. וכותב הרב: דעת, כי זו דרך המתודשים לעkor חלקי הדת, בטענה להציג ולהציג, ובסוף כולן נפלו לרשותם. ומעשה בעיר הבירה וייען, חייט אחד היה עושה מלבושים למלך פראנץ יוזף, ונולד לו בן וכייד את המלך שיהיה סנדק, ולהפתעתו המלך הסכים. מרוב שמחתו, רץ וסיפר לרוב העיר שהרב יקבל את המלך בבית הכנסת שלו לסנדקאות.

בשיעור הרוב מהמעשה, אמר, איך אפשר שהיה מי שאינו בן ברית סנדק? השיב החיטט בתומו, אבל הוא המלך החיטט. אמר לו הרוב שלדעתו זה אי אפשר בשום אופן. אז אים החיטט, שאמ לא יניחנו למלול בבית הכנסת עם המלך, הוא ישתטמוד וילך לבית עבדה זהה, ושם יהיה המלך סנדק לפיה UBODTMS. הדבר הוצר לרוב מודע, ושלח טלגרמה לרבי הקדוש האדמו"ר מצאנז, כי היהות והדבר נוגע לשמד של משפחחה כולה חס ושלום, אולי יתר רבי שהיה המלך סנדק בבית הכנסת. האדמו"ר השיב בטלגרמה: "שׁיינע רײַגע כפּרָה טַאַפּעַן אָונְד נִיכְטַן באַשְׁנִינְיאָדָעַן", תרגום: "אם ישטטמוד ושיחיה כפרה, ולא יתנו למולו בבית הכנסת". קרא הרוב את החיטט והראה לו את התשובה, ואמר: "זה הפסיק ואני לוז זזה". בשראה נכון החיטט, הלך אצל המלך, ואמר לו שבתיות והרב אומר שעל פיה הדין אי אפשר למלך להיות סנדק, לכן הוא מוכן להשתטמוד ולכלכת בית תיפלות שלהם. אז צחק עליו המלך, ואמר: לא צרכיך שיחיה סנדק. והתבטל הדבר ולא השתטמוד, ועשו הברית בבית הכנסת, והרב היה הסנדק. וכתבתני זה, לדעת שמצוות מילה גודלה היא אצלאן, ומஸרו עליה נשפּ בכל הדורות, ותוללה וחס להקל בכוhalim קל דעת שאומרים שכונתם לשם שמים, וועושים מעשה זמי ומבקשים שכר כפינחס. ע"כ.

ועיין בש"ו"ת שבט הלווי וחקל ב סימן קלב) שכטב: אודות המתהדים במצוות מילה ומשננים מצורת המצואה כפי שנאמרה בסיני ונמסרה לנו ממשה רבנו ומדור דור, קרוב אני לומר שלא קיימו מצאות מילה. וחלילו וחס מליתן יד לאלו המתהדים העוקרים יסודיו המצואה משורשו. ובאמת לא חשו אחד מאחינו בית ישראל הקרים אלינו בדרך אבותינו ורבותינו שייעשו כן. אבל גם הרחוקים, מצואה עלינו לעורר אותנו מהלפק דברי אלוקים חיים במצוות מילה אשר כל קדשות ישראל השתת עלוי, וכל גנואה תנועה במצוות יסודת ברורי קדש בנלה ובנסתר. עכת"ד.

ומעשה שלחלי לי היהודי יקר שהשתתף בברית של בני משפחתו, וכן סיפור: הגעתו לברית, והנה להפתעתו הגיע לעיר אט הברית "רופא-מושל". הוא נכנס ללא כיפה בראשו, ורק בעת ה"טקס" חשב אותה. ועוד יותר גברת תמייתו, כשהזמין אותו אריה אמר שאין בעיה לדוחות את הברית בכמה זה היה הרופא בארצות הברית, וכשהזמין אותו הוא אמר שאין בעיה לדוחות את הברית בימים ה-13-11 לילידת התינוק, והברית תואמה ליום ה-16:30, כשהשקיעה באוטו יוס היתה בשעה 17:01. שאמרו לו שכדי ימים עד שהוא יחוור. הוא חזר לארץ ביום ה-11 לילידת התינוק, והשקיעה באוטו יוס היתה בשעה 17:01. להקדים מעט, הוא אמר לי שאין אפשר להקדים וזה בסדר גמור. גם נודע לי, כי בנסיבות השאלה המקרים, שהועבר להורי הרך הנימול על ידי הרופא, מספר ימים לפני האירוע, נשאלו החורים, בין היתר: "האם היה נוכח רב באירוע?"...

בשתחילה ב"טקס", הוא לקח טלית והניח אותה על צווארו כמו צעיף. הואלקח את התינוק עם הוריו ל"חדר המכנה" נפרד, ננראה להסביר להורים הסברים, ולאחר מכן יצא עמהם למקום הברית, ודיבר עם הקהל הרבה, לא דברי תורה, פיזר חיקפים לרוב, הצע לשבות להעביר את התינוק מאתה לשניה ואז לסנדק, ומהשייך לדבר על החשבות של מעמד האישה. בשעה 17:00 [זמן השקיעה] לחת שוב את התינוק ועשה לו אל-ALTHOSH מקומי. שימושיו העיר לו שכבת הגיע זמן השקיעה, הוא אמר שהוא יודע והכל בסדר. בשעה 17:12 [צאת הכוכבים] חזר עם התינוק ואז פנה לבצע את הפעולה. הוא לא עשה מציצה. את שתי הברכות של הברית, "להכנייסו" ו"שהחניינו", הוא אמר לאבא והאמא של התינוק לברך יחד, בנוסח "להכנייסו בבריתו של אברהם", ולא "אברהם אבינו". לאחר מכן ל��ו את התינוק להרגע בהדר הכהנה, והרופא אמר שהסנדק היה כמו כהן גדול, ולכן יברך ברכת כהנים. בשלב זה הרופא סיפר על עצמו הרבה, שהוא אהוב ילדים, ועשה הכל שהברית תהיה מקצועית וטובה. הקהל התמים שהיה, לצערנו רוחקים מאוד מקומות תורה ומצוות, מהאו לו כפאים. והוא הודה לכל מי שיזמין אותו. ובאופן כללי הוא השרה הרגשה של סמכותיות וביתחון. לאחר הטקס נתנו להורים תעודה יפה, שבה רשום כי הילד נכנס בבריתם של אברהם אבינו ושרה אמנו... השם יצילנו.

כך לצענו הרוב, הם משפיעים על התמיימים, וישנם ככלו תועים ההולכיםשול אחר דבריהם, הנאמרים בהתייחסות בתקשורת ובאתרים שונים, על כן חובה על כל אשר יראת שמיים בקרבו, שאם שמע על מישחו שרוצה חלילה למול את בנו אצל אותם פושעים מפי רברי ברית, שייעשה את כל מאמציו להסביר ולהבהיר לו שאף יש סיכוי שהתינוק לא יהיה מוחל בכלל, ומайдך יdag לו לМОהיל ירא שמים שיעשה הכל כדת וכHALCHA, ציווי התורה הקדושה.

גמגמה ואמרה: "אגיד את האמת, מוול mun היהודים החרדים אני צריכה"

בימות הקיץ בשנת תש"ד, מיהרו הנאים הארורים יmach שמות זכרם, לאסוף את שארית יהודיה אל תוך קרוןות משא, שנשלחו לאושוויז' להשמדה. באביבה מהקרונות הכניסו הנאים, יהודים אשר שפר עליהם גורלם, כי היו כשירים לעבודה, ונשלחו למחלנה 'שטראסאהף' לעבודות כפייה. בין היהודים שהובלו לשם היהת גם הרבנית לאה מייר [בת רבי זוד פטני, מחבר ספר מהרש"א הארוך]. היא הייתה בקיאה בשפות רבות, ומינו אותה לעבוד במשרד. בחודש תשרי ילדה בן. כינויים אחרים הלידה, ניגשה לראש היונדראט', הרופא היהודי טוכמן, ואמרה לו: "אנא, בקש מנהל המחנה שירשה למול את בני הנולד לי". ענה לה הרופא בתמורה: "ז'וי את מצפה שעמלך יתו לך רשות לעשות בריטתי! הם כבר שאלו متى את חזרת לעבודה, לא כדאי שאזכיר את שמד לפניהם, מוטב שתתחכבי עם בנך, ותפטריו מהעובדות כל עוד שאינם נזכרים בכך".

"אבל ד"ר טוכמן", אמרה הרבנית, "חייבים למול ילד יהודי ביום השמיינן. כך כתוב בתורה. כשיורה ה' על מצות מילה הוא לא פטור מטעו מצוה זו את היהודים אשר נמצאים במחנה העבודה. אני חייבת לבקש רשות ולנסות לקיים את המצוה. לפחות, אם לא תדבר עם מנהל המחנה, הדבר אני עמו". שימוש הרופא את דבריה היוצאים מון הלב, לא יכול לסרב לה. למחורת בא הרופא אל הרבנית ואמר לה: "לא יאומן כי יסופה, דיברתי עם המנהל, והוא נתן לי רשות למול את בנך. פלא הדבר". אמרה הרבנית: "טוב, עכשיו אני צריכה לחפש מוול". ענה הרופא: "אני אمول אותו, הלא רופא אני".

עמדה הרבנית נבוכה, כי אף שהרופא לא היה מומר גמור הפסול למול, מכל מקום חששה שמא לא ימול כדין. לבסוף גמגמה ואמרה: "אגיד את האמת, מוול mun היהודים החרדים אני צריכה". הרהר הרופא רגע, ואחרי כן אמר: "טוב, אחפש מוול חראי במחנה" חיפש ולא מצא. למחורת חז שוב אל הרבנית כולם משתוקם ואמר לה: "שמיינן עניין פלא. אטמול הגיע קרוו נסוי עס יהודים, ובתוכם נפשתاي בהוודי בעל צורה שהציג את עצמו לפני הרבה, שוחט ומוול. סיירתי לו שאשה אחת במחנה מחפשת מוול את בנה, הוא ענה לי שאין לו איזמל למילה, כי כאשר עזב את ביתו לקח עמו רק סכין לשחיטה ולא סכין של מילה. אך כאשר פתח את תרמיילו, חوروו פנוי, בראותו שטעה, ובמקום את הסכין לשחיטה לקח את האיזמל למילה! הוא קרא ואמר: מון השמים כיונו את מעשי שאקה את האיזמל, ומה' יצא הדבר".

בדרך שאדם רוצה ללכט, בה מולייכים אותו. הרבנית הכנישה את בנה לבריתו של אברהם אבינו בזמןנו, ולא עוד אלא שצכתה ויזכתה את הרבים, כי כאשר התפרנסם הדבר שמנhal המחנה נתן רשיון לקיים ברית מילה, באו עוד 28 אמהות למול את בניה אשר לא נימולו עד כה מיראת הגורמים. ובritten כרותה לשפטים. אותן ברית עמוד (146)

"וועת צרה היא ליעקב וממגה יושע" (ירמיה ל ז)

בעונות, בימים קשים אלו [סוף אדר תש"פ], שהhaftפתה המגיפה הנוראה, השם יציל את כל עמו ישראל, לא תקפא, ואי אפשר לקיים את מצות המילה כנאה וכיאה ברוב עם, ואשריהם ישראל עושים את המילה במסירות נפש, ומתאפסים מןין מצומצם עם זירות ושמירה על כללי הבריאות, ומליין את התינוק, ומיד כל אחד ואחד הולך לביתו לחיים טובים ולשלום, כי זה צו השעה. יושעינו השם, ושילוח רפואה שלימה לכל חוליו עמו ישראל, ונזכה לביאת משיח צדקנו ב מהירה ב מהירה בשמה, כמו שנאמר יישעה לנו: "כפי אמר ה' אלקים קדוש ישראל, בשובבה ונחתת תונשען, בהשקט ובטחה...".

๒ סנדקאות כב

באור המילה 'סנדק'

המילה 'סנדק' מקורה אינו מלשון הקודש אלא מלשון יוון ורומי, ופירושה: 'אב', 'פטרו', דהיינו לקיחת חסות על המילה. ספר הערד, עורך השולחן סימנו רשה ס"ס לד)

סמק מהתורה לسانדקות

בפסוק ובראשית נ כת: "כִּם בְּנֵי מִכִּיר בָּנָו קָנַשָּׁה יָלֹדו עַל בָּרֶכִי יוֹסֵף", תרגם יונתן בן עוזיאל: "בְּנֵי מִכִּיר בָּר קָנַשָּׁה בְּדַ אֲתִילִיד, גּוֹזְרִינָנוּ יוֹסֵף". ובדורש שכל טוב פירש, שהיה להם יוסף 'אב לברית', שנימולו על ברכיו [סנדק]. ע"כ. ופירוש 'אב לברית', כמו שנאמר בראשית מה ח: "יִשְׁלַמְנִי לְאָב לְפָרָעָה", ותרגם בתרגום ירושלמי "לפטרו", וכן פירש רשי' לחבר ולפטרו. ועיי' בספר עלי תמר על הירושלמי יומה פ"ב ה"א) ותורה נחת.

ואמרו במדרש שוחר טוב על הפסוק ותhalim לה זו: "כֶּל עַצְמוֹתִי תָּאִמְרֵנָה, ה' מֵכְמוֹד", וכן ביליקוט שמעוני (זהלים תשכג): אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם, אני אשבחך בכל אבריי, בראשי - אני כופף וקודה בתפלתי, ועוד אני מניח תפילה בראשי. בצווארי - אני מקיים מצות עטיפת ציצית. בענייני - אני מקיים "וראיתם אותו". בפי ובשתמי - אני מהלך. באפי - בהשתחויה. וככ' בחזה - אני משים את הציצית כנגד הלב כלazon שאני קורא את שמע. מאחריו ומפניי - אני משליך הטלית,שתי כנפות לפנים. יד ימין - אני כותב ומראה בה טעמי תורה. יד שמאל - אני קשור בה תפילין של יד, ובבה אני אווח ציציות בקריאת שם. חוטמי - אני מorig בושם במצואי שבתות. אונאים - אני שומע טעמי תורה. צפרנינים - לעשות בהן פריעה ומיליקת העוף, ולהסתכל בהן אור להבדלה. מילה - מילה ופריעה. ברכיי - כריעת בריכים בתפילה. וברכבי אני געשה סינדייקנוס [סנדק] לילדיט הנימולים על ברכבי. רגלי ימין - מצות חיליצה. רגלי שמאל - קודם לשולש פטיעות [בסיום התפילה]. לך נאמרו: "כֶּל עַצְמוֹתִי תָּאִמְרֵנָה, ה' מֵכְמוֹד". עי"ש. וכתב בהגותה מיומנות והלכות מילה פק' ג הלכה ט שמאן סמק לזה שחומדים ומתאימים לאחיזו התינוק בשעה שנימול על הברכים ולהיות בעל ברית.

מעלות גדולות

יש להשتدל לחזר אחר מוצות הסנדקות כי מעלות גדולות יש בה, שהרי הוא כהן המקטיר קטורת. וירכיו המחזיקות את התינוק, הן כמצבח להקרבת הקרבן והקטורת. ומתקנן בזו את פגמי הברית, ובפרט בימי השובבים". וזוכה לעושר ורפואה ועוד ועוד הטבות. וזהר לך צד ע"ב. הלבוש רשה סי"א. ברכי יוסף שם סקי"ג. ש"ת חותם סופר אורח חיים סימנו קנה)

הדרכי משה (סימנו רשה) כתוב בשם רבנו פרץ, שכיוון שהברית דומה לקטורת, וסוגלת הקטורת היא להעשרה, لكن הסנדק זוכה לעושר. ואמננס בバイור הגרא"ה כתוב, ולעולם לא ראיינו סנדק שמתעורר. אך בשווית חותם סופר (אורח חיים סימנו קנה) כתוב, אף שראינו כמה שזכה במצות הסנדקות ולא העדיף בעורשם, מכל מקום אין זה מכחיש את הברכה חיליה, כי אולי החטא גורם, ואילו לא זוכה במצוות זו היה מתייסרabis, ועכשו זוכה לעושר על ידי מצוה זו, لكחו ממוני עושרו בדיי, חלף יסורי גוף. וכיוצא בזו כתוב בתשובות והנהנות וח"א סימנו תקף), שאפשר שברכת העשירות היא לאו דוקא בממו, אלא בהצלחה לבטל כל גזירות ומחלות שנגמרו עליו ועל בני ביתו, ורק הבורא יתברךשמו בלבד יכול להעיד אם הסנדק התעשה, ונאמנו הוא אלקינו יתברך שמו לשלם לכל אחד שכרו בשלמותו. ואולי גם בקטורת עצמה, ברכבת העשירות היא זאת.

וכבר אמרו חז"ל (שבת כה ע"ב): איזהו עשרי? כל שיש לו נחת רוח בעושרו [ששמה בחלקו], אם מעט אם רב], דברי רבוי מאיר. רבוי טרפון אומר, כל שיש לו מאה כרמים ומאה שדות, ומאה שעדרים שעובדים בהם. רבוי עקיבא אומר, כל שיש לו אשה נאה במשעים. רבוי יוסף אומר, כל שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו. ע"כ. ואם כן אפשר שזכה לעושר מהדברים הללו.

"הנחמים מזבב ומפוז רב" (תהלים יט יא)

פעם שאלו את הגאון רבי יעקב ישראלי קנייבסקי - הסטיפיפלר זצ"ל, הלווא כתוב הרמ"א שהנסנדקאות מסווגת לעשרירות, ואם כן מדווע כבודו אינו עשיר, והלווא הווען פעמיים רבות לשמש בסנדק? אז הצבע הרב על ארונו הספרים אל עבר ספריו "קהלות יעקב" על הש"ס שזכה לחבר, ותמה ואמר: "וכי אינו זו עשריות!" (הפותח בכל יום, ד' בשבט תשע"ט)

הזוכה לשבת סנדק, יש בו ממידת קונו, שהרי אף הקב"ה נעשה סנדק לאברהם אבינו וסייע לו לדבר מצוה.

שאלו חז"ל וMSCת סוטה יד י"א): מהו באור הפסוק: "אחרי ה' אללהיכם תילכו", וכי אפשר לו לאדם להלך אחריו ה', ולא כבר נאמר: "כִּי ה' אֱלֹהֵיךְ אֲשֶׁר אָכְלָה הַוָּא?" אלא היה מהלך אחר מידותיו של הקב"ה, מה הוא ביקר חולמים, אף אתה ביקר חולמים. מה הוא ניחם אבלים, אף אתה ניחם אבלים. וכותב הרמב"ם (ולכת דעת פ"א הל' ה, ז:) וממצוים אנו ללכת בדרכו הטובים והישרים, שנאמר "תַּלְכֵת בְּדָרוֹיו", כך למדו בפירוש מצוה זו, מה הוא תנו, אף אתה היה תנו, מה הוא רחום, אף אתה היה רחום, מה הוא קדוש, אף אתה היה קדוש... ע"ש. ומעתה אף הסנדק, שבו ממידת קונו, ומקיים מצות "וְהַלְכַת בְּדָרוֹיו", וכן שכתב בספר מנחת חינוך וחובה בספר זכר ברית לרשותם תרפה. ח"ב ע' 236): מכאן ראייה לגודל מצות הסנדקאות שהולך בדרכי השם יתרה, שנאמר "וְהַלְכַת בְּדָרוֹיו", וכמו שהוא יתרה סנדק לאברהם אבינו וסייע לדבר מצוה, כך כל סנדק מסייע לדבר מצוה. וגם רגליו דומות למזבח. ע"ב.

גודל השלום

אף שמעלת הסנדק גדולה עד מאד, מכל מקום אם חילאה וחס יש חש למחלוקת ולהקפות וכיוצא בזה, יראה הימא להעביר על מידותיו ולהתחמק מכובוד זה, ואין ספק שכרכו יהיה גודל אצל הקב"ה הרבה יותר משעה יושב סנדק.

כתב השל"ה הקדוש ושער האותיות בית"ת, בריות אות ט): "בודאי הגרוע שבישראל, היה סובל ארבע מיתות בית דין קודם שעיבוד עבדה זרה, וחוזל אמרו שהמחלוקה קשה היא לפני הקב"ה יותר מעבודה זרה, ואיך לא יוכל עצמו מלעוזר מחלוקת שתיא קשה מעבודה זרה, ועל כן לא זו בלבד שלא יצטרע על דבר שנעשה לו, ובגkol זה יחויק בחלוקת, אלא אדרבה ישיש וישמה בניסיונו להעביר על מידותיו, ובבעור זה יעבירו לו על כל פשעיו".

מן הסתם רוצה כבודו לבבנני בסנדקאות,**אך מה אעשה ועלי להיות ביום זה במקום פלוני הרחק מן העיר**

regnisto של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לפני הזולט, התבטאה בהרבה מאוד הזדמנויות. נקל היה בעינויו לטrhoה ולהשתדל רבות כדי למנוע ממישחו שמא של אי נעימות וחוסר נוחות. אחורי מלחמת העולם השנייה, שהה בלונדון רב מסויים מון הפליטים, שרבניו תמק בוכסתפית במשך תקופה מסוימת בציינעה גמורה על ידי שליח מיוחד שהזורה על ידו שלא לגלות בשום אופן מי משלחו. מאוחר יותר הוא בא בדברים עם ראש ארגון הרבנים, ובהשפעתו קיבל הרב הפליט משרה רבתנית בבית הכנסת באחד מרובעי לונדון.

לימים, בא רב זה ובישר לרבעו בשמחה שנולד לו בן, אך ארשת פניו העידה על מבוכחה שהיה נתון בה. רבענו בחכמתו הבין כחרף עין את סיבת הדבר, ומיד פנה אל הרב ואמר: **מן הסתם כבודו רוצה לבבנני בסנדקאות, אך מה אעשה ועלי להיות ביום זה**

במקומות פלוני הרחק מזו העיר. הלה, שהיה נתון במצרים מפאת האילוצים לככבר בסנדקאות את ראש ארגונו הרבנים, נשים לרווחה, ואמנם רבינו יוחזקאל קם ונסע ביום הברית אל אחת מערי השודה בסביבות לונדון במטרה לבדוק שם את כשרות המקווה, וכל זאת כדי לא לגרום קושי וمبוכה לאבי הבן. (מלך בינוי עמוד 1656)

פעמיים באהבה

ראשי אדם לשבת סנדק פעמיים או יותר אצל בניו של אדם אחד, וכל שכן כשמדבר בבניו וקרוביו. (שו"ת יהוה דעת חלק ג סימן עז)

כתב בספר עלי תמר ועל הירושלמי יומה פרק ב, ממה שאמרתו תורה: "גַם בְּנֵי מִכִּיר בָּנוֹ מִנְשָׁה יְלִדוֹ עַל בְּרַפֵּי יוֹסֵף", וbarsaro רבותינו שהיה יוסף הסנדק שלהם ונימולו על ברפיו, אם כן מבואר שאף בשני נינים מבן אחד יכול הסבא להיות סנדק, ואין בזה קפידה שלא לתת שני ילדיו לסנדק אחד, שהרי כתוב "בְּנֵי מִכִּיר", שהוא לשון רבים.

סנדק אחד לתאומים – עיין להלן (עמ"ו 179) סדר הברית לתאומים.

כיבוד הורים בסנדקאות

המנוג הרווח אצל בני ספרד לכבוד את אבי הבעל לשבת סנדק בבן הראשון, ואת אבי האשנה בבן השני. וכך אין הבן רשאי להקדים את אבי אשתו ליישב סנדק בבן הראשון, והעשה כו' נגד רצון أبيו, הריחו עובר אסור שמוליאל בכבוד אבי. (שו"ת יביע אומר י"ד ח"ה סימן כא אות ט וכותב בשוו"ת מבשורת ציון ח"ג עמוד תמן) וכן שמצוות מפי מורי עטרת ראשין הגאון רבנו בן ציוןABA שואל צ"ל שיש בזה קיומן מצות עשה של כבוד אב, כי הדבר גורם להורים נחת רוח נפלאה, ומתקפידים בזה. עי"ש.

קודם תכבד את אביך ולאחר כך תכבד אותו

מעשה באברך חשוב שהזמין את מורהנו ורבנו הגאון רביה יהודה צ"ל ראש ישיבת "פורת יוסף" שישב סנדק לבנו בכורו. והנה בעת שהגיע הרב לברית, שאל את אבי הבן, האם כבר כבד את הסביס בסנדקאות? השיב אבי הבן, שלא. כמשמעות הדבר, אמר אניINI מוכן לשבת, ראשית תכבד את הוריך ולאחר כך אותו. ומיד פנה הרב בעוננותו לשבה, ובקיש ממנו שיהיה סנדק, וכך היה, שיב השב הסבא סנדק, והרב בירך ברכבת "אשר קידש" על החוסט. פלא והפלא! (שו"ת ברכת יהודה י"ד סימן יט)

בנך שיחיה הוא הבכור, ולאביך מגיע משפט הבכורה

הצדיק רב בי יוסף דיין צ"ל החשיב מאוד את מעלת הסנדק. היו פעמים בהן הוציאו מכיספו כדי לזכות בסנדקאות. לאחד מתלמידיו נולד בן בכור לאחר תקופת המתנה. הורי הילד, ביזודעם כי הרך הנולד בא לעולם בזכות תפילותו וברכותו המרתקעות שחקיים של רב בי יוסף, ששו ושםחו לככדו במצוות יקרה זו, בפרט ביזודעם כי הסנדק משפיק שפע רוחני רב על הרך הנימול. אך להפתעתם הרבהה, סיירב הרב להתכבד בסנדקאות, ונימק זאת באומרו לאב: בנך שיחיה הוא הבן הראשון, ולאביך מגיע משפט הבכורה, עלייך לככדו ולתת לו מצוות יקרה זו, ובפרט שהוא בא בימים. ובאשר לבבורי, אל תדא, וראה אני זאת כאילו נתקבמתי על ידך. התלמיד עמד נדחים לנוכח אצילות נפשו של הרב, כמוובן שעשה בדברי הרב, וכייבד את אביו להיות סנדק, ונרים לו נחת רוח מרובה. (אות ברית עמוד 169)

בני אשכנז – מנהג רבים מבני אשכנז לכבד את אביה האשה לישב סנדק בבנו הראשו, ואת אביה הבעל בבן השני.

כתב בספר ויקרא אברהם, מנהגם שאביה האשה יושב סנדק אצל הבן הראשון, ואם אין קיימים זוכה בסנדקות אח האשה, וסמכו על המדרש, 'אשה כי תוריע וילדה זכר', אשר מזרעת תחליה يولדת זכר, וכיון שבא מכוחה רואין לכבד קרובייה קודם לקורובייו ושוו'ת יבע אמר חלק ה יורה דעה סיומו כאות פ. ושמעתינו עוד טעם נחמד בזה מההגאון רבי בן ציון מוצפי שליט'א, מפני שבזמנים עברים היו רגילים בני אשכנז שאביה האשה מתחייב לאוין את חתנו ובתו כמה שנים לאחר החתונה, וכחכמת הטוב שగרים אצלנו ונזונים ממנו, היו מכבדים אותו בסנדקות ובקריות השם הראשוני. שוב ראייתי שכן כתוב בספריו שוו'ת מבשרות ציוו וחקק ג עמי תלט, תעט, ועיין שם עוד טעמים בו.

כבוד התורה

אם ישנה סיבה להקדים את אביה האשה לישב סנדק, וכגון שהוא תלמיד חכם גדול, ורוצה לכבדו לכבוד התורה שלו, רשאי בהסכמה אביו להקדים את אביה האשה, ואדרבה מקיים בזה מצות עשה של כבוד התורה. [שו'ת יביע יב"ע אומר ח"ה סימן כא]

בקשת מהילה

אם אביה הבעל מוחל על כבודו מכל סיבה שהיא, ומסכים לכבד את אביה האשה בסנדקות, כבוד האב מחול, ויקדמים את אביה אשתו לישב סנדק.

سبא שאינו שומר תורה ומצוות

אם הסבא לא זכה עדין לשמר תורה ומצוות, הנכו לשכנעו בצורה יפה וудינה שעדייף שישב סנדק אודם גדול בתורה, כדי שהשפעתו תחול על הבן לטובה, והואתו יכבד בכבוד אחר, כמו בהנחת התינוק על כסא אליו וצדומו. ואולם, אם יש חשש למחלוקת, יניחו לו לישב סנדק. וטוב להעמיד על ידו אדם אחר ירא שמיים, שיפסק את רגלי התינוק לכאנו ולכאנו, כדי שיוכל המוחל למלול היטיב, כי חלק חשוב בסנדקות הוא לעוזר למוחל למולו, והסבא יאחזו את התינוק למעלה בבגדיו מעל לרגליו. ויתאים כן מראש עם המוחל שהוא יבקש לעשות זאת כערחה עברוי, והכל על מקומו יבוא בשלום. [כבוד אב ואם בהלכה ובאגדה] [ועיין להלן עמוד 203] שהאותו ברגלי התינוק מעלו גודלה מאוד, שהרי הוא מסיע ממש בעצם מצות המילה, ולכן גם הוא פוטר את חיבור מלומר וידי, וכדין הסנדק הישב על הכסא].

אני מוכן להיות סנדק בשבייל לעשות שלום

בספר "רבנו" [עמ"ד ש. ועיין להלן עמוד 111] כתוב: שאלו את מרן זוק"ל על שוטר שלמד בעבר במסגרת כולן אברכים ובעלי בתים שבבית המדרש "יחוה דעת", ונולד לו בן והיום הברית, ולפי המקובל אביו של השוטר צריך לשבת סנדק, אבל מה לעשות שהאב הוא מחלל שבת, האם לקחת אותו סנדק? ורבנו ענה, משום דרכי שלום יתו לאבאו שלו. אחר כך אמר לי רבנו, אם רוצה, יכול להצעיר אותו להיות סנדק, ואם בזה יתפיחס אביו של השוטר, אני מוכן ללבת להיות סנדק בשבייל לעשות שלום.

הנחת ידי אדם אחר מתחת לככית

והנה בספר אבנוי זכרו [עמ"ד ש] הבא בשם הגאון הרב אלעזר מנחים שך זצ"ל שיעץ לבעל תשובה שאביו עדין לא מקיים תורה ומצוות, וודרש להיות סנדק, שהאב ישב על הכסא, ואדם כשר יניח ידיו מתחת לככית שעלייו מונח התינוק, ויחזק בו באופן זה שאפfilו בלי עזרת הסנדק

יכולו למול את התינוק, ובמקרה זה האדם הקשר המחייב בתינוק הוא הסנדק ולא הסבא היושב על הכסא. והngr"י זילברשטיין שליט"א קילס על זה יודרבי פי חכם חוץ, והוסף, ולענין דעתינו נראה שהמחזיק הזה פוטר את המני שלו מאמרית תחנון כדין סנדק. עי"ש. וענין "עלינו לשבח" יוקרה עמוד תרצד)

ואחר המחלוקת הרבה כיאות, לעניות דעתינו עצה זו אינה כל כך מציאותית, כי אכן יבוא אדם אחר ויתן ידיו תחת הכר שעליו התינוק, הלווא תחת הכר הם ברכיו של הסנדק, וברכיו יריגש הסנדק בדבר משונה זה שמניח ידיו על ברכיו, וכי ברכיו רועדות שוחשים שמא יפול התינוק שהוא צריך לתמיכת ועורה. ואף לו יצירר שיתן האיש את ידיו באוויר ולא על ברכי הסנדק ממש, הרי אי אפשר במצבים למול על כפות ידיו של אדם, כי צricsים חזק ויציבות בעת עשיית הברית, ואם חיללה לא תהיה יציבות מספקת, יכול התינוק לבוא לידי סכנה.

ואף אם נדחק לומר שמדובר שנותנו ידיו על ברכי הסנדק ממש, כדי שתיהיה יציבות מספקת, וצילחו להסחיה דעת הסנדק באופן שלא יריגש, וכגון שיתנו ידיו על כרית נוספת שתיהיה על ברכי הסנדק, עדי היאך יחשב אדם זה כסנדק, שמאחר ובלעדיו הסבא היושב על הכסא אי אפשר למול, כי באיש העומד לבדו אין יציבות מספקת, נמצא שהוא לא מעלה ולא מורד. והרי זה דומה לדין שניים שעשו מלאכה בשבת, שאמרו בגמרא (שבת ג' ע'), אם זה יכול לעשות המלאכה לבדו, וזה אינו יכול, שחיביב זה שיכול, כי זה שאינו יכול לא עשה כלום, שמשיע אין בו ממש. וכן שפירש רשי שם: זה שיכול, הוא עשה לכל המלאכה. ואילו זה שאינו יכול, איןו אלא מסיע בדבר, וכיון שאם בא לעשותו לבדו אינו ממש, ולא נחשב כלום. ע"ב. וכן מבואר בתוספות שם (ו"ה אמר רב זיבי). עי"ש. ומעתה בnidoniyo, כיוון שעל ברכי הסנדק היושב על הכסא אפשר למול, ואילו על כפי האשע העומד לבדו, אי אפשר למול, נמצא שהרי זה כדין הנל' שהוא יכול וזה אינו יכול, שהיכול חייב כי הוא נחשב עשה המלאכה, ואילו השני אינו נחשב כלום, ואם כן היאך נחשיבו לה הנזון ידיו כסנדק.

ואף לו יצירר מצבים כזו שידיו רוחבות וגדלות, והן יציבות וחזקות עד מWOOD באופן שיקולות לסביר את כל מעשה המיליה, בדור שגם בזה, אף ה絲בא נחשב סנדק, כיון שעדרין הוא אווח' את רגלי התינוק ומפסקם לבאו ולבאן לעזר למוהל, כי היאך אפשר שאדם זה יתן ידו אחת תחת התינוק ויסבול את כל מעשה המיליה, ובвидו השניה יפסיק את רגלי התינוק, והלווא לפסק ציריך שתי ידיים. ועל כרחמו שה絲בא הוא המפסק את רגליים, ולבן אף הוא נחשב כסנדק. ואילו בדברי הגאון לעיל מבואר שה絲בא אינו סנדק כלל. וצריך עיון.

על כל פנים, העצה האמוראה לעיל שיבוא אדם אחר ירא שמים ויאחז ברגלי התינוק לפסקם לבאו ולבאן, היא מציאותית יותר, ואף עניינו הרואות שהסנדק היושב על הכסא לא מרגיש בזה כאשר המוהל עושה זאת בחכמה. וממילא כל אחד מהם נחשב לסנדק, כי אילו עשה הוא את כל המעשה, שהרי לעת עתה שה絲בא היושב על הכסא תופס את התינוק רק מלמעלה בבטנו ובגדיו, ולא אווח' ברגליו כלל, הרי שאי אפשר במצבים למולו כך, כי התינוק ישתול ויזוז את רגליו בחזקה אננה ונאננה. וממאייד, גם זה העומד שאוחז ומפסק את רגלי התינוק בלבד, אי אפשר למולכו, כי חיברים את רגלי ה絲בא המחייבות את התינוק, נמצא שהרי זה בגדר "זה אינו יכול וזה אינו יכול", שלשניים נחשב שעושים מעשה גמור כלפי אישור מלאכה בשבת, וכל שכן לענין קיומן מצווה שנייה נחשבים כסנדק. וענין עוד זה להלן (עמוד 203) בעניין אמרית יודוי ביום המיליה שנמצאה שם המחייב את רגלי התינוק).

סבא רביה

על אבי הבן לכבד לישב סנדק את אבי אף שבוי אבי [סבא רביה] נמצא בברית, כי חייב אדם בכבוד אבי יותר מכבוד סבו. לבד ממקרים מיוחדים, כמו שהסבא רביה גדול הדור וכיוצא בזה. וכן היה נהוג ומקובל אצל מרן מלכא הראשון לציין רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל שבנו ונכדיו היו מזמינים אותו שישב סנדק לבני בנייהם, כי מאן מלכי רבנו. [כלומר, מי הם המלכים האמיתיים? חכמים].

כתב בספר עלי תמר ועל היירושלמי יומא פרק ב', אחרי שאמרו תורה "אם בני מקיר בְּמַנְשָׁה יְלִדוֹ על בְּרֵפִי יוֹסֵף", ובירו ש היה יוסף הסנדק שלהם, משמעו שכן היה המוצה שהסביר היה סנדק לנכדייו ע"כ. וצריך לי באור, כי לדבריו יוצאה שיש לכבד את הסבאה רבה לישב סנדק לנכני כמו יוסף לויינו בני מכרי, והלא אדם חייב בכבוד אביו יותר מכבוד סבו, וכן מפורסם כתוב בשוו"ת משנה הלוות וחקלא וסימן רנו שחייב אדם לתת לאביו לישב סנדק קודם אביו זקנו. נמצאו לכauraה שהיה לו למזכיר לכבד את אביו יוסף הצדיק, ואדרבה קיים בהזה מכך כבוד אב. וכל היה רצונו של משה למשה לכבד את אביו יוסף הצדיק, ובבעור שמירת הברית, ומרי ראי יותר ממינו לישב סנדק. שכן שישראל הצדיק זכה להנואר 'ד'ליק', בעבור שמירת הברית, ועוד ראי יותר ממינו לישב סנדק. ועל אחת כמה וכמה שכיוון שישראל היה מלך, בוודאי שהיה צריך לתת לו לישב סנדק, ולא שהמלך יעלמו ויסתכל על בנו משה שишוב סנדק. על כן, ברור שאין ללמד מכאן על שאר מקרים. ועיין בשוו"ת מבשת ציוו חלק ג עמוד תט. ודוק'ק)

בחירת סנדק

הבחירה סנדק לבנו, ישים לב שהסנדק יהיה ירא שמים וועסוק בתורה.

כתב רבינו מנחם רקאנטי סיימו תקצ' בשם רבנו שמחה, וצריך להיות בעל ברית [סנדק] טוב, שיתרצה מלאך הברית הוא אליו זל לישב כנגדו. וכן כתוב האור זרוע וחק בהלכות מילה סיימו קז את בא', צריך לחפש אחר יהודי טוב לששותו בעל ברית כדי שיבוא אליו זל וישב על הקתידרה אבלו בשעת המילה. וכtablet הרמ"א סיימו רס"ד ס"א, ויש לאדם לחזר ולהדר אחר מוחל ובעל ברית הייתו טוב וצדיק.

כבוד רבו

יש אומרים שיש להקדים לכבד בסנדקאות את רבו לפני אביו, כי אביו הביאו לחיי העולם הזה ואילו רבו מביאו לחיי העולם הבא. אך לכל הדעות למציאות של היום שהמנוג פשט לכבד קודם את אביו הבעל ואת אביו האשא, יקדים אותם לכבדם ואחר כך את רבו, כי ברור שהרב מוחל, וכבר נפסק בשלחו ערוץ סיימו רmb סעיף לב) שהרב שמוחל על כבודו, כבודו מוחל.

כתב הטור ויורה דעה סיימו רmb): כשם שאדם מצווה בכבוד אביו ויראותו, כך מצווה בכבוד רבו ויראותו, ורבו יותר מאשר הביאו לחיי העולם הזה, ואילו רבו מביאו לחיי העולם הבא. וכן אין לך כבוד רבו ומורה כמורה, ואמרו חכמים "זמורא רבך כמורא שמים". וכל החולק על רבו, כחולק על השכינה. וכל העשו מריבה עם רבו, כעושה מריבה עם השכינה. וכל המתרעם עליי, כאילו מתרעם על השכינה. וכל המחרה אחר רבו, כאילו מהחרה אחר השכינה. ע"כ. ועיין בשוו"ת מבשת ציוו חלק ג עמוד תטב, תטג)

"וישתחוו אברחות לפניהם עם הארץ" (בראשית כג יב)

מעשה ששמיתי מפי מלכא זצוק"ל על הגאון רבי אברהם (רבה של העיר בוטשאטש מחבר "אשל אברחים" ועו), חתנו של רבוי לוי יצחק מברדייצ'וב המכונה "סנגורן של ישראל", שהוא מוחל מומחה, ובני עירו ראו זכות זהה להזמין את רבם למול את בנים.

אך זה לעומת זאת העשוה האלוקים, ולצערנו הרבה, בחרו אנשי הקהילה לנשיא הקהילה את אחד העשירים הגודולים שבעיר, איש עסקים גדול, וגם בור ועם הארץ גדול, ורק מחמת הכספי הרב ששיחד אותם, החניפו לו ובחרו בו ברובם קולות לנשיא הקהילה. ברוב גנותנו ושדרותנו של נשיא הקהילה, נוצר מצב שלא היה בחשבון טובים עם רב העיר הגאון רבי אברהם.

לימים, אחד העשירים הגדולים, חבירו של נשיא הקהילה, נולד לו בן והזמין את רב העיר למול את בנו, ואת נשיא הקהילה לישב סנדק. הרב הגיע ללא אמר ולא דברים, כי מצוה גדולה באהה לידו, ולא הוא שיחמיינה בשבייל חשבונות אישיים, על אף שכל רואה היה מבחין בדבר מגוחך שכזה, שנשיא הקהילה ישב סנדק.

והנה במהלך הברית, בהכרח היה צריך הרבה להתכווף מלוא קומו כדי לעשות מלאכתו נאמנה ולטפל במילה, או אז מצא הסנדק הזדמנות לחמוד לצו, ואומרו לרבי: "סוף סוף הגיע הזמן שהרב ישתחוו לוי". הרב ברוב חכמו ענה לו: "זימה עשה ופסק מפורש בתורה שצוני לעשות כן". התפלה הסנדק, פסק מפורש בתורה להשתחוות לוי, ומה הפסוק? ענהו הרב, הלוא נאמר מפורש: "וישתחוו אברחים לפנֵי עם הארץ..."

תבחרו לכם מוהל וסנדק ירא שמים, ויהיה טוב לכם ולילדיכם כל הימים!

הגאון רבי יעקב מוצפי צ"ל היה מקפיד מאוד שהМОHAL והסנדק יהיו יראי שמים. הוא סייר פעם על חכם עובדייה צדקה צ"ל [אהיו של מורה ורבנו ראש הישיבה הגאון רבי יהודא זצ"ל], שהיה איש חסד ורודף אחר צדקה ומצוות, תומך ביתומים ואלמנות, עוזר למשפחות ברוכות ילדים וקשי יום. פעם שאלווהו, במא זכית לחסידות וכל המעלות הללו ענה ואמר: אני בבחינת חומץ בן יין, הייתי צריך להיות הרבה יותר חסיד וירא שמים ממה שאני כתיפה מני הים הגדול. וכל זאת למה? משום שהסנדק שלי היה הגאון רבי יוסף חיים בעל ה"בן איש חי", והמוחל שלו היה אחיו! ועד כמה שהסנדק והמוחל קובעים את מהלך החיים של הנולד, אין לשער ואין לתאר, لكن אני אומר שלא הגעת למאומה ממה שהייתי צריך להגיע! וכך היה מסיים את סיפורי: **תבחרו לכם מוהל וסנדק ירא שמים ויהיה טוב לכם ולילדיכם כל הימים!** (ארוי עליה מבבל עמוד מה)

מוחל צדיק וירא שמים, ממשיך קדושה על הولد

מה נאה וויהה להביא את דברי הרב "בן איש חי" עצמו ועוד יוסף חי בראשית ד"ה והיסודה שכתב: היסוד השלישי של קדושת הولد הוא ביום השmini של לידתו, שאז נכנס בבריתו של אברהם אבינו ונחתם באות ברית קודש של הקב"ה, וכמו שאנו אומרים "ועל בריתך שחחתמת בברנו". הנה גם צרכיכם האב והאם לעשות מצות המילה לשם שמים לקדש בה את הولد, בעבר שיהיה עובד ה' צדיק ומלא חכמה, וכל שמחתם במלתו תהיה לשם שמים בעבר קדושת הولد, ועל ידי כך ממשיכיכם על הولد קדושה ביום המילה. וכן נוהגים ישראל קדושים בליל השmini אשר לאחר תהיה המילה ללימוד בזוהר הקדוש עד אור הבוקר סמוך לחדר שהולד בתוכו. וכן מפורש בספר המקובלים **שאט המוהל צדיק וירא שמים וועשה המילה כראוי לשם שמים, ממשיך קדושה על הولد.** נמצא הכוונה והמחשבה הטהורה ביום ההוא עשוה גדולה בקדושת הولد.

תלמיד חכם

תלמיד חכם שמצוינים אותו לסנדקאות, אין ראוי לו להימנע מטעם ביטול תורה, אף על פי שאפשר שתתקיים המצויה על ידי אחרים, מפני שמצוות מילה ביסודה גדולה יותר מלימוד תורה. ואולם אם הוא מבקר הלכה למעשה לרבים, יכול לפטור עצמו בלמידה, כי לימוד תורה לרבים, עליית על כולנה. כתוב מורה מלכא זצ"ל (ושא"ת) ביבן אמר חלק ד יורה דעתה סימנו יט אותן זו: ומוקנים אתבונו שכאשר היו מכבדים לאדם גודל להיות סנדק, היה מבטל תורה לזכות במצויה זו בשמה רבה. והוא הדין למוהל. אלא אם כן הוא אדם גודל שمبرר הלכה למעשה לרבים.

כתב מוהריל' והלכות מילה אותן ח' נאמר בתורה (שמות יב מ') "וַיְמִלְתָּה אֹתוֹ אֶזְרָךְ בּוֹ", "וַיְמִלְתָּה כתוב ב-ה', רמז שהמלילה חשובה כנגד חמישה חומשי תורה, וזהו א"ז יאכל ב"ז כמנין א"ז [8]. יום המיללה, וכמנין ב"ז [8].

תיק כדי שאני אוחז بيדו של מרן, הרגשתי לפטע תורה כלל לא איתתי, מרן מהלך ודבריו תורה שגורים בפי

מפני בעל המעשה אבי הבן: לרجل הולדתו של בננו דוד בחודש תמוז תשנ"ג, ביקשנו מרנו זצוק"ל להיות הסנדק בברית המילה שנערכה באחד מבתי הכנסתו של ירושלים. והנה בשעה העיודה הופיע מרנו יחד עם נהגו. אלא שמשפחנתנו התנהלה לאיטה בכמה רכבים מקרית ספר לירושלמים, והגענו באחורי של חצי שעה, דבר שלדעתנו היה בתחום הסבירות, כיון שבברנו שעידן לא בא או ראשוני המוזרים. וכן נהנו הפעעה. כמה מידידינו הקדימו אותנו והמתינו בחניה הסמוכה לבית הכנסת. והנה נשירדנו מהרכבים, פנה אלינו אחד הידדים ותמייח רבתי בפיו, היכן אתם, מרנו מסטובב כבר בחצי שעה עם הרכב בשכונה ומחכה להם. נבהליך ונרעשנו מאד. מרנו הגיע בדיק בזמן ומacha לנו, הרוי יש כאן ביטול תורה של גдол הדור.

והנה מרנו מגיע לחניה עם רכבו, הרכב נערץ, הנגה מסיע למן לצאת, ואני ניגש אל מרנו רועד משחו, ומחפש מילים להתנצל ולבקש סליחה על ביטול התורה הנוראה. השוטתי ידי לאחוזה בידי הקודשה, נישקתייה והחלותי במסע התנצלות וסיפור הדברים איך התעכבנו וכו'. תיק כדי שאני אוחז ביד מרן והולך עמו לכיוון בית הכנסת, הרגשתי לפטע שמרן כלל לא איתתי. הבטתי בו, וראיתי שהרב לומד. הרב מהלך ודברי תורה שגורים בפיו, עיניו מביטות קדימה למקום לא מוגדר, ופיו ממשיך למלאן במרוץ דברי תורה. כਮובן שחדרתי מדברוי, שלא להוציא חטא על פשע. בלב מלא הערצה ליויתיו עד כסאו של אליהו הנביא. מרן מתישב לפוש מעט, אבל איינו פסק מלמל מל דברי תורה. בעבר רגעים מועטים החלה התרגשות גדולה ושמחה עצומה, ואנשים שלא הכרתיהם לפטע פתאות מלאו את המקום. ונטמלה הבית כולם אורחה ושמחה, והיתה שמחה גדולה מאוד באותו מעמד.

אנב יש בידי תמונה מדהימה על רגעי ברית המילה, שמן מחזיק את בני דוד נ"י בידיו. המunningו מאד בתמונה זו, שפנוי מרן מאירות באופן לא שגרתי, והמתבונן היטיב יראה כמו שכינה שורה על פניו. וכבר אמרו בזוהר הקדוש (אחרי מות סא ע"א) על תלמידי חכמים, שכינתה לא עודי מנייהו לעלמן [השכינה לא פוסקת מהם לעולמים]. ובבת עיניים ח"א)

מרן מלכא זצוק"ל מחשב את הזמן

להלן נביא כמה וכמה מאורעות בענייני ברית המילה, מספר "רבנו" שתכתבן הרה"ג אליהו שטרית שליט"א שזכה לשבת למלחה מעשרים שנה, שעות רבות מדי יום ביוומו, לצד מרנו מלכא זצוק"ל, ולהעתיק את חידושיו מכתב יד קדשו הטהור למחשב. ואגב כך חיבר את ספר "רבנו", שבו הביא את המאורעות שהיו באותה שנים: [

פעם בקשנו ממני לשאול את פי קדשו של מרן מלכא זצוק"ל, אם יוכל לבוא להיות סנדק בברית מילה בשכונות תלפיות. כשהשאלהית את מרנו, ראייתי איך הוא מחשב את הזמן: עד תלפיות זה לפחות עניין של רביע שעה נסעה, ועוד רביע שעה חזורה, והתחיל מהסט. לבסוף אמר לי שהוא יחשוב. מזה אפשר ללמוד הרבה הרבה על חישבות הזמן שהיתה אצל רבנו. הרוי הוא הולך למצוחה להיות סנדק, וידוע שעל מצוחות סנדקות אנשים

משלימים ממעו רב לזכות בה, וגם הדרך הלווד ושוב היא מצוחה ומקבלים עליה שכר פסיעות, ובכל זאת, התורה יותר חשובה מכל. (ספר "רבנו" עמוד ח. כסלו תשנ"ו)

מי אמר שהתורה לא יותר חשובה מזה!!

עוד מספר ("רבנו" עמוד יט. ניסן תשנ"ז): היום אחרי שלמדנו עד השעה אחת ועشرים בצהרים, בא ר' אברהם שלומי הנဟג של רבנו, ואמר לרבנו שציריך לлечת לסנדקאות באחת וחצי. הרב אמר טוב. אחרי כמה דקota, שהכנסתי לרבנו חומר שהבנתי, אמר לי הרב שהוא מצטער שציריך לעוזב את הלימוד ולлечת לסנדקאות, ואמר חבל, היתי יכול לכתוב עוד. אז אמרתי לו, אף על פי כן רבנו הולך לסנדקאות, וכותב על זה שזה נחשב כמו קרבנו, ענה לי רבנו, מי אמר שהתורה לא יותר חשובה מזה (מהקרבו)! ואז מלמלתי, נכון, כתוב בפסקוק "כ"י טוב יום בחצרך מאלף", ואמרו על זה בגמרא שבת ל ע"א שהקב"ה אמר לדוד המלך, טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה, יותר מאלף עולות שעתיד שלמה בגין בנק להקריב לפני.

שבעה נפשי מהכיבודים בסנדקאות, אני צריך לכתוב חידושים תורה

למדנו עם רבנו, ובעה אחת בא ר' אברהם שלומי, ואמר לרבנו שציריך לлечת לסנדקאות. רבנו אמר לו שימתוון מעט עד שנגמר להגיה. לאחר מכן לבש רבנו את הגלימה, ואמר: כבר שבעה נפשי מהכיבודים בסנדקאות, אני צריך לכתוב חידושים תורה, לסנדקאות יכולים אחרים לлечת, חבל על הזמן שלי. ("רבנו" עמוד מג. תשרי תשנ"ט)

מוכן לתת \$ 25 דולר ולשלוח מסוק, רק שמן יהיה סנדק

ר' ניסו צדיק, העוזר של ר' רפאל הררי הי"ו, ביקש מרבנו לבוא להיות סנדק בברית של בנו בעיר תל אביב. אך רבנו לא רצה, בשליל שלא יהיה ביטול תורה. ניסו צדיק אמר לרבנו שהוא יתנו לו \$ 25,000 רק שיבוא להיות סנדק, ואפילו רצה לשולח מסוק לרבנו, אבל רבנו סירב בגלל ביטול תורה. ("רבנו" עמוד קו. אייר תש"ס)

אני לא מסכין!

אנשים באו במיוחד מבית רק בשביל שרוצים לבקש שרבנו יהיה סנדק, אבל לרבנו הייתה כבר מתוכננת סנדקאות אחרות. רבנו בתחילת לא רצה לקבל את הסנדקאות הזאת, ואמרתי לרבנו, שאבי הבן מסכן, הוא בא באופן מיוחד לירושלים רק בשビル זה וכו', אז אמר לי רבנו, ואני לא מסכין! לא חבל על הזמן שלי, שאני יכול ללמידה במקום זה?! ("רבנו" עמוד רמט. אייר תש"ג)

סנדקאות רק בבית הכנסת שבבית

ובאמת, בשנים האחרונות, כבר לא יצא מרגע מבטחו לסנדקאות, והוא עושם את הברית בבית הכנסת שלו. ומידי יום היו שם ביריות, לאחר תפילת שחירת, וקודם תפילה מנחה. ואפילו לא יצא מרגע לברית של נגידיו, ואמר שם רוצים שהוא יהיה סנדק, שיישו בבית הכנסת שלו.

אליהו הנביא ממתין שאסיים לכתוב

פעם כאשר רבנו היה במאצע לימודו, באו ואמרו לו שיש ברית והמשפה ממתיינה למיטה בבית הכנסת שממן יבוא. או אז מרגע ענה שהוא במאצע הכתיבה, והוסיף ואמר "אליהו הנביא יודע שאני במאצע הכתיבה, והוא עוד לא בא". ("רבנו" עמוד שצט)

מה רצון השם יתברך?

אף שהתבאר לעיל שמעלה גדולה היא לחתת סנדק ירא שמים וועסוק בתורה תמיד, מכל מקום פעמים מסוימות שיש לשקל את הדבר היטב מפני המזיאות השונה ורגשות בני אדם מסוימים, שאין ספק כי בכל מקרים כיווץ באלו, עליינו לחפש ולבדוק מה באמות רצון השם, הייך השם מצפה ממנה שאתנהג במקרה זה, כמו שנאמר בדברים י' יב: "יעתת ישָׁרְאֵל, מָה ה' אֱלֹהִיךְ שָׁאֵל מַעֲפָךְ". ובארו בדרך רמזו, ועתה - בכל רגע ורגע, על היהודי לשאול את הקב"ה מה רצונך ממני!"

המתחשד חסידות אמיתית, ישוקל כל מעשיו לפי התולדות הנמשכות מهما

כתב הרמח"ל וمسئילת ישרים פרק כ: הנה מה שצרכיך להבין, כי אין לדון דברי החסידות על מריאם הראשו, אלא צריך לעיין ולהתבונן עד היכן תולדות המעשה מגוונות. כי לפעמים המעשה בעצמו יראה טוב, ולפי שהתולדות רעות, יתחייב להניחו ולועוזבו ולא לעשותו, ולו יעשה היה נחشب לחוטא ולא לחסיד... שאין לדון בחסידות המעשה באשר הוא שם בלבד, אלא צריך לפנות כה וככה לכל הצדדים שיוכל לראותו, עד שידונו באמת איזה יקשר יותר העשיה או הפרישה... נמצא אפוא שהבא להתחשד חסידות אמיתית, צריך שישוקל כל מעשיו לפי התולדות הנמשכות מهما, ולפי התנאים המתלויים להם: לפי העת, לפי החברה, לפי הנושא, ולפי המקום. ואם הפרישה תוליד יותר קידוש שם שמים ונחתת רוח לפני יתברך מן המעשה, יפרוש ולא יעשה. או אם מעשה אחד במראיתו הוא טוב, ובתולדותיו או בתנאיו הוא רע, ואילו מעשה אחר במראיתו הוא רע, ובתולדותיו או בתנאיו הוא טוב, הכל הולך אחר החיתום והתולדות, שהוא פרי המעשים באמת. ואין הדברים אלו מסוריים אלא לב מבין ושכל נכוו, וה' יתנו חכמה, מפיו דעת התבונה. עי"ש.

מיهو החסיד האמתי

להלן מעשה בעניין סנדקאות הממחיש את הדברים הנ"ל כיאות ועלינו לשבח בדבר עמי' תנן: שמענו על אברך תלמיד חכם, שחמייו נפטר בגיל צעיר. עם הולדת בנו הראשון של האברך, כיבד את אביו בסנדקאות. ובהולדת הבן השני, היו הכל בטוחים שכיוון שחמייו אינו בן החיים, יוזמן עתה אחד מגודולי הדור לשמש בסנדק, שהרי תינוק הזכחה לכך, עשוי לינק מדרךיו בקדוש של אותו גدول, וכמובה בכל הספרים, שהוא עניין גדול.

אבל האברך ההוא, היה "חסיד" אמתי, ושקל בדעתו, באיזו דרך יוכל למורות הכל לכבד את זכר חמיו שנפטר, ובצורה שכזו תכובד גם חמותו, שהיא אשה גדולה ויראה, ובעצם גם אשתו. כל גיסוי, בני משפחחת חמוי, הם אברכים צעירים, והרי לא מקובל" כל כך לחתת אברך צעריר לימיים לשמש בסנדקאות, אבל מודיעינו הצדיק, עשה חשבונו שצדאי וכדי בעבור כבוד חמותו האלמנה, להזמין את החתן הגדל של המשפחה, למורות היותו צעריר, מאשר לכבד אדם גדול. וכך עשה.

אי אפשר לתאר את הכבוד והעונג שהיה למשפחה כולה, ובמיוחד לחמותו, כאשר הכריוו שהחתון מכובד בסנדקאות. ומשהງ המעשה לאזניו של אחד מגודולי הדור, אמרו בפסקנות, בודאי מצוה זו של כיבוד חמותו, ולשם אשה אלמנה, חסובה הרבה יותר מאשר העניינים שיש בסנדק מגודלי הדור. והמצוה שעשה אבי הבן לכבד את החתן הגדל של חמיו זצ"ל, תועיל הרבה יותר גם לתינוק עצמו, שזכה שבברית שלו יתקדש שם שמים בצהרה מופלגת שכזו!

"ומי בעמד ישראלי" (וברי הימים א ז כא)

בשנים קדומות והערכתם למצות, היו אנשים יראי שמים אהובי מצות מלב ומנפש, אשר מגדל חביבותם והערכתם למצות, היו מוכנים לשלם לאבי הבן סכום כסף גדול או את כל דמי הסעודה, כדי שייזכה אותם לישב סנדק לבנו.

ואף בזמןינו ינסם אנשים המוכנים לשלם עבור סנדקאות, אך נכוון להיזהר ולשים לב שהיה הSENDAK ירא שמים ושומר תורה ומצוות כהוגן, כי אם איןו כן, לא כדאי להתפתות בעבר כספו ולתת לו לישב סנדק.

התבוננות

אתם המשלימים מכספים כדי לשבת סנדק, אף כי מעלה גודלה היא, מכל מקום בל ישכחו שככל עניין הסנדקאות איןו מצוה ממש אלא רק הכנה וועוד וסיוע למצות, אך בפועל המצווה האמורה בתורה של ברית מילה נעשית על ידי המוחל עצמו. ואם כל כך מוכנים הם להוציא מכיספים עבור ההכנה למצות, על אחת כמה וכמה שעיליהם עבור להוציא קיום המצאות ממש.

כתב מורהנו ורבנו הגאון רבי בן ציוןABA שאול צוק"ל ("אור לציון") – הפעם ומוסר עמוד צז: "חכמה ומוסר עמוד צז": כתוב מורה וחושב, היאך ינסם כאלו שמכנים להעביר זmons ולהפSID חci יומם של לימוד תורה, אין זה מהכרז אמונה היליל, אלא שלא יודעים להעריך כמה שווה אפילו חci גען של לימוד תורה. ורואים זאת בחוש, שאם מבקשים ממישהו בסוף כדי להיות סנדק, מוכן לשלם טביון ותקילון, וכל אותן הימים הוא שמח על שזכה להיות סנדק, והלווא אין זה אלא רק הקשר למצות, ובכל זאת הוא שמח כל כך, ומדווע בשביל לימוד התורה לא מוכנים לשלם בסוף ובשמחה. עי"ש.

ומעשה באדם אמיד שדברו על לבו שכדי לו לגרוף זכויות ולתרום מאה חוברות "שבת יומי – בהלכה ובאגודה" עבור נערם ונערות בעלי תשובה הלומדים במודשיות, שרצוים לדעת היאך לשומר את השבת ההלכתה. אך הוא סירב לזה בטענה שהוא תרם כבר לפני איזה זמן לאבי הבן סך 15,000 שקלים, כדי שישב סנדק, ועל כן אין אפשרותו לתורם עוד כמה שקלים עבור זיכוי הרבים, להציג נערם ונערות שאינם יודעים הלכות שבת. וכמה חבל שלא ראה אדם זה את דברי רבנו יונה ושעריו תשובה שער ג אוות ט"ו שכתב: "דע כי נתחייב הנברא להיות ציר נאמן ועבד משכלי בכל מלאכת עבודת אדוני. והפועל הנאמנו יהיה מהיר במלאクトו וישגעה על מלאכת הפעולים חבירו. ויעני על דרכיהם לראות אם באמונה הם עושים, וייהרים וידיעם את המעשה אשר יעשו. כי חפזו ורצונו אשר תישעה מלאכת אדוני בלא רמיה, על כן ייחזיק ידי עושי המלאכה". וכתב רבבי אליהו לפיאן: הרוי שלא מספיק אם יאמר האדם די לי להציג את עצמי ולא ישגיח לזכות נסחים בקיום רצון בשם יתברך, כי רך בכך יקרה עבד משכלי ופועל נאמן, ולא זולת זה. כי אם יש בכוח להרבבות פעילים לתורה ולמצוות, ואין אתה עושה כן, הרי זאת עדות ברורה כי אין עבודתך לשם, ולא לכבוד שמים אתה עוסקת בתורה ובמצוות, כי אם להרבבות שרךך ותו לא. עי"ב. ואם כן היאך לא נדガ לאחינו שעדיין לא יודעים היאך לשומר את השבת, והלווא כתוב הגאון רב ביוןנתן אייבישץ צ"ל: "אי אפשר כלל במציאות שינצל האדם מחילול שבת, אם לא יוכל את כל הדינים על בוראים הטוב. ומפני שלא למד הלכות שבת פערימים ושלוש, לא יוכל להמלט שלא יקרה לו חילול שבת". ישמע חכם ויסוף לך, ואשרי המדבר על אוזן שומעת. עיין עוד דברים נמרצים בזה בדברי פתיחה להיבורת "הסעודה בהלכה ובאגודה".

"מוציא שפטיך תשمر ועשית" (דברים כג כד)

אבי הבן שכיבד אדם מסוים שהיה סנדק או מוהל של בנו, ולאחר מכן התחרט ורצה לכבד מישהו אחר, איןו רשאי לחזור בו. ואם חזר בו, אף שאי אפשר לתובעו בבית דין על כך, מכל מקום הרי הוא עובר משום מה שנאמר (צפניה ג יט): "שארית ישראל לא יעשן עולה, ולא ידברו בזבב, ולא ימצא בפיהם לשון פרםית".

ואולם כבר ביארנו לעיל (עמ"ד 99), שאם נודע לו שמו של זה אינו ראוי ומומחה כלכך, רשאי לחזור בו, ולכבד מוחל אחר המומחה ובקי היטב ממנו.

כתב הרמב"ם והלכות מכירה פ"ז ח'': הנושא ונוטן בדברים בלבד, הרי זה ראוי לעמוד לו בדיורו, אף על פי שלאלקח מן הדמים כלום ולא רשות ולא הניה משוכן. וכל החזר בו, הרי זה ממוחסרי אמנה, ואין רוח חכמים נוהה ממנה. וכן מי שאמר לחברו ליתנו לו מתנה ולא נתן, הרי זה ממוחסרי אמנה. במה דברים אמורים? במתנה מועטת, כיון שסמכה דעתו של מקבל כשחתביחו [פירוש, יש למקבל גמירות דעת ובכוונה שהחביבתו של זה אליו תקויות]. אבל במתנה מוגבה, אין בה חסרונו אמנה, שהרי לא האמין זה שיתן לו דברים אלו עד שייעשה קניון בדברים שקובנים בהם. ע"כ. וכן פסק מרן בשולחן ערוך וחושן משפט סימן רד ס"ז, וסימן רמא ס"א).

וכتب מהר"ט מרכונוברג, נתינת מצהה של מוחל או סנדק, הרי היא נחשבת כמתנה מועטת שחללה המתנה, ואסור לאבי הבן לחזור בו. ומשמעותה שהיה בימי רבינו גם באחד שאמר למוחל למלול את בנו, ובא אחר למולו, והרי שניהם עומדים לפניו. והшиб רבנו גם שודאי הראשון קודם, כיון שמתנה מועטת היא, כי אין בראשון במילת בנו אלא טובת הנאה, ולא יכול לחזור בו ליתנו לאחר. ואם בכל זאת חזר בו, אף שאין בית דין יכולם לעכבו מלחזר בו, הרי הוא עבר מושום וצפניה ג' יא: "שָׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל לَا יַעֲשֶׂו עֹלָה, וְלَا יִדְבְּרוּ בָזֶב, וְלَا יִמְצֵא בְּפִיקָם לְשׁוֹן תְּרִימִתִּי", ומותר לקורתו רשות. ע"כ. וכן דעת המהר"ק. ובית יוסף ורמ"א סימנו רס"ד. ויעיו דרכי משה וש"ד סק"ג.فتحי תשובה ס"ק יא)

אל תקפיד

אם קרה שחזר בו אבי הבן והזמין מוחל או סנדק אחר, אף שעשה שלא כהוגן, מכל מקום יתאמץ הראשון למחול ולוותר, ולא יקפיד חילתה. ואין ספק שבבעור זה יזכה למחילת עוננות גדולה וליישועות גדולות, כי כל המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו. ויתלה בטוחונו בהשם יתברך, ומון השם יפצוותו.

ח"ל וחולין הע"ב) דרשו על הפסוק ותħallim לו ז: "אָדָם וּבְהִמְעָנָה תְּשֻׁעָה הָ", אלו בני אדם שהם ערומים בדעות, ומשימים עצמס כבבמה. ופירש רשי"י, שהם חכמים בדעתם כאדם הראשון, ומשימים עצמים כבבמה, והיינו **شمשפיפים עצמים ומוטתרים**, אף **שיזעדים ברור שטענותם והונגותם צודקת**, שהרי יש להם חכמה גדולה כאדם הראשון, אבל למען הרבות שלום ולמנוע מחלוקת בישראל, מבטלים דעתם, **זכרים שיוושע אותם הקב"ה בכל ענייניהם. וכי לא צריך ישועות!** ויעיו עוד בזה להלן

עמ"ד 132

מעביר על מידותיו

על מידת עונותנותו של החסיד העני רבי צדקה חזין ז"ל מסופר, שפעם הוזמן למול תינוק ביום שבת קדש בשכונה מרוחקת, מhalbך כשעה מביתו. שעה לפני הזמן המועד החל הרוב לפסוע לכיוון מקום הברית יחד עם משמו. בהגעים, התברר שהמשפחה הזמנית משומם מה מוחל אחר, והלה כבר מיהר וסיים מלאכתו, כך שלא יותר להם אלא לשוב חזרה על עקבותיהם. המשמש כעס ורצה לגעור אבי הבן על חוסר דרך ארץ להטריח חכם זקו דרך כה ארוכה לחינם, אולם רבי צדקה חזין השתקו ואמר לו: אל תכעס! הרווחנו היום שתי מצאות במקום אחת: האחת, שהחושב לעשות מצאה ונאנס ולא עשה, מחשבים לו כאילו עשה. והשנייה, שהיא לי לכעוס ולא כעשתי, וגם בזה קיימתי מצואה. עד כדי כך הגיעו מידת אורך רוחו וההערכה על מידותיו. (اري עליה מבבל עמידו לא)

ודע, כי רבי צדקה חזין ז"ל זכה למול אלפי תינוקות. ומיל גם את אביו של מרן,

הלווא הוא רבי יעקב עובדייה, וגם את מרן זצוק"ל, וגם את בנו של מרן, הגאון רבינו יעקב יוסף, שלושה דורות זה אחר זה. ספר עבד בן אמתוך ח"א עמוד 24) ולא לחינט נפטר בגיל 85 גימטריא 'AMILAH'.

מרן ברכו ויצא בחזרה לבתו, כי גدول השлом

מעשה בייחודי יקר ירא שמים, שכיבד את אבי אשטו לישב סנדק, ולאחר מכן שנולד לו עוד בן, החזמין את מרן מלכא רבינו עובדייה יוסף זצוק"ל לסנדקאות, אך אבי אשטו לא ויתר ורצה לישב בעצמושוב סנדק. מחשש למריבה ומחלוקת, התקשר אבי הבן לבתו של מרן, וביקש להודיעו כי הוא מתנצל מאחר וחמיו לא מותר, ורוצה דוחקן לישב סנדק, לנו אם אפשר שמרן לא יגיע. משום מה, שכחו להודיע למרן, והנה בהג� עת המילה, פתאום ראו שמרן מגיע לאולם, מיד ניגש אבי הבן והתנצל שהודיע לבתו של מרן כנ"ל. או אז מרן ברכו ויצא בחזרה לבתו, כי גدول השлом.

תהיה חכם ולא צודק

יולדת שהבטיחה למוהל או לסנדק מסוימים להזמיןו, מן הדין אין בהבטחתה כלום, ורשאי אבי הבן לכבד אדם אחר, מאחר ואין המצווה מוטלת עליה אלא על בעלה. (מהרי"ק בשם רבנו טוביה, חובה בביתו יוסף סימן רס"ד) ואמנם יש לחשב היטוב היטוב קודם לכך לעשות הכל בצורה חכמה ונבונה ובהסביר נאות, שהכל יבוא על מקומו בשלום. ואם עדין ישנים חילוקי דעתות בין הבעל לאשה, ישאלו חכם כיצד לנוהג. ויקבלו עליהם לעשות ככל אשר יאמר, והעיקר להיזהר מון המחלוקת.

בעס אצל يولדות זה חשש סכנה

מסופר על אחד מחשובי ארבי ירושלים שנולד לו בן, וקרוב של אשטו פיתה אותה לכבד לסנדקizia איזה אדם מפורסם שלא היה ירא שמים. הדבר נודע ליידי אבי הבן, ויחד עמו טיכסו עצה לסקל את הכיבוד. הם באו לידי החלטה סודית להקדים את הברית בשעה אחת, כך שכשיבו אותה אדם, ימצא אותם לאחר הברית.

והנה כאשר סיפרו זאת למוהל, הוא הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, אמר הרב בתקייפות, אני מוחל לא אהיה ברית זו. כשהשמעו זאת החברים, עלו מיד לבתו של המהרי"ל דיסקין כדי שישכנעו את הרב זוננפלד למלול את הבן. אמר להם המהרי"ל, אני לא אשכנעו, כי טעמו של הרב, שבוזאי שיעיר שאחר שתווודע החלטתם ליוולדת, תבואו לידי צער והתרגוזות, וכעס אצל يولדת זה חשש סכנה. ("האיש על החומה" ח"א עמוד 200) ועיין לכף החיים ויורה דעה סימן קטו אות קז שכתב בשם מרן החיד"א, "כי המריבה בבית היולדת, גורמות סכנה לוולד". השם יצילנו.]

ועל כל פנים, ברור שאם הייתה אפשרות, היה הרוב עצמו מדבר עם היולדת ומשכנעה ומסביר לה בדברים רכים ונעים, והכל על מקום היה בא בשלום.

שלוחו במותו

כאבוי הבן מכבד את הסנדק, טוב שיאמר לו בפירוש: 'אתה תהיה שלוחי', ועל ידי כך, גם האב עצמו מקיים את מעלת הסנדקאות, כי שלוחו של אדם כמותו. עיין לגאון החיד"א בשירוי ברכה סימן רס"ד סוף אות א)

מקוה טהרה

טוב ונכון שהסנדק יטבול במקווה טהרה. וכל שכן אם אין טהור, שבודאי מן הרואין לטבול.

וזו לשונו מהר"ל ההלכות מילה אותן א"ז: מהר"י סג"ל כשנעשה הוא בעל ברית, והוא קרווי סנדק בלבד חכמים, היה נהוג לרוחץ ולטבול עצמו, להכנס תינוק בטהרה לברית. ואמר גודל מצות בעל הברית מצות המוחלט, מפני שרഗליו נדמו למזבח כאילו מקטיר קטרת לשמים. וכותב הרמ"א בדורci משה, וחומרה בעלמא היא. ומן החיד"א וברכי יוסף סימן רשא אות יח כתוב: ואני אומר, שאם הוא בלתי טהור, טוב ושר לטבול, ולא יש למזבח הן שעודנו בגבדים צואים עוד טומאתו בו, וכל שכן אם מכובן לתקון, כי לא טהור הוא. ורבנים נהגו במקומתו שבל כל אופן טובלים סמוך למצוה ככל האפשר, הגם שם טהורים. וכן ראיי לנרגה, עכ"ד. גם בש"ת ר' רב פעלים חלק ד או"ח סימן כתו כתוב, כי זה ידוע ומנהג פשוט שהסנדק מוכරה לטבול קודם למצוה ואפילו בחורף בימי הקור, ופה עירנו נזהרים בטבילה אבי הבן והסנדק מאד מאד. עי"ש.

כסא לסנדק

יש להכין כסא גבוה וחזק לסנדק, ומעטרים את הכסא בקישוטים נאים, כדי לipyות וליקיר את המצוה ככל היוטר. ואם לא השיגו כסא גבוה, ישב הסנדק על שלוחן, כדי להקל על המוחלט לעזרך את המילה בגובה.

כתב במחוזר ויטרי (סימנו תקה), ומתכוונים לשם שתי קתידראות, ופורסים עליהם מעיל או כל דבר תפארת לנו. קתידרה אחת לכבוד אליה הנביא הבא ויושב שם ורואה בקיים המצוה. וקתידרה שנייה לבעל הברית היושב בה והילד על ברכייו.

ברכות מהסנדק

מה שנהנו העולם לקבל ברכה מהסנדק, הוא בגלל מעלה הגודלה שזכה להיות שותף למצוה בהחזקת התינוק למילה, והשעה היא שעת רצון, וראויית התפילה להתקבל באומה שעה, כי בעת עשיית המצוה, התפילה נשמעת ביוטר.

כן אמרו חז"ל (תוספותא מעשר שני פרק ה הלכה כד): "כל העוסקים במצוות, וכן פיהם בתפילה לפני השם יתברך". וזה הסיבה שUMBACHIM בקשות בנוסח 'הרchrom' לאחר ברכת המזוזה, וכן מתפללת מבקשת האשה לאחר הדלקת נרות שבת, ולאחר הפרשת חלה. וכן נהגו שאחר העליה לتورה, אומרים לעולה: "חזק וברוך", והוא משיב: "חזקו ואמצו" או "כלכם ברוכים". כי העולה לتورה, מקבל האראה של שפע קדושה וטהרה, ונעשה ראוי לברך את אחרים, ושעת רצון היא, והברכה מתקבלת יותר, וכן כל כיוצא בזה.

זכויות הרבים

תלמיד חכם שזכה להיות סנדק, לאחר ובאים הציבור לקבל ממנו ברכות, טוב יעשה אם נצלה הזדמנויות זו לחזק את הזקוקים לחיזוק בשפה עדינה וטובה, כשמירת שבת, טהרה וכיוצא בזה, כי בשעה זו שם באים לבקש ברכה ומאמינים בה, הלבבות פתוחים לקבל דבריו.

וכאשר אני הקטן יושב סנדק, פעמים שאני מلطף מעט את האנשים בחיליות כפי שהיא נהוג מrown צוק"ל, וכשאני מרגש שהליך חלה מאוז, ונראה שארם זה מגלה זקנו בסכך שהוא איסור חמור מן התורה, אני משתדל לדבר על לבו בין לבינו, ומסביר לו את חומרת העניין, ושহיום ישנו מכונות גילוח חדישות העוננות על דרישות ההלכה, וברוך השם הדברים עושים פירות.

"ברכה" ממחלל שבת – חילול השם

סנדק שאינו שומר תורה ומצוות, לא ראוי לקבל ממנו ברכה, ועל זה יאות להלץ את הפסוק (ותהילים קט ז): "ולא חפץ בברכה ותרחק מפנגו". ואדרבה, יש בזה חשש חילול השם שאדם ירא שמים שומר תורה ומצוות, יעמוד ל渴בל ברכה מאים שאיןו הגון, העובר על ציוויי השם יתברך על ימיו ועל שמאל. "והיאך תצא ברכה מפה המכניס בלי ברכה!!" ופעמים רבות בסנדק שכזה, אף באות נשים פרוצות בערוביה עם הגברים ל渴בל ברכה, ובודאי שלאדם ירא שמים, אין מה לחפש שם. ולשומעים ולמוסכחים יונעם, ועלייהם פבוא ברכת טוב (משל כי כה). על כן, הרואה אנשים שומרין תורה ומצוות העומדים בתור ל渴בל ברכה מסנדק שאינו שומר תורה ומצוות, ישתדל בדיות להניאם מכך. ואדרבה יקבלו ברכה מהמוּהָל, שכן הסטם הוא ירא שמים וזכח לקיים את מצות המילה בפועל.

אשה סנדקאית – עקרית התורה

בעונות הרבנים, ישנה תופעה אצל אנשים מסוימים, אשר מנסים בכל דרך לשבש את דרך התורה והמצוות המסורתית לנו מדור דור, וטענתם בפייהם שכביבול התורה מפליה את הנשים לרעה, ועל כן הם דוגלים בשיטת 'שווין זכויות', ולכן הם מכבים את האשה ומאמינים אותה לשבת סנדקאית במילה, אף שכבר נפסק להלכה וסימן רשה סי' א"ז "שאשה לא תשב סנדקאית משום פריצות". וועיו עוד טעם בשוו"ת רב פעלים חלק ז סוד ישרים ס"ס יא וכבר כתוב הרמב"ם ותלמידו תורה פ"ה ח"ז עלייהם ועל כיוצא בהם, שהם הם המחריבים את העולם, והמכבים נריה של תורה, והמחבלים קרם ה' צבאות, וعليיהם אמר שלמה בחכמו "אחזו לנו שועלים, שועלים קטנים מחבלים כרמיים". וכך גם מארגנים שהנשים תר��ונה עם ספרי תורה בשמחת תורה, ואפיית מצות גברים ונשים, וכך את ברצנם לשרש, לעקור, ולהתבל בדרך התורה התמימה.

על כן, כל אשר יש בו מעט לחולחית של יראת שמים, יcab לו הדבר עד מאד, היאך הם מעיינם פניהם עד כדי כך, ועליהם יאות להליץ את הפסוק (וברים לב זיין): "יזבחו לשדים לא אלה, אליהם לא ידועם, חדשים מקרב באו, לא שעירים אבותיכם". שמאחר ואינם מקיימים את הברית על פי השלווח ערוץ, לכן הזבח שלהם שהוא הברית [כמו שנאמר: קריתי בריתי עלי זבח], אינו לה, כי אלוקים לא ידועם, ומהדים דברים חדשים, אשר לא שעירים אבותינו, וכי בזיוון וקצף. והמזול בדברים אלו, ומשתף פעה עם אותם אנשים, הרי הוא בכלל מה שאמרו חז"ל ברכות לה ע"ב, "חבר הוא לאיש משחיתת", חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים, ואין מספיקים בידם לעשות תשובה.

ומעשה שישיפר יידי נפשי הגאון רבי יצחק לוי שליט"א הרב הראשי לנשר, שנשאל ממוחל, שנטקל באבי הבן שרצה שאשה תשב סנדקאית. וכשהמוּהָל סייר, כי ההלכה אוסרת זאת מושם פריצות. אמר לו אבי הבן: אם אתה לא מוכן, נמצא מישחו אחר שיעשה את הברית. המוחל חשב שאולי יביאו איזה דוקטור, וכיודע שרבנים מהם גם מחלשי שבת, ולא עושים פריעה כלל, ואולי בשעת דחק זו אפשר להקל. ענה לו הרב: לא נראה לי שחייב להקל בהזה, אבל נשאל את מרן הראש"ל שליט"א. הראש"ל ענה: "אין להסתכם בשום אופן עם כל האיזומים של אבי הבן, כי יש בזה מושם התקירבות לרפורמים, ומוחל שיטיכם לכך נציאו אותן מושימות המוחלים: המוסכמים". ובאמת שרוחה ה' דיבר בו ומולתו על לשונו, כי כמשמעות המוחלים, הוא הפעל ואמר: ביגניטים התבරר לי שאותו אבי הבן באמת מקרוב לרפורמים! ומתפלל בבית הכנסת' שלחם...

ז) קריית שם

מהות האדם וחיותו

מוחשנה והתבוננות מרובה נזכרות להורים קודם לקביעת שם לילדיהם, כי בשם האדם ניכר מהותו וענינו, ומשפיע עליו שפע רב לטובה ולברכה, על כן יקרו שמות שימושות מורה על מעלה טוביה וחווביה.

בגמרא מסכת ברכות ז' ע"ב אמרו, מניין שהחם גורם למשפע על האדם, שנאמר (זהילם מו ט): "לכו חוץ מפעלות ה", אשר שם שמות בארץ, אל תקרה שמות אלא שמות. ומספרת הגמרא (וימא פג ע"ב) שרבי מאיר בעל הנס היה רגיל לשאול את שם האדם כדי להכירו. ופעס הגע בערב שבת לאיזה פונדק להתארח, ורצה להפקיד את ארנקו אצל בעל הבית עד מוצאי שבת. אך קודם שאלו מה שמו? ענה לו: בידור. הבין רבי מאיר משמו שהוא רשע ואינו נאמן, שנאמר ודברים לב: "כפי דזר תהפכט היפה בנים לא אמן בם", ולא הפקיד עצמו. ועיין שם המשך המעשה האious והנורא.

ואמרו במדרש שמות רבה לא, דרך הצדיקים לתת שם לבנייהם על שם המאורע. ב يوسف מהו אומר, "וירקיא יוסף את שם הבכור מנשה, כי נשני אלהים את כל עמליה... ואת שם השני קרא אפרים, כי הפרני אלהים בארץ ענני", כדי לזכור את הניסים שעשה עמו הקב"ה. גם משה רבנו קרא את שמות בניו על הניסים שעשה לו הקב"ה, כמו שנאמר: "שם האחד רשות, כי אמר גַּר הַיִתְיַי בָּאָרֶץ גַּדְעָן [וחצילהו שם]. ושם האחד אליעזר, כי אלְּהֵי אֲבִי בָּעָזָר וְאֶצְלָגִי מִקְרָב פְּרֻעָה". עוד אמרו ובראשית רבה נח זו, רבן שמעון בן גמליאל אומר, הדורות הראשונים שהיו משתמשים ברוח הקודש, היו קוראים את שמותיהם על שם המאורע, אבל אנו שאנו משתמשים ברוח הקודש, אנו קוראים בשם אבותינו. ע"ב. הרי שכדי לקרוא שם היו צרכיהם לרוח הקודש.

וכتب רבנו האר"י ז"ל: כאשר נולד האדם,وابיו ואמו קוראים לו בשם העולה בדעתם, איינו באקראי ובזהדמן כאשר יעללה המזולג, אלא הקב"ה שם בפיים ההוא המוכרה אל הנשמה החיה, כפי המקומות אשר חוות מושרש אדם העלויין. והשם הזה נהרס למלعلا בכטא החבוד. גם מרנו החיד"א כתוב, שם האדם הוא נשמהתו, ולכך השנה אינו מוציאר את שם שונאי, כי בשמו רמזו שרשו ומעלתו, ומעורר שרשי נשמתו שיבוא לו שפע. אבל האוהב, אדרבה, שמח בזאת שמעורר עליו שפע. וכן נאמר "ראה קראתי בשם", להשפיע חכמה על נשמתו. והשם יתרברך שם בפי אביו ואמו לקוראו את שם בנים לפיו שורש נשמתו ובחינותו. וכיון שלכל אדם שואב חיותו על ידי אותיות שמו, لكن אין לעקר את השם כי חילאה מפסיקים את חיותו, ואין להללה לא עוקור את השם אלא יוסיף שם חדש. ועיין חז"ע אבלות א' ח)

וכتب הגאון מצאנז בשורת דברי יציב וליקוטים והשמדות סיומו קב): שם הנקרא לאדם בעת הולדו ודאי מוזדמן כאחת הקב"ה, באשר הוא שמו למלعلا והוא חיותו של האדם. וזה טעם המנהג שנוטנים את השם בשעת המילאה וזוקא, כי כשהאב מקיים את המצווה הקודשה ונעשה מכיריב קרבון, וכמקבל פניו השכינה יש לו תוספת נשמה, לעת זאת מוכשר הוא ביוטר להשפעת הקודשה עליין, להבין ולידע איזה שם ליתן לתינוק. لكن מונע אני את עצמי מלחת שמות, ורק כmemo שיעלה ברצונו ומהשבה של אבי הבן דזוקא. ע"כ. ועיין בעשנה הללו עמוד 22) וכותב בכללי המילה לרבי יעקב הגוזר (ועמוד 94): מפני מה תיקנו לקרו שם לנער תיכף למיליה? משום שעד עתה היה שם טומאה לפניו, וחרפה שם ערלוות, וعصיו שנימול וקיימו בו מצות מיליה, צריך לשנות שמו לשבח שם טהור וקיים כשם אבותיו. ע"כ. ובאמת שכן מובה באזהר הקדוש ולכך גז ע"א בא וראה שלא קרא הקב"ה לאברהם אברהム, עד שמל את עצמו, כי רק עכשו התחברה בו אותן ה"א ושורתה עלי, ולכן נקרא אברהם.

השם הנקרא למיטה בעולם זהה, הוא שמו של נשמתו הקדושה

כתב רבנו חיים ויטאל: "השם אשר קוראים לו אביו ואמו בעת שנימול, והוא נקרא כך למלعلا אל נשמת האדם. כי אין הדברים באקראי בעלמא, אלא כאשר נולד האיש,

משמעות הקדוש ברוך הוא בפי אביו ואמו שם שיקראוהו בו. והוא הטעם שרבי מאיר ורבי יהושע בן קרחה, היו בודקים את האדם בשמו, כי השם הנקרה בעולם הזה, הוא שמו של נשמתו הקדושה". ולכן, יש להקפיד שהשם שנوتניםילד, עליה בדעת ההורים וייקבע על ידם, ולא על ידי אחרים שיעלו שמות בדעתם. וההורים עצם יחלטו על השם רק לאחר הלידה ולא בזמן ההריון. וכתוב עוד ב"שער הגיגלונים": "כאשר נולד האדם,وابיו ואמו קוראים לו שם אחד העולה בדעתם, איןו באקראי ובהזדמן, כי אם הקדוש ברוך הוא משים בפיהם השם ההוא המוכרת לנשמה היא, כפי מקום האבר שבאדם העליון [מחצב הנשמות שבבחינת נשמת אדם הראשון שכל הנשמות היו כלולות בו] אשר ממננו חוצב. והשם הזה נרשם למעלה בכasa הכבוד כנודע. ולכן אמרו רבותינו, שהשם גורם".

דברים אלו יובנו היטב לפי המבוואר במדרש, שלכל אדם הבא לעולם, יש כבר שם שנקבע עבורו מاز בריאות העולם, לפי תוכנות שורש נשמו. והנה לשון המדרש ומשמעותו: "ראה קראתי בשם בצלאל. מה עשה הקב"ה, הביא לו [למשה] ספרו של אדם הראשון, והראה לו כל הדורות מהם עתידים לעמוד מבראשית ועד תחיית המתים. דור דור ומכליו, דור דור וממנהגיו, דור דור ונכבייו. אמר לו: "כל אחד ואחד התקנתיו מאותה שעה [שנברא אדם הראשון], וכן בצלאל מאותה שעה התקנתיו [ה桓anti אוטו עס תכונתי המיחדשות ליעוד זה, לבנות את המשכן על פיו סודות עליוניים], והוא שכתב בלשון עבר: ראה, קראתי בשם בצלאל". ע"ש. נמצא שכאשר הורי בצלאל בחורו בשם זה לבנים, כיוננו לשם המקורי השיך לשורש נשמו. ("הצוף" עמוד 317)

שמות צדיקים

נכון מאד לקרוא בשמות של גודלי ישראל או בשמות של רבותיו.

כן מצאו בחו"ל וכלה רבתינו פרק ג הלכה א.ilkot shelom binyanim, ואם שמע על בעל ואשתו שעשו מריבה ביןיהם, היה הולך אצל הבעלים ואומר לו, שמעתי שהיה לך ריב עם אשתק, אם אתה מגרש אותה, ספק תמצא כמוותה ספק לא תמצאה. וגם אם אתה מוצא מכותה, אם תריב איתיה, היא תאירה לך, כד עשית גם לרשותה. וכך היה עושה שלום בינויןם, וכשנולד להם בן, היה קוראים אותו 'אחרן' על שמם. ועל זאת היו כל ישראל אנשי ונשים אהובים אותו. על כן נאמר, "ייבכו את אחרון שלשים יום כל בית ישראל", אףלו נשים, ולא נשים בלבד, אלא היו מפלשים טיט ועפר בטף ובוכים, לקיים מה שנאמר "כל בית ישראל". תנא שמנונים אלף בחוריהם, קרואים בשם אחרן, יצאו ללוותו אחרי מותו. ע"כ. ועיינו עד בחוברת "חג הסוכות בהלכה ובאגודה" באושפיזיו של אחרון הכהן, ותרוה נחת). וכן מצאו בגמרה שהיו חכמים שקראו את שם בנם בשם רבם, כמו האמורא רב שקרא לבנו חייא, על שם רבוי רבוי חייא. וכן בגמרה מסכת שבת וקיד"ע"א) סיפר רבינו נתן שעבעצתו הטובה הצל שני תינוקות וחיה, וקרואו לשניהם נתן הבבלי על שם. ואמרו במדרש תנומה מא פרשת האזינו: "אקור ימות עולם בין שנות דור ודור", לעולם יבודוק אדם בשמות, לקרוא לבנו [בשם] הרاءו להיות צדיק, כי לפעמים החם גורם טוב או רע.

وعיין לרבי אלימלך מליזטק בספרו נועם אלימלך (פרשת במדביה) שכתב על הפסוק "שאו את ראש בני ישראל", נואה לי, כי יש שלוש מדרגות הנוראים לאדם שחייה צדיק: א. מצד הגלגול, שהייה צדיק בגילול ראשון, ומחמת זה נקל לו להיות צדיק גם עתה. ב. מחמת זכות אבותיו שהייה צדיקים, ומחמת זכותם חולקים להם כבוד בפמלייא של מעלה שייהיו בנייהם צדיקים. ג. מחמת שיחסים יתברך ברוך והוא גור בבריות העולמים שייהיו כן וכך שמות ארובן, וכן וכך שמות שמעון, ועתה כשנתגלגל איזה אדם בעולם ונונתנים לו שם בשם צדיק אחד שהיה כבר בעולם, זה גורם לאיש הלווה שחייה גם כן צדיק, מחמת שתתעורר האור של הצדיק שהוא בעולם העליון. ע"ב.

גם בספר זכר דוד כתוב, שיקרא שם לבנו כשמות הגدولים והתמיימים אשר בארץ, כי השם גורם להצלחה את הנושאו. על כן רבים נהגו לקרוא את בניהם בשם רבם, שהגיון אדם בכבוד רבו יותר מכבוד אביו. ע"כ. והובא בשוו"ת מבשורת ציון ח"ג עמוד תע"ד)

תכוון על הגאון רבי "ישראל מאיר" מזרחי

כתב בספר "רבינו" (עמוד שח): היום היה ברית לנכדו של ר' נעים אחיו של רבנו, וכשהגיעו רבנו בברכה לкриات שם התינוק, ואמר "ויקרא שמו בישראל", אמר אבי הבן: "ישראל מאיר". אז רבנו אמר: יש שני "ישראל מאיר", החפץ חיים - רבי ישראל מאיר מהר הכהן, ויש רבי ישראל מאיר מזרחי, בעל ספר "פרי הארץ", רבו של רבו של החיד"א [לפני כ-300 שנה], תכוון את קריית התינוק על שמו.

לאחר הברית, הבאתה את ספר "פרי הארץ" לרבותו, ואמר לי שמרן החיד"א עליו החלום, היה אומר עלייו ועל אחיו הראשון לציוון רבי משה מזרחי בעל ספר "אדמת קושׁ", שהם הנרות המזרחיים. ובכל פעם שראה אותו בחלום, העשים לו ניסים באותו יום. ע"כ. [ואני הקטן שמעתי פעמי קדשו של מרן זצוק"ל, שכאשר מרן החיד"א היה צריך איו יושעה, היה מודליק נר לכבוד האחים - הנרות המזרחיים, והוא גועש].

שמות משוניים

לעתנו, רבו היום שמות לא כל מקור ומשמעות ותוכן שהוא, וכל שהשם משונה ופלאי יותר, הם גאים בו יותר. ובעווניות, אף משפחות הנחשבות ליראות שמימי, החלו לקרוא שמות משוניים, כמו: 'לייל', 'לי היא', 'הייא', 'קורל', 'מא', 'אוגוסט', וכל כיווץ בהם מינימally שונה. ועל זה יאות להליץ את הפסוק ורימה ביט': "אתִי עַזְבוּ מִקְרָר מֵים חַיִים, לְחַצֵּב לָהֶם בָּאֲרוֹת נְשָׁבָרִים", והשם הטוב ירחם עליינו ויחיר העטרה לישעה.

כתב בשוו"ת דברי יציב וליקוטים והשמות סימנו קב): מה מWOOD CAB בבי על חדשים מקרוב באו, שנונתנים שמות חדשים אשר לא שעורום אבותינו הקדושים, ומאותם שאין להם חלק בתורת השם החדש שמות שאין להם שורש בקדושה. ובודאי שיש למחרות בחזק זו נגד הנגע המתפשט הזה, וכי יודע כמה קלוקלים נגרמו מזה וכמה יוצאים לתרובות רעה, השם יצילנו, שמשנה את כל מהותו של האדם לנו". זה משורש פורה ראש ולענה, החינוך המקולקל, שמתבשיים בשמות הינשניים אשר אבותינו ואמותינו הקדושים קידושים ומסרו נפשם עליהם. וממצרים נגלו בזכותם שלא שינו את שם שהוא מקובלם מabortivae הקדושים. ע"ש.

שם בן לבת

כתב בשוו"ת מבשורת ציון ח"ג עמוד תפא): בעוניות הרבים נפרץ בדורנו שקוראים שמות משותפים הן לזכר והן לנקבה, כגון 'שרון', 'מעין' וכיוצא בזה, וראוי להזכיר על זאת בדריכי נועם, ולמונעם מזה. ומכל שכן שהחלו לקרוא לבת בשמות זכרים מובהקים, כגון: דניאל, זיו, שרון, פז וכיוצא בהם, שהם שמות זכרים, והדבר גורם פריצות, ערובייה ואנדראלמוסיה. וכל זה מלבד הנזק הרוחני הנורא הנגרם להם, שימושיים לבן נשמת נקבה, זה גורם לו ירידיה עצומה ברוחניות ובגשמיות, ומזהו חס ושלום רע ואינו מצלחה. וכן לבת כשוראים בשם זכר, נחשב ירידיה לנשמה ונגס, וגם נזק שלא תוכל לדעת, ופשות הוא. ועיין ברמב"ן שכתב, שאפילו בבעל חיים הבדיל אדם הראשון את שמות הזכרים משמות הנקבות.

שם רשעים יركב

אסור לקרוא בשום אופן בשם של רשות, כגון: נמרוד, דואג, וכיוצא בהם, שנאמר (משלי י, ז): "וַיֹּאמֶר רָשָׁעִים יְרַקֵּב", ודרשו חז"ל רקביבות תעללה בשמותם, שלא יקראו בשםיהם, ועל ידי כך ישתכחו מון העולם. ועוד, כי השם משפיע על האדם וושאב חיותו על ידי אותיות שמו, והנקרה בשם רשות - אינו מצליח, ומשפיע עליו לרעה, ואף מסוכן הדבר ביותר. מסכת יומה לח ע"ב, פג ע"ב. רבנו האר"י ז"ל

ומובה בגמרה יומה לח ע"ב: מעשה בתינוק שקראווהו "דואג", ומת אביו כשהוא קטן והניחו לאמו. ומהבתה אותה, בכל יום הייתה שוקלת אותה, ונוננת זיהב בבית המקדש כתספיף משקלו. וכשגררו האויבים בחורבן בית המקדש, וגבר הרעב מארח, שחתה אותו אמו, ואכלה את ברו. וכל זה קרה לו בגלל שקראווהו בשם של רשות "דואג האדומי", שאין לו חלק לעולם הבא. ובשות"ת מבשרת ציון וח"ג עמוד תע"ד הביא בשם ספר חסידים שחנן ולמלך הת铿צרא ימייסם בשליב שמותיהם, כי חנן נקרא על שם חנן בנו של קין שהיה רשע, וכן למלך בן מתושלח נקרא על שם למלך בן מתושאל שהיה רשע. ובשם החתום סופר הובא, כי בכך עلتה לו לדור כל הצורה הנדולה הזאת עד שנבלעו באדמה הוא וכל אשר לו, כי שם האדם גורם, ושם היה כשם אחד מאלוofi עשו, שנאמר (בראשית לו טז): "אלוף קוזח", שכולם היו רשעים גמורים.

לא יקרא שםך עוד אבשולם

לאחר שהורידו באמצעות כמה אכבעות בכנסת, את מרן מלכא הראשון לציוון, מאור עניין ישראל, ראש כל בני הגוללה, רבנו עובדייה יוסף ז"ע, ממשרת "הרבי הראשי לישראל", הוצרך פעמי לטוס לחוץ לאرض כדי לעזרך חזוק בקהילות ישראל, וכיון שכבר לא היה במשרת "הרבי הראשי" לא הסכימו הממוןנים בשודה התועפה, שהרב יכנס בשער האחמי"ם [אנשיים חשובים מארח], אלא יכנס בשער הרגיל כאחד האדים. דבר זה היסב לממן צער רב וועוגמת נפש. ובפרט שענינו זה, היה אמרו להסביר לו, ביטול זמן רב שלא צריך. אחד מעובדי הרשות ששמע על זאת, לא הסכים למחול על כבוזו של מרן, וטרח והשתדל מאד שמרן יכנס דוקא בשער האחמי"ם. ואכן, לאחר מאמצים רבים הצליח להשיג את מבויקשו.

כההודיעו לממן על השתדלותו של אותו אדם בבקשת ברכו, ושאלו לשם. והלה השיב בשםו "אבשולם". בו במקומו אמר לו הרבי: אבשולם היה רשע, ועל כן לא ראוי להזכיר את שמו, ולכן תעשה شيئاו השם, ומכך ואילך לא יקרא שםך "אבשולם" אלא על שמו, ולכן ברכות כתובות קדו ע"ב וברכו ברכות חממות כדרך בקדש. ("מתוקים מדבר" עמ' 46)

שמות מקודם דור המבול

בעניין קריית שמות של אנשים שהיו מקודם דור המבול ודור הפלגה, כמו אדם, נח, יפת וכיוצא בהם, עיין בשורת מבשרת ציון וח"ג עמוד תע"ז, ותרורה נחת.

משמעות שם האדם וחשייבותו

אמרו במדרש (ילקוט שמעוני ישעה אות תפט): אילו זכו הדורות, היה הקב"ה קורא את שמותם, כשם שקרה לאדם ול妇ה, שנאמר "יָקָרָא אֶת שְׁמָם אָדָם". וכן אתה מוצא, כשהיה הקב"ה רואה צדיק נולד, הוא בכבודו ובעצמו היה קורא שםו: קרא לאברהם "וְהִי שֵׁם אָבְרָהָם", וכן ליצחק "וְקָרָאת אֶת שְׁמָו יְצָחָק", וכן ליעקב "וְהִי שֵׁם יִשְׂרָאֵל", [ועיין רשי"י (בראשית כו) "וַיֹּקַרְא שְׁמָו יְעָקָב", מי קראו הכב"ה]. וכן לשלהמה "כי

שלמה יהיה שמו", וכן ליאשיה "הנה בן נולד בבית דוד יאשיהו שמו". ואילו צכו הדורות, היה הקב"ה קורא שם לכל אחד ואחד, ומשמו היו יודעים את טיבו ומעשייו אמרו בזוהר הקדוש (בראשית נה ע"ב): "לכון חזו מפעלות אללים, אשר שם שמנות בארץ" - שמנות ממש. נח בהיפך אותיות - חן, כמו שנאמר "זונח מצא חן בעניין ה'", שבצדיקים השם שליהם גורם לטוב. ואילו ברשעים, השם שליהם גורם לרע, כמו ערך בכור יהודיה, בהיפך אותיות - רע, שנאמרו: "זיהי ערך בכור יהודה רע בעניין ה' יומתתו ה'".

ומעשה באחד שנכשל בעבירה ורצה לשוב בתשובה. אמר לו לרבי אבא, נדרתי מהיום הזה לעסוק בתורה יום וליליה! אמר לו, מה שמא? אמר לו, אל עזר. אמר לו, אל עזר, ודאי שהשם גורם לך שאלוקיך ישיעך לך וזה יהיה בעוזך. ואחר ויראה ע"א)

שוב מעשה ברבי יוסי ורבי יצחק שהיו מHALCHIM בדורך, ואמר רבי יוסי, ודאי הקב"ה התרצה בבצלאל שמיינחו לעבודת המשכן יותר מכל ישראל, כי השם גורם, שהקב"ה שם שמנות בארץ להתעורר ולעורר בהם לעשותות מעשים בעולם. [והיינו שעל ידי שמו של האדם, מתעוררים בו יכולותיו וכוחותיו הטמוניים בו, ואם זוכה מוצאים אל הפועל]. ואחר שמות רכב ע"א)

בספר מגיד מישרים למורן הבית יוסף (פרשת שמוטה) כותב: מי שנקרא אברהם, נוטה לצד עשיית חסד.ומי שנקרא יוסף, או שהוא מתגבר על העניות, או שהוא זן ומפרנס לאחרים, כמו יוסף הצדיק שון וככלל את אביו ואת אחיו. וכן בשאר שמנות. ואף אדם רשע שיש לו שם של צדיק, יש לו נטיה למידה שרמוצה בשם. ע"ש.

ואחר שראינו שם האדם גורם ומשמעותו עליו וקשרו לפנימיותו, כמה אם כן דרושה תפילה לבורא עולמים שיסיעו אותנו בבחירה השם הנכון, המועיל והטוב לתינוק.

כיבוד הוריהם

כאשר נולד הבן הראשון, המנהג אצל רוב בני ספרד לקרוא את שמו כשם הסבא אבי הבעל, וכשנולד הבן השני קוראים את שמו כשם אבי האשה, ואף בחיהם. (שווית יביע אומר יורה דעתך חלקה סימנו כא)

רבים נהגו לקרוא בשם ההורים, ואדרבה גם ההורים וגם הבנים שמחים וחפצים בזה, כי זו דרכ כבוד וחסיבות, מעין מה שנאמר (משל ז': "עטרת זקנים בני בניהם, ותפארת בניהם אבותם"), ויש בזה גם מצות כבוד אב ואם. וכן מצאו בעשרות דורות הנשיאים מהתנאה הלל הזקן עד הלל האמורא, שקראו את שמות בניהם על שם אבותיהם: הלל, רבנן שמעון, רבנן גמליאל הזקן, רבנן שמעון [Maharvo מלכות], רבנן גמליאל [דיבנה]. רבנן יודה הנשיא, בנינו: רבנן גמליאל נשיא], ורבי שמעון, רבי יהודה נשיא, הלל הנשיא - האמורא.

ואמנם ישנים עדות המקפידים שלא יקראו בשם בעודם בחיים, כי חושים שנראה הדבר כאילו מצפים למותם, חלילה, וכבר בחיים עושים להם יד ושם וקוראים בשםיהם. אולם מצאו גDALI עולם שקראו על שם אביהם בחיים, כמו בסדר הדורות שרבנן שמעון בן גמליאל קרא לבניו רבנן גמליאל על שם אביו רבנן גמליאל בחיים חיתו. וכן מבואר בדברי הימים (א ב נ) שחבור בנו של בלב, קרא לבנו כלב בן יפונה בעודו חי, ועוד דברים כיוצא בהם.

וכتب בשו"ת מבשתת ציון וח"ג עמוד תעג, גם רבינו חיים בן עטר בעל אור החיים הקדוש זע"א נקרא "חיים" על שם סבו בחיו, ולמד מפי תורה כמו שהעיד בעצמו. וכן הנגנון החיד"א העיד פעמיים בספריו "מעגל טוב" שהזמיןוהו לסנדק וקוראו שם התינוק "חיים יוסף דוד" על שמו. ע"ש.

תכבד את אביך, אל תקראה על השם שלו

מעשה שמספר ידידנו ר' צבי הכהן הי"ו המשמש בkowski של מרן צז"ל, שכאשר נולד לו בנו הראשון, כיבד את מרן בסנדקאות, ואז ביקש ממנו מרן, "תקרא לבן על שם אביך! תכבד אותו, אל תקראה על השם שלו!". ומספר ר' צבי שהיה קשה לו מאוד להחליט ולא ידע מה לעשות. וכשמרן ישב סנדק, וברך על הכלוס, בהגינו לאמיירת "ויקרא שמו בישראל" מיד מרן מעצמו אמר את שם אביו, ולא המתוין לאבי הבן שייאמר לו את השם. (מנחיי הראש"ל חלק ג בשם אבורי בבב' עמוד שטב)

שם משפחת האב – אם לא קוראים את הבן בשם האב מאיוז סיבה שהיא המוצדקת על פי ההלכה, הנכון שיקרא על שם המשפחה האב, כי גם בזה יש מצות כיבוד אב. (שו"ת מבשרת ציון ח"ג עמוד תעא)

מודרנים – חדשניים מקרוב באו לשנות מנהגים קדומים, וכי למצוות חן בענייניהם, מקדים לקרוא את שם הבן הראשון בשם אביה, ואת שם הבן השני בשם אביה. אך יש להבהיר להם בשפה ברורה ונעימה שהנהוגות זו אינה נכונה כלל ועיקר, וחילתה יכולים להיכשל בעווון כיבוד אב.

כתב גאון עוזנו ותפארתנו רבנו יוסף חיים בسفירו בן איש חי ושנה בפרשת שופטים אותן צ"א: במקומות שנגנו לקרוא בן הנולד ראשון על שם אביו, ואמו רוצה לקרוותו על שם אביה, לא יוכל לעשות רצון אשטו בדבר זה, אלא צריך להקדים לקרוא הבן הראשון בשם אביה, והבן השני על שם אביה. צא וראה מה עלה בנדב ואביהו ששתיהן מתו בחיי הורהם, מפני כמה סיבות, וגם מפני שהקדימו את שם אביה האשה לאביה הבעל, שקרוא לבן הראשון 'דב' על שם אביו אשטו עמי נדב', והבן השני קראו 'אביהו' על שם אביה אהרן, לומר אביה הוא, כמו שכותב בספר שדה הארץ. וככתב בעיקרי הד"ט שאם ירצה לקרוא לבן שני שמות על שם שניהם, יקדים את שם אביו. ע"ב.

יד ושם – אם אביה האשה נפטר, המנהג לקרוא את הבן הראשון בשם, להקים לו שם, והבן השני בשם אביה הבעל. (שו"ת יביע אומר יורה דעה חלק ה סימן כא)

כן עשה מעשה הרמב"ן, כפי שמספר רבנו שלמה בן רב כי שמעו בר צמח שהיה מצאצאיו ושו"ת הרשב"ש סימן רצא: בתו של רבנו יונה מגירונדי, הייתה נשואה לרבי שלמה בנו של הרמב"ן. וכשנפטר רבנו יונה, היהת בתו מעברת, וכשילדתה בן זכר, והיה לו לקרותו 'משה' בשם אביה, אמר להם הרמב"ן, אף על פי שצריך לקרוותו על שמי, אני רוצה שיקרא 'יונה' על שם זקנו אביה אמו, משום "זרחה המשם ובה המשם", עד שלא כבתה שמו של זה, זרחה שמו של זה. וכן היה, וכך יצא הבן הזה אדם גדול, וזה רבי ונגדל בישראל. ע"ב.

روح ה' דבר בס

מעשה במנהל תלמוד תורה באחת הערים בצפון, שהזמין שיפוצנิก שישפץ את התלמידות תורה לקרואת זמן הלימודים החדש, חדש אלול. השיפוצנิก, איש צפוני, אינטלקטואלי ולצערנו הוא עדין לא שומר תורה ומצוות. באחד הימים, תוך כדי השיפוצים נאנח המנהל, ולשאלת השיפוצנิก, מודיע אתהナンח? ענה המנהל כי חסרים לו עדין כמה חדרי לימוד לשנה הבאה, והדבר מציק לו מאוד, ואני יודע מה לעשות. לשם הדברים, אמר לו השיפוצנิก: "למה לא תפנה לרבי עובדיה יוסף, והוא בטח יפותר לך את הבעיה".

המנhal לא התייחס כל כך לדברים, אך בהישנות הדבר כמה פעמים, שהוא נאה, והשיפוצני חזר לו על אותה תשובה, פנה אליו המנהל בשאלת: "תאמר לי, מה לך ולרב עובדיה יוסף? מהיכן בכלל אתה מכיר אותו?" אמר לו השיפוצני, תשמעו היבט: אני בעבר הייתה שומר ראש של הרב. ופעם בחודש אלול הייתה בטישה במסוק מעכו לצפת יחד עם הרב, המשמש בקדוש רבי צבי, ורבי אליהו ישי. והנה באמצע הטיסה, הרב קיבל התקף לב. הרב שאל מי הציל את חייו? אמרו לו, השומר ראש. הרב קרא לי ואמר, חזר לקדמותו. הרב שאל ממי החיל את חייו? אמרו לו, השומר ראש. ובאמת, שפעמים אני עולה לרבות לקבל עצה וברכה. אבל הספרור לא הסתiens, תקשיב היבט:

אשתי ילדה בן ראשוןו, ולא ספרתי לרוב כלום. לאחר תקופת קצחה, הפרצוף שלו התעוות, הלכתו לרופאים גדולים ומפורטים, ולא עלה בידם לעשותות מאומה. לא ידעתם מה לעשות. יום אחד אמרו לי החברים, יש לך קשר עם הרב עובדיה, לך אליו ובקש ממוני ברכה. וכך עשית, עלייתו לביתו של הרב, וספרתי לו הכל, ובקשתי ברכה. הרב הקשיב, וכך אמר לי:

"אפילו שאתה לא אוהב את השם 'יצחק', תקרה לבנד יצחק, יצחק זה מלשוון צחוק, וכשבuzzורת השם הוא יתחיל לצחוק, פרצופו יסתדר".

ואני עומד ומשתאה, מי אמר לרוב שאני לא אוהבת את השם 'יצחק'. כי באמתך היה, כשבני נולד, אשתי רצתה שנקרה לו 'יצחק', בשם של חמץ שנפטר. אך אני טוענתה: "אני רוצה לראות תמיד את המצבה של חמץ מול העיניים". והרב ראה זאת, ואמר לי שאקרא לו 'יצחק' למרות שאני לא אוהבת את השם הזה, ובuzzורת השם תביא הישועה. ברור שעשיתכ' כפי שהרב אמר, ובני הבריא ברוך השם. עכשו אתה מבין למה אני אומר לך, לך לרבות עובדיה ותראה את הישועה! ("או יצהק" - כי תצא ה'תשס"ט)

כבוד התורה

אם ישנה סיבה להקדים את שם אבי האשה, וכגון שהוא תלמיד חכם, ורוצה לכבדו לכבוד התורה שלו, רשאי בהסכמה אביו להקדים את שם אבי האשה, ואדרבה מקיים בזה מצות עשה של כבוד התורה. (ש"ת יביע אומר חלק ה סימנו כא)

בקשת מחילה

בכל אופן, אם אבי הבעל מוחל על כבודו, ומסכים שיקראו את הבן הראשון כשם אבי האשה, וכגון שיש בזה עניין, הרי שכבוד האב מוחל, ויקדים לקרוא את שם בנו כשם אבי אשתו.

ואין לומר שככל שמשנה מן המנהג ומקודם את שם אבי אשתו, הרי זה נחשב לבזיזו של אבי, ואין בזיזנו מוחל? שככל זה אינו אלא מניעת כבוד, ואב שמחל על כבודו, כבודו מוחל. (ש"ת יביע אומר יורה דעתה חלק ה סימנו כא)

בני אשכנז

מנוג רבים מבני אשכנז לקרוא את הבן הראשון כשם אבי האשה, ואת הבן השני כשם אבי הבעל. (ש"ת יביע אומר חלק ה יורה דעתה סימנו כא אות ג ועיין לעיל (עמוד 107) הטעמיים בזה.

תפילה לאדם שקוראים לתינוק בשםו

כתב בספר חסידים (סימן רמו): השם גורם לטובה או לרעה, יש אדם שכל הנקראים בשםו יצילחו, ויש להיפך. לכן יתפלל כל אדם שכל הנקראים בשםו, יהיו בהם מידות טובות ולא אחת מידות הרעות. עי"ש. ומשום לכך תיקון הגאון רבי חיים פלאג'י צ"ל נוסח תפילה (קונטרס מצא חיים סימן כב) כדלהלן: יהיו רצון מלפנייך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתרכם על זרעינו ועל קרובינו, כי כל הנקראים בשםינו, יהיו בעלי יראת שמים ומידות טובות, ומלאים בתורה ובמצוות ובגמilot חסדים, וכל אשר יעשו יצילחו, אמן.

מנהגים חלוקים

אם בני משפחת הבועל מקפידים שלא לקרוא שם הסבא בחיו, ואילו בני משפחת האשה קוראים אף בחיים, יקראו את הבן הראשון בשם אבי האשה. (יבע אומר שם)

בשו"ת יד אלעזר נשאל, מעשה באיש אחד שקרא את שם בנו הבכור על שם אבי, והCPFID אמר שבגלל הדבר הזה הוא מעביר אותו מן הירושה, ובול יוסיף עוד לראות את פניו, יעו שלזול בכבודו. והבן התנצל שעשה כן בשוגה, ולא אבה אליו אביו לשנות את שם הבן בשעת הפדיונו? תשובה: מותר לשנות בשליל השלום ולהשיב לב אבות על בנים, אך לא יעקור את שם הראשון לגמר, אלא יהיה طفل לשם החדש שניתן לו עתה, ומעתה לא יקפיד עוד. והרי מנהג אנשי ספרד לקרוא את הנולדים בחיי זקניהם על שםם, וזה להם לכבוד ולתפארת. ע"ב. וייתר היה לו להעיר שכן מכך ברובותינו התנאים שנגנו כמנג הספרדים כיום.

שני שמות

אם קורא לתינוק בשני שמות, יש להקדים את שם הסבא קודם השם השני. (שם)

שם שאינו מצוי

אם אין רגילותות בזכירם לקרים שם של הסבא, או שהוא שם לוועזי שנגנו לקרים בחוץ הארץ, וכיום אין רגילים לקרים בו, כמו מכלוף, מסעודה, מנצור, ניסון, זעליג או שמות נשים: פרטונה, מדורורי, ענטנא וכדומה, ויש להניח שכאשר ינדל הילד יתבונש בשם זה, אין ראוי לקרים כו, ויסבירו זאת לسانה או לסתתא או ויפיסום. ("כבד אב ואם בהלהה ובאגודה")

כו הורה הנגון החזון איש, שאף שיש בקריאת שם ממש כבוד אב ואם, אך כל שיש לחוש שהבן יצטער כשיגדל, ימנעו מלקרוא לו כו, שנצטווינו בתורה: "ואהבת לרעך כמוך", ודרכו חז"ל (שבת לא ע"א) "מה שנואה עליו, אל תעשה לחברך". וכן אמרו חז"ל (אבות פרק ד משנה יב): "יהי כבוד תלמידך [בנך] חביב عليك ככלך".

"את התינוקת עצמה שאלתם?"

מספרים על אחד מהחסידי האדמוני ר' ה"פני מנחים" צ"ל מגור, שבא אצלו ואמור לו, כי החליט לקרים לבתו התינוקת בשם 'ענטנא' על שם סבתו ז"ל. הדגיש החסיד "שאלתי את זוגתוי, וגם היא מסכימה לשם זה". ועתה ציפה לאישורו של הרבה. אך הרבה הגיב בתמייה: "וואת התינוקת עצמה שאלתם, אם היא מסכימה לשם זה?!".

ואכן, בעת קביעת שם הילד, על ההורים לזכור, כי הילד הוא זה שאמור לשאת את השם שיקבל עתה למשך כלימי חייו. ולכן אין לתת הילד שם מוזר, גם אם אין בו חיסרונו מצד משמעותו, אם הוא יגרום הילד אי נעימות ותחושים מזוחות בחברה. וכך

על פי שבעל שם מזוז אשר הם בעלי מידות טובות ותכונות נעימות, הופכים את שמו יוצאת הדופן לשם אהוב ומ倜ך בחברה, עד שאין מי שמתיחס אליהם בזלזול בכלל שם, עם כל זאת יש לחושש שהוא יתקל בזלזול בתקילת דרכו, וביתחינו העצמי יתרעער. ("הצפן" עמוד 316)

سبא שאינו שומר תורה ומצוות

אם הסבא עדין לאזכה לשמר תורה ומצוות, אבל שמו כשמות הצדיקים, כגון: אברהם, יצחק, יעקב, וכיווץ בהםם, אין שום חשש לקרוא לבן בשם, אך יתכוו שקוראו על שם הצדיקים ששםם כן. (שם)

כתב המקובל האלחי רבנו יהודה פתיה זצ"ל בספרו מנחת יהודה, אם אותו המת עבר עבירות שחביבים עליהם מיתה, בר מינו, אין לקרוא הילד על שמו, כי חס ושלום יכול לגרום רעה לאותו הילד. ומעשה נורא שהיה עמו, שראה את נשמת המת בא להיכנס בגוף הילד בשעת המילאה, ומגע מאבי הבן לקרואו בשם המת, והלך המת, ושלום על ישראל. (שו"ת מבשת ציון ח"ג עמוד תעח)

سبא שנפטר בקיורו ימים

יש להקפיד שלא לקרוא על שם סבא שנפטר בקיורו ימים או בתאונת וכיוצא בזה, שלא כדרך כל הארץ. על כן במקרה זה, יקראו לבן שני שמות. (שם)

יהונתן או יונתן

יש מקפידים לקרוא 'יונתן' ולא 'יהונתן', כי יהונתן בן שאל נהרג במלחמה, כמו בא נבניה (שם) לא בא. וזה הסיבה שרבים קוראים בשם 'ישעה' ולא 'ישעיה', כי ישעה הנביא נפטר בימייה משונה וקשה עד מאד, על ידי נכדו מנשה, כמו בא בגדרא יבמות מס' ע"ב. ואולם בספר מנaggi הרראש"ל (ח"א עמוד 294) כתוב בשם מרן מלכא צוק"ל שהמליץ לקרוא דוקא יהונתן ולא יונתן, וכמה פעמים אמר לאנשים שרצוי לקרוא לבניהם יונתן: "תקראו לו יהונתן, יהונתן היה אב בית דין - תקרא לו יהונתן ויהיה אב בית דין" וכן סיפר לי הגאון רבי עידן בן אפרים שליט"א במעשה שהיה. ועיין עוד בזה בשו"ת מבשת ציון ח"ג עמוד תעח).

גודול השלום

אם ישנים חילוקי דעתות בין הבעל לאשה, בקריאה השם לתינוק, יזהרו מאד מאד מריב ומחילקה, שדברים אלו שנואים מאוד על שם יתריך. והנכוו לשאול הרבה תלמיד חכם, ויקבלו עליהם לעשות ככל אשר יאמר. והכל על מקום יבוא בשלום. שם. ועיין בשו"ת מבשת ציון ח"ג עמוד תעג

הגאון הרב אלעזר מנחים שך זצ"ל, רגיל היה לומר, כי לעולם אין אדם מפסיד מן הויתור. [ואני הקטן מוסף בכוונתו, שלא רק שאינו מפסיד אלא מרווית, כפי שרואים פעמים רבות. ועיין בזה בהרחבה בעלו "ותתענג בדשו" גליונות מס' 18, 19].

ומעשה שהיה בזוג שנולד להם בני, ואבי הבן רצה לקרוא לו 'יאיר', אולם רعيיתו רצתה לקרוא לו 'יאיר חיים'. האב טעו שאינו רוצה שני שמות, כי אינו מعتוד לקרוא לבנו בשני שמות, ועל כן שאלו את הרבה עם מי הצדק. הרב ענה להם שהצדק עם האב, ודי בשם אחד, והאשה קיבלה את הדברים. והנה בעת הברית רגע לפניו קריית השם, בא אביו הבן ואמר לר' שהוא רגינה לקרוא לבנו 'יאיר חיים', כדי לשמה את רعيיתו. או אז אמר לו הרב, אשריך ואשריך חלך, דע לך כי מן השםיים כיוונו אותך לקרוא לבן שם הגאון רבי 'יאיר חיים' בכרך, בעל שלאות ותשבות "חוות יאיר", יהיה לפני כ-350 שנה. זע"א.

על שם כל הצדיקים

מן מלכा הראשון לציוו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל היה אומר, שכאשר האדם קורא שם לבנו, לא טוב שיחד על שם פלוני או פלוני דוקא, אלא יכוון שקריאת השם היא על כל הצדיקים שקרוו שמות כך.

כו סיפר לי יהודי יקר ה'יו' מבאי מביתו וממקורהיו של מלכा, שפעם שה לתומו לממן שנקרה שמו 'דור', על שם אדוננו עשרה הקדושים רבי דוד אביחזרא ה'יד זצוק"ל וזע"א, שנרגג על קידוש השם, כאשר ירו בו בתותח ביום שבת קודש, בידי זדים אכזרים ערלים בני בליעל, ימם שמות וזכרים, בפני קהל עדתו בככר העיר ברישאי שבמרוקו. ואמר לו ממן: בכל לא טוב ליהיד את שם האדם על זה או על זה, אלא יכוון על כל הצדיקים שנקרוו כו, וככל שכן במקורה הוא שນפטר בעוננות הרבים במייתה משונה, השם יצילנו.

קריאת שם לתינוק בג

כתב בספר "רבנו" (עמוד ש'ט): אל ממן מלכאה הגעה שאלה מארגנטינה, על תינוק שנולד קטן מאד, תשע מאות גרים, ויקח עוד כמה חודשים עד שהייה ראוי למולו, האם לקרוא לו עתה שם, או להמתין למילאה, ואמר רבנו שימתינו למילאה. וועי' בש'ת' מבשת ציוו ח"ג עמוד תסז. ש"ת בצל החכמה חלק ו סיומו י)

הרחבת הידעיה – לمعוניינים להרחיב את ידיעותיהם בעניין קריאת השמות לבניהם, כדי וומולץ להם מאוד, לעיין בספר "הצופן" (עמירוד 309) לגאון הרב זמיר כהן שליט"א, וירשו נחת גдолה מאוד.

מחילת עונות לנקראים בשם התינוק

הגאון רבי יוסף מולכו בספרו שלחן גבוח (סימן רס סק"ב) הביא את דברי המדרש שגזר הקב"ה על אלהו הנביא להשתתף בכל מילה. והבטיח הקב"ה שאם יהיה שם רשעים, הוא מוחל להם על כל עונותיהם, העיקר שישיכים אליו לובוא לשם. וכתב על זה הגאון רבי חיים פלאגי ותוכחת חיים סוף ח"ג ברית מילה דף רעטו: שמות הנימול שקראו לעצמו קרבן לה' ונקי מחתה, יועיל לכפר יותר לכל העומדים שם שנקראים בשם. שמות הנימול שהקריב עצמו קרבן לה' ונקי מחתה, יועיל לכל הנקראים בשם נקיים מחתה, כמו הנימול עצמו שעשה ריח ניחוח לה'.

גם בספר לחם לפפי הטוף (מערכת ק אות א) כתוב, שככל אותן שהיו בשעת המילה ששמותיהם כשם שנקרה בו הילד הנימול, מתכפרים עונותיהם. וכגון אם הילד נקרא שם אברהם, כל אותן שמות אברהם שעומדים שם, מתכפרים עונותיהם. עי'ש שהאריך בזה.

ובקונטרס היחיאלי (בית השם חלק מידות טובות אות ט בחנה) כתוב: שמעתי טעם מפני מה תינקו לקרוא שם לנער תיכף למילאה? שכיוון שבא אליו לכבוד התינוק וממשיך עליו מקודשתו, וכן ממשיך מקודשתו לכל מי ששמו כשם התינוק, לכן תינקו שיקרא שם רק בברית, כדי שיירוצו העם להשתתף בברית המילה שתתקיים ברוב עם, כי אולי יקראוו בשם וימחלו לו עונותתו. עי'ש.

ובזה רמזו את הפסוק (בראשית ב יט): "זָיְבָא אֶל הָאָדָם לְרֹאֹת מָה יִקְרָא לוּ, וְכֵל אֲשֶׁר יִקְרָא לוּ הָאָדָם נַפְשׁ חַיה הָוּ שָׁמֹעְ", "הָאָדָם לְרֹאֹת מָה יִקְרָא" ראשית תיבות מילה, מכאן שאין מספרים את שם הילד עד המילה. (וחובה בש'ת' מבשת ציוו ח"ג עמוד תסז)

๙ זמן המילה ☈

ביום השמיני

זמן המילה הוא ביום השמיני, שנאמר ויקרא יב:ג: "זָבִיּוּם הַשְׁמִינִי יְפֹלֵל בָּשָׂר עֶרְלָתוֹ". ואם היה התינוק חולה שאי אפשר למולו מפני הסכנה, דוחים את המילה לכשיבריה, ומלים אותו ביום בלבד ולא בלילה. סימן רב ס"א ש"ת יביע אומר חלק ו' י"ד סיומו כי אותן ואותם הוווחים את הברית ליום שנוח להם, או ליום שאולם מסויימים פנוי, הרי הם מבטלים מצות התורה של "ביום השמיני", ועוננס חמור עד מאד.

כתב הרמב"ס והלכות מילה פ"א ה"ח: אין מלין לעולם אלא ביום לאחר השמש [הנץ החמה], ביום השמיני שהוא בין שלא באמנה שהוא מתשייע ולהלאה, שנאמר "ביום השמיני" - "ביום" ולא בלילה. ואם מל משעה עמוד השחר, כשר. וככתוב הטור [סימן רס"ג]: וצריך להיזהר מאי באלו הדברים שאין מלים ולד שיש בו חש חוליה, כי סכת נפשות דוחה הכל, שאפשר למול לאחר זמן, אבל אי אפשר להחזיר نفس אחת מישראל לעולם.

עוד כתוב הרמב"ס (פיירוש המשניות מסכת שבת סוף פרק ט): אם עבר אדם ולא מל את בנו וחמל עליו ביום השמיני, הרי זה עבר על מצות עשה גודלה וחמורה מאוד שאין בכלל המצוות כמוות, ועלמים אין לו תשומות למצוה זו, והרי עוננס חמור ממי שעבר עליו חוג הסוכות ולא עשה סוכה או שעבר עליוليل פסח ולא אכל מצה. עי"ש. ועיין עוד להלן זה עמוד 219 בשם התשבע^(ז).

למה דока ביום השמיני?

הרמב"ס בספרו "מורה הנבוכים" (ולק ג פרק מט) כתוב: וזה שהמילה נעשית בהיותה ביום הקטנות יש בה שלוש חכਮות: א. אילו הונח הקטון עד שיגדל, אפשר שלא היה עושה. ב. שלא יכאב בכאוב גדול, לרבות עורו וחולשת דמיונו [שאינו יודע לדמייו], כי הגודל יחד וירעד מן העני שידמה היותו קודם הייתו. ג. שהקTON יבוזו לו يولדי בעת לידתו, שלא תתחזקה עדין הצורה הדמיונית המביאה ל يولדי לאחוב אותו, כי הצורה הדמיונית ההיא נופפת תמיד בראייה, והיא גדלה עם גודלו, ולאחר כן תתחיל להתחרר, כי אין אהבת האב והאם את הבן בעת לידהם אהבתם אותו והוא בן שנה [שאו יותר], ולא אהבת בן שנה כאהבת בן שש [שאו פחות]. ואילו הונח שנתיים ושלש, היה חש לביטול המילה לחמלת האב ואהבתו אותו, אבל סמוך לידהם, הצורה ההיא הדמיונית חלשה מאד, וכל שכן אצל האב אשר הוא מצוה בזאת המצוה.

וציווה המילה בשミニ ולא קודם, מפני שככל בעל חיCSI ימולח הוא חלש מאוד בתכליית לחותו, וכיילו הוא עדין בבטן, עד סוף שבעה ימים, ואז ימינה מרואין אויר העולם, הלא תראה כי גם בבהמות שמר זה הענין, שנאמר שמות כב כט: "שְׁבֻעַת יְמִים יְהִי עָם אֶפְאָם, בַּיּוֹם הַשְׁמִינִי תִּתְּנוּ לִי", וכיילו קודם זה הוא נפל. וכן האדם, אחר שהשלים שבעה ימים, ימול.

זריזים מקדים

מן הדין המילה כשרה כל היום מהנץ החמה ועד השקיעה. אולם, לכתהילה יש להזדרז לעשותה בבוקר מיד לאחר תפילת שחרית, כי "זריזים מקדים למצות". ובכל אופן ישתדל שלא לאחרה לשעה חמישית מהבוקר [בקץ 11:25, בחורף 10:40, לערד]. ולא כאשר הקובעים את הברית לשעות שאחר הצהרים או סמוך לשקיעת החמה, שהמאחר את המצוה כל כך נקרא פושע, ונראה שהמצוה בזיהה

עליו. וכتب המאירי (חוויות י' ע"ב): כשהתבוא דבר מצוה לידי, יהיה מכלל זרייזם המקדמים למצות, ולא יתآخر בשיטת המצווה, שאין זה דרך מי שעושה המצווה בכונה מעולה, אלא כמי שעושה אותה דרך פירוק על ומוצאה מלומדה. ע"כ.

אמרו חז"ל (פסחים ד ע"א), ממה שנאמר ויקרא יב ג: "זְבִיעָם הַשְׁמִינִי יִמּוֹל בָּשֶׂר עַרְלָתוֹ", למדנו שככל הימים יכולו כשר לAMILה, אלא שזריזים מקדמים למצות, שנאמר ובראשית כב ג: "זְבִיעָם אֲבָרָהָם בְּבָקָר". וזה לשון הרמב"ם והלכו מתילה פ"א ח": כל הימים כשר לAMILה, ואך על פי כן מוצה להקדים ב תחלת הימים | שזריזים מקדמים למצות. וכן כתוב מרן השלוחן עורך וסימן רשב"א) כל הימים כשר לAMILה, אלא שזריזים מקדמים למצות ומלאן מיד בבוקר. ע"כ. על כן, אף שאבי הבן יודע שאם יקבע את הברית לשעות היום המאוחרות, יבוא ציבור גدول יותר וירוחה מעלה" ב"רב עס הדרת מילך" (משלי יד כח), מכל מקום מעלה' זרייזים מקדמים למצות גдолה יותר ממעלת' ברוב עס', כמבואר בוגמרא וראש השנה לב ע"ב). וכל שכן לגבי מצותAMILה שלא שייך בה כל כך מעלה' ברוב עס', כי רק במצווה של הציבור מקיימים אותה, כמו בשופר והל של הציבור שומעים את השופר וקוראים את הallel, שייך לומר 'ברוב עס', אבל בAMILה שאין הציבור מקיימים אותה, ורק נוכחים הם במקומות, לא שייך לומר באזה' 'ברוב עס', ולכן אין לבטל בשביל זה את מעלה' זרייזים מקדמים למצות.

ובספר נהר מצרים התאנון על אותם שהנהיגו במצרים לעשות אתAMILה לאחר חצות, ויש שמאחרים עד הערב, ולא עלתה בידיו להחמיר עשרה לישנה לעשותAMILה בבוקר. גם השדי חמד כתוב, צר לי על מנגה איזה אנשים בנסיבות אליל, שמאחריהםAMILה עד קרוב לחצי היום, ופעמים ששובים עד אחר חצות, עד שיתקצצו המזומנים. ואன להם על מי שישמו כדי שתעתה המצווה ברוב עס, כיון שמפורש בש"ס זרייזים מקדמים למצות עדיף ממעלת ברוב עס, והזריז הריז המשובה. ע"כ. וכל שכן שפעמים שווים עד סמוך לשיקיעת החמה, וכתב באור ררוע' תשובה רבינו נתן בעל הערדך שכtab לרשות", בשם מר יעקב גאו: מוצה מן המובהך להקדיםAMILה בהשכלה, משום שזריזים מקדמים למצות. ואין נכון לאחרה בראש השנה עד גמר התפילה, כי ברוב פעמים גם התפילה בסוף חמיש שעות, והמאחר מצותAMILה כל כך, נראה שמצוותAMILה בזואה עלי. ע"כ. ולפי זה יש לומר שאף אם מאחר קצת כדי לקיים את מצווה ברוב עס', מכל מקום אין להשחתהAMILה עד חמיש שעות, שנראה חס ושלום כمبرזה את מצווה.

גם בספר מעשה רוקח כתוב: זרייזים מקדמים למצות, וכן מנגה כל ישראל, זולת באיזה מקומות שכדי להמתין לנשימים עד שתיקשטו מוכרים לאחר מצותAMILה, זה גורםஇיחור גдол עד אחר חצי היום על פי הרוב, ומה יעשה גдолה הדור שאין בידם למחות, והשומע ישמע והחדר ייחדר, וכן לנשימים על הדבר, או לא ישמע להם בדרכו הזה בלבד, אלא ימול מיד אחר יציאה מבית הכנסת ממנהgem של ישראל, ותבוא עליו ברכת טוב והמטיב שזיכחו לבן זכר שיחיה בזכות מצוה זו. גם ראוי באזמירות שעושים תיכף אחר יציאה מבית הכנסת, וכן הוא מנגה כל אותה מלכות, ושיר מאור בעניין. ע"כ. (שו"ת יביע אומר חלק ב' יורה דעה סימן יח)

והנה בגמרא ברכות (כח ע"א) אמרו, תפילת מוסף זמננה כל היום. ואמר רבי יוחנן, והמאחר כל כך נקרא פושע. וכן פסק מרן השלוחן עורך (אי"ח סיינו רפו ס"א), אם התפלל לאחר שבע שעות נקרא פושע, וכייא ידי חובה מפני שזמננה כל היום. ואם המאוחר תפילת מוסף שהיא דרבנן, נקרא פושע, כל שכן המאוחר מצותAMILה שהיא מן התורה, וביסודו גдолה היא יותר ממצוות תלמוד תורה. בא וראה עד כמה חרה לו לממן מלכא רבינו עובדיה יוסוף זצוק"ל שמאהרים את הברית לשעות אחר הצהרים, עד שמחמתן כו הカリע שבמקרה זה יאמרו יידי בתפילה שחרית, כדי שיכירו בטועתם שלא טוב הם עושים לעכב המצווה, וזה תוכן דבריו וש"ת יביע אומר alk ג' אורח חיים סיינו יב סוף אות ד: ולפי זה נראה שגם מנגה המקומן ההוא לעשותAMILה סמוך למנחה, כמו שנגגו לעזרנו במצרים ועוד מקומות... ואך על פי שיש לצדר בזאת, והרוצחים לפטור עצם מVIDOI, יש להם על מה שישמו, מכל מקום נראה לעניינות דעתינו שהנחנו להורות לומר VIDOI וידי בשחרית, לידע, להודיע ולהודיע שלא טוב הם עושים לעכב את המצווה עד הערב. וכמו שכtab באור ררוע' שמראה מצותAMILה בזואה עלי, חס ושלום. והביאותיו בש"ת יביע אומר חלק ב', והבאתי עוד

אחרונים רבים שקרוו תגר על העושים כו, ואף על פי שכונתם בזה כדי שיוכלו קרוביהם ומקריהם להשתחף בשמחת הברית מילה, כל זה לא יעיל ולא יציל. ועל כן טוב הדבר לומר וידי בשחרית, להודיעם דמדחא כא דחי בידים להאי יומה טבה [שהם דוחים בידים את הום טוב שלחתם], והתוודו את עונם. ואולם בזדעם מזה, ישתדל לתקן הדבר בפעם אחרת, ולא אני למייסך [ולא יבואו להימשך כו גם בעתיד], וגם אחרים לא ילמדו מהם. עכ"ר.

ועיו לגאו רבינו שמואון סופר, בנו של הגאון בעל החותם סופר, בשורת מכתבי סופר חלק ב סימן ח' שצידד שאין להמתין ולמלול לאחר החזות היום, אפלו כדי שהיה המותל צדיק, וכל שיש לפניו מוהלים מומחים רזאים, המוכנים לעמוד בבורק השכם לעשות המוצה בתוקנה, لما יאהר את המוצה כדי לשוטה על ידי אדם גدول, כיון שהוא המוצה נעשה מן המובהר גם על ידי איש המוני. ואדרבה, מאוסה היא הערלה, וכל מה שמקדמים למעט תפילה עדיף ונכון יותר. ואבי מורי מאור הוללה הנהו החותם סופר, היה מל בעצמו את רוב התנינוקות שנולדו בקהילתנו מטרסדורף, והוא כולן משכימים יותר מאשר הימים כדי להקדים את המוצה, ונראה שזה מהטעם כדי להקדים ולהסייע את הערלה המאוסה שעיה אחית קודם. (חווקי חמוד נדה לא ע"ב)

הסיבה לחולשה בתורה ויראת שמים

כאשר המקובל האלهي רבוי סלמן מוצפי צ"ל היה מזומן להיות מוהל או סנדק, היה מתנה תנאי שיערכו את הברית מוקדם בבורק, כפי שנאמר "וישכם אברחים בבורק". הוא היה מוסיף ואומר, אחת הסיבות לכך שבני הדור נחלשים בחלקים בתורה ויראת שמים, וכן העובדה שהובושה בדורנו פוחתת והולכת, מפני שהמוצה הראשונה שקיימו בהם - ברית המילה, התעצלו בה הוריהם וכיימו באיחור. ספר עולמו של צדיק עמוד 25²²⁵

אברכי בוללים

אבי הבן שזכה לעסוק בתורה כל היום בכלל אברכים, עליו לתת דעתו יותר לעשות את הברית בבורק לאחר התפילה, כי בכך ימנע הרבה ביטול תורה מחבריו האברכים הבאים לבבדו ביום מילת בנו וביום שמחת לבו. וזה בלבד מכל המבוואר לעיל שכך צריך לעשות לכתילה.

אברך יקר התבונן בעצמך, הלווא אם תעשה את הברית בצחרים כפי שמצו בשעה 2, חביריך האברכים יבואו לבבך וישוו שם עד לטיסום הסעודה והודשות, ויגרם להם ביטול תורה גдол, כי אם בכלל זה לומדים ברציפות מהבורק עד שעה 4 או 5, נמצא אפוא שכך סדר אחר הצחרים הלך לבטלה. ואם היא עת הפסקה, אזיא אברכים הרגילים לנו בחזרהים אם יבטלו את מנוחתם, יגרם להם ביטול תורה נдол לשאר היום, כי לימים יהיה בעייפות וחולשה. לא כן כאשר מקיימים את הברית בבורק מיד לאחר התפילה, ככל היוטר יאחרו בחצי שעה או שעיה בכלל, אך אשר הסדר יהיה בעירנות טובה, כך שלל פי רוב הריות יהיה נдол על ההפסד. ועל כן זה אמרו חז"ל ומועד כתו ה ע"א: כל הולך ואורחותיו - בודק ובודח את מעשיי אם ראויים וכוננים הם, שלא יבוא בהם לידי מכשול חלילה, זוכה וואה בישועתו של הקב"ה, שנאמר ותליכם נכו: "וְשָׁם זָרַךְ אֶרְאָנוּ בִּשְׁעָלָהִים", אל תקרי ושם אלא ושם דרך - אראננו בישע אלהים.

כיסוי הוצאות

אם הוצאות הסעודה כבדות מאוד על אבי הבן, ומוכרח לכטוטן באמצעות מカリו ומוכבדיו הבאים לבבדו ביום שמחתו, ואם יעשה את הברית בבורק, לא תהיה אפשרות לבוא ולא יcosaו הוצאותוני, איןנו מצווה לעשות סעודה קטינה במיעוט הוצאות, באופן שמתבישי בזה, כי יש בזה ממשום כבוד הברית, لكن רשאי לאחר את הברית בכמה שעות, כי ההכרח לא יגונה. וכן הורה מורה הרاش"ל רבנו יצחק יוסף שליט"א)

כבוד הבריות

אם ההורים ובני המשפחה הקרובה גרים בעיר רחוקה, ואי אפשר להם להספיק לבוא מוקדם לבוקר לברית, על אבי הבן להתחשב בהם ולעורר את הברית באופן שיספיקו לבוא בначת, כי תורתינו "דרךה דרךנו וכל נתיבותה שלות", וגדול כבוד הבריות, וכל שכן כshedōbar במצבם כיבוד אב ואם שהיא מצוה חמורה שבחמורות. וברור שאין כאן חילתה זלזול בכבוד המצוה, כיון שמדוברה לעשות כן, וההכרה לא יגונה. וכבר אמרו חז"ל (אבות פרק ב משנה ז): "יהי כבוד חברך חביב عليك", "הנаг בהם מנהג דרך ארץ" (ברכות לה ע"ב).

שוב רأיתי כן בחשוקי חמד ונודה לא ע"ב ד"ה אבי ואמו שכתב: ואם אבי צריך לבוא ממורחים, ראוי להמתין לו גם לאחר חצות, כדי לא לבזותו אלא לבבדו.

אהוב שלום ורודף שלום

אבי הבן שרצו לערוך את הברית לבוקר לאחר תפילה שחרית כהלה, אך יודע שאם יעמוד על זאת, תגרם חילתה מחלוקת ביןו לבין אשתו או במשפחה, ברור הדבר שעליו לדוחות את הברית לשעות מאוחרות יותר, באופן שתתקיים הברית בначת ובশמזה, בשלום ובמשווה, שאין לך מעלה גוזלה מן השלום. וכן היה היל אמר (אבות פ"א מ"ב): "הוי מתלמידו של אהרון, אהוב שלום ורודף שלום". וכן אמרו (סוף מסכת עוקצין): "לא מצא הקב"ה כל מיחזק ברכה לישראל אלא השלים. ומובה בתנא דבר אליו רבה פרק כה: "אמר הקב"ה לישראל: 'בני אהובי, כלום חיסטרתי לכם דבר, ומה אני מבקש מכם? הוא מבקש אלא שתהייו אהובים זה את זה, ותהיו מכבדים זה את זה...'".

כתב הש"ה הקדוש ושער האותיות ב"ת, בריתאות זאת יז: בואו וראו כמה גדול כח השלום, שאפלו לשונאים אמר הקב"ה פתחו להם בשלום, שנאמר וברם כ"ז: "כִּי תָּקַרְבֵּן עִיר לְהַלְלָם עַלְיהָ וְקָרְאֶת אֲלֹהָה לְשָׁלוֹם". ואמרו חכמיינו ז"ל (אבות פ"ד מ"ו): "הוי מקדים בשלום כל אדם", מהו בשלום כל אדם, אפלו אם אתה רואה שליבו עלייך, hei מקדים בשלום, שאם אתה עושה כן תגרום לך שיאחבקך, ואפלו אם אין נגע להשלים עמוק, הקב"ה מוסרו ומכוונו תחתיך. וכן מצאנו בדור עליו השלום שאתה רודף אחר שלום של שאלות, כמו שנאמר "אני שלום וכי דבר מהה למלחמה". ושאלול לא די שלא נתפייס לו, אלא שאתה רודפו כדי להרע לו, ומסרו הקב"ה ביד דוד במערה ובמעגל ושמו לא כד יי' ז, ואף על פי כן לא עלה על לבו של דוד להרע לו, לפי שצרכיך לו לאדם להיות אהוב שלום ורודף שלום, כמו שנאמר "בקש שלום ורדפהו", בקשהיהם עם אהובך, ורדפהו עם שונאך. בקשהו במקומו, ורדפהו במקומות אחרים. בקשהו בגוףך, ורדפהו בממוניך. בקשהו לעצמך, ורדפהו לאחרים. בקשהו הימים, ורדפהו למשך. ואל תתייאש לומר לא אוכל להשלים, אלא רודף אחר השלום עד שתתגעה. ע"ש.

וכמה שכרו רב ועצום של אבי הבן זה, כי מלבד שמחטיבים לו בשמיים שעשה את המילה לבוקר כdot וכהלה, כל זה-caין וכאפס לעומת מעלהתו זוכיותו שמנע מחלוקת וריב ומדינם, ואדרבה הרבה הרבה שלום בעולם, וכמו שאמרו תורה בבניית המזבח שלא להניף עליו ברזל, שנאמר שמויות ככ"ז: "כִּי תָּרַבֵּךְ הַנְּפָתָח עַלְיהָ וְתִמְלָלָה", וכותב רשי' שם: "הא למדת, שאם הנפת עליו ברזל חילلت, שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמיים, לפיכך לא יבוא עליו ברזל שהוא כורת ומחבל. והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים שאתה רואות ולא שומעת ולא מדברות, על ידי שמטילות שלום אמרה תורה לא תניף עליון המטיל שלום בין איש לאשתו, בין משפחה לממשלה, בין אדם לחבריו, על אהבת כמה וכמה שלא תבואה פורענות". וזה בעולם הזה, על אהבת כמה וכמה שהקרנו קיימת לו לעולם הבא.

ברית בהפטעה

לכתחילה יש לה שתדל שהיו לפחות עשרה אנשים בברית. ורק במקרה שאין אפשרות להשיג עשרה, ימולו בפחות מעשרה. על כן, אם נקלע אבי הבן למצב של קיומם מצות המילה בהפטעה, וכגון שלא הייתה ברורה רמת הצבחת של התינוק, ולאחרת צהרי היום השמייני הבהיר הדבר שאפשר למולו, על אבי הבן לקיים את הברית מיד, ושתדל שהיו לפחות עשרה אנשים ולא ימתינו אפילו יום אחד בשביב לקבוע אולם ולהזמין את מカリו וחבריו. ואם לא השיגו עשרה, לא ידחו חילתה את הברית מלחמת כהן, ויקיימוה בכל מצב בזמןנה. סימנו רשה ס"ז. ש"ת יביע אומר חלק ב י"ד סימן יח אות ה)

הוא התחנן, אבל אין לי כאן שום משפחה, לא סודיה, ולא כלום

סיפור יהודי יקר שהיה גור בסמוך לבתו של הגאון רבינו חיימן גראינמן זצ"ל, פעם נכנסתי לבית הרב זמן קצר לפני שבת לשאלת שללה קטנה. פתאום דפק בדלת אברך צעיר, בןו של הרב פתח את הדלת, ודיבר אליו רגע והאברך הלך. שאל הרב מי זה היה? אמר הבן, שאלתי אותו אם זה דוחוף, והוא אמר שלא, אז אמרתי לו תבוא אחר השבתה. שאל הרב, ומה הוא רצחי? ענה הבן, הוא רצה לשאול אם לעשות בדיקת אולטרוסאונד לתינוק שנולד לו. אמר הרב, תקרה לו רץ הבן לקרווא לו. שאלו הרב מה העניין, ומספר לרבי שנולד לו תינוק לפני שמוña ימים, ואולם המוחל אמר שכיוון שהוא קטן במשקל, צריך להמתינו עד שיגדל. אמר הרב: אצלו לא דוחים בלי בדיקה של מוחל מומחה, תביא את התינוק ונקרא למוחל. האברך בודהמתו הביא את התינוק, ומיד קראו למוחל מומחה ר' נתן הרציג, והחליט שאפשר לעשות ברית היום! האברך הצער לא ידע את נפשו, כיצד יעשה ברית זמן קצר כל כך לפני שבת? הוא התחנן, אבל אין לי כאן שום משפחה, לא סודיה, ולא כלום. אמר לו הרב, אבל יש לך מוצאה מילה בזמןנו! שזה הדבר הכי גדול בעולמו! אתה תהיה הסנדק, ומיד עשו את הברית במעמד חמישת אנשים. ("mailto:דחספידא" עמוד קנד ועמ"ד 39).

להלן כמה טעמי שלفتילה צרייכים עשרה אנשים בברית:

א. כתוב רב צמח גאון, מה שהוא מצרייכים עשרה לברית, היינו כדי לפרסם את המוצה. ורבי משה סימנו רשה

ב. כתוב בספר מעבר יבק, השכינה באה לברית כדי להופיע מאורה על כל העוסקים במצבה, וכל ההולכים לברית הרי הם מקבלים פני שכינה, ויש להם Tosfot נשמה גם כן, ולכן יום טוב שלחים הוא. גם רבנו עובדייה ספרנו ובראשית יה א כתוב, "וַיָּרֶא אֱלֹהִים מְפֻרָא", כי שם נימול אברהם, והופיע האל יתריך שכינתו לעמוד בביתי, כיון מה שנאמר ובריט כת ט: "אֲתָם נִצְבֵּם הַיּוֹם בְּלִכְשׁוֹן הָאֱלֹהִים... לְעֶבֶרֶךְ בְּבָרִית", וכן נאמר מליכס ב כת ג: "וַיַּקְרֹת אֶת הַבְּרִית לְפָנֶיךָ הַיּוֹם". וכיון שהשכינה באה, אין זה כבוד שיהיו פחות מעשרה אנשים, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין לט ע"א) כל שיש עשרה, השכינה שורה שם.

ג. כתוב בפרק דרבי אליעזר פרק יח, כל עדות נאמנות לישראל בעשרה, עדות הברית מילה בעשרה. לכן צרייכים עשרה שייעידו על האב שהכניס את בנו בברית. (אור זרוע)

ד. בזוהר הקדוש ולך לך צ"ב) מובא, שאבי הבן פותח בפסק (ותללים טה): "אֲשֶׁר תַּבְחַר וַתַּקְרַב יְשִׁיבוֹן חָצְרִיךְ", והעומדים שם עוניים את המשך הפסק: "עַשְׂבָּעָה בְּטוּב בִּיתְךָ קָדֵשׁ הַיְבָּלָךְ". ומפני שלא אומר כן, מוציאה עצמה מעשך חופות שעתייד הקב"ה לעשותות לצדייקם בעלים הבא, שכולו מתקשורת ונרגמות בפסק זה. וכך ישנו עשר תיבות בפסק, שבעל תיבה ותיבה נעשית ממנה

חופה. ע"ב. ואפשר שלכן צריך שייהו שם עשרה אנשים, נגד עשר חופות ועשר תיבות שבפסקוק. (מעין מה שנפסק בשלוחו ערך אורח חיים סימן קס' סעיף ז')

ה. כתוב בספר מטה משה, אין לך בית האסורים גדול מבטן האמא, וכיון שיצא זה התינוק מבית האסורים, צריך להזות להשם יתברך על כך בפני עשרה, ככל ברכת הגומל שנאמרת בעשרה. ומזה הטעם גם אמורים בברית פסוק: "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו".

אם מוחמתה שהברית מתקיים בבוקר, לא יהיו עשרה, וכך גםמושב קטן שכולם ממהרים מאד לעובודתם, רשאים להשוו את הברית לתחילת לשעתו הצהרים, כי מעלה גדולה היא שהברית מתקיים בעשרה. ומכל מקום אם יהיו עשרה בברית בבוקר, אלא שלא ישארו לטעודה, אין לדוחת את הברית לצהרים בשביל שהיה עשרה בסעודה. (שו"ת יביע אומר חלק ב יורה דעה סימן יח' אות ה. ובנדפס מחדש 5)

ברית מילה בין השמשות

אם אירע אונס שלא מלו את התינוק עד שקייעת החמה, ימולו מיד ב'בין השמשות' [הזמן שבין השקיעה לצאת הכוכבים] בברכה. אולם אם התאחרו כל כך עד שהגיע זמן צאת הכוכבים, אין למולו, כי מילה בלילה פטולה, וידחו את המילה למחרת.

ומכאן ילמדו אותנו המאחרים את המילה כל כך עד סמוך לשקייעת החמה, בלבד ממה שהתבאר לעיל שאינם עושים כהוגן, ונראה שהמצווה בזיהה עליהם, הלא יכולים חלילה להפסיד את הזמן לגמרי, ובפרט בימי החורף הקצרים שקייעת החמה לערך בשעה 16:30. ישמע חכם ויוסף לכך. [ועיין בגמרא ברכות וכט ע"ב] שאף על פי שישנה מעלה להתפלל מנחה עם דמדומי חמה סמוך לשקיעה, בכל זאת חכמי ארץ ישראל קיללו את הדוחה את התפילה כל כך לרען האחרון, כי שמא תיטרף השעה ויפסיד זמנה לגמרי. אם כן כל שכן במצוות מילה שלא רק שאין שם מעלה לדוחתה כל כך עד סמוך לשקיעה, אלא אדרבה נקרה פושע ויש בזזה זלזול במצוות].

כידוע, שהזמן שמייקעה ועד צאת הכוכבים נקרא 'בין השמשות', שהוא ספק לילה, ושיעורו הוא 13.5 דקות [הינתנת המשוג' שעות ודוקת אמניות], עיי' בחוברת "סדר הימים בהלכה ובאגודה". ואולם כל זה הוא לדעת רבינו יהודה, אבל לדעת רבוי יוסי זמן זה הוא עדין יום גמור, ורק במקרה דקה לאחריו ישנו זמן קצר עין [כשיעור קריית עין בפרקיו ולא בחזקה]. ורש"י שבת לד ע"ב[], ואז מגען "צאת הכוכבים" נמצוא שיש לנו ספק ספרקא למול בזמנו בין השמשות, כי שמא הלכה כרבוי יוסיichel זמן זה הוא עדין יום גמור, ואפילו תאמר שהלכה כרבי יהודה שזחיו בין השמשות, שמא בין השמשות עצמו יום הוא. וכל שכן לפיו מה שכתב המשנה בדורה (באיור הלכה סימן טטו ס"א, שמן הדין בזואי של הלכה כרבוי יוסי, וכן מבואר בגמרא ברכות ב ע"ב ופסחים ב ע"א) שעוד צאת הכוכבים יום הוא, רק שלגביו כניסת שבת אנחנו מחייבים כרבי יהודה להחשוש שהוא ספק לילה מפני חיקעת השבת. וכן בצרירוף שיטת רבני תם ורביבים מהראשונים, שככל זמן זה הוא יום גמור, ובין השמשות מתחילה בשעה לאחר השקיעה שלנו, [וכן דעת רשי' ברכות ב ע"א בהשלמות] שכתב: "כשתשיקע החמה ויפנה היום ותירן מן תוך חללי של עולם ששיקעה לגמרי, דהיינו צאת הכוכבים, לפיו שזמן שקיעת אורה מהלך חמישה מיליון כמו שאמרו בפסחים". לע"נ, אם קרה והתעכב המוחל לאחר השקיעה, ימול מיד בבי השמשות שעדיין הוא נחשב יום השmini, ולא יבטלו מצות עשה של תורה שאמרה: "ובבז'ום השmini ימול בשר ערלתו". וכן כתוב השמינו מנחת כהן, שאם שכך או נאנסו ולא הספיקו למול ביום השmini יום גמור הוא כפי ההוראה, יש לסמוך על דעת רבני תם וסיגתו, ומזה נמצא לאחר השקיעה נדחית מיליה בזמנה. ואף על פי שבנולד בשבת בין השמשות, אין שאפילו שבת החמורה נדחית מפני מיליה בזמנה.

אנו מلين אותו בשבת מכח ספק ספיקה? שם הטעם ממשום שחוושים לאיסור כרת של חילול שבת לדעת הגאנונים, מה שאין כן כאן. ומעתה כיון שבתווך שלוש עשרה דקות וחצי לאחר השקיעה, יש ספק ספיקה, ושלשה ספיקות נ"ל, ולכן מן התורה זמנו זה נחשב כיום גמור, אין לדוחות מצות עשה של מילה בזמנם. וברור שיברכו גם את כל ברכות המילה, שאף שלא עושים ספק ספיקה בברכות, אולם כשהממצוות מן התורה עושים ספק ספיקה ומברכים. [שו"ת יביע אומר חלק ז יורה דעה סימן כב. חלק ח אורח חיים סימן ה סוף אות ג]

וכتب עוד בשו"ת יביע אומר חלק ז יורה דעה ס"ס טה: ולהעמיד דברים על דיווקם, כי הן אמת שיש להකפיד תמיד לעשות המילה קודם לקיימת החמה, ואם התינוק נולד לאחר השקיעת נchtehet הימלה להבא, ובזה אין מי שחולק. אך המשעה שדנתני בו בחלק ו', היה מקורה חריג, וכן היה המשעה: אחר שקבע אבי הבן עם המוחל למלוי את התינוק חחצ' שעיה קודם לקיימת החמה [בשעה 4 אחר הצהריים ביום החזרה הקצרים בבית החולים "ביקר חולמים" וכך שמעתי מפני מורה ע"א] וכן המומונגים באו בשעה הקבועה, והשלচנות ערכות לטסודת המילה, אריר אונס למוחל, שבדרכו אל מקום המועד לברית המילה, לפטע הגעה משטרה וסגרה את הכbesch מסיבה בטחונית של "חycz השודר", ולא נתנה לאיש לעבור, ולכן הגיע המוחל באחרior של מספר דקות לאחר השקיעת המילה, והמומונגים נצברו כמו נד על האיחור של המוחל, וגם אבי הבן חרה לו מאד על זה, וירע הדבר בעיני, ואז הורתי לעשות המילה תיכף, שגדול כבוד הבריות. וטעמי ומיומקי עמי, ولكن כדיאים הם לסייעם בעלותה שעיה שיש כאן ספק ספיקה להקל, כי נזכרתי בסוגיא וכו'. וכך עלילם אחר השקיעת החמה בתווך יג' דקות. וזה ברור. ומעתה אין מקום לתמייתו של הרוב שמש ומגן, וככל תלונתו מעלי, כי כדי וכלהה הורתי מושם כבוד הבריות. ע"ב.

והנה יש שאלות על כך מה מה שפסק מרן מלכא בחוזן עובדייה וסוכות עמוד תמה, شيء שהיה טרוד ביום טוב ראשון של סוכות ולא נטל לולב עד שהגיעה השקיעת החמה,itol מיד בין המשימות בברכה. אולם בשאר הימים שהמצוות היא מדרכי הכם, טוב שיטול את הלולב, אך בלי ברכה. והוליא בשו"ת יביע אומר הנ"ל פסק שאםナンש ביום השמשות ליום גמור ולא מל, ימול בין המשימות, כי יש שלושה ספיקות להחשייב את בין ביום השמשות ליום גמור,スマא כרבבי יוסי, ושםא בין ביום, ושםא כרבינו תם. ואם כן מדוע לא רשאי לברך על הלולב בשלא נטלו עד שהקיימת החמה בשאר הימים. ואם תאמר שדווקא במילה החשייב זאת ליום, כי היא מצווה מן התורה וספק דארוייתא לחומרא, אם כן מזווע פסק כן אף לנגבוי מי שהייה טרוד ביום הפורים, וסמא לשקיעת החמה נזכר שעדרין לא קרא את המגיליה, ומשער בעדתו שלא יוכל לסכים את כל הקריאאה אלא בין המשימות, בכל זאת יברך ויקרא את המגיליה אף שחיבורה מדרבנן ושו"ת יביע חלק י' סימן נב, ומדוע לא נאמר גם במצות לולב בחול המועד שהיא מדרבנן, שיטול בברכה בין המשימות?

אולם לעניות דעתינו, יש הבדל בין הנידונים, כי שם בקריאת המגיליה מדבר שנוצר קודם השקיעת שלא קרא, וכיון שגם זה הוא יוםandi, הרי שמטול עליו עתה חיב גמור לקוראה, אלא שיש צד לומר שלא יברך כיון שישים אותה בין המשימות, ואולי זmeno זה הוא לילה, על זה צרכי מrown את כל הספיקות כדי להחשייב זmeno זה ליום. לא כן בלולב שכבר הגע זmeno בין המשימות, ומכיון שמצוות זו בחול המועד היא מדרבנן, ספק דרבנן לקילא, וברור שאינו חייב ליטול, כמו שכתבו הרמב"ם, הר"ן, הריטיב"א, המאירי, החשלה ועוד, וכן אף אם נזכר את כל הספיקות להחשייבו ביום, עדין היאך יאמור "אשר קדשו במצוותיו וציוו על נטילת לולב", הלא לא נצווה כלל, ורק טוב שיטול בין המשימות להידור ומעלה. אבל ביום הראשון שמצוות לולב מון התורה, כיון שעיטה בין המשימות מוטל עליו חיב לקיים את המצווה מחמת הספק, מAMILIA גם יברך. והוא הדין במצוות מילה שכבר חל עליו חיב ביום זה למול שהוא היום השmani, מכיוון שעיל פי הספיקות הנ"ל זmeno זה נחשב כיום גמור, מוטל עליו עתה למולו, ומAMILIA גם לברך, שהברכה נגררת אחר המצווה. עיין שו"ת יביע אומר חלק ט סימן נב, וחלק י' סימן נב ובמילואים.ilkot Yosef ארבעת המינים עמו' תקמה, תקבנה, תקנה. ופורים עמו' רפה, רצא)

והנה בשו"ת שמש ומגן וחלק ג יי"ד, סימן מט אות ג, הביא מה שכתב הגאון החיד"א וברכי יוסף אי"ח סימן שלא סק"ז) בשם הבית דוד, שכל שנראית המשמש בערב שבת אפילו כל שהוא, כשבועדים בראש מקום הגבואה ביותר בעיר, הרי זה נחשב יום גמור ומוניהם שמונה ימים לתינוק מיום ששי.

ואם אין המשמש נראה בכל, מונחים להבא, דהינו שודחים את המילה ליום ראשון. וכן נתפשט המנהג בעיר קדשו ירושלים, ועיר עוז לנו חרבון, מזמן גאוני הדרות שלפניהם דורנו. ע"ב. ובשות' תיביע אומר חלק ז (חאי"ח סימן מא את ז) הביא את החיד"א וסייעתו. ומכאן קשה על מה שכתב בשות' תיביע אמר חלק ו וחוי"ז סימן כט להתריר למול לאחר שקיעת החמה מכח שפק שפקא. וזה היפך ממה שכתב בחלק ז. עכט"ר.

ואני הקטון לא זכתי להבini, כי לכואורה יש לשאול שאלה חזקה יותר על מון הביע אומר, הלווא מפורש אמרו במשנה מסכת שבת (קלו ע"א), תינוק שנולד בין השמשות, מונחים לו מהמתה שפק מיום המחרת ונימול לתשעה, ולמה לא נאמר שפק ספיקא להחשייבו שנולד ביום, וממול אותו לשמונה מימים זה. ועל כרחמו לומר כי מאחר וסוף סוף יש שפק בידינו אם הוא נולד ביום או בלילה, לכך אין לנו בירירה אלא למןנות מימים המחרת, כי היום השלישי אלי הוא היום השבעי ולא חלה עלי עדין מנצח מילה, ולכן אין לנו בירירה אלא רק לדוחת את המילה למחרת. לא כן במקורה שהתינוק נולד ביום ודיין, ומנו לו שמונה ימים כדין, באופן שברור שחללה עליו עתה מצות מילה ביום חמישי, אך מחמת אונס וכדומה התעכבו מלמולו עד שקיעת החמה, בזאת אנו אומרים כיון שכבר חל עליו חיוב המילה, רק שאנו מוספקים לעת עתה בבון השמשות, אם עבר היום השלישי או לא, על זה בא השפק ספיקא להחשייב זמנו זה עדין כו"ם, כדי להמשיך את החיוב הקיים כבר עלי. אבל במקורה של המשנה יש שפק בכלל אם חייב או לא. ודו"ק.

ומעתה גם החיד"א שהביא מון הביע אומר שdone ממותי נמנה שמונה ימים לתינוק שנולד בעבר שבת סמוך לשקיעה ממש, על זה אמר שככל שנראית השימוש אפליו כל שהוא, הרי זה נהשך ביום גמור ומונחים לו שמונה ימים מיום שישי, אבל אם אין השימוש נראית כלל, ודוחים את המילה ליום ראשון, כיון שנולד בין השמשות. נמצא שלא בא החיד"א אלא לבאר את המשנה, שאף שאמרה שתינוק החובל בימי שבת שבח נימול ליום ראשון, הינו זוקא לשאיון השימוש נראית כלל, אבל כל שנראית כל שהוא, הרי זה יום ממש ומונחים ממנה, אף שלגביה מלאכה נזරנים אנחנו שלא לעשות מלאכה כמוDKות קודם השקיעה, ואין זה עניין לקיום ברית מילה בין השמשות. ועיין בזה בשות' תיביע אמר חלק י' יורה דעה ס"ס טו. ודו"ק)

לידה בין השמשות

תינוק שנולד בין השמשות, מתחילה למןות לו שמונה ימים מהלילה, ונימול ביום חמישי. למשל: אם נולד בין השימוש של יום ראשון, נימול בשבוע הבא ביום שני. שיבו שבן השימוש הוא שפק يوم ספק לילה, אי אפשר למלול ביום ראשון, כי אם ביום שני. שיבו שבן השימוש רואין והוא שפה לילה, נמצא שאין הוא היום השבעי ועדין לא הגע זמו המילה, והף אם ימול אותה, לא קיים מצחה שאין אלא בחותם סתם בשר. וכמו שכתב הרשב"א והובא בבית יוסף סיינו ר逮: קטן שהצרכיו רופאים בקיאים למלול תוך תוך שמונה ימים מפני הסכנה ויש שם מוהל ישראל וכן גוי, מי ימול אותן. ואם מל אותן גוי, מהו מילתו? תשובה: כל מחמת הסכנה מותה, שאין לך דבר העומד בפני פיקוח נשפ. ומהיו כל שמלו אותו קודם שימושה אין זו מילה אלא חתיכתبشر סתם, ואין הפרש זהה בין גוי לישראל. ואם לא גמרו את המילה, כגון שנשארו עדין ציצין המעכבים או שלא פרעו, יחוירו לאחר שיתרפא ויטלו ציצין ויפרעו על ידי מוהל ישראל. ע"ב. لكن במקורה הנ"ל, מלין אותנו ביום שני, שאז ברור שהגע זמו המילה. ועיין במנחת חינוך (מצווה ב) דבר מעניין מאד, ובשות' תיביע אמר חלק ו יורה דעה סימן כט אות ג)

גם אם יש שפק אם נולד קודם השקיעה או לאחר השקיעה, מתחילה למןות את שמונה הימים מהלילה. (סימן רסב סעיף ד, וסימן רסב סעיף ח)

תינוק שנולד ביום שישי או שבת, וביום שישי אי אפשר למלול, כי שמא זה היום השבעי ללידה. וביום נולד ביום שישי או שבת, כי רק מילה שהיא ודאי בזמנה דוחה את השבת, אבל שפק מילה בזמןה [כי אولي בין השמשות יום]. לא דוחה שבת. (שם) ועיין פרטיו דיןים זהה בהרחבה להלן (עמוד 205).

דיקוק שעת הלידה

אם נראה שהלידה תהיה סמוך לשקיעה או לאחריה, ישים לב אב הבן לוודא במידוייך עם המילדת את רגע הלידה, וכל שיש ספק בדבר, עליו לשאול תלמיד חכם הבקי בהוראה.

צורך להיזהר מאוד בעדותן של המילדות ובכתיבתן את שעת הלידה בטפסיהם, כי רובן אינם מדויקות לטעוב את זמן הלידה בדקוק ההלכה, אלא אחר יציאת כל התינוק וניתקו מחביל הטבור, ופעמים רק לאחר ניקויו מופנות לכטוב את הזמן כפי שמראה שעוננו אז, ויתכן גם שאינו השעון שלוון מדויק. על כן, כשרואים שמתקרב זמן הלידה בגבול זמני השקעה ובין המשימות, בין בחול ובין בשבת, יקפידו לבקש מהמילדת שתשים לב לאזמן המדויק של הלידה, ולפי שעון מדויק, וכותב הרצף איריבך שאפלו מילדת שאינה שמורת שבת, כל שאון לה גנעה מכל סיבה שהיא שלא להתייחס ברצינות לבקשת זו, אפשר לסמוך על דבריה, ובפרט במקרים מסוימים הרבה שומרין תורה ומצוות, שככל גודל בידינו, אומנם לא מירע אומנותו. ופסקי תשובות סימנו שלא אותן י

קטן נימול לשמונה ימים ועד שניים עשר יום

אמרו חז"ל (שבת קל ע"א) שישנם מקרים שלמים לכתילה את התינוק לשמונה ימים [ב يوم השמינין], לתשעה ימים, לעשרה, לאחד עשר, ולשנים עשר. כיצד? מילה בזמנה - לשמונה.

* נולד בבין המשימות - נימול לתשעה. לפי שספק מתחילה למנות את שמונת הימים רק מהלילה שלאחר בין המשימות, ונמצא שנימול ליום התשיעי.

* נולד בבין המשימות של ערב שבת - נימול לעשרה. כי יש ספק אם הוא נולד ביום שישי או בשבת, ואי אפשר למולו בתשיעי שזה שבת, כי אין מילת ספק דוחה שבת, לכך נימול ביום ראשון שהוא היום העשורי ללידתו.

* נולד בבין המשימות של ערב שבת וחל יום טוב ביום ראשון לאחר השבת - נימול לאחד עשר. כי אי אפשר למולו ביום טוב - יום ראשון שהוא היום העשידי, כי מילה שלא בזמןנה אינה דוחה יום טוב, לכך נימול למחwart ביום שני שהוא אחד עשר ים ללידתו.

* נולד בבין המשימות של يوم רביעי, ובשבוע הבא חלים שני ימים טובים של ראש השנה בחמשי ושישי - נימול לשנים עשר. שחררי שי אי אפשר למולו ביום רביעי, כי הוא ספק يوم השבעי. וב חמישי אי אפשר למולו, כי זה ודאי לא זמנו ולא דוחה יום טוב. ובשישי ושבת ברור שאי אפשר למולו, כי זה ודאי לא זmeno ולא דוחה יום טוב ושבת. לכן אכן בירור אלא למולו לאחר השבת ביום ראשון, שהוא יום שניים עשר ללידתו.

יום טוב

תינוק שנולד בבין המשימות של יום שני, ובשבוע שאחוריו חל יום טוב ביום שלישי, מלין אותו ביום רביעי. ואם היה כן בחוץ הארץ שיום רביעי הוא יום טוב שני של גליות, מלין אותו ביום חמישי. לפי שמליה שלא בזמןנה אינה דוחה אפילו יום טוב שני של גליות.

תינוק שנולד בחוץ הארץ בבין המשימות של יום שני, ובשבוע שאחוריו חל יום טוב ביום שני, וממילא יום שלישי הוא יום טוב שני של גליות, מלין אותו ביום רביעי. כי אפילו ספק יום השמינין, אינו דוחה יום טוב שני של גליות. וש"ת יביע אומר חלק ח יורה דעה סימן כב. ועיין חלק ט אורח חיים סימן ק אות ח, ט)

חוליה

אסור למלול תינוק חוליה עד שיברידא. ומה דברים אמורים? כשהלה באחד מאיבריו, כגון שכابו לו עיניו כאב מועט וכיווץ זהה, אבל אם היה לו חום [כ-38° ומעלה], שהוא חוליה שבכל הגוף, ממתינים לו מעט שהתרפאה שבעה ימים שלמים מעת לעת, אז מלין אותו. וכל שכן אם היה לו בעינו כאב גדול, שצורך להמתין שבעה ימים מעת שהתרפאה, כי חוליה העיניים חמור הרבה, היוות ונגיד העיניים תלויות בלב. וחובה גמורה להיזהר מאד בכל זה, ואסור למלול כל שיש חשש חוליה שהוא, כי סכנות נפשות דוחה הכל, שהרי למול אפשר גם לאחר זמן, אך להחזיר נפש אחת מישראל, אי אפשר לעולם. ובית יוסף ושלחו עורך סימן רב ס"ב)

בזוכות קיומם ההלכה ללא התחכמוניות ניצל התינוק

סיפור מורהנו ורבנו הגאון רבי בן ציון אבא שאול צ"ל: עימי היה המעשה, שנעשה לי נס גדויל באחת הבריתות, שננתנו לי למלול, וראיתי שיש לתינוק חוליה בעין. לאבי הבן היה תלמיד רופא עיניים שקבע שהברית לא תפריע לתינוק, אבל אני לא רציתי למלול בשום אופן, כיון שנפסק בשלחן ערוץ שתינוק שכابו לו עיניו אפילו כאב מועט, ממתינים לו עד שיברידא. לאחר זמן התגללה שהדם של התינוק היה מוזהם, השם יצילנו, וכי יודע מה היה קורה חלילה אם היה נימול. רק לאחר שלשה חדשים שנרפא ממחלהו, התירנו למלול אותו. וכיון שקייםתי את ההלכה בשלחן ערוץ ללא התחכמוניות, ולא שמעתי לעצת הרופא, זכיתי לסייעתא דשמיא ועל ידי כך ניצל התינוק. ואור לציוו חכמה ומוסר עמו פא)

cols הלכו הביתה רוטנים על הרבי "המחמיר"

הרבי מקלייזנבורג, בראשית בוואו לארצות הברית, נתכבד בסנדקאות. והנה כשהסביר ישב על הכסא והתינוק הושם על ברכיו, הבחן הרבי כי יש לתינוק כמוון אבעבועות קטנות על הלשון, ומקובל היה אצל מרובותיו שבמצב זה אין מלים את התינוק. הרבי הורה מיד למלול שלא למול, ורק מעל הכסא. מיד החלה מהומה, ובאי התינוק רגץ מאד מודיע משכית הרבי את השמחה כשהחל מוכן לסתורה והמוסמנים_cols כבר הגיעו. הוא החליט לקרוא לרופא ילדים שגר בסמוך, הרופא שבדק את הילד קבע חד משמעית שמוטר למול אותו, אבל הרבי לא קיבל את דעתו. האב טרח וקרא לרופא אחר, וגם הוא אמר שלמרות שיש לו 'משה' בפה, אין זו סיבה לדוחות את הברית. הרבי לא נכנע לדעתם, ואמר להם שהם יכולים לעשות מהבנותם, אבל הוא אכן מוכן להיות הסנדק. בסופו של דבר הברית לא התקיימה, וכולם הלכו הביתה רוטנים על הרבי "המחמיר". למחורת באabi הבן לבקש מחילה ולהזדמנות לו. הוא סיפר כי הילד קיבל חום גבוה, והרופא אמר שאם הייתה הברית מתקיימת אتمול היה נשקפת סכנה לחיה התינוק. הרבי הפטיר ואמר, שנוכחות לראות שכאשר ישנה קבלה נאמנה, אסור להיכנע לדעות אחרות. (אורה ושוו)

תינוק שהיה לו שלשולים, יש להמתין שבעה ימים מעת שהבריה. וכן מורים המוחלים בזמןינו.

הגאון חזון איש כתב: בזמןינו שמצווי מאד חולאים בתינוקות, נראה שככל שיש ספק פנו יגורום לו חוליה מעיים לששלש, או עצירות, או כאב מעיים, או חום כלשהו, הרי זה בכלל ספק סכנה,

של קלוקול מעיים יכול לגרום חוליה, וכל חוליה לבבי תינוק, הרי זה ספק שכנה. עלי' חז"ע שבת ג' שבב)

zechavat [ירוק]

תינוק שיש לו zechavat גבואה [הרוי זה סימנו שעדיין לא נפל הדם באבריו והוא חלש מאוד], ואסור למלולו מחשש שכנה. וכשיתרפה, מלון אותו מיד ואין צורך להמתין שבעה ימים, כי כך היא בריאותו של עולם, שיש תינוק שנופל בו דם מוקדם יותר, ויש שנופל בו דם מאוחר יותר. וכט

כן הוא בוגרמא מסכת שבת וkel u'a אמר אבי אמרה ליAMI, תינוק שהוא י록, הרי זה מהחמת שעדיין לא נפל בו דם, על כן ימתיינו לו עד שיפול בו הדם ואחר כך ימולו אותן. ואמר רבינו נתן פעמי אחת הלכתני למדינת קופטקה ובאה אשה אחת לפני שמללה את בנה הראשון ומות, שני מות, שלישי הביאתו לפני וראיתי שהוא י록, והמתינה לו ומללה אותו וחיה, והוא קוראים שמו נתן הbabli על המתינו לו עד שיפול בו דמו, והמתינה לו ומללה אותו וחיה, והוא קוראים שמו נתן הbabli על שני. ע"כ. וככתוב מrown השלחן ערוץ וסימנו רסג ס"א, קטן שהוא י록, סימנו שלא נפל בו דמו ואין מלוי אותו עד שיפול בו דמו ויחזרו מראותו כמראה שאר הקטנים.

ובאר בערוך השולחן וסימנו רסג: אם התינוק י록 באיזו יר��ות שהיא, אם כחלמו בitchach או כעשבים או כרכיע, סימנו שלא נפל בו דמו עדין, ואין מלוי אותו עד שיפול בו דמו, כי כל שלא בא בו הדם, הוא חלש מאוד ואין בו כח, ומזהר להלחש ולמות. ופישוט הדבר שמיד שנפל בו הדם ונבלע באברים יכולם למלול, ואין צורך להמתין שבעה ימים מיום שהבריא, כי אף שחוסר דם הוא דומה לחולי שהתפשט בכל הגוף, מכל מקום אין זה חוליה כלל חום גבוח וכיוצא בה, אלא מעצב הביראה. ורואים בחוש שכל תינוק שנולד, נוטה וגופו לירקות מפני שהדום אינו נפל בו מתחילה ולאחר מכן או יומיים או שלשה, וזה התינוק לא נפל בו הדם גם ביום השמנינו, אבל מיד נשנפל בו הדם, הרי הוא בריא ככל הבריאות. וכן מבואר מלשון הגמרא ומסתימת לשון הפוסקים. וכך תמייננו על מי שרצה להמתין שבעה ימים, ודברים תמיוחה הם. ולדרבי, בתינוק שנפל בו הדם ביום השלישי או הרביעי לילדות, וכי גם ימתינו שבעה ימים. ולדרבי נמצאת שרוב ולדות לא תהיה להם המילה בשמנינו, כי מיעוט שבמיעוט שיפול בהם הדם ביום ראשון ללידתם. ע"ש.

וסיפור לי מורהנו הראשון לציוון רבנו יצחק יוסף שליט"א, כי בעת היולד בנו הרב שמואל שליט"א היה חש zechavat לדעת הרופאים, אך המוהל אמר שאין לחוש למלול, וכשהאל את אבי הגadol מrown זיע"א, אמר שכיוון שהמהול רגל בהם הרבה אפשר לסמוך על דבריו ולמלול, וככה עשו. וכיוצא באזה ראייתי בספר "רבנן" ומהוד נג' שכתב: נshallה שאלת אודות תינוק שאטמולו דרגות zechavat הייתה 15.7, והיום בבוקר בדקנו והיה לו 13.5, הרופא בבית חולים "מעיני הישועה" ודר' רוטשילד שהוא ירא שמים ומוחל מומחה, אמר שאסור למול במצב כזה, אלols המוהל [המוחה] הרוב גיאת אמר שאין שום בעיה למלול, מה נס משקל התינוק שלישי וחצי קילו,وابי הבן שואל אם למלול, ושאלתי לרבנו ואמר שאפשר למול.

אדום

אם נמצאת התינוק אדום, סימנו שנפל בו הדם אך לא נבלע באבריו ולא התפשט בכל גופו, והרי הוא עומד בין העור לבשר, ואם ימולו אותו יצא כל דמו ויסתכו. לכן אין מלון אותו עד שיבלע דמו באבריו. וסימנו רסג ס"א. ערוך השלחן

כן הוא בוגרמא מסכת שבת וkel u'a אמר אבי אמרה ליAMI, תינוק שהוא אדום, הרי זה מהחמת שעדיין לא נבלע בו דמו, על כן ימтиינו לו עד שיבלע בו הדם ואחר כך ימולו אותן. ואמר רבינו נתן פעמי אחת הלכתני לכרכבי הים ובאה אשה אחת לפני שמללה את בנה הראשון ומות, שני מות, שלישי הביאתו לפני וראיתי שהוא אדום, אמרתי לה המתינו לו עד שיבלע בו דמו, המתינה לו עד שנבלע בו דמו ומללה אותו וחיה, והוא קוראים אותו נתן הbabli על שני. ע"כ.

ברית דחויה קודמת השבת

* תינוק שלחה, כגון שהיתה לו צהבת גבוהה ונדרת מילתו, והבריא ביום חמישי, אין מלין אותו לא בחמישי ולא בשישי. כיון שבשלות הימים הראשונים למליה, הכאב גדול, לא בחמישי ולא בשישי, כיון שבשלות הימים הראשונים למליה, הכאב גדול, יש חשש שיצטרכו לחול עליו שבת, ונמצא שגרם לחילול שבת. ומטעם זה, אין מלין אותם גם יום או יומיים לפני כיפור, אבל לפני יום טוב, מותר. וכמה פעמים הזמינים את מורי מלכה רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל להיות סנדק בברית מילה דחויה שעשאהו ביום חמישי או ביום שישי, וסירב להם. אבל בסמוך ליום טוב לא מען עצמו. (אורחות מרן ח'ג פ"א ה'ז)

כתב הרשב"ץ, לפי מה ששמענו ושבת יט ע"א) שאין מפליגין בספרינה פחות משלשה ימים קודמת השבת, וככתב הרץ"ה שהטעם מפני שאין אפשר שלא יבוא לידי חילול שבת, שהרי בודאי יצטרך להפליג ביום שבת, והרי זה נראה כמתנה לחול את השבת. מכאן יש ללמד, שאסור למול גור ביום חמישי כדי שלא יבוא يوم השלישי לשבת ויצטרכו לחול עליו יום השבת. וכן תינוק שלחה ותנפוא ביום חמישי, ממתינים לו עד לאחר יום ראשון. והביאו מורי הבית יוסף ובוק הבית סי' רבב, רשות), ואמנם הש"ך הקשה על זה, שהויאל ולדבר מצוה כגון עלולות לארכ' ישראל מותר להפליג בספרינה אפילו בתוך שלשה ימים קודם השבת, כן יש להתרי למול קודם השבת, שאין לך מצוה מודלה מזו. ע"כ. אך כבר דוח איזת כמה מרבותינו האחראונים, שהרי בוגרואה שם מבואר שאף שמותר להפליג לדבר מצוה, מכל מקום לדעת רבינו ציריך היהודי לסכם עם הספר הגוי על מנת שישבות ולא יפליג בשבת, אף שברור שלא יצית לנו ולא ישבות. ואם כן היאך אפשר בנידונו לומר למול קודם השבת. ומורן החיד"א בברכי יוסף כתוב שאף אם הייתה הלכה כרשב"ג שאין ציריך לסכם עם הגוי לשבות, עדין אפשר ודוקא גבי הפלגה בספרינה שאף אם יפליג מיום ראשון, על הרוב יבוא לידי חילול שבת שיצטרך להפליג בשבת הבאה מפני הסכנה שהוא בלב ים, רק שלא גרו חכמים מיום ראשון מושם צורך העולם, והגבילו גזירותם בתוך שלשה ימים קודם השבת, ומכיון שעל כל פנים יש להתרי בדבר מפני הסכנה, התירו גם כן במקומות מצווה. אבל במילה, שאם ימתין לאחר השבת יוכל למולו בלי שום חשש אייסור, משאריהם אותה לאחר השבת כדי שלא יבוא לידי אייסור כלל. ע"כ. וכיוצא בזה כתוב החתם סופר ושבת קלוז ע"א. מגילה טז ע"ב), שדוקא במקרה עוברת שאם לא יפליג בספרינה תtabטל המוצאה, מותר להפליג אפילו בערב שבת, מה שאנו כן במילה שאם ידוחה ליום ראשון לא תtabטל.

וכן פסקו הט"א, כניסה הגדולה, בית לחם יהודה, הג"ח בן עטר בספריו ראשון לציוו, מהר"י עיייאש, מהר"א שמאע, עריך השולחן, מחוז אברהם, עדות פליליים, וכן פסקו גם כמה מאגני אשכנזי, תפארת למסנה, החותם סופר, זכרון יוסף טשיננהרט, נד הילים, מטה לוי, דעת כהן, מהר"א ורינואלד ועוד. וככתב בספר ברית אברהם, שהברבה קהילות בארצות אשכנז נוהגים להחמיר בזה כחרשב"ץ. וכן ראוי להזכיר אף לבני אשכנז, אלא אם כן במקומות שיש להם מנהג ברור לקלקל בה. שי'ת' יביע אמור חלק ה יורה דעתו סימנו כב, וחולק יארוח חיים סימנו נד אות ד, יורה דעת סימנו נח אות טו. חז"ע שבת ג שנב)

אל תשמע להם למול ביום שישי

מעשה שהיה במוהל מהעיר בת ים ששאל את פי מורי מלכה זצוק"ל: ישנה ברית דחויה שהמשפחה רוצה לעשותה זוקא ביום שישי, וביקשו ממנו לבוא למול, והוא אמר להם שאסור למולו ביום שישי, והם אמרו שאם הוא לא ימול, הם יקחו איזה Doktor Shimolot את הבן, וכמובן שאינו מל לפि ההלכה, האם מותר במקורה זה למולו ביום שישי? וענה מורי, שהמוחל יסביר למשפחה את החומרה שבדי זה ושאסור למול ביום שישי, כי יכולם הם לבוא לידי חילול שבת. ואם לא יהיו מוכנים לקבל, מוכן הוא בעצם לדבר איתם ולשכנע אותם שידחו את המילה ליום ראשון. ואם המשפה לא יסכיםו, אמר מורי למוהל שלא ישמע להם ולא ימול ביום שישי. (ספר "רבנן" עמוד ס)"
ועיין בكونטרס ידי כהן - חילוקי מנהגים, ששאל למורי מלכה זצוק"ל, האם מותר למוהל ספרדי למול תינוק אשכנז במליה שלא בזמן הנערכות ביום חמישי או שישי,

וכן אם מותר למוחל אשכזבי למלול תינוק ספרדי במילה שלא בזמןנה ביום חמישיו או שישי. והשיב לו מרן תשובה בכתב יד בזו הלשון מיום ט' אדר תשע"ג: "במקומות צורך גדול יש להתריר בשני האופנים הנ"ל, בפרט כאשראים שהתינוק בריא ולא יצטרכו לחילול שבת ברפואתו. עבדיה יוסף. עכ"ל.

* תינוק שנולד בין המשמות של יום רביעי, מיליון אותו ביום חמישי הבא, וכך תינוק שנולד בין המשמות של יום חמישי, מיליון אותו ביום שישי הבא, ואסור לדוחות את המילה מפני החשש הנ"ל שמא יבוא לידי חילול שבת, כי במקרה זה, זה זמנה של המילה. [שו"ת יביע אומר חלק ה יורה דעתו סימנו כט]

נראה שאף הרשב"ץ הנ"ל שכתב שאין מילה שלא בזמןנה שלשה ימים קודם השבת, יודעה במקרה זה למולו קודם המשמות לילת הוא, ונמצא שנולד ביום חמישי, ויום חמישי שאחורי הוא באמות הימים השמיני לילידתו, וכיוון שספק דאוריתא לחומרא, נעשה עתה יום זה יום השמיני למולו. וספק של תורה, דוחה לחשו של הרשב"ץ שלכל היותר אינו אלא מדרבנן. שוב ראייתי לאחר זמן שכתב מרכז מלכא צזוק"ל וש"ת יביע דעתו סימנו נח על רב פעלים חלק ד אות טו כדלהלן: ונראה לי שאם התינוק נולד ביום רביעי בערב בין המשמות, יש למולו ביום חמישי, מאחר שהוא ספק שמנינו לילידתו, ויש כאן ספק ספיקא לקים מצות המילה בימים חמישי, שמא הוא לילת, והרי זו מילה בזמןנה, שמא לא יצטרכו לחילול שבת עבورو. [ובפרט שעינינו הרואות בזמןינו שהתינוק אחר יום מן המילה, על פי רוב, הוא כבר בראיא]. שוב מצאתי כן בכמה אחרים. ע"ש.

* תינוק שנולד בניתוח קיסרי ביום חמישי, הדבר פשוט וברור שנימול ביום חמישי באותו יום. שלא עדיף מספק מילה בזמןנה שניימול ביום חמישי, ואין שום ספק בדבר. [שו"ת יביע אומר חלק י שם במלואו]

* תינוק שנולד בין המשמות של יום שני, ובשבוע שאחורי חל ראש השנה בימים שלישי ורביעי, מיליון אותו ביום חמישי [צוט גדליה]. שהרי אין מיליון אותו ביום טוב ראשון, כי ספק יום השמיני אינו דוחה יום טוב, וביום טוב השני שלא מיליון, כי בודאי אין זה זמן, על כן מיליון ביום חמישי. [שו"ת יביע אומר חלק ה יורה דעתו סימנו כט]

ומה שמליין אותו ביום חמישי סמוך לשבת, ולא חוששים לטברת הרשב"ץ הנ"ל, אף שלא ש"ז כאן לישב מה שכתבו לעיל 'שמא בין המשמות לילת הוא, והרי זו מילה בזמןנה', שהרי יום חמישי ברור שאינו זה זמן, כי ספק תשיעי ספק עשרי הוא. באר רבנו חיים בן עטר בספרו ראשון לציוו ור' קי"א ע"ג שדוקה באופן שהגע יהלמיini שלו והוא לא היה למילה מפני שהיה חלה, עתה נרפא ביום חמישי, כיון שפקעה ממנו מצות מילה בזמןנה, لكن דוחים את המילה ליום ראשון. לא כו במקרה זה שנולד בין המשמות והגע בשבוע שאחורי ראש השנה, הרי שלא עבר עליו יום שמנינו שראו למול בו מצד היום, והרי זה כמובן עדין לא הגע זמני. לכן כל שהתאפשר למולו ביום חמישי מיליון אותו, שהרי זה כיוון שמנוי שלו.

והוא הדין לתינוק שנולד בין המשמות של יום רביעי, ובשבוע שאחורי חל יום טוב ביום חמישי, מיליון אותו ביום שישי.

והנה בשני מקרים אלו, יש מהדרים למלול את התינוק על ידי מוחל אשכזבי שאינו נהוג כהרשב"ץ הנ"ל שלא למול מילה שלא בזמןנה שלשה ימים קודם המשבת, מאחר ואין זה דומה ממש להלכה הנזכרת לעיל בתינוק שנולד בין המשמות של יום רביעי שנמלין אותו ביום חמישי, כי שמא אלו אומרים שמא בין המשמות הוא לילת, ונמצא שנולד ביום חמישי, ויום חמישי שאחורי הוא הימים השמיני לילידה, ואדרבה ספק דאוריתא לחומרא שזה זמני עתה. לא כו במקרים אלו שבודאי יום המילה אינו יום השמיני ממש. [עיין ספר "רבינו" [עמוד שסז]]

ומעשה בתינוק שנולד בבין השימושות של יום שלישי ב"ג אלול תשס"ח, ובשבוע שאחריו חל ראש השנה בימי שלישי ורביעי, ואמר מרן מלכא זצוק"ל שיביאו מוהל אשכנזי למולו ביום חמישי [יום גדריה]. ולקוט יוסף מים נוראים עמי' שכה

* תינוק שנולד בחו"ז לאرض בבין השימושות של יום שלישי, ובשבוע שאחריו חל יום טוב ביום רביעי, אין מלון אותו ביום רביעי [כי הוא ספק שמיני ספק תשיעי], ואין מלון אותו ביום חמישי [שאינו מילה שלא בזמן דוחה يوم טוב שני של גלויותת], אלא ביום שלישי. ויש מהדרים למולו על ידי מוהל אשכנזי כנ"ל.

๙ הליקות ליום המילה ט

מלאכה

יש נהוגים שב的日子里 הבריטי, שהם: אבי הבן, הסנדק והМОHAL, אינם עושים מלאכה ביום המילה. אולם אין זה מן הדין כלל. (שוו"ת יביע אומר חלק ו או"ח סימן כג אות ב. נה)

כתב המאמר מררכי (סימנו תשח סק"א), נראה סמך למה שנהגו שב的日子里 הבריט אין עושים מלאכה ביום המילה, ממה שכתו בירושלמי שהטעם שאסור לעשות מלאכה בערב פסח לאחר חצות, מפני שהוא זמן הקربת קרבן הפסח, ובימים שהחידר מקריב קרבן אסור בעשיית מלאכה. ולפי זה גם בעלי ברית שלהם מקריבים קרבן, מבואר בזוהר הקדוש ורעה מהתימנא פרשת תזרע מג ע"ב, אין להם לעשות מלאכה, שום טוב שלחם הוא. ע"ש.

אכילה

מותר לאבי הבן לאכול סעודות פת יותר משיעור כביצה [54 גרט] ביום המילה קודם המילה. (לו)

אף שמצוינו במסורות מסוימות בקריםת שמע, נטילת לולב, הדלקת נר חנוכה, קריאת מגילה, בדיקת חמץ ועוד, שאסור לאכול סעודות קבוע קודם קיום המילה, אולם שונה מצות מילה בזה, והטעם הוא על פי מה שכותב הר"ן ועל הר"י מסכת ראש השנה תחילה פרק ד. כי הנה ידוע שכשר חל ראש השנה בשבת, גוזר ח"ל שלא לתקוע בשופר, גזירה שמא יטלטל את השופר ארבע אמות בראשות הרביס, וכן כה, אם חל חג הסוכות או פורים בשבת, לא נוטלים לולב ולא קוראים מגילה, שמא יטלטל את הלולב או המגילה ארבע אמות בראשות הרביס. וshall הר"ג, ומה דוקא באלו גוזר, ואילו אם היה ברית מילה בשבת, לא גוזר לדוחות את המילה שמא יטלטל את התינוק או הסכין ארבע אמות בראשות הרביס? ותירץ שדווקא באלו המצוות אפשר שאחד יטח שהוים שבת ולא יזכיר לו, כי כל אחד טרוד במצוותו לקיימה, לא כן במילה שرك أبي הבן מצויה על המילה של בנו ולא אחרים, אם כן אף אם ישכח שהוים שבת ויבוא לטלטל את התינוק או הסכין בראשות הרביס, יזכיר לו אחרים שהוים שבת. ע"כ. ולפי זה אפשר שדווקא במצויה שישיכת אצל כולם, אסרו לאכול סעודות קבוע המילה, שמא ימשך ולא יקיים את המילה, ולא יזכיר לו, כי הם עצם טרודים במצויה, לא כן במילה שرك אבי הבן מצויה עליה וטרוד בה, אף אם יאכל סעודה וימשך, יזכיר לו אחרים שהוים טרודים בה.

זאת ועוד, מצות מילה מתקיימות תמיד ברבים, מבואר בשלוחן ערוץ וסימנו רשה ס"ז, ובمعט אין אדם שמל בינו לבין עצמו, על כן, אף אם אבי הבן ימשך בסעודתו, אין חשש שישיכת למולו, כי אחרים יזכירו לו. לא כן בשאר מצוות, אף אם הן מתקיימות ברבים בקריםת מגילה ועוד, אפשר שאם ימשך באכילתו ולא יבוא לבית הכנסת, לא יחושו חיבור לקורוא לו, כי יחשבו שאולי הוא קורא במקומות אחר, ונמצא שיפסיד המילה למורי, لكن אסרו עליו האכילה. וענין שוו"ת יביע אמר חלק ג אבן העדר סימנו ט אות ד)

תשפורת. רחיצה. בגדים נאים

על שלשת בעלי הברית לבוא לミלה ביפוי והדר ובמכובדות, לכבודה של מצוה גודלה וחשובה הבאה לפניהם. ועל כן, יסתפרו וירחצו וילבשו בגדים נאים. ויש להזכיר זאת בעיקר למועדים מסוימים, שמחמת שהורגלו למול מידי يوم ביומו, אין שמות על ליבם לבוא בגדים נאים ומוכובדים, ונראה חלילה, כאשר אינם מכבדים את המצווה כיאות.

כתבו התוספות ומסכת עירובין מ"ב: מעשה היה בברית מילה, שחלה בעשרה באב ביום ראשון בשבוע, ורבנו יעקב בר יקר [רבו של רשב"ן] צייר... וחציו ואכלו, מפני שיש טוב שלם היה, שנאמר מהלים קיט קסב: "שָׁשׁ אֲלֵכִי עַל אֶמְרַתְךָ, כְּמוֹצֵא שָׁלֵל רַבָּ". וכיוצא בזה כתבו הטור והרש"ץ: מעשה ברבנו יubar"ץ [רבנו יעקב בן רבי יצחק סג"ל וсан לוי], לפניו כ-950 שנה: שהיה אבי הבן בתשעה באב דוחי... והלך ורחץ הוא ובעל בריתתו ומלו את הנער וכו'. וקיים הרשב"ץ מנהג זה שהוא מנהגחסידיים ואנשי מעשה, שנחפה אצלם היום לשנון ולשםחה של מצוה. וכן כתבו רבנים מהראשונים. וכותב מרכז בשלחון ערוץ ואורה חיים סימן תקנט טיע"ח, טז: בעל ברית לובש בגדים אחרים בתשעה באב, אך לא לבנים ממש. [ומותר ללובש בגדי שבת לאחר שגמרו הקינות ובאים למול התינוק, אבל לא ללבש לבנים]. תשעה באב שחיל להיות בשבת ונודה ליום ראשון... ורוחץ... לפי שום טוב שלו הוא. ע"ב. ומכל זה לדמוני, כמה מעלה גודלה לרוחץ לכבוד המילה וללבוש בגדים נאים, עד שהתרו זאת אפילו ביום אבלות על החורבן. וכותב בכללי המילה לרבי יעקב הגוזר (עמ' 63), יום שלפני המילה רוחצים האב ובני ביתו להיזור מצוה, משום כבוד המילה. ולמהורת ביום המילה מחדרים עצם במלבושים נאים ביום שוויכים בו להכניסו בבריתו של אברחות אבינו, ואף המוחלץ רק להדר עצמו במלבושים נאים ממשם כבוד. וגם הקטו מוחיצים אותו לפני המילה כדי לנוקוטו, ומלבושים לו בגדים נאים להיזור מצוותם ביום חתונתו, ונושאת אותו אשע בעל ברית בהדר לביית הכנסת מיד אחר שוגמר הッツב תפילהם, ויצא האיש כנגדה מבית הכנסת ומתקבל את הנער מיד, ומכניסו לבית הכנסת למולו, ועומדים הציבור מלפני ואומרים 'ברוך הבא'. ע"ש.

בגדים נאים לציבור

גם הציבור המשתתף בברית, ראוי ונכון شيובא בגדים נאים לכבודה של מצוה, שוגם אכן יום זה הוא מבחןית יום טוב, מפה את כבוד השכינה הבאה לשם, כמובא בזוהר הקדוש (שמיני מוד ע"א): "שבאותו הזמן שמתקנסים העם הקדוש להעיר אותה הערלה לפני הברית, הקב"ה מכנס את כל הפלמיא שלו וمتגליה ודאי להעיר את אותה הערלה מעלה מלפני ברית הקדוש. שהרי כל המעשים שישראל עושים למטה", מעוררים מעשה לעמלה. ובאותוazon נדחית אותה הערלה מכל העם הקדוש לעמלה". וכותב בספר מעבר יבק: השכינה באה לברית כדי להופיע מאורה על כל העוסקים במצוה, וכל העם הholkim לברית הס מקבלים פנוי השכינה, ויש להם תוספת נשמה גם כן, ולכן יום טוב שלם הוא. ע"ש. על כן, אותן הבאים בגדי עברדה, ופעמים שאינם נקיים ובודאי לא מכובדים, הנה מלבד חוסר הכבוד והערכה כלפי המצוה, יש בכך גם חוסר כבוד הבריות, כי בעלי השמחה לא ראויים זאת בעין יפה, וכבר אמרה תורה: "ואהבת לרעך כמוך", ודורשו חז"ל (שבת לא ע"א) "מה ששנוא עליך, אל תעשה לחברך", ונאמר (שמואל א ב ל): "כִּי מִכְבָּדִי אֲכָבֵד", וכן אמרו חז"ל (אבות פרק ב משנה י): "יהי כבוד חברך, חביב לך כשלך".

לעוני ברית מילה שחלה בשבוע של תשעה באב, כתוב בשער תשובה (סימן תקנא ס"א), ואביaben הבן ואבי היולדת גם כן נהוגים להקל וללבוש בגדי שבת, הם ונשיהם. וכמודומה שנוהגים להקל גם שם שאר קרוביים אשר דרכם שאם היה הילך ביוםיהם אחרים ללובש בגדי שבת, הם לובשים גם עתה. ונראה שצער הוא לאבי הבן והיולדת שאין מתערבים בשמחתם הקרוביים האהלה בלבישת

לבנים, ורק לשאר קרובים יש להחמיר. גם בכללי המילה (עמ"ד 63) כתוב, ויש מקומות שם החיבור מהדרים עצמאים במלבושים נאים מפני חביבות המזוהה גדולה, והדין עמהם.

"חכם לב יקח מצוות"

גם אדם שאינו עובד עבודה גופנית, ובדרך כלל לבוש בגדיים נאים ומסודרים, וכן אברך כולל או עובד נדל"ן, במאਮץ כלשהו של עניות עניבת על צווארו, יראה בו את הערכתו למצווה, ואפי יזכה לשם את אבי הבן שרוואה בעיןיפה שכיבדו ביום שמחתו, וקיימים בזה מצות "ואהבת לרעך כמוך", וריבוי שלום, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ז ע"א): לעולם יהא אדם... מרבה שלום עם אחיו וקרוביו ועם כל אדם, כדי שייה אחות אהוב למעלה ונחמד למיטה, ומוקובל על הבריות.

הכנות למליה

על ההורים להביא למליה: ברית נאה ומיעודה לתינוק, ייון, [בשםים], מօצץ, שני חיתולים, שני טיטולים, מגבונים, ואלכוהול 70% לחיתוי.

"בן פורת יוסף"

טוב לתת עשב רוד"א על התינוק בברית, כדי להגנו עליו מעין הרע. וש"ת ביע אומר חלק ח ס"ס לו)

כתב מxon החיד"א, לדור ודור אודיע כי העשב הנקרא בלשון המשנה (שביעית פ"ט מ"א) "פיגם" פירש הר"י בן מלכי צדק שהוא "רוטא", והרבב"ס כתב "רודא", מועיל לבטל עין הרע וכיושו. ושמעתינו מרבני ירושלים מעשה נורא על זה. ויש שם קדוש "רוטא", והנוסא עשב זה יכוין בשם קדוש הנזכר טוב לו. וגם העשב הזה מועיל במקום מגיפה. ע"כ. וכותב הרב פלא יוזח ורד עין הרע, ויש בספרים כמה סגולות להנצל מעין הרע, ובפרט עשב הרוד"ה שהוא מסוגל מאד לנשוא עליון, וראוי לילך אחריהו, כי הוא בכלל מה שאמרה תורה "ונשמרתם מאד לנפשותיכם". עי"ש. וכותב הגאון רבי חיים פלאגי, ושמעתינו מפה קדוש הרה"ג המקובל כמהר"ר יעקב נינו זל, כי "פיגם" אותיות 'מגיפה', שהוא מציל מן המגיפה. ע"כ. וכך נהגו רבים שימושיים את התינוק למליה נوتמים עליו את העשב רודא זהה, להגנו עליו מעין הרע, כי "עין הע"ג" אינה רק על ידי שונאים בעלי עין רעה, אלא גם על ידי אהובים, ואפליו על ידי תלמידי חכמים (כמו בא בברכות נח ע"ב. בבא בתרא ד ע"א ועוד), שבכל דבר מפתיע, יכולת עין הרע לשלוito. וטוב שיקרא לאחר הברית 'לחש נגד עין הרע' שתיקו הגאון החיד"א, כמבוא בספרו עבודת הקודש וכף את אותן והודפס בכריכת החוברת "הרופאה בהלכה ובגדרה". ועיין עוד בחוברת "פרק אבות" בהלכה ובגדרה פרק ב משנה טז)

מאוד צריך להיזהר על יلد שמביאים אותו לברית

בספר "معدני המלך" (ח"א עמו רכא) הביא תמליל משיערו של מxon הראשון לציוון רבנו עובדיה יוסף צוק"ל: מאוד צריך להיזהר על יلد שמביאים אותו לברית. יש 'בן פורת יוסף' תינוקות נחמדים מאוד, תענו להסתכל על פניו, כמו פרח, 'זיווצא פרח' ו'יצץ ציז' ו'גמול שקדים', אך מוכרים להביה אותו לבית הכנסת, ושם יש הרבה קהיל, ואולי יש חס ושלום איזה אחד שיתנו עליו עין הרע, لكن מקשתים אותו בעשב 'רודא' (שמברכים עליו 'שבבי בשםים'), שזהו גם שם מלאך, תוליס אותו מימיינו ומשמאלו, 'יפול מצידך אלף' ורבבה מיימינך, אליך לא ייש', ועל ידי כך הוא ניצול מעין הרע. סגולה זו כתבה מxon החיד"א בספרו פתח עיניים, וכן מנטיא - נענע, הירקות האלו מונראשים את העין הרע. צריך האדם לחוש לדברים האלה.

גם מרן היה נותן רודה בכיסו לאירועים וסנדקאות

ובספר "רבנו" עמוד קה כתוב על מרן זוקך^ל: רבנו אמר שהצמה הנקרה "רודה" היא טוב נגד עין הרע ויש בו סגולות חשובות, ואמר לי שכasher הוא הולך לאירועים ולסנדקאות, הוא לוקח איתו את הצמה הזאת בכיסו. ע"כ. וכן טיפר לי מרנו הראשון לציוון והרב הראשי לישראל רבנו יצחק יוסף שליט"א, שבעת אירופי המשפחה שלו כמו בר מצות וצדומה, הייתה מרת אמו הרבנית מרגלית ע"ה מביאה עימה עשב "רודה", והיתה קוראת לו לכינסה לאולם ותוחבת בכיסו נגד עין הרע.

חלה גדולה וענקית

באחד הספרים הובא סיפור על יהודי שנולדו לו בסימנו טוב ובמזל טוב שלישיות בניים, וכאשר בא להזמין את מרן מלכא זיע"א שישב סנדק לאחד הבנים, אמר לו מרן שיזמין ממאפיה חלה גדולה וענקית במיחוד, וinidadנה בכニסה לאולם, כדי שכasher הציבור יכנס يتובנו בחלה הגדולה, ויתפעל ממנה ולא מהילדים, וכך לא תהיה עליהם עין הרע. כך עשה היהודי זה, וכולם הפנו את מבטים על החלה והתפעלו ממנה הפליא ופלא, וכך הדיבור נסוב על גודלה הענק של החלה.

בסיום שלושת הבריתות, ישבו לסעודה המצויה, ולאחר מכן הבן את החלה הגדולה כדי לבצע עליה, אך לתדהמתו הרבה ראה שכולה בפנים מלאה בתולעים, השם יצילנו.

๒) מעשה המילה כ

בצד מלין

שלשה שלבים יש במצבות המילה: א. חיתוֹךְ. ב. פרעה. ג. מציצה.

*** חיתוֹךְ**

חוותך את הערלה שהיא העורعلון החופה את העטרה [עטרה], היא הבשר הגבויה המקיף את האבר]. על כן, ראשית משמש המוהל בידו את עור הערלה היורד ומגיע עד העטרה, מותח אותו כלפי מעלה, ובудודו מותח ואוחז בערלה, מברך: "ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו, וצינו על המילה", וחותך בסכין ומתגlijת העטרה.

מגן – עשוי מהתכת וייש חרץ באמצעותו, וכשתוחב אותו בערלה, מונע שלא יחתוך חלילה בטיעות יותר מה הצורך ויובא התינוק לידי סכינה. ועל כן אחר שימושו המשמש המוהל בידו את עור הערלה כנ"ל, מותח אותו כלפי מעלה, ותוחב את המגן עד מקומות החיתוך, באופן שנשאר לחיתוך רק את העור שעל המגן, וחותך.

יתחוב את המגן בסיום הברכה ולא קודם, כדי לחסוך צער מיותר מהתינוק.

מגן אברותם

בדרך רומי, ניתנו לפריש את הפסוק בתחלים והוא לו: "וַתִּתְּנָן לֵי מְגֻן יְשֻׁעָה, וַיְמִינֶךָ תְּסֻעָּנִי, עֲנָנוֹתָךְ תְּרִבְבָּנִי", שככלו מדבר על עניין העוזרה במילה ויעו בראשית רבה ופרש מה אות א' שדרשו על אברותם. ותִּתְּנָן לֵי מְגֻן יְשֻׁעָה זה מגן המילה, שעל ידו נושא התינוק שלא יחתך יותר מכדי הצורך.

וימינך **תסעדי** זה הקב"ה שטסייע לאברהם אבינו במילה ביד ימיינו, כמובא במדרש ולעיל עמוד 93 שהקב"ה נעשה שושבינו של אברהם במילה ושיתף עמו ימיינו ומלה, שנאמר "זכרות עמו הברית". **ועונותך תרבני** זה הקב"ה שהנתנה בעונוה לעזר לו במילה.

מחט הפרדה – ישנים מוהלים הנוהגים קודם המילה להכנס מחט בראשה מעט עבה בין עור המילה לבשר המילה, ומסובבים אותה כדי להפריד ביניהם, ולאחר מכן מלמים. וישימו לב לעשות כן בנחתת ובישיוב הדעת, כדי שלא לצער את התינוק בחיננס. וש"ת יחו דעת חלק וסימן נג' אך מוהלים המiomננים היטב באופן התפיסה, לא צריכים כלל להשתמש במחט הפרדה.

ברזל

אף שנון הדין אפשר למול בכל דבר החותך, ואפילו באבן או זוכחת חדה, אולם מצوها מן המובהר למול בסכין ברזל שהוא חריף וחד יותר, ובו נמנע צער מהתינוק. (נד')

כן מבואר ממה שאמרו בגמרא (שבת קל ע"א), כורתים עצים לעשوت חחמים לעשות כלי ברזל [איומל] למילה. וכותב בספר שפתוי כהן על התורתו ורביה מרדכי הכהן מצפת, תלמידו של רבי ישראלי די קורייאל מגורי הארץ"י ז"ל בפסקוק ושותה ד כה: "וַתִּקְרֹב צָפֵרָה צָר וַתִּרְאֶת אֶת עֲרָלָת בָּנָה", ולמה ללחוץ צור שהוא ابن ולא סכין. ואנו לומר שלא היהמצו אצלה, כי מי שילוקת את אשתו ובנוו למלון, אין ספק שלוחקים כל תשミニשי הבית ואך סכין בינויהם. אלא לפי שהברזל לא היה לו חלק בקדושה כלל, שנאמר באבני המזבח "לא תניג עליהם ברזל", וכן לא נבר סכין בתורה, ואף בעקבידה נאמר "וַיַּקְרֹב אֶת הַמִּכְלָת", הינו דבר שחותך ואוכל ולא סכין, ולכן קחה צפורה אבן ולא סכין. אולם כשבא דוד להרוג את גלית בחמש אבניים דקיות וחלקות ונעשה נס שהתחברו להיות אבן אחת, היה ראשו של גלית מכוסה ומוגן בכווע נחותת, אמר לו לברזל תרכז את עצמן כדי שתוכנס בך האבן, ואעשך מלך בקדושה, דהינו שייעשו מכם איזמל של מילה וסכין של שחיטה, וזה אחד מן הדברים שהשליט הרך בקשה. עכ"ד. וכן מובא בפרישה וסימן רס"ד סק"ז. וזה לשון מרן השלוחן ערוץ וסימן רס"ד סעיף ב: בכל מלון, ואפילו בצור [אבן], ובזוכחת, ובכל דבר הכרות, חוץ מברוריות של קנה, לפי שקייסים ניתזים ממנה ויבוא לידי כרות שפכה. ומוצאה מן המובהר למול בברזל, בין בסכין בין במספרים, ונহגו למול בסכין. ע"ב.

סכין חדה

נহגו למול בסכין חדה וחלקה בלי כל פגימה, כי הפגיעה קורעת ואינה חותכת ומכאיבה לתינוק ביותר. וכמו כן נহגו שהסכין תהיה חדה משני צדדייה, כדי שלא יטעה המוחל לחותוך בצד השני ויגרם צער לתינוק, ורמז רמזו בזה מהפסקוק ותහילים קempt זה: "וַיַּרְבַּב פִּיפּוֹת בִּזְדָּס", שתהיה חותכת משתי פיותיה. (הלבוש. נד)

* פרעה

אחר שחותך את הערלה, פורע [קורע] בצייפורן את העור הרך שלמטה ממנו, והופכו לכאנן ולכאנן, עד שיראה בשער העטרה כלו. ויש מוהלים הנוהגים לעשوت את המילה והפרעה בבת אחת בסכין המילה, אך טוב יותר לכתילה לעשوت את הפרעה בצייפורן ודוקא לאחר החיתוך, זולת אם הנימול גדול שאי אפשר, שאז יעשה בסכין או במספרים. (ש"ת יביע אומר חלק ז יורה דעה סימנו כב)

כתב הרמב"ם (פ"ב מהלכות מילה ה"ג): כיצד מוהליין, חותכים את כל העור החופה את העטרה עד שתתגלה כל העטרה, ולאחר כך פורעים את הקром הרך שלמטה מן העור, בצייפורן, ומהזירו לכאנן

ולכאנן עד שיראהبشر העטרה. וכן כתוב מרן השלוחן ערוך וסימון רס"ט. וסמך לזהבירושלמי, שנאמר 'המול ימול', מכאן לשתי מילות, אחת למילה ואחת לפריעעה. וכן ממה שנאמר 'חנתן דמים למולות', מכאן לשתי מילות, אחת למילה ואחת לפריעעה. ובמדרש שר השירים, משה היה מלואה רוע, וכו' מבואר בליקוט תהלים. וכן כתבו האשכנז, רבנו תנאנל, אור זרוע, הונגה, ורב עקיב החוזה.

אלא שבדברי רב האיג נאנו מבואר שרואוי להיות המילה והפריעעה בתה אחת, ואדרבה אין ראוי להתoxic בשתי פעמים. ופירוש פריעעה הוא לשון גליוי שמנגלה העטרה בלבד. עיין בספר שלוחן גבורה שהחצריך שהחיי דוקא המילה והפריעעה בתה אחת, וזה תוכן דבריו: ומונגה אבותינו בידינו שהמהוללים הבקאים שבעיר סאלונקי מלון בדרכ שאיין צרכיהם לפורי כלל, ודוחקים הערלה לטמתה מן העטרה וחותכים אותה יוצאת העטרה פרועה. ושמעתוי מחוכמים בעיניהם שאמרם, שעשו אלה לא יצא ידי מצות מילה, שהרי מל ולא פרע כאילו לא מל, ומשמע שני מעשים הם, המילה והפריעעה, ולא בתה אחת. ואון דבריהם נכנים, שהרי מל ולא פרע, היינו שנשארה העטרה מכוסה בעור הדק שתחת עור הערלה, שנמצא עדין שהוא ערל כל שלא פרע ונתגלית העטרה, אבל המל בדרכ זי,יפה נפרע, והעטרה התגלתה בILI שום צער לתינוק כלל ועקר. ולכן שומע לי למול בדרכ זו ישכו בטח, ואון לעשות כמעשה איה מוהלים לקרווע ביידי� עוז הפראיעעה, קרווע בגדי צמר וודם שותה ויודה, והילד מצער ומסתקן, כי הדם הוא הנפש, והם עתידים ליתן את הדין על צער התינוק. ע"ב. ועיין במאור ישראל שבת קלז ע"ב מל ולא פרע)

והנה אף הרמב"ם והפוסקים הנ"ל שכתו שיש לקרווע את הקром הרך בציפורי, בודאי שאין זה מעכב, שהרי כשלמוני איש גדול או גרד, אי אפשר לקרווע עור הפריעעה בציפורי שהוא קשה ומוכרחים לקרווע בסיכון, וכמו שאמרו בגמרא יבמות וע"א סע"ב על הפסוק ויהושע ה ב' "בעת ההיא אמר ה' אל יהושע, עשה לך חרבות צרים ושוב מל את בני יישראל שניתית", ובארה הגמרא שנצטוויה יהושע לעשות פריעעה לבני ישראל, כי עד עתה היו מלים ללא פריעעה, שלא נצטויה אברחים אבינו בפרעут המילה אלא יהושע ומיבור שאפשר שהריעעה תהיה בסיכון, ולא חיבת להיוות בציפורי דוקא. [ובפרק אגב יש להבין, והלווא אמרו ח"ז] (מנילה ב ע"ב) שאון נבייא ישאי לחדר דבר הילכה לדורות לאחר פטירת משה רבנה, שנאמר וקורא זי זי "אללה הנקומות אשר איזה אט משא אל בני יישראל בהר סייני". ואם רק יהושע נצטויה על הפריעעה, למה אנו עושים פריעעה? וכתבו הרמב"ן, הרשב"ב "א והריטוב"א, שבאמת משה רבנו נצטויה מפני ה' שיעשו ישראל פריעעה בשיכנסו לארץ, ולכן נתחייבו בזה כל ישראל. ועיין עוד בש"ת יביע אומר חלק א"ז סימון מא אות ב]

גם הגאון רבינו רבי אלחנן וסרמן הי"ד וקובץ העורות יבמות סימון סד טעיף ה) הוכיח מההגמרא הנ"ל שאפשר לפרק בסיכון, והסביר שמה שכתו הרמב"ם ועוד שפירושים בציפורי, מקרווע באגדה וליקוט שמעוני תhilim תשכל שהשתבחה דוד המלך שבכל אבריו הוא מקיים מצוות, ובציפורי נימאים מקיים מצוות פריעעה, ומיליקת העוף, ומסתכל בהן אוור להבדלה. וצריך לומר שאון הפריעעה בציפורי מעכבות, וכמו הסתכלות בהן בהבדלה, שאינה אלא מנגה, מבואר בגאנונים, בטור ושו"ע (או"ח רחץ ס"ט).

* מציצה

לאחר הפריעעה מוצץ את המילה בפיו עד שייצא הדם מהתפקידים הרחוקים יותר, שלא יבוא התינוק לידי סכנה. ורבבים מהמהוללים נותנים מעט יין [יבש] בפייהם, וכן מוצצים את הדם, שזו רפואה למילה. ובסיום המציצה, נוtu עליה תחבות ושם לעזר את הדם. סימון רס"ט

קודם המילה, על המוחל לנוקות ולצחצח היטב את פיו ושינויו. עיי' ש"ת בנין ציוו סימון כד

המילה והפריעעה בבחינת سور מרע ועשה טוב

אומר המדרש (שיר השירים רבה ז ב) על הפסוק: "מה יפיה ומה געמת", אהבה בפתענוגים". משבח הקב"ה את נסת ישראל ואומר: מה יפיה - במילה, ומה געמת - בפריעעה! מה

יפית – במיליה”, שהוא החיתוך, שעל ידו מסירים את המום וונעשה הנימול יפה בליך. “וימה נעמת – בפריהה”, שעל ידה מוסיף הנימול מעלה וקדושה יתרה, ונעשה נעים וקדוש, ויזכה לחזות בנוועם ה’!

חשיבות המיציצה

כל מוהל שאינו מוצץ, מסלקים אותו מללאכתו, כי סכנה היא לתינוק אם לא מוצצים. (שבת קלג ע”ב. סימן רסד ס”ג)

כתב בשו”ת יביע אומר וחילק ז אורה חיים סימנו נג אות ז: הנה ידוע מה שאמרו חז”ל (שבת קלג ע”ב) בעניין המיציצה שאחר המיליה, שאם לא עושים אותה יש חשש סכנה לתינוק, ולכן מחללים עליה את השבת. יישנים ורופאים המכחישים זאת מכל וכל, אך אין אנו חוששים כלל לדבריהם אשר מהבל ימעטו, שבאים הם לחולק על דברי חז”ל המצדוקים והישרים. ומהנוג אבותינו בידינו על פי קבלת חז”ל למצוין דם הרנית אפיקלו בשבת אף על פי שיש בה זהה חילול שבת, והיינו משומש זהה פיקוח נפש. וכן כתוב בשו”ת מהר”ס שיק, שאף על פי שהרופאים אמרים שבמניעת המיציצה לא יבוא אפיקלו אחד ממילויו של התינוקות לידי סכנה, מכל מקום לא נאבה להם ולא נשמע להם, כי באמת אינם אמרים כן אלא מאומד הדעת על פי הרוב, והלווא אין הולכים בפיקוח נפש אחר הרוב. גם הנגנו רבנן רבי אברהם יצחק קוק צ”ל בשו”ת דעת כהן כתוב, לעניין קביעת הרופאים בזמנינו שאין שום חשש סכנה במינעת המיציצה, בודאי אסור לשמעו להם כלל, כי דבריהם מוכחים מפני חז”ל שקבעו שמניעת המיציצה סכנה היא ולכן מחללים עליה את השבת. וזה דומה למה שכתוב הרשב”א בתשובה שהאומרים לנו ובאים להכחיש דברי חז”ל, אינם נאמנים כלל, אשר פיהם דבריו שוא וימינם ימיון שקר. ובכלל אין דברי הרופאים נחשים אצלנו בגדר ודאי אלא בגדר ספק, וכל ספק נפשות דוחה את השבת, ואפיקלו אם יאמרו הרופאים ששתנו הטבעיים בזמנינו, אין להשיג בדבריהם. והרי מעשים בכל يوم שutowים לרבים קבועים בענייני רפואי יסוד מוסד, ומחליטים בbijgor גמור על דבר מסוים שהוא דבר אמת נכוון וברור, ולאחר מכון בא דור אחר וחקיר וודרש אחריותם והוכחה בעלייל היפך קודמוני, ומה שזה בונה זה סותר, כי אין דבריהם אלא בגדר אמוד הדעת בלבד. ואף אם ינסנו לדמי שמיימלו ולא עשו להם מיציצה כדעת, ונשארו חיים וכיימים, מכל מקום מי לידינו יתקע שלא יבואו לידי סכנה חלילה ביוםיהם הבאים. ועוד, שהרי אנו מחללים שבת אפיקלו על אחד מני אלף שלא יבוא לידי סכנה, ואפיקלו לאחר כמה שנים, מפני שאין הולכים בפיקוח נפש אחר הרוב, כמו שאמרה תורה “וחי בהם” בודאי, ולא שימות בהם, ואפיקלו מספק. ואם כי אין הרופאים יודעים טעם נכוון למצוינה מצד הרפואה, אנו סומכים על חז”ל שידיעותיהם נשבות ומופלאות על פי הקבלה, מה שלא יוכלו החוקרים המומחים להשיג מצד שכלם לעולם. ע”ב. ודבריו נכוונים למוצא דעת.

ופעם אחת בהרצאה שהרציתי בכינוס גدول של רופאים דתיים, והבעתי בדברים האלה בפניותם בשם רבתותינו הפסיכים, כס אחיד מטובי הרופאים הנוכחים שם וקרא בקריאת ביןיהם בקול גדול, שככל מי שmorph על האמת חייב להודות שכל הדברים הנ”ל הם כנים ואמיתיות, ואף חביריו הרכינו בראות לאות הסכמה. וידוע כמו די השתף בפסיכים הפסיכים בעין נאמנות הרופאים, ובשו”ת חותם סופר כתוב, אין אנו סומכים על דברי הרופאים בזדות, אלא שכאשר הרופא אומר על חוליה שהוא בסכנה, אין לו ווששים לדבריו ומחללים עליו שבת ומאכילים אותו בכיפור, כי גם ספק נפשות דוחה שבת וכיפור. וכל שכן שקשה מאד לסמוך על רופאים מחללי שבת בפרהסיא, וכמו שכתבו הגאון רבינו רבי שלמה קלגור ובשי”ת אבני צדק, אם כן הס מהחזקיר שתהיה נאמנות לרופאים שבזרנו מחללים שבת בפרהסיא ואוכלים נבלות טרייפות וכו’. ע”ב. ועיין עוד כיוצא בזה בשו”ת יביע אומר וחילק י”ד סימן כד) שכתב: והרי עינינו הריאות כי הרופאים וחכמי המדי של זמנינו ממלאים פיהם שחוק ומלעיגים על חכמי המדי והרפואה שבדורות שלפנינו, ואין ספק שחכמי הדור הבא אשר יבואו אחרינו גם הם ילעגו על חכמי המדי והרפואה שבודוריינו. ויסתרו את מסקנותיהם. ואם כן למה נסמוד על דעתיהם נגד מסקנת חז”ל. ע”ש.

וראיתני לגאון בעל העורך לנר בשו”ת בנין ציון (סימנו כ) שכתב בחריפות נגד המונעים את המיציצה,

וסיסים בלשון זו: ושמעו נא מה שכתב על עני כזה אחד מגודלי האחוריוניס אשר היה נודע בין העמים לוחקר ואוהב ויודע חכמוות הלווא הוא הגאנן רבינו יהונתן אייבשיץ צ"ל בספרו בני אהובה: ואל תשגיח בדברי רופאים אחרים שרצו להשיב וכחו ואמרו שלא יתכן, כי נואלו וופשו בשכלם, וחשבו שם שלא השיגו בדמיונים הוכיח שאפשר להיות, ולא השיבו במציאות הטעע ככלב המלך מהים, וכחנה רבות שחשבו להציג על הראשונים וכלו כזב. ופעולתם יוכית, שכאב קטו אינס יכולם לרפאות על נקללה, מה שהראשונים פועלו בכל חולין גדול ומחלה כבדה, עד שהוחרכו לגנו ספרי רפואיים, כי לא שמו בה' כסלים. עכ"ל. סוף דבר אני אומר, כי אין לנו לוז מודברי חז"ל מפני דעתו הרופאים אשר חדשם מקרוב באו, ובפרט בדבר גدول זהה כמציצה, אשר היה מצוץ עליינו מפני המשנה, ואולי מפני משה רבינו ע"ה, ואשר נהגו בה כל ישראל בכלל קוצי ארץ, זה אלף שנה, ולכן אין לחדר למצוץ גם בשבת ובפה דוקא, כי זה עיקר המציצה. אך עם כל זה, אין להעלים עין גם מהשDESCנה אשר על פי הרופאים החדשם אפשר שתתהוו על ידי מציצה, ואפילו באחד מנוי רבתות כאשר להלה המוציא או יש מכחה טריה בפיו. על כן, יש לשמור מאד ולהקפיד לבב יקרב למלאכת המילה ובפרט למציצה, איש אשר חולין בו, ובזה תסור תلونת המתנגדים מעל המציצה לבב ינייע עוד את לבב אחינו בית ישראל, לסור מאחריו דברי רבוינו ז"ל אשר הם חיננו ובארום נראה אור. עי"ש.

מציצה בשפופרת

המציצה צריכה להיות בפה ולא בשפופרת, אולם במקומות שיש חשש שהתינוק נגוע במחלה מסוימת כמו אידס, וכגון במלילת תינוק שהוריו אינם שומרים על טוהר המשפחה, אפשר למצוץ על ידי שפופרת. (נו)

๒ סדר ברית המילה ☷

טלית

טוב ונכון שאבי הבן והסנדק יתעטפו בטלית בעת המילה, כדי לכבד ולעטר את המצוצה בבד מישוד, וכן המנחה. וכך שרבים נוהגים שכאר עולים לתורה או לשמש כשליח ציבור, מתעטפים בטלית לבב התורה. (עי' פתחים תשובה סימן רשा ס'ק יא)

ואין ראייה ממהו הראשון לציוו רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל לא היה מתעטף בטלית בעת המילה, כי מאחר והיה מועוט בגלימתו המיחודה, הרי שבבה הוא מכבד ומעטר את המצוצה בבד הרבה יותר ייחודי נאה ומפואר. ואדרבה, מעשים היו בכל יום, שכאר עת התקיימה ברית אצל מרנו מלכא לאחר תפילת שחרור, היה נכנס לחדרו, מורהיד את הטלית והתפילין והגבגד העליון (פרاك), ולבש את הגלימה ונכנס כד' לבירתו, כדי לכבד, לעטר וליפוט את המצוצה ביותר. ופעמים מעוטות שהיה נשאר עם הפרاك, אז בדרך כלל היה נשאר גם עם הטלית והתפילין. [גם ראייתי תמונה של מרן זצוק"ל בהיותו סנדק בשנים עברו בלבושו פרاك, וטלית מונחת על כתפיו. ווייל!] שובראייתי מה שכabb בספר מגני הראש"ל חלק ט, וזה לשונו: בעבר היה מרן זצוק"ל נמצוא בסנדקאות עם טלית, ובשנים האחרונות ישב ללא טלית. אולם אף בשנים עברו, מעשה היה שהגיע להתכבד בסנדקאות ולא הייתה שם טלית וישב סנדק בלבד. ע"פ. דבר זה מחזק את ראש דברינו לעיל, שבודאי מן הראי שהסנדק יתעטף בטלית לכבודה של מצוה, וכן בעבר שהיה לובש מרן פרاك, היה מתעטף בטלית. על כן, לא נכוו להעתיק ממנהו המאוחר של מרן שלא ילبس הסנדק טלית לכבוד המצוות, ואדרבה אין ספק שבעתיפת הטלית מכבד המצואה ביתר שאת, ותבואו עליו ברכה. זוכרוני מעשה משנת ה'תשמ"ה [לפני כשלושים וחמש שנה], שמרן זצוק"ל הגיע בגלימתו לשבת סנדק, וככראה שאבי הבן לא ידע שמרן לא לובש טלית בסנדקאות, והביאו למזרן טלית, וכי שלא לסרב לאבי הבן, רקח מרן את הטלית מידו, אך לא בריך עליה ולא התעטף בה כנוהג בעת הברכה, אלא הניחה על גופו וכתפיו בלבד. ובהיות וכבר מילודותי ההייתי משותDAL לעקבות אחורי מרן על כל צעד ושלח [ראיה בחורות] "מרן הרוב עובדיה" - מזויות אישית], התבוננתי היטב בהבעת פניו של מרן, וראייתי שלא נמצא חן בעניין כלל שהביאו לו טלית.

אבי הבן והסנדק הלבושים טלית, כדי מאד שיכוננו בלבישת הטלית לשם מצוה ולא רק לשם כבוד. וכך נכוו שילבשו את הטלית שלהם, ולא יקחו טלית שאולה מאדם אחר, אז יוכל לברך על הטלית ללא חשש. ומכל מקום במקרה שלבשו טלית של אדם אחר, נכוו שיבקשו ממנו בפירוש שיקנה להם את הטלית במותנה על מנת להחזיר, אז יוכל לברך עליה כמשמעותם ללובשה לשם מצוה.

הלבוש טלית בדרך אكريא, כגון שורוצה לעלות לתורה, או כהו שעולה לברכת חנינים וכיוצא בזה, אם מתכוו בלבישתו לשם מצות ציצית, מברך עלייה. אבל אם לא מתכוו לשם מצוה אלא לכבוד בלבד, לא מברך עלייה. וכך נכוו, אין מברכים על טלית שאולה, אבל כשנותנו לו במתנה על מנת להחזיר, הרי הטלית שלו, יוכל לברך. וכמו בא בהלכה הקדומה מעשה רב ממן זוק'ל שלא בירך על הטלית, כי לא התכוו בה לשם מצוה, אלא רק שלא לפגוע באבי הבן, וכל שכן שהיתה גם הטלית שאולה. ("סדר היום בהלכה ובאגודה")

תפילין

יש נהגים שאבי הבן והסנדק מניחים תפילין בשעת המילה, אך היותר נכוו שלא להניחו. ואולם כאשר המילה מתקיימת לאחר תפילת שחירות, נכוו יותר להשאר בהן ולא לחולצן. ש"ת יביע אומר חלק ג' אורח חיים סימן ה' אות ד)

היו גודלי עולם שנחגו להניח תפילין בשעת המילה, כמו הגנו בעל בני יששכר, דברי חיים מצאנז ועוד. ובספר חסיד לאלפים ועוד יוסף חי כתבו, שיש בזה סוד נשגב. ובספר שיח יצחק אלףיה כתוב, שנחגו ברושלים שהסנדק ואבי הבן מניחים תפילין לכבוד המילה. ואם עושים אותה מיד לאחר תפילת שחירות, אז גם המוחל נשאר מעוטר בתפילין. אולם בספר עטרת צבי כתוב, שצරיך לחלץ התפילין קודם המילה, ושכנו נהגו הנגנים רבי שמואל מניקלשבורג, והחוזה מלובלין. גם הרב יד נאמנו כתוב, שכאשר יש לו תפילין בעת המילה נחשב שמזלאל במילה, וכן בשבת ויום טוב שאין מניחין בהם תפילין, כי הם עצמים אחרות, ואם יוסיף להם נראות ממזלאל בהם. אך החיד"א דוחה זאת, שדווקא שבת ותפילין אותן מקיימים, לנו אם יניח תפילין בשבת, נחשב כمزלאל באות של שבת, אבל כאן אותן המילה היא בבנו ולא בו עצמו, ולכן מנהג ותיקין הנה ויאה למול ולהיות סנדק בתפילין. והנה המגן אברם, רבנו זלמן והש"ך כתבו, שאין לחלץ התפילין לאחר שחירות עד לאחר המילה. וכן נהג הגאון משיניאו. שדי לנו שאין לחולצן, אבל לא נוסיף להניחו לתחילת לכתחילה בעת המילה. וכן נהג הגאון משיניאו. וכותב ממן זוק'ל: וכן ראייתי אצל כמה גדולים שלא הניחו לכתחילה במילה, ורק אם היו מונחות עליו כבר, אין לחולצן, כמו שכתב גם ממן החיד"א במחזיק ברכה.

ראש חודש – הנהגים להיות עם התפילין בשעת המילה, וארעה ברית בראש חדש, הנכוו יותר שלא יחוزو להניח תפילין לאחר תפילת מוסף. אבל טלית ברור שילבשו.

הטעם בזה, כדי לחושש לדברי רבנו חיים ויטאל והרש"ש שהקיפו על דרך הסוד שלא להניאו תפילין בראש חדש לאחר תפילת מוסף. וכן איש חי וכוף החיים. ש"ת יביע אומר חלק ג' אורח חיים סימן ה' אות ד, ח)

לבוש התינוק בכבוד והדר

מלבושים את התינוק בבד נאה לרجل חקיקת אותן הברית בברשו. ונחגו להביאו בכבוד והדר בכנית נאה ומיחודת, כדי ליקיר את המצווה הנדולה.

כתב במחוזר ויטרי (סימון תהה): מרחיצים את הקטן בחמים, ומלבושים אותו בגדים נאים, כתונות בגד, וסרבל, וכובע תפארת בראשו, כיום הכנסתו לחופה. ונושאים אותו בהדר לבית הכנסת לאחר

התפילה. וכן כתוב בכללי המילה (עמ"ד 63), يوم שלפני המילה רוחצים... וגם הקטו מרחיצים אותו לפני המילה כדי לנוקתו, ומלבישים לו בגדים נאים להידור מצותו כיום חתונתו. ועיין טהרת הבית ח"ב עמוד צח]

הבאת התינוק

נהגו לכבד את הסבתא או אשה אחרת שתביא את התינוק, ומוסרת אותו לאבי הבן. ולא תכנס עד מקום הברית אצל הגברים, אלא תעמוד בפתח וילך אבי הבן לשם ותמסור לידי את התינוק. [ומקובל, שהגשות התינוק, היא סגולה להפקד בזוע של קיימה]. עטרת פ"ז עמוד 25 בשם אוצר הברית ומשנת יהושען]

כתב בכללי המילה (עמ"ד 63), ונושאת אותה אשת בעל ברית בהדור לבית הכנסת מיד אחר שוגרומים הציבור תפילתם, "זיצא האיש בוגדה מבית הכנסת ומקבל את הנער מיד, ומכוינו לבית הכנסת למולו". גם מהרי"ל ולכוט מליה אותן כב) כתוב בשם מהר"ס: "האשה שהיא בעלת ברית ליטול הילד מהיולדת להוליכו לבית הכנסת למליה, תוליכנו עד פתח בית הכנסת, ולא תיכנס לתוכו להיות גם סנדק להחזיק הילד על בריכה, משם פריצת שטלךacha בין אנשים". ואמר, יש אנשים שנעשו סנדיקון ואין נשותיהם עמהם, הולכים בעצםם ומביאים את הילד מן היולדת. אך הוא היה נזהר בכך, ופעמים געשה סנדק ולא הייתה אשתו עמו, וציווה להביא אליו הילד לבית הכנסת, כי הנכס אצל היולדת להביאו, דרך הנשים לתפוש בכנף הנושא כשמוליכו למצאה. ואמר מדהקפייד מהר"ס שלא תכנס האשה בעזרה בין האנשים, מסתמא גם כן לא יכנס איש בין הנשים, שכל המורה להתרחק מהן, הרי זה מושבota. וורכי משה ס"ס (רש"ה על כו, ד) לה שתביא את התינוק עד הפתח, וילך אבי הבן לשם ותמסור לידי את התינוק שזו דרך הצעיות והקדושה.

הגשת התינוק על ידי היולדת

אם היולדת חפצה להיות שותפה ולסייע במצבה המיליה, ולהגשים את התינוק לבולה אבי הבן, יתנוו את התינוק על שתי כריות, והיולדת תאהוו בכירית התחתונה, ובעל הבן יקח מידת התינוק בכירית העליונה, באופן שהכירית התחתונה נשארת בידייה של היולדת, וכך אין חשש שיגע בה כלל. וכן היה המנהג פשוט בבית מדרשו של מרן יצחק רבנו עובדיה יוסף זצוק". לטהרת הבית סיימו יב סעיף וו

אף על פי שבזמן שהאהה לא טהורה אסורים בני הזוג להעביר חפצם מיד ליד, כמבואר בשלחן ערוך ו/orה דעה סיימו קצה סעיף ב: "ולא יושיט מידו לידי שם דבר ולא יקבלנו מידה, שמא יגע בברשה". מכל מקום כתוב מרן החיד"א בש"ת יוסף אומץ וסיום מה, אשר יולדת אשר באות נפשה רצתה לסייע במצבה בהבאת התינוק, יש להקל בזה שהוא לדבר מצוה, וברגע קטוו, ובקרהיavel. וכן המנהג שלוקחת הילד ומוליכתו לבית שעושים המילה, ונונתת ליד בעלה אבי הבן, וכן נהנים בסלוניקי על פי הוראת החכמים מר' דתרא, כיצד? נונתים שתי כסותות ויקשרו הילד לעלייהם להציג על כסותן, והיולדת תאהז הילד ושימעו לה ידיים בכיסת התחתונה, ואב הבן ידו אוחזת בכיסת העליונה ולוקחו ממש. וכן נראה לי להתייר, שהרי הרמב"ם והיראים מתירים גם להוציא מיד ליד, וכן דעת רשי' במדורורא ראשונה, כמו שכותב בשמו בשיטה מקובצת, ואף שרשי' עצמו היה נזהר בזה, וכן דעת כמה פוסקים, מכל מקום בנזionario שהוא מצוה, וברגע קטוו, ופעם אחת בכמה שנים, גם שההוא על ידי שניינו שנונתנים התינוק על שתי כסותות, ואין שום חשש שיגע בברשה כלל, נראה להתייר. עי'ש. וכן דעת רבים רבים מרבותינו האחוריונים, שאיפלו לדעת הרמב"ם שאיסור קריבת באשותו נידה הוא מן התורה, זה ריק כטעונה בדרכ' חיבת, אבל בנסיבות בלבד אין איסור אלא מדרבנן, ואף לאומרים שהוא מן התורה, מכל מקום במקרה זה של הושטה מיד ליד, שאין כל כוונה לנגוע, לכל הדעות הוא רק מדרבנן. ובודאי שיש לנו לסמן על ספק ספיקא שתכתבו האחוריונים, שמא אין איסור קריבת אלא מדרבנן ועל ידי שניינו אין איסור, ושםא הולכה כמו שמותר הושטה מיד ליד. ובספר זכר דוד אחר שפלפל בזה

בארכחה להתריר, כתוב, וכבר מלתי אמרה כי לנשים יאטה עבודה תיקוני וקיושוטי התינוק הנימול לתקן את אשר עוותה אם כל חי, ובכללם אשת בעל הברית הנבחרת מותכו להוליך את התינוק אל אבי הבן ולהושיטו לו. ע"ש.

"ברוך הבא..."

כשמניגע התינוק למקום הברית, אומרים הקהיל פסוק וahlen קה כה: "ברוך הבא בשם ה". ויאמרו שם ה' ממש [אדנות] ככל קריאת פסוק בתורה, ולא יאמרו בכינוי 'השם'. ונ. ש"ת יהוה דעת ח"ג סימן יג

אך על פי שאין זה פסוק שלם, בכל זאת יאמרו שם ה' ממש [אדנות] ולא בכינוי 'השם', כמו שכותב הגאון יעב"ץ. זכרוני כי בהיותי קטן והיינו גורסים בתלמוד בניי מר אבי הגאון [חכם צבי] צ"ל, כשהיינו מגיינים לפסוקים שבתלמוד, והיינו קוראים שם ה' בכינוי [השם] ולא קרייתו [אדנות]. היה אבי הגאון גוער במני שקורא כך, והורה לנו לקרוא שם ה' ממש קורא בתורה. וכותב הגאון רבי יוסף יוזפא בספריו יוסף אומאי, שמצוה להזכיר השמות הנזכרים בתלמוד ובמדרשים כקריאות, כי אין זה דרך לבדוק לכנות כלפי מעלה, 'אדושם' או 'אלוקים'. וכך על פי שבמطبع הברכות שהוחקרו בתלמוד אנו אומרים 'אלוקינו', מכל מקום שם אין עצה אחרת, ומוכרחים לכנות, כדי שלא יזכיר שם שמים לבטלה, כי גם באמירת אלוקינו באות ה', יש אסור לא ת שא את שם ה' אלהיך לשוא", כמו שכתב הריב"ש, אבל פסוקים שבתלמוד, שדעת רוב כל האחראים להתריר האזכורות שביהם, אין לכנות לומר 'אלוקים', שאינו דרך Dzięki מעלה. גם כי יש מצווה להזכיר האזכורות כתקנות. וכן כתוב מרן החיד"א בספר רברוי רבני קשייאי בארץ הארץ שלא להזכיר שם השם כקריאתו במطبع הברכות, אבל בפסוקים שבש"ס ושאר מדרשי חז"ל, יש לקרוא האזכורות כקריאתנו, וכן כתוב מהר"ס מרוטנבורג. וכן דעת רבים רבים מופוסקים ומהם: המהרשות, חי אטם, השל"ה, ש"ת מים חיים הכהן רפפורט, שואל ומшиб, זכרו ליצחק הררי בשיטו רבו הגאון רבי יצחק ברכח, מהרי"ל דיסקון, מהר"א פרטסקו, מנחת משה, מולדות זאב, הגרא" גוטמאכער, מהר"א פלאגי, תנא ושיה, חד לאלפים, תורה יקוטיאל, תורה חיים סופר, נפש חיה ושכנן מצא בתשובה הגאניס, משנה ברורה, תורה לשמה ועוד)

קוואט"ר

מנาง בני אשכנז שהמקבל את התינוק מעבירו לאיש אחר, ואיש זה לאיש אחר, וכך מעבירים מיד ליד, עד שמקבל זה שמנינו על כסא אליו, כדי להראות חמיבות למצוה ולזכות ככל היוטר את הרבים ליטול חלק במצוה. וישימו לב להעבירו בזהירות ובעדינות כיאות לתינוק קטן זה.

במצאות 'קהיל', הייתה התורה שהמלך ישב בבית המקדש ויקרא בספר התורה במקומות המשיטה בחוג הסוכות, ואמרו במשווה ומלכת סוטה מא ע"א), חזון הכנסת נוטל ספר תורה ונוטנו בראש הכנסת, והוא השם נוטנו לסוגו, והсан נוטנו לכחן גדול, וכחן גדול נוטנו למלך, והמלך עומד ומקבל מידו. וכל זה כדי להראות את חמיבותינו לتورה, כי ברוב עם הדרת מלך. על כן מנาง בני אשכנז להעביר את התינוק מיד לחברו קודם הברית, כדי להראות את חמיבותינו למצאות המילה.

מקור תיבת קוואט"ר ובוארה

כתב בעורך השולחן (סימן רסה סל"ה): כשבמביאים את התינוק לבית המילה, באות נשים עם התינוק ועומדות על פתח החדר, ואשה מחזקת את התינוק בכור או כסת, ובעלה לוקח מידה, ומוליכו למקום הכסא של אליהו, וקוראים לה זה קוואט"ר. ויראה לי שזהו משלשון קטרות, כמו שאמרו ורויות ו ע"ב) מהו לשון קטרות ועלה. ופירש רש"י, קוטר, שמייתמר ועלה כמקל. וכיון שהמילה היאCKETORT, שכן נקרא זה שAKER את התינוק אל המילה כמו שAKERו לCKETORT, ועל פי שינוי הלשונות התחלף בין קוטר ב-א' אחד לקוואט"ר בשני וליין.

ודע שהמנהג אצלנו, שמהקואט"ר מקבל אחד, ומוסר לאחר, ואחר לאחר, עד שמוסרים למנינו על כסא אליו. ואחר כך בא אבי הבן או שמכבד לאחר במקומו, ומוסרו לסנדק. ואני חושש בזה מהה שאמרו חז"ל בעירובין וכי ע"ב, תינוק שלידתו אמו בשבת בשדה, מכיוון שאסור לטלטלו ארבע אמות בראשות הרבים, לנו מוסר את התינוק לחברו, והברו לחברו, ואפללו הם מהה עד שmagiyu לביתו. ובארה הגמורה שם, שאף קשה לתינוק לטלטל זה שמוסרים אותו מיד ליד, בכל זאת משום אישור שבת, אי אפשר בעינוי אחר. וכיוון קשה הטלטל לתינוק, אם כן מהה נטלטלו מאחד לאחד קודם המילה. אלא שקשה לבטל המנהג, שכולם רוצחים ליכוח באחיזה של מציה, ושומר מצוה לא ידע דבר רע. עכ"ד.

colm uomdim

המנהג של הציבור עומדים בעת המילה והברכות, וסמן לזה מהפסקוק מלכים ב כג א: "ויעמד כל העם בברית". וכמה טעמי נאמרו בזה: א. לכבוד השכינה הבאה להופיע מאורה על כל העוסקים במצבה, והבאים שם הריהם כמקבלים פנוי שכינה, ויש להם תוספת נשמה. ב. מפני כבודו של אליהו הנביא. ג. מפני כבוד המצוה הגדולה, שחביבה מצוה בשעתה. שו"ת יביע אומר חלק ב יורה דעה סימן יח אות ה. נח)

כתב הבית יוסף וסימון רשות: כתוב המודכי, רבנו מאיר היה עומד בשעה שלמןין את התינוק, והביא ראייה מהפסקוק "יעמד כל העם בברית". וכן מבואר בלשון הגמורא שבת קל ז ע"ב: אבי הבן מרבד, להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. העומדים אמרים, שם שנכנס לברית כך יכנס לTORAH לחופה ולמעשים טובים. וכן כתוב הכל בו. ע"ב. וכן ראיית בחדושי הר"ץ ומיחס. שבת קל ז ע"ב שכתב: העומדים אמרים בשם שהוכנסתו לברית וכו', מכאו הוכיוו בתוספות שצרכיהם לעמוד כולם בעוד שלמןין התינוק, שהרי אמר העומדים אמרים שם. וכן כתוב האבודה. וכן מודיעיק שלמןין הזוהר הקדוש פרשטי לך לך צד ע"ב: אבי הבן פותח בפסקוק: "אשרי תברך ותקרב ישפכו חצריך", אינו דקיימי עלייוו אמרו [אותם העומדים עליהם אמרים]: "שבעה בטוב ביתך קדש היילך". אבי הבן מרבד להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, ואינו דקיימי עלייוו אמרי' 'שם שהוכנסתו...'. וכן מבואר בלשון התוספתא [ברכות פ"ז הל'ב], אבי הבן צידך ברכה לעצמי, אמר להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. העומדים שם צרכיהם לומר שם... ועיין עוד במסנה וביכורות פ"ג הוא בירושלמי וברכות פ"ט הל'א, העומדים שם צרכיהם למיבאי ביכורים וושאלים בשלומם", ומבראת מ"מ: "וכל בעלי אומנותם שבירושלים עומדים לפניו מיבאי ביכורים וושאלים בשלומם", ומבראת הגمرا וקידושין לג ע"א שאף על פי שאין בעלי אומנות חיבטים לעמוד מפני מיבאי בשעה שעוסקים במלاكتם כדי שלא יתבטלו ממלاكتם, מכל מקום חיבטים לעמוד מפני מיבאי ביכורים, כי חביבה מצוה בשעתה. וכתב רבנו עובדיה מרבטנורא, ומטעם זה עומדים מפני חביבה התינוק לברית מילה, להראות חביבות למצוה. וכתב בשירין הכנסת הגדולה (הגחתה בית יוסף סמוך רשות), וכן נהנים בקושטא לעמוד בעת המילה והברכות. ובבואי לעיר טיריא, ראייתני נהגים שלא lokom, והנהנתים לקום.

לאור האמור, טוב ונכון להודיע לפני תחילת הברית שעל כל הקhal לעמוד בעת המילה והברכות. וכן כו, ישתדרו הקhal להתקרב יותר למקום הברית, כדי להראות חיבה, ולתת יקר ונדולה למצוה.

אמירת הפסוקים

בעוד התינוק בידי אבי הבן, אומר את הפסוקים דלהלון: "שָׁשׁ אֲנַבֵּי עַל אִמְרָתֶךָ, בְּמָזֹא שְׁלֵל רַב. זָבַחַ אֱלֹהִים רُוח וְשִׁבְرָה, לְבָב וְשִׁבְרָה וְזִבְחָה, אֱלֹהִים לְאַתְבָּה. הַיְתִיבָה בְּרַצּוֹנָךְ אֲתָּא צִיּוֹן, תְּבִנֵּה חֹמֹת יְרוּשָׁלָם. אֲזֶה תְּחַפּוּצֶה זָבַחַ צְדָקָעָלָה וְכָלְיל, אֲזֶה יַעֲלוּ עַל מִזְבֵּחַ פָּרִים". ואומר: "אשרי תברך ותקרב ישפכו חצריך", והקהל עוננים לו את

המשך הפסוק: "עשֵׁבָע בִּתְּךָ קָדֵשׁ הַיְּכָלֶד". וממשיך אבי הבן: אָס אָשְׁפָחֵךְ יְרוּשָׁלָם, תְּשִׁבָּח יְמִינִי. תְּדַבֵּק לְשׂוֹנִי לְחָפֵי, אָס לֹא אָזְפָרְכִּי, אָס לֹא עַלְלָה אֶת יְרוּשָׁלָם עַל רָאשׁ שְׁמַחְתִּי". ואומר הפסוקים דלהלון בקהל רם ובנימינה, והקהל חוררים אחרים: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹהֵינוּ, ה' אֲחֵד". "ה' מֶלֶךְ, ה' מֶלֶךְ, ה' מֶלֶךְ לְעַלְלָם וְעַד". "ה' מֶלֶךְ, ה' מֶלֶךְ, ה' מֶלֶךְ לְעַלְלָם וְעַד". "אָנָּא ה' הַוּשִׁיעָה נָא, אָנָּא ה' הַוּשִׁיעָה נָא". "אָנָּא ה' הַצְּלִיחָה נָא". (נה)

הטעם שאומרים פסוק "שְׁשׁ אָנְכִי...", על פי הגמara במסכת שבת וקל ע"א, רבנן שמעו בן גמליאל אומר: כל מצוה שקיבלו עליהם ישראל בשמהה, כגון מילה, שנאמר: "שְׁשׁ אָנְכִי עַל אָמְרָתָךְ, כִּמְצֹאת שְׁלֵל רַב", עdryין עושים אותה בשמהה. ופירש רשי: "שְׁשׁ אָנְכִי עַל אָמְרָתָךְ, אמרה ייחידה שקדמה לשאר אמרות [מצאות], היא מצות מילה. [שאברהם אבינו נצווה על המילה, קודם שאר המשניות שהצווינו במתנו תורה], ישראל שעשים ושותים עליה, שככל שאר מצות אין מוכחות כל שעיה, כגון תפילה ומצוות וציצית, שאינו כשהוא בשדה וערום בבית המרחץ, אבל זו מעידה עליהם לעולם, כמו שאמרו מונחות מג ע"ב) בדור, שראה עצמו בבית המרחץ ללא ציצית ובלא תפילה ובלא תורה, נצער ואמר: אווי לי שאני ערום מכל מצות, כיון שנזכר במילה נתישבה דעתה, שמחה ואמר בצעתו מן המרחץ, "שְׁשׁ אָנְכִי עַל אָמְרָתָךְ" ועדי רשי" תהלים קיט קבב). ועיין באור זרוע וחק ב סימן צו אות ד שפירים בשם רב שרירא גאון, שפסק "שְׁשׁ אָנְכִי עַל אָמְרָתָךְ", מדבר על המילה, כמו שנאמר ודברים לג ט) "כִּי שְׁמָרוּ אָמְרָתְךָ וּבִרְיתְךָ יִצְרָר", מה להלן ברית אף כאן ברית. וכותב מרן זוקל" בספריו מאור יהודא שבת קל ע"א וש לרמו בפסקוק שׁ שְׁשׁ אָנְכִי עַל אָמְרָתָךְ, "כִּמְצֹאת שְׁלֵל רַב", גימטריא 71, כמנין זהה ברית מילה" עם האותיות.

הטעם שאומרים פסוקים מעונייני קרבנות וזבחים, "זבחי אלקים... איז יעלו על מזבחך פרים", על פי המבוואר בזוהר הקדוש ולד זה ע"א על הפסוק שמות כ כא" מזבח ארכמה תעשה לי... וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך את צאנך ואת בקרך...", כל המל את בנו, כאילו הקריב כל הקרבנות שבoulos לפניו הקב"ה, וכאיilo בנה מזבח שלם לפניו, ונוח להקב"ה הברית יותר מכל הקרבנות, שנאמר: "זבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך, את צאנך ואת בקרך, בכל הפוקום אשר איזoffer את שמי אבוא אליך וברכתיך", מורה אוצריך אתשמי, זו המילה [זהו שם הו"ה שנשמע בבשר האדם על ידי המילה], שתכתב בה ותהלים כה ז): "סוד ה' ליראיו ובריתו להזדעים". והיינו שאיפאו אם תעשה מזבח אדרמה ותקריב עליו כל הקרבנות, עדין ברית המילה חשובה יותר אצל הקב"ה, שם אבא אליך וברכתיך. ע"כ. וככיווא בנה אמרו במודרש וראשית הרבה פרשת וירא פרשה מה את זה אמר רבי יצחק, נאמר בתורה: "מִנְבָּחָדָה תַּעֲשֵׂה לְיִהְיָה שְׁמֵי אָבּוֹא אֶלְיךָ וּבָרְכָתְיךָ", ומה אם זה שבנה מזבח לשמי, הרניini נגלה עלי וمبرכו, אברהס שמלו עצמו לשמי על אחת כמה וכמה, מייד "יריא אליו ה' באליי ממרא". ועדי עוד בהז"ת חתם סופר הلك א אורח חייס סי' קינה וקפטן וכותב רבנו בחיה' ובראשית ז' יון: גدول כל המילה יותר מון הקרבה שהקרבן במנומו והມילה בגופו, באבר שכל גידי האבירים נקשרים בו, ומטעם זה הוא נקרא ראש הגויה", כלומר ראש כל הגו, ונחשב לו כאילו עקד את עצמו על המזבח.

ומה שאומר "אָשְׁרִי תְּבָחר..." ווננים לו הקהיל את המשך הפסוק, כו' מבואר בזוהר הקדוש ולד זה צד ע"ב): חסידים הריאשווים כשהקריבו את בניהם לבירת מילה שנחשב כקרבן להקב"ה, היה אבי הבן פותח בפסוק זה: "אָשְׁרִי תְּבָחר וַתִּקְרַב יְשִׁעָן חָמְרִיךְ" [פירוש, אשורי התינווק שעל ידי המילה תבחר בו ותקרבו לשכון בחצרין], והעומדים שם עוננים לו: "עשֵׁבָע בִּתְּךָ קָדֵשׁ הַיְּכָלֶד" [פירוש, יהיו רצון מלפני ה' שנזכה כלנו לשבע שבוע טוב ביהיך וויכלך]. ואחר כך מברך: "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" וכו'. ואנו קבלנו לנוינו לנוהג מנהג זה, והגנו וייפה הוא לנינו. אמר רבי אבא, ודאי כך הוא ויפה מנהג זה, וכי לא אומרו, מוציאה עצמו מעתר חופת שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים בעולם הבא, וככלו מתקשירות ונורמות בפסוק זה, ולכן יש עשר מילימ בפסוק "אָשְׁרִי תְּבָחר...", ומכל מילה ומילה נעשית חופה אחת. ע"כ. ועדי מסכת שבת קל ז' ע"ב. סימן רסה ס"א)

"וְאַתָּה פָּה עַמְדֵךְ"

על אבי הבן לעמוד על יד המוחל בעת המילה, להראות שהוא שלחו (סימן רשה ס"ט). וגם מכיוון שמצוות המילה היא כעין קרבן, והרי בקרבן צריך בעל הקרבן לעמוד עליו. ומכל מקום אם אבי הבן הגיע בראותו דם ובפרט בדם בנו, ישב את מבטו לכיוון אחר, ולא יסתכל על החיתוך ויציאת הדם.

כתב העיטור ולכתת מילה סימן ג: המכנה שאבי הבן עומד על המוחל להודיעו שהוא שלחו, כמו שאמרו במסכת תענית וכו ע"א אפשר קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו!! לפיכך התקינו הנביאים שביניהם, שהיה מעמד בירושלים של חנינים לויים וישראלים, להודיעם שם שלוחים של כל ישראל.

«ברכת' להכניסו בבריתו...»

אבי הבן מברך: "ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו, וצינו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו".

יש לשאול, هلוא כיון שהמוחל הוא שלוחו של האב ומברך 'על המילה', אם כן למה תקנו ברכבת נוספת לאב 'להכניסו...'; הלוא היא אותה משמעות של ברכה? ויש לומר כיון שעיקר מצות מילה מוטלת על כל ישראל, שנאמר "המול לך כל זכר", אלא שהאב מצויה יותר, וכיון שבדרך כלל לא האב בעצמו מל אלא אחר, לכן תקנו ברכבה גם לאב. [שוב ראיינו שכן מפורש ברמב"ם (הלוות מילה פ"ג ה"א) שכתב, ברכבת להכניסו נתקנה על האב למול את בנו, יתר על מצוה שמצוותם של ישראל שימולו כל ערל שביניהם]. והאבודרham כתוב, ברכחה זו נתקנה מפני שהאב מצויה על בנו למולו, ולפדותו, וללמודו תורה, ולהשiao אשה, ובא לרמזו שמהים ואילך מוטלות עליו מצות אלו ובית יוסף סימן רשה. והיינו שעתה הוא נכנס ומתחליל לקיים את חיובי לפני עצמו.

ומה שאנו מזכירים בנוסח הברכה את אברהם, לפי שהוא הראשון שנצטווה מפי השם יתברך על המילה. ועיין בפירוש המשניות לרהרמב"ם (מסכת חולין פ"ז מ"ו) שכתב: ושים לבך לכל גדול הזה, והוא שאתה צריך לדעת, שכל מה שאנו נזהרים ממנו או עושים אותו היום, אין אנו עושים זאת אלא מפני ציוויו של ידי משה, ולא מפני שהשם ציווה בכך לגבאים שקדמווהו. דוגמא לכך, אין אנו אוכלים אבר מן החיה, לא מפני שהשם אסר על בני נח אבר מן החיה, אלא מפני שהוא אסור מחייב במנה שנצטווה בסיני שישאר אבר מן החיה אסור. וכן אין אנו מלייט בಗל של אברם מל את עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שהשם ציוונו על ידי משה להמול כמו של אברהם עליו השליט. וכן גיד הנשה, אין אנו נמנחים בו אחרי איסור יעקב אברהם, אלא אחר ציווי משה רבנו. הלא תראה אומרים, שיש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה בסיני, וכל אלה מכלל המצוות.

מעומד

ברכת' להכניסו' מברך אבי הבן בהיותו עומד. על כן, אף אם אבי הבן הוא הסנדק יעמוד קודם ויברך, ולאחר כך ישב. טור סימן רשה. סה

ברכות המילה כאמור מעומד, וסמכו זאת חז"ל (בפסקתא זורתה פרשת אמרו) ממה שנאמר במצוות ספרת העומר (וברים טז): "שְׁבָעָה שְׁבָעָת טְسִפְרָת לְךָ, מִיחָלֶל קְרֵמֶש בְּקִמְהָ", אל תקרא "בקימה" אלא בקומה, דהיינו כשהוא עומד. ומכאן למדנו על כל המצוות שתכתב בהן "לכם", שכן בספרת העומר שתכתב "ויטרתם לכם" צירכמים לעמוד, אך בכל המצוות שתכתב "לכם", עומדים. ואלו הם: ברכת הלבנה - "החווש הזה לכם". ציצית - "והיה לכם לציצית". שופר - "יום תרועה יהיה לכם". לולב - "ולקחתם לכם". מילה - "המול לכם". והאבודרham נתן סימן, על"ז של"ס: עומר, לבנה, ציצית, שופר, לולב, מילה. (שי"ת יהוה דעת ח"ה ס"ד)

זמן הברכה

מנוגן בני ספרד שאבי הבן מברך "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו" לפני שהמוהל מברך 'על המילה', ולא ידבר עד לאחר המילה והפריעה. ומנוגן בני אשכנז לברך ברכת 'להכניסו' בין המילה לפריעה. (שו"ת יביע אומר חלק ז יו"ה דעה סימנו כא)

מפתח שצלצערנו הרב, ינסים מוחלים בני ספרד המורים לאבי הבן כמנוגן אשכנז, ומהמות חוסר מודעות בהלכה, עושה אבי הבן בכל מוצאי פי המוהל שלא הגע להוראה ומורה, על כן אמרתינו הפעם להביא מעט מקורות, והחפץ באמת, קיבלת ממי שאמרה, ואשרי הדבר על אזען שומעת.

התוספות (מסכת שבת קל"ז ע"ב) הביאו מחלוקת בדיון זה, שלදעת רשב"ס מברך אבי הבן 'להכניסו' קודם המילה, משום שלהכניסו להבא משמעו, וגם כי כלל גדור בדיןו "כל המצאות מברך עליהם קודם עשייתן". ולදעת רבינו תם אין צריך לשנות את המנהג שנางו לברך לאחר המילה, ומזה שצරיך לברך קודם עשייתן, היינו ודוקא כשהמוהל עושה את המצאות בעצמו, אבל כאן אבי הבן מברך 'להכניסו', והמוהל עושה את המצאות. וכן דעת הראב"ד על מה שכותב הרמב"ס פ"ג מהלכות אישות להלכה כי שהמקדש אשה מברך קודם הקידושי כדרך שמברכים קודם כל המצוות, ואם קידש ולא בירך, לא יברך אחר הקידושין שזו ברכה לבטלה, שהיא שנעשה כבר נעשה. וככתוב הראב"ד, אין אנו אומרים כן, אלא מקדש ואחר כך מברך, מפני שהדבר תלוי בדעות אחרים שאם לא תרצה האשה לקבל הקידושין, הרי הברכה לבטלה. וזהו הטעם לברכת האב שמברך 'להכניסו' לאחר המילה, כי טמא פתואום לאחר הברכה לא רייצה המוהל למול, ונמצא שברכתו הייתה לבטלה]. ע"ב. והרא"ש כתוב, שטוב לברך בין המילה לפריעה, וכך נוהגים באשכנז וצפתן, שכן שمبرך אבי הבן מיד לאחר שישים המוחל ברכתו, ודאי יגמור אבי הבן את הברכה קודם שיעשה המוהל את הפריעה, והרי זה נוכח עבור לעשייתן, שהרי מל ולא פרע כאיל לא מל. ולאור זה נפסק בשלחן עוזר סימון רסה ס"א: המל, מברך "על המילה", ואבי הבן מברך בין חתיכת הערלה לפריעה, "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו".

אולם, הנה מפורש בתשובות הר"ף שאבי הבן מברך לפני המילה, וכן כתוב בשם ספר האשכול, וו' לשינוי, רבנו יצחק [אלפסן] השיב, ברכת אריסון מברך ואחר כךoton הקידושין, וכן במילה אבי הבן מברך 'להכניסו' קודם המילה, שכאל המצאות מברך עליהם קודם עשייתן. ע"ב. וכן כתוב בספר המנהיג, בסוף נהגו שאבי הבן מברך להכניסו קודם המילה, והוא על פי הוראת הר"ף מרא ונתרא של פס. וכן העידו בשובליל הלקט והעיטור והרש"א שכון דעת הראי".

ובשות' מהר"ס אלשיך [לפני 500 שנה במצרים] נשאל, יורנו המורה בהלכה, מה היא סברת הרמב"ס בברכת להכניסו שمبرך אבי הבן, אם לדעתו צריך לאומרה קודם המילה או לאחריה, לפי שריאינו קצת אנשיים שמשנים מנהג המדינה [מצרים] וمبرכים אותה לאחר המילה, ותולמים עצםם ברמב"ס ואומרים שכך דעתו. גם יש מתחכמים שאומרים שלදעת הרמב"ס מברכים ברכה זו אחר ברכת המילה קודם המילה. והשיב הרב: בודאי דעת הרמב"ס שצරיך לברך אותה קודם המילה, כמו שנางו במקומנו דהוא אתריה דמר [מצרים], שהיא מקומו של הרמב"ס, ועל פי יחנו ועל פי יסעו. וכן שכתב בנו רבוי אברהם:ABA מארי (הרמב"ס) סובר שצראיך לברך קודם המילה, וראייתו על זה מהה שאמרו בגמרא... ועוד ראייה, מנוסח הברכה, שאומר "להכניסו", שהוא לשון להבא, כמו שאמרו בפסחים ז ע"א. ועוד ראייה, שהרי מברך אשר קדשו במצוותו וציוונו, וכל המצאות מברך עליון עבור לעשייתן. והרוצה לנפטר בזה ולהעמיד מנהגו לברך "להכניסו" אחר המילה, תורה על חסרו ידיעתו בתלמוד, ואיי השגחה בדבריו אצל החכמים. עכ"ל. גם בראש ספר מעשה רוקח כתוב בשם רבנו אברהם בן הרמב"ס: יש מי שאומר שברכת להכניסו ראיי לברך אותה לאחר המילה, וישען בזה על המנהג בטיענות שסתירתו גלויה למי שיש לו קצת ידיעה. אבלABA מארי ז"ל דעתו שתהייה קודם המילה, ומזה הורה ונעשה הלכה למשעה לפני. ע"ב. גם רבנו פרחיה היביא מי שכתב שאבי הבן מברך להכניסו לאחר המילה, וכותב על זה: והרמב"ס דחיה לכל דבריו. ומה שכתב, שהוא שאמרו חז"ל "כל המצאות מברך עליון עבור לעשייתן, חז"ל מטיבילת הגר", צריך להוציא 'חוץ מציאות מילה', דבר זה לא נשמע מעולם, שאם כן היה להם לומר בפירוש 'חוץ מציאות מילה וטיבילת הגר', אלא ודאי שאבי הבן מברך קודם המילה ככל

המצות. ואף על פי שדבר זה לא פירש אותו הרמב"ם בחיבורו, מכל מקום כן המנהג שעשו לפניו, והיה מזהיר עליו מפיו לברך ברכת להכניסו קודם המילה. ע.ב. נמצא שגם הרמב"ם סובר ברבו הריב"ף שمبرך להכניסו קודם המילה.

ומאוחר וידעו שתשובות הריב"ף והרמב"ם לא היו בנסיבותו של מרן הבית יוסף ולא ראה אותן, ואילו היה רואה את תשובה הריב"ף הניל' שהובאה בשובל הלקט והעיטור והאשכול והמנהג והרבש"א, שפסק לברך קודם המילה, וכן אילו היה רואה את דברי רבנו אברהם בו הרמב"ם ורבנו פרחיה שמעידים על הרמב"ם שהורה לברך "להכניסו" קודם המילה, פשוט שהיה פוסק בדבריהם, וכדרכו בקודש לפוסק דעת שני עמודי הורה.

ובמהר"ם אלשיך שם הביא גם את תשובה הגאנונים: כתוב רבנו החסיד, אבי הבן צריך לקחת את בנו ובעוודו בין זרועוינו יברך "להכניסו" קודם שנימלו אותו, שאין הברכה אלא על הכנסתו למולו, ואין לברך ברכה זו אחר שמילין אותו, שברכה לבטלה היא. וכtablet, ונראה ש"רבנו החסיד" הוא רבן חונニア החסיד איש ירושלים, שאמרו עליו הגאנונים שקבלתו מרוב הקבוצות הערכות לו מימי התנאים. וכן מפורש בירושלמי, רבבי שמעון בשם רב היושעיא ובבן אמרם, מי שמוציא את בנו בברית, צריך לברך ברכה זו עד לא יתזרז [קודם שגוזרו המילה]. ואם כן בואו ונצוח על אלו המשניות המנוגדים והמתוקן על פי הדין, ועל פי רובותינו עמודי העולם, ומיתן לנו מעפרו של הרמב"ן ונמלא עניינו, שאמר שרاءו לכוף וראשינו תחת בפות הראשונים והמנהג. והמשנה את המנהג, ימתח על העמוד. ומה שיש קצת מתחכם לומר שלדעת הרמב"ם מברכיס "להכניסו" אחר ברכת המילה קודם המילה, אלו דברי בורותה הין, ואסור לשומעם אף כי לרשותם אותן על הספר ובדוי, ולא עלה דבר זה על לב שום אדם בעולם. ע.כ"ד.

ועיין לגאון רבינו אליהו הלוי בספר מכשורי מילה, שמתחלתה תמה על מה סמכו באמbos צובה ובלב ודמשק ובצירה וזולתם לברך "להכניסו" קודם המילה, שכארה זהו היפך פסק מרן השלחן ערוץ, ושוב מצא מהר"ם אלשיך שהביבא תשובה הריב"ף והרמב"ם, וכtablet, ומעתה נהנה שקטה תלונתנו, שמנוגד ישראאל תורה הוא, על פי יסודות של רבוטינו הקדמוניים עמודי ההורה, ותקנה ראשונה לא זזה מקומה. גם בש"ת הלכות קטנות הביא סדר המילה הנוהג בירושלמי: אבי הבן מברך "להכניסו", ומוסר התינוק למוהל, והמוחל נוטנו על הכתסה המוכן לאליהו הנבאי, ואחר כך נוטנו לסנדק, ומברך "על המילה" ומלה, ואבי הבן אומר "שהחיהינו". ע.ב. נמצאה שהמנהג לברך קודם המילה, מנוגד ותיקין הוא, ומוקורו טהור מהגאנונים, ריש"ג, הרשב"ם, הריב"ף, הרמב"ם ועוד. וכן פסקו מהרייט"א, מהרייק"ש, שי"ת דרכי נעם, רבינו ישראאל נג'אה, בית המלך, מהר"י טיב ועד ריבים.

והנה יש שרצו לומר, שהיא שכתבנו לעיל שאליו מרן השלחן ערוץ היה רואה את דעתות הפוסקים היה חוזר בו, הוא כלל נכון רק לנבי שאר פוסקים, אבל לא על מרן השלחן ערוץ, כי כיוון שההלכה כמן אפיקו נגד אלף פוסקים, מה יתנו לנו אילו מרן היה רואה עוד פוסקים. אבל במחילה מכבודם, דבריהם תמהותים מאד, כי נעלם מעינייהם שכן כתבו ربיהם מגדיoli האחרוניים, ומהם: גדיoli רבבי אלג'יר בהקדמה לש"ת הרשב"ז, מהר"ם פארדו, התאו החוי"א, מהר"ט אלזוי, מהר"י עיטהיג, גאנאי אלג'יריא, שי"ת קל אליו ישראאל, פני צחק ידיד הולוי בש"ת ר' ימי יוסף בתרא, שמן בנו נידונו לא ראה דברי כמה מגודלי הראשונים שכתבו היפך דבריה, ואילו היה רואה אותם, לא היה חולק עליהם. ואין בזה שום פגיעה חילתה בכבודו של מרן, כי אף שהכל היה גלי לפניו, מכל מקום אפיקו גدول שבגדולים אי אפשר שלא תהיה לו לפעמים שכחה והעלמה לפי שעה, שאפיקו בתנאים ואמראים אמרו בש"ס, 'אשתטתייה' [נשפט ממו]. ומvero עצמו אילו היה רואה דברי הראשונים, חילתה להאמינו שהיתה סומך על דעתו נגד הראשונים. [נעין בש"ת הרדב"ז שכתב על הריב"ש, שכיוון שלא הביא דברי הראשון, נראה שלא ראה דבריה, ואילו היה רואה, היה חוזר בו. וזה דבר מוסכם והשל מורה עליון] וברור לנו כי מרן עצמו אשר נשמותו הקדושה בגין מרים, בנו עדן העליו, שכל מגמותו הייתה בפסקי לשם שמים,

לפסקת הלכה למשמעות על דבראמת וענוה צדק, נוכח לו לפסק בדברי הראשונים שנדפסו לאחר פטירתי, ואשר נעלמו מעניינו קדשו, כי תורתינו הקדושה "אמת" כתיב בה. (שוחת יב"א ח"י ח"מ ס"א)

אמור מעתה, כיון שמרנו הבית יוסף כתוב בהקדמותו: "ולכן הסכמתי בדיות שלישות עםומי ההוראה אשר הבית בית ישראל נשען עליהם בהוראותיהם, הלא מהם הר"ף והרמב"ם והרא"ש, אמרתי אל לבי שבמקרים שניים מהם מסכימים לדעה אחת, נפסקת הלכה במותם, אם לא במקצת מקומות כלל חכמי ישראל או רובם חולקים על הדעה ההיא, ולכן פשוט המנהג בהיפך. ע"כ. ומאחר הוברכה דעת שני עמוני ההוראה, הלא הם הר"ף והרמב"ם לברך להכניסו קודם המיליה, כן יש להורות הלכה למשמעותה, והמעערר על זה ידו על התחתוננו. ושומעו לנו ישכו בטח.

וכחיזוק לכך שמדובר "להכניסו" קודם המיליה, יש להביא משלשו הזוהר ולכך צד ע"ב) שכתבות: אבי הבן פותח בפסקוק "אשרי תברך ותקרב ישובן חצריך", והעומדים שם אמורים: "נשבעה בטוב ביטך קדרש היכלך". לבתר [לאחר מכון] מברך: "להכניסו בבריתו של אברם רחמים על עצמו ואחר כן יבקש על אחרים, שנאמר יכפר בעדו" ואחר כן יגבער כל קהל ישראל". וכן בתחילת בקשו על עצמן: "נשבעה בטוב ביטך קדרש היכלך", ולאחר כן מבקשים על אבי הבן "כשם שהכניסו לבירת...". ע"כ. ופשטות לשון "לבתר מברך", משמע שבגמר הפסקוק שאומרים הקהלה, מברך אבי הבן "להכניסו", וمبرכים אותו. שקשה לומר שלבתר מברך, הינו לאחר זמו, דהיינו שלאחר שסיימו את הפסקוק, מברך המוחל ומיל, ולאחר כן מברך אבי הבן "להכניסו", שכל זה לא נאמר בזורה. והרואה יראה שתבתב "לבתר", באה להציג שיש עניין להקדמים ברכבת עצמו לברכת אחרים, וכך אחר שברכו את עצם בפסקוק, מברכים את בעל הברית, אבל לא לעניין לברך אחר זמו רב, דהיינו אחר המיליה. וכן ראייתי שדייך לנכון באמור שבקובץ הדורות לרבני אמריקה (תשכ"א עמוד 44).

אב מוחל

אם האב הוא המוחל בעצמו, יברך "להכניסו" וייענו הקהל "כשם שהכניסו...", ולאחר מכון יברך "על המיליה" ו"שהחינו". בין לבני ספרד ובין לבני אשכנז.

נראה פשוט شيיטה כזו, שהרי אף למונח בני אשכנז שמדובר אבי הבן להכניסו בין המיליה לפuria, זה דוקא כשהאר מל, אז אבי הבן יכול לכזון את ברכת להכניסו כדיוק זמנו זה. אבל אם אבי הבן בעצמו מל, לא שייך לברך באוטו זמו, שהרי הוא עסוק במיליה, וחילילו הוא מסכן את התינוק, ובינתיים דמו נשפק כמים, וגם לא יוכל למצוא את מקום הפריעה כהונון מחמת ריבוי הדם. על כן בדור שיברך גם להכניסו קודם המיליה. וכן למונח בני ספרד שאבי הבן מברך שהחינו בין המיליה לפuria, במרקחה זה שאבי הבן מל בעצמו, יברך שהחינו קודם המיליה לאחר ברכת על המיליה, מן הטעם האמור שלא שייך לברך בין המיליה לפuria. שוב ראייתי שזכיתי לכזון בזזה לדעת הט"ז וסימנו רסה סק"א) שכתבות כך במפורש, וזה לשונו: נראה לי שאב המל את בנו, יעשה כדעת הרשב"ם לברך תחילת שתי הברכות, על המיליה ולהכניסו, ואחר כן ייחזור, שאליו בין החיתוך לפuria אי אפשר לו לברך, כיון שהוא טרוד באמצעות עשיית הממצוות, והיאך יפסיק אז בברכת להכניסו. ועוד שיש צער לתינוק שיפסיקו בין החיתוך לפuria, ויתמלא החיתוך דם, ובודוק ימצא את הפריעה אחר כן. על כן נראה שבזה ודאי אין לברך בין החיתוך לפuria. ובודאי אין לדחות ברכת להכניסו לאחר הפריעה, שהרי יש אישור בזה, שכן שהוא עצמו עשה הממצוות, והוא צריך להיות עבר לעשייתו, על כן יאמר שניהם קודם החיתוך. וכן נהגת עבצמי בעת שמלאתי בני יצאי, וזה לכל הדעות. אחר כן מעתה שגם מהרי"ל פסק כי, עכ"ל.

ברכת הקהל

ביסודו ברכת "להכניסו", כל הקהל עוננים 'אמנו', וمبرכים את אבי הבן: "כשם שהכניסו לברית, כך תזכה להכניסו לTORAH, לחופה ולמעשים טובים". לאחר הקדוש פרשת לך צד ע"ב. מסכת שבת קלז ע"ב. סג)

הנושא המדוייק

הנוסח המובא בחז"ל: "כשם שהכנסתו לברית, כך תזכה להכניסו לתורה, לחופה ולמעשים טובים". ולא "لتורה, למצות, לחופה ולמעשים טובים".

כן מובא בגורם שבת קלז ע"ב, Tosafot ברכות פ"ו ה"ב, Rambam הלכות מילה פ"ג ה"ב, ראשונים, שלחו עורך וסימן רשה ס"א ועוד. והנוסח בתלמוד ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב: כשם שהכנסתו לברית, כן תכניסו אותה לתורה ולחופה. ע"ב.

ואל תחתמה עלי, כי מה בכך שנוסיף תיבת " למצות", הלוא כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל? ראשית, מאחר ורבותינו הקדמוניים ובעלי השלווחן עורך אף אחד לא שינה את הנוסח שהבא בגורם, מי יערב לשנות את נוסח חז"ל הקדושים של דבריהם מכוננים ומיסדים על אדני פא, אשר רוח ה' דיבר בס מילתו על לשונם, ובכל תיבה ובכל אות גנוים סודות נשבדים ומופלאים. בלבד מזאת, הנה כתוב מרן הבית יוסף (סימן רשה) וזה לשונו: כתוב האבודרם, כך יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים, מושם שאמרו קידושין כת ע"ב לעולם למד אדם תורה ואחר כך ישאasha. ומה שהזכיר אחר כך **מעשים טובים**, אף שהוא חייב במצוות שהוא בן שלוש עשרה שנה? מכל מקום איןו בן עונשים עד עשרים ושבת פט ע"ב, וכבר קדמם בן שמונה עשר לחופה. ע"ב. ומפורש בדבריו שימושים טובים היינו מצות, ולכן לא צריך לכפוץ זאת פעמים.

ואמנם יש להבהיר בדברי האבודרם, כי מה איכפת לנו שאינו בן עונשים עד גיל עשרים, הלוא כיון שהוא חייב במצוות מגיל שלוש עשרה, ומה לא נקיים לברכו במעשים טובים קודם לחופה שמאז יכנס למצות, וכי קיום המצוות הוא בכפוף לעונשים? זאת ועוד, הלוא בבית דין של מטה מעוניינים מגיל שלוש עשרה, ולמה על זה לא נברכו שלא יכשל? וכן הקשו בمعدני يوم טוב טהר מסכת בכורות או ובעדי חמד וערכת אותן יט). ע"ש.

ואולי יש לפריש את נוסח הברכה קצר בדרך אחרת, על פי מה שאמרו בקידושין וכט ע"א, חייב האב בבני, למולו, לpadding, להשiao אשה ולמלמו אומנות. ומובאר באבודרם הנ"ל שכונת הברכה, שיזכה האב להכניס את בנו במצוות המוטלות עליו. וכן מבואר בחדושי הר"ן (המייחס, שבת קלז ע"ב) שכتنיסו: כן תכניסו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, פירוש, מפני שהאב חייב לבנו ללימודו תורה ולהדריכו בדרך ישירה. ע"ב. והנה מה שכטב "ולהדריכו בדרך ישירה", יש להבין, הלוא חז"ל לא מנו זאת בגורם קידושין כאחד מהדברים שחיבר האב בבנו. ואף שאולי כוונתו למה שאמרו בגמריא יבמות סב ע"ב, סנהדרין ע"ב, האורח את אשתו כגוףו, והמכבדה יותר מגופו, "והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישירה" ... עליו הכתוב אומר "וידעת כי שלום אהליך". ע"ב. מכל מקום עדין אין זה בגדר חייב, ומניין לר"ז לומר שחיבר?

ושמא כוונת הר"ן שמה שאמרו חז"ל שחיבר האב ללמד את בנו אומנות, הרי זה בכלל "להדריכו בדרך ישירה", כי "להדריכו בדרך ישירה", הוא דבר כלל שמדריכו בהנחות נכונות ושירות עםبني אדם, כדיboro בנטחת עם הבריות, משא ומתן באמונה וכל כיוצא בהן, ובכלל זה עצם הלימוד של האומנות, שעיל ידי האומנות תהיה לו פרנסה וייחיה בדרך טוביה ושירה, ולא תלילה יפול על הבריות או יסתטם אתם, ואף בכלל החיבור למדיו אומנות, הוא גם שהמשיא והמתן של האומנות יעשה באמונה. והן אמרת שאין חובה ממש על האב ללמד את בנו את כל הדרך הישירה, ואך מעלה גדולה וחשובה עד מאד היא, מכל מקום למדיו אומנות הרי זה מוחבתי, והיא באממת אחת מהדריכים היישרים. ובעתיה אפשר שזו כוונת הר"ן שכטב: "כן תכניסו לתורה, ולחופה, ולמעשים טובים, פירוש, מפני שהאב חייב לבנו ללימודו תורה, ולהשiao אשה, ולהדריכו בדרך ישירה". נמצא שחייב זה "להדריכו בדרך ישירה" דהיינו "למדיו אומנות", כולל בברכת "מעשים טובים". ואף הברכה נאמרת כסדר חיובי האב לבנו, "למדיו תורה [תורה], להשיeo אשה [חופה] ולמדיו אומנות [מעשים טובים]".

אלא שלפירוש זה יש להבין, למה לא הזכיר בברכה שיכניסהו האב " למצות", הלוא אין ספק

משמעותי האב לבנו "לחנכו במצוות", כפי שכנינו וסוכה מב"א) קטו היודע לנגע - חיב בלבול, להתעורר - חיב במציאות, לשומר תפילין - אביו לוקח לו תפיליון ושם לומר שהחינוך למציאות כלול בחיבוב 'ללמוד תורה', כי כל מטרת הלימוד בשביב לקיים, שנאמר ודברים ה: ז' ו'ולפְרָטָם אֶתְּתָם וְשִׁמְרָתָם לְעַשְׂתָּם', וכן מבהיר במאיריו קידושין ל ע"א) "האב חיב בלבול תורה הבן עד שידע עניין המצוות ויקיים אותן כראוי". וכן כশمبرכים את אבי הבן שכיניסחו "لتורה", כלול בזה גם החינוך "למצוות". נמצא שבנוסחת הברכה שכיניסחו לתורה, חופה ומעשים טובים", כלולים כל חיבבי האב על בנו, תורה כולל מציאות, ומעשים טובים כולל אומנות. ועיין בהגנות הטוראות מושם בשם ספר הבריתו

עוד אפשר לפרש למה לא הוזכר בברכה שכיניסחו האב "למצוות"? כי עיקר הברכה היא בדברים שצරיך האב לעשותו בפועל לבנו, כמו מילה, תורה, חופה ומעשים טובים, שהן פעולות חינוכיות שיש למדן או לעשותו לבנו, וכן שידך לומר לשון 'להכיסו', כי הבריאות היא מעשה, תורה היא מעשה למדנו, וכן החופה שמשתדר עבورو להשיאו אשה, וכן לימוד האומנות. לא כן במצוות, אין הכוונה כאן לחינוך למציאות, אלא לגיל שלוש עשרה שבו הוא נכנס לחיבוב למציאות מן התורה, וכך לא שידך לומר כל כך 'לשון להכיסו למציאות' וכו'. שובראיתי בסידור רב עמור גאון וסדר מילא שנראה שהוא היהדי שכtab, "כשם שהכנסתו לברית, כך תכיניסחו לתורה ולחותה ולמצוות ולמעשים טובים". ועיין בספר עלי תמר על היירושלמי ברכות פ"ט ה'ג) ותורה נחת. [וראה בטור סימן רשה הנאתת מכון ירושלים בהגותות והערותאות מוד. וד"ק.]

אל יהיו כל בעיניך

על הקhal הנמצאים בברית, לשים לב לברך את אבי הבן כציווי חז"ל שאמרו שהעוומדים שם מברכים: "כשם שהכנסתו...", ולא תהיה קלה בעיניהם ברכה זו.

ראשית, אמרו חז"ל מגילה ט ע"א): לעולם אל תהי ברכת הדיטוט קלה בעניין, שהרי שני גדולי הדור ברכות שני הדיבוטות ונתקיימה בהם, ואלו הם: דוד ודןיאל, דוד שברכו ארונות היבוסין, דניאל שברכו דרייש. וכל שכן ברכה של רבים, שהיא כתפילה של רבים שאין הקב"ה מואס בה, אך בלבד מזאת, הנה נאמר בפסוק ורות ד יד): "וְתִאֵמֶרֶת הַגְּשִׁים אֶל גַּעֲמִי, בְּרוֹךְ ה' אֲשֶׁר לֵא הַשְׁבִּית לְךָ נָאָל הַיּוֹם, וַיָּקֹרֶא שָׁמוֹ בְּשִׁירָאָל", ואמרו במדרש רבבה: אמר רבי חונニア מרבותינו את של נשים, לא נתעקעה ביצתו של דוד בימי עתליהו. והיינו, שזכות ברכת הנשים שברכו את נעמי בשעה שלידה רות את עובד, עמדו לדוד המליך שלא יכול היה עמי עתליה הרעשה של מלכה בישראל שש שנים, והיתה מחפשת את כל אשר מזרע דוד המליך להורוגו, כמו שנאמר מילכים ב יא): "וַיַּעֲתֵלָה אִם אֲחִזְיוֹן רָאָתָה פִּי מֵת בָּנָה, וַתַּקְם וַתִּאָבֹד אֶת כָּל זָרָע הַפְּמַלְכָה", ובנס נשאר יהוד מזרע של דוד, ובכך נשארה מלכות בית דוד חיה וקיומה.

בזכות הברכה "כשם שהכנסתו..." חי התינוק

אמרו במדרש רבבה ווילך פרשה ט סימן א. קhalb פרשה ג סימן ג: מעשה באחד מגודלי צפורי שנולד לו בן, ועליו אנשי עין תאנה לכבדו ולהשתתף במילת בנו, ועלה עמהם רבי שמעון בן חלפתא, וسعد אותו אבי של תינוק, והשכם יון ישן בן שבע שנים, אמר להם שתו מון היו המשובח הזה שאני שומרו שייהיה ישן לשמחת חותמת בני, שאני בטוח באדרון השמים שאשקה לכם מין זה ביום חותונתו, ויענו כולם אחרי "כשם שהכנסתו לברית כך תכיניסחו לתורה ולחותה". וכך סעדו עד חצי הלילה.

רבי שמעון בן חלפתא שהיה בטוח על כוחו [כח זכותו, ולא היה ירא מן המזיקים], יצא לו בחצי הלילה לכלכת לעיר, ומצא למלאך המות בדרך וראה אותו כשהוא משונה [בכעס גדול]. אמר לו מי אתה? אמר לו שלחו של מקום. אמר לו מפני מה פניך רעים? אמר לו מAMILIM קשות של הבריות שאני שומע שאומרים כך וכך אנו עתידיים לעשות,

ואננס יודעים אימתי הוא נקרה למות. הנה זה התינוק שמלתם אותו הימים, זה שטר פסק דינו שאח אותו לאחר שלושים יום, ואילו אביו השקה אתכם יין ישן, ושמועתי שאמר לכם שהוא בטוח באדוניו השמיים שישקה לכם מין זה ביום שמחתו. ועל זה אני עצוב שתפילתכם מבטלת הגורה [שברכתם אותו "ך תכenisחו לתורה ולחוופה"]. אמר לו רבינו שנעון בן חלפתא, חיך שאתה מורה לי את שטרוי זמני אימתי הוא. אמר לו מלך המות, אין אני שולט לא עלייך ולא על חבריך. אמר לו מה? אמר לו, כי בכל יום ויום אתם عملים בתורה ובמצוות ועושים צדקות, והקב"ה מוסיף ימים על ימיכם. אמר לו היה רצון מלפני קודשא בריך הוא, שכמו שאתה שולט עליינו, כך לא תהיה לך רשות לעبور על אותן מילים שברכנו את התינוק: "כשם שהכנסתו לברית, כך תכenisחו לתורה ולחוופה". ובקשו רחמים מן השמיים, וחיך התינוק.

האב לא נמצא

אם אבי הבן לא נמצא בברית, או שנפטר קודם מילת בנו, יעמוד הסנדק ויברך "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". והΖיבור יענו: "כשם שנכנס לברית, כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים". (שו"ת יב"א ח"בaben העוז סי' ד אות ט, וח"ז יו"ד סי' כא אות א)

הנה הרמב"ם הלכות מילה פ"ג ה"א כתוב, אם אין אבי הבן שם, אין אחרים מברכים להכניסו, כי ברכה זו נתקנה על האב למול את בנו יותר על מצוה שמצוות כל ישראל שימולו כל ערל שבניותם. ויש מהורה שיברכו אותה בית דין או אחד מהעם, ואין ראוי לעשות כן. ע"ב. וכן דעת רשי", היראים, רבנו שמחה והרא"ש. אולם הראב"ד כתוב, מסתבר וכי שאומר שבית דין או המיחיד שבעם מברך, ונוהג בכל המקומות שיברך אותה הסנדק, ונוהג אצלו שסנדק מברך. וכתוב הסמ"ק, ונוהגים בכל המקומות "המול כל זכר", הרי הוא כשליח בית דין. וכן כתוב הטורו ט"מ רשה: **ונוהגים בכל המקומות שיברך אותה הסנדק.** גם רבנו ירוחם כתוב, בשם הרב הברצלוני בשם רב האי אנון, בית דין שמליין במקום שאין האב, הכל מברכים להכניסו [זהיינו שם אחר יכול לברך, ולא דוקא הסנדק]. והמאירי שבת קלו ע"ב כתוב, בהרבה מקומות נהגו לברכה הסנדק או אחד מן הקורבאים, וכן כתבו גdots המחרבים. וכן כתוב הבית חדש: וגם כשאין שם אבי הבן, יברך הסנדק להכניסו, כמו כתבו הטורו והראב"ד, ולא כהרמב"ם שכותב שאין ראוי לעשות כן, וכבר נהגו לעשות כן. וכן כתוב הרמן"א וסימן רשה ס"א: **ונוהגים שמי שתופט הנעה, מברך ברכה זו.** גם בספר שם חדש כתוב, ומגהני שمبرך תופט התינוק על ברכיו הנקרא סנדק, כמו שכותב רבנו יעקב בעל הטורו, וכן הוא מנהגפה עיר הקודש ירושלים, וכן עשיית מעשה פה עיר הקודש. ע"ב. וכן עשה הרה"ג בעל שם نفسه. וכן פסקו הנגאון רב עקיבא איגר ועוד. כתוב מrown מלכא זע"א: **ו"ן נהנו למעשה דברי הראב"ד וסייעתו.**

ואף על פי שככל גדול בידינו "ספק ברכות להקל", מכל מקום במקום מנוג לא אומרים ספק ברכות להקל. וכיון שגדולי עולם מעמידים שכן המנהג שיברך הסנדק, כן ההלכה. וכן עשה מעשה רב מrown הראשו לציוו רבני עובדי יוסף זצוק"ל, בברית מילה של בן הרב המנוח רבינו מנחם ישועה זצ"ל, שנספה בתאונת דרכיסים ימים אחדים קודם מילת בנו, ומrown נעשה אפטורופוס של היתומים, והתכבד בסנדקאות ובירך בעצמו ברכת 'להכניסו'.

בן מאומץ

מי שמאומץ תינוק ועתה עושה לו ברית מילה, יברך המאמץ ברכת "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו", כיון שהוא מקבל על עצמו את על חינוכו ונידולו. (הגרא"ז אוירבך זצ"ל. סי' ד)

עם הארץ – אבי הבן שלא יודע לברך "להכניסו", יברך אחר ויכוין להוציאו ידי חובה, כדין כל

ברכות המצוות בקידוש, שופר ועוד, שיכל להוציא את אחרים אף שכבר קיים את המוצה או שאינו חייב בה ממש, כיוון שכל ישראל ערבים זה זהה. (אבלורם ורבנו ירוחם. בית יוסף סימן רשה)

"בשם שנכנס לברית, כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים"

יש להבין, מה העניין לברך את התינוק בנוסח "בשם שנכנס לברית, כך יכנס לתורה...", והלווא אפשר לברך בסתס: "יהי רצון שיכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים", ומה טעם ההשווואה לברית? "בשם שנכנס לברית"? ולהלן מן התשובות שנאמרו בזאת,ゾאה עוד בספר "ברית ותורה" שכתב 101 פירושים בזאת, וכן בספר "דרשות לשבות" להר"ג אהרן זכאי שליט"א:

א. כשם שנכנס לברית **בשמה** וניל **לא חילוקי דעתות ודיונים בין האבא לאמא** אם למול את הילד או לא, כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים **בשמה** וניל, לא חילוקי דעתות ודיונים אם לשוח אוטו ללימוד תורה או לבית ספר מלכתי שלא מלמדים שם לא תורה ולא מצוות, לא יראת שמים ולא אמונה. (מפי המשועה)

ב. כשם שנכנס לברית ולא מריה את פֵי אביו בקבלו עלייו מצוה זו, מפני שלא היה בידו לעכב, כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים, ולא יمراה את פֵי שלא קיבלן. שע"ר בת רבים פרשת בלק עמוד 124)

ג. כשם שנכנס לברית ומקיים את המוצה **לא כל גאותה והתרברבות שהיא**, כך יזכה להיכנס לחופה ולשאר מצוות לא כל רגש גאותה והתרברבות שתיצור חלילה מהיצה ביןו לבין קונו, ובכך ישאר קרוב לה' יתברך. ורב שлом מקמינקא. חסידים מספרים ח'ב עמוד 114)

ד. מעין הפירוש הנ"ל כתוב הגאון בעל בית הלוי (בראשית ז' א), כי על האדם לשאו' רקיים את מצוות ה' "בתמיימות", דהיינו אך ורק משום שהוא רצון השם יתברך, ולא מפני שהוא מבין ונוח לו בכך. וכך שואמר המכדרש ובראשית רבה נח א' על שררה אמונה: "יודע ה' ימי תמיימים" - זו שרה שהיתה תמיינה במעשייה. וכמו כן עם ישראל, כאשר עשו את המשכן, אף על פי שידעו והבינו כמה חביב הוא ומה רבה הטובה שיישיגו ממנו, עם כל זה, עשו בתמיימות וברצונו טהור אך ורק למלא את ציווי ה', ולא מפני רצונות העצמי, וכי שנאמר בפרשת פקודי, על כל פרט ופרט במלאת המשכן: "כאשר ציווה ה' את משה", "כאשר ציווה ה' את משה". אף כאן, אנו מברכים אותו שיזכה להיות בקיום כל המצוות בבחינת "תינוק", וכשם שנכנס לברית לתורה לחופה ולמעשים טובים מותך קיום רצון ה' בתמיימות, ובביטול עצמי נמור לפניו רצון ה'. (זקוקות יצחק עמוד קלן)

ה. ההבדל בין מצוות המילה לשאר המצוות, מتبטה בכך **שהברית היא חותמת בבשרו** של היהודי, ועל ידה הוא משלים את גופו ונפשו לעבודת השם [עיין לעיל עמוד 79]. ומחותם זה הוא אינו יכול להיפרד לעולם. לא כן בשאר מצוות ציצית, תפילה, שבת, הוא יכול חלילה להיפרד מלה ולהפסיק לקיימן. על כן מברכים אותו שאף לשאר מצוות **ימשך הקשר שלו תמיד לקיימן ללא פירוד**, כמו שקשרו הוא בתמיונות למצות המילה. (בשם בעל שם טוב)

ו. מעין הפירוש הנ"ל פירשו עוד: כשם שנכנס לברית, שעשה מצוה שאינה מעשה חיצוני, אלא שינוי במציאות גופו, כך יכנס לתורה, ככלומר שההתורה שילמד לא תהיה משחו חיצוני **בלימוד שאר חכמות, אלא תהווה שינוי במוחתו ועצמותו**, וכדברי המהרי"ל (אבות פ"ב מ"ב), **שהועסק בתורה** שונה מעם הארץ לא רק בנפשו אלא במוחות גופו. ואית ברית עמוד 69)

כט **כסא אליהו הנביה**

בזהר הקודש מובא כי מלבד הכסא שיושב עליו הסנדק, יש לייחד כסא נוסף המכובד ויפה לכבודו של אליהו הנבניה מלאך הברית, וצריך לומר בפיו: "זה הכסא של אליהו הנבניה", ואם לא אומר כן, אין אליהו בא. וכתיב רבנו שמחה (תלמיד רשי' במחור ויטרי סימן תקה): "ופורסם על הכסא מעיל או כל דבר תפארת לנו, לכבוד אליהו הנבניה הבא ויושב שם ורואה בקיום המצוה". ע"ב. וכן הוא המנהג הרווח ברוב ככל המקומות להchein כסא נוסף לאליהו הנבניה, ויקפידו לעטר אותו כאות וכנאה לכבוד אליהו מלאך הברית, ולא יסתפקו בכסא פשוט. וכתיב בספר עלי תמר (ירושלמי דמאי פ"ד ח'ב): שאם לא מכינים כסא לאליהו כפי כבודו, איןו בא, ולכן יהיה הכסא מכובד, ולא באיזו פינה נידחת שבودאי לא יבוא. וכתיב בספר מעבר יבוק (מ"ד פ"ח) המכין כסא לאליהו הנבניה בקדושה ובטהרה, ומזמין בפיו, יזכה לראות את פניו. ואם הוא עצמו לא יראה, מזו שברקיע יזכה לראותו. השם יזכנו.

כתוב בפרקדי דרבנן אליעזר סוף פרק כת': כך היה ישראל נהוגים למול עד שנחלקו לשתי ממלכות, וממלכות אחרים [ירבעם בן נבט] מנעו מהם את המיליה. ועמד אליהו זכרו לטוב וקינא קנאה גדולה. נגלה עליו הקב"ה ואמר לו, מה לך פה אליהו? ז"י אמר קנא קנאתי לך" אליה צבאות, כי עוזר ברייניך בני ישראל". אמר לו הקב"ה לעולם אתה מקניא, קנאת בשיטים על גilio עריות, וכואן אתה מקניא. חיזק, אני אכרות ברית עמוק, ברית שלום וברית כהונה, ולא עוד אלא שאין ישראל עושים ברית מילה עד שאתה רוואה בעניין. מכאן התקינו חכמים שיהיו עושים מושב כבוד למלאך הברית, שנאמר ומלאכי ג' א: "ימלאך הברית אשר אפס חפצים הנה בא". ע"ב. וכן הוא במדרש רבבה, יליקוט שמעוני ועוד. וכותוב בזוהר הקדוש והדורות ג' ע"א: לד לד צג ע"א: בשעה שעדים מכנים את בנו בברית, קורא הקב"ה למלאכי מעלה ואומר להם, ראו איזו בריה בראתי בעולמי שאנו חס על פרי בטנו ומביאו בשמחה לפני קרבן. באotta שעיה מזדמן אליהו ונע את כל העולם באربع עפיפות. ועל כן צריך להכין כסא אחר לבבודו, ויאמר בפיו "זה הכסא של אליהו", ואם לא אומר בך, איינו שורה שם, כי אין הרותני שורה על הנשמי אלא על ידי המכנה בפה, ואחר כך עולה אליהו וمعد לפניו הקב"ה שישראל מקיימים הברית. ומובואר שלא בוד מסא הסנדק, מכנים כסא נוסף לאליהו הנבניה. וכן מפורש עוד בזוהר הקדוש וטורמה קסט ע"א, בכל גינוי דבריות [בכל פעם שגוררים הערלה בברית מילה], אצטרך לאתקנא **כסא אחרא** בשפירו [צרכיים להchein כסא אחר טוב ויפה], למאירי קנאה דברית קיימת דעתך תמן [לבעל קנאת הברית זה הוא אליהו הנבניה שבא לשם]. ועיין בפירוש הספרנו בראשית יה]

וכן מפורש במחוזר ויטרי סימון תקה: ומתקיים לשם שתי קתדראות, קתדרה אחת לכבוד אליהו הנבניה הבא ויושב שם ווואה בקיום המצוה, וקתדרה שנייה לבעל הברית היושב בה והילד על ברכיו. גם רבנו מנחם ריקאנטי וסימון תאץ כתוב, השיב רבנו שmach שצරיך להיות בעל ברית טוב [סנדק] שיתרצה מלאך הברית הוא אליו ז"ל לישב בקתדרה בגגו כדאיתא במדרש קנא קנאתי. וכן מבואר באור זרוע וחק ב הלכות מילה סימן קוז אות ב) שכותב, צריך לחפש אחר יהודי טוב לעשותו בעל ברית, כדי שיבוא אליהו וישב על הקתדרה אצלו בשעת המילה. ע"ב. ומובואר שיושב על ידו, ונמצא צרכיים שתי קתדראות. גם בספר הרוקח לרבנו אליעזר מגירמייזה והלכות שבת סימן קייל כתוב במפורש, מה שנחגו לתקן שתי קתדראות לברית המילה, לפי שאחת מתוקן לאליהו. ויש שמושיבים עלייה הילד כדי שיברכחו אליהו. וכן מבואר בכל בו וסימן עג. וכן מפורש בארכחות חיים (halchot milah) לרבנו אהרון הכהן מלונייל, שכותב: ומה שנחגו להchein כסא לאליהו, לא דבר ריק הוא, כי במדרש מצאנו... מכאן סמכו חכמים להchein לו כסא כי הוא מלאך הברית. ויש אוסרים הפרוש עלייו בגין בשבת מפני שיש אהל תחתיו... וכותב רב נסים גאון ז"ל, הגינו לי זקנים שבדור, שבויים שהכניסני לברית מרנאABA אלוף ז"ל, כשנכנס לבית הכנסת ואני בידיו, יש שעיה אחת על אותו **כסא המוכן**, ואחר כך עמד והושיבני על הכסא الآخر של מילה. ואחר שיצא שאלו אותו מה טעם, כי לא ראיינו מעולם מי שעשה כך, ואמיר להם קיבלתי מן הזקנים הקדמוניים, שהוא הכסא מוכן לאליהו והוא מלאך הברית, וישבתי עליו עם הילד, אולי יברכו לי ומוצא חכמה

ברכתו. עכ"ל. וכן מבואר בפשט לשון האבודרם ומילה ורכותיה) שכתב: ונагו **לעשות כסא** לאליהו, ויש סמק לדבר בפרק דברי אליעזר... אמר לו הקב"ה חידך כל זמן שיישעו את המילה תעיד עליהם שקיימים. **לפייך מושיבים כסא** למליך הברית שנקרה אליהו. ע"כ. ואם נאמר שכסה זה הוא גם הכסא של הסנדק, הלווא אף קודם המעשה עם אליו הוה הסנדק יושב על כסא, ומה כוונתו ש"נагו לעשות כסא לאליהו", ועל כרחך שנחגו להביא כסא נוסף לבבוזו של אליהו, בלבד מכסא שיושב עליו הסנדק, ולכן גם אמר "לפייך מושיבים כסא". וכן הוא הלשון בספר העיטור ושער ג הלוות מילה זו נא טו א) מכאן התקינו חכמים לעשות כסא לאליהו מלך הברית. וכן כתוב רבנו אברהם בר נון הירחי בספר המנהיג והלכות מילה עמוד קפפוג' ונагו בכל גבול ישראל לעשות כסא לאליהו, ויש לי סמק בפרק דברי אליעזר... **לפייך מושיבים כסא** החבוד מלך הברית. וכן הוא בכל בו וסימנו עט. וכן כתוב הטור וס"ר רשות: נהוגים על פי המודרש לעשות כסא לאליהו, על שם אמר "קנא קנאתי לה" כי עברו בריתך בית ישראל", אמר לו הקב"ה חידך שאין עושים ברית מילה עד שתראה בעיניך, מכאן התקינו חכמים לעשות כסא לאליהו שהוא נקר מלך הברית. גם בספר האשכול סוף הלכות מילה קי ע"א כתוב, מכאן התקינו חכמים להיות שעושים מושב כבוד לאליהו ז"ל שנקרו מלך הברית. גם מהרי"ל והלכות מילה אותה ד כתוב, ומשמעותם כבודו של אליהו זכור לטוב, מושיבים לו כסא אחד, כמו שכתב רב שמיריה גאון ז"ל שאליהו הוא מלך הברית, וכן יסד היפיט ביזיר דשבת דחל בו ברית. וכן כתוב מדור בשלחן ערוץ וסימן רסה סי"א: נהוגים לעשות כסא לאליהו הנביא, שנקרו מלך הברית, וכשמניחו יאמר בפיו שהוא כסא אליהו. ע"כ. וכן הבינו בשלוחן גבוח וסימן רסד ס"ק יב) שהוא כסא נוסף, שכתב, כיון שנחגו לעשות כסא לאליהו זכור לטוב לכסה של הסנדק כדלהלן סימן רסה סי"א, אם כן צריך שהייה הסנדק צדיק, כדי שישב אליהו אצלו.

גם השל"ה ומסכת חולין פרק נר מטהה כתוב, וצריך לחפש אחר יהודי כשר לעשותו סנדק שהוא בעל ברית, כדי שיבא אליהו ז"ל וישב על הקתדרה מכוסה במעיל אכל בעל ברית. וכtablet רבי צדוק הכהן מלובלון ספר הזכרונות מצות מילה פרק ב, נהוגים לעשות **כסא לאליהו ומעמידים אותו לשמאלו** הכסא שמליין עלייו, ומণחים התינוק על אותו כסא. וכשמניחים התינוק עלייו, נהגו ליחדו ולומר בפה "זה הכסא של אליהו זכור לטוב". וכן מפורש בעוד אחרונים שמניחים שני כסאות. גם בדרך פקודיך ורבי צבי אלימלך מדיבוב, תלמיד החזון מלובלון, מצות עשה בחלק המעשה העירה מא כתוב, ונראה לעין משכיל שטעם גדול בזאה ליהיד כסא לאליהו, כי אם כסא של אליהו הוא הכסא לסנדק, הנה לא יהיה היכר הכסא למלך הברית, על כן מחוייבים לת匿名 כסא מיוחד להיכר, וכן נהוגים בכל ישראל שעושים הכסא של אליהו חלק לשתיים להיכר. ע"כ. ואחר כל זאת, האיר ה' את עניי וראיתי בשוו"ת מבשת ציון וח"ג עמוד תלח) שהביא את דברי קדשו של רבנו משה קורדזוביירו בספר אור הלחמה (חלק ב דף קטט) שכתב מפורשות שיש עניין בדוקא בשני כסאות ולא בכסא אחד, וזה לשונו: "הענין שצרכי כסא שני, מפני שהגמול בו היסוד עצמו, ואליהו מלacaktו אליו בסוד השכינה ועבד לשליחותה [אליהו הנביא עשה את שליחות השכינה], לך אינו שורה על כסא הברית עצמו, אלא על הכסא השני למילון מלך הברית עומד". עכ"ל. וענין בחזון עובדיה סוכות עמוד רטו שכתב בשם החיד"א (מורחה באכבע אוות רפט) שייש להביא כסא מפואר לסתוכה לכבוד האושפיזין, מעין דוגמא למה שמביאים בעת המילה כסא לכבודו אליהו הנביא זכור לטוב, שכתב בזוהר הקדוש שם לא מביאים לו כסא, הוא לא בא. ע"כ.

כבוד המוצה

המנגה שמכבדים מישחו שיתנו את התינוק על כסא אליהו הנביא, וכשמניחו אומר בפיו: "זה הכסא של אליהו הנביא מלך הברית זכור לטוב, שיתגלה במהרה בימינו". (סה. עטרת פז עמוד 22 בשם תולעת יעקב)

כוונה חשובה

כשאומרים: "זה הכסא של אליהו הנביא...", יכוון שם **תכם"ץ** - שהוא שם אליה
בסדר את ב"ש, שם זה סגולה לשמרות הילד שלא יטמא את בריתו כל ימיו.
(תלמידי האר"י. עטרת פז עמוד 22)

מנוגן מרן זצוק"

מנגנו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל היה שלא לעשות כסא נוסף לאליו הנביא, אלא כסא הסנדק הוא גם הכסא של אליו הנביא, ועליו היו אומרים: "זה הכסא של אליו הנביא מלאך הברית צריך לטוב, שיתגלה במהרה בימינו".

ומצתתי סיווע לזה בפרי מגדים (ארוח חיים אל ארבעת סימן תקנא ט"ק ג' שכתב, תפס התינוק על כסא של אליו ז"ל. גם בערוך השולchan וסימן רשה טע' לג, לד כתוב, נוהגים לעשות כסא לאליו שנקרא מלאך הברית, וכשמנינו יאמר בפיו שהוא כסא אליו. וכן שכסא זה הוא של אליו, לכון מהודיעים להיות סנדק, לישב על כסא קדוש זה, ולהחזיק הילד על ברכיו בעת המילאה, ולהשעות דוגמת המזבח, וממצוות גודלה וקרחה היא. ע"כ. שוב הארך ה' את עני ומצתתי בשו"ת יבע אמר וחק' ז' ארוח חיים סיון כי את ט' שדן אם מותר לתת את הפרוכת של החיכל על כסא אליו הנביא, ובתוך הדברים כתוב: ומצתתי להגאון המובהך רבי אפרים בר משה בתשובה שהוחבה בשוו'ת בני בנימין שכתב, ראייתי ונتون אל לבי לחזור במנוגן שנגנו פה עיר הקوش ירושלים ת"י, שגדולי העיר והרבנים לוקחים את הפרוכת של החיכל וכושים בריית מילה פורסים אותה על **כסא אליו הנביא**, והסנדק יושב עליה וכו', ומותר לסנדק שהוא מקטר קטרות לשוב עלייה... וכן פשט המנוגן להקל לצורך מצווה לדפנות הסוכה ולכסא אליו הנביא. ע"ש. גם רעהו הגאון הראשון לציון רבי י"ש"א [יעקב שאול אלישר] ברכה, העלה כדבורי להתר, וככתב: ועדותי זו נאמנה כי זה מעלה מחמישים שנאה שראיתית המנוגן זהה פה עיר הקודש ירושלים ת"ז שפוריםם הפרוכות לחתנים ולסנדק ולדפנות סוכה, בזמנם רבנן קשישאי אין פוצה פה... ככל אשר הורה להקל הרוב הפסיק יקיר לי אפרים. וכן כתוב השדר חמד שכון המנוגן בירושלים להשתחטש בפרקתו של ארון הקודש **ליינתה על כסא אליו הנביא בברית המילה והסנדק יושב עליה**. ע"ש. נמצא שמנוגנו של מרן מלכא ז"ע"א היה על פי מנהג קדום של גдолוי ורבני ירושלים. אך לפיה המובא לעיל בלשון הזוהר ורבותינו הרашונים, משמעו שצריך שני כסאות, וכן המנוגן הרווח.

בזכות אליו הנביא

הגאון רבי שלמה קלגור בהגיונו פעם לברית מילה לשמש כסנדק, נאלץ להמתין זמן רב. כאשר שאל מדוע אין מבאים את התינוק, ענו לו שבאי הילד נוטה למות, והקרוביים ממותינים ליציאת נשמו כדי שיוכלו לקרוא לרך הנימול על שם אבי. כאשר שמע הרוב את הדברים, ציווה על המוהל למליך את התינוק ללא שהיותו, ולאחר מכן נכנס לחדר החולה כדי לברכו בברכת מזל טוב. הרוב ביאר את מעשיו ואמר: "להתריח את המלאך הממונה על הרפואה שיבוא במיחוד לרפא את החולה - אין ביכולתי. אולם סברתי, שכאשר נטעסן אנחנו במצבות המילה, הרי מלאך הברית יבוא כדי לעמוד לימין המוהל ולרפוא את הנימול, ומכיון שהוא יימצא כאן בלבד הכהן, כבר אוכל לבקש שיויאל להכנס גם לחדר הסמוך כדי לרפא את החולה!" וכך אמנים היה, לאחר שלשה ימים קם החולה ממיתו והלך ברגליו לבית הכנסת לברך 'הgomel'! (חפץ חיים על התורה)

מושב רוחני

מה שמכינים כסא לאליו הנביא, אף על פי שאין לו גוף ואני צריך לשבת, מכל מקום באמרה בפה "זה הכסא של אליו הנביא", אנו עושים לו מושב רוחני על המושב הגשמי, שהוא הכסא, כמבואר בזוהר הקדוש (קדמה יג ע"א, לד צג ע"א) שאין הרוחני שורה על הגוף אלא על ידי הכנה בפה.

רבנו יוסף חיים בספרו בינוי על תיקוני הזוהר ותיקו כב"ה דף קטו כתוב: צריך להבין, מה עני תיקון המקומות המבוادر בזוהר הקדוש שאליו צריך לטוב מתקן לנשומות הצדיקים ולמלכים

כשירידים לעולם הזה, וכי לימות ולבסוף הם צרייכים, והלא גם הלבושים שהם התלבשו בהם בעולם הזה הם רוחניים? ותראה בזה והוא, הלא שמעת מה שתיקנו ח"ל להכין כסא לאליו הנביא זכור לטוב בעת המיליה, כתוב בזוהר הקדוש. ונודע הוא שצරיך לומר בפה קודם המיליה: "זה הכסא של אליו הנביא מלאך הברית צור לטוב". וצריך לדעת למה מזמן בפה בפיו? אך הענין הוא, כי אליהו זכור לטוב הבא בעת המיליה הוא רוחני, ובא לבוש רוחני, והיאך ישב על כסא גשמי, ולכן צריך לעשות מצע על הכסא שהוא אמצעי כלול מושמי ורוחני כדי שישב על המצע הזה, והינו שיאמר האדם הנשמי הזמנה זו "זה הכסא של אליו הנביא" בפיו, שהבל פיו הוא רוחני, אך כיון שיזכר כמי האדם הנשמי יהיה אמצעי מעורב ממושמי ורוחני, וכן הベル הזה של הזמנה זו, יתהווה מצע על הכסא, וישב עליו אליו זכור לטוב. וכך צריך הזמנה בפה, כדי שיתהווה מן הベル דברים אלו של הזמנה מצע רוחני, אך הוא גס ועב וישב עליו.

ובזה תבין מה שכותוב באדרא זוטא, שאמר רבי שמיעון בר יוחאי לחברותו הקדושה, שרבי פנחס בן יאיר הגיע לבאן ותיכנו לו את מקומו. והדבר פלא, כי מה בידם לעשות בתיקון המקום, וכי מציאות יציעו לי? ואם כוונתו לומר שישימו לו כסא, היה לו לומר שישימו לו כסא אך בזה שכתבنا, נראה כוונתו שיכינו לו מקומו בדיורו, שיאמרו בפיים על איך כסא המונה שם, או על במוה אהת: "זה המקום של רבינו פננס בן יאיר", ובהבל פחים של דברי הזמנה זו, יתהווה מצע על אותו מקום, שיהיה ראוי לשבת עליו רבינו פנחס בן יאיר.

וכן הענין כאן, اي אפשר שישבו כל אותן נשמות הצדיקים והמלכים על הארץghost, אם לא יקדים אליו הנביא זכור לטוב, לעשות להם מצע רוחני לכל אחד ואחד בפני עצמו, על ידי הזמנה בפיו לכל אחד ואחד על המקום הזה, כי גם מן הベル פיו של אליו זכור לטוב יתהווה מצע אמצעי, מפני כי הוא מתלבש בדמות גוף ממש כבן אדם, ורק איןנו צריך לאכילה ושתיה ושאר צרכי הגוף. ולכן מנהגנו, כאשר נכנס לסתוכה בכל לילה, שטש מוכן כסא לכל שבעה אוושפין ועליו ספרי קודש, שבכיניסתו בכל לילה לאחר אמרית "עלוי אוושפין....", נאמר "זה הכסא של שבעה אוושפין עילאיין קדיישין", בנתינת ידינו על הכסא. ע"ב. גם בספרו בן אש חי שנה שנייה פרשת וראות יי' כתוב בענין ההכנות לשבת: כאשר תסדר האשה הפת על השלחן וכלה, אחר שתנית המפה העליונה, תניח שתי ידייה על השלחן, ותאמר פסוק "וידבר אליו זה השלחן אשר לפני ה'", ועל ידי דבר זה, תשרה הקדושה על השלחן, כמו שצרכיך לומר בפה בשעת המיליה, "זה הכסא של אליו הנביא זכור לטוב".

מהכסא לסנדק

יש נהגים שאוטו אחד שכיבודו לתת את התינוק על כסא אליו, הוא גם לוקחו מהכסא ומהזרו לידי אבי הבן שיתנהו לידי הסנדק. ויש נהגים לכבד אדם אחר, ובפרט שפעמים ישנים כמה אנשים מכובדים וצרייכים לכבד את כולם.

"וְאֶל תִּפְגַּע בֵּי" (ירמיה ז טז)

על אבי הבן לתת דעתו בכיבודים שמכבד לסייעים ולאנשים מכובדים בברית, וכן לעשות הכל ב נעים ובעדינות ללא פגיעה במישחו חילילה, כי פעמים שמחמת התרגשות או חוסר ידיעה, איינו חשוב כראוי את מי לכבד בברכות ובכסא של אליו הנביא וכיווץ בזה, ומבליל משים גורמים לפגעה בזולת.

מעשה באבי הבן שלא היה ערוץ לכיבודים אלו, וכשראה המהיל שלא מכבדים מישחו בכסא של אליו הנביא, הוא עצמו לחק את התינוק והניחו על הכסא, ולאחר מכן כיבד אדם מכובד מהקהל לברך את הברכות, ואילו לאדם מכובד אחר שהיה שם, לא כיבדו כלום, ומוחמת הבושה עוז את המקומות בטווים הברית ויצא. על כן, כמה טוב ונכון להיות עיר לנושאים שונים כאלו שרגישים אליהם, וכן כאשר רואה המהיל או אדם אחר שאבי הבן לא כל כך מבין בכיבודים אלו, יעורר את תשומת לבו ויshallו את מי לכבד, כדי שחלילה לא תהיה פגעה בשום אדם.

אחיזת התינוק

יש להניח כסא או שרפרף תחת רגלי הסנדק, כדי שייהיו רגליו יציבות היבט, ויקפיד שרגליו תהינה צמודות, כדי שהתינוק יהיה מונח עליהן היטב ולא יפול חלילה, ובכך ימול המוחל כהוגן ללא תקלת.

כאשר מגיש אבי הבן את התינוק לסנדק, על הסנדק להושיט ידיו לקבלו, לאחר שהוא מכטיר קטרות, ולאחר כך יניחו על ירכיו. וישים לב הסנדק לפסק את רגלי התינוק, ולאחר מכן בלהן היבט לבב יוזזו בעת המילאה, וידחקו כלפי מטה, כדי להגביה את מקום המילאה. (עיין ש"ת מבשרת ציון חלק ג עמוד תלט)

תפקיד הסנדק

עיקר מעלת הסנדק, כשמכוון ומתפלל על נשמת הילד שניתנת לו בזמן המילאה, שבוה היא הטובה לילד (תשובה והנהות ח"ה סימן רבכ). ויכוון ארבעה דברים: להמשיך נשמה קדושה לתינוק, שישמר הברית, שיאריך ימים, ויהיה צדיק. (הגרא"ה קנייבסקי שליט"א. ד' אמות של הלכה פרק עב אות יא. עטרת פז עמוד 27)

מנוג משובש

יש לבטל מנהג משובש זה של כמה מוחלים מועטים הקושרים את התינוק על כסא מיוחד עם רצועות, ומניחים את הכסא על ברכי הסנדק, ונמצא שהסנדק אינו עושים מואמה, כי בידיו אין מסייע כלום למוחל באחיזת רגלי התינוק, שהרי ballo הא כי רגליו קשריות היבט. ואף בברכיו אין ממש מושב לתינוק אלא לכיסא, וממילא אין ברכיו דומות למזבח. ורק אם הסנדק זקן מאוד ויש חשש שאין יציבות כהוגן, או שאינו שומר תורה ומצוות, ואני אפשרות להימנע מלהושבים, ישתמשו בזה. (עיין ש"ת מבשרת ציון חלק ג עמוד תלט)

אחיזה והסתכלות במילאה

אחר שתחבק המוחל את המגן עד מקום החיתוך, יאחז בערלה כדי כל המצוות שצורך לאחיז בלהן בשעת הברכה, כמו בצדיצית, תפילין, לולב וכדומה. ואין צורך את עניינו בעת הברכה מפאת איסור הסתכלות בערלה, כי אין זה שיד בתינוק קטן. ואולם המל גור גדול, צריך לכוסות את הערלה בעת הברכה, ולא יאחז בה. (סימנו רשה ס"ה. ש"ת יביע אומר חלק ו/orח חיים סימן יד אות א)

אף שהרמב"ם והלכות קריית שמע פ"ג החט"ז פסק שאסור לקרוא קריית שמע כנגד ערנות קטן, מכל מקום בתינוק קטן כל כך, כתוב רבנו יונה שאין צריך לכוסות ערנותו בשעת הברכה, כי לא דנים אותה ערולה. אבל המל אדם גדול, צריך לכוסות ערנותו בשעת הברכה. ובאמת שכן מדויק גם ברמב"ם והלכות מילאה פ"ג ה"ה שכותב: המל אדם גדול, צריך לכוסות ערנותו עד שיברך, ולאחר כך מגלהו ומלאו אותו. ע"ב. ומשמעו שהמל קטן, אין צריך לכוסות ערנותו. וכן מפורש ברמב"ם בתשובה: וערנות הקטן אינה ערולה לעניין ברכות כלל, עד שהיא לו תואר הגדל, "שדיים נכונו ושערך צמח", ומיעולם לא ראינו בעירנו מי שיכסה ערנות הקטן בשעת המילאה. גם רבנו מאיר המעליל בספר המאורות כתוב, ונראה עכשו המוחלים שלא מקפידים לכוסות הערלה, ואפשר לומר שקטני קטנים כל כך אין בהם ממש ערולה. והרואה השופך טעם, שכיוון שהמוחל בא לתקן המילאה, אין בזה ממשו "ולא יראה בכך ערונות דבר", ואודורבה מקיים בזה מצות "זהה מהנץ קדווש", שאין קדושה רקודושת המילאה המביאה לידי גילוי שכינה והלבוש רשה ס"ח. וכן פסקו רב עמרם גאון, בה"ג הראי"ה האשכול, הראב"ה, רבנו פרץ, הראב"ה, הרשב"ץ ועוד. וכותב הגרא"א (סימנו רשה ס"ק לח), ואדרבה יש איסור

לכוסות הערלה בעת הברכה, כי צריך לאחוז המילה בידיו בשעה שمبرך, כמו בכל המצוות. וכתוב בשורת' מעשה אברהם, וכל המוחלים בעירו אימיר אחוזים בברית המילה בשעת הברכה, ורק נשמל גודל שאי אפשר לאחוז, לא החריכו לאחוז. [וכتب בגדי ישע ואורה חיים סימן עה ס"ד], ומה שכתב המגן אברהם שלא יאחז המוחל הערלה בשעת הברכה, כתוב האליה הרבה רבה שאין נהגיםכו. והדיון עמו, כי ראויים כמה מכשולים באז מזה שלא אחוז המוחל, על כן יש לנוהג כאליה רבה ולא כהמגן אברהם. ע"כ]

ברכת 'על המילה'

נוסח הברכה: "ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו וצינונו על המילה". ואף אבי הבן המל את בנו, המנגה לברך 'על המילה', ולא 'למול את הבן'. ושوت' יביע אומר חלק זו יוויה דעתו סוף סימן כא בהערה)

כתב הרמב"ם (פי"א מהלכות ברכות הי"א): כל העשויה מצוה לעצמו מברך לעשויות,עשה אותה לאחרים מברך על העשייה. כיצד? לבש תפילין מברך להנאה תפילה, נתעטף בצדיצית מברך להתעטף בצדיצית, ישב בסוכה מברך לישב בסוכה, וכן להדליק נר של שבת, למורא את הلال. קבע מזויה לבתו מברך לקבוע מזויה, עשה מעקה לנו מברך לעשות מעקה, מל את בנו מברך למול את הבן. אבל אם עשה לאחרים, כגון שקבע מזויה לאחרים מברך על קביעת מזויה, עשה להם מעקה מברך על עשיית מעקה, מל את בן חברו מברך על המילה. וכן כל כיוצא באלו. ע"ב. וכן פסק בהלכות מילה (פ"ג ה"א): "המל מברך קודם שימוש על המילה. ואם מל את בנו מברך למול את הבן". וככתב המאירי, נהגו בכל גילותינו על פי חכמי הדורות הקודמים שככל שאבי הבן מל את בנו מברך למול את הבן, וצוחו עליו אוטם תלמידים, שזה אינו, שעולם המל מברך על המילה, בין שמול את בנו בין שמול את בן חברו, ושכנ דעת רבנו תם והרמב"ז, וגומתוי להם, אף אני אומר לכט שמנגןנו כהרמב"ם ובועל ההשלמה, והסתכנים עמו הרב הגadol אבי משה בר יהודה, וכן מנוגה הארץ זאת מיימי קדם. ומנגה אבותינו ורבונינו במקומו עופד, קרע שככ אاري וכבליא מי יקימינו. ע"ב. ואמנם כדעת רבנו תם והרמב"ז שלעולם מברך על המילה, כן דעת רשי, רבנו שמחה, העייר ודורו. וכן כתוב רבי יעקב הנזיר, ושמע הטעם מפני רבינו מנהם שאמר לו בעל החלום, שתתקנו נוסח "על המילה" לרמזו על אברהם שמול את בנו יצחק כשהיה בו מאה שנה, ורמז לשירה שהיתה אז בת תשעים שנה, וחזו "על גימטריא מאה, "המילה" גימטריא תשעים. ואף רבנו יעקב בעל הטורים כתוב, ונוגנו שלא לחלק ולעולם מברך "על המילה".

וזו לשון מרן השלחן עורך וסימן רש"ס: "אם אבי הבן הוא מוחל בעצמו מברך למול את הבן, לדעת הרמב"ם". והויסיף הרמ"א: "YSIS חולקים, וכן נהגו שלא לחלק". ע"ב. וככתב מרן החיד"א, מזו שמרן לא פסק שהאב יברך למול את הבן כדבר פ██וק וגמר, ורק אמר שゾה לדעת הרמב"ם, נראה שלא ברור לו הדבר בהחלה. וכן שמעוני שעל דברך יש לברך "על המילה" בכל אופן, וכן המנגה במקומותינו. וכן כתוב בשות' כתפי אהרן עזראיאל, שכאשר מל את בנו לא شيئا מנו המנגה ובירך על המילה, וכך שכתב החיד"א. וכן פסק בספר מטה משה שיש לברך תמיד "על המילה", ושכן ציוה מורה"ל. וכן פסקו הגאון יעב"ץ, שות' הלכות קטנות, הרמ"ע מפאנו ועוד.

כבוד הברכה – אם עשה התינוק צרכים גדולים, יקפיד לנוקתו קודם המילה, ויזורוק הטיטול לצד, שאין זה מכבוד הברכה והמצוות. כתוב הכל בו בשם רבנו פרץ, אם התינוק מתונף בצוואה, יש להקפיד לנוקתו אפילו שהוא בן שמונה ימים. ואף שאמרו אין מרחיקים מצואת קטע או מימי רגליו עד שייכל ביצת דגון, אף על פי כן טוב לנוקתו קודם הברכה. ובית יוסף סימן רסה)

ברכת 'שהחינו'

אחר שהמוחל חתך את הערלה, מברך מיד אבי הבן ברכת "שהחינו" קודם הפריעה.

בגמרה וכתובות ח' ע"א) מבואר, שאין אומרים בזימונם של סעודות המילה "שהשמחה במעונו" כמו שאומרים בסעודות חתנו וכלה, שמאחר שיש צער לתינוק במילה, אין השמחה שלימוה. ומכל מקום מברך אבי הבן ברכת "שהחינו", כמו שכתבות הרשב"א וח"א סוף סיון רמה) שודקה "שהשמחה במעונו" און לאומרה, כי כשיש צער לתינוק גם האבא מצעיר עמו, אבל ברכת שהחינו אינה תליה בשמחה אלא תליה בדבר שמגיע לו תועלמת, אף על פי שמתעורר עמה צער ואנחה, שהרי אפילו מות אבי והנין לו ירושה אומר שהחינו. ע"ש.

וכتب מרן הבית יוסף, ובכל ארץ ישראל וסוריה וסבובותיה נהוגים לומר שהחינו לפי שהם סומכים בהוראותיהם על פי הרמב"ם ז"ל. והוא לשונו בשולחן ערוך וסימן רסה ס"ז: כשהאב עצמו מל את בניו, הוא מברך שהחינו. ואם המולח הוא אחר, יש אומרים שאין שם ברכת שהחינו. ולהרמב"ם, לעומת האב מברך שהחינו על כל מילה ומילה, וכן נהגו בכל מלכות ארץ ישראל וسورיה וסבובותיה וממלכות מצרים. וכותב הרמ"א, ובمدיניות אלו נהוגים שלא לברך שהחינו, אפילו כשהאב עצמו מל בנו. ע"ש. אולם המנהג כיום שגם בני אשכנז בארץ ישראל מברכים שהחינו על כל מילה ומילה.

ומה שمبرך שהחינו בין המילה לפְּרִיעָה, הוא על פי מה שכתב הרמב"ם (וחולות ברבות פ"א ה"ט): מצואה שאינה תנדרה ואני מצואה בכל עת, הרי היא דומה למצואהhabaa מזען לאמון, כגן מלחת בנו ופדיון הבן, ומברך עליה שהחינו "בשות עשייתה". ע"כ. ואולם רבינו יהושע הנגיד [נכד הרמב"ם] כתב שאין הקפודה בזה, וברוב המקומות מברך אבי הבן שהחינו לאחר ברכת להכניסו קודם המילה, בקצת מקומות מברך שהחינו אחר המילה. ע"כ. ויש קצת דעה שמברכים בעת עשייתה, ממי שאומר שבנר חנוכה מברכים שהחינו בלילה הראשון לאחר הדלקת הנר האחד, שכןו שהוא ברכת השבת, אפשר לאומרה לבסוף. וש"ת יביע אומר חלק זו יוז"ס כא ובגלוון הנדפס מחדש).

ולבוארה אפשר להוציא טעם בזה, שכן שמות המילה מוטלת על האב, ואם הוא עצמו היה מל את בנו היה מברך 'על המילה' ולאחריה 'שהחינו', בדרך כלל המצוות שמברכים על המצואה ולאחריה שהחינו, כספר, לולב, מגילה ועוד, אך גם עתה שמנה שליח במקומו למול, עדין לא פקעה ממנו ברכת שהחינו, ומברך אתה במקומה לאחר ברכת על המילה שברך המולח שזה בטעם בין המילה לפְּרִיעָה.

כוונה להוציא אשתו – הנכוון שיברך אבי הבן ברכת שהחינו בקול רם כדי שאשתו היולדת תשמעו, ויכוון להוציאה ידי חובה, ואף היא תוכoon ליצאת. וח"ע ברכות ע"מ שפה)

מהחר ומהדו אביו הבן והיולדת צרכיכם לברך ברכת "הטוב והמטיב" על הולדת הבן, כמו שפסק מרן בשולחן ערוך ואורה חיים סיון ררג עסיף א', רק שיש אומרים שכיוון אין נהוגים לברך, וסמכיכם על ברכת "שהחינו" שمبرך אבי הבן בשעת המילה, על כן הנכוון שיכוון להוציא ידי חובה גם את אשתו. אבל אם ברכו שניהם "הטוב והמטיב" לאחר הלידת, וכך שבארנו לעיל עמודו 81 שרשאים לכתילה לברך, וכך מומלץ גם כו, אין צורך שאביו הבן יכוון על אשתו ברכת "שהחינו".

לא נמצא – אם אבי הבן לא נמצא, או שנפטר קודם מילת בנו, תברך האם היולדת "שהחינו" לאחר החיתוך. (סדו)

תפילה בעת בכינימול

כתב בספר עלילות אפרים (סיום תהו): יכוון כל אדם על צרכותיו ויכלול תפילתו ובקשותתו בעת בכינימול מכאב המילה, כי קול זה עולה בלי מניעות ומתקרגמים, ועל זה נאמר: "בַּיְשֻׁמֵּן ה' קֹול בְּכַי" [קול בכינימול] – שְׁמַעْ ה' תִּחְגַּתִּי, ה' תִּפְלַתִּי יְקֻחֶךָ ותְּהִלָּמֵךָ וְתַּעֲצֵה נְפָלָה. (חובא בחידושים רבי אליהו גוטמן, שבת קל ע"א)

חייב מצוה – סגולה נפלאה

בא וראה עד כמה היו רבותינו הקדמוניים מוחבבים את המצאות. כתוב בסדור רב עמרם גאון (סדר מליה): כך אמר מר רב צדוק גאון ז"ל, מביאים לפניו מים ובהם הדס ומיני בשמיים שריחים נודף יפה, ומליין את התינוק על המים שיפול דם המילה לתוך המים, ורוחצים בהם ידים כל הנועדים. כלומר, זה גם הברית שבין המקום לאברהם אבינו. ע"ב. ויאמר אחר כך: "שייריו מצוה מעכבים את הפורענות".

כיווץ באזה כתוב המרדכי (וימת תשכט): לאחר ששתה היין של ההבדלה, נותנים מים לכוס ההבדלה ושותים אותו, ומה שהשתיר, אנחנו רוחצים פנינו מהם, כדי לחייב את המצואה, ואומרים: "שייריו מצואה מעכבים את הפורענות". וכיוצא באזה כתוב רב עמרם גאון (סדר מליה שבת): רגילים להטיל מים בכוס לאחר ששותהו ושותפהו, וכך שמענו מרבותינו שמזכה לעשותות כך, כלומר שיירוי מצואה מעכבים את הפורענות. ומה שנשטייר מזו המים, מטילים אותו על ידינו ומעבירים אותו על פנינו, כדי לחייב את המצואה. ע"ב.

י"ג מדות

לאחר ברכת שהחינו, נהוג כל הציבור לומר יחד שלוש עשרה מדות של רחמים [ה' אל רחום וחנון...], ואולם בשבתו, ראשי חודשים ומועדים, און לומר כן, שימי שמחה הם. עב. חזון עובדיה פטח עמוד רמה. ימים נוראים עמוד קט. סוכות עמי תלאי, טסט)

כתב גאון עזונו ותפארתנו רבנו יוסף חיים בספרו בן איש חי שנעה פרשת כי תשא אותן הצלבך בעצער על כל מיון צרה שלא תבוא, אז אם יארע מילה באוטם הימים, טוב שיאמרו הצלבך יג' מידות של רחמים בכוונה בין המילה לפרעעה, והוא דבר מסוגל. ע"ב. ומאתר ועיקר העני הוא בזמן של צער, לכן די לנו במה שנגאו לומר כן בימי החול, אבל בודאי שלא ראוי לומר גם בשבתו ומועדים, שמי שמחה הם.

ברכת "אשר קידש"

לאחר המילה, ישאירו את התינוק אצל הסנדק בעת ברכת "אשר קידש ידיך מבטון". וכן כתב הגאון רבי אברהם שור [לפni כ-400 שנה] בספרו תורת חיים (סנהדרין פט ע"ב), הובא בהגהות רבי עקיבא אמר סימן רשה ס"א) וכן היה מנגנו של מרון מלכא הראשון לציוו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל לאחزو את התינוק בחיקו בעת ברכת 'אשר קידש'.

מי המברך

נוהגים לכבד אדם מכובד כמו החכם שבקהל או הסבא בברכת "אשר קידש". ויזהר לחת את הדעת בזה, כי גדול השלום.

במקורה שיש תלמיד חכם בקהל, אך לעמו השלום צריך לכבד את הסבא, הטוב והישר שידייע. אבי הבן קודם לכך לחכם שהייה רוצה לבבכו, אך מפני השלום הוא מכבד את הסבא. ובכך יזכה לקיים מה שאמרה תורה ודברים ויח: "יעשֵת הִשְׁרָה וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי ה' לְמַעַן יִתְבּוֹךְ". יכבד את החכם בכיבוד אחר.

מרן הבית יוסף (סימנו רשה) כתב לדידיık מלשון הגمرا (שבת קלז ע"ב): המל אומר על המילה. אבי הבן אומר להכenisו... והمبرך אומר אשר קידש. וממה שאמרו המברך אמר, משמעו שמי שהוא יכול לברך, ואני מצוה המוטלת על המוחל. וכך הם דברי הרמב"ם (הלכות מילה פ"ג ה"ו) שכתב, ואחר כך מברך אבי הבן או המל או אחד מן העמודים שם "אשר קידש". וכותב הבית חדש, הירא את דבר ה' לא ינית לברך ברכה זו אלא לאחר אחד העם - המיום שבעם. ולכן לא קבוע חכמים מי יברך ברכה זו, לפי שאין ראוי לברכה אלא מי שהגנו אליה.

видוע כי מרו מלכ"ל נחג בעשרים שנה האחרונות, לברך בעצמו ברכה זו כשהיה סנדק, והטעם לזה כתוב בספר "רבנו" (עמורו קפה) שmorphן אמר לו, כי הגאנון ממונקאטש אומר שחוšíות הסנדק היא, שمبرיך גם "אשר קידש" על היין. ועיינו בעורת פז (עמ' 28) שכתב: יוגעתו ולא מצאת את דברי הגאנון ממונקאטש בגין זה] ולענין דעתך, אפשר שmorphן כיון לעשות כדיות הב"ה הנ"ל, רק שמחמות ענותנותו לא ענה לו כן. ועיינו להלו (עמ' 27) שהnimול דומה לקרבן עליה, והסנדק דומה למזבח, וכך נוותנים היו בגרונו של סנדק, שהרי זה כמניך יין על גבי המזבח.

עמיידה לברכות

מן הרג בנני אשכנז לכבוד אדם אחד לברך על הocus ברכת 'אשר קידש', ואדם אחר שיעמוד וייחזו את התינוק בעת אמרת הברכות הנ"ל, וקוראים לזה "עמיידה לברכות" או "סנדק שני". ובפרט שפעמים יושם כמה אנשים מכובדים וצריכים לכבד את כולם. אבל בני ספרד לא נהגו בזה כלל.

כתב בתשובות והנהגות חלק א סימנו תקודה: ב"מעשה רב" השלם, הבאתה שהגר"א זצ"ל ביטל לגמרי למצווה המכונה "סנדק שני" להחזיק הילד בשעת הברכה, הנקרא "עמיידה לברכות", שאין בזה מצווה. ואולם עיין לגאון רבוי מאיר פוזר שהיה בדורו של הגר"א, וכותב בספרו בית מאיר (אוורה חיים סימן תקנא): עיון בבית יוסף סימון תקנ"ט, שכותב: המוחל "והסנדקאות", מבואר שלכל הפחות המכenis והמושיא גם כן מכונה בשם סנדק, כמו היישוב וטופס התינוק. ומוספק אני אם לא אפיילו 'הומו' עם התינוק בשעת הברכה, כי מושנו משמע שתת כל המתעסקים עם התינוק מכינה בשם סנדק. ע"ב.

כבוד הברכה

אם מכבדים את המוחל לברך ברכת "אשר קידש", ינקה תחילת ידיו ופיו מן הדם, כדי שיברך בנקיות. (ולבושים סימון רשה סס"א)

אין יין

על אבי הבן לתת דעתו מראש להביה יין הקשר לברכת "בורא פרי הגפן". ואם לא השיגו יין זה, יברכו ברכת "אשר קידש" על 'חמר מדינה', זהינו משקה משכר שרגילים במדינה לשתו, כמו בירה לבנה, ארק, ויסקי, וודקה וכדומה, וברור שיברכו "שהכלל" ולא "הגפן". והוא הדין אם השיגו ריק יין שרובו מים שאי אפשר לברך עליו "הגפן", אם הוא משכר, יברכו עליו "שהכלל" וברכת "אשר קידש", ואם איןו משכר כמו מיץ עنبים, לא יברכו עליו אלא על בירה לבנה וכן הנ". ולא השיגו שום משקה משכר, יברכו "אשר קידש" בלי כוס כלל.

כתב הטורו סימון רשה, ברכת "אשר קידש", מברכים אותה על הocus, ומבריך תחילת הגפן. וכותב הבית יוסף, זה לא מצאתי מבואר בגמרא ולא בדברי הר"ף והרמב"ס, אלא שמדובר המפרשים והגאנונים נראה שהוא מוסכם מהכל לברך אותה על הocus. ודברי המרדכי נראה שהטעם לייה, משום שאמרו וברכות לה ע"א) אין אומרים שירה אלא על היין שהוא שם אלוקים ואנשיים.

והנה במקורה שאין יין, נראה שיברך "אשר קידש" על שcar כבירה לבנה וכדומה, שכןו שאין חיוב גמור מן הדין לאומרה על הocus, אלא שנהגו לאומרה על הocus, לא גרע מדין הבדלה שחביבים בה כוס, ופסקו כל הפסוקים שאין לו יין, מבדיל על השcar וכמובואר בגמרא פסחים קז ע"א. ומרו בשלהו עורך חיים סימון רשב"ט. ודока בקידוש של ליל שבת, נחלקו הפסוקים אם מקדש על שcar, שכןו שאין קידוש אלא במקרים סעודה, יקדש על הפת ולא על השcar וכמובואר בבית יוסף ושלחו עורך ארוח חיים סימון רשב"ט). ועל כל פנים בודאי לא גורעה ברכת "אשר קידש" מהבדלה וקידוש של שבת בבוקר שאם אין יין, מבדיל ומקדש על השcar.

וסיווג זהה ממה שהביאו מרו' הבית יוסף וסימון רשה את דעת העיטור והכל בו, שאם חלה מילה בתענית, לא יטעם המברך מהכוויות, וסמכים על מה שמשמעותם לティוק או שמשגרים לאם התינוי, כיון שאי אפשר אחרת. והעיר הבית יוסף, ולוי נראה שטעימת התינוי הניתול אינה מוצאתה מיידי ברכה לבטלה, כיון שאינו בר חיוב כלל אפילו מדרבנן. וטעימת האם, אם שמעה את הברכה ולא הפסיקה בין הברכה לטיעינה, אפשר שיצאה בברכתו. ואף שברכת התינוי היא [וציריך שהمبرך עצמו יתנה, וכאנו הלווא הוא אינו טעם כלל], מכל מקום כיון שתנקנה ברכבת "אשר קידש" על הocus, הרוי זה ככוס קידוש והבדלה שמוציאה אחרים גם מברכת היין, אף אם הוא עצמו לא טועם. אבל אם לא שמעה את הברכה, או שהפסיקה בין הברכה לטיעינה, ודאי שאין טיעימתה מוציאתו מיידי ברכה לבטלה. ע"כ. ומבוואר שאף שברכת "אשר קידש" היא מנהג ולא תקנות חכמים ממש, ונמצא אפוא שישיך לומר עליה שהיא טעונה כוס, וכן אם אין ייון, יברך על השכר. ולא יפטור את עצמו לגמריו מן הocus.

והנה הרמ"א (סימון רשה ס"ד) כתוב, ונוהגים שהסנדק שותה את כוס ברכבת המילה. והטעם בגין בתורת חיימ, לפי שהעליה טעונה נסכים על גבי המזבח בשעת ההקרבה, וכיון שהילד דומה לקרבן עללה, והסנדק דומה למזבח, וכך כתוב על זה בספר פלאים – תוספת שבת [לרב רפה מיליש לפני 280-בשנה], **ועכשיו ברוב המקומות שאין יין מצוי, מברכים על השכר, ומשום לכך השתנה המנהג ולא נוהגים לסנדק, שאין זה דומה לנסכים.** ע"כ. ומפורש כמו שתכתבו לעיל, שמחתי על זה כמצוות של רב ששוב מצאתי כן בעורך השולחן סימון רשה ס"ז] שכתב, ונוטל כוס יין בידו ומברך הגוף. **ואם אין יין, יקח שאר משகים.** וענין כוס, לפי שצרכך לומר ברכבת אשר קידש ידיד מבטו, והוא כוס של שבח והודיה להקב"ה, ואין אומרים שירה אלא על הocus, והוא כוס של שמחה. ע"כ.

ואולם, במקרה שאין לא יין ולא שכר, ברור שיברכו "אשר קידש" בלי כוס כלל, כי סוף סוף אין הכלוס מעכבות. ואף שתכתב רבנו יעקב בר שמשון שאם חלה מילה ביום הכהנים, אנו נמנעים ואני אומרים ברכבת "אשר קידש", לפי שאין אומרים שירה אלא על היין, כבר דחאו המרדכי בשם רבנו תם שבודאי מברכים אותה גם בלי כוס, שהרי ברכבת המזוזה צריכה כוס, ואני מברכים אותה גם בלי כוס. והובא בבית יוסף סיינו מרכה. וכן מבוואר ביום הכהן ביום הכהנים, אותן (ז) שכיוון שהגאנונים והעיטור והרי"ף והרמב"ם מסכימים שלא לברך על הocus ביום הכהנים, כן היא ההלכה. ומפורש כתוב הטור שם, **"וביום הכהנים ותשעה באב לא מברכים כלל על הocus, וועשים כמו במקום שאין בו יין."** נמצא ברור שմברכים אותה אף ללא כוס.

וכיווץ זהה מצאנו לגבי ברכבת האירוסין, כי הנה הרמ"ם (ול扈ות אישות סוף פרק ג) כתב, נהגו העם להסידר ברכבת אירוסין על כוס של יין או שכר. אם יש שם יין, מברך על היין תחילת ואחר כך מברך ברכבת אירוסין, ואחר כך מקדש האשת. ואם אין שם לא יין ולא שכר, מברך אותה בפני עצמה. וכותב הבית יוסף (בן העזר סיינו לד) בשם הרב המגיד, אם אין יין או שכר מברך אותה בפני עצמה. דבר פשוט הוא, שאין הocus מעכבות, ואני אלא מנהג. ובבית יוסף (בן העזר סיינו סב) הביא שכן כתוב הרא"ש בפסקיו, **"אם לא נמצא כוס ואפילו שכר, מברך ללא כוס ברכבת אירוסין."** וכן פסק בשלוחן ערוך (בן העזר סיינו לד ס"ב): **נהגו להסידר ברכה זו על כוס של יין, ומברך עליו תחילת, ואחר כך מברך ברכה זו.** ואם אין שם יין או שכר, מברך אותה בפני עצמה. ע"כ. ומזה נלמד לנידונו, ופשט.

ואולם lagi כי בסעודות שבע ברכות, כתוב מרו' השלחן ערוך (בן העזר סיינו סב ס"א): **צריך לברך ברכבת חתנים בבית החתן קודם הנישואין, והן שיש ברכות.** ואם יש שם יין, מברך כוס יין ומברך על היין תחילת, ומסדר את כלו על הocus, ונמצא מברך שבע ברכות. ואם אין יין מצוי, מברך על השכר. ע"כ. ומבוואר שלא סיימים מרו' כמו שתכתב ברכבת האירוסין, **"ואם אין שם יין או שכר, מברך אותה בפני עצמה,"** מבוואר שדווקא ברכבת הנישואין אינו מברך בלי כוס, לפי שהচוס מעכבות בה, אבל ברכבת האירוסין כיון שאין הocus אלא מנהג, מברך אף ללא כוס.

בשומים

לאחר ברכת הגפן, יש נהוגים לברך על הבשימים. (סימן רשה ס"א) ובני אשכנז לא נהגו בזה. (עה) וכן היה נהוג של מרן הרראש"ל זצוק"ל שלא לברך על הבשימים.

כתב בשלבי הלקט והלכות מילא סימן ד) מה שנוהגו לברך על הבשימים, לא ידעת טעם בדבר, אלא לפי שמנาง להולייך הדס בכל בתים כניסה להודיע עם שיש שם מילה, והויאל ויש להם הדס מזמין, מברכים עליו. ועוד נראה בעיני טעם אחר, ששםכו על מה שאמרו וסנהדרין לב ע"ב: "תנא, קול ריחיים בבורני, שבוע הבן שבוע הבן". פירוש, בשעת השמד שגורו שלא למול והוא יראים להוציא קול שיש שם מילה, קבוע בבורני [שם מקומן] סימן זה שעשוים קול בריחיים להודיע שיש שם מילה, וכמカリיז ואומר 'שבוע הבן כאו', והריחיים הם רמז לשחיקת סממנים [מיini בשומים]. כתוב במתוך התינוק. לכך מולייכים הדס שהוא בשם מילים ומברכים עליו. ורבי ביבימי אחוי כתוב טעם, כי במדרשי אמרו שבעה שמאל אברاه אמרו את ילידי ביתו, העמידו גבעת העROLות וווחה המשמש עליהם וווחתו, ועליה ריחון לפני הקב"ה כקטורת הסמים וכעליה שכולה לאישים, אמר הקב"ה בשעה שהיהו בניו של זה באים לידי עברות, אני נזכר להם אותו הריח ומתחמא עליהם רחמים. ע"ב. והנה אם טעמים אלו היו רק לבאר מעלת וחסיבות ברכת הבשימים בעת המילה, החורשתית, אולם מאחר ומפרש בששלבי הלקט שם, שمبرך על הבשימים בין ברכת "הגפן" לטיענות היינו, לכאהורה היה לנו לחושש להפסק בין הברכה לטיענה, כי טעמים אלו אינם מספקים בשבייל לקבוע ברכה ולעשות הפסק בין הברכה לטיענות היין.

ובספר הלבוש (סימן רשה ס"א) כתוב, ואחר המילה מברך אבי הבן או המויל או אחד מן העם על הocus בורא פרי הגפן, שאין אומרים שירה אלא על היין שהוא משמה אלוקים ואנשימים. ואומר ברוך... אשר קידש ידיך מבטן... ויש מקומות שברכותם אשר קידש ידיך על החודס. ונראה לי הטעם, מושם עילו התינוק או שאר בני אדם שמתעלפים שרואים דם. ע"י'ש. וופשט לשונו מבואר שבמקומות לברך ברכת אשר קידש על היין, נהגו אותם מוקומות לברך אותה על החודס. ואם כן, למנาง של הום שברכותם אשר קידש על היין, אז גם לדעת הלבוש לכאהורה יש חששות הפסק בברכת הבשימים שבינתיים, כי תקנות במקום יין, ולא בנוספ' ליין.

ומה שכתבת שהטעם מושם עילו התינוק או שאר בני אדם שמתעלפים שרואים דם, נראה שאין כוונתו להתעלפות ממש, כי לא נשמע הדבר הזה שתינוקות או אנשים התעלפו. ואף אם המצא נמצא לאחד מניינן אלף או לשנים מרובה שהתעלפו, עדין אין זה אפילו מייעוט שבמיעוט שבשלבים אחרים מקומות יברכו על הבשימים. ונראה שכונתו שאים מתעלפים אלא נחלשים קטת, והבשימים משיבים את נפשם. וכך שבמושג שבת תקו על ברך על הבשימים, כיון שמסתתקת הנשמה התיירה, ונפשו של האדם עוגמה עלי, וכשמריחם בשמים מתיישבת דעתו. אך עדין טעם זה צרך באור, כי אף תופעת חולשת הרואים דם, כמעט ולא מצוויה, עד כדי כך שמחמתכו נהיג להביא בשמים לכל ישראל. וכל היותר, אוטם המכירות בעצם שאין יכולם לראות דם, היה להם שלא להתקרב לראות את המילה.

ואף שמצאנו וגיטין נז ע"ב) שחז"ל דרשו על הפסוק בתהלים וגם כי "כפי עלייך הרגנו כל היום", זו מילה, ופירש רשי שפעמים שמת. ואם כן כל שכן שיש להחויס למתעלפים ולנחלשים. גם על הפסוק המדובר בשבח שבט לו ודברים לג' ט: "כפי שמריו אמרתך ובריתך נינדרו", פירש רשי דהינו ברית מילה, שאותם תינוקות של ישראל שנולדו במדבר, לא מלו אותם, ואילו שבט לו הי מולין ומליין את בניהם. וכך שהרחב הספרינו שם, שלא הקפיד שבט לו על חייו בנוי במדבר, כדי לשמר אמרתך והיא מצות מילת הבנים, אף על פי שהיו מותים רבים מהם כאמור ז"ל יבמות עב ע"א) מפני שלא נשבה להם רוח צפונית. ע"ש. מכל מקום בודאי שאין זו המציאות הכללית חיללה, ולא היו הדברים אלו לשעתם במקומם, ושארם ישראל לא מלו את בניהם במדבר, אולי היה חשש לסתנה. אך בשאר בריתות שככל אחד נמצא במקומו ולא במדבר, אולי היה חיים היא, ונאמר "וחי בהם" ולא שימות בהם וומא פה ע"ב). ובאמת שבשות' חתם סופר ויורה דעה סימון רמה) כתוב, והנה עינינו הרואות שאפילו אחד מאלף אינו מות מחמת המילה, ואיך דרשו

"כי עליך הורגנו" זו מילה. צריך לומר שהמצווה מגינה ומצליחה, אבל על פי דרך הטבע היו המיעוט מותמים חס ושלום. ע"ב. אין שיחיה מאחר ובמציאות לא מתעלפים ולא נחלשים, בין מחמתה שהמצווה מגינה, ובין שכך דרך הטבע, [שהרי גם ישנים גוים שלמים ולא מתים], קשה לומר שמחמתה כן יתקנו לכל ישראל לברך על הבשימים. על כן נראה לעניין דעתינו שמשום כך לא פשוט מנהג הבשימים בכל מקום, ובפרט שיש לחוש להפסק בין ברכת "הגן" לטיעימת היין. ולבי אומר לי שזה היה טעם ומיומנו של מרן מלכא רבנו עובדיה יוסף צוק"ל שלא נzag לברכן על הבשימים, אף שרבים מבני סדר נוהגים להביא בשmins ולברך עליהם, כי אין טעם מספיק ברור וחיק לברכן על הבשימים עד כדי שנעשה הפסיק בין ברכת הגפן לטיעימת היין.

מהיות טוב

טוב שלאחר ברכות המילה וטיעימת היין מהכו"ט וברכת התינוק וקריאת השם, יברך על הבשימים.

וחטאים זהה, כי מאחר והדבר נתנו במחלוקת אם לברכן על הבשימים או לא, ורבים לא מברכים מהחשש הפסיק בין ברכת הגפן לטיעימה, על כן טוב שלאחר הטיעימה [וברכה למןיןך] יברך על הבשימים, ובכך ירוויח לקיים את המנהג הכתוב בשלחן עורך שישודתו בהררי קודש ברבותינו הראשונים כנ"ל, ובאופן כזה אין חשש הפסיק, שכבר טעם מן היין. וכיוצא בזה מצאנו בדי הבדלה במוציאי כיפור, ישינה מחלוקת אם לברכן על הבשימים או לא. ואז שלחולכה פסק מרן השלחן עורך וסיימו תרכד ס"ג שאנו מברכים על הבשימים, ואפילו במושאי יומם הכהנים של בשבת. בכל זאת כתוב מרן רבנו עובדיה יוסף צוק"ל וחוץ' ימים נוראים עמו שפדי, שטוב לאחר ששתה מהכו"ט כdot, יביאו לפניו בשmins ויברכן עליהם. על כן, גם כאן טוב לעשות כן, ובפרט אצל בני ספרד שרובם בכולם נהגו בזאת, ובודאי שכן שכאשר יברך על הבשימים יעשה נחת רוח גם לציבור המשתתפים שכבר עומדים עם הבשימים וממתקיימים לברכה.

כוונה לפטור

הمبرך על הבשימים בברית, ישים לב לכוון לפטור את כל מי שיריה ולא יברך בעצמו. כי הניסיו מורה שרבים החשובים שבודאי המברך מכוען עליהם כמו בהבדלה במוציאי שבת, ומחייבת לנו אינס מברכים, ואם לא יכוון עליהם, נמצא שנחנו מהריה بلا ברכה.

נוסח ברכת "אשר קידש" וברורה

ברוך אתה ה', אלקיינו מלך העולם, אשר קידש ידיך מבטן [זה יצחק אבינו, שעבודו בטנו אמו נתقدس למצוא זו] וחוק בשארו שם [שם חוק בברשו על המילה]. צאצאיו [אלו שנינים עשר שבתי יה] חתמס באזות ברית קדש. על פון בשכר זו, [אנחנו מבקשים מנאיל כי חילקנו צורנו, צורה להatzil ידידות] היא הנפש שהיא חביבה וידידותית מכל]. ערע קדש שארנו [קורנו] משחת [שכל מי שהוא מהול לא יכנס לגיהנס], למען בריתנו אשר שם [חקק] בברשותנו. ברוך אתה ה', כורת הברית.

כך פירש מרן הבית יוסף סימן רסה) על פי רשי' וסמ'ג, וכן מפורש בזוהר הקדוש ולכך צו ע"א. שמיין לט ע"ב) שיצחק אבינו נקרא ידיד מבטו. ואולם רבנו תם ושבת קלוי ע"ב) פירש, ידיך זה אברהם, כמו שדרשו חז"ל (מנחות נג ע"ב) על הפסוק ורמיה א"ט) "מה לידיך בבייתי", וכן מפורש בזוהר הקדוש ולכך צו בשם יש אומרים. וחוק בשארו שם זה יצחק. צאצאיו חתמס באזות ברית קדש זה יעקב. ונמצא שלושת האבות נזכרים בברכה זו. ע"כ. וכוכורה יש להסביר לשיטות רבנו תנם, היאך יכו לומר על אברהם "אשר קידש ידיך מבטן", הלא אביו ואמו עובדי עבודה זרה היו, וכמו שכתב הרמב"ם (ופא מHalachot עבודה זהה ע"א) "ולא היה לו [לאברהם] מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כבדים בין עובדי כוכבים הטפסים, ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמם, ולייבו משוטט וمبין", אם כן היאך אפשר לקוראו קדוש מבטן ובאמת

שבחידושי הרשב"א (שבת שס) כתוב, ומגין שאברהם התקדש מון הבטו' ואפשר שלמדו כן מגזירה שווה "ידיעה ידיעה", שבארהנס כתוב בבראשית יה' יט: "כִּי יָדַעְתִּי לְמַעַן אֲשֶׁר יָצַה אֵת בְּנֵי וְאֵת בַּיּוֹת אָחָרְיוֹ", ובירמיה הנביא כתוב וירמיה א' ח: "בְּطֻרָם אָכַרְד בְּבָטוּ יְדַעְתִּי", וכפ"ז פצא מ"ר ח' הקדשטי". ע"ב. והיינו שמו הבינו היה כבר מזומן ומקודש על שם העונד.

ואפשר להוסיף עוד ממה שמצאנו בחז"ל סנהדרין קח סע'ב, נדרים לב ע"ב, בראשית רבה לך לך פרשה לטאות ח' שודשו את פרק ק"י בתהלים על אברהם אבינו, ושם נאמר: "עַמְקָד נְדָבָת בַּיּוֹם חִילָך בְּהַדְרִי קְשָׁמָרָת מְשֻׁךְ לְקָדְשָׁת". ופירוש רשי' (מהלים טס): בזכות הדורת קדושה שהיתה בך מבטן אמרך, שהכיר אברהם את ברואו בן שלוש שנים. מרחם משחר, שנפלת מון הרחם. ע"ב. שוב ראיינו שזכה לכבוד זהה למך מלכא זוקול' בספריו מאור ישראאל וחק א שבת קל' ע"ב וכותב, הרץ שנקר אברהם קדוש מבתו. וכן יסיד הפייטן באמרי'ת "אם אפס רובע הקון" בראש השניה: "קרא מורה מורה משחר. תמור [תמותת] בנך הנברה. והנה איל אחר. ועשה אל תאהר". עי'ש.

הקדוק בברכה

ביברכת "אשר קידש", פשט המנהג בארץ ישראל לומר, "אל חי חַלְקָנו צוּרָנו, צוּה להציל יְדִידֹת...". אך יש אומרים לומר "צֹוּה", ואלו ואלו דברי אלוקים חיים הם. וש"ת יביע אומר חלק ח' אורח חיים סימן יא אותן מיו'

המנาง בארץ ישראל לומר צוּה, על פי תשובה הרמב"ס, שהוא לשונו בקשה מהקב"ה שיצוה להצליל שארכנו משחת. מבוא בביי יוסי בשם האבורהם, וכן הטעים הש"ד. אבל רב האן כתוב, שצරיך לומר צוּה. וכן כתבו רב עמרם גאון, העיטו, מהר"ש מגורייא, ארחות חיים ועוד. ולפי זה יהיה הפירוש, שבScarior זאת שעשינו מצותו וקבענו גורתו למלול, כבר ציוה להצליל ידידות שארכנו משחת. ובאמת שמשיים לשון הברכה שאמר "למען בריתנו" שהוא לשונו נסתה, ולא "למען בריתך" שהוא לשונו נוכח, ממשמע יותר שצරיך לומר צוּה, כי אם יאמיר צוּה, נמצאה שהתחילה בלשונו נוכח, וסימן בלשונו נסתה. אבל פשט המנהג לומר צוּה. וכבר יישב זאת בערוך השולchan וסימן רסה סי'ז' וכותב: ואן לתמונה שמתחליל לשון נוכח ואחרך לשון נסתה, לפי שכן הוא נוסח כל הברכות, כמו 'אתה הו', שהקב"ה גלי מכל גליו ונעלם מכל געלם, והדברים עתיקים. ע"ב.

טעימות הכו"ם

על המברך לטעום מן היין,DOI אפיקו בטיעימה מועטה, ואנו צריך לשנות מלוא לוגמיו [41 גראם] כמו בכוס של קידוש והבדלה. ובית יוסף סימן רסה בשם הרשב"א)

זמן הטיעימה

לעתיקילה יטעם המברך מן היין בסיום הברכה שחוחותם "ברוך אתה ה' כורת הברית", קודם שייאמר את בקשת הרחמים "אלקינו ואלקי אבותינו קיימים את הילד וכו'", מוחש השפסק בין הברכה לטיעימה. ואוותם הטועמים בסוף בקשת הרחמים, יש להסביר להם בנועם, שמהיות טוב הנכו' לצאת ידי חובה כל הספקות בדבר של מה בכך. וש"ת יביע אומר חלק ז' יורה דעה סימן כט

בדין זה נחלקו גdots עולם לכואן ולכאן. והנה מורנו הגאון המופלא שבדור חסיד וקדוש הפרדי'ס [רב פנחס רפאלי יהושע די שיגורה] זע"א בספריו 'אות ה'יא לעולם' אחר שהאריך בכל זה, כתוב, לכתחילה בודאי יש לטועם מן היין מיד לאחר חתימת הברכה, מפני חשש האומרים שבקשת הרחמים היא הפסיק בין הברכה לטיעימה. וכן עשיתי מעשה וחוריתי כן ברבים, ופשטה הוראיינו בעירינו בין כל המוחלים יראי ה' וחוшиб שמו. וכך שחיו אלו אנשים אשר מתלהשים יחד עלי, כי לא ראו מי שנחגג כאן, אך כך היה המידה לכל מודה על האמת. גם הגאון רב חיים בנימין פונטירימולי בעל ספר פתח הדבר כתוב, שיש לגערם במני שמאפסיק זהה קודם טיעימה מן היין,

שזה נחשב להפסק, וכן דעת רבים מגדולי האחרונים. וכן נהג הגאון רבי עקיבא איגר לטעום מון הocus מיד אחר סיום הרביה. וכן נהג הגאון רבי משה יאנק הכהן קוק, כמו שהודיע האנו רבינו רבי אברהם מרודכי מגור בעל האמרי אמרת, וכן נהג הגאון רבי משה פינחסיטין, הגאון רבי משה שטרן ועוד. ובודאי שכך עדין יותר, יצאת מידי כל חשש הפסק. וסימן מרן זצוק"ל: ואף שאין למחות בנוגדים שלא לטעום עד סוף בקשת הרחמים, מכל מקום כיון שאפשר בכך מאוד בלי שום דוחק לטעום קצר מון היון קודם לכך, בודאי שמהיות טוב אל תקרי רע. וכן אני נוהג, ומזהיר לאחרים לעשות כן. ותහילות לאל יתרברך, פשט המנהג ברוב הכל הרבנים המברכים, לטעום מעט מון היון קודם בקשת הרחמים, וכן ראוי לנוהג בכל מקום. ע"כ.

בקשת רחמים

חו"ל התקנו לבקש רחמים על הילד כפי הנוסח המתווך "קיים את הילד הזה...", כי הרבה ניסים ונפלאות נעשו לו ממשׂה היותו ברחם amo ועד שנולד, ועתה עברו עליו רק שמונה ימים, וכבר שופכים דמו במילאה. לפיכך מתפללים עליו שיקיימו מה הקב"ה לאביו ואמו וירפאהו, כמו שנאמר (תהלים קיט כה): "קימני בְּדָבֶרְךָ". (האבודרחת)

"ישמד אלהים באפרים וכמנשה"

טוב להושיב בסוף הברכה: זה הקטן, אלהים יגדלו, שם שנכנס לברית כך יכנס לתורה, לחופה ולמעשים טובים, "ויתקיים בו מקרה שתוב: ישמד אלהים באפרים וכמנשה".

כן כתוב מרן החיד"א (ברכי יוסף סימן רסה אות ה), כי בברכת יעקב אבינו לנכדיו, נאמר ובראשית מה ט"ו: "בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאָמֹר, יִשְׁמַד אֱלֹהִים כְּאָפָרִים וכְּמַנְשָׁה". ותרגם יונתן בן עוזיאל: "בְּךָ יוֹסֵף בְּרִי יִבְרַכְוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יְתִינְקָא בְּיוֹמָא דְמִלְחָמָה לְמִימָר [כך יברכו בית ישראל את התינוק בימים המיליה לומר], ישׁוֹנֵךְ יְיָ כְּאָפָרִים וכְּמַנְשָׁה [ישׁומך אלקים כאפרים וכמנשה]. ולכן ישׁ נוהגים להזכיר כן בסוף הברכה, וכן כתוב בספר תשובה מהאהבה.

ין לתינוק

בעת בקשת הרחמים אומר המברך פסוק: "יאמר לך בְּדָמֵיךְ חַי, וְאָמֵר לך בְּדָמֵיךְ חַי", ומtbody העמיים אצבע הזרת ביון ונוטנו בפי התינוק. וכותב מרן הבית יוסף (סימן רסה): ושמעתוי שעושה צורת ש"ד"י באצבעותיו בעת שנוטנו מון היון בפי התינוק. והיינו, שלוש אצבעותיו האמצועיות: אצבע, אמה וקמיצה, כשזוקף אותן נעשית צורת האות ש', וכשכופף האגודל נעשית צורת ד', וכשנותנו יי' בזרת נעשית צורת י'. וכן נהג מרן מלכא זצוק"ל. וסגוללה בשם הבעל שם טוב לתת את היון בחיק העליונה של התינוק, ומסוגל לשימירת הילד שלא יפגום את בריתנו. (עטרת פז עמוד 28)

כתב העיטור, ומנהג לחתם מון היון בפי התינוק אחר ברכת היהי ואחר כורת הברית. וכותב מרן הבית יוסף (סימן רסה): אנו נוהגים שלא לחתם מון היון בפי התינוק עד שmagen לפסוק "יאמר לך בְּדָמֵיךְ חַי", וכן כתוב הכל בו. וטעם הדבר כתוב האבודרחת (AMILAH וברכותיה) על פ"י המדרש, שבשעה שהחטיאו בעגל והיו עמודים לירаг, לא רצוו משה שירגו ללא מילה ובלא קבלת מצוות, לכן היה משה מל, ואחרון פורע, ויוהשע משקה אותם עפר העגל שעשו, שנאמר ושםות לב כ: "וַיַּקְרֵב אֶת הָעֲגָל אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיַּשְׁרַף בָּאָשׁ וַיַּטְבַּח עַד אֲשֶׁר דָק, וַיַּזְרֵר עַל פְנֵי הַמִּים וַיַּשְׁקֵא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". ואמרו חז"ל (מסכת עבודה זורה מס' ע"א), מלמד שבדוקם כסותה, ואوتם שחטאו, המים היו הורגים אותם. נמצוא שאותה השקאה היתה להם בשעת מילה ופריעה למות ולא לחיים. אבל אנו אומרים, השקאה זו שאנו עוסקים בה של שעת מילה ופריעה, תהיה לחיים, ולא כאותה של יהושע שהיא של מיתה, וכן נותננים היון בפי בעת שאומר 'בדמיך חי'. ע"כ.

וממשיך עוד מרנו הבית יוסף: ונוהגים לכפוף "יאמר לך בדמיך חי" פעמיים, וכותב האבודורוס שחווא לרמו שעל ידי דם המילה יזכה לח חיים בעולם הזה ולהחיים בעולם הבא. ע"ב. ויש הקשו על הבית יוסף הימך כתוב "ונוהגים" לכפוף, וכי הוא מנהג, הלווא בפסוק עצמו והוא נכפל, שהוא לשונו הפסוק ויהזקאל טז זו: "יעבור לך ואראך מתבוססת בדמיך, אמר לך בדמיך חי, אמר לך בדמיך חי?" ויש לבאר בכוונתו על פי מה שכתב האבודורוס שם, 'מתבוססת בדמיך' שני דמים הם, דם פ██ח ודם מילאה. כמו שאמרו בפרק דרכי אליעזר פרק טט: "וכי מוח ראה הכתוב לומר שני עתדים פעמיים בדמיך חי?" אלא אמר הקב"ה בזאתם דם ברית מילאה ודם פ██ח גאלתי אתכם ממצריים, ובזכותם אתם עתדים ליגאל בסוף מלכחת רבעית, לך נאמר שני עתדים בדמיך חי"ן וממשיך האבודורוס ושאל: ומה שאומר "ואמר לך בדמיך חי" ב' פעמיים כלומר, כיון שאנו עוסקים עתה בדם המילה ולא בדם פ██ח, אם כן למה המנהג לכפוף פעמיים במילה, הלווא כל מה שנכפל בפסוק בגל דם פ██ח ודם מילאה, עתה שלא עוסקים בדם פ██ח, די היה לומר עעם אחת כנגד דם המילה; ועל זה השיב: לרמו שזכה על ידי דם המילה לחים בעולם הזה ולהחיים בעולם הזה ובלחיים בעולם הבא, لكن כופלים "בדמיך חי".

מניעת צער ובבי

מთוך הלב הרחום והאהוב של מרנו מלכא רבנו עובדייה יוסף זצוק"ל, היה מנהגו שכשאר התינוק בכח בעת הברית, מיד טבל אצבעו בין ונתנו בפיו להרגינו ומשהה אותה בפיו כדי שהתינוק ימצצנה. וכשהיה בוכחה הרבהה, היה אף מנדנדו מעט ברגליך כדי להרגינו.

וכן ראייתי מובה על הגאון רבי יעקב ישראלי קניגסקי זצ"ל [הסטייפלר], שכשאר היה סנדק ורופא שהתינוק בוכחה, היה טובל את המוצץ או חתיכת צמר גפן בין ומכניסו בפיו התינוק, וכמה פעמיים טובל את אצבעו בין והשחה אותה בפיו התינוק עד שהביאו מוצץ, כי לא יכול לסבול שהתינוק בוכחה. (ארחות רבנו חלק ד)

"שיר המעלות"

בסיום בקשת הרחמים, המנהג לומר מזמור קכ"ח בתהילים: "שיר המעלות אשרי כל ירא ה'", שנאמרו שם דברים מהענין, "אשתך בגפן פרה בירכתי ביתה, בניד כסותלי זיתים סביב לשלוחן... וראה בנים לבניך...". ולאחר כך אומרים קדריש "יהיא שלמא".

נוסח בקשת רחמים לתינוק יתום

תינוק שמת אביו בר מינו, שאי אפשר לברכו בנוסח הרגיל "קיים את הילד הזה לאביו", מושנים אצלו את נוסח, כמו שכתוב מרנו הבית יוסף וסימן רשות: מצאתי נוסח יפה ביותר שכותב הריטוב"א, וזה לשונו: אלקינו ואלקין אבותינו קיים את הילד הזה לאמו ולקרובי ולכל משפחתו, ויקרא שמו פלוני כשם אביו [יש אמורים שקוראים אותו כשם אביו רק שמות ביל' בנים כלל עיי מועד קטע מה ע"ב], אתה אלקינו כל קרי כל בשר אב יתומים, תהיה לו לאב והוא יהיה לך לבן, ותהא כנסיתו לברית לכפרה ולמנוחה לנפש אביו, ולנחמה ולמשיב נפש לאמו ולכל קרוביו. תטעוג נפש האב בגין עדו ביציא מחלציו, ותגלו האשה בעולם הזה בפרי בטנה, ויתקיים בו מקרה שכותב "זאuber עליך ואראך..." וכו'. ע"ב.

וכתוב עוד בארחות חיים, אם מתה האם קודם המילה, אומר "ותגלו האם בגין עדו עדנה", וכן אם מת האב יאמר "ישמח האב בגין עדו עדנו", ולא ידלג נוסח זה, כי מכאן לשון שמחה וגילה גם לאחר המיתה, אברהם גל, יצחק יונן, ישמה משה, וכל זה לקאים אמונהות השאות הנפש ותחיתת המתים. ע"ב.

סגולת שהtinוק יהיה תלמיד חכם

אחר המילה יהפוך את עור הערלה, שדבר זה גורם שהtinוק יהיה תלמיד חכם. (ספר ואוצר הברית בשם הרמב"ז)

כתב בספר מעשה איש (עמווד קמד) בשם הנגאון החזון איש, סגולת שהtinוק תלמיד חכם, שכאשר עושים את הברית בבית הכנסת, יחתל אותו המוחל על הבימה שקוואים בספר התורה, וכן יהפוך את הערלה. (הובא בקונטראט עטרת פ"ז עמוד 19)

עיין להלן (עמוודים 185, 186) עוד סגולת שהtinוק יהיה תלמיד חכם ויהיה לו חשך לעסוק התורה, על ידי שיכבדו וייקרו את סעודת המילה ויביאו בשר בהמה דוקא.

נתינת הערלה בעפר

כתב מרן השלחן ערוץ (סימנו רסה ס"י): נותנים את הערלה בחול ועפר. ע"כ. ובזהר הקדוש מבואר שיש לתת את הערלה בעפר דווקא.

כתב במחוזר ויטרי: מצאתי במדרש אגדה, כל אותן ארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר, כשהיו מללים היי נותנים את המילה בעפר. ומאותה שעה ואילך נהגו לתת את המילה בעפר. לכן מביבאים kali מלא חול שבו נתון קציצת המילה, על שם הפסוק ובראשית לב יא: "וַיָּמָתֵּא אֶת זָרְעָךְ בְּחֹל הַיּוֹם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁפַּר מִרְבָּב". ועוד, שנמשלו ישראל כעפר הארץ, שנאמר ושם יג: "וַיָּמָתֵּא אֶת זָרְעָךְ בְּעָפָר הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְעַמּוֹד יְמִינָה". וכן נאמר ושם כה יי: "וְהִיא זָרְעָךְ בְּעָפָר הָאָרֶץ, וּפְרַצְתִּי יְפָה וּקְרָמָה וְצְפָנָה וְגַגָּה". גם מרן הבית יוסף (סימנו רסה) הביא בשם הראב"ז שנוהגו במצוות להביא ספל מלא חול בעפר וטומנים שם את חותם המילה. והוגחות מיימנו כתבו, מה שנוהגים לתת את הערלה בחול, למדנו מהמדרש ולקוט שמעוניblk תשס"ו שחייב באלו את ישראל, ראה את כל המודבר מלא עלילות הברית, אמר מי יכול לעמוד בזכות דם ברית מילה זאת שהיא מכוסה בעפר, שנאמר במדבר כג': "מִי מִנָּה עַפְרֵי יַעֲקֹב וּמִסְפֵּר אֶת רַבֵּי יִשְׂרָאֵל". מכאן התקינו חכמים שיהו מכסים את הערלה והודם בעפר הארץ.

וכתו בזוהר הקדוש (שמניין מד ע"א): ומתקינים לאותה ערלה כל אחד עם עפר להשרות הערלה בתוכו, בסוד הכתוב "וַיִּנְחַשׁ עַפְרֵל לְחַמּוֹ", "עַפְרֵת אֲכֵל בְּלִי יְמִינֵיכֶיךָ". גם בזוהר ולד כד צה ע"א על הפסוק (שמות כ כא) "מִנְבָּחָר אֶדְמָה תַּעֲשֵׂה לְיִ... וְזַבְּחַת עַלְיוֹ אֶת עַלְתִּיךְ וְאֶת שְׁלֹמְכָה, אֶת צָאָקָד וְאֶת בְּקָרְךָ...", כל החלל את בנו, כאילו הקריב כל הקרבנות שבועלם לפני הקב"ה, וכאיilo בנה מזבח שלם לפניו, לכן צריך לדוד מזבח בכל אחד מלא ארעה [עפר] למול אצלו אותן ברית קדוש, ונחשב לפניו כאילו זבח עלייו עלילות וקורבנות של צאן ותורם. ועיין בש"ה מבשורת ציון וחלק ג סימון לו שהאריך בה בדברים נפלאים, שעיל דוי נתנית הערלה בעפר ניצול מחייב הקבר. ומזכיר את השטן כי "נחש עפר לחמו", ואני מותירה בו להשאירו רעב. גם הוא דוגמת השער המשתלה לעזיאל ביום היכירויות שלא יקטרג על הנימול. ורק בטמונה זו מבטלים את מציאות הערלה ומעבירים את רוח טומאת עריות מהילד, ומחלישים את כח יציר הרע, ומכל שכן שעיל ידי הפרעה שמוגniliot העטרה, מתגבר כה הקדושה. [עיין בש"ה חתם סופר חלק א אורח חיים ס' קנה וקנט]

איסור בליעת הערלה

ישנן איזה נשים החושבות כי סגולת לאשה עקרה שתבלע את ערלת התינוק לאחר הברית, ויש ליידע אותן שזו איסור גמור מן הדין לאכולبشر אדם, ויבטלו דבריהם מכל וכל. (היליכת עולם ח"ז עמוד רפה. ס"ז)

כתב הרמב"ס (הילכת מאכלות אסורות פרק ב הלכה ג), האוכל מבשר אדם עבר באיסור עשה, שהרי מנתה התורה שבעה מיני חייה, ואמרה ויקרא יא ב "זאת חסיה אשר תאכלו", ומכאן למדנו שכל שהוא חזז מחייב אלו לא תאכלו. וכל בידינו שכל איסור לאו היוצא מותו עשה, [כמו כן

שלמדנו שאסור לאכול בשר אדם מותו עשה שאמרה תורה "את החיה אשר תאכלו", הרי העובר על זה, הוא באיסור עשה. וכן דעת הסמ"ג והסמ"ק. אולם לדעת הר"י הלווי והרא"ה והריטב"א, יש בבשר אדם איסור לא תעשה. וכתב הרשב"ש, ויצא לנו מכל זה איסור למא שנחינו נשים עקרות לבלווע על רלת המילה כדי להליד בנים. ובספר שלחו גבוח כתוב, מעשה בא לידי באשה עקרה שאמרו לה נשים שטוב לה לבלווע עלות התינוק שחותכים במילאה, שהיא סוגולה שתתעורר, ואסורתיה לה, כי מי יקל בראשו להתיר בזה נגד הרמב"ס והר"ן וכל האחרונים שאוסרים. וסוגולה זו מדברי הבל של שיחת נשים, ולא הוברחה כלל. גם הלויא האשא אינה מצויה על פריה ורביה. וכן פסקו בש"ת דבר משה אמרליין, קל אליה, גבוח צדק, בן איש חי, אף החיים עוזו.

גם בש"ת קריית חנה דוד כתוב,ראייתי לאיזה מוהלים שלוחקים הערלה וטומנים אותה בשופורת, ונונינים אותה לאשה עקרה לבולעה לסתגלות הריוו, ותצלנה אוזן משמעו, ורחמנא ליצלן מהאי דעתא שבישתה [חשם יצילנו מדעה מושבשת זו], כי הערלה היא חלק סטרוא אחרת, וממלבושים בה הקליפות הקשות הנקריאות בקבלה בשם 'ווח שורה עונן גודל', והם מכנים אותה בגוףן בידים כושלות, ורוח רעה שורה על האוכלה, ומשרישה בו קליפת סטרוא אחרת, השם יצילנו. ומציאות הערלה לאחר חתיכתה, להינתן מיד בכל עפר, שנאמר "וניחש עפר לחמו", ואם לא עשו כן, נعشית הלילה קטגוריה על ישראל לפני הקב"ה. ועוד אמרו חז"ל ברוח קודש, שעל ידי שהיא ניתנת בעפר, אותו הנימול ניצול מחיבוט הקבר, ושנותו ערבר לו אחרי פטירתו לאורך ימים ושנים וכו'. וכמה זהזיר בזוהר הקדוש על הערלה שצרכה להינתן בעפר וזוקא, ולא כבודרים בעם ששיינו את תפקידם ובטלו המנהג הזה שנתייסד על פי זהזיר הקדוש, שלא כרצו יראיין עשה, השם לב העם הזה וטה מהשכיל לבותם, כי אין שמים על ליבם כל זה. והלא הדברים קל וחומר, ערلت העץ אסורה בהנהא אף שיש לו לעז היתר לאחר שלש שנים, ערلت בשר שהיה חלק הסטרוא אחרת לא כל שכן. ובספר רפאל המלאך כתוב, מעולם לא שמענו שערלה נפקודה מבליית ערلت תינוק, ושלא יתכן שהקב"ה יתנו הריוו לעקרה על ידי שתבעל דבר שהוא מתועב ומשוקץ ביוותה, שהוא חלקו של נחש הקדמוני. ע"ש. ועל כל פנים, אף אם המצא שהערלה מועילה לסוגלה, אין לעבור על דברי תורה לצורך סוגלה. ועלינו לנוהג כמו שתכתב מרנו בשלהן עורך שנותננס את הערלה בחול ועפר.

❷ סדר הברית לתאומים

סנדקאות

נכון מאד להיזהר שלא ישב אדם אחד סנדק לשני תינוקים תאומים, אלא לכל תינוק ישב סנדק אחר, מחחש לעין הרע, השם יצילנו.

פעמיים באהבה

המנาง הרווח שכאשר יש ברית לתאומים, מביאים תחילת הבן הראשון בלבד, ומילים אותו עם כל הברכות [להכניסו, על המילה, שהחינו, אשר קידש], ובסיום הברית, שרבים שיר אחד או שניים, כדי לעשות הפסק בין הבריתות, אז מביאים את הבן השני למולו, ושוב מברכים את כל הברכות.

כן ראייתי מעשה רב אצל מלכא הראשון לציוון זצוק"ל שהתקיימו בריתות של תאומים בבית מדרשו, ובגמר המילה הראשונה, שרו שיר משיר הברית "יהי שלום...", ולאחר מכן הביאו את התינוק השני, ושוב ברכו את כל הברכות שנית. וכן שמעתי שבחצום תשעה באב דחוי [כמדומני שתע"ב], התקיימו אצל מրן לאחר תפילת שחרית וסיום אמרית הקינות, שבע בריתות אחת אחרי השניה, ובו ברית לברית, אמר מrn מעט דברי תורה מעיני הימים, ולאחר מכן עשו עוד ברית. ובכל פעם ופעם ברכו את כל הברכותשוב. ובסיום שבע הבריתות, אמר מrn "שבע בימים הללטיך", שבע בריתות היו, ואיך עדין לא בא משיח!!

ובהתאם ומנהג זה שמברכים על כל אחד ואחד, נראה לכאורה סותר את המבואר בשלחו ערוץ, על כן אמרתי לבאר מעט את העניין מקורות ההלכה בסיוויטה דשmia, וכדלהלן:

כתב הטoor וסימנו רשות, כאשר ישנו שתי בריות, לדעת העיטור צריך לברך על כל אחד ואחד בנפרד, והואיל ואיש אפשר למול את שניהם כאחד, נמצאה שימושה המלא נחשב כהפסק בין הברכה למילה השנייה, שכן צריך לברך שנייה. אך לדעת הרא"ש מברך ברכה אחת לשניהם, ואפילו אין התינוק השני לפניו בעת הברכה, כיון שדעתו עלי, ובלבך שלא יסיח דעתו בינו לביןים. וכותב הבית יוסף, שכן דעת הריב"ש, המרדכי, רבנו ירוחם, רבנו משה ור' מירון בורג. וכותב עוד רבנו ירוחם, אם לא היה בדעתו מתחילה על שניהם אלא שהביאו לו למול אחר שבירך על המילה הראשונה, חזר וمبرך על השניה. וכן אם שיחת חולין בין מילה ראשונה לשניה, חזר וمبرך, אפילו שבחתילה היה בדעתו למול שניה. אבל אם שיח ממעניין המילה, איןו חזר לברכ. ופסק מרן בשלחו עורך סעיף ח': מי שיש לו שני תינוקות למול, יברך ברכה אחת לשניהם. ואפילו אם שניהם מליים, הראשון יברך על המילה וועלה גם לשני, והשני יברך אשר קידש ידיך, וועלה גם לראשו. ואפילו אין התינוק לפניו בשעת הברכה, כיון שדעתו עלי, רק שלא יסיח דעתו בינו לביןים. ע"ב. ומבואר שפסק מרן כדעת הרא"ש ורוב הראשונים.

והנה כדעת העיטור לציריך לברך על כל אחד בפרט, כן פסק גם בשבלי הלקט והלכות מילה סימן ז' וכותב, ואפילו אם שניהם מאב אחד, הויאיל ואיש אפשר למול שניהם כאחד, צריך לברך על זה וחזר וمبرך על זה. וכן כתוב רבנו יוחיאל בספרו תניא רבתוי סימון צה', וכן פסק הריב"א והובא בשם נפש גאיין. וכן המנהג הרווחיים שמברכים על כל מילה ומילה בפני עצמה. והדבר ציריך ביאור, כי לכואורה מנגנו זה הוא נגד דעת רוב הראשונים וממן השלחן ערוץ.

והנה כתוב הב"ח, וכך נחלקו המקומות במנגיהם, קצטם נהגו בבעל העיטור לברך על כל אחד ואחד, וקצתם נהגו לברך ברכה אחת לשניהם... ומסקנתו לברך על כל אחד ואחד. ושכן ראוי לנו הוב עיר חדש שאין להם מנהג מסויים, והיו נזירים שלא להביא את שני התינוקות ביחד בבית הנסטה, אלא לאחר שנימול זה יביאו את השני. גם הש"ך וס"ק כתוב, וכן נכו לעשות ולברך על כל אחד ואחד, כי על פי רוב מפסיקים ביןתיים בשיחת בטלה שאינה מצריכי מילה, והרי זה הפסק. וכן מבואר ברש"ל, שכמה פעמים יבואו לידי שהיות גדלות והיסח הדעת. והט"ז (ס"ק יא) כתוב, אם ידוע שהתינוק השני לא יבוא כל כך מהר וייה הפסק גדול בדבר ושיחת, יעשה לכל אחד ברכה בפני עצמו. ע"ב. וכן שחייב למןעו ספיקות וחששות מחמת השהייה והדיבורים שבין הברית הראשונה לשניה, שכן נהגו לעשות הפסק במקומו בינייה, ואיזו מברכים הحلכה על כל אחת ואחת, אף לדעת רוב הראשונים וממן השלחן ערוץ. ושוב ראוי לנאון עוזנו ותפארתו רבנו חיים בן עמרם ראנון לציון וסימנו רשה ס"ה) שכתב, שմדברי בעל העיטור משמע שאפילו הביאו את שני התינוקות לפניו, צריך לברך על כל אחד ואחד, כי כל טעםם ממשום שאינו אפשר למול את שניהם כאחד, וטעם זה שיעיר אפילו שהתכוון עלי. ועוד, שהרי הטור הביא את אבי הרא"ש שחולק על העיטור, שאפילו אין התינוק השני לפניו בעת הברכה, כיון שהתכוון עלי מועילה לו הברכה, ומבוואר שלදעת העיטור אפילו שהתכוון עלי לא מעיל, ופושט. ע"ש. ומפורש בדעת הרא"ש שכל מה שדי בברכה אחת לשניהם, רק בגל שהתכוון עלי, אבל אם לא התכוון, צריך לברך על כל אחד ואחד. נמצוא אפוא שהמנגה הרווחיים כו"ם אינו נגד ממן השלחן ערוץ, כי לא דבר במקורה שלא מתכוון עלי, ועשויים הפסק והיסח הדעת בינויהם.

וכיווץ זה אנו מוצאים בחופה, שמאחר וכיום עושים את הקידושן בסמוך לחופה ושבע ברכות, וمبرכים פערמים 'הגפן', לכך משתדרלים לייצור הפסק בינויהם. וכן מצאנו שהייה מנגנו של רשי"י שבזמןנו החלו לעזרך קידושין וחופה יחד, כמו שכתב בספר האורה: מברך הגפן וברכת אריסון ושותה, וטועם החתו ומטעים לכלה, ויכנסו לחופה וישוררו לפניהם וכו'. ע"ב. וכן כתוב נצד רבנו גם בספר הישר, "ומנהג נאה הנהיג רבנו שלמה [רש"י] בדורו, להסתלק ולהתעסק בשום דבר, לעשות הפסק בין ברכת אריסון ונישואין. ולנו, מזיגת כוס שני ושתיתית כוס ראשון, נחשב הפסק". ובאמת שכן המנהג פשוט אצל בני ספרד שבסיטום קריית הכתובת, משוררים בקהל נעים. וכן היה מנגנו של מרן מלכא הראשון לציון זוקק"ל לשיר "מקהילות עס" בינותיים, וכשנשאל על הדבר, השיב, שכן ראה שעשה הגאון רבוי יעקב עדס זוקק"ל, ושירה זו מועילה לייצור תוספת

הפסק בין ברכת 'הגן' של הקידושין לברכת 'הגן' של הנישואין. כמו כן, קוראים את הכתובת בין הקידושין לנישואין דווקא, כדי להרבות את ההפסק שביניהם, וכך שכתבו התוספות ופסחים קב ע"ב: "ונהגו לקרוא הכתובת בתייחסים, ולכך מותכו נשים שהיה הפסק". ומהמת הפסק זה מברכים שוב ברכת "הגן". ועיו' עוד בחוברת "הנישואין בהלכה ובאגדה"

שוב ראייתי לנו רבי מרדי הלווי אב בית דיין קהיר לפני כ-350 שנה, אבי של הגאון רב אברם הלוי בעל גיטין וורדים בשוו"ת דרכיו נועם חלק יורה דעה סיומו כי שדן בנידונו וכותב: מעשה באחד שנולדו לו שני בנים תאומים, ובוים המילה היה דעתו לומר שהמושל ימול שניהם בברכה אחת, והאב יברך "להכニסם" בבריתו של אברם אבינו, ואחר מילת שניהם יברכו אשר קידש ידיד מבטו ויכלול שניהם, וכן שפסק מרנו ז"ל בשולחנו הטהורה. הנה נמצאה שם ביום המילה חכם גדול מגודלי בית הדין שבעיר, ומאר שלא נהגו כן במצרים אלא לומר על כל אחד ואחד בפני עצמו סדר כל הברכות, ברכת המילה, וברכת הכהנים, וברכת שחחינו, וברכת העמידה וכו', וכן העידו שהוא נמצא בזמן הרבניים הקדמוניים ז"ל קדושים אשר בארץ המה, וראה שנהגו כן, וכן העידו זקנים שבדור. אז אמרתי הנה להם לישראל, ובודאי שגדוליים אלו יודעים טעם הדבר, וראייתי כסימיו למול את התינוי הראשון וברכו ברכת אשר קידש, אמרו קדיש והתחילה לומר פסוקים יודיעים, המלאן הנואל אווי וכו', בן פרות ווסף וכו' כיווצא באלו. ואז הlk אב הבן והבא את הבן השני ומלו אותושוב מכל סדר הנימולים ובכל ברכותיו. והיה הדבר תמה בענייני כי זו סברת ועל העיטה, אבל רוב הפסוקים חולקים עליו שדי בברכה אחת, ואיך נעשה כדעת יחיד נגד כל הפסוקים, ולא אמנהתי בדבר אם לא שמצאתי דבר זה מפורש בחידושים מורנו הרב יעקב קשטו שכתב על זה, "לא נהנו כן, אלא מברך על כל אחד בפני עצמו". ועודתו עדות, כי הוא מרא דאיתרא של מצרים, אך לא ידעתי טעם למנהג.

ובחפשי באמותות הפסוקים האחרוניים ז"ל מצאתי סעד למנהגנו, שלא במצרים בלבד נהגו כן אלא بعد מקומות, כמו שכתבו ה"ח והש"ד ועוד. ואולי הטעם שנהגו כן, משום שחששו לעין הרע אם יברך על שניהם אחד, אך יש לדוחות וכו'. ונראה לומר שבב' מילה שנ' עשית שתי מצות זו אחר זו ואי אפשר לעשותו כאחת, אם יעשה שתיהן בברכה אחת צריך ריצ' להיות נזהר הרבה שלא יסיח דעתו בינו. ולהיות שיש שהיה בין מילה אחת לשניה שעורר רב, יש לחוש להיחס הדעת, ונמצא עשה המילה השניה بلا ברכה, לפי שהשיה המציה בתייחסים ושיתת חילו גורמת היסח הדעת. זה נראה לי טעם הנוגאים לברכות על כל אחד ואחד, וקוראים בין זה לזו פיטיסים ומזרורים כדי להסיח דעתם ולהתחייב ברכה אחרת לתינוק השני. ואון זה דומה למי ששוחח הרבה פעות שمبرך רק על הראשון ושו"ע י"ד סיימו יט ס"ה, כי שם שוחח בזה אחר זה ואון חש לשהייה בינו, כדי שנחיש שמא הסיח דעתו. על כן, ציינו לדין שמנהגנו מנהג ותיקים לברך על כל אחד ואחד בפני עצמו. והנכו להניג להומר פסוקים ופיוטים בינו לבין היסח הדעת לכתילה. וモטב לעשות כן מლעתותם בברכה אחת שקרוב לו כדי שהייה היסח הדעת, והשיה פסולת ויבוא לעשות מוצה בלא ברכה. זה נראה לי לקיים מנהג והוא מנהג ותיקין.

ולפי מנהגנו זה, גם ברכת הכהנים צריך לברך על כל אחד ואחד מהם ברכה בפני עצמה... כיון שיש הפסק והשיה בין מילה למילה... ולענין ברכת שחחינו שمبرך על כל אחד ואחד, גם זה מנהג ותיקין הוא... ואין לומר כיון שבזמן אחד נולדו איך יברך ברכת שחחינו שנייה, שדין זה דומה לקנה כלים חדשים, שהרי הקונה kali חדש ובירך שפחינו, ומה קנה kali חדש אחר באותו זמן ממש, וכי לא חייב לברך. כך במקרה זה, פנים חדשות באו לבן ומברך גם ברכת שחחינו שנית כשם שمبرך ברכת המילה ולהכニסם בבריתו על כל אחד ואחד. עת"ד הרב דרכי נועם. [וכיווצה בזיה פסק מרן מלכא צוק"ל בשוו"ת יביע אומר וכל ד' אורחה חיים סיימו יט] לענין ברכת 'שפחינו', שמי שיש לו למשל תמר חדש ורימונו חדש, יכול להביע תחילת לשולחן רק את התමיר ולברך עליו 'שפחינו', ואחר כך יביא את הרימונו ויריך שוב 'שפחינו'. אולם אם ברך 'שפחינו' על התמר בעת שהחחינו, פטר נס את הרימונו. וכן כאן, כיון שאנו מביא את התינוי השני בתחלית, מברך על הרימונו לפניו בשולחן, אחר כך מברך שוב על השני].

גם בספר נהר שלום (או"ח ס"ס קמ) לגאון רבינו שבתי יונטורה כתוב: וכשבא מעשה זה לידי בשני

בני תואמים שחנני ה', הוא יתברך ישמרם, ויזכני לגדלם גידולי הקדש על התורה ועל העבودה, ציוויתי להבא לביית הכנסתת רашונה הנולד ראשון ולמלו לו לבך כל הברכות, ואחר שיצא הוא מבית הכנסת הביאו الآخر, ועליו גם כן חזרנו לעשות כל הסדר הראשון. גם בעריך השולחן וסימנו רשה סעיף ה) כתוב, עתה המנהג למול כל אחד בפני עצמו והברכות לכל אחד בפני עצמו, שעל פי רוב יש שהיות והפסוקות בין מילה אחת לשניה ומשוחחים בינו לביןם בדברים בטלים. גם בש"ת מהר"ס שיק ויורה דעה סימנו רה' חיזק את המנהג לבך לכל אחד ואחד. ובספר חכמת אדים וכל קמץ אות מה כתוב, הנכוון שלא יביאו את התינוק השני לביית הכנסת עד שימולו האחד, ואחר לכך יביאו את השני ויברך ואפלו אם מלון שעיהם בבית אחד יעשו כן. ועיין בש"ת תורה לשמה וסימנו עה. ודוך".

ושמחתי כmozza שלל רב אשר מצאתי את שאהבה נפשי הלווא הוא הגאנן רב שлом משה חי גאנגן, ראב"ד ירושלים, בספר שמה נפש (מערכת מיליה) שאחר שהביא את מנוגג מצרם הנ"ל לבך על כל אחד ואחד וכמו שהיעיד מהריך"ש, כתוב זהה תוכן דבריו: ומעטה חלה עליינו חותבת ביואר מהו מנוגג ירושלים עיר קדשנו ותפארתנו. ואשר אנכי הרואה שפעמים רבות באו לנו שני ילדים לעולם ביום אחד, וגנו מביאים אותם אחד אחד ומברכים על כל אחד ואחד. ומועלם לא ראיינו שמלו פה שני ילדים בברכה אחת, וזה לכבודה הפך דברי מדור השלחן ערד"ז'לו אשר מוכראחים אנו לומר, שמנוגג קדמוני הוא זה מקודם שקבלנו הוראותינו. והוא הדין בתואמים לאב אחד, שכן ראוי לעשות. זוכרני מזה שלושים שנה בימי הרב הגדול סבא דמשפטים הראשון לציוון מורנו הרב יעקב קובו ז', שנולדו שניינו תאומים, וכיביד אבי הבן למלעת הרב הגדול יש"א [יעקב שאול אלישר] ברכה למול את הראשו, ולី הצער בבדני למול את השני, ומורנו הראשון נועשה טנדוק לאחד מהם, וכן נעשה שמול הרב המהול הנזכר את הראשו וביריך אשר קידש,وابי הבן ביריך ברכותיו, ואחר הקדיש התחליו לפיט וholeico את הראשו והביאו את השני, ומלאתי אותו בברכה תחילת וסוף, ואבי הבן ביריך שתי ברכותיו. וזה ברור ומפורנס לישובי עירנו. ונמצא שהופשט המנהג כבר בעיר קדשו ותפארתו ירושלים אפלו בתואמים להבאים זהה אחר זה ולבך על כל אחד ואחד. ואל תחלק בין מותל אחד לשניים וכו'. ולצאת ידי כל טפק, בעת המילה, שלחתוי לשאול את פי זקנינו ישראל מעיר קדשנו, אם ידעו מזה משנים קדמוניות, והשיבו אותו דבר שזכרים היטב שכך הוא המנהג בתואמים ואפלו במול אחד, וכן עשייתו מעשה בפני קחל גדול ורוב חכמי ובני עיר קדשנו ירושלים. ולヨיתר טוב, עשייתו היסח הדעת בין שתי המילות בפייטים ולימודים ולהליכות, ובכונונה במילת הראשו שלא להוציא את השני בברכה זו, ותහilot לאל יתברך נעשה בשמה רבה.

ואולם אחרי קצת היישוב, ראייתי שלא כאשר חשבתי שמנוגנו קדמוני והוקבע קודם שקבלנו הוראות מון ז'. כי לאחר האמת, אין דברי מון סותרים מנהגנו, שלא כתוב מרן ולא שום אחד מהראשונים שמנוגג נכוון להביא את שני הילדים בברכה אחת לביית הכנסתת, רק שם מדברים על המנהג אשר היה במקומם להבאים שנייהם יחד למולם, ועל זה נחלקו אס לבך על כל אחד או לא, או שהשミニין הדין באם הzdמנו שניהם לפני. ולפי הרא"ש ומון אפלו איון התינוק השני לפני בעת הברכה, אך התכוון בברכתו עלי, אין חור לבך, ובלבך שלא סיח דעתו בינותים. אך כאשר לא כיוון על השני או שהסיח דעתו, ודאי שלכל הדעות צrisk לבך, וכמו שתכתבו ربנו ירוחם והאבודרham, והוא פשוט. ונמצא שמן ז'ל וכל קדושיו עמי, לא למדונו מעולם להבאים שנייהם יחד, כי בכך יגרע ביוטר שמכניס עצמו למחולקת הרשונים הנ"ל. ונמצא שמנוגנו נכוון לצאת ידי חותבת כולם, ובכך יוכל לבך על כל אחד ואחד בלי שם פקפק.

ואף שיכל לפוטרם בברכה אחת, אין לחוש בזה למרבבה בברכות וכمبرיך ברכה שאינה צrica, שכבר מצאנו לדעת הרא"ש ומון והרמ"א (או"ח סימנו ראה סעיף ה) שאם נמשכה סעודת הבוקר של שבת עד שהגיע זמן המנחה, יפסיק הסעודה ויברך ברכת המזון ויטול ידיו, ויברך ברכת המוציא ויסעוד. וכןו הדבר, שאם לא היה עוזה כן, מאהר שנמשכה סעודת הבוקר עד אותה שעה, לא היה יכול לאכול אחר כך אלא אכילה גסה, ע"כ, ומבוואר שאין בזה ברכה שאינה צrica כיוון שיש צrisk בדבר. וכן במנוגנו זה שאנו עושים כן מפני החשש שהוא יסיח דעתם. וגם כדי לצאת ידי חותבת כל הפסקים הם העיטור והריטב"א, [שבלי הלקט ותניא רבתין], שלדעתם חיבים לבך על כל אחד ואחד אפלו במונחים שניהם לפני. על כן הבאת התינוקות זהה אחר זה, צריך גודל

הוא, ואין לחוש בזה ממש ריבוי בברכות וברכה שאינה צריכה. ולדעתו המועטה, הדברים אמורים וברורים, כל בעל שלל ישר לא יחייב, וכולם יודו שמצוות לעשות כן ולברך בשמה ובטוב לבב. עת"ד. שפטים ישק, משיב דברים נוכחים.

והגאון רבינו יעקב פישר בספרו אבן ישראל (ולק' ז סימן לו) אחר שהאריך להוכיח כי ה' הטובה עליו שציריך לברך על כל אחד ואחד מפני חשש ההפסק בדיבורים ובאמירות מזל טוב והיסח הדעת נוהוג, כתוב: ועיין בראביה"ה שהביא תשבות הגאנונים שאפלו בוחינתה ציריך לברך על כל שחיתתה וחחיתתה כדי שלא ישיח בינויהם. והוא כתוב טעם אחר, משים שלל שחיתתה וחחיתתה היא מצוחה בפניהם עצמה וגופים מוחלקיים, וכן הביא בשם רבינו שמואל בן חפני ורבנו קלונימוס מרומי. ואם בשחיתתה אמרו כו', כל שכן במילאה שציריך לברך על כל מילה ומילה. נמצא שהרבנה ראשונים עומדים בשיטתה זו: העיטור, הריטב"א, רבנו הלקט, [תניא רבתין], רבנו שמואל בן חפני, רבנו קלונימוס, תשבות הגאנונים, ויש לחוש לה גם מצד הדיין, וכן הניגנו האחرونנים, וכבר נהגו העם בשיטתה זו, ובודאי שאין לשנות המנהג. עי"ש. ודרכי פי חכם חן.

וכן נהגו למעשה לברך בברית של תאוימים על כל אחד ואחד, הגאנונים הגודלים: רבבי צבי פסח פרנק וחורת קודש סימון כו', החזoon אש, רבבי יעקב ישראלי קניגסקי (אחרות רבנו חלק ד. כאיל הערווג יא), רבנו בן ציון אבא שאול צצ"ל (ספר בגדי קודש (סימון רשות) בשם הגאון רביעי חיסוף ליט"א), ועוד. וכתיב בשורת שבת הלוי וזונר (להלן י. סימון קסטה): "יכן אנו נהגים כל הזמן, וברור שזו דעת ההלכה".

כוונה נגדית

על צד היוטר טוב, יכוון אבי הבן במפורש בברכותיו שעל מילת הבן הראשו, שאינו פטור את מילת הבן השני. וכן המוחל שمبرך 'על המילה', יכוון שלא לפטור אלא ברית זו בלבד.

כתב מרן השלחן ערוץ (אורח חיים סימון קעד סעיף ז): המבדיל בנסיבות שבת על שולחנו, פטור את היין שישתה בתוך הסעודה. ויש אמורים שאין ברכת יין ההבדלה פטור, אלא אם כן נטול ידיו קודם ההבדלה. לפיכך המבדיל קודם הנטילה, יכוון שלא להוציא את היין שבתוכה הסעודה. וכתיב בערך השלחן ושם סק"א) שמכאן ראייה שבמקומות שיש מחולקת הפסיקים, יכול לכொן שלא לצאת בברכה הראשונה, ואין כאן חשש ברכה שנייה צריכה, כיון שעשויה כן להוציא את עצמו מהמחלוקת. עיין שו"ת יביע אומר חלק ד אורח חיים ס"ס יט) וכן כתוב בשם נפש גאגין הנ"ל, וליותר טוב עשית היסח הדעת בין שתי המילות בפיוטים ולימודים והליכות, "ובכוונה במלת הראשון שלא להוציא את השני בברכה זו". עי"ב. ועיין לעלן "ותתענג בדשו" גליון 55, ותרוחה נחת).

מהיות טוב

יש נהגים שאם מקיימים את ברית התאוימים בצהרים, אז מתפללים תפילה מנוחה בין הברית הראשונה לשניה, כדי ליצור הפסק גדול וברור יותר, שהרי בלאו היכי מתפללים מנוחה גדולה אז לתחילה, כדי שלא לאכול לסעודה גדולה לפני מנוחה. ו"מהיות טוב אל תקרי רע". עיין ברכות ל ע"א ובבא קמא פא ע"ב)

๙๙ תינוק שנולד מהול

הטפתدم בברית

תינוק שנולד כשהוא מהול לגמרי, צריך להטיף ממנוدم ברית, דהיינו להוציאו ממנהו דם כלשהו. ולכתחילה יעשהכו בחוד הצפוני. ואם אי אפשר, יעשה במחט. ויקפיד לעשות כן בנחת. ואין צורך לעשות 'מציצה' לאחר שיצא דם. (ורשג ס"ד. קכז)

מקום הטעפה

המנוג הפשט שהמוהלים עושים את הטפת דם הברית בעור שלמעלה מון העטרה כלפי הגוף. (שו"ת אור לציון חלק א יורה דעה סימנו יא)

בדיקות מדוקיקת

צורך לבדוק את אבר המילה יפה יפה במשיש ביד ובראייה חדה, אם באמת אין שם ערלה כלל, או שמא יש שם ערלה מעוכבה, ובמשיש ביד ניתן להפרידה. ויבדק ביד ולא בברזל, כדי שלא לצער את התינוק סטם. (סימנו רשג ס"ד. קכו)

ברכות הברית

תינוק שנולד מהול, אין מברכים עליו ברכת 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו', ולא ברכת 'על המילה', ולא ברכת 'אשר קידש ידיך מבטן'. אך מבקשים עליו רחמים באמירת הנוסח המתוקן "אלוקינו ואלוקי אבותינו קיים את הילד הזה...", וקוראים לו שם. (סימנו רשה ס"ג. קכו. עיוו שו"ת יביע אמר חלק אי יורה דעה סימנו כה)

ולענין ברכת שהחינו, הנכו שאבי הבן ילبس בגד חדש, וירך שהחינו על הבדג וכיוון לפטור גם את השמחה שיש לו בהולדת בנו. כי נחלקו הפסוקים על מה מברכים שהחינו בעת המילה, האם על מצות המילה או על שמחת הולדת הבן. (קכו)

חותן ערלה

תינוק שנולד מהול ובדקוהו היטב ומצאו שם חותן של ערלה, דינו כערל, וצריכים למולו בזיהירות רבה. ומברכים את כל הברכות ככל מילה רגילה. (קכו)

אישים שנולדו מהולים

ח"ל מצינו אישים מסוימים שנולדו מהולים, מה שמלמד על מעלה רוחנית מיוחדת שאכו בה. חלק מהם - הוזכר שם פעמיים בראף לרוב חיבתם [כגון "משה משה", "יעקב", "שמואל שמואל", וכו': "אללה תולדות נת, נח...", "אללה תולדות שם, שם..."]. "שכל מי שנולד בשם נולד מהול". (שורר טוב פרק ט)

ואלו הם: **אדם הראשון** – שנאמר עליו "ויברא אלוקים את האדם בצלמו", הרי לנו שנברא "בצלם אלוקים" מושלם ללא פגש. **שת** – שנאמר עליו: "וילוד [האדם] בדמיותו עצמו", הרי שאף הוא כאבו נולד מושלם ללא פגש. **נח** – שנאמר עליו: "איש צדיק תצלמו", שהיה "תמים" ומהול. וכן נכפל שמו בראף: "אללה תולדות נח, נח...". **חנוך** – שנאמר "וַיַּתְהַלֵּךְ חָנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים", הרי שההשוואה לנח, שאף עליו נאמר "את האלוקים התהלך נח". **שם** – שנאמר עליו: "וּמְלֵכִי צְדָקָם מֶלֶךְ שָׁלָם", שהיה "שלם" בכל גוף. וכן נכפל שמו, שנאמר בראשית יא ז: "אללה תולדות שם, שם...". **תרח** – שנכפל שמו, שנאמר בראשית יא ז: "זֶה לְאֵת תִּזְמִין לְעָבֹד עֲבֹדָה זָרָה, לְבָסָר וּבָשָׂר יְאֵת". **וְאֶפְרַיִם** – אף על פי שהוא עובד עבודת זר, לבסוף עשה תשובה ויש לו חלק לעולם הבא אחריו לד עד ע"ב. **יעקב** – שנאמר עליו "איש תם יושב אהלים", שהיה תם ושלם. וכן נכפל שמו, שנאמר בראשית מו ב: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאַת הַלְּלָה, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב". **גד** – שנאמר "בָּא גָּד", גָּד לשון חיתוך, כלומר שמיילתו הייתה חתוכה ורש"י בראשית ל יא. **יוסף** – שנאמר עליו "אללה תולדות יעקב", יוסף", שנולד בדומה לאביו יעקב. **משה** – שנאמר עליו "וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא", וכי

מה ראתה בו אמו, שנאה ומשובח מכל אדם? שיצא מהול, במלואו וטובו. וכן נכפל שמו, שנאמר (שמות ג ד): "וַיָּקֹרֶא אֱלֹהִים מִתְזֵךְ הַסְّנָה, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֵשָׁה". איווב – שנאמר עליו "איש תם וישראל". **בלעם הרשע** – שנאמר "נאום שומע אמר אל". דהיינו שהשכינה דיברה עמו, הויאל והיתה לו מעלה מיוחדת על יתר גויי הארץ. הוא אמרנו נולד במעלה רוחנית גבורה, אך איבד אותה בעמישיו הרעים, ונמשכה וחזרה לו ערלתו על ידי אתנו – אותו ו. על ידי האtronו אותו ובאו עליו נ' טומאות של הנחש]. וכמו שרמזו בפסוק "אשר מחזה שדי ייחזה נופל וגלי עיניהם", סופי תיבותו "AMILAH", שמחות ערלתו היה נופל כshediber עמו ה'. **שמעאל** – שנאמר עליו "וַיָּהִרְאֶשׁ שְׂמוֹאֵל הַוְלֵךְ וַיַּכְלֵל שְׂטוּבָה" שמואל א ב כו, שהיה טוב ומஹ כמשה שנאמר עליו טוב. וכן נכפל שמו, שנאמר ושם ג י: "וַיַּבְאֶה" ויתיצב ויקרא כפעם בפעם שמואל שמואל". **דוד** – שנאמר "מכתם לדוד". מכתם – מכיה תם, שהיתה מכתו שלימה, כלומר, מקום המילה הרاوي למכה, היה תם ושלם וסוטה י עב. **ישעה** – שנאמר ה' מבטו קראני ממעי אמי הופיע שמי". **ירמיה** – שנאמר בטרם יצאך בבטן רגутיך". **זרובבל** – שנאמר אקחך זרובל בון שאלטיאל עבדי נאם ה' ישפטיך בחותם", שהיה חתום בחותם המילה. ואבות דרכינו נתן פרק באות ה. שם ונשמה עמוד שט)

๙ סעודת מצוה ט

שמחה ומשתה

מנוג ישראל קדושים לערוֹך סעודה גדולה לכבוד המילה, כדי להביע שמחתנו בהשם יתברך ובתורתו שצינו על מצוה יקרה זו. ורמזו זאת בראשי תיבות מילה: **משתה יעשה לכל הקהיל.** (סימנו רשה סי"ב. הנגנו רבינו יאיר חיים בכרך בשוו"ת חוות יאיר סימנו ע)

חזק' הביאו סמק לסעודה לכבוד המילה מהפסוק (בראשית כא ח): "וַיַּעֲשֶׂה אָבָרָהָם כַּשְׁתָּה דְּדוֹל בַּיּוֹם הַגָּמְלָת אֶת יְצָקָק", ביום ה'המְלָיָה [8] שמיל את יצחק, מלמד שעשה משתה ביום המילה. וכמבואר בפרק דרבנן אליעזר (פרק כת): רבי ישמעאל אומר, לא יעיב אברהם מכל אשר ציוו. וכשנולד יצחק, בן שמונה ימים הגישו למילה, וה给了我ו למנחה על גבי המזבח, ועשה שמחה ומשתה. מכאו אמרו חכמים חייב אדם לעשות שמחה ומשתה באותו היום שזכה למול את בנו כ아버חים אבינו, שנאמר: "וַיַּעֲשֶׂה אָבָרָהָם מִשְׁתָּה גָּדוֹל בַּיּוֹם הַגָּמְלָת אֶת יְצָקָק". וכן מבואר בגמרא סנהדרין וט עב כאשר השטן קיטרג על אברהם ואמר: רבונו של עולם, ז��ן זה חנתנו למאה שנה פרי בטון, מכל סעודה שעשה לא היה לו תור אחד או גזול אחד להקריב לפניך?! גם בגמרא מסכת נדה ולא עב שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה אמרה תורה לשמונה ימים? שלא יהיה כולם שמחים ואביו ואמו עצבים. ופירש רשי, שאוכלים ושותים בסעודה, ואביו ואמו עצבים שאסורים בתשmiss. וכן מבואר בגמרא מסכת כתובות וח עב שעושים סעודה לכבוד המילה, רק שאין לומר שהשכמה במוענו, מושום צערו של תינוק. וכן אמרו במסכת שבת קל עב כל מצוה שקבעו ישראל עליהם, כגון מילה, שנאמר ותהלים קיט קסב: "שְׁאָנֹכִי עַל אֲמָרָתֶךָ", עדין עושים אותה בשמחה. ופירש רשי בשמחה, שעשויים משתה. ועוד אמרו במדרש ותנומתא תזואה א: אמר רבי שמעון בר יוחאי, והוא שמי חביב לפני האדם יותר מבני, והוא מל אלו שהיו לשבות רצון בוראי, הוא רואה בנו שופךدم ממילתו ומתקבל עליו בשמחה. ולא עוד אלא שהוא מוציא הוצאות ועשה אותו היום של שמחה מה שללא התהביב. וכן אמר דוד ותהלים נ ח: "אָסְפוּ לִי חֲסִידִי בְּרִיתִי עַלְיִ זְבַח", שלכבודם רמי תריהת הברית שהוא זב ל ח ימים, עשויים זבח. ועוד אמרו במדרש תנומתא: "ובוים השמנינו ימול בשער ערלוֹת", אין כתוב כאן שיוציא הוצאות על המילה, ובא וראה כמה ישראלי מוחבבים את המצוות שהם מוציאים הוצאות כדי לשומר את המצוות ולשומו בהן. אמר הקב"ה אתם משמורים את המצוות ששם מוציאים הוצאות בהן, אף אני מוסיף לכם שמחה, שנאמר ושעה כת יט: "וַיַּסְפּוּ עָזְזִים בָּה' שְׁמָה... בְּקֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל יִגְלֹו". עyi ב"ס רשה. פה

וכתב רבנו בחיי וכד הקמה עני מילה. לפני כ-500 שנה): מוצאות המילה היא בעין קרבנו שאדם מקריב פרי בטנו לבוגד חם לקיים מצוות, וכשם שדים הקרבן מכפר, כך גם המילה מכפר, וכך עיקר המילה ביום השמיי, בדמיון קרבן שיאינו קשר עד היום המשmini, שנאמר וירא כי צ' "שר או קשׁב או עז כי יולד, והיה שְׁבָעַת יְמִים פְּתַת אֲפֹו, וְמִימֵּס הַשְׁמִינִי וְהַלְאָה יַעֲצֵה לְקַרְבָּנוּ אֶשְׁתָּה לְהָה". וכשם שתכוב בקרבן ושמות כת לא, "אָקְלָו אֶתְם אֲשֶׁר בָּפְרַבְּחַס", שאכלת בשר הקרבן מכפרת, כן המנהג בישראל שעשוים סודודה ביום המילה ומונטאפסים הכל ובאים שם, ומנהג אשר הוא. ועל כן הזכיר דוד מלך ישראל, "אָסְפוּ לִי חֲסִידִי בְּרִיתִי עַלְיִ זְבָח", לממדך כי ראייה המוצהרת הזאת שיתאפשרו הקרובים והאהובים לשומחו ולעשות סודודה עליה. ע"ב. וועיוי ש"ת יבע אומר חלה א אורח חיים סיימו לדאות ב, ד, ג וחלק ה יורה דעה סימן לא אות ג

פת ובשר

לאור כל האמור, מצוה לעורך את סעודת ברית המילה בכבוד גדול עם פת ובשר בהמה, שאין שמחה אלא בבשר ויין.

כו משימות דברי חז"ל הנ"ל שאמרו שעווים משטה גדול וסודודה גדולה, וברור שהכוונה לבשר ויין, ולא למאכל חלב שאינם בכלל משטה וסודודה גדולים. וכן פשוט שלא עשה אברחים אבינו סודודה שתהיה חשובה וויקרטית ככל שתהיה, עם גבינות חלומי ופיקוז, ופשטידות ואטוריות מוקפות. וכן נראה מקיטורו החטן הנ"ל, שמקל סודודה שעשה לא היה לו תור או גויל להקריב לפניך. וכן מודיע במדרשי שס: הוא רואה בנו שופך דם ממילתו ומקבל עליו 'בשםך', ולא עוד אלא 'ש'מצויא הוצאה' ועשה אותו היום של 'שמחה' מה שלא התחייב. וכן אמר דוד תהילים נח "אָסְפוּ לִי חֲסִידִי בְּרִיתִי עַלְיִ זְבָח", שלכבודם ברית ברית העשו זבח. והיינו בשאר הטעו זביחה - שחיטה, ולא גבינות וחלב. וכן נראה מדברי רבנו בחו"ל.

והנה נאמר בתורה (שモות יח יב): "וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה עַלְיהָ תְּנִזְנֵן לְאַלְמִים, וַיַּבָּא אֲחִרְנָן וְכָל זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַכְלָל לְחַם עַמּוֹ מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים". ופרש הרמב"ן, היה זה לאחר שהתגידי במילה וטבילה, ובאו אחריו וכל זקני ישראל לאככל לחם עמו ביום חתונתו, כי חתן דמים הוא. וככתוב בש"ת משנה הלכות וחקל יד סי' רעב, ומובואר שעל ברית שהוא חתן דמים למולות, צריך סודודה עולה וזכחים, כמובואר ברמב"ן שזו הסודודה היהת בשבייל הברית, שאם לא צריך סודודה כמו בברית, אם כן מה שונה יתרו, וזה פשוט מאד. ע"ש.

למה אין לו חشك לעסוק בתורה?

כתב בש"ת משנה הלכות וחקל יד סי' רעב) קבלתי מעשה שהיה אצל הגאון הקדוש בעל דברי חיים מצאנז שבא לפניו איש חשוב והתנצל שיש לו בית מלא תורה, וכל בנין לימודי ה', ורק בן אחד יש לו שאינו רוצה ללימודו, ואינו בן תורה, ויש לו מזה עגמת נפש וצער גדול. הרב התבונן במחשבתו הטהורה כדרכו בקדושים, ותיקף שאל, "אולי עשית סודודה חלבית בברית, ולא אכלו בש"ר?" חשב האב והשיב שזוכר שהיה זמן מבולבל ועשוי סודודות חלב. השיב הרב: "אם כן מה אתה רוצה". וכן היה מעשה פעם בדיקות עם הגאון החזון איש זצ"ל. (ודרך פקודיך מצאה ב חלק המעשה הערכה נדו)

פת שחרית

אף שהמעלה הגדולה לעורך את ברית המילה בבוקר, וכן עמוד 129, לא מחמת כן יערכו את הסודודה במאכל חלב וגבינות, אלא יערכו סודודה גדולה עם פת ובשר. ואולם, רשאים לכתילה לעורך את הסודודה לבדה בשעות הצהרים, כי העיקר שהmillion עצמה נעשתה בבוקר. וכן הרاوي, אף בבוקר בעת הברית, יכבדו את הציבור במיני מזונות ומגדים, כדי ה' הטובה עליהם, והנרג בהם מנהג דרך ארץ.

מדוע לא עשה העשיר סעודת ברית מילה?

האדמו"ר הקדוש רבי חיים מריבניץ זצ"ל, קיים במלוא המובן את מאמר חז"ל (גיטין נז ע"ב): "כִּי עַלְיךָ הַוְּרָגָנוֹ כָּל הַיּוֹם" - "זו מצות מילה". הוא חי ברוסיה בתקופת הקומוניזם, והיה מוסר נפשו ממש תחת סכנות איומות ונוראות לМОול תינוקות יהודים ולהכנסים בבריתו של אברהם אבינו. ועיין בשער האגדה בפרק "סיפורים" כמה מעשיות נוראות עלי. מספרים שפעם התכבד לМОול אצל עשיר מופלא, והיתה שם סעודה גדולה כיד המלך, אך פתאום ראו כי הרבה תמה "מדוע לא עשה העשיר סעודת ברית מילה?" כשהתפללו השומעים על תמייתנו, הסביר דבריו, "הלווא לא הגישוبشر, ואין סעודת ברית מילה אלא באבר".

(אור ישראל עמוד תמח)

כדי להתאמץ

אף מי שקשה עליו להוציאו הוצאות עבור סעודה, כדי שיתאמץ על הדבר. אולם אם אין אפשרותו כלל, יעשה מה שביכולתו, והשם יתברך לא יمنع טוב להולכים בתמים.

במדרש תנומה פרשת חי שרה זאת זו אמרו, כאשר אדם את בנו, אפילו ממשכן עצמו, משמהו אותו החיים, هي אומרת (תהלים עא יד) "יְהוֹסֵפְתִּי עַל כָּל תְּהִלְתֶּךָ". ע"כ. ומבואר שיש עניין להתאמץ יותר מכדי יכולתו, כדי לעשות משתה ושמחה, עד שלולה ממשכן את עצמו, וכן מפרש שם פרשת תצה את זו. וכותב בחכמתו אדם וכל קמץ אותן כד) וממי שאפשר לו לעשות סעודה ומוקץ ונוטן רק קפה או יין שرف ומיני מתיקה, לא יפה עשויה, והגנו מילנה מיחה בהם. ע"כ. וכותב בערוך השלחן טעמו רסה לט"א, ובמדינתנו מעתים הם שעושים סעודה, ורק אוכלים קצת מיני מתיקה בעוגות לקח וכיצא בזה, מפני העניות וכבוד הפרנסה. ועיין לעיל עמוד 92

גודל כח סעודת הברית

השפט אמרת" מגור, פנה פעם אל אחד ממקרוביו, ובקיש ממנו שיקח את שני בניו הקטנים אל יהודי מסויים בורשא, שיברך אותם. עשה הקروب בבקשת הרבי, נסע עם הילדים, בחושבו כי בודאי מדובר בצדיק ידו ומספרם. להפתעתו, איש במקומות לא ידע למי מדובר. ורק לאחר חקירות ודרישות רבות, הגיע אל אותו היהודי, וראה לפניו אדם פשוט ביותר. שטה לפניו את בקשתו, שיברך את הילדים. נראתה כי הלה לא הבינו כלל מה מבקשים ממנו. אולם הקروب הפציר בו ואמר: "אֵף שָׁאַנְךָ יְדֻעָ מְאוֹמָה, תּוֹאֵל נָא לְבָרְכָם כְּבָקֶשֶׁת אֲבָהָם הַרְבִּי מְגֹור". עשה היהודי חחפו, והרעיף ברכות על ראשם.

בדרכ' חזרה, היה תמה ומשתאה לדעת מה טיבו של היהודי זה ומה מעשייו, אולי הוא מל"ז צדיקים נסתרים... אולם בשובו לגור, סח לו הרבי דבר פלא: אכן איש פשוט הוא, אלא שפעם אחת כדי להכין סעודת מצוה בכיס שקיבל, ונשאר בעירום ובחוסר כל! הדבר עשה רושם גדול בשמיים - איש פשוט כמוחו עשה זאת נימנו ונגמרו לתת לו את שכרו גם בעולם הזה, שכל ברכה היוצאה מפיו, לא תשוב ריקם. והוא עצמו כלל אינו יודע שניחנו בכך סגוליל כזה שברכו מתקיימות! ראש גולת אריאל ח"א עמוד כה

סעודת ברית תמורת כרטיס הגרלה

פעם כשהגאון רבי יוסף זוננפלד זצ"ל עמד להכניס את אחד מבניו בבריתו של אברהם אבינו, לא הייתה בידו פרוטה לפורתה. הוא הצעיר שמא לא יוכל להכין

סעודת מצוה. להלן אותות שהוא לא רצה להזדקק, כי התפרק מכך מאד. על כן, החליט המכור לשם כך שטר הגרלה של הבנק האוסטרי שהיה בידו עוד בטרם עלותו בצעירותו לארץ ישראל. הקונה היה הרופא ד"ר שורץ. בכספי שקיבל תמורת שטר הגרלה הכנן רבוי חיים את צרכי הברית. כעבור זמן, בא אליו ד"ר שורץ, ובהתרגשות גדולה סייפר כי בהגרלה זו הוא זוכה זכיה גדולה מאוד של מאות אלף גולדן אוסטרריים! וכפifiין על כך שהאגרת היתה מתחילה של הרבה, והוא הושיט לו מאות נפוליאון זהב, סכום עצום מאוד בימיים ההם!

סייף רבוי חיים: "לא היסטי אף לרגע, החזרתי לו את מאה הנפוליאונים. הם לא הגיעו לי ולא הייתה לי שום שיקיות לזכיה! לא שטר הגרלה הוא הזוכה, אלא המחזיק בו! ומה לי ולד"ר שורץ?! אם הוא זוכה בגורל, הזכיה כולה שלו. גם אם לא היה רוכש אצל את שטר הגרלה, הרבה שלוחים לו למקומם". כך סיימס רבוי חיים את סיפורו, ללא כל התפעלות מהנהגתו המיוונית הראوية לשבח. (בדור תהיפות עמוד 189)

"שירו לו זמרו לו, שיחו בכל נפלאותיו" (תהלים קה ב)

מצוה לשמה ולשיר לכבוד המילה. וטוב ונכון להביא כל נגינה, כדי להרבות בשמחה, ולהודות לשמו יתברך ויתעללה, כמו שכותב מרן החיד"א ושו"ת חיים שאל ח"א סיינו כאן המנגג להביא כל נגינה, ויגל האיש ותשמח היולדת. ועיין בתוספות מסכת נגינה טו ע"א בשם היישלמי. הובא להלן עמוד 193

ואמרו בזוהר הקדוש (שמיני מד ע"א): כל אדם שנולד לו בן, צריך להזכיר אותו קרבנו להשם, **בسمחה וברצון הלב**, להכניסו תחת כנפי השכינה, ונחשב לפני הרים בשם קרבנו שלם שיתקבל ברצון. וככתב השל"ה הקדוש (מסכת חולין דף פט): "אם מצוה לשמה שמחה גופנית לכבוד המילה, קל וחומר שמחה רוחנית. **וכשambilאת בנו למילה, יתעורר לבבו שמחה גדולה ויפאר וישבח להשם יתברך על אשר זיכחו לבן, ולהכניסו בבריתו של אברהם אבינו, והיה חותם באות ברית קודש אשר ציינו השם יתברך, ובזה אנחנו עבדיו ונושאים החותם הקודש, ויגל וישמח שמחה גדולה לבבו שהיא דביקות בו יתברך".**

גם בספר יסוד ושורש העובודה כתוב: **יכניס הودאה ושמחה עצומה לבבו, כי חסדו עליו גבר לזכותו בן זכר להכניסו ביום השמיini בברית עובdot הבורא יתברך שמו ויתעללה.** והנה זולת ההודאה הכללית שבעת הולדי, ראוי לאדם בכל שבעת הימים שעד יום המילה, להכניס הודאה עצומה לבבו בשמחה עצומה, ואשרי המחכה להגיעו מיום אל יום, אימתי יבוא לידי יום השמיini למל את בנו ולהכניסו בבריתו של אברהם אבינו, שעל ידי זה יכנס חלק הקדוש של יוצרנו ובוראו יתברך שמו, והיה לאות ברית חותם קודש בברשו. והיה עבד ה' לעולם לשמר תורה הקודשה והתמיימה, וזה יתעללה ויתרומים ויתנסא זכרו לעד, יהיה לו אלה ולאדונו לעולם. **ואיך לא יתלהב לבבו ברוב החדווה והשמחה שזכה להכניס את בנו תחת כנפי יוצרנו, ועל ידי זה יזכה לכל טוב הצפון.** ע"ש.

צדקה וסעודת לעניינים

העשה סעודת מצוה ואני מאכיל לעניינים, חילאה יכול השטן לקטרג עליו. על כן

ישים לב אבי הבן להזמין ענינים לסעודת המילאה, או שיקדים לתת להם צדקה בעין יפה ונדיבבה, ובכך יקווים בו הפסוק ומלכים א"ח: "אין שטן ואין פגעה רע".

בא וראה דברים מבהילים בזוהר הקדוש והקדמה, י"ב על מי שאינו נוטן חלק לענינים בסעודת מצוה: פתח רבי שמעון ואומר, כל מי שמחה במועדים ולא נוותן חלק להקב"ה, שאינו משמח את הענינים כפי יכולתו, אותו רע עין שהוא השטן, שנוא אותו ומטרוג עליו ומסלקו מן העולם, וכמה צרות על צרות מסובב לו. כי בימים אלו הקב"ה בא לראות את אותם בני השבורים, ואם רואה שאין להם למשמה, בוכה עליהם ווללה למעלה ורוצה להחריב את העולם. ובאים המלאכים ואומריהם: רבנן העולמים, אתה נקראת רחים וחנון, תגלל רחמיך על בניך! אמר להם: הלווא העולם לא עשיתיו אלא על החסד, שנאמר ותהלים פט ג' אמרתיך עולם חדך יבנה, ועל החסד העולם קיים. הרוי פלוני אכל ושתה ויכול לעשות חסד עם הענינים, ולא נוותן להם דבר. ובאו המCTRוג ומקבש רשות לדודו אחר אותו האיש.

מי לנו גודל מאברחים אבינו שעשה חסד לכל הבריות, וביום שעשה משתה גודל, קרא לכל גודלי הדור. והרי בכל סעודות שמיחה, המCTRוג הולך ורואה, אם אותו אדם הקדים חסד לענינים ויש ענינים בבטחו, הוא לא נכנס לאתו בית. אבל אם הוא ראה שמחה בלי עניים ובלי חסד, עוללה מCTRוג עליו. גם בסעודה שאצל אברחים ירד המCTRוג ועמד על הפתח כמו עני ולא השגיחו בו, כי אברחים היה משתמש את אותם מלכים וגדוליים, ושרה היתה עסוקה להניק את הבנים של כולם, כי לא האמינו שלידה באמות, וחשו שהביאה את יצחק מן השמי, וכך הביאו את בנייהם עימם, ונטלה אותם שרה והיינקה את כולם, שנאמר: "מי מילל לאברהם היגייקה בנים שרת", "בניים" ולא בן. והCTRוג היה עומד על הפתח, ואמרה שרה: "צחק עשה לי אלהים". מיד עלה המCTRוג לפני הקב"ה, ואמר: רבנן העולמים, אתה אמרת "אברחים אהובבי", הנה הוא עשה סעודת ולא נתנו דבר לענינים, ולא הקריב לפניך אפילו יינה אחת. ועוד אמרה שרה שצחתה בה. אמר לו הקב"ה, מי בעולם כאברחים. אך המCTRוג לא זו שם עד שבלב לכל אותה שמה, וכיוה הקב"ה להקריב את יצחק קרבן, ונגורע על שרה שתמות על צער בנה. הנה כל אותו הצער נגרם, בכלל שלא נתנו דבר לענינים. ע"כ מהזוהר הקדוש.

לאור דברי הזורה, ניתן להבין מה שאמרו בגמרה סנהדרין פט ע"ב על הפסוק ובראשית כב א: "יעי אחיך המזבקרים האלה, והאללים נסה את אברחים", ומה הדגש "אחר"? אחר דבריו של טוויו, שנאמר: "יעיש אברחים משליטה גודל ביום הגמל את יצחק", אמר השטו לא היה לו תור אחד או גוזל אחד להקריב לפניך? אמר לו הקב"ה: כלום עשה אלא בשביל בני, אם אני אומר לו זבח את בנד לפניו, מיד זובחו. מיד "והאללים נסה את אברחים... ויאמר קה נא את בנד את ?חידך אשר אמכת את יצחק... והעליה שם לעלה". וכתב הגאון בעל תורה חיים, ומשמעותו מכאן שימושה העקדה היה מיד לאחר קטרונו של השטן. ותמונה שמנה שאמר השטן מכל סעודה שעשה, לא היה לו להקריב לפניו תור אחד, משמעו שמיד לאחר הסעודה אמר כו, והסעודה הייתה ביום הגמל את יצחק, ואילו בשעת העקדה היה יצחק בן שלשים ושבע שנים. וצריך עיון. ע"כ. אולם על פי הזוהר חנ"ל יש לישיב, כי באמת הCTRוג היה מיד לאחר הסעודה, וכבר באותה שעה נgorה הגזירה שאברחים יעלה את יצחק לעולה, ושרה תמות על צער בנה, אך בפועל התבצעה הגזירה בעתיד הרחוק.

מעלה חשובה

ישנה מעלה להשתתף בסעודת ברית מילה, כמו שאמרו במדרש, שכל האוכל בסעודת מילה, ניצל מדינה של גהינם. (תוספות פשחים קיד ע"א, הלושם סימן רסה סל"ז)

הזמןה לבירת

יש אומרים שמי שהזמין אותו לסעודת מצוה כבירת מילה וכזרומה, ואיןו בא, הרי הוא מנודה לשמיים. ולכן יונם נזהרים שלא להזמין את מכריהם אלא רק להודיעם שיש מילה ביום פלוני, בשעה פלונית, במקום פלוני. אולם מן הדין אין

צריך לחשוש לזה, ואם לא מסתדר לו להשתתף מכל סיבה שהיא שהיא, רשאי שלא לכלכת. ובלבד שאינו מתחמק מחמת זלזול במצבה, חילילה. [והלוואי שיזהרו הציבור בחלכות המפורשות בשלוחן עורך כמו שנזהרים כל כך בעניין זה].

אמרו חז"ל לפסחים קיג ע"ב, שבעה מנודים לשמיים, ואלו הם וכו' ויש אומרים אף מי שאינו מיסב בחבורה של מצוה. ובתוספות וקיד ע"א אמרו, דהינו سعودת מילה, וסעודת נישואין... ודווקא שיש שם בני אדם מהוגנים, וכך אמרו סנהדרין כג ע"א נקי הדעת שבירושלים, לא היו מஸובים בסעודה אלא אם כן יודעים מי מיסב עליהם. וכן כתוב הרמ"א וסימן רשה ס"ב, כל מי שאינוائق באול בಸעודת מילה, הרי הוא כמנודה לשמיים. ודווקא כשהמנצאו שם נמיינים, אבל אם נמצאו שם בני אדם שאינם מהוגנים, אין צורך לאכול שם. וככתוב בספר שרביט הזוהר, וראיתי רבותי גאנזיע ולט, שהיה מוחים בשמותים הסובבים בתיבי בני ישראל ומזמןים אותן לסייעות ברית מילה, ומזהרים אותן שלא להזמין, באמרם אליו מטעמים המתווים לא ילכו לסעוד שמה, יהיו חס ושלום בכלל נידי. ע"כ. אולם בערך השלחן (שם סל"ז) כתוב, יש נהגים לצותר לשמש שלא יקרא אותן לסייעות ברית מילה, אך עתה בעוננות הרביב אין לחשוש בזה, כי על פי רוב ימצאו גם אותן מהוגנים. נס הנאו רבי צדוק הכהן מלובלין בספר הזכרונות כתוב, אם נמצאו שם בני אדם שאינם מהוגנים רשאי להמנע מלילך לשם. והוא הדין אם בעל הבית רע עין וכו'. וכן אם עוסק בעשיית איזו מצוה, רשאי להמנע. וככתוב בארחות יושר, רבים בזמנם הזה שמאmins אותן הולכים אף בני אדם מהוגנים שם, כיון שכיו מוכרה בעל הבית להזמין אנשים הרבה דרך דרך ארץ, ואינו מקפידшибואו, ולפעמים נוח לו שלא יבואו, שלא הזמין אלא מפני הכבוד. ועוד יש לומר שדווקא כאשר אין שם מפני בלעדיו אז הוא כמנודה לשמיים, אבל אם יש שם מפני אין להקפיד. ובצירוף כל הטענות יחד, שהוא ימצאו אנשים שאינם מהוגנים, ושמא יש מפני בלעדו, ושמא לא הזמן אלא מפני הכבוד, רשאי להתחמק מלכת. וש"ת יביע אומר חלק ד יורה דעתו יט אות ג' ויש לצרף שרבותינו שלשת עמודי ההוראה, הרוי", הרמב"ם והרא"ש השמיטו דין זה ולא הביאוו כלל, וכן מרנו בשלוחן עורך לא הביאו, ומן הנראה שלדעתם אין הלכה כן, כי דין זה הובא בגמרא רק בדעת "יש אומרים", ומשמעותו קמא חולק שאין זה בכלל המנודים לשמיים.

כבוד התורה

תלמיד חכם שהזמיןוהו לסייעות ברית מילה, יודע בעצםו שלא יכבדו כפי כבוד התורה הרואוי, אין צורך ללכט לשם.

כתב בספר עלי תמר וירושלמי ומאי פ"ד ה"ב: בזוהר הקדוש מבואר שיש לעשות כסא לאליהו הנביה, וכשמניחו צורך לומר בפיו "זה הכסא של אליהו", ואם אין מזמינים כסא לאליהו ואומרים כן בפירוש, אין אליהו בא לשם. ומה נראה לי שם מזמינים תלמיד חכם לברית מילה ולשאר טעויות מצוה, והוא יודע שלא יכינו לו כסא כפי הרואוי לתלמיד חכם ולא יתנו לו מקום כפי כבוד התורה, אין צורך ללכט שם. ואין צורך לחושש שהוא מונווה לשמיים, שהרי אליהו עצמו אם לא מעמידים לו כסא כפי כבודו, אינו בא, ופשוט שצרכיך להיות כסא אליהו כפי כבודו, ולא באיו פינה נידחת שבודאי לא יבוא, וכך בתלמיד חכם הדין כן. ע"כ.

פעמים באהבה

תלמיד חכם שהזמיןוהו לסייעות ברית מילה בכרטיס הזמנה המצויה ביום, אינו צריך ללכט לשם, אלא דווקא אם הזמיןוהו בהזמנה נוספת בפירוש.

כתב בספר עלי תמר (שם): אמרו במודרש איכה על הפסוק (איכה ד ב) "בנִי צַיּוֹן הַקְרִים הַמְסֻלָּאים בַּפְּזָז", ומה היתה יקרה לנו? שכחינו ערך עצם שלא היה אחד מהם הולך לסייעה עד שנזכיר ונשנה בשנית. והטעם בזזה, כי הקריאה הראשונה יתכן שאינה אלא מפני הנימוס למראית העי, אך כשנזמיןינו בשנית הוא סימן שמצוינו באמות, ורק אז באה ההלכה שהולך לסייעות מצוה. ויש

לلمוד מזה על זמינו של כרטיס החזמנה בלבד שאינו אלא דבר שבשגרה הנשלח לכל אדם, אין תלמיד חכם צריך ליכת, אלא דוקא כשמזינו בפירוש, נוסף על כרטיס החזמנה. ע"ב.

تلמוד תורה בנגד قولם

העוסק בתורה והזמיןוהו לסעודה ברית מילה, פשוט וברור שיכول להימנע מלכלת, שאין לך מעלה גדולה יותר מעסיק התורה, וכל שכן אם הוא תלמיד חכם שזכה לברר הלהה למעשה, שמי ידמה לו וממי ישווה לו.

כתב הגאון רבינו צדוק הכהן מלובליין, אפילו הזמיןוהו לסעודה מילה והוא עוסק בתורה, רשאי, שהרי אףלו אם הייתה לפניו מצוה אחרת, הלווא העוסק במצבה פטור מן המצוה, ואין לך עסוק במצבה ועוד מה עוסק בתורה, וכיון שאפשר לקיימה על ידי אחרים, אין צורך ללבת לשם. וכותב מרנו מלכא צוק"ל מאור שראל חלק בפסחים קיד ע"א: ובזה מובן מה שאמרו בגמרא ובבא בתרא כתו ע"א שרבי יהושע בן לוי לא היה הולך לנחים אבלים אלא אצל מי שמת בלילה. ופירש רשי", מפני שהיא טרוד בתלמוד תורה. ובשו"ת שער שלמה זוראה הקשה על זה, וכתבתבי בಗליון שם: שלא קasha, כי אף שתנהומי אבלים מצוה, מכל מקום תלמוד תורה עדין, כיון שתנהומי אבלים אפשר לקייםים על ידי אחרים, ומהו במת בלילה שהוא צער וכאב גדול, היה הולך לנחים, יען גדל הכאב מאד. ופשטו. ע"ב.

כתב בשו"ת מהרש"ג, הגם שמצוה רבה ללבת לסעודה מצוה, אבל אם יש שם מנתין בלבד, אין לך מצוה רביה מלייש בביתה ולעסק בתורה ולידע הדינין וההלכות שצינו הקב"ה בכל פרטיהם. וכשלמדתני תורה אצל מורי ורבו הגאון הצדיק המהרי"ם שיק, ולעת חותונתי הלכתוי להיפרד ממנו ולקבל ברכתו, אמר לו מר זקנינו שהיה מבعلي הבטים החשובים שבעיר חוסט, שיאמר לי שלא אלך לכל הסעודות והشمחות. ואז אמר לי מורי ומתרוגם מלשונו אשכנז "אם ישבים ולומדים, אף פעם לא מתחריטים!" ומماז הרבה פעמים נזכרתי בדבריו הקדושים, וראיתי על פי הנסיון שהם דברים אמיתיים ונכונים, שכמעט בכל השמחות והסעודות יש הוללות. ועל כל פנים לתלמיד חכם שיכל לבורר הלהה, פשוט ובורר בלי ספק שטוב לו לשabet בביתו לבורר הלהה, שזה גדול יותר מכל השמחות של זמן הזה, אלא אם כן במקומות נחוץ מאד. ע"ב. ודברי פי חכם חוץ, ושפטים יסק, משיב דברים נכוחים. ושו"ת יביע אומר חלק ד' יורה דעתו סימנו יט אות ג ו

ליקחת מאכל

מי שלא יכול להתעכב בסעודות הברית מכל סיבה שהיא, רשאי ליקחת איזשהו מאכל מסעודת הברית ולאכול בביתו.

כתב בשו"ת שבט הלווי חלק ח סימנו רץ אותן בו: ואני דרך ליקחת דבר מסעודות הברית בביתי. ודבר פשוט הוא שמו של עירוני הטרוד גם בשאר מצות, שאינו חייב לאכול בכל הבריתות.

ביטולه לצורך קיומה

תלמיד חכם שהזמיןוהו לסעודה ברית מילה, וראה שבhalbיכתו לשם יוכל לזכותם בדברי תורה או שעיל ידי נוכחותו יקיימו את ההפרדה הנחוצה בין הגברים לנשים, כדי הדבר ליבטל מלימודו וליכת לשם, זכותות הרבים תלויות בו. שו"ת יביע אומר שם אותן ח

מעשה במרנו מלכא צוק"ל שאף שהיה בתוך השנה לפטירת אביו רבוי יעקב ז"ל, הולך וסידר חופה וקידושין לבנו של גבר נדיב ומוכבד ומקיר רבנן, התומך רבנן, בישיבות בעין יפה, כדי לעודדו ולהזקנו. וכותב מרנו ושוו"ת יביע אומר חלק י' יורה דעתו סימנו ני, בכתב יד בಗליון הנדפס מחדש: "וכל שכן

כשיש צורך בדברה, שעל ידי באו לשם, יושבים הגברים מצד אחד והנשים מצד אחר, ולא יושבים בערבותיא, לבתאי היהות שם ערובה, שכן היה התנאי לגבי השתתפותו שם. וכן נעשה בעבר בנישואיו של בנו הקודם של הנדיב הילל, על פי התנאי שהנתני עמו. ואם אמן מלככת שם, יהא לו פרוץ לעשות הכל בערבותיא". ישמע חכם ו يوسف לך.

הזמןת וחוקים מתורה

מכרים הרוחקים משמרית התורה והמצוות, ויש לשער שאם יבואו לסעודת הברית, יאכלו ללא ברכה וללא נטילת ידים וברכת המזון, אם באופןם יזמיןם, יהיה נראה כمزולז בהם, ואולי חילילה יבאו לידי מחלוקת זולזול בתורה, יזמיןם. ואם לאו, יתחמק מלהזמיןם. וטוב שבעל השמחה יזכה את המأكلים למועדנים, שאז נמצא שהמוזמנים אוכלים משליהם, ויש אמרים שבמאכל שלו, אין איסור מסיע בידי עובי עבירה ("הניסיונו בהלכה ובאגודה" עמוד 146).

פסק מרן השלחן ערוך ואורה חיים סימן קسط ט"ב: "לא ניתן לאכול אלא למי שיודיע בו שיברך". וכותב הגרש"י אירובך, הנו אמת שצרכיך כל אדם לשום דרכיו ולכונו מעשיו לשם שמים, מכל מקום, חשובני, כדי שבא אליו ארוח החשוב אשר איןנו שומר תורה ומצוות, אבל עדין יש לו אהבה לבני תורה, וגם תומך במוסדות תורה, ואם בעל הבית לא יתנהג עמו ב涅ום המקובל לכבד אותו במאכל ומשתה, יתכו שבגלל זה יתרחק חס ושלום מהتورה ומצוות, וגם יבאו לידי כאס ונאה על החולכים בדרך התורה. על כן, הנכוון לכבד אותו באכילה ושתייה ולא לחוש לאיסור "לפנוי עיר לא תתן מכשול" בזה שיכשלו באכילה ושתייה בלי ברכה. שאף שאין אמרים לאדם לעבור על איסור קטן כדי להציג אחרים מאיסור גודל, מכל מקום בנידון זה, הויאל וכל האיסור של הנוטן לאכול הוא רק עבירה של נתינת מכשול, וכיון שיש שעל ידי מניעת כיבודו, יבזו לבני התורה ותגרם שנאה על ידי כך לשומריו התורה, נמצאה שיכשלו באיסור גודל יותר, על כן אין כאן נתינת מכשול, אלא אדרבה, השרת מכשול שלא יבוא לעוון חמור יותר. ולכן יש להתריר גם לילדיים שהוריהם אינם שומרו תורה ומצוות, וניסו בדרך נזוי לסדרם לברך, ולא עללה בידם, שרשאים להגיש להם מאכל ומשקה, שעל ידי התנהוגותם עימיהם בנינום המקובל, אולי תתקרב דעתם, ובמשך הזמן יקימו תורה ומצוות. וכיוצא בזה כתוב הגאון החוזן איש צ"ע".

סעודת בית הכנסת

מן הדין מותר לערוֹס סעודת ברית מילה בבית הכנסת או בבית מדרש עם שירי קודש ודברי תורה, מכיוון שהוא שזו סעודת מצוה, ובלבך שיקפידו שהנשימים תבונאה בתלבושת צנואה. יישמרו על קדושת המקום לחתת הפרדה גמורה בין הגברים לנשים, אף יהרו שלא לדבר שם דברים בטלים, כפי שהובאה להיאזר תמייד, מפת חומרת קדושות בית הכנסת. אולם, אם לא יעמדו בכל זה, אסור לערוֹס שם את הברית או את הסעודה כלל ועיקר. (שו"ת יביע אומר חלק י' או"ח סימן יי, וחלק ט או"ח סימן קה אות עח)

אמרו בגדרא (פסחים קא ע"א) מקדשים בבית הכנסת בלבד בשבת כדי להוציא את האורחים שאוכלים ושותים בהם, היינו בסעודות הרשות של חול, אבל בסעודת שבת, סעודות מצוה היא אין אוכלים ושותים בהם, הימנו בירושלמי שאותם שם בעיבור השנה ובקיוש החודש. וכן כתבו הסמ"ג, אור זרוע, ארחות חיים, והרא"ש מלגניל בספר המנהיג. וכותב בספר המנהיג, סעודת שבת שהיא סעודת מצוה, מותר לאכול בהם. וראה ממה שאמרו בירושלמי שבתי נסויות צרייכים בדיקה מהচמץ, שכן אוכלים שם בשבות וראשי חודשים ובקידוש החודש, מפני שהן סעודות מצוה. ורבי יוחנן היה נכנס לבית הכנסת למחמת קידוש החודש, והוא מלקט הפירות שנשארו מסעודותם ואוכלים לחיבוב מצוה, והוא אומר יהא חלקי עם מי שקידש החודש כאן ממש. ומבוואר שמותר לאכול סעודות מצוה בבית הכנסת, ומינה אבותיהם בידיהם. ע"כ. ומהר"ם חלאוה והר"ז כתבו, שלצורך רבים מותר אפילו סעודה שאינה של מצוה. ומרן השלחן ערוך וסימן קנא ס"ד פסק כדעת

רוב הראשונים הנ"ל, וזו לשונו: לצורך בית הכנסת מותר לאכול ולישון בתוכו, ואפילו לצורך מצוה אחרת, כגון שנקבצים לעבר את השנה והחודש בבית הכנסת, מותר לאכול שם. ע"כ.

ואננס המנו אברחים כתוב בשם רבנו פרץ להקל דוקא בסעודת שאינו בה אלא פת וקטנית, אבל סעודת גודלה של משתה יין ושכר, אין להתייר אפילו אפליו שטעות מזויה. אלols מדברי הראשונים הנ"ל לא משמעו כי, שהרי התירו לאורחים לסייע בבית הכנסת סעודת שבת מפני שהיא טעונה מצוה, וכמפורש בירושלמי, וסתם טעונה שבת היא סעודת גודלה שאוכלים ושותים כל צרכם, והוא רגילים לקבע סעודות על היין, כמבואר בברכות מב ע"ז). ולדבריהם, ברור שיש להתייר גם לעזרך סעודות ברית מילה, וחתן וכלה, וסיום מסכת, מפני שהיא טעונה מצוה. גם בש"ת קrho לדוד כתוב, שנוהגים להקל לעזרך סעודות גדולות של מצוה בבתי נסיות ובטמי מדרשות. וככתב המשנה ברורה וסימן קנא ס"ק כ, הנוהגים להקל לעשות סעודות סיום מסכת בבית המדרש, מפני שאנו להם מוקם מרוחה יותר, אף שהיא טעונה גודלה, ש להם על מה לסמוך, ואנו למחות בידם. ע"כ. ובשער הציוו שם צירף את הירושלמי הנ"ל שהיו אוכלים שם גם בשבותות ובראשי חודשים, וזה בודאי לא היה פת וקטניות בלבד וכן.

ועל כל פנים, ברור שככל מה שיש להקל לעזרך סעודה בבית הכנסת, הוא רק לציבורו יראי שמים שהוירטם במעשיהם ובלבושיםם, ולא חשודים לדבר דברים בטלים בבית הכנסת או לבוא חלילה לידי שיכרות ואש, אלols אם חלילה לא עומדיםanza, וכאשר אוכלים שותים דעתם גבאים עליהםם, פשוט וברור שאנו להתייר לעזרך שם סעודת, והואוון תלי בצווארכם של אותם גבאים חסרי דעת והבנה בחומרת וקדושת בית הכנסת שמאפשרים להם זאת. שוב מצאתו שכיווץ זהה כתוב מrown מלכא במקום אחר ושות' יביע אומר חלק ג'abo העוזר סימן יאות ח' וזה תוכן דבריו: ואלols הדבר ברור שככל היתר זה הוא באפוי שהנשים נכונות בבית הכנסת בצדיעות ובכיסוי ראש, שבלאו הכי הן חייבות זהה גם בצתתו לחוץ, אף כי במקומות המקודשים. וכך שכתב גם כן הגאון רבינו אליהו חזון אב בית דין אלכסנדריא בש"ת תלומות לב, שכך הייתה המיצאות בזמנו שהיו הנשים באוט במלבושים קבועים המקומות הקדושים, וושובים שם ביראת הבוד. אבל כשהו יצאו בלבושים פריצות בעלי שרוולים וכדומה, בודאי שאין כל מקום להתיירanza, ולהפוך על ידי זה מקום מקודש מעט למערת פריצים, ובאו בה פריצים ויחלוות, ווש למחות זהה בחזקת היד. והרי אפליו אנשים אסורים להכנס לבית הכנסת בראש מגולה, כמו שכתב מrown בשלחן ערוך ואורה חיים סימן קנא סעיף ח', כל שכן נשים שמוחזרות על זה מהתורה גם בהילכו בחוץ. ותורתנו הקדושה לא תשתנה בשום זמן חס ושלום, וכל וחומר בן בנו של קל וחומר להיכנס בראש מגולה לבית הכנסת מקום הרשות השכינה. גם נראה שאם עורכים שם שלוחנות במאכל ומשתה כנהוג, ואני שומרים על קדושת המקומות על ידי שיתה בטלה וליצנות ושות וקלות ראש, ואין צריך לומר ששבאים לידי שיכרות והחולות, בודאי שמצוה למחות ולבטל מנהג רע כזה שהוא אותיות גהנם, ולגדור גדור לבב יערכו שם כלל. ע"כ.

ערבי שבת וחגיגים

ברית מילה שחלה ביום שישי או בערב יום טובים, מותר לעזרך את הסעודת כל היום, כיון שהיא טעונה מצוה ולא שיקד לדוחותה. אך מן הראי להקדימה לשעות הבוקר, כדי שיأكلו את הסעודתليلת לתיאבון. (חו"ע שבת א עמוד לב)

כבוד הבריות

הנוהג לאכול בשר ושר דברים רק מהכשר מהודר מסוימים, ועתה התארח לסעודת הברית או ליל הברית בבית חברו, והגינו לו מאכלים מהכשר מוסמך אחר שאינו נהוג לאוכלו, לא ימנע מלחמת בן מלאכל ויפגע בו, אלא יאכל מה שמניגשים לפניו, שאין לפגוע בחבר בשליל הנוגת חומרה וחסידות. ובעוונות הרובים, כמה שנאה ומחלקות נגרמות בעקבות הנוגת אלו שנעושות ללא מחשבה תחילת. עיין שות' יביע אומר חלק ה יורה דעתה סימן ג' וחלק י' יורה דעתה סימן כ'

ופשטוט וברור שכל זה באופן שאין חשש אייסור, אלא שהוא רק מהדר ומחייב יותר. אבל אם יש חשש אייסור, כגון שהגינו לפני יrok שיש בהם חשש תולעים, על כיוצא בזה נאמר ממשי כא': "אינו חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגדה", ולא יכול ממנו. אולם, במקורה שהביאו לו למשל דג מבושל עם עלי כסברה ופטרוזיליה שאינם מגידול מיוחד ללא תולעים, יסלק את העלים והרוטב מהדג וייכל את הדג בלבד בשימות לב, ויזהר ככל הצורך שלא לפגוע בהם. [ובזהՃנותו יבהיר להם בנהת את חומרת העניין של עלי יrok שאינם מגידול מיוחד]. עיין ש"ע י"ד סימן ק ס"ז)

בגמרה (ביבא יא ע"ב, חגיגה כו ע"א, נדה לד ע"א) אמרו, נאמנים עמי הארץ בשעת הרigel אפיו על הקודש ועל התורתה, שנאמר ושופטים כ יא": "ויאסף כל איש ישראל אל העיר באיש אחד חבריהם", הכתוב עשאו כולם חבריהם [כמו תלמידי חכמים]. ופירש רשי", כדי שלא לבישם. וכותב המהרא"ץ חיות (נדה לד ע"א) בשם הרמב"ם במורה נבוכים: הנה מטרת הימים הטובים כולם, לשמחה ולקבוץ שיש בהם הנאה הצריכה לבני אדם, ויש מהם תועלת בעניין האהבה שצרכica שתהיה בין בני אדם בקבוצים המדיינים. ותועלתם ידועה לאדם תועלת מן הקיבוץ הזה והתחדשות התורה, ואהבת בני אדם וחבירות אלו. והיו שנוועדו הימים הללו לקרב את לבבות אחינו אלו לalto, ולהרבות אהוה ורויות בקהל ישראל. ואם אין כל ישראל נאמנים אלו לalto בענייני טהרות, ואינם יכולים לאכול ביהר, הדבר מביא לידי שנאה ופירוד הלבבות. משום כך ביטלו חכמים את תומאת עמי הארץ ברגלים, כדי שיוכלו כל ישראל, חבר ועם הארץ לאכול יחד, ולשבת בסעודות מרעים ולקרב את הלבבות אלו לalto. ע"ש. וכך אמרו חז"ל שנדרין קג סע"ב: "גדולה לגימה שמקربת את הרחוקים, ומעלמות עיניהם מן הרשעים, ומשרה שכינה על נביי הבعل". ואולם החיפוץ הגדל הוא הפירוד, במה שאדם מונע עצמו מלacak אצל ישראל חברו, ובפרט עת רעה שאינו נאמן אצלו על המעשרות ועל הטהרות, ולא לחינם אמר רב עקיבא ופסחים מט ע"ב: "כשהיית עם הארץ אמרתי: מי יתנו לי תלמיד חכם ואנשכנו בחמור". ועל כן עיקר הסיבה לעליית الرجل היא כדי לחבר את לבבות ישראל זה ליה, אבל עדין לא הושגה המטרה אם לא יהיו נאמנים זה זה לטהרות, וראו חז"ל עצות מרחוק להשבית המונע שלא יבוא השטן לרകד בינויהם בימים קדושים אלו, לגרום שנאה ופирוד לבבות, ועשה את כל ישראל חברים בעת הרigel, ואף עמי הארץ נאמנים על יננס ועל שמנן, ומפני זה הרשו לעם הארץ לאכול יחד לחם, ולהיות יחד בסעודות מרעים, ועל זה תגדל האהבה ויתחברו הלבבות זה ליה. עכ"ד. ועיין בתוספות פשחים קיג ע"ב ד"ה שראה. ודוק. ועיין עוד דברים נמרצים בספר עלי תמר (על היירושלמי דמאי פ"ד ה"ב).

וסיפור לי תלמיד חכם מזקני תלמידי חכמים של ירושלים, שזכה להצלחות רבות אל הגאון הגדל חסיד וקדוש רבינו מנצור בן שמעון צוק"ל, ומידי פעם היו הциבור [בעלי בתים] מבאי בית הכנסת של הרב, מזמין אותו לסעודות מצווה בחנוכת הבית, ברית יצחק, שבע ברכות וצדקה, והרב היה בא לכבדם ווישב ואוכל עם כולן, ומעולם לא שאלizia ההקשר עוף זה ואיה ההקשר מاقل זה, וכיוצא בשאלות כאלו ואחרות. יسمع חכם ווישך להקה.

החומרת בנסיבות, והקלות באיסור "כל אלמנה ויתום לא תענו"

מעשה בחורים שהזמננו לסעודת "שבע ברכות" שאירגנה אשה אלמנה בביתה לבבود חתן וכלה. בסעודה היא הגישה עוף ושראר מאכלים, אך החורים לא אכלו את העוף מכיוון שהעוף לא היה בהקשר שהורגלו בו. בעלת הבית הצטערה על כך, אך לא היה בידה לשנות דעתם. למן הרבה כשהגינו החורים לישיבה אצל ربם גאון עזנו רבנו בן ציון אבא שאול צ"ל סיירו לו בהתקפות את הנעשהames, היאך התגברו על תאוותם ולא אכלו את העוף. אמר להם הרב בצער רב: אמנים החומרת בנסיבות, אבל הקלות באיסור (משמעות כב כא): "כל אלמנה ויתום לא תענו".

ועתה, שمعנה אתה דע לך, כי הנה בעניין נוב עיר הכהנים שהתגלל הדבר שנחרגו בה שמנים וחמסה כהנים ונחרבה העיר כולה, נאמר בנבואה ושמואל א כב: "וילא אמר

הפלך לדואג, סב אתה ופצע בכהנים, ויסב דואג האדמי ויפגע הוא בכהנים, וימת ביטח ההוראה שכהנים וחמשה איש נשא אפוד בד. ואת נב עיר הכהנים הכה לפי חבר, מאיש ועד אשה, מעולל ועד יונק, ושור וחמור ושה, לפי חבר". ואמרו חז"ל מפני מה נענשו נוב עיר הכהנים? מפני שהיתה שם אלמנה שלידה בן, והלכו אנשי העיר נוב ביום השmini ומלו את הבן, ולאחר המילאה כל אחד הלך לו לבתו, ולא ישבו לטענות מצוה, וצקה האלמנה אל השם יתברך על צורה בדבר הזה, ונגזר עליהם شيירגו 85 כהנים כמנין מיל"ה. השם יצילנו. (הובא בשלחן ערוך המקוצר בברית מילה עמ' יז) בשם הר"ש מנצורה (מחמי תימן לפני כ-200 שנה) בשם הר"ק).

ישמע חכם ו يوسف לך, שפעמים נראה לו שהוא מחמי, אך איןו יודע ששובך את דמו של חברו, ופוגע בו, וועבר על כמה איסורים מן התורה.

מי מברך על כס ברכת המזון

כתב בספר תשובה והנחות וח"ה סיימו רצבי, מצאתי דבר פלא בספר "מעשה איש" וילך ו בשם הגור"ח קנייבסקי שליט": מעשה בייחודי אב למשפחה ברוכת ילדים שאחד מילדיו סטה מו הדרכן על אף ששנדקו היה הגאון החוזן איש צ"ל, וכנראה שהתרעם האב איך זה יתכן, וניגש לחזון איש, שאלו הרב: מי היה המוחל? מי התכבד בברכותי? מי בעמידה לברכותי?ומי קיבל קואטרו? וכשנתברר שכולם יראים ושלמים, הוסיף החזון איש ושאלו, וכי בירך ברכת המזון בסעודה? והשיב: את זה כיבדנו אדם "מודרני" [כלומר, אדם שלא כל כך ירא שמים]. וענה לו החזון איש, "אם כן אני לא אשם", ונפרד ממנה. ע"כ. ונראה מדבריו, שגם אחרים שיש להם קשר לברית המילאה, אם אינם כשרים כראוי, זה עלול להפריע בשורש קדושת התינוק. וכל שכו אם אינו מבחן את בניו כראוי, שבודאי לא יועיל, ופושט.

זכות הרבים

מה טוב ומה נעים מה שנהגו רבים וכן שלמים להעניק לאורחיהם מזכרת מברית המילאה של בנים. ומנו הרاءו שיתנו דעתם לתת דבר שיועיל שבעתים למכרים, וכן תיכפל זכותם לאין תכליות. וכבר אמר שלמה בחכמתו (משל יב טו) "ישמע לעצה חכם". על כן, עצה טובה להעניק למשל חוברת מסדרת החוברות "בהלכה ובאגדה", המדברת על ליבם בשפה קלה ונעימה השווה לכל נפש, כמו 'שבת יומי' לגברים, ו'טוררה' או 'להיות את' לנשים, או מסדרת המועדים לפני כל חוג והג, שכבר אמרו חז"ל (אבות פרק ה משנה יח): כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו. וכותב מרנו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל (ובהקדמה לש"ת יבע אמר הלק ז): אין לך מעלה גדולה כמו מי שמאכח את הרבים, שנאמר יב ג: "יְהִמְשָׁכֵלִים זֶהָרוּ בַּזָּהָר הַרְקִיעַ, וּמַצְדִּיקִי הַרְבִּים בְּכֹכְבִּים לְעֹזָם זֶהָד", כשם ששבעת כוכבי לכת נראים לנו כניצוצות קטניות, והאמת שהם פי כמה וכמה מיליוןונים מכל כדור הארץ, כך המזוכים את הרבים ערכים גдол אצל השם יתברך. ועיי עד בדברי הפתיחה לחוברת "הסודה בהלכה ובאגדה".

התוספות במסכת חגינה (טו ע"א) ביארו כמה וכמה סיבות הייך אריע לאליישן בן אבואה לעזוב את דרך התורה ולהגיע עד כדי כך לרotta שחית, והביאו שם את התלמוד ירושלמי שלאלישע אמר לרבי מאיר מה שפירש רבי עקיבא בפסוק וקהלת ז ח "טוב אחרית דבר מראשיותו", טוב אחרית דבר כשהוא טוב מראשיתו, דהיינו שמתחלתו הוא היה טוב. ובו היה מעשה, שאבואה אבי היה מגדיי ירושלים, וביום שבא לモהילני, קרא לכל גודלי ירושלים והושיבם בבית אחד, ולרבנן אליעזר ורבי יהושע במקום אחר, והוא הקהיל אוכלים ושותים, שרים ומטפחים ומרקדים. אמרו

החכמים עד שallow עוסקים בשליהם אנחנו נעסק בשלהו, וישבו ועסקו בדברי תורה, עד שירדה אש מן השמים והקיפה אותם. אמר להם אבוייה אבא, מה באתם לשורף את ביתני אמרו לו, חס ושלום, אלא יושבים הינו וחווים בדברי תורה מותרנה לניבאים, ומונבאים לכתובים, והוא הדברים שמחים לנו תיימן מסני, ולא התורה נתונה באש אמר אבוייה, הויל וכך הוא כוחה של תורה, אם יתקיים הבן הזה, אני מפירושו לעסוק התורה. ולפי שלא הייתה כוונתו לשם שמיים, לפיכך לא נתקימו בו. ע"ב. וככתב מרן מלכא זצוק"ל וש"ת יהוה דעת ח'ג סיינו עד', ואך על פי שלא התכוון אבוייה ל凱טן אל לבבו, והרי מותר למלמוד למרת כבוד או עשור? נראה שבודאי חטאנו ופשעינו של אלישע היו מתוך הבחירה שבד כל אדם, אלא שלפעמים על ידי זכות גדרה, הקב"ה שומר עליו ומסייעו הרבה ללכת בדרכיו אפילו על ידי ניסים ונפלאות, כמו שכתב המהרש"א. ואילו הפרישו אבוי לתורה לשם שמיים, היה זה זכותו מגינה על אלישע לשומרו מוחטאים, אך מאחר שלא כיוון אלא לכבוד, הניחו על פי הבחירה הרגילה שבד כל אחד ואחד.

מכאן נלמד כמה שומה עליינו להתאמץ לקיים את הפסוק "טוב אחריתך ברך בראשיתו", שככל דבר ודבר נשתדל שכבר מתחילה יהיה על הצד הטוב ביותר. והנה עתה מכניםינו אנו את בננו לבריתו של אברהם אבינו, שנס המשקיעים בעיקר באולם מפאר ובאוכל מיוחד, צלים וקורתי לתמונות, וצלים וקורתי ליזיאו, ומשכיעים בעיני הגשמיות יותר מدائ, ואילו בדברים החשובים ביותר, משקיעים פחות. על כן, וובה קדושה לתת את הדעת בהשכמה מעודפת בדברים הרוחניים יותר, וגם במצורת שמעניקים לאורחים, ישמו לב להשקייע בדברים שיכפלו את זכויותיהם יותר ויותר, ובודאי שייהיה זה נחת רוח להקב"ה הרבה יותר מחלוקת ברכו או מעט 'ציפורן' בבד בכואז. ישמע חכם וויסוף לך, אשורי בעולם הזה ו טוב לו לעולם הבא. וראה עוד לעיל ועמו).(114

❷ ברית קודש

קדושים תהיו

ידוע הדבר ופשט העניין, שאף אם אין ריקודים בסעודת הברית, עדין יש להזהר שלא ישבו הגברים והנשים יחד בשום פנים ואופן, כי אין שמהה להקב"ה במצב שכזה, ומכל שכן כשהמצאים במקום שאין הנשים לבושות בצדניות.

כתב בספר חסידים (סימן שצט), ככל שמהה של מצוה, צריך לבדוק אם יש שם רעדת במקומות גילה, שנאמר "זגילו ברעדת". אבל אם נשים יושבות בין האנשים שהרהוריהם שם, אין זו שמהה של מצוה, שאין שם רעדת במקומות גילה, ואין שמהה במעוונו של הקב"ה. ועל אלה ועל כיוצאה בהם נאמר ירמיה טו יז: "לא ישבתי בסוד משלקדים ולאעל", שכל מצוה הבהה עבריה על ידה, מوطב שלא תעשה המצוה, כמו מצוה לשמה החתנו, ואם יש פריצים וידעו שלא פראית לא יהיה, או אין יכול להיות ללא הרהור, או אין יכול להיות מלראות בנים, אל יהיה שם.

ואף על פי שבשונו ספר חסידים כתוב, "אם נשים יושבות בין האנשים", כבר למדנו האחראונים מדבריו כיון שהחשש משומס הרהוריהם רעים, הוא הדין והטעם אף אם לא יושבות ממש ביןיהם, אלא רואים אלו את אלו, אין זו שמהה של מצוה. וכמו שכתב הגאון רבי אייזיק טירנא בספר המנהיגים (מנוגה כל השנה הנהגות אותן יד): כל מקום שאנשים ונשים רואים זה את זה, אין שמהה לפני הקב"ה כשייש בו הרהור עברי. וכן כתב הגאון החיד"א (ובהחותמי ברית עילם על ספר חסידים סימן קפח), וכן כתב הרש"ל (ים של שלמה כתובות פ"א סימן כ), כשישובים אנשיים ונשים בחדר אחד, השטין מקרטר, ואין שמהה לפניו הקב"ה, ואני הגבר אשר ראה עוני עמי, שכמה קלקללים באו מזה. גם הלבוש (sono או רורה חיים מנהיגים אותן לוי) כשהשכיא את ספר חסידים, כתוב, כל מקום שאנשים ונשים רואים זה את זה, אין שמהה לפני הקב"ה כשייש בו הרהור עברי. וכן כתבו רבים מהاخראונים, ומהם: הכנסת הגדולה (הגחות טורaben העזר סימן סב"ק כת), הש"ך (וירה דעת סימן שצא סק"א), באර היטוב (אבי העיר רב סק"א), עוז מקודש בשם בעל דעת קדושים מבוטשאטש, ש"ת (הודה יעלה אסאר חלק ב סימן מה אות ה), ש"ת חתם סופר (חוון משפט סימן קצ), יד אהרן וטור

סימן סב>About כה), קיצור שלחן ערוך וסימן קפט ס"א). ספר מהזאה עינים וסוף מהזאה ג. לפני כ-120 שנה), החפש חיים באהבת חסד ועוד. וכן כתוב הגאון בעל פלא יוזע ערך חתונה: אם תהיה תערובת אנשים ונשים, השען מركד בינויהם, אלא ישבו האנשים בלבד והנשים בלבד, בל יראו אלו את אלו.

ועיוון בספר החינוך (מצווה קפח) שכתוב: לא יעשה האדים שום דבר בעולם המביאו לידי הרהור בנשים, לא במעשה ולא בדיור ולא בשום הרהור רמז, לקרבת דעת האשה הקלה אל דעתו. ואך אם הוא מזען עצמו חשוב התאהoka כתצת, לא יאמר כיון שאין מזען עצמי כון, מה איבכתם לי אם אסתכל בנשים, כי יידע אני בגין תערור יציר בכם, שהרבה אמרו כן וכשלאו. ואתה בני, זהה הרבה על זה מאוד, ואל יבטיחך יצירך אף אם אלף ערבים יתו לך. ע"ב. וכותב בערוך השולחן (אבן העיר סימן כא ס"ז): כללו של דבר, השם אורחותיו ומגלוותיו, לא יכשל לעולם, ואשר לא ישים אל לבו, יכול ברשות היצר הרע, כי חזק הוא ממנו. ע"ב.

וכتب החפש חיים (וגדר עולם פ"ט): "כל איש ואשה שרוצים באמת בטובת נינותם, שיחולו עליהם כל הברכות שمبرכיהם אותם בשם השם, שישתדלו בכל נפשם שתהיה שמחת אמת,צדת התורה, שヒיה לנחת רוח לפני השם. ובזכות זה, יזכה השם יתרבור לאות מבניהם דור ישרים, רוז ברץ השם". ע"ב. ועיון עד בכל זה בחוברת "הנישואין בהלכה ובאנדרה" (עמ' 267).

"מנגן" אוותיות "גהנמ"

לצערנו הרבה, מצוי אצל אנשים מסוימים ש居שים לתחילה באירועיהם אנשים ונשים ייחדי [למעט ריקודים], וטענתם בפיהם כי כך היה מנהגם משנים קדמוניות. ובאמת, שאנו צריך להסביר על הלומותיהם ועל דבריהם, כי אין ספק שמי שמתנגד להפרדה בין הגברים לנשים, אין זה מחמת שבუרת בו קדושתizia מנהג או לחולחית של יראת שמים שהיא. וכבר דרשו חז"ל (סוכה נב ע"א) על הפסוק (זכריה יב יב): "זְסִפְרָה הָאָרֶץ מִשְׁפָחוֹת מִשְׁפָחוֹת לְבָד, מִשְׁפָחַת בֵּית חִוִּיד לְבָד, וְנִשְׁיָחַם לְבָד". והלא דברים קל וחומר, ומה לעתיד לבוא שעוסקים בהשמד ואין יצר הרע שלוTEM בהם, אמרה תורה אנשים בלבד ונשים בלבד, עכשו שעוסקים בשמחה, וכי רע שולט בהם, על אחת כמה וכמה שיהיו אנשים בלבד ונשים בלבד.

וקל וחומר בן בנו של קל וחומר למציאות של היום שבאות נשים רבות לא צניעות ובפריצות ממש, והיושב שם בודאי שנכשל במראות אסורות ובכמה וכמה איסורי תורה. על כן, החס על נפשו, יותר מלחשתחף באירועים שכallow, כי על "מנגן" כמו שהוא אוותיות "גהנמ". ולא יבוש מפני המלעיגים עליו כלל.

וכتب בספר חסידים (סימן ט): ועיקר חזק החסידות, שאף על פי שלועגים עליו, איןנו מניח חזידותו וכינויו לשמשים, ואיןנו רואה פניו נשים ואף על פי שכולם רואים, כמו שהייתה במקומות שהנשים שם מלבשות עדינים, והכל מסתכלים והוא אין מסתכל, זוכה לרוב הצפון, כמו שנאמר ומלים לא כ"ז מורה רב טובך אשר צפנת לרראיך", ועיון תשבע מזוי השכינה, "מלך בִּבְּפִיו תִּתְּחִנֵּה עִזִּיךְ" (ישעה לג ז). עי"ש.

וזו לשונו מרן השלחן ערוך (אוורה חיים סימן תקכט ס"ד): חייבים בית דין להעמיד שוטרים בחגים, שייהיו משוטטים ומחפשים בגינויו ובפרדסים ועל הנחרות, שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים, ויבאו אוידי עבירה, חס ושלום. וכן יזהירו בדבר זה לכל העם, שלא יתערבו אנשים ונשים בתביהם בשמחה, ולא ימשכו בינו, שמא יבואו אוידי עבירה, אלא יהיו כולם קדושים. ע"ב. וכותב המשנה ברורה: ודבר זה יש חייב תמיד להזהיר עליו ולמהות بما שיש בידו, אלא שבחגים מצוי הקלקול ביותר.

ובעוננות הרבים, התפרץ קלקל זה בזמנינו באיזה מקומות גם בימות החול, ועoon גדול הוא, וכי יש בידו למחות, בודאי מהויב למחות. עכ"ד.

ומה ששים עמי הארץ הטוענים להקל ראש בעניינים אלו, ומוראים היתר לשבת בתערובת אנשים ונשים, בטענה שרך יישבים ולא רוקדים, ולכן אין חשש להרהורים רעים, הנה ברור שזו טענת שוא, הבל ורעות רוח, שאינה על פי רוח תורתינו הקדושה כלל. ומיתור לומר, כמה מכשולים, סכסוכים ואיסורים חמורים נגרמו מהנהגות רעות שכאל, שכבר אמרו חז"ל אין אפטורופוס [אין ביטוחן] לעיריות וכתוות יג ע"ב, שנפשו של אדם מחמדתו ומכתה כב ע"ב. על כן, נראה שמים, יודח על האמת, וירחק מכל הנאה שכאז. וכך כבר כתוב רבינו משה הכהן בן אחחותו של הרاء"ש בספר חסידים תניא סימן צט), שכל השומר עניין מלהסתכל בנשים, שנון ושמחה ישיג.

הפרדה בברית

יש להקפיד על הפרדה בין הגברים לנשים גם בעת הברית עצמה, כי לצערנו הרבה, גם בשישנה מחייבת, ישנן נשים הנכונות לעזרת הגברים ומתקרבות יותר למקום הברית, וממשילות את הרבים. על כן, הנכו לעזרת את הברית סמוך קצת למחייבת, ובכך הנשים תשארנה על מקוםו ל神州 את הברכות, מבלי לפתח את המחייבת, ולא תהיה תקלה וממושל, חיללה. וכך אשר הברית מתקיים בבית הכנסת, ברור הדבר שהנשים תהינה בעזרת הנשים בלבד.

צא וראה מה שכאב על כך הגאון רבינו רב שלום שליט"א הרב הראשי לבת ים בספר "משפט הכתובת" וזה עמוד תפוח וזה תוכנו דבריו: וכמה יש להתרמר ולהתפללא, על כך שישנו חופות ובריות מילה שעומדים בהן אנשים ובני תורה, וסמוך להם ממש עומדות נשים ובנות מקושטות. ובשות מאורע אחר לא היו מעיזים לעמוד כך, והיו צוחחים ככרוכיא על ההיכומות הזאת. ומעשה שון הוא שהצלחה להכנס בלבול כזה, אפילו בנסיבות שככל חייהם תורה ויאה וחינוך וצניעות. וכי יודע אם לא מוטב מנהג הריקים שיושבים בעת החופה והמליה (างנים בלבד ונשים בלבד, ולא עומדים כהכלחה), אז ממושל העניים קטן יותר. ו מבחינה מעשית, הנסינו מורה כי אם מצמידים את החופה והברית לאחד הקירות או למחיצה באולם, הממושל קטן יותר.

ואני הקטון חשבני תקנה גדולה וטובה, להסדיר מסך וידיאו גדול לצד הנשים, שייעביר את כל מהלך החופה והברית, ורואות ממוקמו היטב את הכל, ומתරבה כבוד שמיים. ופושט שלא בראש הקב"ה את היהודי כי אם בשביל כיוצא בזה, להעביר אמרית ברכות וענויות אמו, ולהרבות כבודו יתרך, כמו שנאמר וישעה מג זו: "כל הגקר באשמי ולכבודך - בראתינו, יצרתינו אף עשיטינו". ויהי רצון שתתקבל הצעה זו אצל שומרי התורה החדרים על הצניעות. עכ"ד. וכן עשה ידיד נפשי וחביבי הגאון רבינו רבינו י' לוי שליט"א הרב הראשי לנשר, בברית מילה של בנו שיחי, וסידר מסך וידיאו לצד הנשים, וכך ראו את כל מהלך החופה והברית. וכן אני הקTON זכייתי לעשות בחתונת בית שתחי', כדי שיראו הנשים את כל מהלך החופה והברכות דרך המסך, ובכך נשarraה עזרת הגברים בקדושה ובטהרה, בחסדי השם עליינו, הודות לעצה הטובה של הרב "משפט הכתובת" הנ"ל. זכות הרבים תלואה בו, אשריו ואשריו חלקו.

๒ תפילה וקריאת התורה

שליח ציבור

יש נהוגים לכבד את המוחל לעלות שליח ציבור ביום המילה, רמז לדבר ממה שנאמר ותהלים קמטו זה: "רָזְמָכוֹת אֵל בָּגְרוֹנֶם, וְרָבְ פִּפְיוֹת בַּיּוֹם". [פִּפְיוֹת, הוא רמז לסכין המילה שיש לה שתי פיות]. (הרמ"א סימן רסה סי"א)

וכتب מהר"ס מינץ, לא נמצאת דרשה זו בשום מקום, רק הדרשנים אומרים אותה, ועיקר הטעם שנhydro בכך, לפי שהמוהל עסוק במצבו, וכך ראוי הוא להתפלל. ומכל מקום ברור שאין לדוחות מסוימים כך שליח ציבור שהוא אבל בגין י"ב חדש, וכל המוחה באבל מלעלות שליח ציבור, כאילו מוחה באדם לעשות מצוה, וכайлו גוזל את המת. ש"ד סיון רסה ס"ק כ)

"אודה ה' פצדקו, ואזרמלה שם ה' עליוון" (תהלים ז יח)

ראוי ונכון להתפלל ביום הברית בניגנו ובנעימה, כי הוא יום טוב ויوم שמחה, שעל מצות המילה אמר דוד המלך: "שָׁשׁ אַנְכִּי עַל אָמְרֹתֶךָ, פָּמוֹצָא שֶׁלֶל רַבָּ". ובהנוגות טובות אלו מראה את חיבתו והודאותו לשם יתרברך על אשר זיכרנו להכניס את בנו לבריתו של אברהם אבינו עליו השלוום, וכמובא בזוהר הקדוש ולד

לך זה ע"א) שחושבה הברית בעניין הקב"ה יותר מהקרבת כל הקרבנות כולם.

כתב הגאון מהר"ש [רבי חיים שבתי, רבה של סלונקי לפני כ-400 שנה] בשו"ת תורה חיים (חlek ג סיון ד): והולכים הקרובים לבית הכנסת ומתפללים שם בניגנות ובנעימות, הקדושה והקדושים ושאר התפילה بعد מצות המילה, להיות כי המצווה הזאת ראוי לשמה עלייה, כמו שאמרו שבת כל ע"א, כל מצווה שקיבלו עליהם ישראל בשם השמה, כגון מילה, עדין עושים אותה בשמה. גם הגאון החיד"א וברכי יוסף או"ח סיון קלא סק"ד) כתוב בלשונו המליצית: שאבי הבן וכל הקרבן [קרובי המשפחה] מתפללים בבית הכנסת, וכל עמה תמן בחדא שרײַזן [ולכל העם שם כאחד שרײַסן], יתרוועעו אף ישירו לבבודם, ובמקום רינה שם, אין נופלים על פניהם. עי"ש.

עליה לתורה

אם חלה הברית ביום שיש בו קריית התורה, נהגים לכבד את בעלי הברית בעליה לתורה.

כתב מהר"ל, יפה כי הסנדק מהמוהל להעלותו לتورה קודם קודם המוהל, כי הסנדק שמחזק את הילד על ברכייו, הרי הוא כאילו בנה מזבח והעלת עלייו קטרות. וכן פסק הרמ"א סיון רסה ס"א). ובשו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא יורה דעה סיון פ"ג הקשה, הרי אם רגלי הסנדק הם מזבח הקטורת, אם כן המוהל הוא מקטיר הקטורת, ולמה לא תהיה מעלה יותר. וכל הדברים הללו אין להם שורש ועיקר בגמרא, והכל רק דרך רמז ולא לעיוב ולא למונาง קבוע, ואין להאריך בדבר שככל השורש אינו מן התלמוד. ועיין בשו"ת חתם סופר (אורח חיים סיון קנט) במא שכתב ליישב בזו ווהובא להלו עמוד 204).

גודל בבוד הברית

אם נמצאים בבית הכנסת כמה בעלי ברית, כגון אבי הבן והסנדק, אין להעלות עליה נוספת כדי לכבד את שניהם, כי אסור להוציא עולמים לTORAH בימי החול. אולם, רשאים לבקש מהכהן בדרך כבוד שיצא קודם הקריה חוץ לבית הכנסת, ויאמרו "איו כאן כהן, יעמוד ישראל במקום כהן", ואז יעלו בעלי הברית. ואם אין עשרה אנשים מבלעדי הכהן, או שהכהן מסרב לצאת, יאמרו "אף על פי שיש כאן כהן, יעמוד ישראל במקום כהן", כי מון הדין אין יציאת הכהן מעכבות כלל ועיקר.

כתב מרן הבית יוסף (או"ח סיון קלה סוף אות ד): כתוב מהר"י קוילו על הקהל שהיה נהוגים שבשבט בראשית היה אחד מהקהל מתנדב מועות לצורך בית הכנסת כדי שיקרא ראשון בהחלה תורה. וגם הנה שאמ יש שם כהן הוא קונה אותה מצווה או מוחל על כבודו ויוצא מבית הכנסת, ובשנה אחת ארע רצה הכהן לknoth המצווה, וגם לא רצה לצאת מבית הכנסת, ועל כן הכריחוהו הקהל על ידי השלטון שלא יוכל לביית הכנסת כדי שלא יתבטל כבוד התורה ומנาง

abbothim. והшиб שיפה עשו שכפאוו כרי שלא יתבטל מנהג. ע"כ. והעיר על זה מרן הבית יוספ: ואני יודע למה ציד הכהן לצאת מבית הכנסת כאשר מוחל הוא על כבודו, הלווא האמוראים רב והר הונא היו עוליים עליית ראשון לмерה, ולא משמעו שהיו יוצאים הכהנים מבית הכנסת וכו', אלא ודאי שבפני הכהנים היו עוליים, ולא מצינו שיצטרך הכהן לצאת מבית הכנסת אלא גבי נשיאת כפים, לפי שאמ אינו עולה לישא כפיו מבטל שלוש מצות עשה. ע"כ.

וכتب מרן מלכא צוק"ל (ושות' יבע אמר חלק וא"ח סימן כב) כתוב הכהנת הגדולה שמצוין בכתביו הרב לי טרייש נטמיי"ל, שאף על פי שהכהן בבית הכנסת, עליה ישראל המתנדב וקורא במקום כהן. וכן הכתובים הפרי חדש, וכן כתוב מרן החיד"א בברכי יוסף, יש נהוגים שבויום חמ שבועות כהן. וכן הכתובים קורא בבית הכנסת במקום כהן לכבוד התורה, ואין ציד הכהן לצאת, ואומר השיליח ציבור "עמדו הרב במקום כהן". וכן כתבו רביהם מהאחרונים. גם הגאון מהר"ש קליגר כתוב, שמנagger האשכנזים בארץ ישראל להעלות לטספר תורה ישראלי במקום כהן, מפני שמצוין שם אורחים שרוצים להעלות לתורה, ואפילו הכהן נמצא בבית הכנסת, כי מן הסתם הכהן מוחל, כי זו הדרך להעלות אורחים לתורה, וגدول כבוד הבריות, ואומר השיליח ציבור "אף על פי שיש כאן כהן, עמדו ישראל במקום כהן". והוא הדין בנוידונינו שהוא יומם שמחת המילה, אפשר לעשותות נן. ורק באופן קבוע, למכור את כל העליות לרבות עליית חוץ, ולבטל מצות עשה של "קידשתו", אין רשות לנווה כן, ואפילו נהגו כן יש לבטל המנהג, וכמבעור באחרוניים רבים. ומכל מקום כיון شبשו"ת ויען יצחק ובשו"ת לב חיים לא התירו גם באקראי שיעלה ישראל במקום כהן, כנמצא בבית הכנסת, מהש שמא יאמרו שכחן זה פגום ולכן איןו עליה לתורה, על כן נראה שלכתהילה יבקשו מהכהן بذلك כבוד לצאת מבית הכנסת לצורך בית הכנסת [כגון שהגינו נדיבי עם התורמים], או לכבוד בעלי המשמה, שחייבת מצוה בשעתה. ורק אם יסרב לצאת, נסmove על עיקר ההלכה שתכתבו מרן הבית יוסף ועוד, שאף על פי שהכהן נמצא בבית הכנסת, יאמר השיליח ציבור: "אף על פי שיש כאן כהן, עמדו ישראל במקום כהן". וכן יש לומר בשני חתנים או חתני בחתונה, שבודאי לא גרוו הם ממה שנחגו להעלות את האורחים הנכזאים בבית הכנסת. גם המאמר מודכי כתוב, וראייתי מנהג פשטו במקומנו שכשיש מילה בשני או בחמשי, אין הכהן עולה לתורה, אלא אבי הבן והסנדק והמושל הם העולים, והעיקר אצלם מנהג זה, כי הכהנים מוחלים על כבודם וחולקים כבוד לבעלי הברית, ולנטפלים במצות המילה, ויש להם רשות למחול. וכיון שבבעלי הברית יומם טוב שלחם הוא וניכר הדבר, אין לחוש שמא יבוואו הציבור למצאה ומריבה חילאה.

◆ מדיני וידי ביום המילה

בעלי הברית

שלושת בעלי הברית שהם: אבי הבן, הסנדק והמושל, אינם אמורים וידיים בכל יום המילה, ואף לא בסדר קריאת שמע שעל המיטה בליל הברית, מפני שיום טוב שלחם הוא.

מי שמע שנולד לו בן, והוא בעיר אחרת, ומשום מה אינו יכול להגיע למקום המילה, פטור מלומר וידיים ביום המילה, שבודאי גם הוא שמה שקרובי עושים את המילה בזמןה. ושות' יבע אומר חלק ג אורח חיים סימן יב>About זו

בכל המניינים

בכל מניין שמתפלל בו אחד מבניiland הברית, אין אמורים בו וידיים, בין בשחרית בין במנחה. והטעם לזה, כדי לתת כבוד ויקר לעוסקים במצבה חשובה זו, שיום טוב שלחם הוא, ויום שמחה גדול הוא, כמו שנאמר: "שָׁשׁ אַנְכִי עַל אֶמְرַתְךָ, כִּמְזַעֲךָ שֶׁל רַב". ושות' יבע אומר חלק ג או"ח סימן יא, וחלק י או"ח סימן נה הארונות על רב פעילים חלק ד About ב

МОHAL מומחה / סנדק קבוע

ברור שגם מוhalb מומחה שיש לו בכל ימות השנה ברית מילה, פוטר את הקהיל מלומר וידוי בבית הכנסת שמתפלל בה בכל יום. וש"ת יבע אומר חלק ג או"ח סוף סימן יא והוא הדין לתלמיד חכם גדול שמצוינים אותו בכל יום לישב סנדק. וכן היה מעשה רב בבית הכנסת של מרן מלכא הראשון לציון ורבנו עובדייה יוסף זצ"ל שבמשך עשר השנים האחרונות, ישב כמעט בכל יום סנדק פעמיים, אחת לאחר תפילת שחരית, ואחת בתפילת מנחה, ובmeshך כל ימות השנה לא אמרו שם וידוי.

ציבור שיש להם מוhalb קבוע בבית הכנסת ורוצחים לומר וידוי ותchanונים, יצא המוחל חוץ לבית הכנסת באותו שעה, ויאמרו. עיין שו"ת יבע אומר שם, סוף סימן יב

בית הכנסת

המנาง הפשוט יותר שאין אומרים וידוי בבית הכנסת ביום שיש בו ברית מילה, אף שאין אחד מבibili הברית נוכח במקום. והטעם זה, לפי שמצוות מילה קיבלו עליהם ישראל בשמחה ועד היום מקיימים אותה בשמחה, ובכך מביעים הציבור את השתתפותם ושמחתם במצבה הייחודה והגדולה ביותר שנכרכו עליה שלוש עשרה בריות, ובהם לפניינו לעתים מזומנים. בית יוסף אומר חיים סימן קלא. שו"ת יבע אומר חלק ג או"ח סימן יא אות ח

ברית בבוקר – אם הברית מתקיים בבית הכנסת לאחר תפילת שחരית, אין אומרים וידוי לא בשחרית ולא במנחה. וכל שכן כשהעדי הכסא של אליו הנביא וכסה הסנדק מונחים שם. (שו"ת יבע אומר חלק ג אורח חיים סימן יב)

כו הורה למשה מורהנו הרבה רבי דוד אמרדו (מחבר תלה לדוד וענין דוד), ומהה בשליח ציבור שלא יאמר וידוי. גם המאמר מרדכי כתוב שבכל הימים אין נופלים על פניהם, ואף במנחה. וכן ממשמע משלו הזוהר הקדוש ולד דר צה ע"א, שבכל הימים צריך לשמהו בחלקו שזכה בקיום מצות המילה. ובDSL אברהם מבטשאטש כתוב, שהנוגדים לנו אין להקפיד עליהם, שיש לדונם לזכות בתרבויות השמחה. ועל חזק זאת בסברא, שהלא חידוש גדול הוא שלא לומר וידוי בתפילת שחരית, שהרי טרם עשו את הברית ונדרין לא חלה הארץ וקדושת יום טוב לבibili הברית, ולכן היה צריך לומר וידוי, אלא שבכל זאת הואיל ובאותו יום נעשית המילה, וכבר בבוקר מתכנסים לקראת המילה, אין אומרים וידוי. אם כן כל שכן בתפילת מנחה שכבר עשו את הברית, שפשות יותר שלא לומר וידוי, כי חלה כבר הארץ וקדשת הארץ. וכן ממשמע בספרckett יושר שבמנחה פשות יותר שלא לומר וידוי, כי בכל הימים ישנה מהארת וקדושות המילה. גם בש"ת ויין אברהם פלאגי כתוב, שאף אם לא נמצא אבי הבן בתפילת מנחה, הואיל ובמקרים שתתפללים, קבועה שם הפרוכת, והכסא של אליו הנביא וכסה המילה נמצאים בה, הארץ הקדושה של מצות המילה הופפת על המקום ההוא עד הלילה, ואין נופלים על פניהם במנחה.

ברית בצהרים – אם הברית מתקיים בבית הכנסת לאחר תפילת מנחה, אין אומרים וידוי בתפילת מנחה. אבל בתפילת שחരית, כל מקום יעשה כפי מנהג. והמנาง הרווח יותר שאין אומרים וידוי.

בשו"ת יבע אומר חלק ג אורח חיים סימן יב סוף אות דן במקורה שהברית בצהרים אם לומר וידוי בשחרית, וכותב, ואף על פי שיש לצד באה, והרווצים לפטור עצם מVIDOI, יש להם על מה שיש מוכו. מכל מקום נראה לעניות דעתינו שהㄣכו להורות לומר וידוי בשחרית, לידע, להודיע ולהודיע שלא טוב הם עושים לעכב את המצווה עד הערב. וכך שכתב באור זרוע שמראה שמצוות

מילה בזיהוי עליוי, חס ושלום. ואחרונים רבים קראו תגר על העושים כן, וכך על פי שכונתם זהה כדי שיבולו קרוביהם ומכוירים להשתתף בשמחת הברית מילה, כל זה לא יועל ולא יציל. על כן, טוב הדבר לומר[D] מודעים[D] דמדחא קדחי[B] בידים להאי ימא[T] בא[L] להודיעם שהם דוחים[B] בידים את הרום טוב[לטת], והתנו את עונם. ואולי ביוודע מזה, ישתדרו לתוך הדבר בעס[A] אחרת, ולא אתי למשריך[L] –ولا יבואו להימשך[C] נס[B] בעתיז]. וגם אחרים לא ילמדו מהם. ומכל מקום אם נהגו שלא לומר וידוי[N] נס בשחרית, אין לשנות מפני המחלוקת. ע"ב. ומפורש שהכריע מרכז מלכא לומר וידוי, כדי להעמידם על האמת וכיורו בטיעות.

ובאמת שבכמה וכמה מקומות ראיינו שנוהגים שלא לומר וידוי בשחרית, אף אם הברית מתתקימת בבית הכנסתanza בצהרים סמוך למנחה, כי בכל דברים אלו נוטים להקל, שכבר כתוב הטור (אורח חיים סימן קלא) בשם רב נתorganai גאון, שנפילת אפיקים[R] רשות היא. וכן כתוב הריב"ש בשם רב יצחק[B] בז' גיאת ורב שר שלום גאון, והוכחה זאת ממה שאמרו וכבא מצעה[N] ט"ב שאמא שלום אשת רב אליעזר לא הניחתו לפול על פניו וכוכו, ואם היה הדבר מחובת התפילה, חס ושלום שהיה נמנע ממה שהיה חובה, בעבר אשתו. וכן במסכת מגילה וכוב ע"ב רב לא נפל על פניו. וכותב המאמר מרדכי, כלל גדול יהיה בידך, שכבר הסכימו הפסקים שנפילת אפיקים[R] רשות, ולכך מקרים בזה... וכל דנייו תליים במנהג, ואין לשנות בו שום מנהג. וכותב החיד"א, שאם יש ספק אם יפלו על פניהם, יותר טוב שלא יפלו, כי נפילת אפיקים[R] רשות, ואם לא יאמרו, אין בכך כלום. וכן דעת רבנים מהחרונים. ונראה שםנה בכמה מקומות שאם יש ברית בבית הכנסת אחת, אין אמרים תחוננים בכל בית הכנסת שעיר, סמכו גם כן על הפסקים שנפילת אפיקים[R] רשות. וכותב הגאון ממונקאטש, שכן מנהג עירו מועלם, ומכוון הציבור לומר נפילת אפיקים[R] טירנא, ושבמקום שנהגו כן אין לשנות. והפרש מן הציבור לומר נפילת אפיקים[R] מראה כאלו אין שמו בבייתו אליו הנביה. וגם הוא רמות רוחא[G] גואה. ע"ב. על כן, המנהג שנהגו בתמי הכנסת[R] ריבים שלא לומר וידוי אף בשחרית, אין לשנותו כלל. עיין ש"ת"י ביער אמר חלק ג א"ח סימן יא אות ח, ט)

כל המניינים

בית הכנסת שמתתקימת בו ברית מילה שלא אומרים בו וידוי, אזו[N] גם אם מתקיימים בו בכל יום כמה וכמה מניינים, אין אומרים וידוי בכל המניינים. (שו"ת יביע אומר חלק ג אורח חיים סימן יא אות ה)

לא לזלزل

אם הברית מתתקימת בבית אבי הבן לאחר תפילת שחרית, ואין אחד מבני הברית נמצא בבית הכנסת, ברור שצורך[c] הציבור לומר וידוי, אף שcols הולכים לאחר התפילה להשתתף במצוות המילה, ואין זו סיבה לבטל אמרתו.

בשו"ת רב פעלים כתוב, אותן מקומות שלא אומרים וידוי בלי שום סיבה מוצדקת, הרי זה מנהג גרען, ובמקומותינו לא זכר ולא יפקד. ואשר נהגו מזה מקטצת שנים,ograms בעיר בגדייד עושים כן, שאף שהAMILה בבית, אין אומרים וידוי בבית הכנסת, הנה זה המנהג, המששים בדו אותו מלבים כשרואים לפעמים שאבי הבן עשיר ועוושים לו חנופה לכבדו וצועקים 'היה שם', והחzon והקהל אינם יודעים על מה הוא ואין אומרים וידוי. אך אין לסתוק על זה, שאין זה חשוב מנהג. ע"ב. וכותב על כך מרן זצק"ל[ל] ש"ת ביער אמר חלק ג אורח חיים סימן יא אות ד, ט, כי ברור שאין לבטל אמרית וידי בלחין סודות נוכנים בפסקים. ואין לנו להשניא על מנהגים גראעים שנוסדו לאחרונה שלא ברצון חכמים. וכן שראייתי נוהגים שלא לומר תחוננים ביום פקודת השנה (יארכץיט) של גאנונים וצדיקים, מפני שהוחשבים אותו ליום טוב ועוושים בו סעודה ושותות 'לחיכים'. ועיין ב��ות השלון שכתב, שכן מנהג חסידי פולוי. וכן חכמו ישכליו זאת, שאם כן אין לך יום שלא נפטרו בו מגדיי ישראל מכות הנבאים והתנאים והאמוראים עד עתה, ואם כן אין מ贗אות לומר וידוי, ובטלת דין היהודי לעולם. ואדרבה, הלווא בשלון עריך (אורח חיים סימן תקו) מבואר שצורך להתענות בימי פטירתם של צדיקים. גם הגאון ממונקאטש קצף ורגז על מנהג זה

שהוא מנהג שוטה, ושמביא לידי גיחוך, ואין ראה מהילולת רבינו שמעון בר יוחאי ביום ל' ג' לעומר. עי"ש. כתוב בכך החאים, שצורך להוסיף ביוםים אלו ביידי 'גרמו למשית הצדיקם'. ולכך אם נזדמן לו להתפלל בבית הכנסת של הנוהגים כי, ואין בידו למחות, יאמר וידיו לבדו.

בעל ברית שיצא

בעל ברית שהתפלל עם הציבור, והוכרכה לצאת מבית הכנסת בעת חזרת השליה ציבור, אין אומר הציבור וידוי, כי העיקר שהיה בשעת התפילה. (עיי' לקוט יוסף תפילה ב عمود תען)

כתב בשו"ת הלכות קטנות חלק א סימן כא: **שאלת:** חתן שהיה בבית הכנסת כשהתפללו הציבור, ובשעה שהגיעו לומר תחנונים ונפיילת אףים יצא לו מבית הכנסת, האם יאמרו וידוי או לא? **תשובה:** ישנה הלכה שאם יצאו חלק מהציבור באמצע חזרת התפילה, ולא נשארו עשרה בቤת הכנסת, אמר רחנן קדיש תתקבל, כיוון שקדיש זה חור על התפילה, ומשמעו שהולכים אחר ההתחלה, ואמר החזן קדיש תתקבל, כיוון שסימנו קלא סק"י כתוב, נראה שאפילו יצא אחר כך לבתו, אין צריך לומר תחנון, כיון שהוא היה בבית הכנסת בשעת התפילה והלה עליו השמהה, וכן במילה. ע"ב. וכן פסק המשנה ברורה (סימנו קלא סק' כא) בשם האחרונים.

בעל ברית שנמצא ולא מתפלל

ציבור המתפלל, ונוכח שם בעל ברית שישוב ולומד לעצמו, אף שאינו מתפלל עימיהם, אין אומרם וידוי. וכן כתוב הגאון רבי משה פנiri שליט"א בספר בית חתנים (ח"ב עמוד טס) לעניין חתן, ושכו פסקו בספר חניא וחיסדא, שער המפקה, המהרשות. והuid בזכורותיו אליו מני שכן המנהג. וכן שמע ממונו ורבנו הגאון רבי בן ציוןABA שאלא צ"ל שכון המנהג פשוט, וכן פסק בהלכות שלמה אוירבן).

חותך, פורע ומוצץ

אם חילקו את מצות המילה לשישה אנשים, אחד חותך, והשני פורע, והשלישי מוצץ, החותך והפורע נחשבים לבעלי ברית, וכל אחד מהם פוטר את הציבור מלומר וידוי, אבל המוצץ לבדו לא נחשב בעל ברית, ואין פוטר את הציבור מלומר וידוי. [כמבואר הטעם בהלכה הבאה בהרחבה יותר]

בשו"ת מותת ידו הסתפק על מי שכיבודיו במציצת המילה, אם פוטר את הציבור מלומר וידוי, והכרענו שדיינו כמוחל שפוטר מלומר וידוי. כתוב עליו מרן בשו"ת יביע אומר וחילק ג' אורחה חיים סימנו יא את ז' ולפי עניות דעתינו, הפרוי על המודה להקל במקצת גם כה, שלא מצאו שיתה נקרא בעל ברית. ומכל מקום הרוצה לסייע עליו בנפיילת אףים שהיא רשווה, אין מזניחים אותו. ע"ב. ועל כל פנים הפורע לבדו, ברור שפוטר את הציבור מלומר וידוי, שהרי אמרו שבת קלו ע"ב' מל ולא פרע Cain לא מל', והרי הוא כחלק ממצוות המילה ממש.

המחזיק רגלי התינוק

אם מוכרכחים להושיב סנדק שאינו ירא שמים, כבר בארנו שטוב להעמיד על ידו אדם אחר ירא שמים שיפסק את רגלי התינוק לכאנ ולכאנ, והיות וחלק חשוב הוא בסנדקאות לעזר למוחל למול, אז גם המפסק דינו כסנדק שפוטר את הציבור מלומר וידוי.

אף שראינו לעיל שהמושץ אין פוטר את הציבור מלומר וידוי, הנה האוחז את רגלי התינוק מעלותו גדולה הרבה יותר מהמושץ, לפי שהמושץ היא החיתוך והפריעת, והאוחז מסיע בהן, ולכך פוטר מלומר וידוי, לא כן המיציצה שאינה חלק ממצוות המילה כלל, אלא רפואה לתינוק, כמבואר

בגמרא שבת קלג ע"ב) ו בשלוחן ערוך ו סיימו רס"ד ס"ג) שימושים המיליה עד שיצא הדם מההמקומות הרחוקים, כדי שלא יבוא לידי סכנה. וכן אין המוץ נחשב כחלה מעושי המציאות. ואך אם נדחק לומר שבכל זאת המציאות נחשבת כסיוו במצואה, מכל מקום כיון שאינה בא אלא לאחר גמר המציאות דהיינו לאחר הפרעה, לא תהיה אלא כהכרת מצואה, ודומה למביא את התינוק למיליה, שאין סיוע בעת המציאות ממש, וכן אינו פוטר את החיבור מלומר וידי.

ומצאתי את שאהבה נפשי בשוי"ת חתם סופר והליך אורה חיים סיימו קנטו שכטב, ובאמת לא נחשב לטפל לעושי מצואה אלא בשעת עשיית המציאות ממש, לא מוקדם וכן אפילו ברגען, שכן אין נחשב אלא מקומה ושעתרה, וכן מתקון סכין המיליה לא נחשב בטפל לעושי מצואה, אבל הסנדק נחשב מסויע בשעת עשיית המציאות ממש. ובכך נקל לישוב מה שהוקשה לי, כי מה טעם הפליג רבנו פרץ במלעת הסנדק יותר מהמוללה, והלווא די לנטפל לעושי מצואה להיות כעושי מצואה, אבל להיות יותר מהם זו לא שמענו? ואחדש בזה, כי דואי על הסנדק שייך לומר שהוא מסויע למוחל בשעת המציאות ונטפל לו, כי בעלilly ספק אם היה התינוק מונח על שלווחן או על כסא ומיטה, לא היה נהוג למולו כמו בעת תפיסת הסנדק. אמנים במו שנענו רגלי הסנדק בעין מזבח, זה לא יקרה מהול מסיע או נטפל כלל, אף על פי שאילו לא היה המוחל מלו, לא היו רגליו מזבח, מכל מקום לא בשבייל זה יאמר עליו שהוא נטפל לו בזה... נמצא שהסנדק יש בו שמי מעולות, שהוא כבזה, וגם מקריב על המזבח מהחמת שנטפל למוחל המקריב, לא כן המוחל יש בו רק מעלת מקריב, לכך מעלת הסנדק יותר מהמוללה. ע"ש. נמצאה שהחשייב לסנדק יותר מהמוללה, מהחמת שנוספה לו מעלה שהוא לעושי למצואה וכעושה מצואה. ומעתה, האוזו ברגלי התינוק, בודאי שנחשב בטפל לעושי מצואה, כי בולדיו לא היה מוצא המוחל דייו ורגליו. וגם מה שכתבן, שלא נקרה נטפל לעושי מצואה אלא בשעת עשיית המציאות ממש ולא מוקדם וכן אפילו כרגען, גם כאן מסיע המפסק בעת המציאות ממש. וכן מתבאר בשוי"ת דברי מלכיאל וחלק ד סיומו פר ד"ה ועוד יש). ועיין בשוי"ת רב פעלים והליך ביריה דעה סימון לה) סיוע שיש בו ממש להניל. וכן בשוי"ת משנה הלכות וחקלא יב סיומו קעה, וחלק צז סיומו קבע).

גם רأיתי להגר"ם שטרנבווק בספר הלכות הגר"א ומנהגו (אות רג ד"ה חידשו) שכטב, ונראה מדברי החתם סופר, שמעלת הסנדק עיקרה אינה במה שמנוח על ברכיו, רק יש עוד מצואה במה שמחזיק الرجلים, שעוזר למול, והוא נטפל לעושי מצואה, ויש לעורר הסנדק על כך. ובמידה שאין הסנדק מסוגל לאחزو ברגליו או כשרצנים לכבד עוד אדם, יש **לכבדו לאחזו רגלי התינוק**, שקרובה מעלתו לסנדק עצמו שעזר למצאות המוחל ונטפל לו, וזה **ביבוד חשוב מאד** במיליה, ושבררו במה שמחזיק الرجلים רב מאד, לא כן כיבודים הרבה שנוצרו לכבוד סתם, אין בהם מצואה או עיקר וישוד כלל. והמעיין ביישור בדברי החתם סופר הניל, ישפטו בצדק שדברים נכונים. ע"כ. ועיין עוד בספר תשובות והנוגות וחלק א סימון תקף). ובמקומות אחר הארץ בו בסינייטה ודשמא.

וסיווע לכל זה ממעשה מפליא של מורנו ורבינו הגאון רבינו בן ציוןABA שאל זכוכ"ל, והובא בספר תפארת ציון עמוד תליו וזו לשונו: מעשה היה בברית מילה בשבת קודש וישב סנדק הגאון רביה יהודה דרך צ"ל ורבינו בן ציון היה המוחל, והיה צורך לסייע באחיזות רגלי התינוק, וביקש רבנו מאברך אחד שישיע. אותו אברך אמר לרבניו, אני חושב שם אני נחשב לסנדק ממש מסיע. שאל אותו רבנו ומה המקור לדברין? כולם שתקו, ורבנו ענה מיד: המקור הוא "זריריק לה חריצה" (ויטין עה ע"א), והויסיף בעונזה: זה לא ממנני אבל שמעתי. ע"כ. ואגב חביבתו של מורנו ורבנו הגאון האדריך צ"ל שזיכנו השם יתררך לחזות בנועם פניו שנים דבorth ולשמו תורה מפני קדשו, אמרותי לבאר את דבריו, אף שאין דרכנו להרחיב בראיות ופלפולים.

הנה במשנה מסכת גיטין (שם) אמרו, אמר רב הבעל לאשתו [כדי להטעותה] קחי שטר חוב זה, או שמצואה [גת] מאחריו [של בעלה], קוראה והנה הוא גיטה, אינה מגורשת, עד שיאמר לה [אפיו עתה] 'הרוי זה גיטך'. ובגמרא שאל, אף כי אמר לה לאחר שמצואתו מאחריו בעלה 'הרוי זה גיטך', עדין היאיך היא מגורשת, והלווא זה דומה למקרה שאמר לה 'טלוי גיטך מעל גבוי קרע' שאינה מגורשת, כי צריך שתהייה נתינה מידו לידה, כמו שנאמר בתורה 'ונתן בידיה', וכך היא לא נתן לה אלא מצאתו מאחריו! משיבה הגמורא, מדובר כאן "דריריק לה חריצה ושלפתיה

[מאחרוי]. שהגת היה תחוב בין חגורו של הבעל למותניו מאחרויך". פירש רשי, דעריך לה חרציה, שעיקם לה מתנייה להקריב לה הגט. וכך פסק מרן בשלהו ערך ואבנו העור סימן קלחה ס"א: אס היה הגט תחוב לו תחת חגורתו על מתניין, ומצמצם מתניינו והתחלתו עצמה לה גטלו, הרי זה נקרא "ונטו בדיה" מגוורת. ע"כ. ומבואר שאפילו עקימתי גטו נחשבת מעשה, ומקרים בזאת את ציווי התורה שאמרה "ונטו". מכאן למד רבינו זצ"ל כל וחומר על האוחז ברגלי הtinyok שיש בו סיום ממש, שבגלו אפשר למול בהוגו, שבודאי נחשבת האחיזה כמעשה. ודברי פי חכם חן.

והנה מה שהוסיף רבנו צז"ל "זה לא ממנני אבל שמעתי", אפשר שמחמת ענותנותו אמר כן, או שכיון בזאת لما שכתב גאון עוזו ותפארתו רבנו יוסף חיים זע"א (שו"ת רב פעלים ח"ב י"ד סיומו לה), שדין במלעת הסנדק שמייעו למוהל סיוע שיש בו ממש, וזה תוכן דבריו בקצרה: הנה הסנדק מתחילה ומצוין התינוק למוהל קודם שיעשה המוחל את המילאה, והוא תופס בכל כוחו ומתחeo למוהל למולו, וכל זה נדרש למסיע שיש בו ממש... ובהתו עוסק בעניין זה, האיר ה' את עיני, וראיתי במשנה GITIN ע"ח גביotto שלפלטו מאחרוי, ופירש רשי שהיה תחוב בין חגורתו למותניו, ועיקם לה מתנייה להקריב לה הגט... נמצינו למדים שכל זה נדרש לעשות מעשה בידו ממש, ונחשב 'ונטו', ויש לפלפל עוד בזאת, ואכמ"ל. עי"ש.

לאור האמור, המפסק את רגלי התינוק, כיון שהחלק חשוב בסנדקות הוא לעזר למוהל למול, הרי שдинו בסנדק ופוטר את הציבור מלומר ידיו. וכל שכן לפי מה שהבאנו לעיל (עמ"ד 202) שכתו הפוסקים שנפילת אפים רשות. וכtablet הגאון החיד"א, שאם יש ספק אם יפלו על פניהם יותר טוב שלא יפלו, שאם לא יאמרו, אין בכך כלום. וכן דעת רבים מהאחרונים.

הטפת דם ברית

תינוק שנולד כשהוא מהול ומטעים ממנו דם ברית, מאחר ויישנה שמחה, אין לומר ידו. וש"ת הלכות קטנות חלק ב סימן קשת, וכן פסק הבאר היטב אורח חיים סימן קלא ס"ק יב

צדקה – עיין להלן (עמ"ד 213) בדיני ברית מילה בשבת.

ב. ברית מילה בשבת

מילה דוחה שבת

תינוק שנולד בשבת, מלין אותו בשבת הבאה. והגט שבעשיית המילה כרכות מלאכות האסורות בשבת, מכל מקום בהיות ואמרה תורה וויקרא יב: "וביום השmini ימולبشر ערלו", ולא אמרה "ובשmini ימול", דרשו חז"ל יבאים לרבות אפילו בשבת. (שבת קלב ע"א)

מי גדור ממני

אמרו במדרש תנחותמא, על הפסוק "וביום השmini ימולبشر ערלו": אתה מוצא את השבת והmillionה מדיניות ביןיהם, אמרה שבת למילה, אני גдолה ממך, שבי שיכלל [השבית] הקב"ה את בריאות העליונים והתחתונים, שנאמר "ויכל אלהים ביום השבעה". אמרה לה מילה, אני גдолה ממך, שאילולי אני לא נברא העולם, שנאמר "אם לא בrichtei יומם ולילה [-או המילה, שהיא עם האדם יומם ולילה], חוקות שמיים וארץ לא שמתי". וудין אין אנו יודעים Aiyo מהן גдолה. כיון שחללה מילה בשבת, ודוחה היא את השבת, אנו יודעים שהmillionה גдолה בשבת. משל לשתי מטרוניות [שירות השובות] שלא הייתה העם יודע להפריש Aiyo מהן גдолה מהברתה, כיון שהעברית [דוחה] המליך אחת מפני חברתה, ידע הכל שאוותה שהעברית מפני חברתה היא הקטנה, כך השבת, כיון שנדחתת מפני המילה, אנו יודעים שהmillionה גдолה מן השבת.

מושב שאין בו מוהל

הגר במושב מרוחק שאין בו מוהל, וחלה מילת בנו בשבת, ואי אפשר למוהל לבוא בשבת, על אבי הבן לעשות כל ממשך שלא לדחות את המילה, שלא יבטל חילתה מצות עשה מן התורה של מילה ביום השmini. על כן, על אבי הבן לשבות במקומות הסמוך למוהל, או שימצא דירה הגונה למוהל ישיבות במושב עם בני ביתו, כי אין המוהל חייב להשאיר את בני ביתו לבדוק לבדים בביתו, ולבוא לבדוק לשבת, שאין חייב המילה עליו אלא על אבי הבן, ובכך יוכל גם לקיים מצות התורה של עונג שבת כיאות עם בני ביתו. (קלל, קפז)

תינוק חולה

מה שהותר לمول תינוק בשבת הוא דוקא ביום השmini לילדתו, אבל אם היה חולה ודוחה את המילה לאחר יום השmini, אין מילתו דוחה שבת. (שו"ע א"ח שלא ס"ד)

נולד בניתו

תינוק שנולד בשבת בניתו, אין מלין אותו בשבת, אלא ביום ראשון. על כן, מוהל שמצוינים אותו לمول בשבת, חובה עליו לברר אם הלידה היתה טבעית או בניתו. (בית יוסף ושלחו עורך אורח חיים סימן שלא ס"ה, יורה דעה סימן רבב ס"ג, וסימן רטו ס"ג. קמطا)

בגמרא בשבת קלה ע"א נחלקו על תינוק שאין אמו טמאה מהמת הלידה, כגון שנולד בניתו ויצא מכירסה ולא הכל תינוק מرحימה, האם מצוה למלול ביום השmini דוקא או מיד ביום לילדתו [כל שהוא כשייר למילה], וכן נחלקו האם מילתו דוחה שבת או לא. לדעת רבוי איסי אין מצוה למלול ביום השmini, ואין מילתו דוחה שבת, שנאמר: "אשה כי תזרע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים..." וביום השmini ימול בשער ערalto", רק אם היא טמאה מהמת הלידה, אז מצוה למלול ביום השmini, וממילא גם מילתו דוחה שבת, כי מה שמילה דוחה שבת למדנו מהפסיק "וביום השmini" לרבות אפילו בשבת, ולכן אין מצוה למלול ביום השmini, כמו כאן שאינה טמאה לידה, אז גם אין המילה דוחה שבת. וככתוב הר"ו, כיון שהר"ו לא הכריע במלחוקות זו הלכה בדברי מי, נראה שהוואר מסופק בדבר, וכך מחייבים בשתיו: למלול ביום השmini ולא קודם. ואין מילתו דוחה שבת. וכי דעת בעל הלכות גודלו, הרמב"ם, הר"ה, והרא"ש, ומעתה, תינוק שנולד בניתו ביום חמישי, פשוט שnimol ביום חמישי הבא, שהרי מספק חובה עליינו למלול ביום זה שהוא יום השmini.

ודע, כי עדין אין לדחות את המילה ליום ראשון מטעם הרשב"ץ שהבאנו לעיל (עמود 140) שאין מלין מילה שלא בזמנה ודאי, שלשה ימים קודם השבת, מחוש שיטריך לחיל עליו שבת, כי שונה תינוק זה שזו זמנו למלול עתה, שכן הוכרעה ההלכה למלול בשmini. ולהלא תינוק שנולד בין המשניות של יום חמישי מלין אותו ביום שישי, כי זה זmeno הראשון שהוכשר למלול מהמת ספק דין התורה שאמרה למלול ביום השmini, ו王某 זה יום השmini שלו.

נולד מהול

תינוק שנולד מהול, אין מטיפים ממנו דם ברית בשבת, אלא ביום ראשון. (שלחו עורך אורח חיים סימן שלא ס"ה. קטה)

ספק נולד בשבת

אם יש ספק אם השבת היא היום השmini לילדתו, דוחים את המילה ליום ראשון. על כן, תינוק שנולד ביום שישי בין המשניות [שהוא ספק ביום לילה], אין מלין אותו בשבת, כיון שיש ספק אם היום השmini ללידה הוא ביום שישי או בשבת.

וכו, אם יש ספק אם התינוק נולד מעט לפני השקיעה שזה יום שישי ודאי, או בבון השימושות, או מעט לאחר בין השימושות שזה שבת ודאי, מלין אותו ביום ראשון.

והוא הדין, אם נולד בין השימושות של מוצאי שבת או כשייש ספק אם נולד מעט לפני השקיעה שהוא יום שבת ודאי, או בין השימושות, או מעט לאחר בין השימושות שהוא יום ראשון ודאי, מלין אותו ביום ראשון.

כתב מrown השלחן ערוך (אוורה חיים סימן לא סע' ד, ח) מילה שלא טעה זוכה שבת. וכן אם נולד בין השימושות, אין מילתו זוכה שבת. וככתוב עוד וורה דעתה סימן רסו ס"ח אם נולד בערב שבת בין השימושות, אין זוכה את השבת, שאין זוחין את השבת מספק. וכן אין זוכה יום טוב מספק. ע"כ. וברור שהוא הדין לכל הספקות הנ"ל, שדוקא מילה בזמןה ודאי זוכה שבת.

מאימותי מלין בשבת?

אם נראה שהלידה תהיה סמוך לשקיעה או לאחר מכן, ישימו לב היטיב לראות מהי שעת הלידה המדויקת, כי תינוק שנולד בליל שבת, אין מלין אותו בשבת, אלא רק אם נולד כسمונה עשרה דקות וחצי לאחר השקיעה [בדקנות זמניות. בחורף בערך: 16 דקות וגילות. ובקיץ בערך: 24 דקות גיגילות]. והשווה ספר "רבנו" עמ' שי, שעיה

הטעם שדוקא לאחר 18 וחצי דקות, מלין בשבת, מפני שהוחשים לדעת הרמב"ם שהAMIL הוא 24 דקות, ונמצא שבין השימושות שהוא שלושת רביעיAMIL, הוא: 18 דקות. ולרבי יוסי זמין בין השימושות הוא רגע אחת כהרף עין, ומתחילה רק אחרי דקה לאחר בין השימושות הנזכרת. ובצירוף שיטת רבינו גם שעד שלושAMIL ורביע [58 דקות וחצי] לאחר השקיעה עדין יום גמור הוא. נמציא שכל שנולד ב-18 דקות לאחר השקיעה, יש ספק ספיקא להחמיר שלא למולו בשבת מחוש חילול שבת, כי שמא כרבינו גם שעדרין הוא יום גמור, ושמא כהרמב"ם שעדרין הוא בין השימושות, אבל כשהנולד לאחר 18.5 דקות זמניות מהשקיעה, ימולו בשבת. (שוו"ת יביע אומר או"ח חלק ז סימן מא, חלק ט או"ח סימן פח אות כד, חלק י או"ח סימן לא)

וכתיב מrown מלכא זצוק"ל (שו"ת יביע אומר הנדפס מחדש חלק ז סימן מא הערכה 4): והנה רב ומ"צ בעיר בני ברק, העיר לאחר הוראתני הנ"ל, שאין כן מנהג למול בשבת כאשר נולד גזע בשעה זו אלא כשנולד 45-45 דקות לאחר השקיעת. ותמהנת עלי איז, שמאזיה מקום בא להעיר נגד הפסיקים, ומה לי במנוגה כזו שאין לו שורש ולא ענף בפסקים. ושוב טען שכיוו שכך נהוג, הרי זה דבר התמורה לרבים להורות נ"ל. ונוראות נפלאת עליון, שהוא הוא המורה דבר התמורה לרבים המבינים ויודעים פסקי הלכה. ואנמנס הן רבים עתה עם הארץ, צריך ללימוד תורה ולא להשאירם בבורותם ובעברותם, ולומר שהמוראה ההלכתית הוא מורה דבר התמורה לרבים, פליאה דעת ממוני נשבגה לאוכל לה וכו'. והעיקר להלכה ולמעשה כאמור, וכן המנוגה. ואנמנס ראייתי שסבירתו מאייש לוקחה זאת, הוא החזון איש שהחמיר בזה בבני ברק שאין למולו אלא כשנולד 45-45 דקות לאחר השקיעת אז הוא צאת הכוכבים לשיטתו, אבל אין לדבריו שוםיסוד לדוחות מילה בזמניה. זה ברור. והנה, אף אם היו רק 18 דקות התייחס מתייר למולו בשבת, שכל זה לחומר איסור שבת, כי בלאו הכי אנו קבלנו הוראות דעת מון שדי-ב-13.5 דקות אחריה השקיעת. ע"כ.

ודע, כי אף על פי שרבים וכן שלמים נוהגים להחמיר כשיטות רבינו תם, ונמצא שתינוק הנולד עד שבועים ושתיים דקות לאחר השקיעת ישנו עדין ספק אם למולו בשבת, מכל מקום למעשה אין לנו לחוש לה, כיון שככל מה שאנו חוששים לרבענו תם, הוא רק להחמיר כמו במוצאי שבת שלא לעשות מלאכה וכיוצא בזה, אבל כשיעורמדת לפנינו מצות עשה למול את הבן ביום השmini, ברור שאין לנו לוזז מהמנוגה הכללי שנחגו בארץ ישראל ובכמה מדינות כדיות הגאנונים. לכך חייבים לקיים מצות מילה בזמןה בשבת שהוא יום השmini, ולא שיקיך לדוחותה ליום ראשון, וכך הנוגה שקבעו ההלכה בדעת הגאנונים. (שו"ת יביע אומר חלק ט או"ח סימן קה ח'ה את א)

מן מלכא, ربנו יהודה צדקה, חכם צדקה חוץין

סיפור מן מלכא זי"א בשיעורו, שכasher לרבי יהודה הצדקה זצ"ל נולד בן בליל שבת כעשרים וחמש ודקות לאחר השקיעה, הראה לו מן ביותם לומדים יחד בשבת אלא "פורת יוסף", מה שכתב רבי חיים פלאג'י בספרו לב חיים, שאין למול בשבת אלא אם התינוק נולד חצי שעה לאחר השקיעה. פנה רבי יהודה הצדקה לדודו חכם הצדקה חוץין שהיה המוחל, והראה לו את דברי הלב חיים. אמר לו, אם כך נמול ביום ראשון. להזכיר שאל אותו מן מה בבודו יעשה? אמר לו נמול ביום ראשון. אז הראה לו מן עוד פוסקים וראיות שלמיון בשבת, ואין הלכה ברבי חיים פלאג'י. אמר לו הרב הצדקה, אם כן למה סיבכת אותוי, והראיתי לדודי את דברי הלב חיים? אמר לו מן, וכי דבריו הלכה למשה מסיני?! הריאתי לך את דעתו, ורצית להראות לך עוד דעתו, אך לא אמרתי שהלכה בדבריו. חזר רבי יהודה הצדקה לדודו ואמר לו שהAMILAH תהיה בשבת. אמר לו חכם חוץין אני לא אمول בשבת, שכידוע היה חסידא קדישא וממחמיר גдол. אמר הרב הצדקה למרן, עתה מה עשאה? אמר לו מן, החובה היא עלייך, לא עלי, האב חייב למול את בנו, תניד לחכם הצדקה חוץין שאם הוא לא ימול, אתה תיקח מוהל אחר, ואז הסכים החכם למול ביום השבת, וכן היה. (השווה "מעדרני המלך" ח"א עמוד רצט, וספר "רבנו" עמוד שעה. ועיין שו"ת יביע אומר חלק ז אורח חיים סימן מא סוף אות ח)

הכנות למילה

אין השבת נדחתת אלא לביצוע המילה עצמה, אבל לא להכנות למילה. וכך אם יש צורך להביא את התינוק או את המוחל ברכבת, חלילה להקל בזזה. ואם אין ברירה, ידחו את המילה ליום ראשון. (מסכת שבת קל ע"א כדעת חכמים שמקשיiri מילה לא דוחים את השבת ולא כרבי אליעזר. שו"ע אורח חיים סימן שלא סעיף ו. קלח)

שכר חיבור מצוה

מספרת הגמרא (שם) על אנשי לוד תושבי מקומו של רבי אליעזר, שהיו עושים כפי שהורה רבם, שכasher חלה מילה בשבת, מותר לעשות כל צורכי המילה בשבת, וכך אם אין סכין למול, כורתים עצים לעשות מהם פחמים, ובפחמים מבערירים אש, כדי להתנק את הברזל ולעשות ממנו סכין למילה.

הם היו עושים זאת במתכוון ובכוונה תחילת היי שוברים את סכיני המילה לפני שבת, ובשבת עצמה כורתים עצים, עושים פחמים ומתיכים בהם ברזל לעשות את הסכין, וזאת משום "חייב מצוה", להראות כמה גדולה מצות מילה בזמןנה, שדווחה לגמרי את השבת וכדעת רבם רבי אליעזר. (תוספות יבמות יד ע"א)

כיוון שהיתה כוונתם לשם שמים, להדר בקיום מצות המילה **בזמןה**, זכו למות **בזמןם**, דהיינו בזקנותם, ולא כשם צערירים. ולא עוד, אלא שפעם אחת נזרה מלכות הרשעה גזירה על ישראל על מצות המילה - ועל לוד לא גזרה! (שבת קל ע"א)

למה לא גרו שמא יטלטל הסcin בשבת?

והנה ידוע שננתנה התורה כח לח"ל הקדושים לנזoor גזירות, למנעו נשמרות את דין התורה כדעת, ולא נבוא לידי מכשול חלילה, שנאמר ווירא י"ט: "לשמרתם את משמרתך", עשו משמרת [סיגן] למשמרת [لتורתינו]. ולכן בראש השנה שחלה בשבת, גראו ח"ל שלא לתקוע בשופר, כיון שהתרורה אסורה בשבת להוציא חפצים מרשות היחיד [מהבית] לרשות הרבים [לרחוב] כאשרין עירוב בעיר, ואולי ישכח מישחו שבת היום וויציא את השופר לרשות הרבים. כמו כן, כשחל יום טוב של

succotot בשבת, לא נוטלים לולב, שמא יטעו וויצויאו את הלולב לרשות הרבים. וכן אם חל פורים [טו' באדר] בשבת, לא קוראים את המגילה בשבת ומקדימים לקרואה ביום שישי, שמא יטעו וויצויאו אותה לרשות הרבים. ואם כן, מודיע לא גוזרו חז"ל גם כן שלא למול בשבת, מחשש שהוא יוציא את הסכין מרשות היחיד לרשות הרבים?

וכמה תשובות נאמרו בזה: התוספות (מגילה ד ע"ב) כתבו, שכיוון שמצוות מילה חמורה עד מאד שנכרתו עליה שלוש עשרה בריתות, לכן לא נזרו לדוחותה. ועוד, כיון שהמילה אינה נתונה ביד כל אדם ואדם כספר ולולב ומגילה, ורק מי שבקי בה ממש יכול להיות רשאי להטעסק בה כי יש סכנה בדבר, לכן באדםeki שזרוי במשמעותו לא חוששים שישכח ויבוא לטלטל ארבע אמות בראשות הרבים. הר"ן וראש השנה ח ע"א כתוב לישיב, שדווקא שופר ולולב שהמצוות מוטלת על כלם וכולם טרודים בה לקיימה, אך לא יזכיר אחד לחבירו שלא לטלטל, מה שainן כן במלילה שהמצוות מוטלת רק על אבי והבן, ולא כולם טרודים בה, יזכיר לו שלא טלטל. ע"ב . ואפשר לישיב עוד, כי מאחר ובמלילה עצמה יש חילול שבת של החזאתם, ובכל זאת באה התורה וריבטה פסוק מיוחד שהיה זוכה את השבת, לכן לא ראו חכמים למנוע ולבטל זאת ולעקור את ציוויי התורה שאמורה במפורש שמילה זוכה שבת. לא כן בלולב ושופר, שבעצם קיימים אין מלאה האסורה בשבת, ולא החERICA התורה לריבוי מיוחד שחם זוחה את השבת, לכן הcumים גדר בדבב, כל שעולול לבוא לידי מלאה שבשת. שוב ראייתו שכן כתוב המאירי (מגילה ד ע"א): יש מיישבים שלולב ושופר לא נאמר עליהם בפירוש שתיהיו נעשים בשבת, אלא שהותרו מן הדין מצד שאינם מלאה, ואחר שיש בהם חשש מלאה, דין הוא ייחדו שלא יבואו לידי איסור תורה. לא כן מילה שהותרת במפורש בשבת, שנאמר "יבום השמיini ימול", לכן לא החMRIו הcumים בהיתר המפורש בתורה. ועוד יש מיישבים, שופר ולולב אין בקיום מצוותם מלאה מהותרת, ואפשר שאילו היה בקיום מלאה לא התורה, ואחר שכן, כל שיש חשש במצוותם שמא יבוא לידי מלאה, דין הוא שיזח. אבל מילה שיעיר מצוותה במלאה חמורה בשבת, [ובכל זאת התירטה התורה], היאך תדחה מחשש שמא יבוא לידי מלאה. ע"ש ודוק".

הוצאה מרשות לרשות

עיר שאינו בה עירוב, מותר לומר בשבת לינוי להביא את התינוק מהבית [רשות היחיד]
דרך רשות הרבים [הרחב] לבית הכנסת [רשות היחיד], כדי למולו שם.

כתב מרנו השלחו עורך ואורה חיים סימן שלא סעיף זו: מכשיiri מילה שאפשר לעשותם מערב שבת איננס זוחים את השבת, לפיכך אם לא הביא איזומל [סכין] למלילה מערב שבת, לא יビיאנו בשבת, אפילו במקומות שאינו האיסור לטלטל בו אלא מדרבנן, שהעמידו חכמים ובריהם אפיקו במקומותCRT. ולומר לגוי לעשוטם, אם הוא דבר שאם עשוו ישראל אין בו איסור אלא מדרבנן, אומר לנו ועשהו. ואם הוא דבר שאסור לישראל לעשותו מן התורה, לא יאמיר לנו לעשוטו. ע"ב . והנה בנוידנו שהגוי מביא את התינוק מהבית לבית הכנסת, הרי זה כדין המוציא חוץ מרשות היחיד לרשות היחיד ועובד דרך רשות הרבים מבלי לעצור בדרך, שדעת רוב הפסיקים אישורו מדרבנן. וגם אמרה לנו בשבת איסורה מדרבנן, והרי זה הכל "שבות איסור ורבנן" דשות במקומות מצוה" שמותר. וכמבואר בהרחבה בחוברת "השבת בהלכה ובאגודה" בדיני אמרה לנו ואך שיכל להיות שיתיעיף הגוי ויחליט לנוח ברשות הרבים, אז יהיה איסור תורה של הזואה מרשות היחיד והנחה ברשות הרבים, מכל מקום כיון שהישראל לא ציווה על כך, והגוי מודיע עצמו עשה כן לצורך נוחיותו, הרי זה מותר. והר"א, בית הלוי, הרاءב"ה, המנagua, המכՐע, המכרי, המכלי פרובוניצא ועוד. ויש אמרים שנן דעת השאלות, בה"ג, הגאנס ורבנו יהונתן. ורבים מהאחרונים כתבו, שפשט המנהג במקומותיהם להקל בשבות אחד בפני חכמים גדולים רבים ועוצומים. וכן היקל הרה"מ (או"ח סימן רע"ב) לזריךدولן . ובצירוף דעת רוב הראשונים שאם לא עוברים 600,000 איש בכל יום ברשות הרבים, הרי זו כרמלה, והאיסור לטלטל בה רק מדרבנן. [כן דעת: בה"ג, רש"ג, תפסות, הרاءב"ש, העתים, ראשונות, האשכנז, מחוז ויטרי, רבנו תם, הרocket, הרاءב"ג, אורן זרוע, הגנות מודכי, העיטור, רבינו ישעה מטראני, התורה, הסמ"ג, הסמ"ק, רבינו שמישון בר אברהם, רבינו שמחה, מהר"ם מרטונבורג, האורתחות חיימ, צדקה לדרכך, פסקי רקאנטי, האגודה, תרומות הראשון ועוד]. וכן כתבו אחרים רבים בדעת מון השלחן עורך (או"ח סימן שח"ה, וסימן

שם ס"ז). וביצורו דעת הגאון החזון איש, שבלאו היכי היום אין רשות הרבים מהתורה, כי אין הרחוב מפושל מכך העיר ועד קצחו, כי הרוחות ההלוכים למשל ממורה למערב מופסקים אחר כך מצפון לדרום, והרי הם ממש ממשיכו, לנו אינס נחשים רשות הרבים. וכן מבואר בערך השלחן, מהר"י שטיף, הגרא"ז, על פי שיטת הירושלמי, רשי', הרמב"ם, רבינו יואל, ראביה", אර רועה עוז. וכן דעת הגרא"ז מרוגליות, משנה הלוות, אבן ישראל פישר, אור לציון, הגרא"ש משאשן. וכן נעשה מעשה רב אצל מրן מלכא צוק"ל בביקורו בברזיל, וזה לשונו: בהיות בחוץ לאארץ, נשאלתי למי שיש לו בן למולו בשבת, וברצונו למולו בבית הכנסת, כי ברוב עם הדרת מלך וכמנהג בימי החול, כיצד يولיך את התינוק לבית הכנסת ולא יעבור על איסור רב אצל הגאון מסאטמר ולהעבירו על ידי משרתת גויה. וככתב בשוו"ת נשמת שבת שכן היה מעשה רב אצל הגאון מסאטמר צ"ל בבית מדרשו שהובאה תינוק בשבת על ידי גוי למולו, משומם ברוב עם הדרת מלך. ש"ת יביע אומר חלק ט סי' לג, וחלק י סימנו לב. "השבת בהלכה ובאגודה" מלאכת המתיא מרשות לרשות, ובammerה לנגי ועווד)

דוחית מילה מחשש חילול שבת

ברית מילה שחלת שבת, יודע המוחל שבני המשפחה מחללי שבת, ועלולים להביא מכשיiri צילום והסרטה, רשאי לאיים עליהם מראש, שאם ייעזו להביא מכשיiri אלו, הוא לא ימול את בנים בשבת אלא ביום ראשון. ואם בא ביום שבת, וראה שבכל זאת הביאו מכשיiri צילום, רשאי לעמוד בפרק ולמאות על הפרצה בחומרת השבת, וידחה את המילה ליום ראשון. וילקוט יוסף שבת ד שיטו

ברית מילה שחלת שבת, יודע המוחל שאף שבני המשפחה לא יביאו מכשיiri צילום והסרטה, אבל יבואו ברכבייהם בהמונייהם, פעמים שיש להורות בתור הוראת שעה לדוחות את המילה ליום ראשון, כדי לדoor ולעמוד בפרק ולמאות על כבוד השבת הקדושה המחללים אותה בראש כל חוות, באופן שישמעו שנڌית המצווה הנדולה והחמורה של המילה מיום השבת בגללם. אך ברור שאין אבי הבן רשאי להחליט כן מודעתו, אלא חובה עליו לשאול רב מורה הוראת. מהרש"ג, שבת הלוי וועוד. יב"א ח"י או"ח סימנו לב)

כן השיב מרן מלכא רבנו עובדיה יוסף צוק"ל לכמה רבני קהילות בחו"ל לארץ, שמחמת חשש גדול שיובאו להשתתף בברית קרובוי וידידי המשפחה ויגרמו חילולי שבת רבים בנהינה ברכבים, הورو למעשה לדוחות את המילה ליום ראשון. וככתוב: אם מעלת כבודכם התכוונת בתור הוראת שעה לדoor גדר, ובפרט אם ישמעו הפשעים האלו שנڌית המצווה הגדולה של המילה מיום השבת בגללם, אולי יוסרו ויורדים מצפונים לחזר בתשובה ולהחול מועלוק יומם בחילולי השבת,יפה הוריותם. ודומה לזה אמרו בסנהדריןomo ע"א, וכן כתבו הרמב"ן והרש"ג, שכדי לדoor בדבר, רשאים בית דין לעקור דבר מן התורה, כדי לעשות סיג לתורה, ולכן נהגו בעברינו שאינו נהוג كذلك, שמנדין אותו שלא יצטרף לעשרה, ולא ימולו לו בן... וכן פסק מרן בשלהן ערד וחושן משפט סימנו בא, כל בית דין, אפילו אינם סמכים בארץ ישראל, אם רואים שתעם פרוצטים בעבירות, היו דנים בין מיתה בין ממוון, בין כל דין עונש... ובלבך בכל מעשיהם יהיו לשם שמיים. וודוקא גדול הדור או טוב העיר שהחמורים בית דין עלייהם. הaga, וכן נהוגים בכל מקום, שטובי העיר בערים כבית דין הגדל, מכימים ועונשים, והפרק הפרק כפי המנהג, וכל שכן אם קבלום עליהם לכל דבר. ע"ב. וכן בנידונו שהדור פרוץ בחילולי שבת בפרהסיא, שאפשר דרך הוראת שעה לדוחות את המילה, וכך שכתוב הגאון רבינו חיים פלאני רשאי כל בית דין אף בזמן זהה לדoor גדר דרך הוראת שעה. ע"ש. ובידוע שוגם מעלהכם מקובלם על כל הציבור בעירכם, בודאי שיש בידכם לדoor גדר לעשות סיג לתורה. ע"ש. והשווה ספר "בננו" עמוד קפ

עזה טובה שיאמר אבי הבן לבני משפחתו ביום שישי, שלא ברור שתהיה הברית בשבת, כי אولي התינוק לא חש בטוב, ולאחר שבת יאמור להם שהבריה ומלו אותו בשבת. וכן שמעתי ממרן מלכא הרבא"ל צוק"ל

כתב בספר "רבנו" (עמור רמא): שאלו את רבנו, בעניין ברית שזמנה בשבת, והחורים רק עכשו התחילה לחזור בתשובה, וכל המשפחה חלוניים, ואם יגידו להם שהברית בשבת, הם יחללו שבת, מה לעשות? ורבנו ענה, אם יכולם לעשות הערמה כזו, לומר לכולם שהברית ביום ראשון בלבד צבת או משחו כזה, אבל בפועל יעשו את הברית בשבת, ואחר כך יודיעו להם שהמוהל בא בשבת לבדוק את התינוק, ואמר שכן אפשר לעשות את הברית ולא לדוחותה. אם אפשר, יעשו כך. ואם לא יכולים, ידחו את הברית ליום ראשון. ועוד כיוצא בזה שם עמור רלו)

מחט הפרדה

モותר להשתמש בשבת במחט הפרדה כדי להפריד בין עור המילה לבשר המילה, ואפילו שפעמים יכול להיות שיצא דם.

כתב מרן מלכא הראשון לציוון זצוק"ל (ושאית היהוד דעת חלק ו סימנו נג): חקרתי אצל כמה מוהלים מומחים ובקיאים, האם הדבר מוכחה במציאות שמחט הפרדה תוציא דם. והשיבו שאין הדבר כן, ורק לפעמים יכול להיות שיזוציא דם, ובפרט אם עושים כן בנחת, על פי רוב לא יצא דם. נמצא שאף אם יצא דם, הרי זה בגדר "דבר שאיןינו מתקoonו" שמוטר בשבת. ובאמת שאיפלו אס על פי רוב היה יוצא דם, עדין אין לומרanza רובבו ככלו ולהחשיבו בגדר פסיק רישיה [פירוש, העשו מעשה מסוים, וכتوزאה מעמשה נעשה בודאי איסור, אף שלא התקoon אליו, הרי הוא נחשב כעשה איסור ממש]. ולהסביר המשוג בהרבה, עיין בחוברת "השבת בהלכה ובאגודה" [!] שאסור בשבת, כי אין דין פסיק רישיה אלא כשבודאי תיעשה המלאכה. וכמבואר בדברי הגאניס, הר"ג, החוספות, הרמב"ם, הרמב"ג, הריטב"א, המאירי, הטור ושלחו עורך ועוד. לפיכך אין לאסור להשתמש במחט הפרדה.

ועוד, אפילו אם היה זה בגדר פסיק רישיה, מכל מקום כיוון שאין לנו אישור תורה, כי הוצאת דם בשבת כשאינו צריך אותן, אסורה רק מודרבנן וכדעת רבינו יהודה שמקלקל בחבורה פטאות, נמצא אפילו שזה פסיק רישיה בדררבנן, והיות גם לא נוח לו ביציאת הדם, מפורש ברבים מהראשונים והאחרונים להתרה. ומכל שכן שלפי האמת אין זה בכלל פסיק רישיה אלא דבר שאיןנו מתקoonו, ובפרט כשעששים את הפרדה בנחת ולא בכח גדול וביד חזקה. ע"כ. ועיין עוד בחוברת "השבת בהלכה ובאגודה" (בעניין חוץ השינויים בשבת. וזה"ק)

ומעsha שהיה לפני יותר מוחמים שנה כאשר הזומן מרן מלכא זצוק"ל לשמש כסנדק אצל אחד מתלמידיו בשבת קודש, נכח במקום ראש דרבנן וצדעת רבינו משה חבורני זצ"ל, וכי אשר ראה את המוהל משתמש במחט הפרדה, מהה בו, שלפעמים יכול להזיא דם העור ודבק היבב בערלה, ונמצא חובל בשבת, ומרו השיבו לאלטר שאין בכך כלום, שהרי זה בגורם דבר שאיןנו מתקoonו שמוثر. (עה)

עפר

אחר המילה נתונים את הערלה בעפר, ויש להכינו קודם השבת, כדי שלא יהיה העפר מוקצתה. ובעוד הערלה בידי המוהל, יניחנה בעפר. אך גם אם לא עשה כן, מותר להריםה כדי ליתנה בעפר, הויאל ויש בזה מצוה, שכן נהגו עוד מימי התנאים. (בית יוסף סימן רסה. חז"ע שבת ג סח)

דם המציצה

אחר שהמושל מצץ את הדם ממוקם המילה, מותר לו לרוק את הדם לכלי שבו עפר. שאף שמצוינו שתניתת מים בלבד בקמץ, אסורה מושום מגבל מדרבנן, מכל מקום כאן שאיןנו נתנו את הדם ממש בידי, הרי זה בגדר פסיק רישיה דלא ניחא ליה בדררבנן" שמוثر. ובפרט שאין בדם זה שיוער של מגבל. שואל ומשיב, בית מאיר, אכר שמחה, כורת הברית לרבי אליהו פוסק, יד שאל, עץ חיים, קרן לדוו, משנה ברורה (סימן שכא ס"ק נ) ועוד. חז"ע שבת ד רפה)

טלטול כלים המילה

בסיום הברית, יקפיד המוחל לנקה את הכלים מדם, פן תעללה בהם חולודה ויסתכו השם הנימול הבא. ומוטר לו לכתחילה אף לטטל את כלים המילה לבתו, ואין לחוש בזה לאיסור מוקצה.

אף שסתם כלים מילה הם מוקצים 'מחמת חסרונו כיס', שהרי מkapיד שלא להשתמש בהם שימוש אחר, והיאך יטלטלם. מכל מקום כיוון שהוא לטלטלים לצורך המילה, הותר לכל השבת. ויש אמרים כיון שבבון המשמות הם לא היו מוקצת מאחר וצריך להשתמש בהם לאחר, מAMILIA לא הוקצת גם לשאר הימים, כי אין מוקצת לחצוי שבת. גם משום שאם לא מתיר לטטלטלים, ישנים מוחלים שמחמותם כן ימנעו מלטלול שבת, ולכן 'תני רשות סופן מושום תחילתן'. כן פסקו התוספות, הרמב"ג, רבינו ירוחם, הרמ"א, הרש"ל, אליה רבתה, הש"ה, פבי מודם, דברי מודכי פירדרג, הכתת אדים, תלכה ברורה, וחותם יארר, עמק הלכה, שאילת עקיב, ייקח נא, חותם טופה, חדץ יצחק, קרבנו וננאל, שלחו גובה, ועוד השלחן רב פלילים וועד. וככתב הגאון ממונקאטש שכיוון שהרמב"ג התיר לטטלטלים כהרמב"ג, אין להוסיף על זה חומרות. וחוז"ע שבת ג עט. שבת ה כב. שוו"ת יביע אומר חלק ט או"ח ס"ס לא, וסימנו מהן קח אותן קנו. וחלק י או"ח סימנו מהן העורות על רב פעלים חלק גאות טו

אם קרה וביקשו מהמוחל במפתיע לעורך ברית מילה בשבת, פשוט וברור שכיוון שחביב למולו, מAMILIA יטלטל את הכלים, שמצוות מילה של תורה וזהה לאיסור מוקצת מדרבנן. עיין חוז"ע שבת ג כהה (עיין ספר "רבני" עמודים קל, קע)

תליישת הבשימים

הנוהגים להביא בשםיהם לברכה לברית המילה, מותר לתלוש מהם ולחקלם לציבור, שאין איסור לתלוש מן התלוש. ואם הבשימים קשים, נכוו לחותכם ביד ולא בסכין. שמא יחתוך יפה לעשות קיסם לחוץ שניין, ונמצא מתוקן כלי. (חוז"ע שבת ד עב, פ, פב. שבת ג שעט)

קידוש

ברכת הגוף על כס היין שבברית, יוצאים גם ידי חובת קידוש שחרית של שבת. על כן, קודם שembrך, יודיע לציבור שיכוננו לצאת ידי חובת קידוש. והמברך עצמו, לא די שיטעם מעט יין כנהוג בכל ברית, אלא ישנה לפחות רוב רביעית [ג' רמס] [41] בככל קידוש. ולאחר שהלכה מפורסמת היא בהלכות שבת, ש"איין קידוש אלא במקומות סעודה", דהיינו שבמקום שעושים את הקידוש, צריך דוקא שם, לאכול צוית [ג' רמס] מימיini מזונות [כמו: עוגה, סיגרים, בורקס, קוגל וכדומה] או לשנות רביעית יין [ג' רמס], כדי לצאת ידי חובת קידוש, שכן על המקדש לשים לב לזה לאכול כזית או לשנות רביעית יין בקידוש. ושאר הקהיל השומעים, יוצאים ידי חובת קידוש אף אם לא יטعمו מהיון, ובלבד שיأكلו כזית מימיini מזונות כנ"ל.

יש לשאול, לכוארה היאך יעשה הקידוש וברכת המילה על כס אחת, הלווא כלל גדול בידינו "איין עושים מצוות חבילות", כמו בברית מילה שחלתה בתשעה באב דחוי, שאינו עשה ההבדלה וברכת המילה על כס אחת, אלא קודם הברית מבדייל על הכס, ולאחר הברית מביך על כס אחרת "אשר קידש", וגם כאן נאמר שקדום יברך הגוף על כס אחת לקידוש היום, ולאחר מכן יברך על כס אחרת ברכבת המילה? ואפשר לומר, כי בהיות וכיס ברכבת המילה, לא הוכרה בגמרה, ואינה אלא מדברי הגאנזים וכ"ל עמוד ולו, אך אינה חשבת כל כך כמצוות בפני עצמה, כדי שאם נצרכ' לה את קידוש היום שהוא ברכבת 'הגוף' בלבד, יהיה זה כעשרה מצוות חבילות חבילות, כי סוף סוף לא ניכר מה כל כך שעושה שתי מצוות יחד, כי ברכבת הגוף בלבד עולה לכאנ' ולכאנ', לכך אפשר לעשות שתיהן על כס אחת. לא כן בהבדלה וברית הבאות יחד, כיון שלבד מברכת הגוף יש עימן ברכה נוספת 'המבדיל' או 'אשר קידש', וכך הן נראות יותר

כשתי מצוות נפרדות, ואין עושים אותן אתן על כס אחת. וכך, בסעודת חתן וכלה שמברכיהם ברכבת המזון ושבע ברכות על שתי כסות, אף שברכת המזון מן הדין אינה חיובת כס, מכל מקום יש מקור לכוס זו בمراה, ואף אין ברכבת הגפן בא להבדה כמו בקידוש החיים, שכן נראות הן יותר מאשר מצוות נפרדות, וחוששים בהן יותר שלא לעשווין חבילות חבילות, ומברכיהם אותן על שתי כסות. עיין בית יוסף אורח חיים סימן רעג. חז"ע שבת ב קל, ארבע עניות עמוד שני. שו"ת צ"ז עלילו חלק יי סימן נב)

פטירת המשקדים

הטועמים מן הינו של הקידוש, פטרו בזה את שאר משקדים שברכתם "שהכל" שישתו לאחר מכון, אבל פשוט שלא פטרו את המאכלים שברכתם שהכל, כביצה, שוקולד וכדומה.ומי שלאطعم מהיון, עליו לברך על שתיית המשקדים "שהכל".

קידוש במקום سعودה

יש לשים לב קודם הברית לפרתי ודיני "קידוש במקום سعودה", כי פעמים והברית מתיקית בבית הכנסת, והכבוד לקהיל נמצאת באולם בית הכנסת או בחדר אחר שלא נראה ממוקם הקידוש, ואפשר שלא יוצאים כך ידי חובת קידוש. ועיין בהרחבנה בכל זה בחוברת "השבת בהלכה ובאגודה", ותרואה נתה.

סעודת המילה

ראוי ונכון להזכיר מאכל מיוחד בסעודת המילה שחללה בשבת, בנוסף למאה שרגילים בכל שבת, כדי שייהיה ניכר כבודה של מצוות המילה. ואם אינו יכול להוציא תבשיל מיוחד, די שיויסיף קינוח מיוחד.

כתב המשנה ברורה (סימן תי ס'ק ב): כתבו האחרונים שהמדקדקים נהגים כshall ראש חודש בחיל, עושים מאכל אחד יותר מכל המימים לבורד ראש חודש. וכshall ראש חדש בשבת, עושים מאכל אחד יותר ממה שנוהגים בכל השבתות, כדי שייהיה ניכר כבודו של ראש חדש. ואם כן הוא הדין לסעודות ברית המילה, שבארנו לעיל (עמ' 185, 186) כמה מעלה גדולה וחשובה לעשotta בכבוד והדר גדולים, שבוראי צריך שייהיה ניכר בסעודה שעשויה כן לכבוד המילה.

שירת וזמרה

אם שהtabאר (עמ' 188, 88) שצרכ' לשיר ולזומר בליל המילה ובסעודת המילה, אבל ברור שאין להתייר למחרוא כפיים או לרקוד בשבת אפילו לבורד מצוה גדולה זו. שקל וחומר הוא מסעודה שבת של חתן וכלה, שלא התירו, כל שכן במצוות מילה. כאמור בהרחבנה בחוברת "השבת בהלכה ובאגודה" בדין השמעת קול בשבת.

צדקה

בתפילה מנהה של שבת כשנמצא אחד מבני הברית, אין אומרם 'צדקה'.

כתב מרן השלחן ערוץ וסימן רצב ס'ב, אם חל בשבת يوم שאליו היה חול לא היו אמורים בו במנחה פplit אפיקים, אין אמורים הצדקה. וכותב הכה החיים, שהמנחה שלא לאומרו בבית האבל, ואין זה נחسب כאבלות בפרהסיא, מכיוון שגם בבית החתן ובבית המילה, וביום שאין אמורים בו תחנון, אין אמורים הצדקה. וכותב בש"ת משפטיע עוזיאל, שכן ראוי להורות הלכה למעשה. ובספר נתיבי עם כתוב, שכן מנוג ירושלים. וכן כתוב בש"ת אבני ישפה. (חו"ע אבלות ג מט) וכן היה מעשה רב אצל מרן מלכא צוק"ל בכמה הזרענות שבתנות חתן של נגידו. והובא בש"ת אבוי בעז"י (סימן נו) ליריד נפשי הגאון רבינו יצחק לי שליט"א, הרב הראשי לנשר) ועיין בש"ת הראשון לציון וח"ב סימן לט שכנן מפורש בכמה הראשונים ואחרוניים, ושכנן פסק מהרי"ל.

ז בריית מילה במעגל השנה ז

• מילה דחויה ביום טוב

אף יום טוב דין שבת, שלא הותר למול בו אלא ברית מילה שחלה זמנה ביום השמיני, אבל אם התינוק היה חולה ודחו את המילה לאחר יום השמיני, אין מילתו דוחה يوم טוב, ואפילו לא يوم טוב שני של גליות.

נולד בניתו

תינוק שנולד בניתו, אין מלין אותו ביום טוב, ולא בשני ימים טובים של ראש השנה, ועל כן ידחו את המילה למחורת. (שו"ת צץ אליעזר חלק ג' סימן סב)

• ראש השנה

זמן המילה – ברית מילה שחלה בראש השנה, מלין לאחר קראת התורה קודם תקיעת שופר. (שלחו ערך אורח חיים סימן תפדר ס"ד)

כתב באור זרוע וחלק ב סימן רעה: אם יש למול נער בראש השנה, אמר רבי קלונימוס הזקן שאירע כן במוגנץ"א וshallו לקודשים אשר בארץ רבנו גרשום מאור הגולה ועוד, והורו כולם למול הנער לאחר קראת התורה והഫורה קודם שתיקעו בשופר, כדי שתתבה ברית מילה סמוכה לתקיעת שופר, שיזכיר לנו הקב"ה בברית אברהם ועקדתו של יצחק [שהשופר הוא זכר לאילו של יצחק]. והרבה מבני הישיבה הקדושה היה קשה בעיניהם לעכב תקיעת שופר כל כך בשל המילה, וצאו לדוחותה עד גמר כל התפילה, והשיכם רבנו גרשום, אם אין מילה, אין תקיעת שופר בעולם, שנאמר "אם לא בריתין יומם וליליה, חוקות שמיים וארכץ לא שמתת". עוד, שמצוות מילה קדימה למצוות תקיעת שופר. ואני הקטן מצאתי סמוך מתשובת הוגאנונים, שכבר נשאלה שאלה זו בעיר רומי ושאל מיר שלמה היצחקי [רש"י] מרבי נתן גאון בעל הערדך, שמצוות מן המובהר להקדרים המילה בהשכלה מסוים שוויזים מקדימים למצוות, ואינו נכון לאחרה עד גמר התפילה, שרוב פעמים גמר התפילה בסוף ה' שעתו [ויש גורסים ח'], והמאחר מצוות מילה כלכך, נראה שמצוות מילה בזיהה עלי, לכך נכון להקדימה בין קראת התורה לתקיעת שופר. ע"כ. וממן הבית יוסף הוסיף טעם בשם הרוקח למלא מלין לאחר קראת התורה, לפ"י שהשכינה אצל התורה. ע"כ. והיינו כמו שהבאו לעיל (עמ"ד 133) שהשכינה באה בעית הברית, لكن מסמיכים את הברית לקריאת התורה, שכן שכיר השכינה שם, נסמיך גם את המילה שום בה יש שכינה.

ואמנם שמשמעותו אתה דע לך, כי כל האמור הוא בתנאי שככל בני המשפחה מתפללים באותו בית הכנסת, וכולם נמצאים בברית בשמחה בין קראת התורה לתקיעת שופר, והכל מסתדר עם היולדת בשלווה ורוגע. אך במקרה שאבי הבן מתפלל למשל בהנץ החמה, ואילו הסבירים ובני המשפחה מתפללים לאחר מכון, או שהיולדת קשה עליה לבוא בשעה מוקדמתת כלכך, ובפרט אם ת策רך להמתין לאחר הברית עד גמר תפילת מוסף, ודבר זה יקשה עליה מאוד. על כן, בודאי שעיל אבי הבן להתחשב בכל זה, שגדול כבוד הבריות, ותורתינו "דרךה דרךי נועם וכל נתיבותיה שלום". ולכן הטוב והישר, שבמקורה זה, יתפללו את כל התפילה, ובסיום תפילת מוסף, יקדשו על ההין ויטעמו מעט מיני מזונות, והרב שבקהל ימסור שיעור תורה עד שיבואו בני המשפחה, ויעשו את המילה ברוב עם, שאין לך מחזק ברכה לישראל אלא השלום. וכך צינו לעשות מעשה אצלנו בבני הכנסת, שבגמר תפילת מוסף עשינו קידוש וטעמו החיבור מעט מיני מזונות, ומסרנו שיעור תורה ובברית מילה הסוכה, עד שהגיעו הסבירים ובני המשפחה מבתיהם נכסת אחרים, והרוויחנו שיעור תורה ובברית מילה ברוב עם, ובפרט ביום הגדול והקדוש הזה שצריכים אנו להוסיף תורה ומעשים טובים לך של

הזכויות. ועל הכל הרווחנו שבני המשפחה היו מרווחים ושםחים והרבנו שלום בעולם, כי שמהו מאוד שהתחשבו בהם כיאות, ותיהלות לאל יתרבד נעשה קידוש השם גדול.

שוב ראייתי מה שכתב בספר מנהגי הראש"ל וחלק ג', וזה לשונו: כמה פעמים הורה מרן צוק"ל לעזרך את הברית מילה לאחר תפילה נוספת מוסף ביום ראש השנה, ולא בגין קריית התורה לתקיעת שופר.osal שם שלכארה זה נגד מה שפסק מרן בשלהו ערוץ וככ"ל? והביא בשם המוחל החשוב ר' יוסף אוון שליט"א, שאלו חישש שאם ימולו קודם התקיעות יבואו לידי היסח הדעת מכוונות התקיעות לצאת ידי חובה, לפיכך העדי שימילו לאחר התפילה. ע"ב. ולא הבנתי למה הברית יסית את כוונות הציבור מתקיעות, הלווא בוגמר הברית חזור כל אחד למקוםו, וממשיכים התפילה ברגל מאמרתו עת שעיר רצוו וכו', וכינסו לאוירה של התקיעות כיאות, וכל שכן אם החכם שבקהל מוסר שיחת חיוך לפני התקיעות, כנהוג ברוב ככל הילאות ישראל, ונמצאו שאדרבה יקימו את ההלכה המכובדת בשלהו ערוץ, וגם יצאו ידי חובת התקיעות כרונן. על כן חושבני שטעמו של מרן צוק"ל היה, פשט להתחשב באחרים וככ"ל, שאף אם כל המוזגנים לבירת התפילה עם מרן, עדין היולדת ועוד נשים קרובות המשפחה אמורות לבוא, ולא יכולן מסתדר לבוא בזמנן זה שבען שחרית לתקיעות, ובפרט אם יצטרכו להמתין עד סוף התפילה לטענות מצוה וכיוצאה בהז, והלווא הן מטופלות ברוח השם בילדים קטנים. על כן ברור שככל כיוצאה בהז, הנכו לעשות את הברית לאחר תפילה מוסף, והכל על מקום יבוא בשלום.

ועיווין עוד שם שכתב, כאשר עשו ברית מילה אצל מרן ביום הכיפורים, מלו לאחר קריית התורה והപטרה קודם אשורי, כדעת מרן השלחן ערוץ. ולפי האמור מובן היטב, שכיוון שאין כאן טענות מצוה ולא כלום, אם כן אף הנשים המטופלות בילדיהן יכולות לבוא בשעה זו שקודם מוסף לברית מילה, ובגמר הברית ילכו לביתן לחינוך טובים ולשלום, ולא יצטרכו להמתין ולא כלום.

• תענית ציבור

זמן המילה – ברית מילה שחלła בתענית ציבור [ג' בתשרי – צום גדריה, עשרה בטבת, תענית אסתר, י"ז בתמוז], לכתילה יעשה את הברית בבוקר, ואת הסעודה בלילא במקומות הצום. (לא)

גודול השלום – במקרה שהנסיבות ובני המשפחה באים מחוץ לעיר, ואי אפשר שיבואו בבוקר וימתינו עד הלילה לטעודה, יש למול את התנין כשעה לפני שקידעת החמה, ויתפללו מנחה וערבית, ויערכו את הסעודה ב策ת הצום, כי גודול כבוד הבריות.

חייב התענית – אם חלה ברית מילה ביום תענית ציבור, חייבים שלושת בעלי הברית [אבי הבן, הסנדק והמוחל] להתענות. עיווין בחוברת "ארבע תעניות בהלכה ובאגודה" את המקורות להלכות דלהלן).

תחנונים בתפילה – אם אחד מבני הברית נמצא בבית הכנסת בתפילה שחרית, ואומרים הקהל לאחר חזרת השליה ציבור, וידיוי [וכו, "מה נאמר לפניך"], ו"ג מדות לא נפילת אפיקים [לידך אליך]", וממשיכים את הסליחות והתחנונים של התענית, ומדלגים "זהו רחום". ומכל מקום בעלי הברית עצם, אינם אמורים סליחות ותחנונים כלל. ובית יוסף ס"ס רשות) אבל יענו "ויעבור" עם הציבור, ככל דבר שבדקושה.

תפילת מנחה – אין אמורים הציבור וידיוי ונפילת אפיקים כלל בתפילה מנחה של התענית.

ין בפי המוחל למצווחה – רשיי המוחל למצוח את הדם בתענית על ידי ייון, כנהוג בכל השנה, אך ישים לב שלא יבלעו אפילו מעט מן היין. (חו"ע ארבע תעניות זו)

שתיית הפסוס – מברכים "אשר קידש" על כס ייון, ובברכת "הגפן" יכוון להוציא ידי חובה את היולדת שהיא פטורה מלוצים, וגם היא תכוון לצאת. ותענה "אמנו" ולא תדבר עד שתתטעם מהיינו. ואם אין היולדת בקרבת מקום, יעמוד על ידו ליד שהגין לגיל חינוך ומבחן למי מברכים, יכוון להוציאו ידי חובה וישתא הילד.

כתב העיטור, אף שהמברך צריך שיטועם, זהו דוקא כשאפשר, אבל אם לא אפשר, נוותנים לתינוק שיטועם. וכותב עליו מרן הבית יוסף וסימן רשות: ולី נראה שטיעמת התינוק הימול אינה מוציאה את המברך מידי ברכחה לבטלה, כיון שאין התינוק חייב בברכה כלל אפילו מדרבנן. [וכן כתוב הרמב"ס בשוו"ת פאר הדור שככל שלא טעם "אחד מן המבינים הברכה", ודאי שברכתו לבטלה. וכן מפורש בשוו"ת הר"ו] והיולדת, אם שמעה את הברכה ולא הפסיקה בדיבורו, יצאה ידי חובתה, שאף שברכת 'הגפן' ברכחת הנחנייה היא, ואילו אפשר להוציאו אחרים אם הוא עצמו לא נהנה? מכל מקום כיון שתקנו ברכבת 'אשר קידש' על הפסוס, הרי זה נעשה כocos קידוש והבדלה שמוסיצה את אחרים גם מברכת היין, אף אם הוא עצמו לא טועם, וככל דיון ברכבת המצוות, שאף על פי שיצא, רשאי לברך שוב להוציאו אחרים ידי חובהם. עי"ש].

תענית דחויה

פטור מהתענית – צום גדליה או שבעה עשר בתמוז שחלו בשבת, כיון שדוחים את התענית ליום ראשון, מותר לשולשת בעלי הברית לאכול ולשתות, לפי שיוום טוב שליהם הוא. על כן: יתחלו את התענית מעמוד השחר, כדי לשתך עצם בצער הציבור, וישתדרלו לעשות את הברית בשעות הבוקר, כי זריזים מקודימים למצות, ואז רשאים לאכול ולשתות מיד לאחר המיללה. ויש ממתינים מלאכול עד חצות היום [בצום גדליה בערך בשעה 12:30. ובו"ז בתמוז 12:45-13:00]. ויש שמתפללים תחילת תפילה מנהה גדולה [חצי שעה לאחר חצות היום], ואחר כך אוכלים.

אל תחמיר – אין בעלי הברית רשאים להחמיר על עצם להתענית, ואדרבה, ישמרו שיצכה אותן בראות עולם במצבה כה חשובה של ברית המילה, שבואר בזוהר בחדש שמעלתה גדולה יותר מהמקיריב כל הקרבנות, והיא נחשבת יותר מתענית.

ברית מילה אחר הצהריים – אם מילים את התינוק בשעות אחר הצהריים, רשאים בעלי הברית לאכול לאחר חצות היום קודם המילה.

ברית מילה דחויה – תינוק שהיה חולה, ונדרحت מילתו ליום ראשון שחלה בו תענית דחויה, מותר לשולשת בעלי הברית לאכול באותו יום, כיון שיוום טוב שליהם הוא. שהרי מצות מילה מוטלת על האב בכל רגע ורגע, ואסור להניח את בנו ערל, لكن אף שהמילה דחויה, הרי הוא מקיים מצוה כמו שהיתה המילה בזמן.

עליה ל תורה – בעלי הברית שהתרו להם לאכול בתענית דחויה, לא יעלו לספר תורה אפלו בשחרית שעדיין הם שרוויים בתענית, כיון שבදעתם לאכול בהמשך היום. אולם אם חלה התענית ביום שני וחמשי, שבלאו cocci יש חיוב ביום זה לקרוא בתורה בשחרית, רשאים לעלות בשחרית בלבד.

• יום הכיפורים

זמן המילה – כשייש ברית מילה ביום כיפור, מלין לאחר קריית התורה ושלחו עירך אוורה חיים סימון ותרכא ס"ב). ועיוں לעיל בברית מילה שהלה בראש השנה.

יון למציצה – חייב המוחל למצוץ את הדם אף בכיפור, אך לא בין כבכל השנה, שמא יבעל אפלו מעט מן היון. [וחציו שיעור אסור מן התורה]. (חוץ' ימים נוראים טמא).

ברכת "אשר קידש" – מברכים ביום הכיפורים "אשר קידש" בלי כוס. (שלחו ערוץ אוורה חיים סימון ותרכא ס"ב) ויש נהגו לברך אותה על הocus, אך קודם הברכה יעמיד על ידוILD שהגיע לניל חינוך ומבחן למברכים, וויצויאו ידי חובה בברכת 'הנפ', ובסיום הברכה ישתה הילד מן היון. (שוו' יביע אומר חלק ז או"ח סימן מט. חוץ' ימים נוראים טמא).

כתב מרן צוק"ל (שם): מה שכותב הכהן החיים על פי דברי הרמ"א בהגה, שמברכים על הocus ונותנים בפי התנין הנימול, הנה מרן הבית יוסף (סימן רסה) דזה זאת שטעימת הנימול אינה מוציאתנו מידי ברכה לבטלה. וכן דעת הרמב"ם והר"ן. ולכן הנכו להעתים לקטן שהגיע לחינוך שמבין וידעו למי מברכים. ומה שאנו נותנים לקטן אישור בידים שאינו זוקן לו, שהרי אינו צריך עתה לשותות יון, בכל זאת כיון שהמאכל מצד עצמו הוא מותר, ורק היום אסור את האכילה, אין לאסור בקטן שאינו מצווה, מבואר בתוספות. וגם אין לחוש שאלוי ייטה הקטן לשותות גם כsigmoidל, כי ברית המילה אינה דבר קבוע ומכוון ביום הכיפורים, שיראה לנו הקטן ומהמתן כן ייטה כשיגדל. ומה שכותב בספר שלמי מועך, שבברית מילה ביום כיפור מברכים הגון על הocus אף שאינו שם קטן שיטחתו, איןנו נכו להלכה. עי"ש.

• חג הסוכות

מקום המילה – נכו מאר לעשות את ברית המילה בסוכה, ובלבד שאין חשש לנפילת קיסמים מון הסכך, או שהתנין יתקרע. (חוץ' סוכות קسب)

מקום הסעודה – סעודות המילה חייבים לאוכלה בסוכה, על כן יש להתאמץ להציג סוכה גדולה שתאפשר לכל המוזמנים, [זוקפינו לבודקה שתיהיה כשרה על פי ההלכה]. ואם אין מקום בסוכה לכל הגברים, ומוכרחים לאכול חוץ לソוכה, יהרו שלא לאכול לחם ושאר מיני דגן, שחכיבים לאכלם בסוכה דזוקא. (חוץ' סוכות קسب)

• תענית אסתר

פטורים – תענית אסתר, אף שהלה בזמןה [י"ג אדר], אין בעלי הברית מתענים.

כי לא חמורה תענית אסתר יותר מותשעה באב וחוי שאוכלים בו בעלי הברית. והבאור בזה, כי שאר תעניות באות על צערם של כל ישראל בחורבן בית המקדש וירושלים, ממילא דוחה האבלות של רבים [של כל ישראל], את השמחה של יחיד [בעל הברית]. לא כן בתענית אסתר שנקבעה זכר לנס שנעשה ביום זה שהתענו עם ישראל כشنלחותם בעמלקים, והקב"ה קיים בהם (אסתר ט א): "זקף נזק הוא, אשר ישלו היהודים הפה בשׂאייהם", אם כן אין זה עניין כלל לאבלות החורבן, שנאמר שצער הרבים יבטל את שמחת היחיד.

עליה תורה – כיון שモותר לבעלי הברית לאכול בתענית אסתר, לא יעלו לספר תורה אפילו בשחרית. אולם אם חלה התענית ביום שני וחמשי, רשאים לעלות לכתילה בשחרית בלבד, וכן".

• פוריט

זמן המילה – הנכוון לקרוא את המגילה תחילת, ולאחר כך למול את התינוק. (חו"ע פורים קט. ש"ת יב"ע אומר חלק ט אורה חיים סימן צד>About 0)

בתרומות הדשן מבואר שבפורים מלין את התינוק לאחר קראת המגילה וסיום התפילה כבשאר הימים, משומס שמקרא מגילה שזמנה קבוע בכל שנה, נחשבת מצוה תדירה, לעומת מצות מילה שאין זמנה קבוע. ובית יוסף סימן רבב בקבוק הבית) וכיוצא בזה כתוב הרדב"ז שמצוות מילה אפשר שלא יתחייב בה לעולים, אבל מקרה מגילה קבוצה מיידי שנה, ולכן קודמת למילה כי תדירה היא לגבי מגילה. ע"ב. ועוד מעלה יש במקרה מגילה שהיא פרטומי ניסא, וגם מצוה של רבים. והרי אפילו קברות המת נדחתת מפני מקרא מגילה. וכן פסקו חכמי חדש, ש"ת רע' אמרות, הגרא", שלחן גבוח ועוד רבים. ואמננס הרם"א (או"ח סימן תרצג ס"ז) כתוב, שמלין את התינוק קודם קראת המגילה, אך חכמי חדש והגרא"א תמחו על זה, שהלווא איפילו עבודת הכהנים בבית המקדש שהיא של רבים ומנה בבורק, מאחרים אותה בפורים לאחר קראת המגילה משומס מעלת פרטומי ניסא, כל שכן ברית מילה שמצוותה בבורק רק ממש מעלה זרים מקדרמים, שודאי קראת המגילה קודמת לה. ומכל מקום בזמןנו שככל השנה מלין לאחר צאת הקהל מבית הכנסת ולא כמו שהיא מצוי בזמןנו שהוא מלין לאחר התפילה מיד, הנכוון גם לבני אשכנז לקרוא קודם את המגילה ולאחר כך לעשות את המילה.

• ימי העומר

תספורת – אף שנגגו ביום העומר [מאחריו חג הפ██ח ועד ל"ג לעומר ו"ח אייר] לבני אשכנז, או ל"ד לעומר ו"ט אייר] לבני ספרד] למעט בכמה עניינים של שמחה, שלא לשאת אשה ולא להסתפר, כאבלות על פטירת עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, בכל זאת אם חלה ברית מילה ביום אלוי, מותר לשולשת בעלי הברית להסתפר לכבוד המילה. ואם לא נח להם להסתפר ביום המילה עצמו, יסתפרו יומם קודם. ואם המילה חלה ביום שבת, ולא מתאפשר להם להסתפר ביום שישי, יסתפרו ביום חמישי. ואם המילה חלה ביום ראשון, יכולם להסתפר ביום שישי. (חו"ע י"ט רסד. חוברת "ימי העומר בהלכה ובאגודה")

בגד חדש – הגם שטוב להחמיר שלא ללבוש בגדי חדש מראש חדש אייר, מכל מקום מותר לבעלי הברית לחודש בגדי חדש לכבוד המילה. (שם רינט) וברור שהוא הדין לילדיות.

כלי נגינה – עיין בהלכה הבאה.

• בין המצרים

כלי נגינה – אף על פי שנגגו שלא לשם שירים המלווים בכל נגינה ביום בין המצרים [מי"ז בתמוז עד ט' באב], מכל מקום בברית מילה שהיא שמחה של מצוה, מותר לשorder ולנגן בכל נגינה ממש, ויש להקל בזה אף בלימוד שעושים בלילה הברית הנקרה "ברית יצחק". ("ארבע תעניות ובין המצרים בהלכה ובאגודה")

תספורת – מנהג בני אשכנז שלא להסתפר ולא להתגלח בכל ימי בין המצרים, ומכל מקום לכבוד ברית המילה, מותר לבעלי הברית להסתפר ולהתגלח, אבל בשבוע שחל בו תשעה באב, אין להקל, וכודහלו.

ב' באב עד ח' באב

אכילתבשר – אף על פי שנגנו שלא לאכול בשר לאחר ראש חדש עד תשעה באב, מכל מקום בסעודות ברית מילה, מותר לכל הקרובים והמכרים המוזמנים לאכול בה בשר, ואפילו בערב תשעה באב. אך ההולך שם רק כדי למלאות תאונו לאכול בשר, אין להתריר לו לאכול בשר. (חו"ע ארבע תעניות קצ'

בעלי הברית מותרים לאכילתבשר בכל אותו היום ולא רק בסעודות הברית עצמה, כי יום טוב שלחם הוא. (קצת)

אם חלה ברית מילה בערב תשעה באב, טוב שיעשו את הסעודה קודם חצות היום.

(צ)

ברית מילה דוחיה – אם התינוק היה חולה, והתרפא ביום אלו, מותר לאכול בשר בסעודות הברית. אבל אם דחו את המילה בכוונה כדי לאכול בשר, אסור לאכול שם בשר בשום אופן. (קצת)

צא וראה מה כתוב בשור"ת התשב"ץ (חלק ג סימן ח) על מילה שחלה בתשעה באב ואבי הבן דוחה אותה למחרת כדי לקיים הסעודה: הנה מעולם לא נשמע שתתעכב המילה ליום התשיעי ליל יהודה מפני סעודת המילה שלא תעשה ביום החום, ווגדל עונס מנשוא, כי המילה בזמןה דוחה אפילו שבת, ועיקר מצותה ביום השמיני, ואם שבת שהיא שcolaה נגדי כל התורה כולה, והמחלל שבת בפרהסיא שחייב נבלת כעובד עבדה זורה – היא נדחת מפני המילה בזמנה, אם כן איך דיחתטש אותה מפני סעודת הקלה, ועליהם איי קרא ז'ורייתי פ"ש על פגיכם, פרש חיגיכם'. והסודה שהיא של מצוה דוקא שנעשית המצווה כהילכתה, שתהיה המצווה עיקר והסודה טפלה לה, אבל לעשיות הנאת הרכס עיקר והמצווה טפלה לה, אין זו סעודה של מצוה, וכיון שנעשית שלא בזמןה ועבר בעשיה, הרי זו מצוה הבאה בעבריה. שהרי אפילו שנעשרה בשםינו היא שררה כל היום, והזהירה התורה לעשotta בvisor שוציאים מקדים למצוות, ושיהיה העשויה אותה זריז ונשבר, וזה שאפילו עשהה בשמיini ואחר אותה עד לערב איינו מוחזרים, כל שכן אם עבר כל אותו יום ולן כל אותה לילה באיסור עשה, שהוא שפל ונפסד ואיין לו שכר עשה מצווה בשעתה, ומכך שכרו של חי העלם הבא מפני הנאה של חי שעה. ואילו ידעתם כמה חביבה מצווה בשעתה, לא הסכמתם על ידו לעשotta שלא בזמננה. ומה עונש יותר גDEL יש למי שמחציף פניו לומר מצוה זו היא בידי ולא אשננה. וקדום שעבר והמצווה לפניו ואומרים לו "עשה אותה" ואינו רוץ להשותה, הרי הוא כדין האמור "סוכה אני עושה", "לולב אני נוטל", שמכאן אותו עד שתצא נפשו. ואם כן היה מותר לכם להכותו ביום השמיני עד שתצא נפשו לעשות מצווה בזמננה, אבל אחר שהתעצלתם בזה באותו יום ו עבר הימים, אייבד שכר מצווה בזמננה בעולם הבא, ודין לו בעונש כזה. וכבר הבנו לעיל (עמ' 97) מה שכתב הרמב"ם, שאם עבר אדם ולא מל את בנו במשミニ, הרי זה עבר על מצות עשה גדולה וחמורה מאוד שאין בכלל המצוות כמוות, ולעולם אין לו תשלים ממצוות זו, ועוננו חמור מכמי שעבר ולא ישב בסוכה בחג הסוכות או לא אכל מצה בליל פסח. יע"ש.

אכילתבשר בברית יצחק – הסעודה שרבבים נהוגים לעשות לימודיليل השmini הנקרא "ברית יצחק", הריהי נחשבת כסעודת מצוה, מאחר והיא באה לכבוד מצות ברית המילה שתעריך למחرات היום, ורשאים המוזמנים לאכול בה בשר.

הטעם שיש להקל בזה הוא על פי מה שכתבו: תרומות הדשן (סימן רפסט) הרמ"א (סימן רסה סעיף יב), נחלת שבעה ולבנות טורתה סימן יב במחדשים סק"א, ש"ת הלוות קטנות וחלק ב סימן קסט), חי אדם וכל קlg סעיף טז) בדעתה המגן אברהם (סימן תרמ סק"א), ש"ת שבות יעקב וחלק ג סימן לו, דגול מרובה ויראה דעה סוף סימן קעה), מאורי אור וחלק עד למועד קח סע"א, ש"ת משנה הלכות וחלק יא

סימן תמבג, ש"ת שבט הקהתי וחלק ד סימן קנו, ופסקי השובות וחלק ה סימן תקנאאות לו). והגאון רבינו שלמה קולגור בספר החיצים (בஹשטיוט לסייעו תקנא) התיר לאכול בשר בלילה הברית מר"ח אב עד שבוע שחל בו ט' באב. והלווא אפליו באבלות חדשנה הלכה בדברי המיקל באבל, כל שכן באבלות ישנה, ובפרט בדבר שאינו מו הדין אלא מנהג, וכਮבוואר במראי יבמות מג ע"ז) ובתוטשיות שם, וברא"ש (ומסתכת תענית פרק ד אות ב) ועוד. ועיין במאמר שכתבנו בקובץ בית יוסף (ולקח מוד רצוף).

סעיף שחל בו תשעה באב

תספורת – אסרו חכמים מן הדין בספר שער הראש או לגלה שער הזקן בשבוע שחל בו תשעה באב, ואין בספר גם את בניו הקטנים, מפני שיש לו הנאה וקורות רוח כשם מסויפים יפה. אבל שפם המפריע לאכילה, מותר לגלהו.

על כן, אין לבעלי הברית להסתperf או להתגלה בשבוע זה, ויקדימו להסתperf ולהתגלה בערב שבת "חוון". [מכל מקום בעל ברית שהסתperf או התגלה, אין למחרות בו, שיש לו על מי לסמוך, כמו שיש מקרים לבעל ברית להסתperf בתוך שלושים יום של אבלות]. (והיה, רכב, רכד. ועיין בזאת בחוברת "האבלות בהלכה ובאגודה")

בגדים מכובסים – כיון שאסרו חז"ל ללובוש בגדים מכובסים בשבוע זה, על כן, ללבוש ברית המילה, מותר לבעלי הברית ולילודת, ולאשה הנושאת את התינוק אל המילה, ללבוש בגדים שאיןם מכובסים [זהינו שלבשו אותן אפליו מעט זמן כדי אחת קודם לכך]. וגם הנוהגים ללבוש בגדים לבנים, כמו חליפה בצעע לבן, שהם נאים ומיעדים יותר מסתם בגדי שבת, יכולים להקל בזה. (וכד, רלה)

שאר קרוביים המקילים ללבוש בגדים שבת שאיןם מכובסים, יש להם על מה לסמוך, ובתנאי שאילו הייתה המשחה גם בשאר ימות השנה, היו לובשים בגדים שבת. ועיין בשער תשובה (סימן תקנא) שכותב, הסבירים [אבי הבן ואבי היולדת] והסבירות נוהגים ללבוש בגדים שבת. וכמදומה שנוהגים להקל בזה גם שאר הקרוביים אשר דרכם ללבוש בגדים שבת אילו היה ביום אחרים, כי יש צער לאבי הבן והיולדת כשאין הקרוביים משתמשים בלבישת בגדים לבנים. עי"ש.

סעיף תשעה באב

זמן הברית – ברית מילה שחלה בתשעה באב, הנכוון הוא למול את התינוק לאחר אמרית הקינות, משום שזריזים מקדימים למצות. ויש מלים לאחר חצות היום [בערך בשעה 12:45]. (סימן תקנת ס"ג. שחג, תד)

בגדים שבת – מותר לבעלי הברית והיולדת ללבוש לכבוד המילה בגדים שבת שאיןם מכובסים, אך לא ילשוו בגדים לבנים [כמו חליפה בצעע לבן, כי הם מיוחדים מדי] או חדשים. (סימן תקנת ס"ה. רלה. ספר דין תשעה באב שחל ביום א' לר"ש דבליצקי עמוד סז)

לאחר הברית, יכולים בעלי הברית להשר עם בגדים השבת שעליהם, ואינם צריכים להחליפם בגדים חול. ומה שכתבו כמה מגאנוני אשכנז שricsים להחליף את בגדיהם לגדים חול, מדובר לפי מנהגם שהיה מלים לאחר אמרית הקינות, קודם שקראו בספר איוב והדברים הרעים שבירמיה, שלא ראוי לקרוא דברים הרעים עם בגדים שבת, אבל לפי המנהג ביום, אין צורך להחליף. ושירוי הכנסת הגדולה, כף החיים ס"ק ס. רלה. ש"ת אור לצוין ח"ג רסדו)

נעלי עור – אסור לבעל הברית לנעל נעל עור בתשעה באב. שלא הקילו חכמים בחמשה עניינים שאסורים מן הדין בתשעה באב. (שצ, תא)

אמירת "מזל טוב" – מותר לאחלה לאבי הבן ולילודת "מזל טוב", שאין זה בכלל שאלות שלום שאסרו חז"ל בתשעה באב, אלא רק ברכה ותפילה. (שלא)

חויה להתענות – בעלי הברית פשוט שחייבים להתענות כרגיל עד סוף היום. (מו, תע)

יון למציצה – מה שנוהגים המוהלים לתת יון בפייהם כשועשים מציצה לתינוק, לא יעשו כן בתשעה באב, שהמור הוא יותר משאר תעניות. (קיט)

אף שהtabאר לעיל שאין למוחל לתת יון בפיו ביום הכהנים מחשש שם יבלע וחצי שייעור אסור מן התורה, ואם כן בזום תשעה באב שאינו מן התורה לכ准确性 יש להקל בזה? מכל מקום כיון שמרנו שלהם ערוץ (וארוח חיים סימן תקסז ס"א) פסק, הרוי בתענית יכול לטעום כדי רביעית, ובכלל שיפלו. ובימים הכהנים ובתשעה באב, אסור. על כן יש להחמיר בנטילת יון בפה אף בתשעה באב. (שוו"ת יביע אומר חלק ז אורה חיים סימן מט אות ה)

"שהחינו" – אבי הבן מברך "שהחינו" בברית מילה, לאחר שזה עתה זמן המצווה, ואין לדוחותה. (קלה, קמ, תב. ספר דיני ט' באב של ביום א' לר"ש דבליצקי עמוד סט)

בשמות – אף הנוהגים לברך על הבשים בעת המילה, בתשעה באב לא יברכו, משום שצרכיך למעט ביום זה בתענוגים. וכן פסק מרנו ערוץ אורה חיים סימן תקנת ס"א, ויראה דעה סימן רסה ס"ד, וכן פסקו רבים מהאחרונים. ועיין משנה ברורה ס"ק צז. ודוו"ק. שלטן

שתיית הקטן – המברך על הקטן, יכוון בברכת "הגן" להוציא ידי חובה את היולדת שהיא פטורה מלnts, ותענה "אמון" ולא לדבר עד שתטעם מהיין. ואם אין היולדת בקרבת מקום, יעמיד על ידו ילד קטן שהגיע לגיל חינוך ומבחן למי מברכים, ויכיוון עליו וישתנה הקטן. (סימן תקנת ס"א. קב, שצג)

וכتب בשוו"ת יביע אומר חלק ז אורה חיים סימן מט אות ה: ואין להמציא סברא חדשה ולומר שאף על פי שאין היולדת מתענה, מכל מקום אינה זקופה לשתיית היין באותה שעה, ואיך ניתן לה לשחות? כי בדברי הפסוקים מפורש שהכל תלוי אם מותר לילודת לאכול או לא, וכל שמודר לה לאכול, יכולה לשחות היין ללא חשש. שams לא כן, גם בשאר צומחות שפטורה מלnts נאמר שלא תשתה מן היין, כי מין הסתם אינה צריכה לשחות יין באותה שעה, והרי הפסוקים התירו במפורש כן בשאר צומחות, כמו בואר בבית יוסף (וארוח חיים סימן תקנת ס"א), ובשלוחן ערוץ, וסימן רסה), ולא חששו לומר שאולי אינה צריכה לשחות יין עתה.

קריאת שם לתינוק – מנהג טוב לקרוא "מנחים" לתינוק הנימול בתשעה באב, כמו שנוהגים לקרוא "מרדכי" לתינוק הנימול ביום פוריים. (שצז)

• תשעה באב דחוי

אכילה – תשעה באב של להיות בשבת, שדוחים את התענית ליום ראשון, מוטרים שלשת בעלי הברית באכילה ושתייה בחלק מהוים, ובעווד כמה פרטי דיןים, כמו בואר להלן. ולמקורות ההלכה בהרחבה, עיין בחוברת "ארבע תעניות בהלכה ובאגדה")

"עננו" – אין בעלי הברית אומרים "עננו" בתפילה כלל, מאחר ואינם מתעניינים תענית שלימה, ומכל מקום פשוט שאומרים "נחים" בכל התפילות. לפי שאמירית "נחים", אינה קשורה לעצם התענית אלא לעצם היום ככל הזכרת "מעין המאורע", כגון "בראש חושך", ו"על הניטים" בחונכה ופירות וכיוצא בהם. והרי אפילו חוליה או בעלי ברית שאוכלים ביום זה, נחלקו הפסוקים אם מזכירים "נחים" בברכת המזון או לא.

עליה ל תורה – אין בעלי הברית עולמים לתורה בשחרית או במנחה, מאחר ואינם מתעניינים עד סוף היום. אולם אם חלה התענית בשני או בחמשי, שבלאו hei יש חיבור ביום זה לקרוא בתורה בשחרית, רשאים בעלי הברית לעלות בשחרית בלבד.

סדר היום לבני הברית – מתחילה בעלי הברית להתענות מהלילה, כדי לשתי עצמים בצער הציבור, ובסיום תפילה שחרית ואמירת הקינות יבדלו על היין [כמבואר להלן], ולאחר כך ימולו את התינוק, כי זרייזים מקודימים למצות למול בבוקר, ורשאים לאכול ולשתות מיד לאחר המיליה, לפחות טוב שלחם הוא. ויש ממתינים מלאכול עד חצות היום [בערך: 12:45]. ויש שמתפללים תחילת מנחה גדולה [בערך: 13:15], ולאחר כך אוכלים. ועל כל פנים, אין רשות להחמיר על עצם ולהתענות, ואדרבה ישמחו שיזכה אותם השם במצוות כה חשובה, וביום טוב כזה גדול ונכסף.

ברית מילה אחר הצהריים – אם מלים את התינוק לאחר הצהריים, רשאים בעלי הברית לאכול קודם המיליה לאחר חצות היום. וברור שקדום לכן יבדלו על היין.

נעלי עור – מותר לבני הברית לנעל נעלי עור, שהרי אפילו אכילה שהיא חמורה הותרה להם, כל שכן נעילת נעלי עור.

רחיצה – בעלי הברית מותרים לרוחץ כל גופם, מפני שיותם טוב שלחם הוא. ומאהר ויש עניין להזרז למצואה ולמול בבוקר, רשאים לאחר אמירת הקינות, לטבול במקווה ולרוחץ גופם, לנעל נעלי עור, ללבוש בגדי שבת, ויבואו לברית בשמחה.

הבדלה – על בעלי הברית להבדיל על היין קודם הברית [שהרי עדין לא הבדילו Ames במצאי שבת], ולא יעשה את ההבדלה ביחד עם כוס היין שմברך עליה בברית המיליה, כי נמצא שעושה שתי מצות שונות על כוס אחת, הבדלה וברית מיליה, והרי כלל בידינו: "אין עושים מצות חבילות", על כן, יקדיםו להבדיל על היין קודם ברית המיליה, ולאחר מכן מכנו בעט המיליה, אחד מהם יברך על הocus עם ברכת "אשר קידש ידיך מבטן", והוא עצמו ישתה את היין, ואין צורך לחתת לילדה או לקטן. ועיין לעיל עמוד (212)

להוציא את הקhal – המבדיל יכול לכובן להוציא ידי חובת הבדלה את כל הקhal השומעים אותו, [וברור אסור להם לטועם מן היין], ואינם צריכים לחזור ולהבדיל שוב במצאי תשעה באב.

סעודת מצוה – מותר ומזכה לבני הברית ולויולדת לאכול בשאר, עופות ודגים, ולשתות יין, לכבוד מצות המיליה, כי יש לעשותה בכבוד והידור ובשמחה גדולה, כמו שנאמר ויהים קיט כסב: "שָׁשׁ אֲנַכִּי עַל אַמְּרַתְּךָ, בְּמוֹצֵא שֶׁלֶل רַב".

"נחם" בברכת המזון – בעלי ברית שאכלו סעודה עם פת, מברכים ברכבת המזון, ואין מזכירם בתוכה נוסח "נחם" שאומרים בתפילה של תשעה באב. והוא הדין לכל הפטורים מן הczom, כגון חולה או יולדת, שאכלו לחם.

לימוד תורה – מותר לבעלי הברית לעסוק בתורה בדברים המשמשים את הלב שאסור לשאר בני אדם למלמוד בהם בתשעה באב, שכן שיום טוב שלחם הוא והותר להם לענוג את גופם בסעודת פת, בשר, דגים ויין, כל שכן שהותר להם ללימוד תורה שהיא עונג רוחני, כמו שנאמר (משלוי ט ח): "לְכִי לְחַמּוֹ בָּלְחָמִי, וְשַׁתּוּ בְּיוּן פְּסָכְתִּי [בֵּין שְׁמָזֶגֶתִי]". וכן אמרו תלמידי ברכות פ"ג"ה א"ז: "אם חי שעה התրתי לו, כל שכן חי עולם".

בגדי שבת – לאחר הברית, אין צרכים בעלי הברית להחליף את בגדי השבת שעלייהם לבגדי חול. שהרי אפילו לאכול ולשתות שאר היום מותרים הם, כל שכן שלא יצטרכו להחליף את בגדים. וכבר בארנו לעיל שאפילו תשעה באב שחל בזמןו, אין צרכים בעלי הברית להחליף את בגדיים לבגדי חול.

๙) מדיניות אבולות בברית מילה כט

• ברית מילה באונן

אבי הבן אונן – אונן שציריך לקבור את מתו ולמול את בנו, יקבע את המת תחילת, כדי שתתחיל האבולות ויתחייב במצוות, ולאחר כך ימול את בנו. אך אם הזמן מצומצם, ואם יתעסק בקבורת המת, לא יספיק למול את בנו, ימסור את קבורת המת בידי החברא קדישא, וכך למול את בנו, ומברך את כל הברכות שאבי הבן מברך במילה [להכנסו בבריתו של אברהם אבינו ושהחינו]. (חו"ע אבולות א קפט) [למקורות ההלכות יותר בהרחבה, יש לעיין בחוברת "האבולות בהלכה ובאגדה"].

סנדק אונן / אבל – אין האונן רשאי להיות סנדק, כיון שהוא פטור ממצוות, ואיןו רשאי להחמיר על עצמו, בפרט במצבה שאינה מוטלת עליו. ועוד, כי שמהה גודלה היא לו, שהסנדק הוא מקיטיר קトורת, ונאמר (משלוי ז ט): "שְׁמֹן וְקֻטְרָת יִשְׁפַּח לְבָבָן". אבל האבל בשבועת ימי האבולות, רשאי להיות סנדק. (א קפט)

• ברית מילה בשבועה

ליל הברית – רשאי אבי הבן האבל לקיים מנתג ישראל קדושים בליל הברית להביא מניין אנשים לבתו שיקראו בזוהר הקדוש כמובא בספר "ברית עולם", ואף הוא עצמו רשאי להשתתף בקריאת אם אינו מבין את לשון הזוהר. ויחלקו מעט מינוי ברכות [מזונות, העץ, אדרמה, שחכל] ולא יותר. (שו"ת זרע אמרת ח"ב סימנו קנה. מעיין אמר דרג. ועיין חוות"ע ארבע תעניות קשת)

יציאה מהבית ונעלוי עור – בעל ברית אבל, רשאי לצאת לבית הכנסת שבו מתקיימות הברית, ובגמר הברית יחוור מיד לבתו. ואסור לו לנעל נעלוי עור לכבוד הברית. (שו"ת יביע אומר חלק ט יורה דעתה סימנו מא. א קפט. ב שיד, שני, שסן)

בגדי שבת – בעל ברית אבל אין רשיין ללבוש בגדי לבן לכבוד המיליה, כי הם נאים ומיעודים מדי. והנכון שלא ילبس אפילו בגדי שבת. ויש מקילים ללבוש בגדי שבת שאינם מכובסים. עיין ייבע אמר ח"ט י"ד סימן מא. ב שаг. שני. חז"ע ארבע תעניות לר' (תרומות החדש. הרמ"א סימן שצא ס"ב. זרע אמרת, יד שאול, גשר החיים. ב שניא)

סעודת מצוה – האבל רשאי להשתתף בסעודת ברית מילה שנערכה בתוך ביתו. (תרומות החדש. הרמ"א סימן שצא ס"ב. זרע אמרת, יד שאול, גשר החיים. ב שניא)

בשר ויין – ברור שמצוה על האבל להביא בשר ויין בסעודות המיליה, ואף הוא עצמו יכול וישתה. ואם הוא מאותן משפחות הטוענות וחושבות שאסור לאבל לאכול בשעת אבלות, חלילה לו שמחמתן כו' לאזל בסעודת המצווה של המיליה ולא להביא בשר.

בגמרה (מסכת תענית יג) מפורש, שאבל אוכל בשר ושותה יין. וכתבו הגאנונים שיש נהגו לנחם האבלים בשער ויין. וכן פסקו כל הפוסקים ומラン השלוחן ערוץ (סימן שעח ס"ח), שאבל אוכל בשער ושותה מעט יין בסעודה. ובשו"ת שואל ונשאל דין עלמנה ג'רבא, שאין האבלים אוכלים בשער אפילו בשבת, ואף הקרובים אל האבלים נמנעים מלأكل בשער לבודם, אלא רק דגים, וכותב: ובאמת אין יסוד למנhog זה, ואני אלא מנהג המונגים ודעת נשים שמונתגנים על פי סברת הכרך ודעת עצם בכפי שיראה להם. שהרי מפורש בשלוחן ערוץ שהאבלים מותרים בשער ויין. וכיון שאף בשאר ימי האבל מותר, ודאי שבשבת ראוי לכבדה בסעודת בשער,ומי שאין עשו כן, עושה איסור. ועוד, שהנוהג בכל שבתות השנה באכילת בשער, ומנע מזה בשבת זו, הרי זו אבלות בפרהסיא. לכך אין מקום לחושש כלל למנhog זה אפילו לאבלים, וכל שכן לקרובייהם. ואני שמעתי על הרב החסיד המקובל כמה"ר ר' משה עידאן צוק"ל, שכאשר נפטרה בתו, לכבודו לא שחכו בשער כלל בשבת, והוא שלח לקנות בשער לשבת, ואמרנו לו שלא שחטו מפני כבודו, והשיבם שאדרבה יש לו צער מזה, ולכן ציווה לרבי העיר לזרום לשחותו, וגם הוא קנה לעצמו לכבוד שבת. עכ"ד. ועיין בזה עוד דברים נמרצים בחוברת "האבלות בהלכה ובאגודה".

כ. ברית מילה בשלושים

تفسורת – בעלי הברית החפצים להקל להשתפר בתוך השלושים לפטירת קרובם, רשאים. וב שג. מעיינו אמר ד רפה' וכן שמעתי ממラン מלכא רבנו עובדיה יוסף צוק"ל שהורה הלכה למשעה לפני כ-40 שנה, לשער הפנים מר משה חיים שפירא, שהיתה בתוך השלושים יום על פטירת אביו, ומכוון תפkickו היה צריך להיפגש עם שרים גויים מדיניה אחרת, והתבישיש לבואו כשאינו מגולח, ואמר לו מラン שיציע את עצמו להיות סנדק, וזה יוכל להשתפר ולהתגלה.

ומצאתי מעשה כיוצא בזה בשו"ת חותם סופר וחלק אורה חיים סימן קכח) שכותב: פלוני שהוא בתוך שלושים יום לאבלות, בא אליו וגילה לי סודו שיש לו לדבר עם הדוכס, ואם לא יראה פניו יפסיד יותר מאלף רובל. ואמרתי לו בקושי אני מותיר להשתפר, אך המtan עד יום ד' שהוא ראש חדש, ובם תהויבו בו סנדק, ואז נצרכ' לך עוד שתי קולות: א. מצות מילה שכתמה קהילות הספרדים מסתפרים לכבודה. ב. שהוא ראש חודש, והרי אשכנזים מסתפרים בימי העומר בראש חדש אייר, והתרתתי לו בצרורו כל הנ"ל, משומש כבוד השר והפסד ממוני. וכל ההלכות אלו וכיצד באו יאמרו ממשי. אלא האמת היא, שאז הפרוצתי קצת על המירה למדוד זכות על מנהגי בני מדינות הספרדים המתירים כן. עי"ש. ושב ראיינו שכו הביא מラン מלכא צוק"ל את הספирור הנ"ל ואת מה שכתב החותם סופר בחזו עובדיה ארבע תעניות עמוד רכו, כי אין דבר נעלם מכך, ואין נסתור מנגד עיניך.)

כליזמר – אם אבי הבן או אשתו היולדת בשנת אבלות [לאחר שבעה], רשאים להביא פiyutnim עם כל שיר בליל הברית ובימים הברית כנהוג, כי יום טוב שלהם הוא, שמכנים את בנים לבריתו של אברהם אבינו עליו השלום. ("האבלות בהלכה ובאגודה" עמוד 264)

בשו"ת זקו אשרן התיר לאבל לנגן בסעודות פורים ובחול המועד עם רعيי, כיון שם הוא מצויה לשומות. ומדוברו למד מון החיד"א בשוו"ת חיים שאל (וח"א סימנו כא) שמותר להביאו כל נגינה בלבד הדרית וברירתם, אף שהחילוד בתזוז י"ב חדש. וכותב: רואה אני שהדבירים קל וחומר ליוולדת שהיא שמחתה להקריב אשה פרי בטנה למילה, שודאי מותר. ועוד, שכאו אבי הבן איינו חייב באבותות, והוא שלית להביאו כל זמר כמנגינה ביום שמחתו. והגמ' שכתב הראה"ש שנכון שליבש הבעל שחורים כל י"ב חדש על חמיו לכבוד אשתו, מכל מקום كانوا שוואו עושה לכבוד המצהה כמנגינה העיר, אלים וחזק כבוד המצהה מכבוד אשתו. ובלאו הфи כבר התבראר שהוולדת עצמה היותר שלה, מפני שיום טוב שלה הוא, ויום שמחה לבוזה ה' שצotta לקאים מצוינו יתברך, וזה ברית בולדזה. ונראה להתייר בפשיותו, ויגל האיש ותשמה האשחה, והכל לשום שמים. עכ"ד. ומובואר שעיקר סיבת ההיתר, מפני שיום טוב שלה הוא, שהיא שמחתה להקריב אשה פרי בטנה למילה. ומעיטה הוא הדין אם אבי הבן בתזוז י"ב חדש, שיהיה מותר להביאו כל נגינה, כיון שיום טוב שלו הוא, ואדרבה, מצות מילה מוטלת על האב ולא על האם, כמו שלמדו חז"ל וקידושין כת"ע'א ממה שנאמרו: "וַיִּמְלֹא אָבָרְהָם אֵת יְצָקָק בְּנָוֹ בָּו שְׁמַנִּית יְקִים כִּאֶשֶׁר צָוָה אֱלֹהִים", ודרשו "אותנו" ולא אותה. וכן ראייתי למרא מלכא צוק"ל ושוי"ת יבע או אמר חlek ז' יורה דעה סימון מאות א' ועיין בשוו"ת מעשה אברהם, שאף האבל שבתו שלושים שנעשה בעל ברית, המנהג פשוט שכתב: ועיין בשוו"ת מעשה אברהם, שאף האבל שבתו שיר בזמנו המילה כנהוג אצל כל בעל ברית. לעשות טעודה בשירות ותשbezות ולגנן בכלי שיר בזמנו מה שכתב עוד בשוו"ת יבע אומר חlek ז' יורה דעה סימון מאות ב' בשם שוו"ת דבר משה להתייר לנגן בכלי שיר בשעת הוצאת התינוק ל밀להafiili בתקופ שבעת ימי האבלות ממש. אך כבר כתב עליו בשוו"ת זכור לאברהם אביגדור שהפרי על המודה להקל כל כך להשמיעו קול כדי שר המנגנים בשעת הוצאת התינוק. עי"ש.

והנה אף שבשו"ת הרדב"ז ומכתב יד סימון ר' החמיר בכל ניגון, שכתב, ולענין אבי הבן שבתו ז' י"ב חדש, בסעודות שקדום המילה, אין ראוי לו לעשות ולא ליכנס להם, אבל סעודה שלאחר המילה היא מותר, ובלבבד שלא יביא כל זמר ומניini ניגון, כי להרבות בשמחה אסור, ומותר לו ליכנס בסעודה זו, כיון שיש בה מצוה ואין בה שמחה כל כך ממש צער התינוק. והנראה לעניות דעתינו כתבתי. ע"ב. מכל מקום כיון שהלכה בדברי המקל באבל, הרי שיש לנו לסמן על כל הפסיקים הנ"ל שהתרו.

• ברית מילה בי"ב חדש

השתתפות בברית – מותר לאבל בתזוז י"ב חדש להשתתף בסעודת ברית יצחק שנוהגים לעשות בלבד הדרית, ולומדים שם את הלימוד הנהוג, ושרים בפה, שגם זה נחשב סעודת מצוה. וכל שכן שראשאי להשתתף בסעודת הברית עצמה, ובלבבד שלא יהיה שם כל זמר או מוסיקה מטיפוף. ("האבלות בהלכה ובאגדה" עמ' 264, 265)

בני אשכנז – יש מבני אשכנז הנוהגים שלא להשתתף בשום סעודות מצוה אפילו בברית מילה, אף שאין שם כל זמר. ויש הנוהגים להשתתף בכל סעודות מצוה כנ"ל. ואשכנזוי הרוצה להקל בהזה, רשאי לכתהילה, וכל שכן שיש לו צורך בדבר. ("האבלות בהלכה ובאגדה" עמ' 266)

לימוד הזוג לברית יצחק

מנハג ישראל קדושים להביא לפחות עשרה אנשים לבית התינוק בליל המילה, ללימוד את הזוג הקדוש המתוקן ללילה זה.

כתב רבנו יוסף חיים (עוד יוסף חי פרשת בראשית ד"ה והיסודה), שה לימוד יהיה סמוך לחדר שהתינוק בו. ואולם אם לא מסתדר לעשותות כן, יוותרו על זה, והעיקר שיישימו לב לעשות הכל בתاءום עם היולדת שחילתה לא תכעס ולא תבוא לידי צער, כי הкус אצל היולדת, יש בו חשש סכנה. וכתב בכרף החיים (ירוה דעה סימן קטו אות קז) בשם מרן החיד"א, "כי המריבה בבית היולדת, גורמת סכנה לولد". השם יצילנו.

עיקר הדגש בערב זה יהיה בלימוד התורה, כմבוואר להלו בזוהר הקדוש במעלת וחסיבות הלימוד בלילה קדוש זה. ומה טוב ומה נעים להביא תלמיד חכם שימסור שיעור לשעה אחת "בהלכה ובאנדה" מענייני מצות המילה בפני ציבור המשתתפים, וכما אמר שלמה בחכמוֹתו (משליו טו טט): "זרבר בעתו מה טוב", ולאחר מכן יחלקו את הזוג דלהן, ואז יأكلו ושיתו ויששו בשמחה של מצוה כdot וכהלכה.

ועיין לעיל (עמ' 46) פרטיו דיןין, סגולות ולהלכות חשובות לליל הברית.

להלן דברי הזוג הקדוש עם רוב התרגומים לשון הקדוש.

๔ לימודليل ברית יצחק

לשם יהוד קודשא בריך הוא ושביגתא, ברכילו זרחיינה, ורחלימא, ליחדא שם יזיד קי"ז בזאי"ז קי"ז ביהודא שלם בשם כל ישראאל. הנה אנחנו מוכנים להגות הלילה הזה בזאת הקדוש, לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעתות רצון בוראנו. וכי רצון מלפניהם שטפנו בرحמים אל למדוננו זה, ות渼שי חיט של חסד על הילד הנולדה, שיזהיה חזק ובריא כדי להגןiso לברית מילה בזמננו, ותעבה אותו שיזהיה נמול בהגנו וכשורה. ותיזה חטיבה ומראיה מזוה זו לפני כסא כבודה בקרבו על מזבח ובעמידת יצחק, ותשלה רפואה שלמה לילד ולאמו. ובשים שיבנס לברית, בו תעבה את הוריו לגדרו ולהגנו בתורתך ובכבודתך, וקדש את שמך עליו, ויראו כל בשר כי שם השם בקרא עליו, ויהיה אהוב למעלה ונחמיד למטה, ויזהה לחפה ולמעשים טובים, אמן בו ידי רצונו. והוא נעם אלני אלהינו עליינו, ומגעתיה ירינו בוננה עליינו, ומגעתיה ירינו בוננהו.

ויהי אברהם בן תשעים שנה ותשע שנים וגוי. רבי אבא פתח (שמואל ב' ככ) כי מי אל מבעלדי יי' וממי עוז וגוי. דוד מלכא אמר האי קרא (היליט יט) כי מי אל מבעלדי יי'. מאן הוא שליטא או מומנא דיביכיל למעבד מהי מבעלדי יי', אלא מה דאתפק מעם קודשא בריך הוא, בגין דכל הד לא בראשות יהו קיימי ולא יכלי למעבד מודי. וממי עוז, ומאן אידי תקיף דיביכיל למעבד תוקפא וגבורה מגראיה מבעלדי אלהינו. אלא כל蒿 בידא דקודשא בריך הוא ולא יכilio למעבד מודי בר בראשות יה.

כי מי אל מבעלדי ה' - מי הוא השליט או המונה שיכול לעשות דבר מבעלדי ה', אלא מה שהצטוה מעם הקדוש ברוך הוא, משוט שכולם לא עומדים בראשותם ולא יכולים לעשות דבר. וכי צור - וכי הוא התקיף שיכול לעשות תוקף וגבורה מעצמו מבעלדי אלהינו? כי כולם ביד הקדוש ברוך הוא, ולא יכולים לעשות דבר, רק מרשותנו.

הבר אחר כי מי אל מבלתי עדי יי'. דקדשא בריך הוא כלל בראשותיה ולא כמוון דאתחוי בחיוון דככבייא ומוציאי, דבלחו אחיזין מלאה, וקידשא בריך הוא אחלף ליה לגוננא אחרא.ומי עור זולתי אלהינן. הוא אוקמוה דלית עיר בפמה דקדשא בריך הוא דאייהו עיר שלים עביד ועיר דיוקנא גו דיוקנא ואשלים לההוא דיוקנא בכל תקוניה, ואעל ביה נפש עלאה דדמי לתקונא עלאה, בגין אף לית עיר בקדשא בריך הוא.

תא חוי, מההוא זרעא דבר נש בד אתער תיאובתיה לגביה נוקביה ונוקביה אתערת לגביה קדין מתחברון תרווייהו בחדר ואנפק מניזיו בר חד דכליל מתרין דיוקניין בחדר. בגין דקדשא בריך הוא עיר ליה בעיירא דאתכליל מהרוויהו. ועל דא בעי בר נש לקדשא גראמייה בההוא זמנה בגין דישתבח ההוא דיוקנא בעיירה שלים בדקא חוי.

אמר רבי חייא תא חוי, פמה אנון רברבין עזבוחי דקדשא בריך הוא, דהא אומנותא ועיירה דבר נש איהו בגונא דעלמא, ובכל יומא ויום קדשא בריך הוא פרי עלמיין מזוג זוגין כל חד וחד בדקא חזי ליה, והוא עיר דיוקניון עד לא ייתון לעלמא.

תא חוי, דאמור רבי שמואל, כתיב זה ספר תולדות אדם. וכי ספר הווה ליה, אלא אוקמוה דקדשא בריך הוא אחמי ליה לאדם הראשון

דבר אחר, כי מי אל מבלתי עדי ה' - שהקדוש ברוך הוא הכל בראשותו, ולא כמו שנראה בכוכבים ובמזלות, שכולם מראים דבר, והקב"ה מהליפו כרצונו. וכי צור זולתי אלהינו, שאין ציר כמו הקב"ה, שהוא ציר מושלם, עשה ומצייר צורה בתוך צורה, ומשלים את אותה צורה בכל תיקונית, ומכוון בה נפש עליונה, שדומה לתיקון העליון, משום כך אין ציר כמו הקב"ה.

בא ראה, הولد נוצר מזרע האדם ואשתו שכול משתי דמויות כאחד, משום שהקדוש ברוך הוא ציר אותו בצויר שנכלל משניהם. ועל כן צריך אדם לקדש את עצמו בזמן ההוא, כדי שתמצא הדמות ההיא בצויר שלם כראוי.

אמר רבי חייא, בא ראה, כמה גדולים מעשי של הקדוש ברוך הוא, שבכל יום ויום הקב"ה בורא עולמות, ומזוג זוגיים כל אחד ואחד כראוי לו, והוא ציר את דמותם טרם בזמנם לעולם.

דור הדור ודורשו וכו'. היה אחמי ליה, اي תימא דחמא ברום קודשא דאנון זמיגין למשתי לעלמא, פמאן דחמא בҳכמתא מה דיתוי לעלמא. לאו הבי, אלא חמא בעינא כלחו. וההוא דיוקנא דזומיגין למיקם ביה בעלמא כלחו חמא בעינא, Mai טעמא בגין דמיומא דאתברי עלמא כלחו נפשאן דזומיגין למיקם בגין נשא, כלחו קיימין קמי קודשא בריך הוא בההוא דיוקנא ממש דזומיגין למיקם ביה ע"ז בעלמא.

בגונא דא כל אנון עדיקיא בתור דנקין מהאי עלמא כלחו נפשאן סל'כו, וקודשא בריך הוא אומין לוון דיוקנא אחרא לאתלבשא בהו בגונא דהו בהאי עלמא, בגין כה קיימין קמיה וחמא לוון אדם הראשון בעינא. ואיל תימא בתור דחמא לוון לא קיימי בקיומיו, תא חוו כל מלוי דקודשא בריך הוא בקיומה אנון וקיימו קמיה עד דנחתה לעלמא. בגונא דא בחיב, (בניט ט) כי את אשר יישנו פה וגו, הא אוקמויה הכלחו בגין נשא דזומיגין למחוי בעלמא כלחו אשתקחו תפנו.

הבא אית לאסתכלא, דהא כתיב את אשר אייננו פה וגו, ומישמעה הנחו דיבקון מאנון דקיימו תפנו, בגין דכתיב עמנו היום ולא כתיב עמנו עומר היום, אלא ודיי כלחו קיימו תפנו אלא דלא אהוזו לעינא, בגין כה כתיב עמנו היום, אף על גב דלא אהוזו.

ואיל תימא Mai טעמא לא אהוזו הבא במה דאתחזו לאדם הראשון דחמא לוון עינא בעינא, והא הבא אהוזו יתר. אלא הבא פד אהיזיבת אוריותא לישראל חייו אחרא ודרגן עלאין הו חמאן ומסתכלאו עינא בעינא והוא תאיבן לאסתכלא ולמחמי ביקרה דMRIהון, ובגון כה חמו יקראי עלאה דקודשא בריך הוא כלחווי ולא מאחרא. ועל דא כלחו בגין נשא דזומיגין לקיימא בעלמא, כלחו קיימי קמי קודשא בריך הוא בגין דיוקנן ממש דזומיגין לקיימא בית.

הָרָא הָוָא דְכִתְיבַ, (תְּלִילָם קָלֵ) גָּלְמִי רָאו עַיְנִיק וְעַל סְפָרֶך וְגֹו. גָּלְמִי רָאו עַיְנִיק מַאי טַעֲמָא, בְּגִינָן דְדִיקְנָא אַחֲרָא עַלְאָה חַוִ פְהָאִי. וּבְגִינָן כְּפָתִיבַ, (תְּלִילָם יָהָר) וְמַיְ צָוֵר זָוְלָתִי אַלְהִינָנו. מַאן צִיר טָב דְעֵיר כָּלָא בְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דָבָר אַחֲרָכִי מַי אֱלֹהָה, דָא רְזָא דְמַלְחָה דְהָא אֶל כָּלָא הָוָא דְאַתְבָּלִיל מְפַלְחוֹן דְרִגְגִין. וְאֵי תִּמְאָה דְהָא אֶל אֵיהָו דְרִגְגָא אַחֲרָא בְּגִינָן דְכִתְיבַ, (תְּלִילָם) אֶל זָוָעָם בְּכָל יוֹם, תָא חַוִי דְהָא לִית אֶל מְפַלְעָדִי יְיָ דָלָאו אֵיהָו בְּלָחֹדוֹי וְלֹא אַתְפְּרֵשׂ לְעַלְמִין. וְעַל דָא בְּתִיבַ, (שְׁמוֹאֵל בָּהָר) כִּי מַי אֶל מְפַלְעָדִי יְיָ, וְמַי צָוֵר וְגֹו דְהָא צָוֵר לְאוֹ אֵיהָו בְּלָחֹדוֹי אֶלָא כָּלָא חַד בְּכִתְיבַ, (יְמִינָה) וַיַּדְעַת הַיּוֹם וַיַּהֲשַׁבּוֹת אֶל לְבָבָךְ כִּי יְיָ הָוָא הַאֲלָהִים וְגֹו.

תָא חַוִי, עד לֹא אַתְגּוֹר אַבְרָהָם הַוָה מְמַלְיל עַמִּיה מְגוֹ מְחוֹה בְּלָחֹדוֹי כִּמָה דְאַתְמָרָה, דְכִתְיבַ הִיה דְבָר יְיָ אֶל אַבְרָם בְּמַחְזָה וְגֹו. בְּמַחְזָה, בְּהַחְוָא חִיוּ דְרִגָּא דְכָל דְיַוְקִינָן אַתְחֹזָין בֵּיהֶם דְאַתְמָרָה, וְהָא מְחוֹה אֵיהָו רְזָא דְבְרִיתָה. וְאֵי תִּמְאָה דְבִגְגִין כְּה אַקְרֵי מְחוֹה בְּגִינָן דְאֵיהָו דְרִגָּא חִיוּ דְכָל דְיַוְקִינָן אַתְחֹזָין בֵּיהֶם וּכְדִין אַקְרֵי מְחוֹה. הָא אִמְרָת בְּקָדְמִיתָה דְעַד לֹא אַתְגּוֹר אַבְרָהָם לֹא הַוָה מְמַלְיל עַמִּיה בְּרַחְай דְרִגָּא דָלָא שְׁרִיאָנו עַלְוִי דְרִגְגִין אַחֲרֵינוּ. וְהַשְׁתָּא אִמְרָת בְּמַחְזָה חִיוּ דְכָל דְרִגְגִין עַלְאָין. וְהָא עד לֹא אַתְגּוֹר בְּתִיבַ הִיה דְבָר יְיָ אֶל אַבְרָם בְּמַחְזָה.

אֶלָא הָאֵי דְרִגָּא חִיוּ דְכָל דְרִגְגִין עַלְאָין אֵיהָו. וּבְחִיוּ דְדְרִגְגִין עַלְאָין אַתְתָּקוּ. וְאֵף עַל גַב דְבַהְהָוָא זְמָנָא דְאַבְרָהָם לֹא הַוָה גַוִיר, הָאֵי דְרִגָּא בְּחִיוּ דְדְרִגְגִין עַלְאָין אֵיהָו וּבְכָל אָנוּן גְוֹנִינָן אֵיהָו קָאִים. וּבְחִיוּ דְאָנוּן

זה שכתב גָּלְמִי רָאו עַיְנִיק וְעַל סְפָרֶך וְגֹו. גָּלְמִי רָאו עַיְנִיק, מה הטעם? משום שדמותacha עלונה הייתה כזו, ומשום כך כתוב ומַי צָוֵר זָוְלָתִי אַלְהִינָנו, מי הציר הטוב שמציר הכל [זה זה] כמו הקדוש ברוך הוא?

גונינו קיימי תחותمية. חרד מימינא גון חור וחרד משמאלה גון סומק. חרד דבליל מבל גונין, ואיהו חייז דבל גונין על אין דקיימי עלייה. ועל דא בהאי חייז קאים עליה דאברהם ומיליל עמיהן ואף על גב דלא אתגוז. פיו דאתגוז מה כתיב וירא יי אל אברם.

טא חוי, מתחה שדי כתיב בבלעם. ובאברהם כתיב מתחה סתם, מה בין האי להאי. אלא מתחה שדי אילין דלהתא מניה ונאנע חייז דיליה. מתחה, סתם מתחה דא הוא ה' דבל דיווקנו על אין אתחזין ביה. ובגין כה כתיב באברהם מתחה סתם, ובבלעם מתחה שדי.

ועל דא עד לא אתגוז אברהם הווע להיא דרגא פדאמו. פיו דאתגוז מיד וירא יי אל אברם זגו. אתחזון בלהו (אעט) דרגין על האי דרגא. והאי דרגא מיליל עמיה פדקא חוי בשלimum. ובאברהם אתקטר מדרגא לדרגא ועל בברית קיימת קדישא פדקא חוי בשלimum.

טא חוי פיו דאתגוז אברהם, נפק מערכיה וועל בקיימה קדישא ואתעטר בעטרא קדישא וועל בקיימה דעלמא קאים עליה. וכדיין אתקאים עלמא בגinya. בגין דכתיב (ירמיה ל) אם לא ברתי יום ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמות. וכ כתיב (בראשית כ) אלה חולדות השמים והארץ בהבראם. בה"א בראם, באברהם. וככלא ברוא חרוא קאים. ובשעתא דקדישא בריך הוא אחמי ליה לאדם כל אנון דריין דעלמא, וחמא לוון כל חד וחד, כל חרוא ודרא, בלהו קיימי בגנטא דען ביהו דיווקנו דזמיןין לךיים באתי עלמא.

בא ראה, כיון שנמול אברהם, יצא מהערלה, ונכנס לברית הקדושה, והתעטר בעטרה קדושה, ונכנס בברית שהעולם עומד עליה, ואז התקיים העולםם הולמים בגלו, מושום שכותוב אם לא בריתי יום ולילה חוקות שמים וארץ לא שמות, וככתוב אלה חולדות השמים וארץ בהבראים, בה"א בראם, באברהם, והכל עומד בסוד אחד. ובשעה שהקדוש ברוך הוא הראה לאדם את כל אותן הדורות של העולם, וראה אותם כל אחד ואחד, כל דור ודור, כולם עומדים בגין העדן באותה הדמות שעמידים לעמוד בה בעולם זה.

וְתֵא חֹזֶה, הָא אַתָּמָר בִּין דְּחַמָּא לֵיה֒ לְדוֹד הַלְאָוֶבֶת חַיִם בָּלֶל, תֹּועֶת,
וְאַיְהוּ יְהִיב לֵיה֒ מְדִילָה שְׁבֻעִין שְׁנִין, בְּגַין כֵּדֶת הַוּ לֵיה֒ לְאַדְםָתְשָׁע
מְאוֹת וְתַלְתַּין שְׁנִין. וְאַנְנוּ שְׁבֻעִין אֲסְתָּלְקָנוּ לֵיה֒ לְדוֹד. וּמְלָח דָא רְזָא
דְּחַכְמַתָּא אַיְהוּ, דְּדוֹד לֵית לֵיה֒ (וְיַעֲשֵׂה) בָּר שְׁבֻעִין שְׁנִין מְאַדְםָ קְדָמָא.
וְכֹלָא רְזָא דְּחַכְמַתָּא אַיְהוּ, וְכֹל מַה דְּלַתְתָּא פְּלָא אַיְהוּ בְּרוֹא דְּלַעַילָּא.

וְתֵא חֹזֶה, בְּכָל אַנְנוּ דִּיּוֹקְנִין דְּנִשְׁמָתִין דְּעַלְמָא בְּלָהָז זְנוּגִין
קְמִיה, לְבָתֵּר כֵּד אַתִּינֵּן לְהָאֵי עַלְמָא קְוִידָה בְּרִיךְ הַזָּא מְזֻוגִין זְנוּגִין.
אמָר רַבִּי יְצָחָק: קְוִידָה בְּרִיךְ הוּא אָמָר בַּת פְּלוֹזִי לְפְלוֹזִי. אָמָר רַבִּי
יְוֹסִי: מַאי קָא מַיְירִי, וְהָא בְּתִיב (קְהַלָּה א-כ-): אֵין כֵּל חָדֵש תְּחִת הַשְּׁמֶשׁ.
אמָר רַבִּי יְהֹוָה תְּחִת הַשְּׁמֶשׁ בְּתִיב, שְׁאַנְיִ לְעַילָּא.

אמָר רַבִּי יְוֹסִי: מַאי קְרוֹזָא חֲבָא, וְהָא אָמָר רַבִּי חַזְקִיהָ אָמָר רַבִּי חַיָּא:
בְּהַחְיָה שְׁעַתָּא מִמְּשָׁדְנֵפֶק בָּר נְשָׁלְעַלְמָא, בַּת זְנוּגָא אַזְהָמָנָה לֵיה֒.
אמָר רַבִּי אָבָא זְבָא אַנְנוּ אַנְנוּ צְדִיקִיא דְּנִשְׁמָתָהָוּ מִתְעַטְרִין קְפִי מְלָכָא
קְדִישָׁא עַד לֹא יִתְהַנֵּן לְעַלְמָא. דְּהַכִּי תְּנִינָן בְּהַחְיָה שְׁעַתָּא דְּאַפְּקִים

ובא וראה, בכל אותן הדמויות של הנשמות של העולם, כולן לפני זוגות זוגות. לאחר מכן,
כשבאים לעולם הזה, הקדוש ברוך הוא מזוג זיווגים. אמר רבי יצחק, הקדוש ברוך הוא אומר,
[מכרז] בת פלוני לפלוני. אמר רבי יוסי, והרי כתוב אין כֵּל חָדֵש תְּחִת הַשְּׁמֶשׁ? אמר רבי יהודה,
תְּחִת הַשְּׁמֶשׁ כתוב, אבל למעלה שונה.

אמר רבי יוסי, מה כאן הכרז, והרי אמר רבי חזקיה אמר רבי חייא, באותו שעה ממש שיוציא
אדם לעולם, בת זוגו מזמןנת לו? אמר רביABA, אשר הצדיקים שנשמותיהם מתutarות לפני
המלך החדש טרם יבואו לעולם. שכך שנינו, בשעה ההיא שהקדוש ברוך הוא מוציא נשמות
לעולם, כל אותן הרוחות והנשמות, כולל כלולות זכר ונקבה שמתחרבות כאחד, ונמסרות בידי
אותו המונה השליח שנתמנה על הרינויות בני האדם, ושם ליליה. ובשעה שיורדות ונמסרות
בידייו, נפרדות, ולפעמים זה מקדים לפני זה, ומוריד אותוים בניי האדם. וכשmagu זמן זיווגם,
הקדוש ברוך הוא שמכיר אותו הרוחות והנשמות מחבר אותו כבראונה ומכריז עליהם.
וכשהתחרבים, נעשים גוף אחד ונשמה אחת, ימין ושמאל כראוי, וכן אין כל חדש תחת
השמש. ואם תאמו, הרי שניינו שאין היזוג אלא לפני מעשי זודרכי האדם. כך זה זודאי! שאמ
זוכה ומעשייו כשרים, הוא זוכה להתחבר עם אותו שלו כמו שיצא. ואמר רבי חייא, מי שעשייו
כשרים, באיזה מקום יבקש את זוגו? אמר לו, הרי שניינו, לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו,
וישא בת תלמיד חכם, שתלמיד חכם פקדון רבונו נפקד בידו.

קדושא בריך הוא נשמותינו לעלמא, כל אנו רוחין ונשמותינו בלהו כלילו דבר ונוקבא דמתחרון מחדא, ואתمسרו בידא דההוא ממנא שליחא דאתפקד על עדואיהם הבני נשא. ולילה שמייה. ובשעתא דינחתינו ואתמסרו בידוי מתפרשין. יוזמנים דא אקדים מון דא ואחית להו בבני נשא. וכבר מטה עידן דזונגא דלהון קודשא בריך הוא בידע אנו רוחין ונשימותינו ממחבר לוון ברבקדיםיתא ומבריזא עליהם. וכבר מתחברון אתבעידוי חד גופה וחד נשמה ימינה ושמאלא ברקא חוי. ובגינו כה אין כל חדש תחת השם. זאי תימא הא תנינן לית זונגא אלא לפום עובדיו דבר נש. הבי הוא ודאי, דאי זכי יעובDOI אתבשרו זכי לההוא דיליה לאתchapרא ביה כמה דגפיק. אמר רבי חייא: מאן דאתבשרו עובDOI, באן אחר יתבע (סיאתיכו) ההוא זונגא דיליה. אמר ליה: הא תניננו, לעולם ימוך אדם וכו' וישא בת תלמיד חכם. דתלמיד חכם פקזונא דמאיריה אתפקדו בידיה.

תאנא ברזא דמתניתא, כל אנו דאותו בגלגולא נשמותינו יכלין לאקדמא ברחמי זונגא דלהון. ועל האי אתערו חבריא: אין נושאין נשים במועד אבל מקדשין, שמא יקדמנו אחר ברחמים, ושפיר קאמרו אחר דיקא. ועל בו קשין זונגין קפיה דקדושא בריך הוא. ועל כל פנים ודאי כי ישרים דרכיו יי' (חשיעין) כתיב.

רבי יהודה שלח ליה לרבי אלעזר, אמר: הא רזא דמלחה ידענنا אנן

שנינו בסוד המשנה, כל אותם שבאו בגלגול של נשמות, יכולים להקדים ברחמים את זוגות. ועל זה העירו החכמים, אין נושאים נשים במועד, אבל מקדשין, שמא יקדמוני אחר ברחמים. ויפה אמרו אחר בדיק. ועל כן קשים היזוגים לפני הקדוש ברוך הוא. ועל כל פנים ודאי כתוב, כי ישרים דרכיו ה'.

רבי יהודה שלח לרבי אלעזר. אמר, הרי סוד הדבר ידועי, אותם שבאו בגלגול נשמות - מאיזה מקום להם יש זיגוג? שלחו לו, כתוב מה נעשה להם לנוטרים לנשים וכו'. כתוב וחטפתם לכם וכו'. פרשת בני בנימין מוכיחה, ועל זה שנינו שמא יקדמוני אחר ברחמים. וכי אותו אחר אין לו בת זוגו? אבל תמצא זה, כמו אדם שנשא בת זוגו ולא היו לו ממנה בנים ומת, בואו אחיו ויבם את אשתו ונולד לו ממנה בן, הבן הזה הוא המת שנשנתו חזרה לעולם, זה הוא الآخر שאין לו בת זוג אלא אמו, וזה הוא שמא יקדמוני אחר ברחמים, שיכל להקדים אחר לישא את

הארנו בגָלְגָלָא דְנִשְׁמַתֵּינוּ מֵאָתָר לְהוּ זָנוֹגָא. שֶׁלֶח לֵיה, בְּתִיב (שופטים כה:): מַה נָּעֲשָׂה לֵהֶם לְנוֹתָרִים לְנִשְׁמָה וְגֹן. ובתיב (שם כב:): לְכָו וְגֹן וְחַטְפָתָם לְכָם וְגֹן). פְּרִישָׁתָא דְבָנִי בְּנִימָיו אָוֹבָה, וְעַל הָאֵתְנִינָּן שְׁמָא יִקְרָמָנוּ אַחֲרָ בְּרָחְמִים. וּכְיֵ אָתוֹ אַחֲרָ אַיִן לוּ בַּת זָנוֹג? אָבָל תְּשִׁבָּח דָא, פְּגָנוּ בְּרַנְשִׁיבָּ בַּת זָנוֹגָה וְלֹא הוּ לֵיה מִנָּה בְּנִין וְמִתָּה, יִתְּהִי אָחָוחִי וַיִּבְסֶם אַתְּתִּיה וַיִּתְּלִיד לֵיה מִנָּה בָּר. הָאֵ בְּרַ הוּא מִתָּא דָאָהָרָת נִשְׁמָתָה לְעַלְמָא. דָא הוּא אַחֲרָ דָאַיִן לוּ בַּת זָוג אַלְאָ אַמִּיה. וְדָא הוּא שְׁמָא יִקְרָמָנוּ אַחֲרָ בְּרָחְמִים, דִּיבְרֵיל לְאַקְדָּמָא אַחֲרָא לְמִיסְבָּת אַתְּתִּיה בְּרָחְמִי וּבְעַלְזָתָא. וְאַתְּ עַל גַּב דָאַמִּינָּא לְהָדִיכְרֵיל לְאַקְדָּמָא בְּרָחְמִי, לֹא יִכְרֵיל אַלְאָ אָם בְּעַלְהָ חִיבָּא אֵיתָו וְאֵיתָו זְבָּא.

אמור רבי יהודה הָאֵ הוּא וְדָאֵ דְקָשָׁין זָנוֹגָן קְפִי קְוִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבָאָה חֹלְקָהּוּ דִּישְׂרָאֵל, דָאָרִיתָא אָוְלִיף לְהוּ אָוְרָחוֹי דְקְוִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָל טְמִירָנוּ וְגַנְגָּא דְגַנְגִּיזָן קְפִיָּה וְדָאֵ. בְּתִיב (תל"ט): תּוֹרָת יְיָ תְּמִימָה וְגֹן. וּבָאָה חֹלְקָהּ מֵאָרִיתָא אָפְלוּ שְׁעַתָּא תְּדָא - בָּמָה דָאָתְפָרֵשׁ מְחִיָּה דְעַלְמָא, דְבִתִּיב (תב"ל): בַּי הָאֵ חִיקָּה וְאַרְךָ יְמִיה. ובתיב (משלי ג:): אַרְךָ יְמִים וְשָׁנוֹת חִים וְשָׁלוֹם יוֹסִיףּוּ לְהָ:

וְיַהִי אָבָרָם בְּנֵי תְּשִׁיעִים שְׁנִיה וְגֹן. רַبִּי יוֹסֵי פָתָח (ישעיה ט) וְעַמְּקוֹם בְּלָם

אשתו של זה ברחמים ובתפילה, ואף על גב שאמרתי לך שיכולים להקדים אחר ברחמים, לא יכול אלא אם בעלה הוא רשע והוא צדק.

אמר רבי יהודה, זה הוא ודאי שקיים הזוויגים לפני הקדוש ברוך הוא. אשורי חלוקם של ישראל שהتورה מלמדת אותם את דרכי הקדוש ברוך הוא, וכל הנסתירות והאוצרות שנגנויהם לפני. ודאי כתוב תורת ה' תְּמִימָה וְגֹן. אשורי חלקו של מי משתמש בתורה ולא פרד ממנה, כלל מי שנפרד מן התורה אפילו שעה אחת, כדי שנפרד מה' העולם, שכותוב כי היא חִיקָּה וְאַרְךָ יְמִיקָּה, וכותוב אַרְךָ יְמִים וְשָׁנוֹת חִים וְשָׁלוֹם יוֹסִיףּוּ לְהָ.

רבִי יוֹסֵי פָתָח, וְעַמְּקוֹם בְּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשֻׁו אָרֶץ וְגֹן. אשוריهم ישראל מכל שאר העמים, שהקדוש ברוך הוא קרא להם צדיקים. שלמדנו, מהה ווערים [חמש] ושמונה אלף בעלי נספים שהולכים וטסים את כל העולם, ושותעים קול ואוחזים את אותו הקול. כמו שנינו שאין לך

עדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. ובאיו אנו ישראל מפל שאר עמיין, דקדשא בריך הוא קרא לו עדיקים. דתניא מה ועתדרין (וחמש) ותמניא אלפי מארי דגדריו דאולין וטאסיון כל עלמא ושמיעו קלא ואחדין ליה לההוא קלא, במא דתניינו לית לך מלה בעלמא דלית לך קלא. ואזלא וטאסא ברקיעא. ואחרין לה מארי דגדרין וסלקין ההוא קלא (לאריהו לאריהו) ודיינין לה חן לטב חן לביש, דכתיב (קהלת כ) כי עוז השמים יוליך את הקול וגו'. אימתי דיינינו לההוא קלא? רבי חייא אמר, בשעתה דבר נש שכיב ונאים, ונשمتיה נפקת מניה והיא אסחדת בה בבר נש. וכדיין דיינינו לההוא קלא, חדא הוא דכתיב (מיה ז): משכבה חיק שמר פתיח פיך. מי טעמא, מושם דהיא אסחדת בבר נש. רבי יהודה אמר, כל מה דבר נש עביד בכל יומא נשמתיה אסחדת בה בבר נש בליליא.

חנא, אמר רבי אלעזר בתחלה שעטה קמייתא בליליא, פד נשך יממא וועל שמישא, מארי דמפתחו דממן על שמישא עאל בתריסר פרעון דפתיכון ביממא. בתר דעל בכלחו, כל אנו תרעין סתימיין (פתח), ברוזא קאים ושרי לאברוזא, קאים מואן דקאים, ואחד לאנז מפתחן. בתר דסיסים ברוזא, כל אנו גטורי עלמא מותבנשין וסלקין,

דבר בעולם שאין לו קול והולך וטס ברקיע. ואוחזים בו בעלי כנפים, ומעלים את אותו הקול [לאדונם שאומרים] ודנים אותו הן לטוב הן לרע, שכחוב כי עוז השמים יליק את הקול וגו'. מתי דנים את אותו הקול? רבי חייא אמר, בשעה שבן אדם שוכב ויישן ונשנתו יצאה ממנה, והיא מעידה בגין האדם, אז דנים את אותו הקול. זהו שכחוב משכבה חיק שמר פתיח פיך. מה הטעם? משום שהיא מעידה באדם. רבי יהודה אומר, כל מה שאדם עשה בכל יום, נשנתו מעידה בו בלילה.

למדנו, אמר רבי אלעזר, בתחילת השעה הראשונה בלילה, כשהעריב הים ונכנסת השמש, בעל המפתחות שמונה על המשך נכנס בשניים עשר שערים שפותחים ביום. הכרז עומד ומתחיל להכריז. וכל אותם שומרי העולם מתכנים וועלם, ואין מי שפוחת פה והכל שוקטים. אז מתעוררים הדינים שלמטה, והולכים ומשוטטים בעולם, והלבנה מתחילה להאר. ובעלי היבבה תוקעים ומיללים. תוקעים שנייה. אז מתעוררת שירה ומוזרים לפני ריבונם. כמה בעלי תריסים עומדים במקומות ומעוררים דינים בעולם. אז בני האדם ישנים, והנשמה יוצאת ומעידה עדות ומתחייבת בדין. והקב"ה עושה חסד עם אדם, והנשמה שבה למקוםה.

וְלֹית מָאוּ דֵפֶת חֲפַתָּא כֵּלָא מִשְׁתְּכִבִּין. כְּדִין דִּינֵינוּ דְלַתְתָּא מִתְעָרֵין וְאַזְלֵין וְשָׂאטוּ בְּעַלְמָא, וְסִיחָרָא שָׁאָרִי לְאַנְחָרָא. וּמְאָרִי דִּיבָּבָא תְּקֻעֵנוּ וּמִילְלֵינוּ. תְּקֻעֵנוּ תְּנִינִינָות, כְּדִין מִתְעָרֵי שִׁירָתָא וּמִזְמָרֵין קְפֵי מְאָרֵיהָן, כִּמְהָ מְאָרִי תְּרִיסֵינוּ קִימֵי בְּקִיּוּמֵיכָה וְאַתְעָרֵינוּ דִּינֵינוּ בְּעַלְמָא. כְּדִין בְּנֵי נְשָׂא נִימֵין וּנְשָׂמֵתָא נְפַקָּת וְאַסְהִידָת סְהִדָּתָא וְאַתְּמִיבָת בְּדִינָא. וּקְוֹדֵשָׁא בָּרוּךְ הוּא עֲבִידָה חָסֵד בָּרֵר נְשָׂ וּנְשָׂמֵתָא קְבַת לְאַתְּרָה.

בְּפֶלְגּוֹת לִילְיא כֵּד עַפְרֵינוּ מִתְעָרֵין, סְטָרָא דְעָפָונָ אַתְעָר בְּרוֹחָא, קָם בְּקִיּוּמֵיכָה שְׁרַבְּיטָא דְבָסְטָר הַדָּרוּם יְבַטֵּש בְּהַחְוָא רֹוחָא וּשְׁבִיךָ וְאַתְּבָסָם. כְּדִין אַתְעָר קְוֹדֵשָׁא בָּרוּךְ הוּא בְּנִימּוֹסָיו לְאַשְׁתְּعֵשָׁא עִם צְדִיקִיא בְּגַנְתָּא דְעַדְנוּ בְּהַחְיָא שְׁעַתָּא. זֶפְאָה חֹלְקִיהָ דְבָר נְשָׂ דְקָאִים לְאַשְׁתְּعֵשָׁא בְּאֹרְיִיתָא. דְהָא קְוֹדֵשָׁא בָּרוּךְ הוּא וּכְלָ צְדִיקִיא דְבְּגַנְתָּא דְעַדְנוּ בְּלָהוּ צַיִתְנִין לְקָלִיהָ. הַדָּא הוּא דְכַתִּיב (שְׁוּשִׁינִים ח' ט): חַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנְיִים חֶבְרִים מִקְשִׁיבִים לְקֹולֵךְ הַשְׁמִיעָנִי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְקֹדֵשָׁא בָּרוּךְ הוּא מִשְׁקָעֵלְתָה חַד חֹטֶט דְחַסְיָד לְמַהְנוּי (ט' נְטִיר בְּעַלְמָא, דְהָא עַלְעָזִין וְתַתְּאַזִּין נְטָרֵין לִיה, הַדָּא הוּא דְכַתִּיב (תְּהִלִּים כב' ט): יוֹמָם יָצָה יְיָ חָסְדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עַמִּי).

אמור רבי חזקיה, כל מָאוּ דְאַשְׁתָּדָל בְּהָאי שְׁעַתָּא בְּאֹרְיִיתָא, וְדָאי

בְּחִזּוֹת הַלִּילָה, כַּשְּׁהַצְּפּוֹרִים מִתְעוֹרוֹת, צַד הַצְּפּוֹן מִתְעוֹרָדָר בְּרוֹחָה, עוֹמֵד בָּמָקוֹמוֹ הַשְּׁרָבִיט שְׁבָצֶד הַדָּרוּם, וּמְכָה בָּאוֹתָה הַרוֹחָה וּשְׁוֹקָט וּמִתְבָּסָם. אֵז מִתְעוֹרָדָר הקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּהֲרֵגָלוּ לְהַשְׁתְּعֵשָׁע עִם הַצְּדִיקִים בָּגָן עַדְנוּ בָּאוֹתָה שְׁעָה. אֲשֶׁר חִלּוּקָו שֶׁל אָדָם שְׁעוֹמֵד לְהַשְׁתְּعֵשָׁע בְּתוֹרָה, שְׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְּדִיקִים שָׁבָגוּ עַדְנוּ, כָּלָם מִקְשִׁיבִים לְקֹלוֹ. זֶה שְׁכַתּוּב הַיּוֹשֵׁבָת בְּגַנְיִים חֶבְרִים מִקְשִׁיבִים לְקֹולֵךְ הַשְׁמִיעָנִי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁהָקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עַלְיוֹן חֹטֶט שֶׁל חַסְיָד שְׁוֹמֵן [תְּמִימָן] שְׁמָוֹר בְּעוֹלָם, שְׁהָרִי עַלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שְׁוֹמְרִים אָוֹתוֹ. זֶה שְׁכַתּוּב יוֹמָם יָצָה ה' חָסְדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עַמִּי.

אמור רבי חזקיה, כל מִי שְׁמַשְׁתָּדָל בְּשָׁעָה הַזָּו בְּתוֹרָה, וְדָאי יְשׁ לְוַחֵק תְּמִיד בְּעוֹלָם הַבָּא. אמר רבי יוסי, מה הטעם תְּמִיד? אמר לו, כֵּךְ לְמִדְנָגָן, שֶׁלְכָל הַצּוֹת לִילָה, כַּשְּׁמַתְעָרָדָר הַקְּבָ"ה בָּגָן עַדְנוּ, כָּל הַנְּטִיעָות שֶׁל הַגָּן מִשְׁקִים יְוָתֵר מִאָתוֹ הַנְּחָלָשָׁקָרָא נְחָלָקְדָּמִים, נְחָל עֲדָנִים, שָׁאַן פּוֹסְקִים מִימְיוֹ לְעוֹלָמִים. כְּבִיכּוֹל אָתוֹ שְׁעוֹמֵד וּמִשְׁתָּדָל בְּתוֹרָה, כָּאֵילו אָתוֹ הַנְּחָל מַוְרִיק עַל רַאשֵׁו

אית ליה חולקא תDIR בעלמא דאתה. אמר רבי יוסף, מאי טעמא תDIR? אמר ליה, הבי אולפנא, דכל פלגות ליליא, בד קודשא בריך הוא אהער בגנטא דעוז, כל אונז נטיעו דגינטאה אשתקין ותיר מההוא נחלא דאקרי (בב' ע"ג) נחל קדומים, נחל עדרנים, דלא פסקו מימוי לעלמיין.ביבCOL ההוא דקאים ואשתדל באורייתא באילן ההוא נחלא אהרך על רישיה, ואשקי ליה בגו אונז נטיעו דבגנטא דעוז. ולא עוד, אלא הויאל ובלהו אדייקיא דבגו גנטא דעוז צייתין ליה, חולקא שווין ליה בההוא שקי דנחלא. אשתחכ דאית ליה חולקא תDIR בעלמא דאתה.

רבי אבא היה אתי מטבריה לבי טרונייא דחמוני, ורבי יעקב בריה היה עמייה. ערדעו בכפר טרשא. בד בעו למושב, אמר רבי אבא לMEMORY דביתא, אית הכא טרנגולא? אמר ליה מאריה דביתא, אמריא? אמר ליה, בגין דקאיםנה בפלגות ליליא ממוש. אמר ליה, לא עצרייד, דהא סימנא לי בביתא. דהדין טקלא דקומי ערסאי, מלינא ליה מיא ונטייף טיף טית. בפלגות ליליא ממוש אהרכו בלבד מיא, ואותגלאל האי קיטפא ונחים, ואשתמע קליה בכל ביתא, וכדיין הוא פלגות ליליא ממוש. ורק שבא היה לי דהוה קם בכל פלגות ליליא ואשתדל באורייתא, ובגיני בה עבד האי. אמר רבי אבא, בריך רחמנא דשדרני הכא.

ומשקה אותו בתוך אותן הנטיות שבגן עדן. ולא עוד, אלא הויאל וכל הצדיקים שבתווך גן עדן מקשיבים לו, נותנים לו חלק באחת השકאות הנחל. נמצא שיש לו חלק תמיד בעולם הבא.

רבי אבא היה בא מטבריה לבית טרונייא של חמוני, ורבי יעקב בנו היה עמו. הגיעו לכפר טרשא. כשרציו לשכב, אמר רבי אבא לבעל הבית: יש כאן טרנגול? אמר לו בעל הבית: למה? אמר לו: משום שאני קם בחצות הלילה ממש. אמר לו: לא צrisk, שהרי סימן יש לי בבית שהמשקל הזה שלפני מוטתי אני מלא אותו במים, ומפטוף טיפה טיפה. ובಚזות הלילה ממש מתורוקנים כל המים, ומתגלגל המשקל הזה ונוהם, ונשמע קולו בכל הבית. וזה הוא החזות לילה ממש. וחזק אחד היה לי שהיה קם בכל חזות לילה ומשתדל בתורה, ומשום כך עשה את זה. אמר רבי אבא: ברוך הרחמן שלחני לכך.

בפלגות ליליא נחים הוה גלגולא דקייטפא. כמו רבי אבא ורבי יעקב, שמו לההוא גברא דחויה יתיב בשפולי ביתה ותרין בנו עמייה, והזו אמר, בתיב (תהלים קיט סב): **חוצות לילה אקים להודות לך על משפטיך זדקך,**מאי קא חמא דוד דאיו אמר חוצות לילה ולא בחוצות לילה? אלא חוצות לילה ודאי לקודשא בריך הוא אמר חמי. וכי קודשא בריך הוא חמי אקרי? אין, הכא חוצות לילה ממוש קודשא בריך הוא אשתחח וסיעטה דיליה. ובדין היא שעטה דעתיל בגנטא דעתן לאשתגע עם צדיקיא.

אמר רבי אבא לרבי יעקב, ודאי נשתחת בשכינתא ונתחבר בחדא. קרייבו ויתיבו עמייה. אמרו ליה, אםא מלחה דפומך דשפיר קאמורת. **מנא לך הא?** אמר לו, מלחה דא אוילפננא מסבא. ותו הוה אמר דתחלת שעטה קמייתא דלייליא, כל דיגין דلتתא מתערין ואזולין ושאטין בעלמא. ובפלגות ליליא ממוש קודשא בריך הוא אתען בגנטא דעתן ודיגין דلتתא לא משתבחו. ובכל נימוסין דלעילא בליליא לא אשתחחו אלא בפלגות ליליא ממוש. מנלו? מאבריהם. דכתיב ויחלק עליהם לילה. **במקרים** (שמות יב כט) **ויהי בחציו הלילה.**

בחוצות הלילה נשמע הרעש של אותו המשקל. כמו רבי אבא ורבי יעקב בנו, ושמעו את אותו איש שהוא יושב בירכתי הבית ושני בנו עמו, והוא אומר, כתוב חוצות לילה אקים להודות לך על משפטיך זדקך. מה ראה דוד שהוא אמר חוצות לילה ולא בחוצות הלילה? אלא חוצות לילה, ודאי לקב"ה אמר כן. וכי כך נקרא הקדוש ברוך הוא? כן, שהרי חוצות לילה ממש הקדוש ברוך הוא נמצא וסיעתו, וזה היא השעה שנכנס לדן להשתגע עם הצדיקים.

אמר רבי אבא לרבי יעקב, ודאי נשתחת עם השכינה ונתחבר יחד. קרבו וישבו עמו. אמרו לו, אמרו דבר פין, שיפה אמרת, מניין לך זה? אמר להם, דבר זה למדתי מסבי. ועוד היה אומר, שתחילת השעה הראשונה של הלילה, כל הדינים שלמטה מתעוררים והולכים ומשוטטים בעולם. ובחוצות הלילה ממש הקדוש ברוך הוא מתעורר בגין עדן, והדינים שלמטה אין נמצאים. וכל המנהגים שלמעלה בלילה, אין נמצאים אלא בחוצות הלילה ממש. מניין לנו? מאבריהם, שכותוב ויחלק עליהם לילה. במצרים, ויהי בחציו הלילה. ובמקומות ובימים בתורה כך נמצא. ודוד היה יודע. ומניין היה יודע? אלא כך אמר חזקון, שמכלכותו תלויה בזאת, ועל זה עומד בשעה זו ואומר שירה, ולכן קרא לקב"ה חוצות לילה ממש, אקים להודות לך וגוי, שהרי כל הדינים תלויים מכאן, ודיני המלכות נמצאים מכאן. ובאותה השעה נקשר דוד בה, וקס ואמר שירה. בא רבי אבא ונשכו. אמר לו, ודאי כך הוא. ברוך הרחמן שלחני לכאן.

ובאתריון סגיאנו באוריינית הכהי אשתבח. וודוד היה ידע. ומנא היה ידע? אלא הכהי אמר טבא, דמלוכותא דיליה בהאי תליא, ועל דא קאים בההיא שעטה ואמר שירטה. ולכהי קרייה לקודשא בריך הוא חעות ליליה מפושט, אוקום להזות לוך וגו. הכא כל דינין תלין מהכאה וдинין דמלוכותא מהכאה משתבחין. וההיא שעטה אתקтир בה דוד וקס ואמר שירטה. אתה רבוי אבא ונשקייה. אמר ליה, ודאי הכהי הוא, בריך רחמנא דשדרני הכא.

תא חזי, ליליה דינא בכל אחר, וזה אוקימנא מילוי וחמי והוא ודי. והא אהער קמיי דרבוי שמיעון. אמר ההוא ינוקא בריה דההוא גברא, אי הכהי, אמא כתיב חעות ליליה? אמר ליה, הא אתמור, בפלגות ליליה מלוכותא דשמייא אהערת. אמר, אנא שמעניא מלה. אמר ליה רבוי אבא, אימא גברי, טב, הכא מלה דפומך קלא דבוצינא להו. אמר, אנא שמעניא הכא ליליה דינא דמלוכותא איהו, ובכל אחר דינא הוא, והאי דקאמור חעות, בגין דינקא בתורי גוני בדינא וחס. ונדאי פלגותא קדמייתא דינא הוא, הכא פלגותא אחרא נהירנו אנפהה באסטרה דחסד, ועל דא חעות ליליה כתיב ודי. קם רבוי אבא ושיוי ידו ברישיה וברכיה. אמר, ודי חשייבנא דחכמתה לא אשתחח בר אנון זפאי דיזכו בה, השטא חמינה דאפליו ינוקי בדרא דרבוי שמיעון זכו לחכמתה עלאה. זפאה אנת רבוי שמיעון. ווי לדרא דאנת תסתלק מניה. יתבו עד עברה ואשתדלו באוריינית.

בא ראתה, הלילה הוא דין בכל מקום, וכך הוא ודי, והרי התעוור הדבר לפני רבוי שמיעון. אמר אותו הילד בנו של אותו האיש [לרבי אבא], אם כן, למה כתוב חמות ליליה? אמר לו, הרי נאמר שבಚות הלילה מתעוררת מלכות השמים. אמר, אני שמעתי דבר. אמר לו רבוי אבא, אמרו בני טוב, שהרי בדבר פיך יהיה קול דברי רבוי שמיעון בר יוחאי שנקרה בוצינא קדישא. אמר, אני שמעתי, שהרי הלילה הוא דין המלכות, ובכל מקום הוא דין. וזה שאמר חמות, משום שיונקת בשני גוונים בדיין וחס. ובודאי שהמחצית הראשונה היא דין, שהרי במחצית الآخرת היא מאירה פניה בצד החסד, ועל כן חמות לילה כתוב ודי. קם רבוי אבא ושם ידיו בראשו וברך אותן. אמר, ודי חשבתי שאין נמצאת חכמה רק באומות הצדיקים שזכו בה, כתעת ראייתי שאפלו ילדים בדור של רבוי שמיעון זכו לחכמה עליונה. אשריך רבוי שמיעון! אויל לדור שאתה תסתלק ממנו! ישבו עד הבוקר ועסקו בתורה.

פתח רבי אבא ואמור (שעה ס) ועperc בלאם צדיקים וגוי. מלה דא הא אוקמויה חביריא, Mai טעםא כתיב, ועperc בלאם צדיקים, וכי בלאו ישראל צדיק נינго, והא פמה תייבו אית בהו בישראל, פמה חטאין ובמה רשיינו דערביין על פקודיו או ריביתא? אלא הבי תנא ברזא דמתניתין, זבאיינו אונן ישראל דערביין קרבנא דרעווא לקודשא בריך הוא דמקריבינו בניינו לתהמג'יא יומין לקרבנא. וכד אתג'רו עאלו בהאי חולקא טבא לקודשא בריך הוא, דכתיב (משלי יח): עציק יסוד עולם. ובין דעאלו בהאי חולקא דעתיק אקרון צדיקים, ודאי בלאם צדיקים, ועל כן לעולם יירשו ארץ. בדכתיב (תהלים קה יט): פתחו לי שערי עדק אבא בם. וכתייב, זה השער לי, צדיקים יבואו בו. אונן דאתג'רו וAKERON צדיקים. נצער מטעי. נצער מאונן נתינו דנטע קודשא בריך הוא בגנחתא דעתן. האי ארץ חד מנייה. ועל כן אית להו לישראאל חולקא טבא בעולם דאתה. ובתייב (תהלים יז יט): צדיקים יירשו ארץ, (שעה ס) לעולם יירשו ארץ. מהו לעולם? פמה דאקיימנא במותניתא דילן, והא אהמ'ר hei מלה בין חביריא.

תא חוו, קודשא בריך הוא לא קרא לאברהם אברם עד השטה. Mai טעםא? אלא הבי אוקימנא דעת השטה לא אתג'ר, וכד אתג'ר

פתח רבי אבא ואמור, ועperc בלאם צדיקים וגוי. הדבר הזה ביאrhoו החברים, מה הטעם כתוב ועperc בלאם צדיקים, וכי כל ישראל הם צדיקים? והרי כמה רשיעים יש בישראל, כמה חוטאים וכמה רשיעים שעוברים על מצוות התורה. אלא כך שינו בסוד המשנה: אשריהם ישראל שעושים קרבן של רצון להקדש ברוך הוא, שמקריבים את בניהם לשם קרבנו, וכשנימולים, ננסים בחלק הטוב של הקדוש ברוך הוא, שכותב וצדיק יסוד עולם. וכיון שנוכנסו בחלק הזה של הצדיק, הם נקראים צדיקים. ודאי כולם צדיקים. ועל כן לעולם יירשו ארץ. כתוב פתחו לי שערי עדק אבא בם, וכותוב זה השער לה' צדיקים יבואו בו, אלו שנומלו ונקראים צדיקים. נצער מטעי, נצער מאותם הנטייעות שנטע הקדוש ברוך הוא בגין עדן. והארץ הזה היא אחת מהן, ועל כן יש לישראל חלק טוב לעולם הבא, וכותוב צדיקים יירשו ארץ. לעולם יירשו ארץ, מהו לעולם? כמו שבאוינו במשנתנו, וכבר נאמר דבר זה בין החברים.

בראה, הק"ה לא קרא לאברהם אברם, שעדי לך בארנו, שעדי עכשו לא נימול, וכשנימול, התחברה בו אות ה"א והשכינה שرتה בו, ואז נקרא אברם. וזה מה שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהפרams. ושנינו בה' בראם, ושנינו באברהם. ומה אומרם? אלא זה חסד וזה השכינה, והכל יורד יחד, והדבר לא קשה, וזה זה היה.

את חבר ביה חי ה'א ושריא ביה, וכדין אקרי אברם. והיינו דכתיב,
בראשית כ:ד: אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ותנא בה בראמ.
וותנא באברם. מאי קאמרין? אלא דא חד ודא שכינתא, ובכלא נחית
בחדר, ולא קשיא מלאה, והאי והאי דמי.

אמור רבי יעקב לרבי אבא, חי ה' דהבראם זעירא, וזה ד"חליל" (רבינו
יען) רברבא, מה בגין חי לחי? אמר ליה, דא שמייטה, ודא יובלא.
ונאית דמתני דכלא חד, דבר מנהרא מעדייק, כדין קימא באשלמוותא
וה' רברבא דהא מתנהרא בדקא יאות. ולזמנין דלא קימא
באשלמוותא זינקא מיסטרא אחרא פדין ה'א זעירא]. ובגינו כה זמניין
דסיחרא קימא באשלמוותא זומניין בפיגמוותא. ובאנפה אשתחח
ואשתמודע וככלא שפיר, והאי איזו ברירא דמלחה.

אמור רבי אבא, זפאי אונו ישראלי דקדושא בריך הוא אהרעי בהזון
מכל שאר עמיין זיהיב לוון את קימא דא. דכל מואן דאית ביה חי
את, לא נחית לגיהנם, אי איזו בטיר ליה בדקא יאות, דלא עייל
ליה בראשותא אחרא, ולא משקר בשמייה דמלכא. דכל מואן דמשקר
ביהאי, כמאן דמשקר בשמייה דקדושא בריך הויא, דכתיב (חשע ח:ב):
בגדו כי בנים זרים ילדו.

תו אמר רבי אבא, בזמנא דבר נש אסיק בריה לאעליה לחאי ברית,
קרי קדושא בריך הויא לפמלויא דיליה ואמר, חמו מאי בריה עבדית

אמר רבי אבא, אשריהם ישראל שהקדש ברוך הוא התרצה בהם מכל שאר העמים ונתן להם
אות הברית זו, שכלי מי שיש בו אות הברית זו, אין יורד לגיהנם אם הוא שומר אותו כראוי,
שאיין מכניס אותו לרשوت אחרת, ולא משקר בשם המלך. שכלי מי משקר זהה, כמו משקר
בשםו של הקדוש ברוך הוא, שכותב בה, בגדו, כי בנים זרים ילדו. (ועיין לעיל עמוד 78)

עוד אמר רבי אבא, בזמן שהאדם מעלה את בנו להכניסו לברית זו, קורא הקב"ה לפמלייא
שלו ואומר, ראו איזו בריה עשיית בעולם! באotta השעה מזדמן אליו, וטס את העולם באורבע
טיסות ומזדמן לשם, ועל זה שנינו שצrik אדם להכין כסא אחר לכבודו, ויאמר: זה הכסא של
אליהו. ואם לא, אינו שורה שם. והוא עליה ומעד לפנוי הקב"ה. (ועיין לעיל עמוד 163)

בְּעַלְמָא. בֵּיה שְׁעַתָּא אָזְדָּמוֹן אֶלְיהוּ וְטָאָס עַלְמָא בְּד' טָאָסִין וְאָזְדָּמוֹן תָּמוֹן. וְעַל דָּא תְּגִינָּנוּ דְּבָעֵי בָּר נְשָׁה לְתַקְנָא בְּרָסִיסִיא אֲחָרָא לְיקָרָא דִילִיה, וְיִמְאָא, דָא בְּרָסִיסִיא דָא לִיהוּ. וְאֵי לָאו, לֹא שְׂרֵי תָּמוֹן. וְהוּא סְלִיק וְאָסְהִיד קְפֵי קְוִידָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֻווִּי, בְּקָדְמִיתָא בְּתִיב (מלפ' א' ט' י'): מָה לֹּכֶד פָּה אֶלְיהוּ וְגוּ. וּכְתִיב קְנָא קְנָאתִי לְיִי אֶלְיהִי עֲבָאוֹת כִּי עִזּוֹבָה בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוּ. אָמֵר לִיהִי, חִיִּיה, בְּכָל אֶתְרָה דְהָאֵי רְשִׁיכָא קְדִישָׁא יַרְשְׁמוֹן לֵיהַ בְּנֵי בְּבָשְׂרָהּוֹן, אֲנָת תַּזְדִּמוֹן תָּמוֹן, וּפְוּמוֹא דְאָסְהִיד דִישְׂרָאֵל עִזּוֹג, הוּא יִסְהִיד דִישְׂרָאֵל מַקְיִימָיו הָאֵי קִיּוֹמָא. וְהָא תְּגִינָּנוּ, עַל מָה אַתְעַנֵּשׂ אֶלְיהוּ קְפֵי קְוִידָשָׁא בְּרִיךְ הוּא? עַל דָּאָמֵר דְלָטוֹרָא עַל בְּנוֹי.

אָדָחַכִּי הָוָה אָתֵי נְהֹרָא דְיוֹמָא וְהוּ אָמְרוּ מַלְיִי דָאָרִירִיתָא. קְמוֹן לְמִיזָּל. אָמֵר לֵיהַ הָהּוּא גְּבָרָא, בְּמָה דְעַסְקִיתָו בְּהָאֵי לִילִיא אֲשֶׁלִימָו. אָמְרוּ, מַאי הוּא? אָמֵר לֵיהַ, דְתַחְמָנוּ לְמַחְרֵב אֲנָפָוי דְמָרִיה דְקִיּוֹמָא. דְהָא דְבִּיתָא בְּעַת בְּעִוָּתָא דָא מַגְנִיבָו וְגֹזֵר קִיּוֹמָא דְבָרִי דָאָתִילִיד לֵי, לְמַחְרֵב לִיהְיוֹי הַלּוֹלָא דִילִיה. אָמֵר רְבִי אָבָא, הָאֵי בְּעַתָּא דְמַעַוזָּה אֵיהּוּ וְלִמְוחָמֵי אֲפֵי שְׁכִינַתָּא נִיתִיב.

אָוָרִיכָו בָּל הָהּוּא יוֹמָא. בְּהָהּוּא לִילִיא בְּנֶשׁ הָהּוּא גְּבָרָא בָּל אֲנָנוּ

בָּא רָאָה, בְּתִילָה כְּתוּבָה, מָה לֹּכֶד פָּה אֶלְיהוּ וְגוּ, וּכְתוּבָה קְנָא קְנָאתִי לְיהִי אֶלְיהִי צְבָאותִי כִּי עִזּוֹבָה בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוּ. אָמֵר לוֹ, חִין, שְׁבָלָל מָקוֹם שְׁהָרוֹשָׁם הַקְדָשָׁה הָזָה יַרְשְׁמוֹ אֶתְנוֹ בְּנֵי בְּשָׂרָם, אֲתָה תַזְדִּמֵן לְשָׁם. וְהָפָה שְׁהָעֵד שִׁירָאֵל עִזּוֹבָה, הוּא יַעַד שִׁירָאֵל מַקְיִימִים אֶת הַבְּרִית הָזָה. וְהָרִי שְׁנִינוּ, עַל מָה נָעַשְׂנָא אֶלְיהוּ לְפָנֵי הַקְבָ"ה? עַל שָׁאָמֵר לְשׁוֹן הַרְעָה עַל בְּנוֹי.

בִּינְתִּים הָגַע אָוֹר הַיּוֹם, וְהָיו אָוּמְרִים דְבָרִי תּוֹרָה. קְמוֹ לְלִכְתָּה, אָמֵר לוֹ אֶתְנוֹ הָאִישׁ, בְּמָה שְׁעַסְקָתָם בְּלִילָה הַזָּה הַשְּׁלִימִים. אָמְרוּ, מָה הָוָא? אָמֵר לֵהֶם, שְׁתַרְאָו לְמַחְרֵב אֶת פְּנֵי שְׁלָבָל הַבְּרִית [אֶלְיהוּ הַנְּבִיא], שְׁהָרִי אֲשֶׁתִּי בְּקַשָּׁה בְּקַשָּׁה זוּ מִכְמָ, וּמִילָת הַבְּרִית שְׁלָבָל בְּנֵי שְׁנוֹלֵד לֵי, לְמַחְרֵב תְּהִילָּוֹלָא שְׁלוֹ. אָמֵר רְבִי אָבָא, זו הָיא בְּקַשָּׁה שְׁלָמָצָה, וּנְשָׁבֵר לְרָאֹת אֶת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה.

הַמְתִינוּ שֶׁמְלָא כָל אֶתְנוֹ הַיּוֹם. בְּאֶתְנוֹ הַלִּילָה כִּינָס אֶתְנוֹ הָאִישׁ אֶת כָל אֶתְנוֹ, וְכָל הַלִּילָה עַסְקוֹנָה בְּתּוֹרָה, וְלֹא הָיָה מַיְשִׁין. אָמֵר לָהֶם אֶתְנוֹ הָאִישׁ, בְּקַשָּׁה מִכְמָ, כָל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֶר דְבָר חָדְשׁ בְּתּוֹרָה. (עיין לעיל עמוד 88)

רְחִימָיוֹ, וּבֶל הַחֹזֶה לֵילִיא אֲשֶׁתְּדַלֵּז בְּאֹרְרִיתָא וְלֹא חֹזֶה מֵאָנוּ דְּנָאִים. אָמָר לְהֹז הַחֹזֶה גָּבָרָא, בְּמַטּוֹ מַנִּיכָו בֶּל חֹד וְחֹד לִימָא מַלְהָ חֲדַתָּא דְּאֹרְרִיתָא.

פתח ח' ד' ר' (רבי אבא) ואמר (שפטין ח): בפרוע פרעות בישראל, בהתנדב עם ברכו ז'. מיי קא חמו דברה וברק דפתחו בהאי קרא? אלא חבי תניגו לית עלא מא מותקיימא אלא על האי ברית, דכתיב (ויהי לא כה): אם לא בריתי יומם וليلת זגו. דהא שמיא וארעא על דא קיימים. בגין כה, כל זמנא דישראל מקיימים האי ברית, נמוסי שמיא וארעא קיימים בקיומיהם. וכל זמנא דחס ושלום ישראל מבטלו האי ברית, שמיא וארעא לא מותקיימים, וברcano לא מושתבחין בעלםא. תא חוי, לא שליטו שאר עמיין על ישראל אלא כד בטילו מניהם קיימת דא. ומה בטילו מניהם, דלא אתרען ולא אתגלוין. ועל דא כתיב, ויעזבו בני ישראל את ז' זגו, וימפר אותם ביד סיסרא. ויעזבו את ז' מוש. עד דאתת דברה ואותנדבת לכל ישראל במלחה דא. קדין אהקנעו שנאייהון תחותתייה.

והיינו דתניגן דאמור קודשא בריך הוא לייחושא, וכי ישראל אטימיין

פתח אחד ואמר, בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'. מה ראו דברה וברק שפתחו בפסוק הזה? אלא כך שניינו, אין העולם מתקיים אלא על הברית הזו, שכותוב אם לא בריתי יומם וليلת זגו. שהרי שמים וארץ על זה קיימים. משום כך, כל זמן שישראל מקיימים את הברית הזו, חוקות שמים וארץ עומדים בקיומם. וכל זמן שחס ושלום מבטלים את הברית הזו, אין שמים וארץ מתקיימים, ואין נמצאות ברוכות בעולם. בא ראה, שלא שלטו שאר העמים על ישראל אלא כשביטלו מהם את הברית הזו. ומה בטילו מהם? שלא נפרעו ולא נתגלו. ועל זה כתוב ויעזבו בני ישראל את ה' זגו וימפר אותם ביד סיסרא. ויעזבו את ה' ממש. עד שבאה דברה ונדרבה את כל ישואל לדבר הזה, אז נכנעו שונאייהם תחתיהם.

והיינו שניינו, שאמר הקדוש ברוך הוא לייחושא, והרי ישראל הם ערלים ולא נפרעו ולא התגלו ולא מקיימים את בריתך, ואתה רוצה להכניסם לאرض ולהכנייע את שונאייהם? שוב מל את בני ישראל שנית. ועוד שנפרעו ונתגלהה הברית הזו, לא נכנסו לאرض ולא נכנעו שונאייהם. אף כאן, כיוון שהתנדבו ישראל באות הזה, נכנעו שונאייהם תחתיהם וחזרו הברכות לעולם. זהו שכותוב בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'.

אננו ולא אַתְפָרְעֹו וְלֹא אַתְגָלִיּוּ וְלֹא קִיְמֵיָן קִימָא דִילִי, וְאַת בְּעִי לְאַעֲלָא לְהוּ לְאַרְעָא וְלְאַכְנָעָא שְׁנָאִיהָן? (הושע ח:ב) שׁוֹב מֻול אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית. וְעַד דְאַתְפָרְעֹו וְאַתְגָלִיָּא הָאִי בְּרִית לֹא עַלּוּ לְאַרְעָא וְלֹא אַתְכָנָעָו שְׁנָאִיהָן. אָוֹף הַכָּא בֵּין דְאַתְנָדְבִין יִשְׂרָאֵל בְּהָאִי אַת, מְתַבְנֵיָן שְׁנָאִיהָן תְּחִתִּיהָן, וּבְרָכָא אַתְחוּרוּ לְעַלְמָא. הַדָּא הוּא דְכַתִּיב, בְּפַרְעֹעַ פְּרָעוֹת בִּישְׂרָאֵל בְּהַתְנִדְבָּעַם בְּרָכוּ יְיָ.

קם אחרא פתח ואמר, (שמואל ח) וַיְהִי בְּדָרְךָ בְּפָלָזָן וַיַּפְגַּשְׁהוּ יְיָ וַיִּבְקַשׁ הַמִּיתָוּ. לְמוֹאָן? לְמִשָּׁה. אמר לַיה קֹדֶשׁ אֶבְרִיךְ הוּא, וּכְיֵא אַת אֹזֵל לְאַפְקָא יְהִי יִשְׂרָאֵל מִמְּצָרִים וְלְאַכְנָעָא מִלְפָא רַב וּשְׁלִיטָא, וְאַת אַנְשִׁיָּת מִנָּה קִיְמָא, דְבָרָךְ לֹא אַתְגֹּזֶר. מִיד וַיִּבְקַשׁ הַמִּיתָוּ. תָּאָנָא, נְחַת גְּבָרִיאֵל בְּשַׁלְחוֹבָא דְאַשָּׁא לְאַזְקִידִיהָ, וְאַתְרָמִיוֹן חַד חִינִּיא מְתוּקְדָּא לְשָׁאָפָא לַיה בְּגֻנוֹיהָ. אַמְּמָא חִינִּיא? אמר לַיה קֹדֶשׁ אֶבְרִיךְ הוּא, אַת אֹזֵל לְקַטְלָא חִינִּיא רַבְּרָא וְתַקְפָּא וּבָרָךְ לֹא אַתְגֹּזֶר? מִיד אַתְרָמִיוֹן לְחַד חִינִּיא לְקַטְלָא לַיה. עַד דְחַמּוֹת צְפֹרָה וְגִנּוֹת לְבָרָה וְאַשְׁתְּזִיבָה. הַדָּא הוּא דְכַתִּיב, וְתַקְחֵח צְפֹרָה עֹור. מַהוּ צְוֹרָ? אֶלְאָ אַסְוָתָא. וּמְמָא אַסְוָתָא, דְכַתִּיב וְתַכְרוֹת אַת עִרְלָת בְּנָה. דְגַעֲנָעָא בָּה רוח קֹדֶשׁ.

קם אחרא ואמר (בראשית מה:ד): **וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו גַּשׁו נָא אַלְיִ וַיָּגַשׁ**

קם אחר פתח ואמר, וַיְהִי בְּדָרְךָ בְּפָלָזָן וַיַּפְגַּשְׁהוּ הֵ' וַיִּבְקַשׁ הַמִּיתָוּ. את מי? את משה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, וכי אתה הולך להוציא את ישראל ממצרים ולהכנייע מלך גדול ושליט, ואותה שכחת מפרק את הברית, שבנק לא נמול? מיד - וַיִּבְקַשׁ הַמִּיתָוּ. ירד גבריאל בשלהבת של אש לשורף אותו, ונורמו לנחש אחד שורף לשאוף אותו לתוכו. ולמה נחש? אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה הולך להרוג את הנחש הגדול והחזק, ובנק לא נימול?! עד שראתה צפורה ומלה את בנה וניצול. זהו שכותוב ותקח צפורה צר. מה זה צור? רפואה. ומה הרפואה? שכותוב ותקירות את עירלת בנה. שננצנצה בה רוח הקודש.

קם אחר ואמר, **וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו גַּשׁו נָא אַלְיִ וַיָּגַשׁ וַיֹּאמֶר וְגוּ.** וכי למה קרא להם, והרי הם היו קרובים אליו? אלא בשעה שאמר להם אני יוסף אחיכם, תמהו שראו אותו במלכות עליונה. אמר יוסף, המלכות הזה, בגלול זו [הברית] הרוחותי אותה. גשו נא אלְיִ וַיָּגַשׁ, שהראה להם את ברית המילה. אמר, זו גרמה לי את המלכות הזה, משום ששמרתי אותה. מכאן לדנוֹן,

ויאמר זגו, וכי אמאי קרי להו, זהא קרייזו הו נבייה? אלא בשעתה דאמר לוין אני יוסף אחיכם. תוויה, דחמו ליה מלכו עלאה. אמר יוסף, מלכו דא, בגין דא רוזחנא ליה. גשו נא אליו ויגש, דאחויה להז האי קיימא דAMILHA. אמר, דא גראת לי מלכו דא בגין דנטירית לה. מפאן אוליפנה, מאן דנטיר להז אט קיימא, מלכו אנתנרטת לה. מנגלו? מביעו, דכתיב (ותיגו): חי יי שבבי עד הבקר. דהזה מקטרג לה זעיריה, עד דאומי אומאה וגיטר להז ברית. בגין כז זכה דנטיר מגיה מניה מלכין שליטין על כל שאר מלכין, ומלא משיחא דאתקרי בשמה דקדשא בריך הוא.

פתח אידך ואמרה, כתיב (תלויות): אם תחנה עלי מלחנה זגו. ה כי תאנה, בזאת אני בוטח. מהז בזאת? דא את קיימא דזמיינא תדרי גבי בר נesh. ואתרמייזא לעילא. ובגיני כז אתרmor בזאת, כמה דכתיב, זאת אוית הברית. זאת ברית. וככלא בחד דראא ותאנא זה זזאת בחד דראא אונן ולא מתרפישן. ואי תימא اي ה כי היא שאר בני עולם האב, אמאי דוד בלחודי ולא אחרא? אלא בגין דאחדיא ביה ואתרמייזא ביה זהיא כתרא דמלכותה. תא חוי, בגין דהז זזאת לא נטר לה דוד מלפה פדקא חז, מלכotta אחעדי מניה כל ההוא זמנא. וה כי

שמי שומר את אות הברית הזו, המלכות שמורה לו. מנין לנו? מביעו, שכותב חי ה' שכבי עד הבкар. שיצרו היה מתגרה בו, עד שנשבע שבועה ושמר את הברית הזו, משום כך זכה שיצאו ממנו מלכים שליטים על כל שאר המלכים, והמלך המשיח שנקרה בשמו של הקב"ה.

פתח אחר ואמר, כתוב אם תחנה עלי מלחנה זגו? בזאת אני בוטח, מהז בזאת? זאת אות הברית המזומנת תמיד אצל האדם, ונرمזה לעלה. ומשום כך נאמר בזאת, כמו שכותב חז אבוי, בת ברית, זאת ברית, והכל בדרגה אחת. ושנינו, זה וזאת הם בדרגה אחת ולא נפרדים. ואם תאמר, אם כך, הרי גם שאר בני האדם כך, למה דוד בלבד ולא אחר? אלא משום שהיא אחותה בו ונرمזה בו, והיא כתר המלכות. בא ראה, משום שזו האות לא שمر אותה דוד המלך קרואוי, המלכות סורה ממנה כל אותן הזמנים. וכך לדמוני, זו האות נרמזת בממלכות של מעלה, ונרמזות בירושלים עיר הקודש. באותה שעה שדוד עבר עלייה, יצא קול ואמר: דוד, بما שנקשרת היפתח, יסלקו אותך מירושלים, והמלכות תסור לך. מנין לנו? שכותב הנהני מקים עלייך רעה מביתך. מביתך דוקא. ורק היה, במה שעבר בו ענש. ומה דוד המלך כך, שאר בני העולם על אחת כמה וכמה.

אוליפנא, האי זהה אהרמייז במלכיות דלעילא, ואהרמייז בירושלם קורתא קדישא. בהחיה שעטה דוד עבר עלייה, נפק קלא ואמר, דוד, במה דאתקטרת תשתר. לך טרידין מירושלים ומילכותא אתעדן מינך. מנא לו? דכתיב (שמואל ב י'): הנני מקיים עלייך רעה משביתך. משביתך הייא. וחייב חזה, במה דעבָר, ביה אהענש. ומה דוד מלפאת הבי, שאר בני עלמא על אחית כמה וכמה.

פתח אידך ואמר (ההיל' יד י) לולי יי עוזרתה לי במעט שכנה דומה נפשי. תאנא, במה זכאי ישראל דלא נחתاي לגיהנם בשאר עמי עובי עבודה זורה, ולא אתחמסרו בידי דומה? אלא בהאי אתה. דחייב תאנא, בשעתא דבר נש נפיק מעלהיא, במה חביבי מלacky חבלה טהירין אתחפכו עלייה. זקפני עינא וחמאו האי את דהוא קימא דקדשה אתחפרש מניה. ולא אתייחיב בידי דומה? נחתא לגיהנם. הכל מוא דאתמסר בידי נחתاي לגיהנם ודי. ומהאי אתה דחלינו עלאין ותתאיין, זדיננו ביישין לא שלטין ביה בבר נש אי איה זכי לנטוריו ליה להאי אתה, בגין דהוא אתחайд בשם דקדשה בריך הוא. פיוון דוד מלפאה לא נטר אתה קימא דא פרקא חז, אתחידי מניה מלכותא ואטיריד מירושלים. מיד דחיל דסבר דיחסתו ליה מיד זימסרון ליה בידי דומה זימות בההוא עלמא. עד דאתבש ביה, דכתיב (שמואל ב י'): גם יי העביר חטאך לא תמות. ביה שעטה פתח ואמר לולי יי עוזרתה לי במעט שכנה דומה נפשי.

פתח אחר ואמר, לولي ה' עוזרתה לי במעט שכנה דומה נפשי. במה זכאים ישראל שאינם יורדים לגיהנם כמו שאר העמים עובי עבודה זורה, ואין נסרים בידי דומה? באוט הזו. שבשעה שהאדם יוצא מהעולם הזה, כמה מלאכי חבלה בעלי דין [המאירים מתקופ הדין] נפקדים עליו. זוקפים עינים וכשרואים את האות הזה שהיא ברית הקודש, נפרדים ממנו, ואני נתן בידי דומה לרדת לגיהנם. שכלי מי שנמסר בידן, ודאי יורד לגיהנם. ומהז האות, פוחדים עלינו ותחתוניהם, ודינים רעים לא שלטיהם בו באדם, אם הוא זוכה לשומר את הברית הזה, משום שהוא נאחז בשמו של הקדוש ברוך הוא. כיון שדוד המלך לא שמר אותן הברית הזה כראוי, סרה ממו המלכות, ונטרד מירושלים. מיד פרח, כי חשב שיורדו אותו מיד, וימסרו אותו ביד דומה וימות בעולם ההוא, עד שהתבש כמו שתוב, גם ה' העביר חטאך לא תמות. באותו שעה פתח ואמר, לולי ה' עוזרתה לי במעט שכנה דומה נפשי.

פתח אידך ואמור מאי hei דאמר דוד והרاني את זהו ואת גנוּהוּ (שם ט' חט'). מאן יכול למחמי ליה לקודש בריך הוּא? אלא כי תנין בהחיא שעתה דאתג'ור עליה ההוא עונשא, ודוד ידע דעת דלא נטר האי את בדקה יאות אהעניש בהאי, דכלא בחדא איחידא, וככלא מתרמיין בהאי את, ולא אקרי עדיק מאן דלא נטר ליה בדקה יאות, תהה בעי בעותיה ואמר והרани אתו ואת גנוּהוּ. מאי אותו, דא את קיימא קודשא דהא דחילנא דאתאביד מגני. מאי טעמא בגין דתרינו אלין מלכotta וירושלם בהאי איחידן. בגין פה תלי בעותיה אותו ואת גנוּהוּ, דיתהדר מלכotta דהאי את לאתריה וככלא חד מלחה.

פתח אידך ואמור (אי' ט') ומברשי אהזה אלוה, מאי ומבשרי, ומעצמי מבעי ליה. אלא מבשרי ממוש. ומאי היא. דכתיב, (ירמיה י') ובשר קדש יעברו מעלה. וככתוב (בראשית י') והיתה בריתם בבשרכם. דתניא בכל זמנה דאחרושים בר נש בהאי רשמי קודשא דהאי את, מניה חמוי לקודשא בריך הוּא. מניה ממוש. ונשmeta קודשא אתאחדת ביתה. ואילא זכי, דלא נטיר hei את. מה כתיב, (אי' ז') מנשות אלוח יאבד. דהא רשמי קודשא בריך הוּא לא אהנטיר. ואילא זכי ונטיר ליה,

פתח אחר ואמר, מה זה שאמר דוד והרани אתו ואת גנוּהוּ? מי יכול לראות את הקב"ה? אלא בשעה שנגזר עליו העונש, ודוד ידע שעיל שלא שמר האות הוז כראוי נунש בזה, שהכל יחד אהזה, והכל נרמז באות הוז, ולא נקרה צדיק מי שאינו שומר אותו כראוי. היה מבקש בתפילה ואומר, והרани אתו ואת גנוּהוּ. מה זה אותו? זו אותן הברית הקדושה, שהרי אני פוחד שאבדה מני. מה הטעם? משום שני אלו, המלכות וירושלים אהוזות בזה. ומשום כך תלה בבקשתו אותו ואת גנוּהוּ, שתחוור המלכות של האות הוז למקומה, והכל דבר אחד.

פתח אחר ואמר, ומברשי אהזה אלוה. מה זה ומבשרי? היה צריך להיות ומעצמי! אלא מבשרי ממש, ומה היא? שככתב ובשר קדש יעברו מעלה, וככתוב והיתה בריתם בבשרכם. שבכל זמן שנרשים אדם בראשם הקדוש של האות הוז, ממנו רואה את הקדוש ברוך הוּא, מהם ממש, והנשמה הקדושה נאהזתו. ואם לא זוכה, שאינו שומר את האות הוז, מה כתוב? מנשmeta אלוח יאבדו, שהרי הרושים של הקב"ה לא נשمر. ואם זוכה ושומר אותו, אין השכינה נפרדת ממנו. متى מתקאים בו? כאשר הוא נושא אשה, והאות הוז נכנסת למקומה, משתפים יחד, ונקרה שם אחד, אז שורה עליהם החסד העלון. באיזה מקום שורה? בצד הזכר. ואיזה חסד? חס"ד א"ל שבא ויוצא מהחכמה העליונה ומתעטר בזכר. ומשום כך מתבשמת הנקבה.

שכינתה לא אתרפֵש מניה. אימתי מתקיימת ביה כר אתנסיב והאי את עיל**ל** באתריה, [דתניא מאי טעמא ואיז ח'א אולין בחדא, אלא חד דבר וחד נוקבא] אשתחפו בחדא ואكري חד שמא, פדיין חסד עלאה שריא עליהו. באן אתר שריא בסטרא דרכורא. ומיאן חס'יד, חס'יד אייל דאתי ונפק מהכמה עלאה ועתער ברכורא. ובגינו כה אתרפֵסמת נוקבא. [נ"א דתנו רוז דזיע ח'א אולין בחדא בגונא דבר ונו^קבָא אשתחפו בחדא ואנו חד, פדיין חסד עלאה שריא עליהו. ועתער ברכורא ואתרפֵסמת נוקבא].

תו לנו אלזה כי הוא א"ל נהירו דחכמתא. ו' דבר ה' נוקבא. אשתחפו בחדא אלזה אكري. ונשmeta קרישא מהאי אתר אתאחדת, וכלה תליא בהאי את. ועל דא כתיב ומברשי אחזה אלזה. דא שלימותא דכלא, מבשרי ממש, מהאי את ממש, ועל דא זקאיו אנו ישראל קדישנו דאחיזן ביה קודשא בריך הוא, זקאיו אנו בעלמא דיון ובעלמא דאתי, עליהו כתיב, (ר' ירמיה) ואתם הדקקים ביי וגוי, ובגין כה חיים בלבם הום.

אמר רבי אבא ומה בכל כה אتون חכמים ואתון יתבין הכא, אמרו

עוד שנינו, אלהיך הוא. א"ל אור החכמה. ו' זכר, ה' נקבה. כמשתתפים יחד נקרא אלה. והנשמה הקדושה מהמקום הזה נאהזת, והכל תליי באות הזה, ועל כן כתוב ומברשי אחזה אלזה. זו היא שלמות הכל, מבשרי ממש, מהאות הזה ממש. ועל כן אשריהם ישראל קדושים שאחזים בהקדוש ברוך הוא, אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב ואתם הדקקים בה' וגוי, ומשום כך, חיים בלבם הום.

אמר רבי אבא, כלך אתם חכמים, ואתם יושבים כאן? אמרו לו, אם הציפורים יעקרו ממוקומם, לא יודעים להיכן יעופו [כן אנחנו], אם אנו נעקרים מהמקום הזה שהוא הנקן שלנו מקום התורה, לא נדע להיכן לפנות[], זהו שכותב צפ/or נודחת מז קעה, בין איש נודד ממוקומו. והמקום הזה זיכה אותנו לתורה. וזה הדרך שלנו, בכל לילה, חצי אנו ישנים, וחצי אנו עוסקים בתורה. וכשאנו עומדים בבורק, ריחות השדה ונחרות מים מאירים לנו את התורה, והיא מתישבת בלבינו. ואת המקום הזה הרוי לנו אותו לעונש התורה, ומazel ההתעסקות שלנו יומם עליון]. וכמה שרים מגינים הסתלקו באוטו הדין על עונש התורה, ומazel ההתעסקות שלנו יומם ולילה בתורה, והמקום הזה מסיע לנו,ומי שנפרד מכאן, כמו שנפרד מהחיי העולם. הרים ידו רבי אבא וברך אותם. ישבו עד שהAIR הום.

ליה אֵי צפּוֹרָא יַתְעִקְרוּ מַאֲתְּרִיְהוּ (ד"ע). לא יְדֻעֵנוּ לֹא טָאָסָן הַדָּא הוּא דְכַתְיבָ, (משלי כט) צַפְפּוֹר נָזְדָת מַעַן קָנָה בָנוּ אִישׁ נָזְדָ מִמְקוֹמוֹ. וְאַתְּרָא דָא זְכֵי לֹן לְאָוֶרְיִיתָא, וְהָא אָוֶרְחָא דִילָן. בְּכָל לִילִיא פְּלִגְוִתָא אָנוּ גִּימִינָן, וּפְלִגְוִתָא אָנוּ גַּסְקִין בְּאָוֶרְיִיתָא. וּבְכָל אָנוּ קִימִינָן בְּצַפְרָא רִיחֵי חַקְלָא וּנְחֵרִי מִיאָהָא דִינָהָא לְעִילָא זְמָנָא חַדָא. וּבְכָמָה סְרָבִי תְּרִיסְיָן אַסְתַּלְקָו בְּהַהְוָא דִינָא עַל עָוָנְשָׂא (utta ka) דְאָוֶרְיִיתָא, וּבְכָדֵין אַשְׁתְּדָלוֹתָא דִילָן יְמָנוֹא וּלְילִיא בְּאָוֶרְיִיתָא הַוָא, וְאַתְּרָא דָא קָא מַסְיִיעָא לֹן, וּמְאוֹן דְאַתְפָּרֵשׁ מִפְּאָן, כְּמָאוֹן דְאַתְפָּרֵשׁ מִתְּחֵי עַלְמָא. זְקִיףָ יְדוּיָ רַבִּי אָבָא וּבְרִיךָ לֹן. יַתְבּוּ עַד דְּנַחַר יְמָנוֹא.

בְּתַר דְּנַחַר יְמָנוֹא אָמָרוּ לְאָנוֹן דְּרַדְקֵי דְקָמִיְהוּ פּוּקוּ וְחַמּוּ אֵי נְהָר יְמָנוֹא, וּבָל חַד לִימָא מַלְחָה חַדְתָא דְאָוֶרְיִיתָא לְהָאִי גְּבָרָא רַבָּא. נְפָקָו וְחַמּוּ דְנַחַר יְמָנוֹא. אָמָרוּ חַד מַנְפִיְהוּ זְמִינָה הָאִי יוֹמָא אָשָׁא מַלְעִילָא. אָמָרוּ אָחָרָא וּבְהָבָבָה בִּיתָה. אָמָרוּ אָחָרָא חַד סְבָא הַכָּא דְזְמִינָה הָאִי יוֹמָא לְאַתְוקְדָא בְּנוֹרָא דָא, אָמָרוּ רַבִּי אָבָא רְחַמְנָא לִישְׁזָבָן. תְּנוֹוחָ וְלֹא יְכַל לְמַלְלָא, אָמָרוּ קַוְטָרָא דְהַזְּרָמָנָא בְּאַרְעָא אַתְפָּסָת. וּבְהָבָבָה, דְהַהְוָא יוֹמָא חַמּוּ חַבְרִיא אָפִי שְׁכִינָתָא וְאַסְתְּחָרוּ בָאָשָׁא. וּרַבִּי אָבָא אַתְלָהִיטָו אַנְפּוֹי בְּנוֹרָא מַחְדָוָתָא דְאָוֶרְיִיתָא.

תָּאָנָא בְּלָהִיא יוֹמָא לֹא נְפָקָו בְּלָהִיא מַבִּיתָא וּבִיתָא אַתְקָטָר בְּקִיטְרָא, וְהָוּ חַדְתָאנוּ מַלְיִי בְּגֻווִיְהָגָג, בְּאַלְוּ קָבָלוּ הַהְוָא יוֹמָא אָוֶרְיִיתָא

אחר שהAIR היום, אמרו לאותם הילדים שהיו לפניהם: צאו וראו אם AIR היום, וכל אחד יאמר דבר חדש בתורה לאיש הגדול הזה. יצאו וראו שהAIR היום. אמר אחד מהם, מזמן נת בימים הזה אש מלמעלה. אמר אחר, ובבית הזה. אמר אחר, זקן אחד יש כאן שעמיד ביום זהה להישרף באש הזה [הינו, לזכות לקבל את האש הרוחנית הזה]. אמר רבי אבא, הרחמן יצילנו. תמה ולא יכול לדבר. אמר, עשן המלכות נתפס בארץ. וכך היה, שהיום ההוא ראו החברים את פני השכינה והוקפו באש, ורבי אבא להטו פניו כאש משמחת התורה.

כל אותו היום לא יצאו כולם מן הבית, והבית נקשר בעשן, והוא שמחים הדברים שנאמרו כאןו קיבלו היום ההוא תורה מהר שני. אחר שהסתלקו, לא היו יודעים אם הוא יום או לילה. אמר רבי אבא, בעודנו עומדים, יאמר כל אחד מעמננו דבר חדש של חכמה לקשור חסד לבעל הבית, בעל הילולא.

מוטגרא דסיני. בתר דאסטלקו לא הו ידע אי הוא יומא וαι ליליא.
אמיר רבוי אבא בעוד דאנן קיימין לימא כל חד מינן מליח חדתא
דוחכמתא לאקשרא טיבו למאריה דביתא מרים דהלוילא.

פתח חד ואמיר (תלילים ס) אשורי תברח ותקרב ישפנו חעריך וגנו.
בקדמיתא חעריך לבתר ביתך ולבתר היכלך. דא פנימה מון דא,
וזא לעילא (סא לת) מון דא. ישפנו חעריך בקדמיתא, פמא דעת אמר
(שיעיה) זהה הנשאר בעיון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו. נשבעה
בטוב ביתך לבתר פמא דעת אמר, (משל ס) בחכמה יבנה בית. החכמה
יבנה בית לא כתיב, دائ כתיב הци, זהה משמע דחכמה בית אקרי,
אללא כתיב בחכמה יבנה בית, הינו דכתיב, (רכישת) ונחר יועא מעין
לחשות את הגו וגנו. קדוש היכלך לבתר דא הוא שלימו דכלא,
דרכי תניינן מהו היכל. כלומר חי' ביל, האי והאי. וכלא אשקלים
כחדא.

רישא דקראי מה מוכח, דכתיב אשורי תברח ותקרב ישפנו חעריך. האי
מאן דאקרי בריה קרבנא קומי קודשא בריך הוא, רעווא דקודשא
בריך הוא בההוא קרבנא ואחרעי ביה וקריב ליה ושוי מדורייה בתרעין
אדרין ואחד להאי ולהאי דאננו תרין אתקשרו בחדא. דכתיב ישפנו
חריך. חעריך ודאי תרי. בגניינן כה חסידי קדמאי סבאן דהכא פד
מקירビין גנייזו לךרבנא דא. פתחים ואמרי אשורי תברח ותקרב ישפנו
חריך. אנו דקיימי עלייהו אמרי נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך.

פתח אחד ואמר... בראש הפסוק כתוב אשורי תברח ותקרב ישפנו חעריך, מה מלמדנו? מי
شمカリיב את בנו קרבן לפני הקדוש ברוך הוא, חוץ הקדוש ברוך הוא בקרבן ההוא, ומתריצה
בו ומרקיב אותו, ושם את מדורו בשני חדרים, ואוחזו זהה ולזה, שאותם השנים נקשרו יחד,
שכתוב ישכון חצריך, ודאי שניים. משום כך החסידים הראשונים הזקנים שכאו, כשמカリיבים
את בנייהם לקרבן זה, פותחים ואומרים: אשורי תברח ותקרב ישפנו חעריך. ואלו שעומדים
עליהם אומרים: נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. לאחר מכן מבורך אשר קדשנו במצוותו וצונו
להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. ואלו שעומדים עליהם אומרים: כשם שהקסתו לברית
וכו. ושנינו, בתילה יבקש אדם רחמים עליו, ואחר כך על الآخر, שכתוב וכפר בעדו בתילה,
ואחר כך ובعد כל קהל ישראל. ואנו לקחנו את הדרך הזה, וכן יפה וראוי לפניו. (ועין לעיל עמודים
(158, 154, 153)

לבדת מברך אשר קדשו במצוותיו וענו להכניסו בבריתו של אברם אבינו. ואנו דקימי עלייה אמרי בשם שהכנסתו לברית וכי. ותניינו בקדמיתה לבעי בר נש רחמיין עליה ולבדת על אחרא דכתיב, (יקירא טז) וכפער בעדו בקדמיתה ולבדת ובعد כל קהל ישראל. ואנו אורחא דא נקיינו והכי שפיר וחוי לקפיאן.

אמר רבינו אבא ודאי כה הוא ויאת מלחה, ומאן דלא אמר כי אפיק גרמיה מעשרה חפות דזמין קודשא בריך הוא למعبد לעדייקיא בעלמא דאתה, ובכללו מתקשרו בהאי. ובגיני כה עשרה מייל דמנהימנותא אית בהאי קרא אשורי תבחור ותקרב וגוי. וכל מלחה חד חפה אתבעיד מנה. זפאה חולקיכון בעלמא דא ובעלמא דאתה, דהא אוריתא מתקשרא בלבייכו אבל קיימיתו (כח ע"א) בגופיכו בטורה דסיני בשעתה דאתהיבת אוריתא לישראל.

פתח אידך ואמר (שוחט) מזבח אדמה תעשה לי וזכחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגוי. תנא כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא, אבל אקריב כל קרבניין בעלמא לקמיה קודשא בריך הוא, וכאילו בני מדבחא שלימטה קמיה. בגין כה בעי לסדרא מדבחא במאן חד מליה ארצה למגוז עליה האי קיימת קדישא, ואתחשב קמי קודשא

אמר רבינו אבא, ודאי כה הוא ונאה הדבר.ומי שלא אומר כן, הוא מוציא את עצמו מעשר חופות שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לצדים בעולם הבא. וכולם מתקשרים זהה. ומשום כך עשר תיבות של האמונה יש בפסק זה אשורי תבחור ותקרב וגוי, ומכל מלחה ומילאה נעשית חופה אחת ממנה. אשורי חלכם בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי התורה מתקשרת בלביכם, אבלו עמדתם בגופכם בהר סיני בשעה שניתנה תורה לישראל. (ועיין לעיל עמוד 133)

פתח אחר ואמר, מזבח אדמה תעשה לי וזכחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגוי. לדנו, כל מי שמקRib את בנו לקרבן זה, כאילו הקריב כל קרבנות העולם לפני הקדוש ברוך הוא, וכאילו בנה מזבח שלם לפניו. משום כך צריך לדוד מזבח בכל אחד מלא עפר למול עליו את הברית הקדושה זהה, ונחשב לפניו הקדוש ברוך הוא כאילו זבח עליו עלות וקורבנות, צאן ובקר, וכן לו יותר מכל הקרבנות, שכחוב וזכחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגוי. בכל הפקום אשר אזכיר את שם'. מהו אזכיר את שם? זו המילה, שכחוב בה סוד' לריאו ובריתו להודיעם. זה מזבח האדמה ודאי כמו שאמרתי.

בריך הוא פאלן אדbatch עליה עללוּוּ וקרבנין עאנא ותורי. וניחא ליה יתר מבלחו דכתיב זובחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגנו. בכל המקום אשר אופיר את שמי. מהו אופיר את שמי את דא מילה דכתיב בה (תהלים כה) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם. האי מזבח אדמא וזהאי במא דאמינא.

בתורה מה כתיב, ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמזו לגיורא כד אתגיר דאייה מעם קשי קל וקשי לבא, האי אקרי מזבח אבנים. לא תבנה אתה גוית. מהו הוא, דבעי לאעלא ליה בפולחנא דקדשא בריך הוא, ולא יגוז יתיה עד דינשי פולחנא אחרא דעבד עד הכא, ויעדי מנינה ההוא קשי דלבא. ואיל אתגוז ולא אעדני מנינה ההוא קשי דלבא למיעל בפולחנא קדישא דקדשא בריך הוא, הרי הוא בהאי פסילא דאבנה דגורי ליה מהאי גיסא ומוהאי גיסא ואשתאר אבנה בדקמייה. בגין כה לא תבנה אתה גוית. די אשתחар בקשיותה, כי חרבך הנפת עלייה ותחללה, בלומר ההוא גויזו לא אתגוז לא מהニア ליה.

בגיני כה זפאה חולקיה דמן דאקריב האי קרבנא בחדרותא ברעיאו קמי קודשא בריך הוא, ובאי למחדי בהאי חולקא כל (תהלים כ) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עליינו ויעלען בך אהבי שם.

אחריו מה כתוב? ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמז לגר כאשר מתגיר, שהוא מעתה עורך וקשה לב, הוא נקרא מזבח אבנים. ומהו לא תבנה אתה גוית? שצורך להכניסו לעבודת הקדוש ברוך הוא, ולא ימולו אותו, עד שישכח את העבודה האחרת שעבד עד עתה, ויסיר ממנו אותו קoshi הלב. אבל אם נמול ולא הוסר ממנו אותו קושי הלב להיכנס לעבודת הקדוש של הקדוש ברוך הוא, הרי הוא כמו פסל האבן, שמסתתמים אותו מצד זה ומצד זה, ונשאר אבן כבראשו. משום כך לא תבנה אתה גוית. שאם הוא נשאר בקשיותו - כי חרבך הנפת עלייה ותחללה. כלומר, אותה המילה שנימול אינה מועילה לו.

על כן, אשרי חלקו של מי שמקירב קרבן זה בשמחה וברצון לפני הקב"ה. וצריך לשמה בחלק זהה כל יום, שכותב וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עליינו ויעלען בך אהבי שם.

פתח אידך ואמור ויהי אברם בָּן תְּשִׁعִים שָׁנָה וַתְּשִׁעִים שָׁנִים וַיֵּרֶא יְהוָה וְגוּ אֲנִי אֶל שְׂדֵי הַתְּהִלָּה לְפָנִי וְגוּ. הָאֵי קָרָא אֵית לְעֵינָא בֵּית וְקַשְׁיא בְּכֹמֹה אָזְרָחוּן, וְכֵי עַד הַשְׁתָּא לֹא אַתְגָּלֵי לְיהִי קֹדֶשׁ אֶבְרִיךְ הוּא לְאָבָרָהּم אֶלְאָהָיְדָנָא כִּד מַטָּא לְהַנִּי יוֹמִין וַיֵּרֶא יְהוָה אֶל אָבָרָהּם וְלֹא קָדָם. וְחַכְתִּיב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אָבָרָהּם. וַיֹּאמֶר אֶל אָבָרָהּם. וַיֹּאמֶר לְאָבָרָהּם יְדֹוע תְּדֹע וְגוּ. וְהָאִידָנָא מַנִּי חֹשְׁבָן יוֹמִין, וְכֵד מַנִּי לְהֹו בְּתִיב וַיֵּרֶא יְהוָה אֶל אָבָרָהּם, אֲשַׁתְּמַע דַּעַד הַשְׁתָּא לֹא אַתְגָּלֵי עַלְוָיו. וְעוֹד דְּכַתִּיב בָּנָה תְּשִׁعִים שָׁנָה וַתְּשִׁעִים שָׁנִים, בְּקָדְמִיתָא שָׁנָה וְלִבְסּוֹף שָׁנִים.

אֶלְאָהָיְדָנָא, בָּל אָנוּן יוֹמִין לֹא בְתִיב וַיֵּרֶא, מַאוּ טֻעְמָא, אֶלְאָכָל בָּל בְּמֹה דְּהֹו אָטִים וְסַתִּים, קֹדֶשׁ אֶבְרִיךְ הוּא לֹא אַתְגָּלֵי עַלְיהָ בְּדַקְחוּ. הָאִידָנָא אַתְגָּלֵי עַלְיהָ, דְּכַתִּיב וַיֵּרֶא. מַאוּ טֻעְמָא. מַשּׁוּם דְּבָעָא לְגַלְיָה הָאֵי אֶת בְּתָרָא קְדִישָׁא. וְעוֹד דְּבָעָא קֹדֶשׁ אֶבְרִיךְ הוּא לְאַפְקָא מַנִּיה וְרַעֲאָא קְדִישָׁא, וְקְדִישָׁא לֹא לְהֹו בְּעַוד דְּאֵינוֹ אָטִים בְּשָׁרָא, אֶלְאָ אָמָר הַשְׁתָּא דְּהֹו אֶבָּן תְּשִׁעִים שָׁנָה וַתְּשִׁעִים שָׁנִים יוֹמִין קְרִיב הָזָא דִינְפּוֹק מַנִּיה וְרַעֲאָא קְדִישָׁא. בְּגַנְיָן בְּפָה מַנִּי יוֹמִין בְּהָאֵי וְלֹא בְּכָל הַנִּי זַמְנִי קָדְמִיתָא. תְּוּ תְּשִׁעִים שָׁנָה, דְּכָל יוֹמָי קָדְמָא לֹא הָוּ שָׁנִים אֶלְאָכָחֵד שָׁנָה דְּלֹא הָז יוֹמָי יוֹמִין, הַשְׁתָּא דַמְטָא לְהָאֵי שָׁנִים, אָנוּן וְלֹא שָׁנָה.

פתח אחר ואמור, ויהי אברם בָּן תְּשִׁעִים שָׁנָה וַתְּשִׁעִים שָׁנִים וַיֵּרֶא ה' וְגוּ, אֲנִי אֶל שְׂדֵי הַתְּהִלָּה לְפָנִי וְגוּ. בְּפָסָק הָז יְשַׁלְּעֵין בָּו, וְקַשְׁאָה בְּכָמָה דְּרָכִים. וְכֵי עַתָּה לֹא הַתְּגָלָה הַקְּבָ"ה לְאָבָרָהּם אֶלְאָכָעָת כְּשַׁהְגַּעַל לִימִים אַלְוָן, וַיֵּרֶא ה' אֶלְיוֹן וְלֹא קָדוֹם? וְהָרִי כָּבֵר כתוב, וַיֹּאמֶר ה' אֶל אָבָרָהּם וְה' אָמָר אֶל אָבָרָהּם, וַיֹּאמֶר לְאָבָרָהּם יְדֹוע תְּדֹע וְגוּ. וְכָעֵת גַּם מַוְנה אֶת חֹשְׁבָן הַיָּמִים [בָּן תְּשִׁעִים שָׁנָה וַתְּשִׁעִים שָׁנִים], וְכִשְׁמוֹנָה אֶתְהָם, אָמָר וַיֵּרֶא ה' אֶל אָבָרָהּם, מַשְׁמָע שְׁעֵד עַכְשִׁיו לֹא הַתְּגָלָה עַלְיוֹ? וְעוֹד, שְׁכַתּוּב בָּנָה תְּשִׁעִים שָׁנָה וַתְּשִׁעִים שָׁנִים. לְמַה בְּתִיחַלָּה שָׁנָה, וְאַחֲרֵךְ שָׁנִים?

אֶלְאָכָךְ שְׁנִינוּ, כֵּל אֶתְהָם הַיָּמִים לֹא כתוב וַיֵּרֶא. מַה הַטָּעַם? כִּי כָל זָמֵן שָׁהִיה עַרְלָה וְסַתּוּם, לֹא הַתְּגָלָה עַלְיוֹ הַקְדּוֹשׁ בְּרוֹךְ הוּא כְּרוֹא. אָבֵל עַכְשִׁיו הַתְּגָלָה אַלְיוֹן, שְׁכַתּוּב וַיֵּרֶא. מַשּׁוּם שְׁרָצָה לְגַלְוָתָ בּוּ אֶתְהָוּ אֶת הַכְּתָרָה הַקְדּוֹשׁ. וְעוֹד, שְׁרָצָה הַקְדּוֹשׁ בְּרוֹךְ הוּא הַזֹּהַצִּיא מִמְנוּ זַרְעַ קְדוּשָׁ, וְקְדוּשָׁ לֹא יָהִי בְּעַוד שְׁהָא עַרְלָה בְּשָׁר, לְכָן אָמָר, כָּעֵת שְׁהָא בָּן תְּשִׁעִים וַתְּשִׁעִים שָׁנִים, וּבְקָרְבוֹן יָצָא מִמְנוּ זַרְעַ קְדוּשָׁ, יְהָה הַזָּהָר קְדוּשָׁ, וְהָאֵי קְדוּשָׁ בְּתִיחַלָּה, וְאַחֲרֵךְ יָצָא מִמְנוּ זַרְעַ קְדוּשָׁ. מַשּׁוּם כֹּךְ מַנָּה אֶת יְמִיו כָּאן, וְלֹא בְּפָעָמִים הַקְדּוֹמוֹת. וְמַה שָׁאָמֵר תְּשִׁעִים שָׁנָה, כִּי כָל יְמִיו הַרְאָשׁוֹנוֹם לֹא נַחֲשָׁבוּ שָׁנִים, אֶלְאָכָשָׁה אֶחָת. אָבֵל עַכְשִׁיו שְׁהָגָעָ לֹהֶת, הָם שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה.

ויאמר אליו אני אל שדי. מאי משמע דעת השתא לא קאמור אני אל שדי. אלא כי תאנא, עבד קידשא בריך הוא כתראי תהאי דלא קידשין לחתתא. וכל אנוון דלא אתגוזו יסתאבון בהון ורשימון בהון. ומאי רשות מא אית בהון, דאתחו ביהו שיין דליית ולא יתר, ובגין כה אסתאבון בהו ואתדבקון בהו. בתר דאתגוזו, נפקין מאlein ועאלין בגדרוי דשבינתא. ואתגלא ביהו יוד' רשות מא קידשא את קיימת שלים (כח ע"ט) ואתרשים בהו שדי ואשתלים בקיומה שלים. ועל דא כתיב בהאי, אני אל שדי התחלך לפני והיה תמים. שלים, דהשתא את חסר ברשות מא דשיין זולית, גור גרמן וחוי שלים ברשות מא דיו'יד. ומאן דאייהו ברשות מא דא אתחו לאתפרקא בשמא דא, דכתיב, (בראשית כה) ואל שדי יברך אתה. מהו אל שדי. ההוא דברפרקא נפקו מנינה, הוא דשליט על כל כתראי תהאי. וכלא מוחלטיה דחלין ומזדעין. בגין כה מאן דאתגוז, כל אנוון דלא קידשין אהרחקו מנינה ולא שלטין בה. ולא עוד אלא דלא נחית לגיהנם דכתיב, (ישעיה ט) ועפמך כלם צדיקים וגוי.

אמר רבי אבא זבאיו אהנו בעלמא דין ובעלמא דאתי, זבאה חולקי

ויאמר אליו אני אל שדי. מה המשמעות זה שעדי עכשו לא אמר אני אל שדי? אלא כך שנינו, עשה הקדוש ברוך הוא כתרים תחתונים שאינם קדושים למטה, וכל אותם שלא nimolim, נטמאים בהם ורשותיים בהם. ומה רשות יש בהם? שנראה בהם שיין דליית ולא יותר, ומשום כך נטמאים בהם ונדבקים בהם. אבל אחר שנימולים, יוצאים мало, ונכנסים בכנפי השכינה, ומתגלה בהם יוד' הרושים הקדושים, אותן הבריות החלומות, ונשרים בהם שם שדי', ונשלמים בברית שלימה, ועל כן כתוב זה איני אל שדי. התחלך לפני והיה תמים, שלם. שעכשו אתה חסר ברושים של שיין זולית. מול עצמן והיה שלם ברושים של יוד'יד.ומי שהוא ברושם זה, ראוי להתחבר בשם זה, שכותוב ואל שדי יברך אותך. מוהו אל שדי? והוא שמננו יוצאות הברכות, הוא שליט על כל הכתירים התחתונים, והכל מיראותו יראים ומזדעין. משום כך מי שנימול, כל אותן שאינן קדושים מתרחקים ממנה ולא שלוטים בו. ולא עוד, אלא שלא יורד לגיהנם, שכותוב ועפמך כלם צדיקים וגוי.

אמר רבי אבא, אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא, אשרי חלק שבאתי לשמעו את הדברים הללו מפייכם. כולכם קדושים, כולכם בני האלוה הקדוש. עלייכם נאמר, זה יאמר לך 'אני, וזה יקרה בשם יעקב, וזה יكتب ידו לה' ובשם ישראלי יכנה. כל אחד מכם אחוז וקשרו במלך הקדוש העליון, ואתם שרים גדולים בעלי תריסים מאותה ארץ שנקראת ארץ החיים, ששרה אוכלים מהמן של הטל הקדוש.

דעתינו למשמעותו אלין מופמייכון, כלכו קדישין, כלכו בני אליה קדשא, עליכו כתיב, (ישעה טט) זה אמר ליה אני, וזה יקרה בשם יעקב, וזה יכתוב ידו ליה ובשם ישראל יכנה. כל חד מנכון אחד ואתקשר במלכאה קדישה עלה, ואתונן רברבון ממנה תריסין מההיא ארץ דאקרי ארץ חתימים הרברבנזה אקלין ממנה דטלא קדשא.

פתח איזה ואמור (קהלת כ) אשריך ארץ שמלכה בן חורין ושורי בעת יאללו. וכתיב אי לך ארץ שמלכה נער ושורי בברק יאללו. בני קראי קשין אחדדי. ולא קשין, האי דכתיב אשריך ארץ, דא ארץ דלעילא דשליטה על כל אנו חינו דלעילא. ובגינו כה אקרי ארץ חתימים, ועלה כתיב, (יריעות טט) ארץ אשר יי אליה דורש אותה תמיד. וכתיב ארץ אשר לא בஸכנות תאכל בה לחם לא חסר כל בה. לא חסר כל בה דיקא. וכל כה למוה, משום דכתיב שמלכה בן חורין דא קודשא בריך הוא. כמו דעת אמר, (שמות ח) בני בכורי ישראל.

בן חורין, מהו בן חורין במא דעת אמר, (יקיא כט) יובל היה קדש תהיה לכם. וכתיב וקראותם דור זר באرض דהא כל חיו מיזבלא קא את. בגינו כה בן חורין. ואי תימא בן חורין ולא כתיב בן חירות. כי הוא ודאי בן חירות מבקע ליה. אלא במתניתא סתימאה דילו תנינא. פד מתחברן יוזד בה פדין כתיב, (בראשית כט) ונחר יועז מעדן להשקות את הנו. ולא תימא פד מתחברן, אלא מתחברנו ודאי. ובגינו כה בן חורין כתיב, ועל דא אשריך ארץ שמלכה בן חורין, ושורי בעת יאללו בחידותא בשלימו ברעינו.

אי לך ארץ שמלכה נער, האי ארץ דלתתא, דתניא כל שאר ארעי דשא רעמן עובדי עבדת פוכבים ומזלות אתהיבו לרברבון תריסין דמננו עלייהו, ועילא מבלחו ההוא דכתיב ביה (תהלים ל) נער חייתי גם זקנת. ותאנא האי קרא שרוא של עולם אמרו. ועל דא כתיב אי לך ארץ שמלכה נער. ווי לעלמא דמסטרא דא זנקא, וכד ישראל בגלוותא יגקין במאן דיניק מרשותא אחרת.

ושריך בפרק יאכלו ולא בכולי יומא. בפרק ולא בזמנא אחרת דיומא. דתניא בשעתא דחיפה זורת ואתינו בסגדין ליה לשמשא רוגזו תלי בעלמא, בשעתא דמנחה רוגזו תליה בעלמא. מאן גרים hai, משום דמלפכ נער ההוא דאקרי נער. ואתון זבאי קשות קדישי עליונים בני מלכא קדישא לא יקין מהאי סטרא, אלא מההוא אחר קדישא דלעילא. עלייכו כתיב, כיון ואתם חבקים ביני אלהיכם חיים בלבם היום.

פתח רבי אבא ואמר (שעה) אשירה נא לידי שירת הדדי לברכמו וגנו. ויעזקהו ויסקלהו וגנו. הגי קראית אית לאסתפלא בהז. אמא כתיב שירה, תוכחה מבעי ליה. לידי, לדודי מבעי ליה. במא כתיב שירת הדדי. ברם היה לידי בקרו בו שמון. אסתפלנא בבל אוריתא ולא אשבחנא אתרא דאקרי (שע"א) בקרו בו שמון. אלא הגי קראי הא אוקמיה חביריא בכמה גונינו ובלהו שפיר וחקי הוא. אבל אשירה נא לידי, לא יצחק דהוה ידי, ואקרי ידי עד לא יפוק לעלמא. אמא ידי, דתנינו רחמיו סגי תהו ליה לקודשא בריך הוא בית, שלא אתעבד עד שלא אתגוז אברחים אבוח ואكري שלים ואתוסף ליה ה"א לאשלמותא. וכן לשרה ה"א אתיחיבת לה. חכא אית לастפלא, ה' לשרה שפיר, אבל לאברחים אמא ה"א ולא יוד, י' מבעי ליה דהא הוא דבר תהו.

אלא רזא עלאה הוא סתים בגונו אברחים סליק לעילא, ונטיל רזא

פתח רבי אבא ואמר, אשירה נא לידי שירת הדדי לברכמו וגנו. ויעזקהו ויסקלהו וגנו. בפסוקים הללו יש להתבונן, למה כתוב שירה? היה לו לומר תוכחה! לידי? היה לו לומר לדודי, כמו שכותב שירת הדדי. ברם היה לידי בקרו בו שמון: התבוננות בכל התורה ולא מצאתי מקום שנ Kraean בן שמון. אלא את הפסוקים הללו בארו החברים בכמה צורות, והכל יפה וכך זה. אבל אשירה בא לידי - זה יצחק, שהוא ידי, ונקרא ידי טרם שיצא לעולם. ומה ידי? שנוןינו, אהבה רבה הייתה להקדוש ברוך הוא בו, שלא נוצר טרם שמנול אברחים אבוי ונקרא שלם, ונוסף לו ה"א להשלימו. וכן לשרה ניתנה לה האות ה"א. וכן יש להתבונן, ה' לשרה זה יפה. אבל לאברחים למה ה"א ולא יוד? יוד היה צריך לכטוב, שהרי הוא זכר היה.

אלא סוד עליון הוא סתום בדבר, אברחים עלה מעלה ולקח סוד מה"א עליונה, שהיה עולם

מה'א על'אה דאייהו עלמא דרכורא. ה'א על'אה זה'א תפתקה, הא תל'יא בדכורה, והאי בעקבא ודאי. ובגין כ' אברם סליק בה'א דעת'א, ושרה נחתה בה'א דלחתה.תו דכתיב, פה יהי' זרעך. ותנא זרעך, זרעך מפוש, דהוא שاري למיעל בה'אי קיים, ומאן דשاري למיעל בה'אי קיים עאל. ובגini כ' גוירא דתגוז, גרא צדק אקרי בגינו דלא אתה מגוזא קדישא דאתגוז. ועל דא מאן דעאל בה'אי, שםיה בה'אי אברם, בגינו כ' כתיב בה'יה כה יהי' זרעך, זרעך מפוש. ואתמסר ליה ה'א. זאי לאו דאתמסר ה'א לשרה, הוה ליה לאברם לאולדיד לחתה במוח דה'אי כה אולדידת לחתה. בתר דאתמסרת ה'א לשרה אתחברו תרין הח'ין בח'דא ואולדידו לעיל'א, ומאי דנפק מנייהו הוא יואיד. בגין כ' יואיד את רישא דיעץק, דבר. מבאן שاري דכורה לאחפטא, ועל דא כתיב, (בראשית כד) כי ביעץק יקרה לך זרע. ביעץק ולא בה. יצחק אולדיד לעיל'א דכתיב, (מיכה) נתן אמת ליעקב. יעקב אשלים כלא.

זאי תימא וכי אברם בה'אי אהחד ולא יתר, וזה כתיב חסיד לאברם. אלא חוליקא דיליה כ' הו, בגין דעבדיד חסיד עם בני עלמא. אבל לאולדיד, הכא אחד ומבהא שاري. ועל דא לא אנתגוז אברם אל'א בן תשעים ותשע שנה. ורוא דמלחה הא ATIידע ואוקימנה במתניתא דילן. ובגין כ' יצחק דינא קשי'א נפק לאחדא לחולקיה, ולאולדיד וחסיד אקרי. ועל דא יעקב אשלים פ' לא מה'אי

הזהר. ה'א עליונה וה'א תחתונה, זו תליה בזכר,ozo וDOI בנקה. ומשום כך אברם עליה בה'א שלמעלה, ושרה ירדה בה'א שלמטה. ועוד, שכתוב לה יהי' זרעך, ולמדנו זרעך - זרעך ממש, שהתחילה להכנס ברירת הז,ומי שמתחל להכנס ברירת הז, נכנס. ומשום כך הגור שנימול, נקרא גור צדק, משומש לא מגוע קדוש שנמולו. ולכן, גוי שנכנס ברירת זו, שמו אברם. [ומכאן נהגו לקרוא לגרים בשם אברם] משומש כך כתוב בו מה יהי' זרעך, זרעך ממש, ונמסרה לו ה'א. ואם לא שנסירה ה'א לשרה, היה לו לאברם להolid למטה, כמו שזו ה'כח' מולידה למטה. אבל לאחר שנסירה ה'א לשרה, התאחדו שתי ה'כח' יחד והolidו למטה, ומה שיצא מהם הוא יואיד, لكن יואיד אותן ראשונה של יצחק, זכר. מכאן התחל ההז'ר להחפט. ועל זה כתוב כי ביעץק יקרה לך זרע, ביעץק ולא בה. יצחק הוליד למטה, שכתוב נתן אמת ליעקב, יעקב השלים הכל.

סְטַרָא וּמֵהַאי סְטַרָא, מִסְטַרָא דְאַחֲדָו אֶבְרָהָם וַיַּצְחַק לְחוֹלְקִיהָן
לְעַילָא הָוָא שְׁלִימָוֹתָא, מִסְטַרָא דְאַתְיָהִיב לְהוָא לְאוֹלְדָא מִתְתָא
לְעַילָא, הָוָא שְׁלִימָוֹתָא. וְעַל דָא בְּתִיב, (ישעה טט) יִשְׂרָאֵל אָשָׁר בְּ
אַתְפָּאָר. בִּיה אַתְאַחֲדָו גְּנוּגִין מַעַילָא וְמִתְתָא.

וְעַל דָא בְּתִיב הַכָּא שִׁירָה, הַכְּתִיב (ישעה טט) אָשִׁירָה נָא לִידִידִי. שִׁירָה
וְדָאי, דָהָא אֲקָרֵי לְאוֹלְדָא דְבָר, דָהָא אֲקָרֵי יִדִיד עַד לֹא יִפּוֹك לְעַלְמָא.
וְאֵית דְאַמְרֵי אָשִׁירָה נָא לִידִידִי דָא אֶבְרָהָם, כַּמָּא דָאת אָמָר (ירמיה יא)
מָה לִידִידִי בְּבִיתִי. וְאֶבְרָהָם יִרְיתֵי יְרוֹתָא דְאַחֲשָׁנָתָה חֹלְקָא דָא, אָבֵל
וְעַל מָה דְאַמְינָא דָדָא יַעֲחַק, חַכִּי הָוָא. שִׁירָת דָזְדִי לְכָרְמוֹ. דָא קְוִדְשָׁא
בְּרִיךְ הָוָא דְאֲקָרֵי דָזְדִי, הַכְּתִיב (שר החווים טט) דָזְדִי עַח וְאֲדוֹם. יִדִידִי, אַחֲדִ
בְּרוֹדִי דְבָר וּמְנִיחָה אַתְנָטוּ פָרָם, הַכְּתִיב פָרָם הִיא לִידִידִי בְּקָרְנוּ בָּנוּ
שָׁמָנוּ. מַאי בְּקָרְנוּ בָּנוּ שָׁמָנוּ. אֶלָּא בְּמָה נִפְיקְהָא פָרָם וּבְמָה אַתְנָטוּ,
חֹור וְאָמָר בְּקָרְנוּ. מַאי קָרְנוּ. וְתַרְוּוִיָּהוּ חֹר מְלָה, שָׁמָנוּ דְמַתְמָנוּ נִגְיד
שָׁאָרִי. וְהָאֵי קָרְנוּ אַתְאַחֲדִי בְּהָוָא דְבָר דְאֲקָרֵי בָּנוּ שָׁמָנוּ. מַהוּ בָּנוּ שָׁמָנוּ,
כַּמָּא דָאת אָמָר בָּנוּ חֹורִין. וּבְגִינּוּ כָּה בָּנוּ שָׁמָנוּ. וְדָא שָׁמָנוּ וּרְבָו נִגְיד
מִשְׁחָא וּרְבָו לְאַדְלָקָא בּוֹצְעִינָן, וּבְגִינּוּ כָּה בָּנוּ שָׁמָנוּ. וְדָא שָׁמָנוּ דְמַתְמָנוּ נִגְיד
וּנִפְיק וְאֲדָלִיק בּוֹצְעִינָן עַד דְגַטְיָל לְיהָ וּבְנִישׁ לְיהָ הָאֵי קָרְנוּ. וְדָא אֲקָרֵי
קָרְנוּ הַיּוֹבֵל. בְּגִינּוּ כָּה לִית מְשִׁיחָהוֹתָא דְמַלְכָוֹתָא אֶלָּא בְּקָרְנוּ. וְעַל דָא
אַתְמַשֵּׁךְ מַלְכִוָּתָא דָדָוד דְאַתְמִישָׁךְ בְּקָרְנוּ וְאַתְאַחֲדִי בִּיה.

וַיַּעֲזַהֲגוּ, בְּהָאֵי עַזְקָא דְאַסְתָּחָר לְכָל סְטַרְיוֹן. (ישעה טט) וַיַּסְקְלָהּוּ, דְאַעֲדִי
מְנִיחָה וּמְחוֹלְקִיהָ כָּל אָנוּ רְבָרְבִּין, כָּל אָנוּ תְּרִיסִין, כָּל אָנוּ כְּתָרִין

לֹן כתוב כאן שִׁירָה, אָשִׁירָה נָא לִידִידִי, שִׁירָה וְדָאי שָׁהָרִי נִקְרָא לְהַולִּיד זָכָר, שָׁהָרִי נִקְרָא יִדִיד
טרם שִׁיצָא לְעוֹלָם. וַיֵּשׁ אֻמּוֹרִים אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי, זה אֶבְרָהָם, שָׁנִאמֶר מָה לִידִיד בְּבִיטִי.
וְאֶבְרָהָם יִרְשֵׁה יְרֹושָׁה שֶׁנַּחֲלָת חָלֵק הַזֹּה. אָבֵל מָה שָׁאָמָרְתִּי שָׂזָה יִצְחָק, כֵּךְ הוּא. (יעין לעיל עמוד 174
בְּמַחְלוֹקָת רְשִׁי וּבוֹנוּ תְּמָ) שִׁירָת דָזְדִי לְכָרְמוֹ, זה הַקְּבָ"ה שָׁנִקְרָא דָזְדִי, שְׁכַתּוֹב דָזְדִי צָח וְאֲדוֹם. יִדִידִי,
אָחָזוּ בְּדוֹדִי, זָכָר, וּמִמְנוּ נִיטָעָר כְּרָם קִיה לִידִידִי. בְּקָרְנוּ בָּנוּ שָׁמָנוּ, מַהוּ בְּקָרְנוּ בָּנוּ שָׁמָנוּ?
אֶלָּא בְּמָה יָצָא זה כְּרָם וּבְמָה נִטָעָר? חֹזֵר וְאָמָר בְּקָרְנוּ, מָה זֹה קָרְנוּ? שְׁכַתּוֹב (הוֹשָׁע ו) בְּקָרְנוּ הַיּוֹבֵל.
בְּקָרְנוּ הַיּוֹבֵל מִתְחִילָה. וְהָקָרְנוּ הַזֹּוּ אֲחָזוּהָ בְּאַוְתָה הַזָּר שָׁנִקְרָא בָּנוּ שָׁמָנוּ... אֲשֶׁר חִלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שִׁירָשׁוּ אֶת הַיְרֹושָׁה הַקְדּוֹשָׁה הַזֹּוּ.

תתאיין, וזהו נסיב ליה להאי פרם לחולקיה, דכתיב (בראשית יט) כי חלך יי' עמו יעקב חבל נחלתו. ויטעהו שורק, פמוא דעת אמר, (ירמיה ט) ואנבי נטעית שורק, כליה זרע אמות. כליה כתיב בה'א. מפאן שארי אברחים לאולדא לעילא, ומהאי נפק זרע אמות. כליה זרע אמות ודיין, הינו דכתיב בה יהה ורע, וככלא חד מלה. ובאה חולקיהן היישראלי דירתו ירותא קדישא דא.

סופה דקרה (ישיה ח) ויבנו מגדל בתוכו. מהו מגדל **במוא דעת אמר,** (משל ח) מגדל עז שם יי', בו יrhoץ צדיק ונשגב, בו יrhoץ צדיק ודאי. וגם יקב חצב בו, דא תרעא דעתך, **במוא דעת אמר,** (מלחמות קי) פתחו לי שעורי צדיק. Mai משמע, דכל בר ישראל דעתgor, עיל בתרונויהן ווצבי לתרונויהן. ומיאן דקריב בריה לךרבנא דא, עיל ליה בשמא קדישא, ועלאת דא מתקיימין שמיא וארעא, דכתיב (ירמיה יט) אם לא בריתך יומם ולילה חקوت שמים הארץ לא שמתה. והאי מאיריה דהלוילא דא, זכה לכלה, למוחזוי קודשא בריך הוא אנפין בנפין בהאי יומא. ובאה חולקנא הזכינה להאי יומא זוכה חולקה עמנא. והאי בראשיתILD לך קדרינה עליה כל הנקרה בשמי וגוי יערתינו אף עשייתו. וכ כתיב, (ישיה ט) וכל בניך למודי יי' וגוי.

אוופוה לרבי אבא תלת מילין. אמרו ליה האי מריה דהלוילא,

סופה של הפסוק ויבנו מגדל בתוכו. מהו מגדל? כמו שנאמר מגדל עז שם ה' בו יrhoץ צדיק ונשגב. בו יrhoץ צדיק ודאי. גם יקב חצב בו, זה השער הצדק, כמו שנאמר פתחו לשערי צדיק. מה למדנו, שככל בן ישראל שניIMAL, נכנס בשניהם וזכה לשניהם.ומי שAKERיב בנו לכרוב זה, מכניס אותו בשם הקדוש. ועל האות הזו מתקיימים שמים הארץ, שכתוב אם לא בריתך יומם ולילה חקوت שמים הארץ לא שמתה. זה בעל הילולה הזה, זכה לכל, לראות את הקב"ה פנים בפנים ביום זה. אשרי חלכנו שזכינו ליום הזה, ואשרי חלך עמנו. והבן הזה שנולד לך, קורא אני עליו כל הנקרה בשמי וגוי, יצתרתו אף עשייתו. וכ כתוב וכל בניך למודי ה' וגוי.

לייו את רבי אבא שלשה מילין. אמרו לו, זה בעל הילולה המארח לך, זכה לכל זה משום שקיים מצוה. אמר, מה היא? אמר לו אותו איש [בעל הילולה], אשתי, אשת אהי היתה, והוא מת בלי בנים, ונשאתי אותה, וזה הבן הראשון שהיה לי ממנה, וקרואתי בשם אחי שנפטר. אמר לו, אכן והלא קרא לו אידי, וזה הוא אידי בר יעקב. ברוך אתם רבי אבא והלך לדרכו.

אושפיזה, זכה לכוכלי הָאֵי בְּגַנּוֹ דְקִיִּים קִיּוֹמָא דְמַעֲזָה. אמר מא依 הָיא. אמר הָחֹוא גְּבָרָא, דְבִתְתָּא אַתָּה אֶחָי הָוֹת, וְמוֹת בְּלָא בְּגַנּוֹ, וְגַסְבָּנָא לְהָ, זֶדֶא הָוָא בְּרָא קְרֵמָאָה דְהָחֹוח לֵי מְנָה וְקַרְינָא לֵיהֶ בְּשָׁמָא דְאֶחָי דְאַתְּפָטָר. אמר לֵיהֶ מְבָאָן וְלְהַלְּאָה קָרֵי לֵיהֶ אִידִי, וְהַיָּנוּ אִידִי בָּרְעָקֶב. בריך לוֹן רבִי אָבָא וְאוֹילְלָא לְאַרְחִיחָה.

בד אַתָּא סִידָר מְלִין קִמְיָה דְרַבִּי אַלְעָזָר, וְדַחֵיל לְמַיִּימָר לְרַבִּי שְׁמֻעוֹן. יְוֹמָא חַד הָחֹוח [כאיס] קִמְיָה דְרַבִּי שְׁמֻעוֹן. ואמר רבִי שְׁמֻעוֹן מַאי דְכַתִּיב וַיַּפְלֵל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיַּדְבֵּר אֲתָּה אֱלֹהִים לְאָמֵר אַנְיָה בְּרִיתִי אַתָּה. מִשְׁמָעַ דַּעַד דְלָא אַתְּגֹזֵר הָחֹוח נְפִיל עַל אַגְּפָיו וּמְלִיל עַמְּמִיה. בַּתָּר דְאַתְּגֹזֵר קָאִים בְּקִיּוֹמָה וְלֹא דְחֵיל. אַנְיָה הָנָה בְּרִיתִי אַתָּה דְאַשְׁבָּח גְּרִמְיָה גְּזִיר. אמר לֵיהֶ רַבִּי אָבָא אֵי נִיחָא קִמְיָה דָמָר דְלִימָא קִמְיָה מְאָנוּן מַולְיָן מַעֲלִיתָה דְשְׁמֻעָנָא בְּהָאִי, אמר לֵיהֶ אִימָא. אמר לֵיהֶ דְחִילְנָא דְלָא יַתְעַנְשׂוּ עַל יְצָאִי. אמר לֵיהֶ חַס וּשְׁלוֹם (תְּלִילָה קָמָ) מִשְׁמֹועָה רְעָה לֹא יַרְאָ נְכוֹן לְבּוֹ בְּטוּחָ בְּיַיִן. סַח לֵיהֶ עַזְבָּדָא וְסִידָר קִמְיָה כָּל אָנוּן מְלִין.

אמור לֵיהֶ וּכְיַיְלָה מַלְיִיתָה הָוּ טְמִירָיו גַּבְּהָ וְלֹא אִמְרָת לְהָנוֹ. גּוֹזְרָנָא עַלְךָ דְכָל תְּלִתִּין יוֹמִין אַלְיָן תְּלָעֵי וְתְנַשֵּׁי. וְלֹא כְתִיב (משלי) אַל תִּמְנַע טֻוב מַבָּעֵלָיו בְּהִזְוֹת לְאַל יָדָךְ לְעַשׂוֹת? וְכֹה הָחֹוח. אמר גּוֹזְרָנָא דְבָאוּרִיתָה דָא יַגְלֹונְן לְבָבָל בְּנֵי חֶבְרִיא. חַלְשׁ דְעַתִּיהֶ דְרַבִּי אָבָא.

כאשר בא, סייד הדברים לפני רבִי אלעוזר, ופחד לומר לרַבִּי שְׁמֻעוֹן. יומ אחד היה לפני רבִי שְׁמֻעוֹן, ואמר רבִי שְׁמֻעוֹן, מהו שכותב וַיַּפְלֵל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיַּדְבֵּר אֲתָּה אֱלֹהִים לְאָמֵר אַנְיָה הָנָה בְּרִיתִי אַתָּה? משמע שעיד שלא נימול, היה נופל על פָנָיו ומדבר עמו. ואחר שנימול, היה עומד בעמידתו ולא פחד. אני הנה בְרִיתִי אַתָּה, שמצא את עצמו מהול. אמר לו רבִי אָבָא, אם נהג לפני מר שאמר לפני מאותם הדברים המועלמים ששמעתית בה? אמר לו, אמרו. אמר לו, אני מפחד שלא יענשו על ידי. אמר לו, חס ושלום, מִשְׁמֹועָה רְעָה לא יַרְאָ, נְכוֹן לְבּוֹ בְּטוּחָ בְּיַיִן. סיפור לו את כל המעשה הנ"ל, וסייד לפני את כל אלו הדברים.

אמר לו, וכי כל אלו הדברים המועלמים היו טמוניים אצלך ולא אמרת אותן? גוזרני עלייך של כל שלשים ימים אלו תלמוד ותשכח, וכי לא כתוב אל תִמְנַע טֻוב מַבָּעֵלָיו בְּהִזְוֹת לְאַל יָדָךְ לְעַשׂוֹת?! וכֹה הָיָה. אמר, גּוֹזְרָנִי שְׁבָתוֹרָה הָזֶה יַגְלֹו לְבָבָל בֵּין החברים. [כלומר, ילכו לגלוות בבבל ושם ילמדו לסתום ולהסתיר הסודות ולא יתגלו לכל]. חלהשה דעתו של רבִי אָבָא.

יומא חד חמא ליה רבי שמעון אמר ליה טופסרא דלבך באנפה שכיה. אמר ליה לא על דיidi הוא אלא על דיידחו. אמר ליה חס ושלום דאתגעשא, אלא בגין דמלין אתגליין בינייחו כל מה. ייגלו ביני חבריא ילפונ אנוו ארכינו ואתפסין מלין בענוויהו. דהא מלין לא אתגליין אלא בגין דהא קודשא בריך הוא אסתככים עמנא ועל ידנא אתגליין מלין. אמר רבי יוסי כתיב, ישעיה (ט) אzo יבקע בשחר אורך וגורה. זמינו קידשא בריך הוא לאברוא על בניו זיימא, אzo יבקע בשחר אורך וארכתך מחרה תצמיח והלך לפניך צדקך ובבוד זי יאספה. בריך זי לעולם אמן ואמו.

קטע זה יאמר אבי הban בקול רם, וכל העיבור יאמרו עמו

(קדמת הזרה ג ע"א) פקודא שביעאה, למגוז לתמניא יומין ולאעbara זוחמא דערלתא, בגין דההיא חיה איהי דרגא תמיינאה לך'ן דרגין, וההיא נפש דפרחא מינח עציריכא לאתחוואה קפה לתמניא יומין במה דאייה דרגא תמיינאה. וכדיין אתהוי ודאי דאייה נפש חי' (בראשית לג א).

יום אחד ראה אותו רבי שמעון, אמר לו, הציר של לך נראה בפניך. [כלומר, ניכר מפניך שאתה דואג ועצבב.] אמר לו, לא על שני הוא, אלא על של החברים! אמר לו, חס ושלום שעינשו. אלא בגלל שהדברים מתגלים בינם כל כך, גלו בין החברים יימדו אלו הדרכים, [ומתבושים] ויתכו הדברים בתוכם. שהרי אין הדברים מתגלים אלא בינוינו, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים עמו, ועל ידיינו מתגלים הדברים. אמר רבי יוסי, כתוב אzo יבקע בשחר אורך וגורה. עתיד הקדוש ברוך הוא להזכיר על בניו ויאמר, אzo יבקע בשחר אורך וארכתך מחרה תצמיח והלך לפניך צדקך בבוד ה' יאספה.

מצוה שביעית - למול לשמונה ימים ולהעביר את זומת הערלה... ועוזר יעוף על הארץ - זה אליו שטס את כל העולם בארבע טיסות להיוות באotta מילה של ברית הקודש. וצריך לסדר לו כסא, ולהזכיר בפיו: זה הכסא של אליהו. ואם לא - איינו שורה שם. (ועיין לעיל עמוד 163) זיברא אליהם את הפתנים הגדולים, שניהם הם ערלה ופראייה. מילת הערלה, ופראייה שלאחר מכן, והם זכר ונקבה. וזאת כל נפש החיה הרמשת - זה רשות של אות הברית הקדושה, שהיא נפש היהת הקדושה. אשר שרצו המים - מים עליונים שנמשכים אצל אות רשות זו. ובגלל זה נרשמו ישראל ברוחם קדוש וטהור למטה, כמו אותם רשותים קדושים, שהייתה היכר בין צד הקדושה לצד الآخر של הטומאה. שאף ישראל רשומים להיות ניכרים בין הקדושה, לבין העמים עובדי עבודה זרה שבאים מצד האחד הטמא. וכמו שרשומים אוטם, כך רשם בהמות ועופות שליהם, להבות ועופות של העמים עובדי עבודה זרה. אשרי חלוקם של ישראל.

נפש דתהייה קדישא ולא מسطרא אחרת. וזה אליו ישሩ הרים (๖). בספרה דחנוך יתרשםון מיא דזענא קדישא רשיימו דעתך חייה. וזה רשיימו דאת יוד דאתרשים בبشرא קדישא מכל שאר רשותין דעלמא. וועוד יעופף על הארץ (๗), דא אליךו דטאס כל עולם בארביע טאסין למוחמי תמן בההוא גוייר קיימא קדישא. ואעטיריך לתקנא ליה פורסיא ולארכרא בפומיה דא ברסיא דאליךו. זאי לאו, לא שאירי תמן. ויברא אלהים את התנינים הגודלים (๘-๙), תרין אלין ערלה ופרעה. גוינו דערלה ופרעה לבתר. ואנו דבר ונוקבא. זאת כל נפש החיה הרומשת, דא רשיימו דאיית קיימא קדישא, דאייה נפש חייה קדישא כדקאמו. אשר שרעו הרים (๑๐), מיין עלאין דאתmeshbo לגביה דאת רשיימו דא. ובגין דא אתרשים ישראלי בראשמו קדישא זdice לחתא בגונא דאננו רשיימין קדישין. לאשתמודעא בין סטר קדישא לסטרא אחרת דמסאכני. אוף ישראלי רשיימין לאשתמודעא בין קדישא, לעמינו עובדי עבודה זרה דאתינן מסטרא אחרת דמסאבא כמה דאתמר. וכמה דרישים לוזן, הארי רשים בערוי ועופרי דלהון לבערוי ועופרי דעמין עובדי עבודה זרה. זבא חולקחון דישראל. ברוך יי לעולם אמן ואמנו.

הפלחה לאחר הלימוד המובאת בשם מrown החיד"א

רבונו של עולם, יהי רצון מלפניך יהזה אללהינו ואלהי אבותינו, שיהא חשוב ומיראה למודנו בתורתך הקדושה בריח ניחות, ותעללה עליינו באלו לנו בכל הפינות הריאות לבנו בכל למוד, ודרך כלל אנו מכונים לתקוע שרים במקום עליון. לשם יהוד קודשא בריך הוא ושביגנתה, בධילו ורחיינו ורחילה, וימשך שפע וברכה בכל העולמות על ידי למוד תורה, ויתבררו בכל הצעירות הקדשות אשר נתפזרו על ידינו בין הקלפות, חיל בלע ויקאננו, ומישם ישבע לילד הנולד, ותויהו למילחה ולשם, וישמר ברית קדש בדת מה לעשיות. אילנא רבא יתעבד בתורה ומיניות בחוי אבוי

ואמו, ותגדלתו לעובדתך וליראתה, ותceilהו מוכל חלאי הקטנים, לא תאנח אליו רעה ונגע לא יקרב לו, ואתה בטוב תהמלא רחמים עליינו, ותחיינו בתשובה שלמה לפניה, ותceilנו מפל חטא, ובפרט מפוגם הבנית. לב טהור ברא לנו אלהינו, ורוח נכון תרש בקרבנה.

אלינו ואלחי אבותינו, מלך רחמן רחים עליינו, טוב ומיטיב הדרש לנו, שבח עליינו בהמון רחמייך, בגלל אבות שעשן רעונת, בנה ביתך בבחלה, כונן בית מקדש על מבונו, הרינו בבניינו, שמחנו בתקונו, והשב כהנים לעובדים ולוויים לדוכנים לשירים ולזמרים, ושם נעלחה ונגראה ונשתכח לפניה, אמו כו יחי רעון. יהינו לרעון אמרפי כי והגינו לבי לפניה יהוה צורי וגואלי.

ואומרים רבינו חנניה וכו' וקדיש על ישראל

רבי חנניה בן עקשייא אומר רצה הקדוש ברוך הוא ליזמות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שנאמר יהוה חפץ למען אדקון, יגדיל תורה ונידיר:

יתגדל ויתקדש שמיה רבא. (אמ) בעלמא די ברא ברעתיה. וימליך מלכותיה, ויצמח פרקניה, ויקרב משיחה. (אמ) בחביבון וביומיכון ובחייב דכל בית ישראל, בעגלא ובזמו קרייב, ואמרו Amen. (אמ) יהא שמיה רבא מברך, לעלים ולעלמי עליmia יתברך, וישתבח ויתפאר ויתרומים ויתנסא ויתהדר ויתעלח ויתחלל, שמיה דקדשו ברייך הווא. (אמ) לעלא מון כל ברכותא, שירתא, תשבחתא נהמתה דאמירן בעלמא, ואמרו Amen. (אמ)

על ישראל ועל רבנו ועל תלמידיהם ועל כל תלמידי תלמידיהם, דעתינו באורייתא קדישתא, די באטרא חדין זדי בכל אחר ואחר, יהא לנו ולכון ולהו, שלמא חנא וחסדא ורחמי, מז קדם מאירי שמיא וארעא, ואמרו Amen. (אמ) יהא שלמא רבא מון שמיא, חיים ושבע ויושעה ונחמה ושיזבא ורפואה וגאלה וסליחה וכפירה ורוח וחצלה, לנו ולכל עמו ישראל, ואמרו Amen. (אמ) עוזה שלום במורמיין, הוא ברחמיינו יעשה שלום עליינו, ועל כל עמו ישראל, ואמרו Amen. (אמ)

❖ פִוּטִים לְבָרִית מֵילָה ❖

❖ יְהִי שָׁלוֹם בְּחִילִינוּ ❖

יהי שלום בחילינו. ושלום בישראל. בסימן טוב בן בא לנו. בימיו יבוא הגואל: הילד יהיה רענו. בעל שדי תחלנו. ובתורה או יתבוננו. אלף דת לכל שואל: ומקורה יחי ברוח. ומנו חיו יחי ארוכה. ושלחנו יחי ערווח ובחוץ לא יתגאל: שמו יצא בכל עבר. אשר יגדל יחי גבר. וליראי אל יחי חבר. יחי בדורו בשמויאל: עד זקנה ונעם שיבחה. יהי דשן בכל טובה. ושלום לו ורב אהבה. אמו בן יאמר דאל: הנמול בתוך עמו. ייחיה לאביו ולאמו. ויהיה אלהיו עמו. וגם כל בית ישראל:

❖ אֲעַרְךָ מְהֻלָּל נִיבִּי ❖

אערך מהלל ניבי. לפניך אלהי אבי. לבבזד חמידת לבבי. אליהו הנביא: נטע האל בישرون. חבעלת השرون. איש מגוע אהרון. מושרת צור משגביה: בהן לאל עליון הו. פינחס הוא אלהון. הנביא יקראהו. הגלעדית התשבי: يوم קנא קנאת האל. חרג בכח ואל. נשיא שבט ישראל. ובת צור שמה כובני: דין שמע מפי רבו. איש ארמיית משפטו. קנאים הם פוגעים בו. ויאמר ארייך חרבי: ויקם מתוך עדה. רמח בידך דודה. ויחרד חרדה. נתגבר במו לבייא:ذكر בחרבו אותן. בדרך שכיבתם. על הארץ חבטם. ולמשה אותן הביא: בשבר זאת אל חי עולם. נתנו לו שבר משלם. ברית בנהת עולם. וכפר עלי חובי: נסים עשר ושנים. בדבריהם שנויים. עשה לו דר שמים. עורי גואלי אבי: אמרת בפיחו היה. לא למינה עניהם. עת את בנה החיה. ולنفسו אמר שובי: השמן גם הוא שרתה. ברכה בו והיתה. פד הקמה לא כלתה. ותגידי ותרבי: רוזפים אחריו תהו. הבה בשפט פיהו. ויאמרו כי הוא. אמות ואתת ניביא: וגזר אמר עשה. מספר שניים שלשה. מיטר לא נתנו ארץ. הוא במוציא המביא: נתנו לו האל מוהלים. בעולם המלאכים. ולעתות העזירים. הוא נגלה בערבי: בקדשא ובטהרה. עליה עלה בಸערה. אלישע אליו קרא. ויאמר אבי אבי: נפשי לילך אותה. מי יתנו אמצעאהו. פתח ביתך אראחאו. ישקויף بعد אשנבי: חסין קדוש אקראה. איש אשר פניו ראה. חן בפир ידו מצאה. תשורה אליו אבייא: זכור לטוב יאיר גרי. יבשך ציון עיר. יאמור לה התנער. מעפר קומי שבוי: קול זמרת שיר מהללי. ירצה עורי גואלי. ולא דומיה לי. כל עוד נשמיתי بي:

כט אַתָּה אֲחֹבֵי

אתה אהובי. צורי משגבי. כי אתה נתת. שמחה בלביו. בך אשענו: ביום חמיליה. עבד חלוליה. ובשווון ובשמחה טוביה בפולה. שמחה על עין: רץ כל באבי. אליהם הנקbia. בואiba במחורה. לכפר חובי. נאכט על עין: חילך בני. בחוט השני. בסימן טוב בגנו רטוב. לנמול בני. מוחמד כל עין: מיצראף לפסת. יחי מסוף. לזרע אברחים. בן פורת יוסף. פורת על עין: חזק הארץ טוביה. העיר הרחבה. ובית הבהירה. מרגלית טוביה. תראינה עין:

כט אַנְאָ בָשֶׂר

אנא בשר, אנא בשר, אנא בשר אנא, אנא בשר.

אנא בשר אום בשמה קוראים. אנא בשר يوم יחיד בימים. על עמה, אנא על עירך. על עבדך אנא אנא בשר. אנא בשר...
 אנא בשר עם ברית כורחים. ששים ושמחות ובניהם קללים. על עמה, אנא על עירך. על עבדך אנא אנא בשר. אנא בשר...
 אנא בשר אום שם לילות בימים. שמע קוראים סגולת העמים. על עמה, אנא על עירך. על עבדך אנא אנא בשר. אנא בשר...

כט בְּרוּכִים אַתֶּם קְהֻל אַמּוֹנִי

ברוקים אתם קהל אמוני. וברוך הבא בשם יי:

ילד חייך יהיה בסימן טוב. יגדל ויפרח כמו גן רטוב. יעללה ויעללה ונינעל מקטוב. אמן
 ואמן בן יאמר יי: ברוקים אתם קהל אמוני. וברוך הבא בשם יי:
 חלק יתנו לנו בערים. ובמיומנו נעללה לשלש רגלים. גדולים וקטנים לבית יי. וברוך
 הבא בשם יי: ברוקים אתם קהל אמוני. וברוך הבא בשם יי:
 זכר רחמייך זכרם הברית. ופקד את עאנך עאון השארית. על יד מישיח מישיך בן דוד.
 ושלח את אליהם נביא יי: ברוקים אתם קהל אמוני. וברוך הבא בשם יי:
 חילך היה יזכה למילתו. אביו ואמו יראו חפתונו. חמלאה הגואל יברך אותו. יזבח
 להזות בנעם ה?: ברוקים אתם קהל אמוני. וברוך הבא בשם יי:

๖๖ תפילה לאבי הבן קודם המילה

טוב שיאמר אבוי הבן לפני שימושו את בנו למוחל תפילה יקרה זאת מספר עבודות הקורש למון החיד"א זיע"א (סנן ליאיר אות ה) המובאת בסידור בית יעקב להגאון יעב"ץ ז"ל:

לשם יהוד קדושא בריך הוא ושכינתך, ברחילו ורחימתו, ורחמו ורחילך, ליהודא שם יוד' קי' בונאי קי' ביהודה שלים בשם כל ישראל. הנה אנכי בא לךים מעט עשה וביום השמייני ימול בשר ערלהו, לתקן את שרשך במקומות עליון. וחריני מוסר בני למוחל, ואני ממנה אותו שליח גמור שימול את בני ברת מה לעשות. ויהי רצון מלפניך יהוה אלדי ואלהי אבותי, שתעלחה עלי פאלן קימות מעט זו עט כל הפונות הראויות לבנו במעטות מיללה, ופרעה ומיציה, ויתגלו החסדים במשפט האורים, ותהא מעט זו חשיבה לפניה בריח ניחות, ותשפיע נשמה קדושה לילד, ואלחו הנביא זכור לטוב ישמר הילד לשמר בריתו ושלוא יחתה כלל. ותונני לי ולאמו לנדרו לתרזה ולמעוזה, וייה חכם וחסיד ובועל מדות טובות ובריא מזליה, ונש mach בז ובהזרתו, ונגיעה לחפה. ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי לךים מברכותיך ובאהבה ושמחה רבך, באתי היום לעשות רצונך, אתה ברוב רחמיך תברכנו מברכותיך ותשמיחנו בעבודתך, ותצלנו מכל חטא, ותעבנו ליקום כל המעוזות שבתורה, חנני אדני, כי אלה אקרים כל הימים. עוזנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמה, זהצלו וכבר על חטאינו למילנו שמה. ויהי נעם אדני אלהינו עליינו, ומיטשה ידינו פוננה עליינו, ומיטשה ידינו פונגנה.

מזבח אדמה תעשה לי זבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך את ענן ואת בקרך. בכל המוקום אשר אוציר את שמי אבויו אלקיך וברכתיך: זאם מזבח אבנים תעשה לי לא תבוח אהינו גוית. כי חרב הנפת עלייה ותחללה: ולא تعالה במעלת על מזבחך. אשר לא תגלה ערותך עליו: (שמות כ כא-כב)

כה אמר יהוה אם לא בריתי יומם ולילה. חקוק שמים וארץ לא שמותי: גם זרע יעקוב וזרע עבדי אמאס מקחת מזערעו משלים אל זרע אברם ישחק ויעקב. כי אישב את שבותם ורחמותיהם: (וירמה לג כה-כו)

למנצח על השמיינית מזמור לדוד: הושיעה יהוה כי גמר חסיד. כי פסו אמוניים מבני אדם: שוא ידברו איש את רעהו שפט חקלות. בלב ולב ידברו יברת יהוה כל שפט חקלות. לשון מדברת גדלות: אשר אמרו לשנינו נגביר שפטינו אתנו. מי אדון לנו:

מושך ענינים מאנחת אביונים עתה אקסום יאמר יהוה. אשית בישע יפה לזו: אמרות יהוה אמרות טהרות. בסוף צורף בעילוי לארץ מזוק שבעתי: אתה יהוה תשמרם. תערנו מן הדור זו לעולם: סביב רשעים יתחלון. ברם זלות לבני ארdem: (תהלים פיק כט)

פתח אידך ואמר, מזבח אדרמה תפשה לי זובחת עליו את עלתיך ואות שלמייך וגוו. תנא כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא, באלו אקריב כל קרבני דעלמא לאמיה דקדושא בריך הוא, ובאילו בני מזבחא שלימותא קמייה. בגין כי בעי לסדרא מזבחא במאנא חד מליא ארעא למגוז ערליה האי קנימא קדישא, ואתחשייב קמי קודשא בריך הוא באלו אדרבח עליה עלינו וקרבני עאנא ותורי. ונicha ליה יתר מפלחו דכתיב זובחת עליו את עלתיך ואות שלמייך וגוו. בכל המקום אשר אופר את שמי. מיהו אופיר את שמי [את] דא מילה דכתיב בה, סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. האי מזבח אדרמה ודאי במא דאמינה. בחירה מה כתיב, ואם מזבח אבונם תפשה לי. רמזו לנוירא בד אתגיר דאיו מעם קשי קידל וקשי לבא, האי אקריב מזבח אבונם. לא תבנה אתהו גוית. מהו הוא, דברי לאעלא ליה בפולחנה קדושא בריך הוא, ולא יגור יתיה עד דינשי פולחנה אחרא דעבד עד הכא, ויעדי מניה ההוא קשין דלבא. ואי אתגוזר ולא אעדי מניה ההוא קשיא דלבא למיעיל בפולחנה קדישא קדושא בריך הוא, הרי הוא ביהאי פסילא דאבנה דגוזר ליה מהאי ניסא ומיהאי ניסא ואשתאר אבנה כרבך מיטא. בגין כי לא תבנה אתהו גוית. דאי אשתחאר בקשיותה, כי חרוף הנפה עליה ותחלליה, כלומר ההוא גוזרו ואתגוזר לא מוגניא ליה. בגין כי ובאה חולקיה דמאן דאקרייב האי קרבנא בחדוותא בرعינו קדושא בריך הוא, ובאי למחדרի בהאי חולקא כל [ההוא] יומא דכתיב, וישמוו כל חוסי בה לעולם ירגען ותסה עלימן זיעלען כי אהבי שמה.

(זהר לד לך עיב)

אחר כך יאמר פתח אליהו טהיר מוסוגלה ל渴לת התפילה ולפתיחה הלב

ווייה נעם יהוה אלהינו עלינו ומעשיך ידינו כוננה עליינו, ומעשיך ידינו בוננו.

פתח אליהו הנביא זכור לטוב ואמר, רבון עליינו דאנת הוא חד ולא בחשבו, אנת הוועילא אל כל עליאן, סתימה על כל סתימיון, לית מהשבה תפיסא בה כלל, אנת הוועילא דאפקת עשר תקוניין, וברינו לון עשר ספרין, לאנרגא בהון עליינו סתימיון דלא אתגלוין, ועלמיין דאתגלוין, ובহו אתחסיאת מבני נשא, ואנת הוועילא דקשיר לווין, ובגנו דאנת מלגאו, כל מאן דאפריש قد מן חברה מאlein עשר, אתחשייב ליה באלו אפריש בה.

ואlein עשר ספרין איינו אולין בסדרו, חד אריה, וחדר קצאר, וחדר בינוי, ואנת הוועילא דאנהייג לוין, ולית מאן דאנהייג לה, לא לעילא ולא לתחא ולא מפל סטרא, לבושין תקנת לוין, דמנהייחו פרחין נשמתין לבני נשא, ובמה גופין תקנת לוין, דאתקראי גופא לגבי לבושין דמוכסין עליהו,

ואתקריאו בתקונא דא, חסיד דרוועא ימיינא, גבורה דרוועא שמאלא, תפארת גופא, נעה וחוּוד תרין שוקין, יסוד סיינטיא דגופא אוות ברית קוש, מלכות פה תורה שבعل פה קוריינו לה: חכמיה מוחא אידי מוחשבח מליגוא, בינה לאַפָּא ובה הלב מבין, ועל אלין תרין בתיב הנperfוטות ליהזה אלחינה, בתר עליון אידי בתר מלכיות, ועליה אהמר מוגיד מראשית אחרית, ואידי קורקפתא דתפלין, מליגאו אידי יוזד ק"א ואיז ק"א, דאייהו ארוח אצילות, אידי שקיי דאליגנא בדרועין וענפיו, במיא דאשקי לאיליגנא, ואתרבי בהחונא שקיין.

רבון ה

 - העולם

, אתה הוא עלת העלות, וسبת הסבות, דאשקי לאיליגנא בהחונא נבייעו, זההו נבייעו אידי בנסמתא לגופא, דאייהו חיים לגופא, ובך לית דמיון ולית דיקנא מבל מה דליגאו ולבב, ובראת שמייא וארעא, ואפקת מההון שמשא וסירה וכוכביא ומועל, ובארעא אליגנו זרישאיו וגנטא דענו ועשבינו וסינו ועופנו ונוניו ובני נשא, לאשתמודעא בהון עציאו, ואיך יתנהגו בחון עציאו ותתאי, ואיך אשתחמודענו מעלאי ומתתאי, ולית דידע בך בכל ובר מנע לית יהודא בעלאי ותתאי, ואנת אשתחמודע אדון על בלא, וככל ספרו בך חד אית ליה שם ידיע, ובהון אתקריאו מלאכיא, ואנת לית לך שם ידיע, דאנת הוּא ממלא בְּלֵשָׁמוֹן, ואנת הוּא שלימוי דברהו, וכד אנת הסתלק מנהון, אשתחארו בלהו שמיון בגופא בלא נסמתא: אתה חבים ולאו בחכמה ידיעא, אתה הוּא מבין ולא מבינה ידיעא, לית לך אטר ידיעא אליא לאשתמודעא תוקף וחולך לבני נשא, ולאחווה להן איך אנתנאג עצמא בדינא וברוחמי, דאיינו עדק ומפט, בפום עובידיהו דבני נשא, דין אידי גבורה, משפט עמודא דאמצעיתא, עדק מלבוטא קדישא, מאוני עדק תרין סמי כישות, הין עדק אותן ברית, פלא לא לאחווה איך אנתנאג עצמא, אבל לאו דאית לך עדק ידיעא דין, ולאו משפט ידיעא אדרשו רחמי, ולאו מבל אלין מדות בלא: קום רבינו שמעון ויתחדרון מליאן על ידה, דהא רשותא אית לך לגלאה רזין טמירין על ידה, מה דלא אתהוב רשו לגלאה לשום בר נש עד בעו.

קס רבינו שמעון פתח ואמר, לך יהוה הגדולה והגבורה וכו', עליאו שמעו אינו דמיין דחברון ורעדא מהימנא אתערו משנטכון, הקיעו ורנגנו שובי עפר, אלין אינו עדקיא דאיינו מסטרא דההייא דאתמר בה אני ישנה ולבי עז, ולאו אינו מותים, ובגון דא אהמר בחון הקיעו ונינו וגוי, ריעא מהימנא, אנת ואבקון הקיעו ורנגנו לאתערותא דשבינהא, דאייהו ישנה בגולחת,عدد בלו צדיקיא בלהו דמיין ושינטא בחוריון. מיד ייחיבת שכינהא תלת קלין לגביו ריעא מהימנא, ויעמיא ליה קום ריעא מהימנא, דהא עלה אהמר קול דודו דופק לגבאי בארע עתון דיליה, ויעמיא בחון, פרתמי לי אחוה ריעתי יונתי תפתי, דהא תם עונך בת עזון, לא יוסף להגלוותה: שרائي נמלא טל, מאי נמלא טל, אליא אמר קודשא בריך הוּא, אנת חשבת דמיינא דאתהרבבי מוקדשא דעליגנא ביבתא דילוי, ועאליגנא בישובא, לאו חבי, דלא אעליגנא בְּלֵי זמנה דאנת בגולחת, הרוי לך סיינטיא, שרائي נמלא טל, ה"א שכינהא בגולחת, שלמו דיליה וחיטים דיליה אידי טל, ודא אידי יוזד ה"א ואיז, וה"א אידי שכינהא דלא מוחשנו טל, אליא יוזד ק"א ואיז, דסליקו אתון לחטבו טל, דאייהו מליא לשכינהא מנבייעו דבל מקרים עלאין, מידקס רביעא מהימנא, ואבקון קדישין עמייה, עד באן רזא דיהודה. ברוך יהוה לעולם אמן ואמן.

๙๖ ברכת המזון

אברכה את ייְהוָה בְּכָל עַת תִּמְדֵיד תְּחִלְתָּו בְּפִי: סוף דָּבָר הַכֶּל נִשְׁמֻע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִיעוּטָיו שָׁמַר כִּי זֶה כֶּל הָאָדָם: תְּהִלָּת יְהֹוָה יִבְרֶר פִּי וּבְרוּךְ כֵּל בְּשָׂר שֶׁם קָדוֹשׁ לְעוֹלָם עִזָּעַד: אֲנָחָנוּ גְּבָרִים יְהֹוָה מִעְתָּה וְעַד עַלְמָם הַלְּלוּתָה: וְדָבָר אֲלֵי זה הַשְּׁלֹׁух אֲשֶׁר לְפָנֵי יְהֹוָה:

המזהב הַבְּלִזְבּוֹן זֶה גְּבָרִיךְ לְמִלְבָא עַלְאָחָ קְדִישָׁא: עַמּוֹם: שְׁמַיָּה: המזון: בְּרָשׁוֹת מִלְבָא עַלְאָחָ קְדִישָׁא [חסכת]: וּבְרָשׁוֹת שְׁבַת מִלְבָתָא. בְּזַיִם טָבוֹן וּבְרָשׁוֹת יוֹקָא צְבָא אִישְׁפְּנָא קְדִישָׁא וּבְרָשׁוֹת כְּבָבָמָה, גְּבָרָה [בעשרה ווותה: אַלְהָנִינָה] שְׁאַכְלָנוּ מִשְׁלָוֹן: המזון חוה: בְּרוּךְ [אַלְהָנִינָה] שְׁאַכְלָנוּ מִשְׁלָוֹן וּבְטוּבוֹ חַיָּנוּ:

ברוך אתה ייְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל הַזֶּה אֲוֹתָנוּ וְאֶת הָעוֹלָם בְּלֹא בְּטִיבוֹן, בְּתוֹךְ בְּחִסְדֵךְ בְּרִיחָה וּבְרָחְמִים רְבִים, נָטוּ לְחֵם לְכָל בְּשָׂר. פִּי לְעוֹלָם חֶסְדָּו: כִּי הָוָא אַלְ ְזַן וּמִפְרְנָס לְכָל, וְשַׁחַןָנוּ עָרוֹךְ לְכָל, וְהַתְּקִין מִתְחִיה וּמִזְוֹן לְכָל בְּרִיחָתְךָ אֲשֶׁר בְּרָא בְּרָחְמִי וּבְרוּבָן חֶסְדָּי, בְּאָמֹור פָּותֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמִשְׁבְּעֵיכָל חַי רְצָוֹן: בְּרוּךְ אתה ייְהֹוָה, הַזֶּה אֶת הַפְּלָל:

נֹזֶה לך ייְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ, על שְׁהַנְּמַלְתָּה לְאָבוֹתֵינוּ, אֶרְץ הַמִּדְהָה טוֹבָה וּרְחַבָּה, בְּרִית וְתוֹרָה, חיים וּמוֹזָן. על שְׁהַזְּעַטָּנוּ מִאָרֶץ מִצְרָיִם, וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים. ועל בְּרִיחָתְךָ שְׁחַתָּמָת בְּבֶתְרָנוּג, וּעל תּוֹרָתְךָ שְׁלְמָדָתָנוּ, ועל חַקִּי רְצָוֹנָךְ שְׁהַדְּעָתָנוּ, ועל חיים וּמוֹזָן שְׁאַתָּה זוּ וּמִפְרְנָס אָוֹתָנוּ:

בחונכה ופורום אומרים:

וְעַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרוֹקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשִׁוּוֹת וְעַל הַגְּפָלוֹת וְעַל הַתְּשִׁוּוֹת וְעַל הַגְּמָחוֹת שְׁעִשִּׁית לְאָבוֹתֵינוּ בְּנִים הַחַם בְּזַמְן הַזָּהָב. בתנוכת אומרים: גַּמְלִי פָּתְחָה צְוִיקָנוּ בְּנֵינוֹ אֶדְוָל שְׁמָאוֹן וּבְנֵי, בְּשַׁמְךָ מִלְבָות בְּנוֹ קָרְשָׁעָה כָּל גַּבְעָה יִשְׂרָאֵל, לְשָׁבָט תּוֹרָה וּלְלָבָבָם מִתְחִי רְצָנָה וְאֶתְחָה בְּרִיחָךְ קְרֵבָים אֲפָרָה לְסִמְךָ עַל אֶתְחָה, רְבָת אֶת רְבָת, דִּקְמָת אֶת גְּמַפְתָּמָה, מִסְרָת גְּבָרוֹת בְּגַד סְלִשִּׁים, וּגְבָים בְּגַד מִשְׁעִים, טְפָאִים בְּגַד שְׁהָרָבִים, וּשְׁלָשִׁים בְּגַד אֲדִיאִים, נְזָרִים בְּגַד עַזְקִי תּוֹרָה, לְדֹא אֲשֶׁר שֵׁם דָּרוֹל קְרוֹשׁ בְּעַלְפָה, וְלַעֲמָד וְלַעֲמָל צִשְ׀ית תְּשִׁיעָה גְּדוֹלָה וּפְרָגָן בְּסִים תּוֹרָה, וְאֶתְחָה גְּדוֹלָה, וְפְרָגָן אֶת מִקְדָּשָׁה וְתָהֳלָשׁוּ גְּדוֹרָתָה, וְמִשְׁמָנָה אֶלְעָבָדָה, וְפְרָגָן גְּדוֹלָה וְתָהֳלָשׁוּ גְּדוֹרָתָה, וְזָהָבָן שְׁמָרָה לְפָנֵיךְ:

בפורים אומרים: בְּמַי מַרְדָּכָי וְאַסְטוֹר בְּשָׁוֹשֵׁן הַבִּירָה, בְּשַׁעַם עַלְיָהָם הַמּוֹרָה הַרְשָׁעָה, בְּקַש לְחַשְׁמֵד לְהַרְוגָּמָן וְלַאֲבָד אֶת כָּל הַהְרוּדים מִינָעָר וְעַד זְבוּן בְּזַיִם אֲתָה, בְּשַׁלְחָה אֲשֶׁר לְחַשְׁעָשָׁן עַלְיָר הוּא הַדָּש אָדָר, וְשַׁלְלָס לְבוֹן. ואֶת בְּרָחְמָרָה קְרֵבָים הַפְּתָח אֶת אַזְעָנוֹג וְלַקְלָתָה אֶת מַלְשָׁבָתָה, וְהַשְּׁבָתָה לוּ בְּגַוְולָה בְּרָאָשׁוֹן וְתַלְוָן אֶתְחָה עַל הַעֲרָא וְנִשְׁתַּחַת עַלְמָם נְסִים וּמְפָאָות, וְנוֹזָה לְשָׁמַר נְגַדּוֹל קְלָה:

וְעַל חַפֵּל ייְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנָחָנוּ מוֹדִים לך וּמִבְרְכִים אֶת שְׁמָה, בְּאָמֹר וְאַכְלָת וְשַׁבָּעַת, וּבְרָכַת אֶת ייְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ, על הָאָרֶץ הַטוֹּבָה אֲשֶׁר גַּת לך: בְּרוּךְ אתה ייְהֹוָה, על הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוֹן:

רחם יהוה אלהינו עלינו ועל ירושלים עירה, ועל ירושלים עיר, ועל הר ציון משכנו בבודה, ועל חילתה, ועל מעונת, ועל דבירת, ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמה עליון. אבינו רענו זוננו פרנסנו פלכלנו, הרווחנו מורה לנו מורה מל' צוותינו, ונא אל תעריבנו יהוה אלהינו, לידי מתחנות בשר ודם, ולא לידי הלואתם, אלא לירך המלאה והרחה, העשרה והפטוחה. יהי רצון שלא נבוש בעולם הזה, ולא נבלם לעולם הבא, ומילכות בית דוד מישיקת תחוירנה למקומה במתירה בימינו:

בשבית: רצה והחלינו יהוה אלהינו במצוותיך, ובמיצות يوم השביעי השבת הגדול והקדוש הזה, כי יום זה גדול וקדוש הוא מלפניך, נסבות בו וgenes בוגתנו בו ובמוצאי שביעי רצונך, ואל תהיו ארא וגען ביום מנחתנו, ותראנו בנהחות ציוו במתירה בימינו. כי אתה הוא בעל הנחות, והגט שאכלנו ושתינו קרבנו ביהיך הנזול והקדוש לא שבחנו, אל תשבחנו לנעת, ואל תונחנו לעז, כי אל מלך גדור וקדוש אתה:

בראש חודש, ביום טוב ובחול המועדים: אלהינו ואבוי אבותינו, יעלה ויבא, יגיע וראה ויראה, ישמע יפקד ויזובר, וברונו אבותינו, זברון ירושלים עיר, וברון מישיח בן דוד עבזה, זברון כל עמק בית ירושאל לפניה, לפטה, לטובה, לחן, לפסד ולרhomme לחיים טובים ולשלום טובים:

בראש חודש: ראש תחודש הזה. בפסח: חג הפסחים הזה, ביום [טוב] מקרא קדש הזה. בשביעות: חג השבעות הזה, ביום טוב מקרא קדש הזה. בראש השנה: חobarון הזה, ביום טוב מקרא קדש הזה. בסוכות: חג הסוכות הזה, ביום [טוב] מקרא קדש הזה. בשmini עתרות: שמיני חג עתרות הזה, ביום טוב מקרא קדש הזה.

לחם בו עליינו ולהושעינו, זברנו יהוה אלהינו בו לטובה, ופרקנו בו לבבה, והושעינו בו לחיים טובים, ברבר ישועה ורhomme, חוס ותגנו וחמל ולחם עליינו והושעינו, כי אליך עיני, כי אל מלך חנו ורהור אמתה:

ותבננה ירושלים עירך במתירה בימינו, ברוך אתה יהוה, בונה ירושלים, ואמר בלחש אמונה:

בשבית אם שכח לזר "רצה והחלינו" וכור לפני שחרתול ברכבת "הסוב והמטיב" אמרו:
ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, שצטו שבחות למנחה לעמו ירושאל באקהת, לאות ולבירתו. ברוך אתה יהוה, מלך השבת:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, לעד, האל אבינו מלכנו אדרינו. בוראנן. גואלנו. קדושנו. רועינו רועיה ישראאל. המלך הטוב והמטיב לפל. שביבל יום יום הוא הטיב לנו. הוא מטיב לנו. הוא ייטב לנו. הוא גומלנו. הוא גומלנו. הוא יגמלנו עד חוץ ורhomme ורירוח והעלחה וכל טוב:

הרחמן הוא ישתבח על פסא כבודו: הרחמן הוא ישתבח בשמיים ובארץ: הרחמן הוא ישתבח בנו לדוד דורים: הרחמן הוא קרו לעמו ירים: הרחמן הוא יתפאר בנו לנצח נצחיהם: הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד ולא בבזוי, בהתר ולא באסור, בנחת ולא בעער: הרחמן הוא יתן שלום

בינינו: חִרְחָמָנוּ הוּא יִשְׁלַח בְּרֹכָה רִוְחָה וְחַעֲלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ: חִרְחָמָנוּ הוּא יִצְלַח אֶת הַרְבִּינָה: חִרְחָמָנוּ הוּא יִשְׁבוֹר עַל גָּלוּת מִתְּרָחָה מִעֵיל אֶת אַגְּרָנִינָה: חִרְחָמָנוּ הוּא יִרְפְּאֵנוּ רִפְאָה שְׁלָמָה רִפְאָה תְּנִשְׁאָרָה הַנֶּפֶשׁ וְרִפְאָה תְּגִזָּה: חִרְחָמָנוּ הוּא יִפְתַּח לְנוּ אֶת יָדוֹ חִרְחָמָה: חִרְחָמָנוּ הוּא יִבְרָךְ בָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמְּנוּ בְּשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל. בָּמוֹ שְׁנִתְּבָרְכוּ אֶבְוֹתֵינוּ אֶבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב בְּכָל מִפְּלָלָל. כְּנוּ יְהִי רָצֵנוּ וּנְאָמֵר אָמֵן: **חִרְחָמָנוּ הוּא יִפְרֹשׁ עַלְינוּ סְפָת שְׁלוֹמוֹ:**

בסכום: חִרְחָמָנוּ הוּא יִנְחַילֵנוּ עַלְמָן שְׁבָלוֹ שְׁבָת וּמִנּוּחָה לְחַיִי הַעוֹלָמִים.

בראש חורש: חִרְחָמָנוּ הוּא יִדְרְשֶׁ עַלְנוּ אֶת הַדָּרְשָׁה הַחֲיוֹת לְטוֹבָה וְלְרָכְבָה.

בראש הסנה: חִרְחָמָנוּ הוּא יִדְרְשֶׁ אַלְלָיו אֶת הַשְׁנָה הַזָּהָר לְטוֹבָה וְלְרָכְבָה.

בסכום: חִרְחָמָנוּ הוּא יִזְבְּנֵנוּ לִישָׁב בְּסְפָת עַזְוֹר שְׁלָמָה קְרָשָׁה וּסְהָרָה

מִשְׁבָּגָה אֲשֶׁרְיוֹן עַלְזָיוֹן קְרָבִישָׁ, וּבְכָותָם הַחֲאָה קְמָן וְגַמָּה אַלְעָלָה. חִרְחָמָנוּ הוּא יִקְרָא וְקִים לְנוּ אֶת סְכָת דָוד הַנּוֹפֶלֶת.

בכוניות: חִרְחָמָנוּ הוּא יִגְעַלְנוּ לְמַעֲדרִים וְלְגַלְּלִים אֶחָרִים הַבָּאִים לְקַרְאָתָנוּ לְשִׁלּוֹם.

בזים טובי: חִרְחָמָנוּ הוּא יִנְחַילֵנוּ יָם שְׁבָלוֹ טוב.

חִרְחָמָנוּ הוּא יִשְׁעַת תּוֹרַתְנוּ וְאַחֲתָתוּ בְּלֶבֶןָנוּ. וְתָהִיה יְרָאתָנוּ עַל פְּנֵינוּ לְבָלְתִי נְחַטָּא. וְיִהְיֶה בָּל מַעֲשֵׂינוּ לְשָׁם שְׁמִים:

ברכת האורה: חִרְחָמָנוּ הוּא יִבְרָךְ אֶת הַשְּׁלֹחָן הַזֶּה שְׁאָכְלָנוּ עַלְיוֹן, וַיְסִירֵר בָּוּ כָל מַעֲדִי עַלְיוֹן, וַיְהִי כְּשַׁלְחָנוּ שֶׁל אֶבְרָהָם אָבִינוּ. כָּל רַעַב מִסְנָה
יאָכֵל, וְכָל אַמְּפָנוּ וְשַׁתָּה, וְאַל תַּחֲרֵר מִפְּנֵינוּ כָּל טֻבָּה לְלִדְרָן וְלַעֲלֹמִי עַלְמִים, אָמֵן. חִרְחָמָנוּ הוּא יִבְרָךְ אֶת בָּעֵל הַבַּיִת הַזֶּה בְּכָל קְשָׁדָה
הַזָּהָר, הוּא זְגַבְּנִי וְאֲשַׁתָּהוּ וְבָל אֲשֶׁר לֹא, בְּבָבָס שְׁנָחוֹר וּבְבָבָסִים שְׁרִיבָה. בָּרוּ תְּעוּתָה תְּעוּתָה וְבָרוּתָה, וְרוּתָה גְּבָשִׁי וְגְבָשִׁים גְּבָשִׁים
וּקְרָבִים לְעֵילָה, וְאֶל יוֹדָק לְפָנֵינוּ שְׂמַח דָבָר פָּאָה וְהַרְחָרָא צָאוֹן, שְׁוֹמֵם כָּל קְיָמִים בְּעֵשֶׂר וּבְכָבֵד מַעֲתָה וְעַד עַלְוָם.
בְּעַלְמָס תְּהָה וְלֹא בְּכָל לְעַיְלָב הַבָּא, אָמֵן כָּוֹדוֹ רַעֲיוֹן.

בസעירות מילה: **חִרְחָמָנוּ הוּא יִבְרָךְ אֶת בָּעֵל הַבַּיִת הַזֶּה, אֲבִי הַבָּנוֹ, הוּא זְאַשְׁתָהוּ הַיּוֹלְדָה, מִעֵתָה וְעַד
עַלְוָם. חִרְחָמָנוּ הוּא יִבְרָךְ אֶת הַיּוֹלְד הַנוֹּלֶד, וּבְשָׁמֶן שׁוֹבֵחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִילָה, כְּפָר יוֹבָחוּ
לְחַבְנֵס לְתּוֹרָה וְלְחַפָּה וְלִמְצֹות וְלִמְעָשִׂים טוֹבִים, וּבָנוּ יְהִי רָצֵנוּ וּנְאָמֵר אָמֵן. חִרְחָמָנוּ הוּא יִבְרָךְ
אֶת מַעְלַת הַסְּנָדָק וְהַמּוֹחֵל וּשְׁאַר הַמִּשְׁתְּדָלִים בְּמִצְוֹת, הַם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם.**

חִרְחָמָנוּ הוּא יִמְנִינוּ וַיְזִכְנֵנוּ וַיְקַרְבֵּנוּ לִימּוֹת הַמִּשְׁיחָה וְלַבְּנֵנָה בֵּית הַמְּקוֹדֵשׁ וְלִתְחַי הַעוֹלָם הַבָּא.

מַגְדִּיל (בזים סְמִתְפְּלָלִים מִסְחָ אַמָּה מַגְדָּול) יְשֻׁועָתָה מַלְכָה. וַעֲשָׂה חַסְדָה לְמַשְׁיחָה לְדָדוֹ וְלַזְרָעוֹ עד עַלְוָם:
בְּפִידָה רָשָׁו וְרַעֲבָנוּ. וְדוֹרְשִׁי יְהֹוָה לֹא יִחְסְרוּ כָל טֻבָּה: נִעַר הַיּוֹתִי גַם זְקִנִּי וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק
נִעַזְבָה. וְזָרָעוֹ מְבַקֵּשׁ לְחַמָּה: כָּל הַיּוֹם הַזֶּה וְמִלְוָה וְזָרָעוֹ לְבָרְכָה: מַה שְׁאָכְלָנוּ יִתְהִיא לְשָׁבָעָה. וּמַה
שְׁשַׁתְּיִנוּ יִתְהִיא לְרִפְאָה. וּמַה שְׁחַותְרָנוּ יִתְהִיא לְבָרָכה. בְּדַקְתִּיב וַיְהִי לְפִנֵּיכֶם וְיִאָכְלָוּ וְיִזְהַרְבוּ בְּדַבָּר
יְהֹוָה: בְּרוּכִים אַתָּם לְיְהֹוָה. עֹשֶׂה שְׁמִים וְאֶרְזִים: בָּרוּךְ הַגָּבָר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּיִתְחָתָה. וְתָהִיה יְהֹוָה
מִבְּשָׁתָה: יְהֹוָה עַז לְעַמּוֹ יִתְהַן. יְהֹוָה יִבְרָךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם: עֹשֶׂה שְׁלָוָם בְּמִרְומָיו הַזָּהָר בְּרַחְמָיו
יִעַשֶּׂה שְׁלָוָם עַלְנוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאָמֵר אָמֵן:

נקודות מכירה לדביבשת החברות:

אופקים: 054-185545	052-5707555* 052-7141907*
אור יהודה: 054-8438347	053-2476758*
אלילת: 054-8491143	0506-518504*
אלעד: 03-5233303* 054-8422891*	.050-4143094
אריאל: 052-3066012	כפר סבא: 052-5705148
אשדוד: 054-8447156* 052-76667048*	לוד: 0504-107540
אשקלון: 054-8447230*	מנדל העמק: 0506-830791
באר שבע: 052-7183329	מודיעין: 08-9725742 ,058-3278597
בית שאן: 052-7183329	מעפה רמן: 052-4619144
בית שמש: 02-9995076 ,0528-985558	נחריה: 053-4322936
ביתר עילית: (A) 02-5807463*	נערת עילית: 054-8487335
(B) 02-5802398*	נתיבות: 05271-53938 ,077-5504905
בני ברק: [18:00-20:00] 0504-174567*	נתניה: 0527-632800* 052-6473598*
054-8438347*	0507-776653*
בת ים: 0504-126566* 054-2491168*	עכו: 052-4317340 .055-6700579
גדרה: 054-7429955	עפולה: 054-5288797
גן בנה: 052-5454211 ,052-4315009	עתלית: 0546-303926 ,054-8590068
דימונה: 054-8427237	פתח תקווה: 054-8439076 ,054-3346241*
הרצליה: 052-8046337	0527603435*
זבולון יעקב: 052-7129661	עפטה: 0504-121786
חדרה: 052-7117668	קריות: 04-8492473 ,0504-102069
חולון: 054-8499504* 052-5114046*	קרית אתא: 050-5908868
חיפה: 052-7636768* 052-7657756*	קרית ארבע: 054-4441495
ה策: 052-7383715	קרית גת: 0533-126950* 052-4830879
חוויש: 052-7161207	קריות מלacky: 054-7429178
טבריה: 0508-361166	.0504-172416
טירת הכרמל: 0522-753310	קרית שמונה: 05271-92976
יבנה: 08-6757677* 052-7129739*	ראש העין: 054-2260186* 0545-250370*
יד בנימין: 0525454211 ,0524315009	ראשל"ע: 054-7917777* .0503332293*
יהוד: 052-7010722 ,053-4158435	05484-98449* .0533-000093*
יקענע: 054-3320744	רחובות: 054-7429955* 052-7153567*
ירוחם: 052-7115988	052-6575529*
ירושלים: 052-7114363* 052-7114363* בית גן	רעננה: 054-7444103
שמואל הנביא: 050-2290082*	רכסית: 077-3005038 ,054-8408840
סננדורה: 02-5827008*	רملלה: 053-8270570*
גילה: 0545-810328*	שדרות: 053-3131382
ק. יובל: 077-3396020*	תל אביב: .052-7661162

ניתן לרכוש באתר: <http://www.emet9.org>

ניתן להזמין משלוח עד הבית בעלות 60 ש' במייל: 6410995@okmail.co.il

מפני? כמה גם לא אגיד...!